FLUIERUL MUZICAL

Mircea Mușatescu

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Coperta de : SIMONA NICULESCU

Foto pe coperta II :
Fred Astaire şi Eleonor Powell în *Broadway Melody of 1940* (*Dansez cu tine*, Norman Taurog, 1940).

Foto pe coperta III :
Rodica Tapalagă şi Iurie Darie în *Alo ! Aţi greşit numărul* (1958).

Cadru din *Dragoste la zero grade* (Geo Saizescu, 1964).
În centru : Dumitru Rucăreanu.

Foto pe coperta IV :
Micuţa Lulu Mihăescu, protagonista fermecătoarelor musicaluri ale Elisabetei Bostan : *Veronica şi Veronica se întoarce* (1973).

În interiorul cărţii : 143 foto.

NOTĂ :

Pentru sprijinul acordat în elaborarea lucrării de faţă, autorul aduce mulţumiri Arhivei naţionale de filme şi în special următorilor colaboratori ai acestei instituţii : Liliana Lupu, Simona Mateiovici, Aurora Pancaldi, Aura Puran, Florica Puşcariu, Bujor T. Rîpeanu, Mihai Tolu.

M. M.

Scanned with OKEN Scanner

MIRCEA MUȘATESCU

FILMUL MUZICAL

Scurt istoric • Genuri
Mic dicționar de personalități
Filmografie selectivă: 1926—1978

EDITURA MERIDIANE
București, 1979

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

	Cuvînt înainte	5
I	ÎNCEPUTURI	9
II	FILMUL-OPERĂ	18
III	FILMUL-BALET	30
IV	FILMUL-CONCERT	41
V	FILMUL MUZICAL ÎN SCHECIURI	48
VI	FILMUL MUZICAL DE DESEN ANIMAT	55
VII	FILMUL BIOGRAFIC MUZICAL	65
VIII	FILMUL-OPERETĂ	86
IX	MUSICALUL	104
X	COMEDIA ŞI MELODRAMA MUZICALĂ	129
XI	MUSIC-HALLUL ŞI REVISTA PE GHEAŢĂ	172
XII	SPECTACOLUL MUZICAL DE TELEVIZIUNE	195
XIII	ÎNCOTRO, FILMULE MUZICAL?	200
	Mic dicţionar de personalităţi	215
	Filmografie cronologică selectivă: 1926—1978	270
	Bibliografie selectivă	367

Scanned with OKEN Scanner

„Nici un om, nici o umbră,
nu-i cu adevărat vie
decît atît timp
cît mai este iubită
de o ființă oarecare pe pămînt"

STEFAN ZWEIG.

CUVÎNT ÎNAINTE

Cînd ne-am cunoscut și ne-am împrietenit, filmul deja vorbea, cînta și dansa de cîțiva ani... Prietenia noastră a rămas de atunci trainică și, sigur, de lungă durată, mai bine-zis, pentru toată viața! Am fost mereu alături și la bine și la rău. Am plîns și ne-am bucurat împreună, eu iubindu-i fără părtinire toate „chipurile", toate „înfățișările": fie grave și triste, fie luminoase și vesele...

Cartea de față este dovada îndelungatei mele prietenii cu cinematograful. Ea s-a născut din pasionantul dialog „cu-mine-însumi" și cu lumea, asupra unuia din „chipurile" lui cele mai controversate „critic" și mai îndrăgite „necritic": acela muzical - coregrafic.

Scanned with OKEN Scanner

Genul își are adepții săi fervenți, dar și destui „dușmani" — sau mai bine-zis „neprieteni" — atît printre spectatorii avizați, cît și printre cinefilii obișnuiți. Mi se pare deosebit de izbutită și elocventă în acest sens pledoaria scriitorului Radu Cosașu pro filmul muzical: „un gen confundat — pentru totdeauna, probabil — cu frivolul și neseriosul în cinema. Poate cea mai reacționară prejudecată care apasă pe destinul filmului este aceea că muzica e principala unealtă prin care drama își cucerește meloul ei, devenind astfel, prin cuplarea liniștită a două cuvinte, melo-dramă accesibilă maselor (...). Muzica în film nu e însă prelungirea cuvîntului, nici înlocuirea dialogului, cu atît mai puțin servanta sujetului și a sentimentelor lui inteligibile. Sute de melodii au un asemenea rol pleonastic, de a însoți lacrima eroinei, de a rîde odată cu eroul, de a da glas. Forța muzicii în film vine tocmai din această idee elementară, imposibilă pentru multe minți: ea nu trebuie să dea glas. Ea trebuie să dea imagine, să fie imagine, nu să se cupleze ci să se se contopească cu imaginea (...). Musicalul, cred, e suprema revoluție adusă de sonor, revoluție nici ea dusă pînă la capăt, din suspiciune, din masochistă seriozitate a speței adulte, din incapacitatea binecunoscută de a fi la înălțimea idealului întrevăzut într-o lungă secundă de inspirație a tehnicii". (Filmul cu cîntec, *„România literară", 9 mai 1978).*

Cartea de față nu are nicidecum intenția de a apăra în vreun fel filmul muzical, căci, în fond, el nu are nevoie de „apărători", el se și acuză, se și apără singur... Prezenta lucrare, cu vădit caracter informativ, își propune doar să-i urmărească nașterea și evoluția, să-i hotărnicească multitudinea „travestiurilor", să-i dezvăluie cauzele slăbiciunilor dar și reușitele, „ticurile" ca și inovațiile...

Scanned with OKEN Scanner

Am încercat ca această prezentare „sentimental-obiectivă" — după cum veți vedea, nelipsită însă de note critice — să fie cît mai densă și mai cuprinzătoare.

Volumul este alcătuit din trei părți distincte: 1. — Comentariul istoric propriu-zis, *divizat pe* genuri; 2. — Mic dicționar de personalități (*200 de* nume); *și* 3. — Filmografie selectivă 1926—1978. *Filmografia grupează titlurile, în ordine alfabetică, în cadrul anilor de apariție respectivi, pentru ca astfel cititorul să aibă și o privire de ansamblu asupra producției mondiale a genului. Imensitatea surprinzătoare a materialului filmografic (și bibliografic) existent ne-a pus în dificultate, ținînd seama de spațiul restrîns al cărții. De la aproximativ 5 000 de filme reținute în cursul unei prime selecții (din totalul de circa 8 000 produse în lume pînă astăzi), ne-am oprit în cele din urmă la 1 830 de titluri (nu sînt incluse filme obișnuite, drame sau comedii, în care numerele muzicale doar completează acțiunea). Nu mai puțin dificilă a fost alegerea principalelor personalități care au ilustrat genul, în micul nostru dicționar neputînd desigur figura absolut toate numele pe care genericele filmelor le-au cuprins de-a lungul anilor și pe care memoria noastră le-a păstrat (sau le-a uitat...).*

Mai trebuie precizat, de asemenea, că lucrarea nu se ocupă de relația estetică: muzică-film și nici de așa-zisa „ilustrație-muzicală" — pe care unii o neagă, deși eficacitatea ei este admirabil pusă în valoare în multe pelicule, spre exemplu, în filmul lui Kaneto Shindo Hadaka no Shima (Insula, *1961), unde muzica suplinește cuvîntul, emoționînd cu o forță la fel de „grăitoare".*

Așadar, cartea de față vrea să vă convingă de faptul că filmul cîntat și dansat, în ciuda slăbiciunilor sale, merită să fie cunoscut, îndrăgit, și chiar

Scanned with OKEN Scanner

stimat... Şi dacă va reuşi, nu voi fi cîtuşi de puţin gelos, dimpotrivă: „prietenul meu, filmul muzical", dorindu-şi şi avînd nevoie de cît mai mulţi admiratori şi prieteni — fie ei chiar ceva mai sceptici — cu care să comunice cît mai des posibil! Şi pentru toate bucuriile, emoţiile şi frumuseţile ce ni le dăruieşte din tot „sufletul-său-de-celuloid", şi-i merită cu prisosinţă...

I.

ÎNCEPUTURI

Mai întîi trebuia să fie sunetul. EL, intrusul, neînțelesul, atît de hulit la începuturi de adepții „marelui mut", el singur putea semna certificatul de naștere al noului gen, sortit să cunoască adeziunea totală și de lungă durată a unui public gata să-i ierte slăbiciunile și să-i respecte valorile. Dacă alte genuri cinematografice — drama, melodrama, filmul de aventuri, westernul sau comedia — s-au putut dezvolta și chiar au atins culmi de glorie, independent de inovația tehnică a sonorului, filmul muzical nu putea face altceva decît să aștepte. Și a așteptat timp de peste treizeci de ani — pînă în seara zilei de 6 august 1926, cînd, la „Warner Theater" din New York, a avut loc premiera primului film sonor din lume, *Don Juan* (*D.J. și Lucreția Borgia*, 1926), realizat de Alan Crosland și avînd drept capete de afiș două vedete ale epocii: John Barrymore și Mary Astor. De fapt, *Don Juan* n-a fost decît un film pur muzical, în care cuvîntul nu exista, sau mai precis un film „mut acompaniat de o partitură muzicală" executată de Filarmonica din New York — deci o primă ilustrație muzicală. Tot atunci, au mai fost prezentate, în completare, și alte cîteva scurt metraje sonore, conținînd un discurs al lui Will H. Hays, scheciuri comice interpretate de Roy Smeck și Anna Case, precum și două recitaluri: unul al violonistului Mischa

Elman și altul al cîntăreței Marion Talley. Acestea pot fi considerate pe drept cuvînt niște mini-spectacole muzicale cinematografice, demonstrînd posibilitățile sonorului și mai ales utilitatea lui în reinventarea unui gen a cărui viață era strîns legată pînă atunci de cadrul miraculos și totuși strîmt al scenei, dar căruia tehnica cinematografică îi putea dărui alte dimensiuni, alte mijloace mult mai complexe, mai variate, mai spectaculoase.

Prima demonstrație de spectacol cinematografic sonor a avut, cu toate reținerile estetice ale criticilor și specialiștilor, un larg ecou în rîndul marelui public, a cărui frecvență în sălile de cinematograf scăzuse în ultimul timp destul de îngrijorător, în ciuda „star-sistemului" și a superproducțiilor costisitoare, cu care producătorii sperau să-i recapteze atenția. Și pentru că „maiestatea sa publicul" voia ca filmul să fie scos din imperiul tăcerii și al pantomimei, casele producătoare au fost obligate să renunțe la conservatorismul dictat de interesele financiare — introducerea sonorului însemnînd reutilarea sălilor de cinema cu aparatură modernă, specifică noii producții sonore, foarte costisitoare pentru început — trecînd la realizarea în serie a filmelor vorbite.

Și așa, filmul sonor a învins! A fost nevoie printre altele de ananghia financiară a societății „Warner Bros" pentru ca filmul să devină o artă totală, complexă, poate cea mai complexă dintre toate artele, și care odată vindecată de o „infirmitate" supărătoare, putea adăuga imaginii în mișcare și mirajul sunetului, cronologic ultimul, dar, în fond, primul dintre elementele capabile să creeze iluzia de viață, de real. Fără el, încercările anterioare din diverse filme, unde scenele de dans își aveau rolul lor „coloristic" în crearea atmosferei, în descrierea tipologică sau chiar profesională, privite azi par adevărate „capodopere" de grotesc, pantomime languroase sau săltărețe, care în loc să convingă amuză, devenind fără voie propria lor parodie.

Scanned with OKEN Scanner

Și pentru că nu ne lipsesc exemplele, să amintim, la întîmplare: dansul diabolic al vampirilor și vampireselor sărbătorindu-și victoria, efemeră dealtfel, din filmul *Les Vampires* (*Vampirii*, F*, 1919) de Louis Feuillade; dansul spaniol suprapus simbolic luptei încrîncenate dintre cei doi tineri îndrăgostiți de aceeași fată, în filmul realizat de Germaine Dulac *La Fête espagnole* (*Sărbătoarea spaniolă*, F, 1919); orgia dansantă din cîrciuma portuară, locul de desfășurare a dramei din pelicula lui Louis Delluc *Fièvres* (*Friguri*, F., 1919); tangourile fatale ale lui Rudolf Valentino; charlestonurile „șugubețe" ale Clarei Bow; valsul pătimaș al cuplului John Gilbert—Mae Murray din filmul lui Stroheim *Merry Widow* (*Văduva veselă*, S.U.A., 1925), sau demonstrația Mae-i Murray în același film, cînd, trecînd de la un arlechin al scenei la altul, grația coregrafică se preschimbă în mișcări dezordonate de marionetă săltăreață, scăpată de sub controlul mînuitorului.

Și nu putem trece sub tăcere, chiar dacă sînt pierdute în negura anilor și suferă cu siguranță de același cusur — lipsa de sincronism — încercările de pionierat, datînd din 1897 (deci în „preistoria" filmului muzical), cînd se realizează cîteva scurt metraje „muzicale-mute"(!?) —nu vă miraţi! —sunetul fiind transmis...cu ajutorul unui gramofon. Iată

*Țara producătoare este menționată conform următoarelor abrevieri: A. (Anglia), Alg. (Algeria), Ar. (Argentina), Au. (Austria), Aus. (Australia), B. (Bulgaria), Bel. (Belgia), Br. (Brazilia), C. (Canada), Ceh. (Cehoslovacia), Cu. (Cuba), D. (Danemarca), E. (Egipt), El. (Elveția), F. (Franța), G. (Germania), Gr. (Grecia), I. (Italia), In. (India), Ind. (Indonezia), Iu. (Iugoslavia), J. (Japonia), M. (Mexic), O. (Olanda), P. (Polonia), Po. (Portugalia), R. (România), R.D.G. (Republica Democrată Germană), R.F.G. (Republica Federală Germania), R.P.C. (Republica Populară Chineză), S. (Spania), Su. (Suedia), S.U.A. (Statele Unite ale Americii), T. (Turcia), U. (Ungaria), U.R.S.S. (Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice). De regulă, nu am menționat în text regia, deoarece *filmografia* anexată la sfîrșitul volumului, cuprinde atît numele regizorului, cît și pe cel al principalilor interpreți. În cazul filmelor care au rulat în România, s-a folosit titlul de difuzare; în rest, am recurs la o traducere literală.

cîteva dintre ele, așa cum sînt consemnate prin diferite istorii ale filmului:

Paulus chantant (*P. cîntînd*,1897), *Faust et Marguerite* (*F. și Margareta*, 1897), *La Damnation de Faust* (*Damnațiunea lui F.*, 1898), *Faust* (1904), *Le Barbier de Séville* (*Bărbierul din S.*, 1904), toate realizate în Franța de Georges Méliès; un alt *Faust and Mephistopheles* (1898), datorat regizorului englez George-Albert Smith; prima „ecranizare" a operetei lui Franz Lehar *Die lutige Witwe* (*Văduva veselă*, 1909), un exercițiu primitiv de cinematograf vorbit și cîntat, realizat de cineaștii suedezi; încercările italienilor — Mario Caserini: *Parsifal* (1912) și *Siegfried* (1912); Antonio Ambrosio: *Rigoletto* (1912), *Manon Lescaut* (1912) și *Lucia di Lamermoor* (1913); Pinecchi: *Otello* (1914); „reproducerea cine-coregrafică" *Excelsior* (I. 1913—1914?), „spectacol unic, de o originalitate senzațională", „reproducînd în întregime baletul renumitului coregraf Luigi Manzotti, pe muzica delicioasă a maestrului Marenco, în scenografia lui Alfredo Edel și interpretat de ansamblul de balet al operei «Scala» din Milano", film ce s-a bucurat la noi de un deosebit interes, datorită încercării de sincronizare a imaginilor proiectate pe ecran cu muzica interpretată din sală, dîndu-i spectatorului senzația desfășurării baletului pe scenă; *Le Lys de la vie* (*Crinul vieții*, F. 1920), filmul lui G. Sorere și Loie Fuller — balerină celebră a anilor 1900 și ocazional aici coregizoare și interpretă — care însă, în ciuda unor „efecte speciale" sugerînd o atmosferă de un intens fantastic, a constituit un eșec; *Salomé* (*Salomeea*, S.U.A. 1923), semnat de Charles Bryant și avînd-o pe Alla Nazimova în rolul principal, un soi de pantomimă stilizată, admirabil primit de critică și cu multă indiferență de spectatorii epocii, dezamăgiți de „estetismul său exasperant"; cît și cele ale cineaștilor maghiari: *Bevagyok csudálkozva* (*Sînt uimit*, 1908), *Nem hagy a hadnagy* (*Locotenentul nu mă lasă*, 1908), *Sherlock Holmes* (1908), etc. S-ar putea ca această metodă rudimentară să mai fi fost utilizată și în alte țări după 1914, dar cert este că o vom găsi

consemnată tot în Ungaria, de data asta în 1929, fiind folosită de regizorul István György pentru al său scurt metraj muzical-mut, purtînd un titlu foarte adecvat: *Száll a nota* (*Cîntecul zboară*), mut, cu toate că studiourile americane perfectaseră tehnica sonorului încă din 1927.

Într-adevăr, încurajate de succesul financiar al primei aventuri sonore, aceleași studiouri „Warner Bros" lansează, la numai 14 luni de la premiera filmului *Don Juan*, primul film integral vorbit și cîntat, în care cuvîntul și muzica nu mai sînt simple demonstrații tehnice, ci părți componente ale spectacolului cinematografic, impresionînd la fel de puternic publicul, prin ineditul și iluzia de realitate — în sfîrșit sonoră! — ca și primele pelicule Lumière ce prezentau viața, cu evenimentele ei conservate în plină mișcare. *The Jazz singer* (*Cîntărețul de jaz*, 1927) — pentru că despre el este vorba — a fost oferit publicului în seara zilei de 27 octombrie 1927, cunoscînd un imens succes chiar și în rîndul organizatorilor de spectacole. Regia filmului era semnată tot de Alan Crosland și avea drept vedetă pe Al Jolson, un actor de music-hall ce-și făcuse o specialitate din a interpreta, grimat în cîntăreț de culoare, cîntece din folclorul negrilor americani.

Subiectul, deși are scuza primei tentative, conține toate tarele ulterioare ale genului. Al Jolson interpretează aici pe fiul unui cantor american care, datorită marii lui pasiuni pentru jaz, își părăsește mama și religia ca să devină cîntăreț de music-hall. Urmează complicațiile de rigoare, ce pun în cumpănă posibilitatea realizării acestui vis, pentru ca în cele din urmă, prin bunăvoința producătorilor și a scenariștilor, eroul să cunoască consacrarea și chiar gloria. Filmul conținea cîteva dialoguri și multe numere muzicale — deci un film mai mult cîntat și mai puțin vorbit — sunetul fiind înregistrat deocamdată pe discuri metalice, sincronul sunet-imagine, atît de greu de obținut, realizîndu-se printr-un sistem special, racordat la aparatul de proiecție. Metoda modernă de înregistrare directă a sunetului împreună cu imaginea, pe aceeași

Scanned with OKEN Scanner

peliculă, a fost perfecţionată şi utilizată cîţiva ani mai tîrziu. Puţin importă, însă, cît este sau nu de modernă metoda de înregistrare a sunetului ori dacă acest *Cîntăreţ de jaz* rămîne o capodoperă sau o realizare mediocră — n-ar fi exclus ca vizionat azi, după atîta evoluţie tehnică şi estetică, unora să li se pară un monument de prost gust — ceea ce este important însă, şi trebuie s-o recunoaştem, e faptul că din clipa în care Al Jolson rosteşte prima replică „Hallo mam'" se consemnează, se consfinţeşte „Waterloo-ul" filmului mut şi victoria sonorului, confirmată ulterior de succesul şi mai zgomotos al lui *The Singing Fool* (*Cîntăreţul nebun*), realizat un an mai tîrziu, în 1928, de regizorul Lloyd Bacon, cu acelaşi Al Jolson în rolul principal. Aşadar, data de 27 octombrie 1927 marchează, aşa cum o mărturiseşte şi Georges Sadoul, „intrarea cinematografului într-o nouă vîrstă a istoriei sale".

Şi iată că, în prag de nouă vîrstă, filmul încalţă pantofii de dans, se desprinde din lîncezeala muţeniei ca să plutească cuprins de frenezia mişcării şi a spaţiului regăsit pe aripile muzicii, poate cel mai internaţional grai dintre toate graiurile lumii şi ale artei. Această universalitate a muzicii a constituit dealtfel şi motivul apariţiei noului gen — oricum, Euterpe nu mai putea fi ţinută mult timp în afara graniţelor celei de-a şaptea arte — cît şi atuul ulterioarei sale supremaţii numerice asupra celorlalte genuri cinematografice din producţia anilor '30—'40 a studiourilor americane, mai întîi, şi ceva mai tîrziu a celor europene. Pentru că bătrîna Europă, respectabilă şi înţeleaptă „mamă" a cinematografului, derutată la început de necuminţenia gălăgioasă a sonorului, a adoptat tactica aşteptării, mulţumindu-se deocamdată să urmărească în tăcere evoluţia spectaculoasă, dar şi cu semne de întrebare, a acestui intrus, pornit pe revoluţionarea tuturor mijloacelor de expresie filmică. Şi nu-i de mirare. Noul dintotdeauna a provocat semne de întrebare şi violente opoziţii sau tăceri capabile să distrugă promisiuni care, aduse la lumină, s-au arătat a fi fost dureroase certitudini.

Scanned with OKEN Scanner

Din fericire pentru arta filmului, magnaţii cinematografiei americane s-au dovedit de astă dată mult mai înţelegători faţă de noul fenomen, interesaţi nu atît de evoluţia artei în sine, cît de posibilitatea reîmprospătării surselor de cîştig, filmele sonore readucînd în întunericul miraculos al sălilor de cinema un public ce se arăta de la o vreme indiferent faţă de zbuciumul mimat al umbrelor de pe pînză.

Odată cu producerea în serie a filmelor sonore s-a ivit însă un nou obstacol. Traducerea! Neexistînd pe atunci metoda atît de familiară azi a titrării, din cauza limbii filmele vorbite rămîneau o marfă bună numai pentru piaţa internă a ţării producătoare, ivindu-se astfel riscul restrîngerii ariei lor de răspîndire şi comercializare, îndepărtarea lor de piaţa mondială, ce constituia, la drept vorbind, sursa de existenţă a unei industrii care înghiţea milioane. Şi ca să depăşească acest punct mort, producătorii americani (şi nu numai ei) au recurs pentru moment — pînă la găsirea unei soluţii ieftine şi eficiente — la ajutorul...comediei muzicale, gen ce nu cere neapărat traducere, pretinzînd doar un oarecare dialog, necesar înţelegerii unei acţiuni (şi aşa destul de uşor de ghicit, datorită schematismului dramaturgic) şi desigur multă, multă muzică, mult dans, gaguri vizuale, coborîte din comedia burlescă mută, comic de situaţii, lirism, puţine lacrimi, felurite pene şi „cohorte“ de dansatori, plus celelalte condimente moştenite din arsenalul spectacolului scenic muzical, sursă permanentă pentru cel cinematografic.

Dovadă: primul film muzical „100 % vorbit, cîntat şi dansat“ — cum ne avertizează reclama timpului — *Broadway Melody*, realizat în 1929 de Harry Beaumont, cu Anita Page, Charles King, Bessie Love şi Glen Tryon, în fruntea unei distribuţii numeroase (nume ce astăzi nu mai spun poate nimic, dar care la vremea lor însemnau mult), a cărui acţiune este plasată intenţionat pe cea mai celebră arteră a lumii teatrale newyorkeze tocmai pentru a sluji drept motiv unor evoluţii muzical-coregrafice, succese sigure, mai vechi şi

Scanned with OKEN Scanner

mai noi, ale revistelor prezentate aici. Toate acestea țesute în broderia unei povești de dragoste, înfiripată între un cîntăreț și sora unei balerine din trupa unui teatru de music-hall de pe Broadway. Ca tot în același an de „grație cinematografică" 1929, Ernst Lubitsch să pună bazele operetei de tip american, realizînd pentru studiourile „Paramount" *The Love Parade* (*Parada dragostei*), film ce reunește pentru prima dată un cuplu artistic rămas celebru: Jeanette MacDonald și Maurice Chevalier.

De-acum încolo se poate vorbi într-adevăr despre filmul muzical ca despre un gen de sine stătător, ce-și va înmulți „speciile" din dorința de reînnoire a straielor, de diversificare a mijloacelor de expresie, dînd naștere desigur și unor platitudini, dar și unor certe reușite, ce vor încînta generații întregi de spectatori prin frumusețea mișcării ritmate, prin inventivitatea coregrafică și fantezia scenografică, prin încîntătoare melodii devenite șlagăre, prin talentul autentic al unor artiști, care, chiar dacă n-au avut întotdeauna noroc de scenarii inspirate, se puteau bucura cel puțin că talentul și munca lor nu se vor risipi în vînt, fiind înregistrate și păstrate în memoria timpului de fragila și modesta peliculă cinematografică, privită adesea de noi „modernii" cu o nejustificat de mare ingratitudine critică. Oare n-ar trebui mai degrabă să-i mulțumim că ne redă, chiar pierdute într-un noian de convenționalisme și scheme scenaristice, chipul și măiestria unor artiști ai vremii, măsura concret-vizuală a unor talente, altfel condamnate poate la uitare... Timpul!...Datorită imaginii în mișcare și sunetului, filmul, ca fenomen în timp, este o „punte vie" între trecut și prezent, un prezent neastîmpărat și dornic de a se înțelege pe sine, de a cunoaște ceea ce a fost, baza prezentului constituind-o tocmai acest trecut, ce nu se vrea sau nu se poate lăsa atît de ușor redescoperit.

În ceea ce privește filmul muzical, acesta este, dintre toate genurile cinematografice, cel mai bogat în „specii", adesea greu de delimitat, diver-

Scanned with OKEN Scanner

sele formule de spectacol putînd fi regăsite armonios îmbinate chiar în cadrul aceleiași pelicule.

Și, deși nu prea ușor de făcut, o încercare de clasificare se impune totuși, nu de dragul unui anume didacticism, ci tocmai pentru a reliefa și lămuri, pe cît posibil, multitudinea aspectelor acestui „cameleon artistic", cu o recuzită surprinzător de bogată și în permanentă încercare de reînnoire. De aceea vom prezenta principalele momente, date și creații din istoria filmului muzical în cei 50 de ani de „existență oficială", potrivit unei clasificări orientative pe care o propunem în paginile ce urmează, fără să avem, desigur, pretenția de a putea răspunde tuturor criteriilor posibile. Va fi o trecere în revistă, cu scurte opriri asupra celor mai reprezentative realizări (neocolind însă nici neîmplinirile, sau chiar eșecurile),

Scanned with OKEN Scanner

II.

FILMUL -OPERĂ

După cum am văzut, ideea transpunerii cinematografice a spectacolului de operă s-a ivit încă din perioada primilor pași cinematografici, în ciuda mijloacelor rudimentare și a imposibilității înregistrării sonor-muzicale. Un film-operă mut! Cam greu de imaginat! Chiar dacă la mijloc intervenea ad-hoc metoda chinuită a marii invenții a secolului: gramofonul!

Și tocmai de aceea ambițiile, conștiente sau nu, ale unui Méliès, Ambrosio, Caserini sau Pinecchi, au fost condamnate de la bun început să rămînă niște simple experimente, visuri pe-atunci irealizabile, timpul și bineînțeles oamenii timpului — specialiștii în minunile tehnicii — fiind singurii în stare să spulbere această oprelişte ce părea de netrecut. Curios însă! În ciuda lăudabilului exemplu al înaintașilor — care îndrăzneau să zboare chiar și atunci cînd de-abia învățaseră să meargă — urmașii lor, înarmați cu tot ceea ce se cheamă cucerire tehnică, s-au apropiat, contrar tuturor așteptărilor, cu multă timiditate de filmul-operă, evitînd o confruntare directă cu problemele și dificultățile unei eventuale transpuneri cinematografice integrale. De ce? Din cauza temerilor că dintr-un

Scanned with OKEN Scanner

spectacol scenic de operă, cu un restrîns ecou în rîndul marelui public, nu se va putea realiza un film-operă comercial, în stare să readucă în seifurile producătorilor, dacă nu un minimum de profit, măcar intacte sumele de bani investite. Basmul acesta cu „dificultatea genului" nu putea însă îndepărta opera de pe ecrane și nici nu putea tăia elanul unor creatori mai îndrăzneți, dispuși să demonstreze cu orice preț imposibilul. Și-apoi mai era și dorința publicului — măcar de dragul variației și a ineditului — să vadă la cinematograf și o operă. Drept care s-a recurs mai întîi la opere comice, cu o mai largă accesibilitate — de tipul lucrărilor lui Louis Auber — care, trecute pe sub pana scenariștilor, ajung în cele din urmă niște simple „prelucrări în proză" păstrînd din întreaga partitură muzicală doar ariile cele mai cunoscute. Asta pentru a ilustra, adesea convențional, o acțiune „dramatizată" fie la modul „serios", fie în genul comicului burlesc. Cum s-a și întîmplat dealtfel cu filmul *The Devil's Brother (Fra Diavolo)*, realizat în 1933 de către Hal Roach și Charles Rogers — doi specialiști ai burlescului american — care, probabil de teama unui insucces financiar, sau pur și simplu pentru că nu credeau în eficacitatea unei opere filmate, fie ea și comică, au intercalat în acțiunea operei lui Auber, gaguri imaginate anume pentru un cuplu de o celebritate universală: Stan Laurel și Oliver Hardy. La drept vorbind, simbioza este artificială și din filmul revăzut azi, nu mai rămîn sincere și convingătoare decît secvențele în care apar cei doi nemuritori comici. Care secvențe, desprinse din ansamblul peliculei, pot constitui ele însele un alt film, cu totul altul și de sine stătător.

Dealtfel rezerva producătorilor americani vizavi de opera filmată s-a manifestat consecvent de-a lungul anilor; cu rare excepții: spre exemplu, cînd curajul unui regizor ca Otto Preminger, reușește să înfrunte canoanele comerciale, realizînd în 1954 poate unul dintre cele mai bune filme ale sale, *Carmen Jones*. O adaptare modernă a operei *Carmen* de Georges Bizet, ce transplantează drama

Scanned with OKEN Scanner

dintr-o Spanie de epocă, în realitatea violentă a unei Americi contemporane, plină de prejudecăți rasiale, acțiunea desfășurîndu-se în cartierul new-yorkez al negrilor, Harlem. Filmul obține un mare succes, umbrit însă de interdicția impusă de moștenitorii lui Bizet, care se opun proiectării filmului, sub pretextul „prejudiciilor aduse dreptului moral al autorului", prin modernizarea, pe atunci șocantă, a partiturii originale. De aceea filmul a fost proiectat în Franța doar o singură dată și asta tocmai în 1965, cu ocazia unui spectacol de caritate. Încurajat de succesul primei sale tentative, Preminger se va hazarda pentru a doua oară „pe terenul minat" al operei filmate, în 1959, dar de data asta, din prudență și înțelepciune — sau chiar din teamă, ca nu cumva să se trezească intrat iarăși în conflict cu draconicul „drept moral" al vreunui alt autor — apelînd la o operă tipic americană, semnată George Gershwin, și anume *Porgy and Bess;* lucrare ce nu mai avea nevoie de nici o transplantare în timp și spațiu, fiind ea însăși o dramă contemporană cîntată din viața negrilor izolați cu bună știință în cumplitele cartiere-ghetou suprapopulate. Partitura lui Gershwin își trage seva din celebrele „negro-spirituals" pline de muzicalitate, ritm și dramatism interior, atingînd adesea limitele durerii.

Tot aici mai trebuie amintită și pelicula lui Gian Carlo Menotti, care-și ecranizează în 1951, sub formă de „teatru în conserve", propria sa operă *The Medium*, ce obținuse cu cîțiva ani în urmă un zgomotos succes la „Metropolitan Opera" din New York.

Oricum, opera filmată — deși am discutat pentru început despre realizările studiourilor americane — rămîne o proprietate a continentului european, într-o anumită perioadă chiar „calul de bătaie" al studiourilor italiene, care, spre deosebire de celelalte case producătoare, își au epoca lor de pasiune frenetică față de un anumit gen cinematografic, multiplicîndu-l pe bandă rulantă pînă la plictis și epuizare. Și o mică ciudățenie. Nu studiourile italiene — deși ar fi fost îndreptățite

Scanned with OKEN Scanner

și chiar obligate de aureola tradiției, ca țară de baștină a genului, s-o facă — sînt inițiatoarele transpunerii integral-cinematografice a unui spectacol de operă. Minunea asta va avea loc acolo de-abia în 1954. Pînă în 1954, ele — ca și studiourile americane sau germane — recurg la metoda „prelucrării în proză" a diferitelor librete muzicale, împănate, pe ici pe colo, cu ariile cele mai cunoscute. Un exemplu? Numai unul?: *La Serva padrona* (I, 1932), *Mimi or La Boheme* (A, 1934), *Martha — Letzte Rose* (G., 1936), *Ridi pagliaccio* (*Rîzi paiață!* I., 1940), sau filmul lui Mario Bonard *Il Re si diverte* (*Rigoletto* I., 1941), ce nu-i altceva decît o combinație dramatizată a libretului verdian și a tragediei lui Hugo *Regele petrece*, din întreaga partitură păstrîndu-se ca ilustrație muzicală — poate și cu intenții simbolice — doar celebra arie „La donna e mobile". Față de „cumințenia" acestor filme, soluția polonezului Julius Gardan pare însă de-a dreptul temerară. Oferindu-i-se în 1937 prilejul de a ecraniza opera lui Stanislaw Moniuszko *Halka* — operă cu un profund caracter național și de o faimă internațională — el nu va ezita să renunțe la moda sigur comercială a adaptarii literare a unui libret de operă și să realizeze astfel un film-operă plin de farmec și ritm, ce va cunoaște, la epoca respectivă, un binemeritat succes.

Și totuși — deși s-ar părea că sîntem îndreptățiți s-o credem — nu studiourile poloneze sînt inițiatoarele acestor serii de spectacole cinematografice în întregime cîntate. Dacă vom ține seamă — și trebuie să ținem — de criteriul cronologic, vom descoperi că începutul începuturilor îl fac de fapt studiourile sovietice, care încă din anul 1936 ecranizează o operă a clasicului ucrainean N. Lîsenko, *Natalka-Poltavka*, sub semnătura regizorului I. Kavaleridze, cel ce va realiza — în anul imediat următor — și cea de-a doua încercare similară, avînd la bază tot o lucrare clasică ucraineană, de data asta a lui S. Gulak-Artemovski, *Zaporojeț za Dunaem* (*Zaporojenii de peste Dunăre*). Așa cum se va proceda și

Scanned with OKEN Scanner

ulterior în mai toate studiourile cinematografice din întreaga lume, personajele sînt interpretate de actori obișnuiți, dar vocile aparțin unor cunoscuți cîntăreți ai scenelor lirice, urmărindu-se, fără îndoială, ideea îmbinării cît mai fericite a simplității expresiei mijloacelor actoricești cu virtuozitățile vocale impuse de partitura muzicală propriu-zisă.

Faptul că aceste prime încercări — destul de hazardate și de îndrăznețe pentru epoca respectivă — aparțin studiourilor sovietice, este perfect explicabil. Mai puțin preocupate și înspăimîntate de ideea unui eșec comercial și mai înclinate să descopere toată multitudinea fațetelor artistice ale cinematografului, chiar cu riscul riscului, ele nu se sfiesc să acorde acestui așa-zis „gen greu" o atenție aparte, distrugînd astfel falsa concepție după care opera, fiind un spectacol mai dificil de receptat, nu s-ar adresa decît unui număr restrîns de „inițiați", de „familiarizați" cu teatrul liric și baletul clasic, prin excelentă tributare convenției.

Din păcate, posibila continuitate a acestor experimente este întreruptă timp de șapte ani — desigur, în primul rînd din pricina războiului — de-abia în 1944 mai putîndu-se consemna o nouă ecranizare, de astă dată a unei opere ceaikovskiene, *Cereviciki* (*Pantofiorii țarinei*), datorată cuplului regizoral N. Șapiro-N. Koșeverova. Plin de farmec și nerv, utilizînd din plin modalitățile de expresie specific cinematografice, filmul *Pantofiorii țarinei* mai are și o altă mare calitate: firescul. Actorii cîntă ca și cum ar conversa, încît spectatorul — cucerit și de atmosfera de basm, de fantastic a peliculei — nici nu mai sesizează că asistă la un spectacol de operă filmată, ci parcă la un film obișnuit de ficțiune, în proză. Ulterior, deși la mari intervale de timp, studiourile sovietice se vor arăta mereu interesate de această „specie" a filmului muzical. Astfel, în 1953 vor vedea lumina ecranului două ecranizări ale unor opere lirice ruse, una avînd la bază creația lui Serghei Rahmaninov *Aleko*, cu Mark

Scanned with OKEN Scanner

Reizen, A. Ognivțev și I. Zubkovskaia, și o alta — de fapt o nouă adaptare — a operei lui S. Gulak-Artemovski *Zaporojeț za Dunaem* (*Dincolo de Dunăre*).

Urmează în 1954 contribuția Verei Stroeva, care redă cu vigoare și forță dramatică, în al său monumental *Boris Godunov*, perfecțiunea stilistică a operei lui Musorgski, servită și de o echipă de interpreți posedînd pe lîngă indispensabilele calități vocale — nu trebuie uitat că partitura musorgskiană este una dintre cele mai dificile cunoscute de arta lirică — și certe calități actoricești: A. Pirogov, N. Hanaev și I. Kozlovski. În afara acestor realizări mai pot fi citate alte trei ecranizări ceaikovskiene: *Evgheni Oneghin* (1958), *Pikovaia dama* (*Dama de pică*, 1960), cu Oleg Strijenov în rolul principal, *Iolanta* (1963), avînd-o ca interpretă pe Natalia Rudnaia; ecranizarea operei lui M. Vereikov *Naimicika* (*Slujnica*, 1963); varianta cinematografică a operei lui Rimski-Korsakov *Țarskaia nevesta* (*Logodnica țarului*, 1964), în distribuția căreia figurează Natalia Rudnaia, Otar Koberidze și Raisa Nedașkovskaia; opera lui Dmitri Șostakovici *Katerina Izmailova* (1966); și *Kniaz Igor* (*Cneazul I.*, 1970), capodopera lui Al. Borodin, cu Bogdan Hmelnițki în rolul titular.

Pornind de la același principiu al revalorificării repertoriului liric național, și alte țări europene — după 1945 — introduc opera în domeniul filmului, chiar dacă reținerile spectatorilor față de gen nu sînt încă pe deplin spulberate. Fiindcă trebuie să recunoaștem că și în rîndul publicului spectator există prejudecata — îndreptățită sau nu — că opera este o treabă a snobilor. Astfel, studiourile din R.D.Germană vor ecraniza, în 1949 și 1950, două opere celebre: *Figaros Hochzeit* (*Nunta lui Figaro*) de W.A. Mozart, cu Willy Domgraf-Fassbender, Angelika Hauff și Sabine Peters (reecranizată în 1968 și de studiourile vest-germane cu titlul *Die Hochzeit des Figaro* — *Nunta lui F.* — în interpretarea lui Tom Krause, Arlene Sanders și Heinz Blauken-Burg)

Scanned with OKEN Scanner

și *Die Lustigen Weiber von Windsor* (*Nevestele vesele din Windsor*) de Otto Nicolai, realizate, din păcate, de către regizorul Georg Wildhagen într-o manieră mult prea rece, mult prea calculată, acesta arătîndu-se grijuliu față de virtuozitățile execuției partiturii muzicale, dar neglijînd parcă în mod voit tocmai reinterpretarea libretelor din punct de vedere cinematografic. Aceleași studiouri „Defa" vor mai ecraniza și opera lui Christoph W. Glück *Orpheus und Eurydike* (*Orfeu și Euridice*, 1966) cu Monika Baumgartner și Egon Bischoff, precum și opera wagneriană *Der Fliegende Holländer* (*Olandezul zburător*, 1965), din distribuția căreia fac parte Fred Duren, Gerd Ehlers și Anna Prucnal. Toate bune, numai că regizorul Joachim Herz se molipsește și el de comoditatea stilului „spectacol de operă filmat", transpunînd libretul *Olandezului* în imagini meschin imaginate scenografic, deși specificul filmic îi putea oferi o mare libertate și varietate a locului acțiunii. Dar oricare ar fi cusururile filmului lui J. Herz, el este mult mai dinamic decît o altă transpunere wagneriană, *Parsifal* (1951), cu Gustavo Rojo, Carlo Tamberlani și Ludmilla Tcherina, datorată regizorului spaniol Daniel Mangrane. Greșeala lui Mangrane constă tocmai în dorința lui de a limpezi cît mai mult posibil acțiunea propriu-zisă, prin introducerea unui prolog și a unui epilog modern, cît și a unor interludii explicative în proză, modalitate ce taie respirația lirică, transformînd spectacolul cinematografic într-o lectură, care deși ilustrată în tablouri vivante, rămîne totuși destul de dezlînată.

Tot din această perioadă de fervență preocupare față de opera filmată — nu din punct de vedere numeric, ci al ariei de răspîndire a fenomenului în aproape toate studiourile cinematografice de pe mapamond — trebuie semnalată, în peisajul cinematografiei bulgare, solitara ecranizare a

Scanned with OKEN Scanner

operei lui Glinka *Ivan Susanin* (1950) de către regizorul A. Marinovici, distribuția filmului cuprinzînd cîteva nume foarte cunoscute ale scenelor lirice bulgare: M. Popov, B. Hristov și R. Mihailov. Precum și două pelicule cehoslovace, revalorificînd pe plan internațional două lucrări mai puțin cunoscute din repertoriul clasic al artei lirice cehe: una a lui Bedřich Smetana, *Dalibor* (1956), și alta din creația lui Antonin Dvořák, *Rusalka* (1962), cu Jana Andrsova, Vladimir Raz și Jirina Sejbalova, retranscrisă de Vaclav Kaslik într-o paletă de culori în care abundă verdele și albastrul, într-un cadru scenografic ireal de povestire fantastică, populat de crengile mlădioase, în permanentă mișcare, ale sălciilor plîngătoare de pe malul lacului, împărăția de apă și ceață a rusălcilor.

Chiar și muzicalele studiouri vieneze, totdeauna grijulii să nu violenteze gustul spectatorilor cu lucruri prea noi, prea îndrăznețe și prea dificile — atît de grijulii încît, rămînînd cel mai ades în domeniul operetei și al comedioarelor muzicale, ajung să cadă cu ușurință în schematism și platitudine — se hotărăsc să se urnească din inerția propriilor canoane, ecranizînd integral în 1950 opera lui Donizetti *Die Regimentstochter* (*Fiica regimentului*) cu Aglaia Schmidt în rolul titular — o altă variantă, datînd din 1953, *Die Tochter der Kompanie; La Figlia del regimente* (*Fiica regimentului*), este realizată în coproducție de către studiourile din R.F.G. și Italia —, iar în 1955 capodopera mozartiană *Don Giovanni*, cu Cesare Danova în rolul titular (ecranizată în același an și de Paul Czinner în studiourile engleze, cu același titlu dar cu un alt interpret, Cesare Silpi). Două filme ce exemplifică, cum nu se poate mai bine, ce înseamnă pe de o parte stilizarea gratuită și pe de alta stilizarea funcțională a decorului, stilizare care constituie un element esențial atît al spectacolului scenic cît și al celui cinematografic. Astfel Georg Klaren, deși ar fi putut turna *Fiica regimentului* în exterioare pline de poezie și pitoresc—dînd astfel

Scanned with OKEN Scanner

lucrării un surplus de autenticitate și ritm — se pomenește pictînd pe pînză munți și orășele, cu o vagă tentă elvețiană, în stridența coloristică și în amalgamul acestor fundaluri de pînză pierzîndu-se și actorii, și ansamblul, și partitura muzicală. În contrast cu el, W. Kolm-Veltee se arată cum nu se poate mai inspirat, acordînd o deosebită atenție cadrului plastic în care se desfășoară acțiunea acestei bijuterii muzicale care este *Don Giovanni*, montînd-o cinematografic cu grație și inventivitate, în spații largi, aerate, decorurile și costumele sugerînd — și cu ajutorul culorii perfect adecvate, cu accente de roșu purpuriu, negru intens și auriu rembrandtian — atmosfera plină de austeritate a unei Spanii sufocate de precepte moral-religioase.

În studiourile austriece ca și în cele din R.F.G., vor mai fi ecranizate în timp, opera lui Richard Strauss *Der Rosenkavalier* (*Cavalerul rozelor*, Au. 1960), cu Elisabeth Schwarzkopf, Sena Jurinac și Erich Kunz; *Der Freischütz* (R.F.G., 1968) de Weber; *Cosi fan tutte* (R.G.F. — Au., 1970) de Mozart, cu Gundula Janovitz și Christa Ludwig; precum și capodopera beethoveniană *Fidelio* (Au., 1955; R.F.G., 1968; Au. — R.F.G., 1970).

Alte trei interesante experiențe de operă filmată ne parvin din studiourile din R.P. Chineză, nefiind desigur singurele în peisajul cinematografic ale acestei țări cu o veche tradiție în domeniul artei lirice, de un pronunțat specific național. Una dintre ele, *Lian Shans Pai Ho Ciu In Tai* (*Poveste de iubire*, 1953), este o încîntătoare peliculă color, datorată regizorilor San Hu și Huan Sa. Poveste poetică și tragică în același timp, a iubirii dintre o tînără și un tînăr trăind în mijlocul unor vitrege concepții de castă, filmul devine, prin abilitatea celor doi regizori, un spectacol de o înaltă ținută artistică, de un rafinament și o deosebită frumusețe stilistică și plastică. Celelalte două, *Zhi Qu Wei Hu Shan* (*Muntele Tigrului e luat cu asalt*, 1970) și *Sadjiaban* (1971), sînt inspirate din lupta revoluționară a poporului chinez împotriva reacțiunii interne și ex-

Scanned with OKEN Scanner

terne; ele reprezintă o formă nouă de spectacol, o inedită îmbinare de clasic și modern, de tradiție și inovație, și sînt concepute ca adevărate spectacole-manifest, ca adevărate lecții politice cristalizate în artă.

Cît privește Italia — țara ce-și dispută dreptul la paternitate asupra teatrului liric — ea lansează în perioada 1945—1960 pe piața cinematografică mondială o adevărată avalanșă de filme-operă, ecranizări ale unor celebre lucrări de gen, datorate unor compozitori nu mai puțini celebri precum: Donizetti, Rossini, Verdi, Puccini, Mascagni, Gounod. Iată cîteva dintre ele: *L'Elisir d'amore* (*Elixirul dragostei*, 1946), din distribuția căruia fac parte Tito Gobbi, Gina Lollobrigida și Afro Polli; *Cenerentola* (*Scutierul și Cenușăreasa*, 1948); *La Sonnambula* (*Somnambula*, 1952), cu Gino Sinimberghi și Paola Bertini; *Aida* (1953), cu o fermecătoare Sophia Loren în rolul principal, aflată la începuturile strălucitei sale cariere artistice, dar strecurîndu-se admirabil printre capcanele jocului de-a *play-back*-ul; *Figaro, il barbiere di Siviglia* (*F., bărbierul din Sevilla*, 1955), interpret titular Tito Gobbi; *Traviata* (1966), în distribuția căreia figurează Anna Moffo, Franco Bonisolli și Gino Bechi. Plus cele din filmografia vestitului și prolificului „regizor-patriarh" al filmului muzical, Carmine Gallone: *Rigoletto* (1946) cu Tito Gobbi și Giana Maria Canale; *La Leggenda di Faust* (*Legenda lui F.*, 1948), în interpretarea lui Italo Tajo, Nelly Corradi și Gino Mattera; *Il Trovatore* (*Trubadurul*, 1949); *Cavalleria rusticana* (1953), pe genericul căruia vom descoperi numele unor actori celebri ca Anthony Quinn, Kerima și May Britt; *Madame Butterfly* (*Cio-Cio-San*, 1954), cu Michiko Tanaka și Nicola Filacuridi; sau *Tosca* (1956) — cu Franca Duval, Aldo Corelli și Afro Polli — care pentru noi are o semnificație aparte, fiind primul film în cinemascop prezentat pe ecranele noastre, premiera sa, pare-se mondială, avînd loc în ziua de 23 august 1956 la cinematograful *Scala* (pe atunci *Republica*) din București, renovat și reutilat cu aparataj

Scanned with OKEN Scanner

modern, în funcție de cerințele noilor dimensiuni și pretenții stereofonice ale filmelor. Toate aceste producții, realizate după rețeta: „opere celebre, compozitori celebri, actori și cîntăreți celebri", culoare, decoruri monumentale și costume fastuoase, filmului nemairămînîndu-i decît să devină și el — dacă poate! — celebru.

Și am lăsat intenționat la urmă, o reușită creație a genului, *The Tales of Hoffmann* (*Povestirile lui H.*, 1950), cu Moira Shearer, Ludmilla Tcherina și Leonide Massine, realizat în studiourile britanice de către Michael Powell și Emeric Pressburger. Aceștia, cu un rar simț al limbajului filmic, transpun opera fantastică a lui Jacques Offenbach sub forma unui autentic spectacol cinematografic, folosind din plin posibilitățile de expresie proprii celei de-a șaptea arte. Filmul păstrează intactă acțiunea operei, povestind avatarurile unui student din romanticul Heidelberg, îndrăgostit de o dansatoare întreținută de un mare bogătaș. Studentul se îmbată în timpul unui antract și adoarme, retrăindu-și astfel, într-o înlănțuire fantastică de vis, cele trei iubiri anterioare. Prima cu Olympia, o păpușă vie. A doua cu o curtezană venețiană, Giulietta, pentru care omoară un ofițer. Și cea de-a treia, cu Antonia, logodnica sa, care moare fiindcă a cîntat prea mult. De o excelentă și unitară concepție regizorală, filmul îmbină armonios ariile cu evoluțiile coregrafice, regia arătîndu-se preocupată atît de valorificarea măiestriei interpreților, cît și de crearea unei game de culori de o delicatețe pastelată și de un eclat niciodată întîlnite pînă atunci și egalate pînă în prezent doar de Jacques Demy în *Les Parapluies de Cherbourg* (*Umbrelele din C.*, F., 1963). Această operă va fi reeditată cinematografic, la douăzeci de ani distanță în timp, de către studiourile din R.D.G., numai că aceste noi *Hoffmanns Erzählungen* (*Povestirile lui H.*, 1970) nu sînt altceva decît o repetare a greșelilor înaintașilor, Georg Mielke, regizorul filmului, transpunînd realmente fără nici o oste-

Scanned with OKEN Scanner

neală creatoare spectacolul care fusese montat mai demult pe scena „Operei Comice“ din Berlin.

Şi dacă poţi fi de acord cu o serie de păreri critice care acuză pe drept filmul-operă de o prea mare fidelitate, de lipsă de inventivitate, mulţumindu-se adesea să înregistreze mecanic montarea scenică, nu mai poţi fi în schimb de acord cu părerea generalizatoare a unora care afirmă că oricît de bun ar fi un film-operă el rămîne un pur spectacol de operă, neavînd alt merit decît acela al îngroşării efectelor supraalimentării şi ale timpului asupra interpreţilor şi evidenţierea în prim plan a cartonului din care sînt confecţionate decorurile. Mi se pare nedrept să amestecăm „otova într-o căciulă“ toate realizările de pînă acum, trecînd cu tăvălugul maliţiozităţii inteligente peste lucrurile bune şi rele şi să blamăm, din grabă prea mare şi nervozitate critică, un gen de spectacol ce-şi are raţiunea lui de a exista cinematografic, oricare i-ar fi neîmplinirile.

Această convingere a avut-o şi Ernst Lubitsch — pentru care, din păcate, montarea unui film-operă a rămas un vis nerealizat — ce afirma încă de la începuturile sonorului: „Producţia se va orienta spre ecranizarea operei. Aceasta va trebui totuşi să fie diferită de forma pe care o îmbracă pe scenele lirice. Această formă teatrală este, de pe acum, mult depăşită pentru a-şi mai putea exercita farmecul său universal. Opera, aşa cum înţeleg eu s-o adaptez pentru ecran, va fi veritabila şi adevărata adaptare cinematografică a unui subiect dat, care va permite muzicii vocale sau instrumentale să-şi găsească concluzia logică. Pentru mine acţiune şi muzică vor trebui să contribuie în egală măsură la importanţa artistică şi la interesul pe care îl comportă fiecare film. Aceste filme, aşa cum le concep eu şi pe care le-aş numi «pantomime muzicale», ar trebui să nască emoţii nu numai prin muzică, ci şi printr-o savantă dozare şi combinare a muzicii şi acţiunii“.

Scanned with OKEN Scanner

III.

FILMUL-BALET

Că dansul, ca și muzica, l-au însoțit pe om de-a lungul vîrstelor sale, din preistorie pînă-n istorie și mai departe, pînă în zilele noastre, la bucurie și tristețe. Că i-au fost uneori „armă" împotriva unor stihii vrăjmașe și înspăimîntătoare, care se lăsau, chipurile, înduplecate de ritualul unor gesturi și sunete muzicale... Toate acestea sînt lucruri pe care le știm cu toții. Dar ceea ce nu știm este clipa exactă a preschimbării acestui dans de toate zilele în dans scenic, în balet, în artă coregrafică, plină de rafinamente și subtilități, cu un alfabet simbolic al gesturilor și expresivității corporale. Dar fie că acest lucru s-ar fi petrecut în antichitate, în evul mediu sau într-o epocă ceva mai modernă, la curtea vreunui împărat sau în bîlciurile populare, odată cu inventarea alfabetului simbolic s-a ajuns la situația oarecum paradoxală a înstrăinării lui de marea majoritate a spectatorilor. Neînțelegînd sau nevrînd să-i înțeleagă sensul simbolurilor, această majoritate va privi baletul cu indiferență, cu ironie, socotindu-l drept o artă sofisticată, alambicată, plină de pretenții și ifose, chiar puțin grotescă atunci cînd vrea să „maimuțărească", prin gesturi, sentimente și stări sufletești, greu de exprimat uneori și în cuvinte. Nefirească și constantă asprime, atît de constantă încît producătorii vor ezita timp îndelungat să introducă spectacolul coregrafic de sine stătător în univer-

Scanned with OKEN Scanner

sul vast al lumii filmului. Nu discutăm despre dansul acela fotogenic, pată de culoare și virtuozitate, folosit în egală măsură atît de filmul mut cît și de cel sonor, în cadrul unor acțiuni oarecare, ci de spectacolul coregrafic integral filmat, fără pretexte scenaristice sau texte explicative. Un asemenea spectacol cinematografic s-a realizat de-abia în 1948.

Pînă atunci, și chiar după, studiourile se vor mulțumi doar cu filme despre balet, investigînd — uneori mai inspirat, alteori mai convențional — viața și psihologia balerinilor și balerinelor — mai ales ale balerinelor — „drumul lor spinos", presărat cu greutăți și suferințe, pornind de la chinuitorul anonimat și ajungînd la și mai „chinuitoarea" celebritate.

Așa se face că — după ce mai întîi a intrat în funcțiune inspirația niciodată ostoită a scenariștilor în inventarea acelorași trucuri cu invidia, mașinațiunile diabolice ale rivalelor, gleznele luxate și bolile incurabile, aducînd pe peliculă un adevărat munte al lui Sisif — au apărut filme ca: *Ballerine* (*Balerina*, I, 1936), cu Silvana Jachino și Maria Denis; *La Mort du cygne* (*Moartea lebedei*, F., 1938), cu Janine Charat și Yvette Chauvin, realizare sensibilă și poetică, plină de emoție și pitoresc, datorată regizorului Jean Benoît-Lévy, pătrunzînd cu discreție și finețe în lumea mai puțin cunoscută, aparent frivolă și totuși încărcată de zbucium, iluzii și deziluzii a tinerelor balerine din corpul de balet al „Operei" din Paris; sau *Solistka baleta* (*Balerina*, U.R.S.S., 1946), pe genericul căruia figurează printre alții și celebrii balerini sovietici ai epocii: Galina Ulanova și Vladimir Preobrajenski. Precum și cele datînd din și după 1947: *The Unifinished Dance* (*Dansul neterminat*, S.U.A., 1947), cu Cyd Charisse și un copil-vedetă, talentata și sensibila Margaret O'Brien; *Little Ballerina* (*Micuța balerină*, A., 1948), cu Yvonne Marsh și Marion Chapman; *Ballerine* (*Balerina*, F., 1949), cu balete imaginate pe muzică de Mozart și Ravel; *Grand Gala* (*Marea gală*, F., 1952), avînd-o ca protagonistă pe Lud-

Scanned with OKEN Scanner

milla Tcherina, în rolul unei dansatoare ce se zbuciumă între dragostea sa față de un bărbat și pasiunea pentru profesie; *Limelight* (*Luminile rampei*, S.U.A., 1952), tristă poveste a unei ratări și a unei împliniri, ce-ar fi putut deveni o banală melodramă, dar care, datorită marelui talent al celui care a fost Charlie Chaplin, se preschimbă într-un adevărat poem tragic despre dragoste și înțelegere, despre sacrificiu și solidaritate umană; cît și *Rosen für Bettine* (*Trandafiri pentru B.*, R.F.G., 1956), dramă a unei dansatoare bolnavă de poliomielită (bine interpretată de Elisabeth Müller), măiestria regizorului G.W. Pabst manifestîndu-se cu toată forța în secvența *Boleroului* de Ravel, realizată cu o mare mobilitate a cîmpului vizual și cu deosebite efecte de lumină.

De unde se vede că afurisitele îndoieli și neîncrederi acționează pe mai departe chiar și în 1956, deși, după cum spuneam, încă din 1948 studiourile britanice încredințează cuplului regizoral Michael Powell și Emeric Pressburger realizarea unui film-balet, *Red Shoes* (*Pantofiorii roșii*). Tema acestor pantofiori, ghete, cizmulițe, papuci sau cum vă place să-i numiți — care odată încălțați te aruncă vrei-nu-vrei în vîrtejul dansului — va fi preluată și de către Tamás Banovics, imaginînd în noua variantă a „Pantofiorilor roșii" — botezată *Az életbe táncoltatott leány* (*Dansul etern*, U., 1964) — o trecere în revistă a etapelor vieții omenești, într-o suită de simboluri și dansuri, atît folclorice stilizate cît și clasice, expresioniste și moderne.

Dar să nu sărim prea departe în timp și să ne întoarcem la perioada anilor '50. Perioadă în care studiourile sovietice nemaiezitînd între o formulă și alta, se declară fățiș de partea filmului coregrafic, impunîndu-l ulterior — printr-o serie întreagă de prestigioase realizări — ca pe un spectacol cinematografic de sine stătător, dotat cu propriile sale posibilități de expresie. Începutul îl face G. Rappaport cu al său *Mastera russkogo baleta* (*Maeștrii baletului rus*, 1953), un soi de film în scheciuri coregrafice — selectate din

Scanned with OKEN Scanner

creaţia de gen a lui P.I. Ceaikovski şi Boris Asafiev — în interpretarea unor celebri balerini sovietici: Maia Pliseţkaia, Galina Ulanova, Natalia Dudinskaia, K. Sergheev şi mulţi alţii. Această manieră selectivă o vom regăsi şi în *Mastera gruzinskogo baleta* (*Maeştrii baletului gruzin*, 1955), în care un talentat mănunchi de dansatori ai „Operei" din Tbilisi evoluează în cîteva selecţiuni din lucrările unor compozitori gruzini mai puţin cunoscuţi: M. Kreina şi G. Kiladze.

Oricît de ingenioasă şi de practică li s-ar fi părut cineaştilor tehnica mozaicului de fragmente coregrafice, ei nu se puteau opri totuşi numai la ea. Şi nici nu s-au oprit, în 1954 realizîndu-se primul film-balet sovietic propriu-zis: *Romeo i Djulietta* (*R. şi Julieta*), monumentală ecranizare a minunatei creaţii a lui S. Prokofiev, pe un libret inspirat de celebra tragedie shakespeariană. Pasionaţi de ideea transpunerii cinematografice a acestei tulburătoare partituri muzicale, regizorii Lev Arnştam şi L. Lavrovski vor acorda o deosebită atenţie atît cursivităţii acţiunii — încît lipsa dialogurilor să nu mai constituie o piedică în înţelegerea ei — cît şi scenografiei, imaginînd un cadru plastic cu spaţii largi de joc, necesare evoluţiilor coregrafice ale soliştilor Galina Ulanova, I. Jdanov, A. Ermolaev şi S. Koreni (excelent interpret al rolului lui Mercuţio, uluind în scena duelului şi a morţii), cît şi a întregului ansamblu. Punctate de sugestive elemente de decor stilizat, ce reuşesc să reînvie — ajutate şi de costume şi colorit — atmosfera unei Verone renascentiste, scăldată de un soare nemilos de puternic, în lumina căruia tragedia celor doi îndrăgostiţi capătă, prin contrast, accente mult mai dureroase şi mai sfîşietoare.

Tot din 1954 datează şi primul film-balet produs de studiourile americane, *Invitation to Dance* (*Invitaţie la dans*). Conceput ca o fantezie coregrafică, îmbinare de fiinţe reale şi desen animat, filmul — scris, interpretat şi regizat de Gene Kelly — este compus din trei schiţe cinematografice de sine stătătoare: „Circul" — de fapt

Scanned with OKEN Scanner

un omagiu adus celebrului film al lui Marcel Carné *Les Enfants du paradis* (*Copiii paradisului*, F., 1943—1945), Kelly preluînd de aici personajul acelui lunatic și sensibil Pierrot, simbol al iubirii nefiresc de frumoase, iubind fără a fi iubit, chiar și în final, cînd nu mai e decît o cîrpă albă, moartă, învăluită de giulgiul pelerinei celei ce nu-i putea iubi iubirea; „Brățara" — o parodie a acelei „lumi moderne" plină de nimicuri sofisticate, în care sînt acceptate ca principii de viață doar plăcerea și înșelăciunea; Și, în sfîrșit, cea de a treia schiță, „Sindbad marinarul" — pe motivele muzicale ale *Sheherazadei* lui Rimski-Korsakov, transpuse în ritmuri moderne de Roger Eden — „palmă poetică" la adresa schițelor anterioare, eroul refugiindu-se în lumea celor „O mie și una de nopți" spre a-și putea împlini, cu o prințesă indiană (fragil și ireal desen animat), visul de dragoste imposibil de împlinit într-o lume ce și-a pierdut puritatea copilăriei. Piesă de virtuozitate cinematografică, *Invitație la dans* rezistă timpului cu candoarea tinereții veșnice și a pasiunii ce nu se gîndește, în momentul creației, nici la recunoștința prezentului și nici la nemurire.

Odată sfărîmat lanțul vicios al neîncrederii și ezitărilor, baletul va deveni, încetul cu încetul, o prezență firească, obișnuită pe platourile de filmare; se va vorbi la un moment dat chiar de o baletomanie, bîntuind studiourile și molipsindu-i pe cineaști de frenezia ecranizării unor celebre pagini muzicale din istoria artei coregrafice. Dintre toți compozitorii și dintre toate lucrările de gen, P.I. Ceaikovski și creațiile sale se vor bucura de o atenție deosebită, numai *Lacul Lebedelor* cunoscînd, într-o perioadă de timp relativ scurtă, trei transpuneri cinematografice. Mai întîi a fost *Lebedinoe ozero* (*Lacul lebedelor*, U.R.S.S., 1957), cu Maia Pliseţkaia (Odette-Odilia), N. Fadeicev (Prințul) și V. Levașev (Geniul rău), datorat regizoarei Z. Tulubieva, care s-a mulțumit, din păcate, în această primă încercare, cu o simplă înregistrare a spectacolului montat pe scena „Teatrului Mare" din Moscova,

Scanned with OKEN Scanner

regizoarea dovedindu-se mai personală și mai inventivă în cea de-a doua realizare a sa, *Skazka o Konke-Gorbunke* (*Povestea căluțului cocoșat*, U.R.S.S., 1963), baletul lui Rodion Șcedrin, inspirat de basmul omonim al lui Erșov, avîndu-i ca soliști pe Maia Pliseţkaia și V. Vasiliev. Ecranizării din 1957 a *Lacului lebedelor*, i-au urmat mai apoi *Schwanensee* (*Lacul lebedelor*, 1966), cu Margot Fonteyn, turnat în studiourile din R.F.G. de către Trunck Brass și *Lebedinoe ozero* (*Lacul lebedelor*, U.R.S.S., 1968), cu E. Efteeva și J. Markovski și în viziunea regizorală a lui A. Dudko, amîndouă aceste pelicule regăsindu-și — prin renunțarea la rigiditatea legilor scenice — supleţea și largheţea spațiului, inventivitatea unghiurilor de filmare, curajul utilizării prim-planurilor, gros-planurilor și „nervozitatea" montajului. Calități pe care le vom descoperi și în celelalte ecranizări ceaikovskiene — *Spiașciaia krasaviţa* (*Frumoasa din pădurea adormită*, U.R.S.S., 1963), soliști: Alla Sizova, Natalia Dudinskaia și Iuri Soviov; *Dornrőschen* (*Frumoasa din pădurea adormită*, R.D.G., 1967) cu Lidia Wolgina și Klaus Schulz; și *Nussknacker* (*Spărgătorul de nuci*, R.F.G., 1966), pe genericul căruia figurează Melisa Haydn, Edward Villella și Harald Kreutzberg.

Și așa, rînd pe rînd, vor vedea lumina ecranului balete mai mult sau mai puțin celebre, mai mult sau mai puțin cunoscute: *Ciolpon-Utrenniaia zvezda* (*Steaua dimineții*, U.R.S.S., 1959), o veche legendă orientală asiatică, povestind despre dragostea puternică și curată dintre frumoasa Ciolpon și tînărul Nurdin, pe care vrăjitoarea Aidai încearcă zadarnic să-i prefacă în stane de piatră; *Hrustalnîi basmaciok* (*Cenușăreasa*, U.R.S.S., 1960), basmul coregrafic al lui Serghei Prokofiev, avîndu-i ca soliști pe Raisa Strucikova și G. Lediah; *El Fantastico mundo del Dr. Coppelius* (*Coppelia*, S.—S.U.A., 1966), cu Claudia Corday și Walter Slezak și *Coppelia* (R.F.G., 1968), cu Susanne Kinbauer și Karl Musil — ecranizări consecutive ale baletului lui Leo Delibes. Nu

Scanned with OKEN Scanner

mai puțin celebrul balet *Giselle* de Adolphe Adam cunoaște și el două transpuneri cinematografice, *Giselle o Las Willis* (Cu., 1965) — în transcripția și interpretarea modernă a Aliciei Alonso și *Giselle* (R.F.G., 1968) — în care rolul titular este deținut de celebra balerină italiană Carla Fracci; apoi, *Lileia* (U.R.S.S., 1958); *Juravlinaia pesnia* (*Cîntecul cocorului*, U.R.S.S., 1959); *Veneţianski mavr* (*Maurul veneţian* sau *Othello*, U.R.S.S., 1960) al gruzinului V. Ceabukiani, scenarist, regizor și interpret în același timp; *Gajaneh* (R.D.G., 1967), trepidantul balet al lui Aram Haciaturian în interpretarea balerinilor Klaus Schulz și Ilse Hurtig; *Romeo and Juliet* (*R. și J*, A., 1967), o nouă versiune a romanticei și tragicei povești de dragoste imaginată pe muzică de Berlioz și Ceaikovski; *Till Eulenspiegels lustige Streiche* (*Strengăriile vesele ale lui T.E.*, R.D.G., 1967), poemul simfonic al lui Richard Strauss, devenit balet cinematografic, cu Klaus Schulz în rolul titular; *A Csodálatos mandarin* (*Mandarinul miraculos*, 1971), cunoscuta lucrare a lui Béla Bártok, filmată în Ungaria de Miklos Szinetar, avînd în distribuție pe Imre Eck, Maria Bretus și Antal Pager; ca și *Don Quixote* (*Don Quijote*, 1973), baletul lui L. Minkus, ecranizat în studiourile australiene.

De-a lungul evoluției sale, filmul coregrafic mai cunoaște cîteva realizări interesante, din punctul de vedere al căutărilor și ideilor novatoare, cum ar fi *Kalpana* (*Dorința*, In., 1949), un balet cinematografic destul de confuz, semnat de Uday Shankar, în care însă cele două chipuri ale Indiei, cel antic și cel modern-industrializat, sînt speculate în imagini adesea surprinzător de frumoase; *The Bolshoi Ballet* (*Baletul Teatrului Mare*, 1957), încîntător elogiu adus de cineaștii englezi măiestriei interpretative a balerinilor sovietici, realizat sub direcția artistică a lui Paul Czinner, ce pare a fi înregistrat spectacolul prezentat la Londra, în același an, de trupa „Teatrului Mare“ din Moscova, dintr-o singură respirație, cu mai multe camere simultan, evitînd

Scanned with OKEN Scanner

astfel monotonia unui singur unghi de filmare și păstrînd cu strictețe unitatea ritmică a desfășurării coregrafice.

Alte două încercări de același fel le datorăm: una tot lui Paul Czinner, care în 1959 dedică o peliculă ansamblului de balet al „Operei Regale" din Londra, *The Royal Ballet* (*Baletul Regal*), cu cîteva din stelele baletului englez, precum Margot Fonteyn, Michael Somes sau Julia Farron; iar altul, datînd din 1964, regizorilor L. Lavrovski și A. Șelenkov, ce vor face o trecere în revistă a spectacolelor și măiestriei balerinilor sovietici, în frunte cu Raisa Strucikova, Alla Osipenko, N. Kasatkina și Ekaterina Maksimova, în pelicula *Bolșoi balet* (*Marele balet*). Pentru Terence Young, *Un, deux, trois, quatre* sau *Black Tight* (*Unu, doi, trei, patru* sau *Maiourile negre*, F., 1960) — din distribuția căruia fac parte cîteva celebrități ale dansului: Zizi Jeanmaire, Roland Petit, Cyd Charisse și Moira Shearer — înseamnă o evadare purificatoare din coșmarul filmelor de groază și de aventuri stil James Bond, în lumea grației și a gingășiei. Englezul Michael Powell, mai norocos, a avut parte chiar și de un premiu în cadrul Festivalului de la Cannes (1959) — „Premiul special al Comisiei Superioare Tehnice" — pentru *Luna de miel* (*Luna de miere*, S., 1959), cu Ludmilla Tcherina și Antonio.

În schimb, cu indiferență și tăcere va fi întîmpinat în mod inexplicabil *Les Amants de Teruel* (*Amanții de pe T.*, F., 1962), ecranizare făcută de un pasionat om de teatru și cineast, actor și regizor, Raymond Rouleau, după baletul lui Mikis Theodorakis. Deși foarte rece primit de către critica franceză la epoca respectivă, filmul va fi clasat în mod surprinzător în S.U.A. — unde a cunoscut un mare și nesperat succes — printre primele zece filme ale anului. *Amanții de pe Teruel* este o adaptare liberă a unei vechi legende spaniole, amintind de alte legende la fel de poetice și de romantice ca *Tristan și Isolda* sau *Romeo și Julieta*. În piața unui tîrg de pe fluviul Teruel din Spania, o trupă de actori ambulanți

Scanned with OKEN Scanner

joacă povestea de dragoste a frumoasei Isabelle (Ludmilla Tcherina), constrînsă să-l ia de soţ pe crudul duce de Teruel, în cazul în care Diego (Milenko Banovitch), cel pe care ea îl iubeşte, nu se va reîntoarce în cetate. Diego va reveni, dar ducele îl va asasina. Isabelle va muri la rîndul ei şi vor fi amîndoi îngropaţi în acelaşi mormînt, în mijlocul unei dureri generale şi a unor regrete tîrzii. Filmul nu se termină însă aici, drama repetîndu-se şi în zilele noastre, în rîndul respectivei trupe de actori ambulanţi, aceştia trăindu-şi cu aceeaşi credinţă, în viaţa de fiecare zi, rolurile interpretate mai înainte pe scenă. Această temă a îndrăgostiţilor — pe care viaţa îi desparte, dar pe care moartea îi reuneşte — capătă, în viziunea regizorală a lui Rouleau, aspectul unei călătorii fantastice, prezentul, trecutul şi viitorul se amestecă armonios cu realitatea şi visul, realismul poetic cu simbolismul şi expresionismul, regizorul intenţionînd să realizeze — după cum spunea el însuşi — „un spectacol total, în care dansul, jocul actorilor, muzica, zgomotele, culorile să formeze un tot".

Ideea de spectacol total, îi va preocupa şi pe cineaştii din R.P. Chineză — moştenitori ai unei tradiţii milenare în domeniul artei coregrafice — caracterul tradiţional cît şi cel novator al filmelor de acest gen turnate în studiourile chineze putînd fi foarte bine exemplificat prin cele două pelicule prezentate şi pe ecranele noastre: *Manlo Flower* (*Floarea de M.*, 1963) şi *Hung Sik Leung Dje Ching* (*Detaşamentul roşu de femei*, 1970). Deşi au o temă comună — aceea a trezirii conştiinţei revoluţionare a femeii simple, cunoscînd nedreptatea socială, mizeria şi violenţa războiului — filmele se deosebesc totuşi ca stil şi realizare artistică: *Floarea de Manlo* rămîne un spectacol-legendă tradiţional, în timp ce *Detaşamentul roşu de femei* are caracterul unui spectacol modern-revoluţionar, a acelui spectacol-manifest atît de drag lui Brecht. Plin de dinamism şi de idei înnoitoare, admirabil colorat, filmul va cuceri publicul veneţian — cu ocazia prezentării lui

Scanned with OKEN Scanner

în cadrul Festivalului din 1971 — prin virtuozitatea fascinantă a interpreților, trăindu-și rolurile cu acea credință unică, în stare să-i contopească cu personajele și stările lor sufletești, pînă la totala identificare cu ele.

Chiar dacă nu ne putem mîndri cu un mare număr de filme coregrafice, putem avea cel puțin satisfacția că cele cîteva realizări de acest fel au fost imaginate de către studiourile noastre special pentru o stea sau alta a baletului românesc. *Balerina* (1958) — pentru Irinel Liciu, *Joc de cuburi* (1958) — pentru Ileana Iliescu și *Ritmuri potrivite* (1964) pentru Magdalena Popa și Alexa Dumitrache (toate scurt-metraje). Alte două filme de metraj mediu: *Legenda ciocîrliei* (1966), cu Petre Ciortea și Maria Trăilă, adaptare a unei vechi legende populare; și *Prințul fericit* (1969), soliști Elena Dacian, Valentina Massini și Ion Tugearu, transpunere coregrafică a povestirii omonime a lui Oscar Wilde, se impun atenției spectatorilor prin încărcătura lor emotivă, prin poezia și sensibilitatea pe care o risipesc chiar și atunci cînd uzează de simboluri ceva mai puerile, rămînîd însă adevărate miniaturi cinematografice, inedite și unitare, cu certe valori artistice conceptuale și interpretative.

Și-ar mai fi un gen de film coregrafic: cel de inspirație folclorică, prezentînd suite de dansuri populare, mai mult sau mai puțin prelucrate cult, specie pe care, pare-se, am inițiat-o noi românii — lucru pînă în prezent necontestat de nici o sursă informativă — cu un film realizat în 1939 de regizorul Ion Șahighian, *Dansuri românești*, alcătuit din trei timpi cinematografici: „Ctitorițele", „Fata din Drăguș" și „Joc și doină", în coregrafia Floriei Capsali, totodată protagonista filmului, alături de Nutzi Dona și Marie-Jeanne Livezeanu.

Regizorul spaniol Edgar Neville va realiza și el, în 1952, un film de factură asemănătoare, *Duende y misterio del flamenco* (*Spiritul și miste-*

Scanned with OKEN Scanner

rul flamencoului) — film omagiat, dealtfel, de juriul Festivalului de la Cannes (1953), pentru calităţile sale artistice — conceput ca o suită de dansuri şi cîntece folclorice spaniole, avînd ca fundal minunatele peisaje şi monumente ale unei Spanii turistice. Manieră fotogenică preluată mai tîrziu şi de Enrico Grass în al său *Soledad* (1958).

Studiourile româneşti vor continua experienţa lui Ion Şahighian din 1939 cu o serie de pelicule de scurt metraj, dedicate jocurilor noastre populare: *În iureş de joc* (Lucian Bratu, 1958); apoi *Dansul „Cloşca cu pui"* (1958); *Trei jocuri româneşti* (1958) şi *La horă* (1959) — filme ce dovedesc dragostea constantă faţă de filmul muzical-coregrafic a Elisabetei Bostan, regizoarea ce va dărui mai tîrziu cinematografiei noastre fermecătoarele musicaluri *Veronica*, *Veronica se întoarce* (1973) şi *Mama* (1977)... Seria lor culminează cu lung metrajul dedicat Festivalului internaţional de folclor — desfăşurat în acelaşi an la Bucureşti — vie şi colorată paradă a obiceiurilor folclorice de pretutindeni, reunite sub titlul *O nuntă cum nu a mai fost* (1969).

Şi-am amintit doar cîteva filme dintr-o producţie bogată a scurt metrajelor, care se mulţumesc adesea să consemneze fenomenul, fără a încerca prelucrarea lui într-un mod specific cinematografic, cele mai multe dintre ele rămînînd înregistrate, cu sau fără voia lor, în aria documentarului. Soartă ingrată şi nedreaptă, întrucît printre ele există veritabile bijuterii artistice, încercînd fie să reinterpreteze cinematografic lucrări scenice, fie să ne introducă în universul tulburător al dansului, urmărind cu discreţie şi în amănunt procesul de creaţie coregrafică crîncen de dificil, de migălos, de obositor şi nu „floare-la-ureche", aşa cum multora li se arată la prima vedere.

Scanned with OKEN Scanner

IV.

FILMUL-CONCERT

Socotit de unii drept o „specie“ minoră (întrucît obișnuiește doar să înregistreze documentar diferite momente esențiale din creația artistică și evenimente din lumea spectacolului scenic), filmul-concert sau concertul-cinematografic a știut totuși să treacă senin peste grimasele ironice ale unei critici ceva mai pretențioase — care nu-i cere nimic altceva decît să fie ceea ce el nu vrea, nu poate și nici nu trebuie să fie — și să-și continue menirea lăudabilă de oglindă vie a unei epoci, a unor gusturi și mode artistice, de muzeu grijuliu să păstreze, în memoria timpului, chipul și virtuozitatea unor personalități ale artei interpretative. Neîncercînd să-și ascundă austeritatea, sub strălucirea vreunui text sau pretext literar, prezentîndu-se ostentativ de sincer ca un conglomerat de selecțiuni din creația de operă, cea simfonică, instrumentală, corală, coregrafică, de estradă și uneori folclorică, filmul-concert își face apariția pe firmamentul cinematografic încă din 1930 — an în care este introdusă tehnica sonorului și în Uniunea Sovietică — cînd, cu ocazia „Olimpiadei artistice“ desfășurată atunci la Moscova, regizorul V. Erofeev realizează o cronică filmată a festivalului, intitulată *Olimpiada iskusstv* (*Olimpiada artelor*, 1930), urmată, dealtfel, consecutiv de alte două olimpiade: *Muz-olimpiada* (*Olimpiada muzicală*, 1931) și *Muzîkalnaia olimpiada* (*Olimpiada muzicală*, 1932)

Ca și prima *Olimpiadă muzicală*, celelalte două prezentau și ele selecțiuni din concursurile muzicale ținute la Moscova în anii respectivi. După cum se poate vedea, de proveniență sovietică, filmul-concert va continua să rămînă în atenția cineaștilor care, din U.R.S.S. fără să mai aștepte prilejul vreunor manifestări speciale, vor trece la realizarea unor concerte imaginate anume pentru ecran: *Konțert-vals* (*Concert-vals*, 1940) — primul concert cinematografic propriu-zis, în a cărui selecție de valsuri celebre semnate de Ceaikovski, Șostakovici, Debussy, F. Kreisler, Johann Strauss, figurează și creația românului Ioan Ivanovici, „Valurile Dunării"; *Konțert na ekrane*; *Film-konțert* (*Concert pe ecran*; *Film-concert*, 1940), pe genericul căruia vom găsi numele lui I. Moskvin, N. Cerkasov, E. Dudinskaia, V. Ceabukiani, K. Djaparidze, Leonid Utiosov și Serghei Obrazțov; *Kinokonțert 1941 goda* (*Varieté-Concert*, 1941), cuprinzînd selecțiuni din creația lui Ceaikovski, Beethoven, Albeniz, Saint-Saëns și Soloviev-Sedoi, în interpretarea unor mari maeștri ai artei sovietice: E. Mravinski, M. Mihailov, Emil Ghilels, Galina Ulanova, Serghei Lemeșev și M. Dudko.

Alte pelicule, create tot pe tipicul acestui concert cinematografic, vor prezenta selecțiuni reprezentative din creația muzicală a diferitelor republici unionale, cum ar fi: Ukraina — *Pesni Ukraini* (*Cîntecele Ukrainei*, 1935), Armenia — *Armianski kinokonțert* (*Concert cinematografic armean*, 1941); Tadjikistan — *Tadjikski kinokonțert* (*Concert cinematografic tadjik*, 1943) etc... Seria acestor albume muzicale culminează cu *Konțert piati respublik* (*Concertul celor cinci republici*, 1944). Așa după cum ușor se poate constata, epoca de mare efervescență a filmului-concert sovietic se situează între anii 1940—1944, perioadă în care Uniunea Sovietică — ca dealtfel întreaga omenire — cunoștea dezlănțuirea atroce a unui război devenit acum amintire, dar care atunci era o tragică realitate, asemenea filme încercînd să se facă utile oamenilor, să le umple clipele de răgaz

Scanned with OKEN Scanner

dintre viață și moarte sau dintre moarte și viață, în condițiile vitrege ale frontului și tranșeelor, ori în condițiile mai puțin vitrege dar nu mai puțin dureroase ale spitalelor de campanie. Că toate aceste pelicule au fost destinate combatanților, ne-o demonstrează chiar titlul unuia dintre ele, *Konțert frontu* (*Concert pentru front*, 1942), cuprinzînd pe lîngă selecțiuni din așa-zisa „muzică grea" și cuplete de estradă interpretate de Arkadi Raikin, cuplete de circ executate de surorile Koh și vestitul clovn Karandaș, și piese corale și cîntece patriotice din repertoriul Ansamblului de cîntece și dansuri al Armatei Roșii.

Între anii 1944—1951, concertul cinematografic cunoaște o perioadă de eclipsă, pînă cînd Vera Stroeva îl scoate din uitare, adăugîndu-i de astă dată și un pretext scenaristic, foarte simplu și cursiv, lipsit de dialoguri: vizita unui grup de colhoznici în mijlocul actorilor „Teatrului Mare" din Moscova și vizita actorilor Teatrului în respectivul colhoz. În felul acesta, *Bolșoi konțert* (*Marele concert*, 1951) prezintă în prima parte fragmente din operele lui Ceaikovski, Glinka și A. Borodin, iar în partea a doua — în timpul vizitei în colhoz — piese vocale, cîntece și dansuri folclorice, interpretate în cadrul unor poetice peisaje naturale, fie de actorii-oaspeți, fie de artiștii amatori locali. Ulterior, de-a lungul anilor, filmul-concert va continua să fie prezent în producția sovietică, ilustrat de titluri precum, *Konțert masterov iskusstv* (*Primul spectacol*, 1952), cuprinzînd selecțiuni din creația lui Ceaikovski, Glinka, Chopin, Haciaturian, Șostakovici, Miliutin etc., printre interpreți figurînd celebrii Kiril Kondrașin, Igor Moiseev, M. Mihailov, Serghei Lemeșev și N. Dudinskaia; *Armianski kinokonțert* (*Concert cinematografic armean*, 1954), pe genericul căruia vom găsi și numele cîntăreței Goar Gasparian; *Pesni nad Neprom* (*Cîntece pe Nipru*, 1956); *Melodii Brazilii* (*Melodiile Braziliei*, 1959), realizat cu ocazia turneului întreprins în U.R.S.S. de ansamblul brazilian condus de Alberto Karmo; *Nevskie melodii* (*Melodii de*

Scanned with OKEN Scanner

pe Neva, 1959); *Mir rukopleşcit* (*Lumea aplaudă*, 1961), documentar artistic urmărind turneul Ansamblului gruzin de dansuri populare prin unele ţări ale Europei şi ale continentului american; sau *Melodii Dunaevskogo* (*Melodiile lui Dunaevski*, 1963), un film de montaj cu secvenţe din filmele muzicale a căror partitură a fost semnată de maestrul incontestabil al operetei şi comediei muzicale sovietice, Isaak Dunaevski.

Modalitatea filmului-concert va fi preluată — fără prea multe şi esenţiale modificări, deşi uneori chiar cu impresia că o inventează — şi de alte studiouri cinematografice. Astfel, cehoslovacul Vladimir Vlcek va prezenta, prin intermediul filmului *Zitra se bude tancit vsude* (*Mîine se va dansa pretutindeni*, 1952), aspecte din cadrul numeroaselor manifestări artistice desfăşurate cu ocazia „Festivalului Mondial al Tineretului", ce a avut loc în acel an în Cehoslovacia. Studiourile „Defa" vor înregistra aspecte din turneul întreprins de Ansamblul Mongol de stat de cîntece şi dansuri în R.D. Germană în filmul *Lieder und Tanze aus der Araten* (*Cîntece şi dansuri din ţinutul Araten*, 1968). În studiourile ungare Viktor Gertler va realiza *Diszmagyar* (*Ţinută de gală*, 1949), iar Marton Keleti *Diszelöloadás* (*Reprezentaţie de gală*, 1955) — reuşită şi sobră selecţie din creaţia unor compozitori ca Ceaikovski, Erkel, Gounod, Liszt, Rossini, Strauss etc., în interpretări de o convingătoare virtuozitate.

În studiourile noastre, regizorul Ion Bostan — care a ştiut să facă din numeroase documentare adevărate poeme în imagini — îşi dedică filmul său *Ciocîrlia* (1955) folclorului românesc, cîntecului şi dansului nostru popular, obiceiurilor strămoşeşti ajunse pînă la noi prin statornicia unei nevăzute ştafete, toate cîntecele şi dansurile (culese de prin diferitele regiuni ale ţării) fiind filmate într-un cadru ce depăşeşte funcţia de pitoresc tip carte poştală.

Scanned with OKEN Scanner

Nu pot fi omise de aici nici realizările lui François Reichenbach, *Arthur Rubinstein ou l'Amour de la vie* (*A.R. sau Dragostea de viață*, Franța, 1968) și *Yehudi Menuhin — Chemin de lumière* (*Y.M. — Drum de lumină*, Franța, 1971), două inedite și reușite portrete cinematografice, investigînd, cu mijloacele specifice celei de-a șaptea arte și televiziunii, universul atît de sensibil și de bogat al unor personalități consacrate ale muzicii contemporane.

În Statele Unite, după ce mai întîi în 1955 John Kohn prezentase, într-un film de vreo 50 de minute, *The Harlem jazz Festival* (*Festivalul de jaz din H.*), alți doi cineaști amatori, Aram Avakian și Bert Stern, vor înregistra în 1959 pe 16 mm un alt festival, la fel de cunoscut, Festivalul de jaz de la Newport, care se desfășoară cu regularitate în fiecare vară, în cadrul lui evoluînd o întreagă pleiadă de celebrități ale jazului. Cronică a acestui festival, *Jazz on Summer's Day* (*Jaz într-o zi de vară*, 1959) refuză fără sfială ajutorul vreunei amăgitoare acțiuni-pretext, apelînd cu succes la modalitatea *ciné-verité*-ului, modalitate care dă obiectivului cinematografic o mare libertate în a surprinde și înregistra nu numai parada orchestrelor în sine, ci și reacțiile unui public alcătuit din tineri sau vîrstnici „fans"; pelicula devine astfel, prin abilitatea filmărilor, un spectacol viu al pasiunii interpreților și spectatorilor, aceștia confundîndu-se la un moment dat unii cu alții, într-o dăruire totală, încît nu mai știi unde-i adevăratul spectacol, pe scenă sau în sală! Entuziasm și frenezie colectivă, regăsită și în pelicula *Festival* (1967), cronică a aceluiași festival de la Newport, în care apar vedete ceva mai noi ale genului, precum Joan Baez și Bob Dylan.

Mergînd pe aceeași idee, William Klein va înregistra la fața locului *Le Festival Culturel Panafricain* (*Festivalul cultural Panafrican*, Franța, 1970), desfășurat în Algeria în perioada iulie-august 1969, restituind lumii, sub toate aspectele, cultura milenară a continentului african, prea puțin cunoscută în afară, sub forma unor pasio-

Scanned with OKEN Scanner

nante dezbateri de idei asupra folclorului și asupra arzătoarelor probleme ale luptei anticolonialiste.

Suprasolicitînd, producătorii americani se vor trezi peste noapte dispuși să investească niște sume destul de frumușele în filmul lui Michael Wadleigh *Woodstock* (1970). O peliculă nu ca oricare alta, o peliculă-șoc cu o durată de proiecție de vreo trei ore, un soi de reportaj al Festivalului de muzică folk și pop desfășurat în Statele Unite, unul dintre cele mai mari de acest gen din lume. Prezentat la Cannes de firma „Warner Bros" cu dedicația strigată de realizator în gura mare, cum că filmul este închinat „celor patru studenți omorîți de poliția americană la universitatea din Kent, precum și celor ce merg să moară în Vietnam și Cambodgia", filmul *Woodstock* dovedește atitudinea voit afișată a producătorilor dornici să se desolidarizeze de concepția oficială și să adere la o opinie de masă, publicul arătîndu-se în ultimul timp entuziasmat de filmele cu un evident spirit contestatar.

De aceea au și apărut concomitent (și mai ales ulterior) o serie întreagă de asemenea filme-document, despre diferite manifestări, concerte și festivaluri muzicale, avînd pe generic numele sonore ale unor interpreți foarte populari în rîndul tineretului: *It's your thing* (*E instrumentul dumneavoastră*, S.U.A., 1970) — înregistrînd pe viu festivalul maraton desfășurat la „Yankee Stadium" din New York; *Chicago Blues* (*Bluesul din C.*, Anglia, 1970) — o istorie a bluesului, de la originea sa rurală pînă la modernismul „electric" de azi; *Soul to Soul* (*De la suflet la suflet*, S.U.A., 1971) — dedicat manifestărilor muzicale organizate în Ghana cu ocazia sărbătoririi independenței naționale; *Love and Music* sau *Stamping Ground* (*Dragoste și muzică*; *Pămînt bătătorit*, R.F.G., 1971) — realizat cu ocazia Festivalului muzicii pop de la Rotterdam din 1970; *Raga* (S.U.A., 1971) — un film dedicat muzicii clasice indiene; *Let the good time roll* (*Lasă minunatul ritm să zboare*, S.U.A., 1973) — cronică cinemato-

Scanned with OKEN Scanner

grafică a turneului întreprins de reputatul cîntăreț englez de muzică rock, Chuck Benny, în S.U.A.; sau *Wattstax* (S.U.A., 1973) — consacrat spectacolului susținut de formația de culoare Stax la „Los Angeles Memorial Coliseum".

Deși artisticește modest, acest gen de spectacol filmic are totuși o mare importanță și o mare valoare documentară, păstrînd adesea în „amalgamul său selectiv" creații interpretative excepționale, obligate altfel să rămînă necunoscute marelui public, care, evident, nu se poate deplasa de fiecare dată la Moscova sau Tbilisi, la Budapesta, Paris, București, la Newport, sau în Harlem etc., pentru a asista la un concert sau altul.

Scanned with OKEN Scanner

V.

FILMUL MUZICAL ÎN SCHECIURI

Renunțînd la modestia și simplitatea concertului cinematografic, „confratele" acestuia — filmul muzical în scheciuri — își inventează cu emfază o canava dramatică, foarte subțire dealtfel, uneori chiar neinspirată, canava în același timp și bună și rea. Bună, atîta timp cît îi dă spectatorului mai pretențios impresia că asistă nu la un simplu concert cinematografic, ci la un spectacol de estradă sau chiar la un film de ficțiune. Și rea, întrucît într-un fel îngreuiază desfășurarea unitară a suitei de numere muzicale, de scheciuri umoristice, clovnerii muzicale și dansuri, filmul fiind, de fapt, o colecție de numere independente care înregistrează pentru prezent și viitor virtuozitatea unui interpret sau altul. Virtuozitatea de ieri poate uimi și azi pe spectatorul modern și modernizat, cu atît mai mult cu cît, adesea, aceasta răsare de sub praful gros al uitării, al ingratitudinii timpului și nepăsării memoriei. Adesea, prin utilizarea la maximum a unor decoruri fastuoase și a unor costume demne de o garderobă imperială — beneficiind și de prezența unor ansambluri de balet, alcătuite din acele, pe cît de anonime, pe atît de talentate „girls", ce se preschimbă, sub strășnicia dresorului-coregraf într-un miriapod dansator — unele filme din această categorie devin mai spectaculoase, mai luxoase, mai pompoase, transformîndu-se în veritabile reprezentații de music-hall, din care pricină sînt și mai greu de clasificat

în cadrul unei „specii“ sau alta. Așa s-a întîmplat de pildă cu *King of Jazz* (*Regele jazului* sau *Fantastic jaz*, 1930), care pur și simplu, datorită imaginației debordante a scenografului și coregrafului — și mai puțin regizorului Murray Anderson — capătă aspectul unui primitiv și „fantastic“ spectacol de *music-hall*, purtînd în sine germenul viitoarelor spectacole de acest fel, plasate în cadrul unor acțiuni cînd mai comice, cînd mai lacrimogene.

Ca și celelalte specii, filmul muzical în scheciuri debutează și el odată cu introducerea sonorului în tehnica cinematografică, fiind conceput ca o paradă a diverselor studiouri — fie că-i vorba de „Paramount“, „Fox Movietone“, „Warner Bros“ etc., inventatoarele de fapt ale acestei formule cinematografice — în care fiecare actor al firmei în cauză prezenta într-o miniscenetă, muzicală sau nu, o fațetă a talentului său deja cunoscută sau complet nouă, filmul constituind în cele din urmă o reclamă, vie și eficientă, a forțelor artistice de care dispunea, la epoca aceea, studioul respectiv. Un asemenea spectacol, datînd din 1928, *Show People* (*Ce visează fetele*), în regia lui King Vidor, aducea spre exemplu — în apariții mai lungi sau mai scurte — actori de talia unor Charles Chaplin, Douglas Fairbanks sr., John Gilbert, Mae Marsh, Norma Talmadge, William Haines etc.

Aceeași cascadă de stele mari și mici, de comete și meteoriți cu lumină de o clipă în timpul cinematografic, o vom regăsi și pe genericul filmelor produse în 1929 de către studiourile „Fox“ și „Warner Bros“. Astfel, David Butler în al său *Fox Movietone Follies* (*Fox Follies*, 1929) va consemna pentru posteritate chipurile unor actori ca Alice Faye, Sue Carroll sau Dixie Lee. În timp ce John Adolfi în *Show of Shows* (*Spectacolul spectacolelor*, 1929) — realizat pentru „Warner Bros“ — va apela la rîndu-i la personalitatea marcantă a lui John Barrymore (interpretînd aici un fragment din *Richard al II-lea*), alăturîndu-i și cîteva vedete feminine, precum Mirna Loy și

Scanned with OKEN Scanner

Loretta Young. Ca, la concurență cu ei, Charles Reisner să includă în *Hollywood Revue 1929* — realizat pentru „Metro“ — celebrități de talia unei Joan Crawford, a unor Buster Keaton, Norma Shearer și John Gilbert (apărînd în scena balconului din *Romeo si Julieta*), Stan Laurel și Oliver Hardy, Conrad Nagel sau Bessie Love.

Și iată că în 1930, suprasolicitînd, studiourile „Paramount“ vor iniția realizarea unei *Paramount on parade* (*Parada Paramount*) în treisprezece versiuni, în versiunea românească a acestei parade — al cărei text era semnat de N. Vlădoianu — apărînd alături de Garry Cooper, Maurice Chevalier, Jeanette MacDonald, Clara Bow etc., și doi actori români: Ion Iancovescu și Pola Illery. O politețe „diplomatică“, necesară pentru a se asigura răspîndirea filmului pe diferite piețe cinematografice, fiecare țară — nu numai noi — avîndu-și reprezentanții săi, într-una din cele treisprezece variante posibile.

Ambiția realizării acestor superproducții muzicale de tipul *Paradei Paramount* (1930) îi va molipsi și pe europeni; dintre aceștia, producătorii germani și francezi sînt primii care-și vor uni forțele bugetare în vederea realizarii unei coproducții, încredințată reputatului regizor francez Julien Duvivier ce va include în *Allo Berlin ! Ici Paris !* (*Alo Berlin ! Aici Paris !*, 1932) actori germani și francezi foarte cunoscuți pe atunci, dar uitați astăzi în mare parte.

Realizat cîțiva ani mai tîrziu, *Bing-Bang* (1935) — filmul nostru muzical în scheciuri — reunește cîteva nume foarte dragi spectatorilor vremii: Grigore Vasiliu-Birlic, Nicolae Gărdescu, Nora Piacentini, Silly Vasiliu etc., defilînd cu toții în comperajul—cînd muzical, cînd în proză — al cuplului Stroe și Vasilache, realizatori cu buzunarele goale, dar doldora de vise și de bune intenții, ce-au lăsat urmașilor un „muzeu viu“, pentru delectare și duioasă aducere aminte. „*Bing-Bang* a cunoscut pe ecranul cinematografului «Arpa» (unde a fost prezentat în premieră

Scanned with OKEN Scanner

la 7 februarie 1935) cel mai triumfal succes pe care l-a înregistrat un film românesc pînă acum". („Cinema", 1935).

Dispunînd de mai multe mijloace financiare și tehnice decît alții, studiourile germane vor continua moda coproducțiilor muzicale, turnînd în 1938 — de data asta împreună cu cineaștii unguri — un nou film muzical în scheciuri, interpreții din versiunea germană *Es leuchten die Sterne* (*Cînd stelele strălucesc*): La Jana, Carla Rust, Anny Ondra, Jenny Jugo, Gustav Froelich, Willi Forst, Hans Moser, Paul Hörbiger etc., apărînd și în versiunea maghiară, *A Váriété csillagai* (*Parada vedetelor*), în compania cîtorva celebrități de epocă ale filmului maghiar: Javor Pal, Antal Pager și Arpad Latabar. Din producția californiană a anilor 1939—1944, se desprind trei filme care se fac fără voia lor ecoul atitudinii americanilor față de începutul agresiunii hitleriste: *Hollywood Cavalcade* (*Cavalcada Hollywoodului*, 1939) — amuzantă istorie a artei filmului de la mut la sonor — și *Star spangled Rhythm* (*Jocul stelelor*, 1942), sînt tipice pentru perioada tăcerilor evazive și a deșartelor iluzii de neutralitate, regizorii reglînd cu cît mai mult talent posibil nebuna și ilarianta goană de gaguri, fantezie, bună dispoziție și muzică, ocolind realitatea deloc veselă a războiului și mulțumindu-se să rămînă pasivi și pacifiști în lumea tartelor de frișcă, a încurcăturilor amoroase, a dansului și a melodiilor. În timp ce *Thank your Lucky Stars* (*Revista revistelor*, 1943), se face de-acum ecoul evenimentelor din această perioadă — este realizat chiar sub forma unui spectacol pentru militari — păstrînd în structura sa, pe lîngă veselie, și puțină tristețe, puțină amărăciune și o lacrimă pentru cei dispăruți, ce nu mai puteau „mulțumi stelei lor norocoase" după cum îi îndemna s-o facă însuși titlul original al filmului. Interesant de remarcat că în această peliculă, vedetele — adevărați „monștri sacri" — nu se mai rezumă la o simplă prezență fotogenică, ci încearcă să realizeze lucruri mai deosebite, pe care

Scanned with OKEN Scanner

nu le-au mai făcut și nici nu le vor mai face de-a lungul carierei lor: Bette Davis, Olivia de Havilland, Ida Lupino, Ann Sheridan, Errol Flynn, cîntînd și dansînd aici cu o surprinzătoare virtuozitate și siguranță, în autentice numere de revistă.

Realizat trei ani mai tîrziu, *Ziegfeld Follies* (*Varieteul Ziegfeld*, S.U.A. 1946) continuă tradiția filmelor muzicale în scheciuri, fiind conceput de regizorul Vincente Minelli, ca un „spectacol-mamut-tehnicolor", cuprinzînd scheciuri, cîntece și dansuri în interpretarea unor actori faimoși ai music-hallului și ecranului american ca: Fred Astaire, Gene Kelly, Judy Garland, Fanny Brice, Lucille Ball, Cyd Charisse, Kathryn Grayson, Esther Williams, Lucille Bremer și William Powell (care reinterpretează pe regretatul și de mult dispărutul Ziegfeld, vorbind spectatorilor, în deschiderea filmului, tocmai din „ceruri").

Din producția românească putem consemna două pelicule semnate de Mircea Botez: *Alo! Bucureşti!* (1944), prezentînd numere de music-hall cu acompaniamentul orchestrelor Sergiu Malagamba, Jean Ionescu și Svend Asmunssen, în interpretarea unor actori danezi și români, printre care și Mircea Șeptilici; și *Furtul de la Arizona* (1946), un fel de farsă polițisto-muzicală — pe care critica timpului le-a clasificat drept „simple navete cinematografice", simple numere muzicale puse cap la cap, în cadrul unei acțiuni fără nici o legătură cu ele.

Între anii 1950—1960, filmul muzical în scheciuri cunoaște o adevărată efervescență, oglindind cu promptitudine nenumăratele inovații — rock-and-roll, twist, mambo, madison etc. — cu tinerele și adesea efemerele sale stele, sau trecînd în revistă cabaretele de noapte cele mai celebre de pretutindeni, cu numerele lor cele mai senzaționale. Iată cîteva mostre, alese la întîmplare: *Botta i risposta* (*Lovitură si răspuns*, I., 1949) — cu Nino Taranto în rolul unui zăpăcit, care pierzînd rochia unei actrițe, încredințată lui, se vede obligat,

Scanned with OKEN Scanner

pentru a o găsi, să colinde toate cabaretele și localurile de noapte din Roma; *Star Lift* (*Ascensiunea stelelor*, S.U.A., 1951) — cu o pleiadă de vedete mai vechi și mai noi, precum Gordon Mac Rae, Doris Day, James Cagney, Gary Cooper, Randolph Scott etc.; *Vesiolîe zvezdî* (*Stele vesele*, U.R.S.S., 1954) — amuzantă suită de numere de estradă, interpretate de vedete ale teatrului sovietic de varietăți; *Rock, rock, rock* (S.U.A., 1956), cu Frank Manfred și Tuesdy Weld; *Paris music-hall* (F., 1957), cu Charles Aznavour și Albert Prejean; *Davy* (A., 1957), cu Harry Secombe și Ron Randall; *Subarashiki dansei* (*Varieteul S.*, J., 1958), care, sub pretextul unei rivalități dintre două grupuri de tineri, ne prezintă o paradă a vedetelor music-hallului nipon; *Devușka s ghitaroi* (*Fata cu chitara*, U.R.S.S., 1958), cuprinzînd selecțiuni din spectacolele ansamblurilor de tineret participante la cel de-al VI-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților de la Moscova, în cadrul unei acțiuni susținută cu vioiciune și haz de doi mari actori ai ecranului sovietic, Mihail Jarov și Faina Ranevskaia, și de o tînără și talentată actriță numită Ludmila Gurcenko; sau *Ragazzi del juke-box* (*Băieții de la tonomat*, I., 1959) care, deși are în distribuție numai vedete ale muzicii ușoare italiene: Tony Dallara, Betty Curtis, Fred Buscaglione și Adriano Celentano, rămîne plictisitor prin naivitatea, chiar primitivismul și lipsa de fantezie a regiei, semnată Lucio Fulci; *America di notte* (*America noaptea*, I., 1960), *II Mondo di notte* (*Lume de noapte*, I., 1959), *Mondo di notte numero due* (I., 1961) *Mondo di notte numero tre* (I., 1963), serie culminînd cu pelicula spaniolă *Superespetáculos del mundo* (*Superspectacolul lumii*, 1966) — imaginate toate ca niște colecții de tip „mondo-cane" cabaretistic, cu secvențe cînd ieftin senzaționale, cînd de-a dreptul interesante și atractive, culese de prin diferitele localuri selecte ale mapamondului.

Chubby Checker — vedeta twistului din această perioadă — înviorează cu nervul, ritmul și farmecul său două filme cu acțiune practic inexis-

Scanned with OKEN Scanner

tentă: *Twist around the Clock* (*Twist în jur de-o oră*, S.U.A., 1961) și *Don't knock the Twist* (*Nu ataca twistul*, S.U.A., 1962). La rîndul său, Louis Prima se va înconjura în *Young and the Cool or Twist all Night* (*Tînăr și modern sau Twist toată noaptea*, S.U.A., 1961) de o mulțime de tineri cu nume mai puțin sonore. Vedeta muzicii engleze, Tommy Steele, își va strînge și el în jur un mănunchi de tineri talentați, perindîndu-se cu toții în finalul filmului *It's all Happening* (*Asta-i tot ce s-a întîmplat*, A., 1963), discretă melodramă plasată în cadrul unui orfelinat, printre capcanele căreia Tommy Steele — acoperindu-și mereu lacrima cu umbra unui surîs bun și cuceritor — se strecoară cu abilitate și mult farmec. Și să mai pomenim producția franceză *Cherchez l'idole* (*Căutați idolul!*, 1963), care, cu toate că nu aduce nici o inovație genului, rămîne amuzant și ușor de digerat, albumul vedetelor muzicii ușoare franceze în frunte cu Charles Aznavour, Johnny Hallyday, Sylvie Vartan, Nancy Holloway și Frank Alamo, fiind frunzărit cu antren și vioiciune de către acel blond și năstrușnic spiriduș care este Dany Saval, aflată într-o permanentă agitație și uimire.

Desigur, s-ar putea vorbi și despre multe altele — deși în ultimul timp, producătorii mai șireți le învesmîntează în straiele pretențioaselor filme-revistă pentru ca recunoașterea și etichetarea lor să fie cît mai dificilă. Dar toate aceste farafastîcuri exterioare nu pot ascunde ușurința cu care studiourile producătoare privesc adeseori filmul muzical în scheciuri, mulțumindu-se să facă din ele o simplă reclamă pentru casele de discuri — care participă nu o dată bugetar la realizarea peliculelor, interesate fiind în popularizarea tinerelor vedete-speranțe — improvizația și graba părînd a fi principalele lor caracteristici.

Scanned with OKEN Scanner

VI.

FILMUL MUZICAL DE DESEN ANIMAT

Nu spun o noutate atunci cînd afirm că filmul de desen animat este în esenţă un film muzical, un film în care vocea omenească, glumele sonore şi melodice, completează imaginea, o comentează, o amplifică, îi picură mai multă savoare, mai mult haz. Şi ca să vă convingeţi — nu de necesitatea coloanei sonore şi de importanţa muzicii în filmul de desen animat — ci de faptul că imaginea însăşi este concepută ca o partitură muzicală, închideţi sonorul televizorului şi creierul dumneavoastră se va încăpăţîna să-şi improvizeze o coloană sonoră proprie, în care glu-glu-urile, bangurile şi bingurile, pleoscurile şi troscurile, ţiuiturile, pocniturile, zdrăngăniturile, zornăiturile, pliciurile şi sunetele siderale ale „stelelor verzi", vor intra imediat în funcţiune, sonorizînd cu promptitudine muţenia imaginii. De-a lungul timpului, creatorii din acest domeniu au dat şi dau dovadă de o permanentă şi nesecată fantezie, neprecupeţind nici un efort pentru descoperirea şi inventarea unor noi forme de expresie pur cinematografică, realizînd admirabile fabule sonore, în care animalele vorbesc şi cîntă, fac cele mai mari năzdrăvănii, cele mai teribile inepţii, în desenul animat totul fiind cu putinţă.

Dintre toţi aceşti inventivi creatori, Walt Disney va înţelege primul, şi de la bun început, binefacerile sunetului, neezitînd să-şi sonorizeze încă din 1927 filmele — cea dintîi peliculă sonoră a fost

Scanned with OKEN Scanner

un film cu Mickey Mouse, *Steamboat Willie* (*Vaporul lui W.*, 1927) — chiar în anul imediat următor, 1928, inițiind o serie celebră de scurt metraje, botezate sui-generis *Silly Symphony* (un fel de simfonii deliberat prostești sau caraghioase), din cadrul cărora primul, purtînd titlul de *Skeleton dance* (*Dansul scheletului* sau *Dansul macabru*, 1929), reglat pe muzică de Saint-Saëns, în ciuda fioroasei sale titulaturi, este o mică și nostimă capodoperă animată; Disney imaginează aici petrecerea dansantă a unor schelete plictisindu-se de moarte în liniștea cavourilor, osemintele lor invadînd cimitirul, descleindu-se și încleindu-se pe ritm de vals, de rumbă, de tango, sau pur și simplu „clănțănind" step din toate încheieturile. Ideea transpunerii cinematografice a unor partituri simfonice celebre cu ajutorul desenului animat pare a fi pentru Disney un adevărat hobby, întrucît în 1940 o va relua și în seria de 7 filme de scurt metraj — denumită de astă dată *Phantasia* — serie în care sînt animate în manieră figurativă, sau nonfigurativă stil McLaren, lucrări de Bach (*Toccatta* și *Fuga*), Ceaikovski (*Spărgătorul de nuci*), Paul Dukas (*Ucenicul vrăjitor*), Stravinsky (*Sărbătoarea primăverii*), Musorgski (*O noape pe muntele pleșuv*) și Schubert (*Ave Maria*), toate tălmăcite de un maestru al artei dirijorale, Leopold Stokovsky. Dealtfel silueta lui Stokovsky va fi împrumutată, de dragul glumei animate, de însuși stăpînul *Ucenicului vrăjitor* — la drept vorbind, cel mai inspirat din toată seria, alături de *Spărgătorul de nuci*, — mică bijuterie impresionistă, în care culorile cîntă și încîntă, farmecă și uimesc, creînd o fragilă lume de vis, asemeni pufului de păpădie, ce explodează la atingerea razelor de soare.

Că Disney a fost preocupat să-și demonstreze și să demonstreze nemaipomenitele calități cinematografice ale muzicii, ne-o dovedește faptul că tot pe muzică sînt animate și aventurile lui Mickey Mouse — și nu numai ale lui ci și ale celorlalți confrați de breaslă: Donald, Oswald, Pluto, Chip și Dale, Goofie sau Dumbo — *Mickey's Follies* (*Varieteul lui M.*, 1929), *Jazz Fool* (*Nebunia*

Scanned with OKEN Scanner

jazului, 1929), *Monkey Melodies* (*Melodii imitate*, 1930), *Mother Goose melodies* (*Melodiile Mamei gîște*, 1931), *Band concert* (*Mickey dirijor*, 1934) — în care uvertura *Wilhelm Tell* de Rossini este cîntată cu atîta frenezie de orchestra de patrupede sau bipede, încît ele nu se opresc nici atunci cînd uraganul le proiectează în văzduh; *Music Land* (*În țara muzicii*, 1936) — potpuriu grotesc din lucrările lui Rossini (*Bărbierul din Sevilla*), Beethoven (*Simfonia pastorală*) și Meyerbeer (*Can-Can*), în interpretarea unei savuroase orchestre alcătuită din tot soiul de animale; sau *Make Mine Music* (*Cîntă-mi*, 1946) — în care, preluînd ideea din *Silly Symphony* și *Phantasia*, cineastul va anima iarăși teme muzicale celebre, eroul acestora fiind acum...o balenă muzicală.

Și am citat doar cîteva filme din imensa filmografie disneyană de scurt metraj; trebuie adăugate desigur și filmele de lung metraj, în care au fost lansate melodii și astăzi celebre, precum: *Snow White and the Seven Dwarfs* (*Albă-ca-zăpada și cei șapte pitici*, 1937) — despre care Nina Cassian spunea recent: „Am văzut-o de șase ori, dorindu-mi-o interminabilă. Perfecțiunea acelui Walt Disney de atunci — de atîtea ori întrecut și de el însuși — rămîne perfecțiune, marcînd o culme imagistică și tehnică a desenului animat din acea etapă, solidarizînd copii și adulți într-o unică încîntare. Pentru elogiul pe care-l aduce candorii, îl iubesc (printre altele) pe Walt"; *Pinocchio* (1940) — „Printr-o întîmplare ciudată", mărturisea Alice Mănoiu cu ocazia reprogramării lui, „nu văzusem la timpul său (la timpul meu, mai precis), de la cap la coadă, celebrul film al lui Disney. Abia acum, acum foarte tîrziu, l-am contemplat ca pe un pisc în zăpadă. Pur, strălucitor, desăvîrșit. Ciudat e că venea (reprogramat) și după o altă originală viziune a cărții lui Collodi, aceea atît de comenciniană adaptare TV. pe care o urmărisem cu mic și mare, egal pasionați. Dar în fața miracolului disneyan s-au șters toate, absolut toate comparațiile, referințele celebre, citatele, prejudecățile legate de ecranizări, de

Scanned with OKEN Scanner

muzicalizări. Capodoperă — cred eu — a întregii școli disneyene și nu numai a ei. «Mantaua» cinematografică din care se trage întreaga animație contemporană"; *Bambi* (1942); *Cinderella* (*Cenușăreasa*, 1950); *Peter Pan* (1953); sau *The Sword in the Stone* (*Sabia în piatră* sau *Merlin Vrăjitorul*, 1963) — filme ce și-au făcut din muzică un suport și un permanent izvor de gaguri.

E chiar la modă azi ca actorii de comedie să imite gagurile din filmele de animație, mișcările personajelor, inflexiunile vocilor, elemente de un farmec deosebit și o putere de sugestie unică. Cum poți uita vocea măcăită a lui Donald, piți-găiala de gramofon stricat a lui Chip și Dale, răgu-șeala à la „Armstrong" a lui Goofie, bodogăneala sonoră a lui Fred și Barney, sau inflexiunile languroase, puțin obosite, mereu insinuante ale unicei Betty Boop, celebrul personaj închipuit și animat de frații Max și Dave Fleischer, după tipicul Mae West (sau Clara Bow și Claudette Colbert). Dar „Disney a fost și rămîne unul dintre foarte puținii vrăjitori care au izbutit să supra-viețuiască într-o epocă atît de puțin favorabilă vrăjii. A întemeiat un imperiu, nu cu ajutorul unei armate, ci cu ajutorul unui șoricel. A inventat o țară, nu a cucerit-o, nu a descoperit-o, a inventat-o. O țară care-i poartă numele: Disneyland". (Ecaterina Oproiu).

Desigur că încercările, experimentele și reușitele lui Disney nu sînt singurele în istoria ignorată și totuși atît de vastă a filmului de desen animat. Alături de Disney mai trebuie menționați și alți realizatori, mai puțin cunoscuți dar nu mai puțin celebri, a căror operă este prețuită și respectată de publicul larg, chiar și atunci cînd numele lor rămîn uneori într-un anonimat pe cît de nedorit, pe atît de inexplicabil:

Sovieticii: M. Țehanovski care încă din 1931 de-monstrează nelimitatele posibilități ale pistei so-nore, în două filme experimentale: *Pasifik* (*Pacific 231*),—ilustrare animată a poemului simfonic omo-nim de Arthur Honegger, și *Gopak* — în care ima-ginile desenate se iau la întrecere cu vivacitatea

Scanned with OKEN Scanner

ritmică a acestui vechi dans rusesc; Z. Brumberg, cu al său desen animat *Bloha* (*Puricele*, 1931) — inspirat de romanța lui Musorgski *Balada puricelui*; A. Ivanov, I. Ivanov-Vano, B. Dejkin, P. Sazonov, G. Filippov, D. Babicenko sau cuplul regizoral S. Tarasov—V. Siumkin, care, împreună cu operatorul E. Șolpo, experimentează în 1932 — în filmul *Simfonia mira* (*Simfonia păcii*) — desenarea pistei sonore direct pe peliculă, deci o sonorizare manuală.

Francezii Paul Grimault, Henri Gruel sau Alexandre Alexeieff — căruia îi datorăm o interesantă transpunere animată a unei alte lucrări musorgskiene, poemul simfonic *Une nuit sur le Mont Chauve* (*O noapte pe Muntele Pleșuv*, 1933), realizat cu miraculosul său „ecran împuns cu ace". Americanii Leon Schlesinger, Tex Avery, William Hanna și Joseph Barbera, Stephen Bosustow și John Hubley...Jugoslavul Vatroslav Mimica, polonezii Walerian Borowczyk și Jan Lenica, cehoslovacii Eduard Hofman și Karel Zeman...

Precum și compatriotul nostru Ion Popescu-Gopo care — susținut și de talentul compozitorului Dumitru Capoianu și de inventivitatea sonoră a inginerului de sunet Dan Ionescu — a realizat celebra serie a „omulețului", care, deși începută cu o *Scurtă istorie* (1957), a fost și este continuată de un lung șir de alte „istorii": *Șapte arte* (1958), *Homo sapiens* (1960), *Allo! Hallo!* (1962) și de mai recentele „glume într-un minut" sau „pilule" — a căror înțelepciune se ia la întrecere cu tratatele de maxime și parabole — filme ce au adus consacrarea pe plan internațional atît a lui Gopo cît și a școlii românești de animație. Școală „animată" permanent de autenticul talent al unor creatori ca Iulian Hermeneanu, Olimp Vărășteanu, Florin Anghelescu, Ion Truică, Nell Cobar, Matty Aslan sau păpușarul Bob Călinescu, experimentînd în filmele *Rapsodie în lemn* (1960) și *Metamorfoze* (1961) animarea pe diferite ritmuri și zgomote muzicale, a unor bucăți de lemn aparent

Scanned with OKEN Scanner

fără nici o formă, dar căpătînd pe parcurs chipul și expresivitatea personajului cerut de acțiune.

Alte spirite, mai neastîmpărate, încep să nu se mai mulțumească doar cu lumea mică a marelui desen animat sau film de păpuși, încercînd un transplant al acestora în lumea mare — dar uneori mică — a filmului cu actori. Așa s-a întîmplat de pildă cu sovieticul Aleksandr Ptușko — ce și-a făcut ucenicia regizorală chiar în acest univers al minunilor desenate — și care, în 1935, experimentează cel dintîi metoda combinării păpușilor mînuite cu interpreți în carne și oase, într-un film de lung metraj, *Novîi Gulliver* (*Noul Gulliver*), adaptare liberă a primei cărți a lui Swift *Călătoriile lui Gulliver în țara piticilor*. Succesul obținut de *Noul Gulliver* nu putea să nu fie continuat, după cum era și normal, așa încît Ptușko va mai realiza, patru ani mai tîrziu un alt film asemănător, sursa de inspirație constituind-o acum prelucrarea lui Aleksei Tolstoi după *Aventurile lui Pinocchio* de Collodi, *Zolotoi kliucik* (*Cheița de aur*, 1939). Nimic n-ar fi putut împiedica continuarea acestor experimente — decît poate dificultatea în a descoperi noi surse literare de inspirație, care să se preteze la asemenea adaptări — și totuși, de o continuitate nu se mai poate vorbi, însuși Ptușko abandonîndu-le de dragul filmului de ficțiune interpretat numai și numai de actori.

Sporadic, ea va mai fi utilizată în 1947 în Cehoslovacia de către Hermina Tyrlova, într-un pamflet antirăzboinic *Vzpoura hracek* (*Revolta păpușilor*), în care actorul Eduard Linkers — amintind prin mască, gestică și vorbire de sinistra figură a lui Hitler — este alungat de păpușile revoltate de tirania și cruzimea lui, din lumea în care nu trebuie să troneze decît puritatea și frumusețea gîndului bun. O vom regăsi apoi utilizată de americanul Charles Walters în *Lili* (1952) și în 1962 reinventată pentru cinemascop de către Henry Levin în *Wonderful world of the Brothers Grimm* (*Lumea minunată a fraților Grimm*, S.U.A.) și de către sovieticul Serghei Iutkevici în ecranizarea

Scanned with OKEN Scanner

„dramei maiakovskiene cu circ și foc bengal", *Bania* (*Baia*, U.R.S.S.), Iutkevici folosind aici, printre alte metode, și pe aceea a combinației om-desen animat. De dată ceva mai recentă, această inovație zgîndărea de fapt de multă vreme ambiția inventivității cinematografice a unor creatori, obligați însă la o rămînere în expectativă, atîta timp cît desenul animat se arăta ceva mai puțin docil decît păpușile mînuite, în realizarea sincronismului mișcărilor omului cu cele ale figurii desenate. Și totuși, cinematograful nu se putea împiedica de „ciotul" unei asemenea dificultăți. Lui trebuia să i se dea și această nouă năstrușnicie, chiar de-ar fi trebuit inventată. Și într-adevăr, datorită acestui „trebuie", am ajuns azi să-i vedem pe Pluto, Donald, Mickey, Chip și Dale, plimbîndu-se dezinvolți prin studiouri, discutînd și certîndu-se cu Disney și cu ceilalți părinți spirituali, sau conversînd firesc cu admiratorii deloc șocați de absurditatea unui asemenea dialog cu o „bazaconie" desenată.

Că Disney își plimbă menajeria printre oameni și obiecte reale, asta este o treabă demnă de toată lauda. Dar tot atît de lăudabilă este și inițiativa lui Gene Kelly, care acceptă, nici mai mult, nici mai puțin — dar mai mult decît Disney — să danseze în compania unor parteneri desenați, tratîndu-i de la egal la egal, tandru și delicat, cu încăpățînarea copilului ce nu poate crede în ruptul capului că Mickey, Donald, Pif sau Hercule nu există de-adevăratelea. Primul partener desenat al lui Kelly a fost un șoricel, alături de care a dansat în filmul lui George Sidney *Anchors Aweig* (*Ridicați ancorele*, S.U.A., 1945). După care au urmat eunucii, balaurul și frumoasa Sheherazada în *Invitation to dance* (*Invitație la dans*, 1954) și în 1970, în *Jack and Beanstak* (*J. și fasolea fermecată* S.U.A.), trupa de șoricei — cînd balerini, cînd ostași, temîndu-se și de umbra lor, dar învățînd cu răbdare muzicală să nu se mai teamă de nimic — și cele două orătănii cu „mutre" de corbi sau cioară, servindu-i „bătrînului" Kelly,

Scanned with OKEN Scanner

în clipele cele mai dramatice, o lecție cîntată și dansată despre ospitalitate.

Realizat de către Gene Kelly — acumulînd funcțiile de regizor, actor și coregraf — în colaborare cu W. Hanna și J. Barbera („părinții" lui Fred și Barney) și avîndu-l ca protagonist pe talentatul puști-actor în vîrstă (pe atunci) de 7 ani, Bobby Riha, filmul *Jack și fasolea fermecată* este de fapt o nouă transpunere — într-un alt chip și într-o altă manieră plastică — a cunoscutului basm cu fasolea nemaipomenită, reușind să crească peste noapte pînă în împărăția „celestă" a căpcăunului lacom și hapsîn, care le sechestrase fără milă în palatul său pe „Prințesa-harpă" aducătoare de belșug și pe „Gîsca-oătoare-de-monezi-de-aur", basm desenat odinioară și de Disney în stilul său. Față de Disney, însă — care tratează basmul la modul fabulă răutăcios-ironică — autorii acestei noi versiuni i-au dăruit filmului un plus de poezie și de candoare, transformîndu-l într-un veritabil poem cinematografic dedicat copilăriei și visului, credinței nestrămutate în existența reală a acestor creaturi alcătuite din linii și culori, simpla negare a lor ca ființe în carne și oase — chiar și în glumă—stîrnind suferința, cumplita durere a visului distrus cu brutalitate. Și nu știu cine ar vrea sau ar avea puterea s-o facă... Respectînd însă cronologia acestui ping-pong al preluării inițiativelor, Disney se dovedește a fi primul în a-și asuma riscul unei pelicule de lung metraj, realizată integral cu ajutorul metodei combinatorii desen animat-actori, încredințîndu-i în 1964 lui Robert Stevenson ecranizarea romanului lui P.L. Travers *Mary Poppins* (S.U.A.) sub forma unui musical interpretat de Julie Andrews și Dick van Dyke și a unor copii-minune, numai talent și haz, Mathew Garber și Karen Dotrice.

Mergînd mai departe pe drumul experimentelor și a lucrurilor încă de nimeni făcute, școala engleză va da la iveală în 1967, odată cu filmul *Ruddigore*, prima operetă-desen-animat, pe un libret de Gilbert și Sullivan, regizoarea Joy Batchelor dînd dovadă de multă fantezie și bun gust, atunci

Scanned with OKEN Scanner

cînd ironizează, cu o fățișă melancolie, genul poate desuet dar niciodată bătrîn al operetei de odinioară.

Nici domeniul musicalului nu este ocolit de către realizatorii filmelor de desen animat, din ambiția aceasta rezultînd: *Gay Purr-ee* (*Parisul vesel*, S.U.A. 1962) — povestind, în maniera impresioniștilor francezi, aventurile pariziene ale celor două „pisici-provinciale", cotoiul Jaune Tom și fermecătoarea pisicuță Mewsette, „miorlăind-muzical" cu vocea lui Judy Garland; *Jungle Book* (*Cartea junglei*, S.U.A., 1967) — admirabilă prelucrare animată a celebrei cărți a lui Rudyard Kipling, în care, așa cum spunea D. I. Suchianu: „figura... umană nu a fost niciodată mai expresivă, mai bogată în grimase actoricești, ca acum cînd o găsim pe chipul atîtor dobitoace. Nu este un paradox. Expresivitatea fizionomică înseamnă sinceritate. Și animalele sînt sigur mai sincere decît omul. Iată de ce, în îngîmfarea și ipocrizia noastră, ne place să ne recunoaștem pe figura inocentelor necuvîntătoare"; *Yellow Submarine* (*Submarinul galben*, A., 1968) — film unicat, sclipitor pamflet plin de idei și culoare, realizat de regizorul George Dunning cu concursul celebrelor „voci" ale *Beatles*-ilor; *The World of Hans Christian Andersen* (*Lumea lui H.C.*, S.U.A., 1971); sau *Robin Hood* (S.U.A., 1973) — în care celebrul personaj romantic și prietenii săi din pădurea Sherwood sînt metamorfozați în animale, aventura devenind fabulă, iar fabula aventură.

Din păcate nu putem cita aici — din lipsă de spațiu — și alte titluri din producția abundentă a scurt metrajelor de animație, dar nici nu putem sări peste creația lui Norman McLaren, animatorul nonfigurativ de origine canadiană, care ritmează pe muzică pete de culoare, linii, desene geometrice și chiar cifre, într-un joc inteligent de-a fantezia, în filme ca *Allegro* (1939), *Two bagatelles* (*Două bagatele*, 1952), *Rythmetic* (1956), *La Merle* (*Mierla*, 1958) sau *Synchrony* (1971), care uluiesc și încîntă pînă și pe micii spectatori, aceștia amuzîndu-se ne prea știind nici ei sigur

Scanned with OKEN Scanner

de ce, dar pricepînd că în toată joaca asta de-a culorile, de-a liniile, de-a punctele, de-a numerele ce se compun și se descompun, se ascunde o năzbîtie cu haz, o imaginație voit copilărească, în stare să transforme un băț într-un cal și un cal într-un băț. Pentru că, efectiv, desenul animat rămîne totuși universul unei copilării candide, crezînd în zîne și în animale cuvîntătoare, o lume de vis și de bunătate, în care răul nu este imaginat decît pentru a fi învins, lume în care nu pot pătrunde decît copiii și oamenii pentru care copilăria nu-i un cuvînt uitat.

Scanned with OKEN Scanner

VII.

FILMUL BIOGRAFIC MUZICAL

Dacă viaţa unei personalităţi istorice sau ştiinţifice, să zicem, poate fi povestită cu mijloacele unui film biografic obişnuit — în care muzica îşi are desigur şi ea rolul ei ilustrativ — nu acelaşi lucru se va întîmpla cu biografia unui compozitor, a unui cîntăreţ sau balerin, fie clasic, fie modern, pentru care muzica înseamnă viaţă şi viaţa muzică. În acest caz, povestea va deveni o „biografie cîntată", o „biografie muzicală" cu evidente preocupări de analiză psihologică şi socială, cu încercări de pătrundere în universul intim al creaţiei, tentative concretizate adesea în opere de o certă seriozitate profesională, mai cu seamă cînd scenariştii şi realizatorii renunţă la stilul vieţilor romanţate, încercînd să înţeleagă şi să explice un fenomen şi cadrul istorico-social şi cultural în aria căruia se manifestă. Fără îndoială apar şi multe mistificări de ordin erotico-sentimental şi asta din dorinţa de a se îmbogăţi cu senzaţional o viaţă adesea săracă în evenimente spectaculoase, dar şi mai frumoasă tocmai prin seriozitatea, modestia, cuminţenia şi profunzimea ei, ce pot fi foarte cinematografice în cazul în care nu intervine superficialitatea unuia sau altuia dintre creatori.

Asta pe de-o parte! Pentru că, pe de altă parte, fenomenul devine reversibil cînd, nemaifiind nevoie de invenţii, se accentuează un eveniment real, cît de cît mai deosebit — dar neesenţial —

Scanned with OKEN Scanner

din viața personajului, filmul căpătînd astfel o alură senzațională, de cronică de scandal. Și acest soi de mistificări n-ar fi prea grav, de n-ar da naștere în mintea spectatorilor — care, la drept vorbind, nu-s obligați a fi adevărate enciclopedii ambulante — la o imagine alterată de evenimente minore sau inexistente în viața personalității respective, devenită erou de film. Acum să nu ne grăbim a arunca în spinarea cinematografului toată vina acestui sirop senzațional și romanțios. Racila este mult mai veche și de aceea nu trebuie să uităm că mai înainte a fost un scenariu literar, elaborat de niște literați ce vin cu toate tarele lor în materie de intrigă și dramaturgie și chiar cu gustul public al unei epoci, de care nici ei, scriitorii, nu se pot desprinde. Public care, la rîndu-i, nu-și poate imagina viața marilor personalități decît plină de senzațional, de frămîntări și aventuri amoroase — mai ales extraconjugale — personalități veșnic pornite în căutarea unor iubiri ideale, gata să le înțeleagă neînțelesul și să le scoată dintr-un banal al unei existențe deloc banale. Din naivitatea acestui fel de a privi subtilitățile greu vizibile ale unei vieți — închipuită de cei din afară cu tot dinadinsul ca neobișnuită — nu se puteau naște decît niște scheme scenaristice naive, conform cărora toate personalitățile au, în mod ciudat, cam aceeași biografie, același drum spinos spre celebritate, aceleași neliniști, același zbucium, aceleași piedici, aceleași iubiri, pe cît de fatale și fulgerătoare, pe atît de imposibil de realizat.

Conform acestei rețete, în biografia fiecărei personalități trebuie să existe neapărat o mare nefericire de început și o mare fericire de sfîrșit, între fericire și nefericire fiind presărate fel de fel de buclucuri, neînțelegeri, intrigării, indiferența față de talent a celor responsabili cu prețuirea lui și recunoștința dezinteresată față de maestru a marelui public care — în cazul compozitorilor — le fredonează melodiile pe străzi, în case, la bucătărie, în baie, la piață, spre satisfacția neprețuitului nedreptățit, rănit în sensibila

Scanned with OKEN Scanner

sa mîndrie profesională. Mai intervin şi femeile — pentru că trebuie să existe şi un „cherchez la femme“ — care vor strecura o umbră de „suspense“ şi lacrimă peste căsnicia pînă atunci fericită şi care în cele din urmă trebuie să rămînă morală, unită şi „catolic“ de respectabilă. Apoi,... Şi-apoi multe altele...

Cu toate că filmul biografic muzical apare concomitent în studiourile europene şi americane, deşi în fiecare din aceste studiouri se vor produce filme cu profunde caracteristici naţionale, nu se poate totuşi vorbi despre accentuarea lucidă a unui specific naţional, ci mai curînd de alegerea aproape instinctivă a unor subiecte pe cît de comerciale, pe atît de proprii studiourilor în cauză, practicînd astfel fără voie un „patriotism continental“ — dacă se poate numi aşa — prin transpunerea cinematografică a vieţilor unor mari personalităţi ce purtaseră sau trebuiau să poarte — astfel redescoperite — în întreaga lume, faima unei naţii şi chiar a unui continent. Aşa se face că europenii vor adopta graiul sobru al dulcelui stil clasic, al clasicilor muzicii de care nu duceau lipsă, iar americanii, dimpotrivă, vor prefera graiul mai puţin sobru dar mai spectaculos al clasicilor jazului şi sălilor de music-hall, domeniu în care se simţeau şi, desigur, erau maeştri, chiar cu riscul de a zgudui calmul spectatorilor europeni, neobişnuiţi cu „dezlănţuirea“ tumultuoasă a acestor spectacole ritmice specific americane. Lucru care dealtfel s-a şi întîmplat la început, cînd filme de foarte bună calitate n-au avut succes în Europa, trecînd aproape neobservate şi fiind redescoperite foarte tîrziu şi de multe ori de-abia în cadrul acelor admirabile retrospective practicate la festivalurile cinematografice internaţionale sau de către unele mici şi curajoase săli de cinema specializate, asumîndu-şi toate riscurile financiare numai de dragul unei autentice culturi cinematografice.

Desigur, biografii filmate ale compozitorilor celebri au existat şi în perioada marelui mut, dar adevăratele biografii muzicale îşi înscriu

Scanned with OKEN Scanner

ca an de naștere anul 1929, cînd studiourile americane realizează *The Great Gabbo* (*Marele Gabbo*) — amintind ca subiect de mai recentul *Lili* (1952) — iar studiourile europene (mai precis studiourile austriece și germane) *Der Walzerkönig* (*Johann Strauss, regele valsului*, Germania). *Marele Gabbo* este biografia unui ventriloc foarte popular în America, pe numele său de afiș Gabbo (Erich von Stroheim), care o iubea — dar, din orgoliu, nu-i putea mărturisi dragostea, — pe colaboratoarea sa, modesta și drăgălașa Mary (Betty Compson); aceasta, sătulă de hachițele și brutalitățile lui, se hotărăște să-l părăsească, cu toate insistențele și mărturisirile pe care Gabbo i le face (în cadrul unui ultim spectacol) cu ajutorul păpușii sale vorbitoare, Otto. James Cruze, regizorul acestui film „80% colorat, vorbit și cîntat, cu coruri și dansuri excentrice executate de un corp de balet de peste 500 de girls și acompaniat de 125 de orchestranți" — așa cum ni-l prezintă reclama vremii — a avut ambiția, după cum mărturisește într-un interviu de epocă consemnat și de revista noastră „Cinema" (1930), să realizeze un spectacol cinematografic în care „subiectul este pe primul plan, lui adăugîndu-i-se fastul, cîntecele și dansurile".

Interesant că, pentru început, americanii n-au dat prea mare importanță acestor filme biografice, inspirate din viața unor celebrități ale jazului sau unor vedete de *music-hall*, mimînd foarte bine seriozitatea — ce poate fi mai serios decît biografia unei personalități cunoscută, fie și numai din auzite, de toată lumea! — și prilejuind realizarea unor spectacole muzicale pline de fast și antren. Moda acestora va începe ceva mai tîrziu, producătorii de la Hollywood mulțumindu-se deocamdată cu transpunerea cinematografică a unor spectacole de music-hall jucate cu mare succes pe Broadway, metodă ceva mai practică și mai puțin costisitoare — chiar mai puțin riscantă — dacă ținem seama că studiourile puteau închiria decorurile și costumele de la teatrul ce montase odinioară spectacolul devenit acum film.

Scanned with OKEN Scanner

În schimb, pelicula lui Manfred Noa *Johann Strauss, regele valsului* (cu Hans Stuwe și Claire Rohmer în rolurile principale) va dezlănțui o adevărată avalanșă de filme biografice muzicale — creînd chiar și o modă, cu rezistență în timp — în care, rînd pe rînd, viețile diferitelor genii ale muzicii clasice sînt descoperite, redescoperite, povestite și repovestite în diverse versiuni și viziuni regizorale, unele mai reușite, altele mai puțin reușite, dar toate încercînd cu bună-credință și respect să reînvie pentru prezent viața acestor mari personalități, aruncate în uitare de vijelioasa viață modernă (care nu arareori își uita pînă și contemporanii !).

Dintre toate aceste celebrități ale muzicii, poate cel mai răsfățat și favorizat de „soarta cinematografică" rămîne Johann Strauss, declarat de la bun început — și rămas pînă azi — drept „regele valsului", pe aripile căruia și-au trăit iubirile tinereții atîtea generații de îndrăgostiți. Lui i s-au dedicat, la intervale mai mici sau mai mari de timp, noi și noi biografii muzicale, inspirate din diferite perioade ale vieții sale. Acestui *Johann Strauss, regele valsului* (1929), i-au urmat *Der Walzerkrieg* (*Războiul valsului*, G., 1933), cu Willy Fritsch, Hanna Waag și Rosi Barsony — realizat dealtfel și într-o versiune franceză: *La Guerre des valses* (*Farmecul unui vals*, 1933) — inspirat din perioada rivalității Strauss-Lanner; *Peterburger Nachte* (*Nopți în Petrograd sau Un vals pe Neva*, G., 1934) — „romantic episod din viața lui Johann Strauss" (mai precis din perioada triumfalelor sale turnee muzicale în Rusia), și în care Paul Hörbiger avea „o agreabilă apariție în rolul celebrului compozitor" („Cinema" — 1936); și *The Great Waltz* (*Valsul nemuritor*, S.U.A., 1938), în care regizorul Julien Duvivier, reușind să depășească schema scenaristică impusă, se preocupă cu meticulozitate atît de universul psihologic al personajelor (distribuția este excelentă: Luise Rainer, Militza Korjus și Fernand Gravey, cel ce interpretase rolul lui Strauss și în versiunea franceză din 1933 a sus-amintitei biogra-

Scanned with OKEN Scanner

fii), cît și de unitatea stilistică a întregii pelicule. Există și o secvență clasică în filmul lui Duvivier, cînd pe ecran, din tropotul cailor, ciripitul păsărilor, din pocnetul biciului și chiar din foșnetul abia perceptibil al frunzișului, se naște unul din cele mai încîntătoare valsuri straussiene: *Povestiri din Pădurea vieneză*. Urmează în 1939, ca o replică europeană imediată, *Unsterblicher Walzer* (*Regele valsului*, Au.), cu Dagny Servaes, Paul Hörbiger și Hans Holt, film ce-și extinde aria biografică, depănînd istoria întregii „familii muzicale" Strauss: Johann sr., Johann jr., Josef și Eduard. Apoi *Ewiger Walzer* (*Valsul nemuritor*, R.F.G., 1954), din distribuția căruia făceau parte Bernard Wicki și Hilde Krahl; *The Waltz King* (*Regele valsului*, S.U.A. — Au., 1963), cu o distribuție răsunătoare: Kerwin Mathwes, Senta Berger și Brian Aherne; *Proșcianie s Peterburgom* (*Adio Petersburg*!, U.R.S.S., 1971), inspirat din perioada petersburgheză a peregrinărilor artistice și amoroase ale lui Strauss, — protagonist Girt Iakovlev; și *The Great Waltz* (*Marele vals*, S.U.A., 1972), cu Horst Bucholtz și Mary Costa — care se ocupă mai puțin de Johann sr. și mai mult de Johann jr. — eșec în „trei timpi și patru mișcări", mijloacele musicalului introduse în această peliculă biografică dovedindu-se nepotrivite și de prost gust.

Și astfel, rînd pe rînd, personalități ale lumii muzicale sînt readuse în atenția publicului prin intermediul filmelor biografice romanțate, multe dintre ele depășind totuși funcția unor pelicule comemorative, datorită calităților lor artistice și încărcăturii emoționale. Viața, pe cît de dramatică, pe atît de scurtă, a lui Franz Schubert, va constitui subiectul unei suite de pelicule, mai mult sau mai puțin izbutite, deschisă de filmul lui Richard Oswald *Schubert's Fruhlingstraum* (*Serenada primei iubiri*, G., 1931), cu Carl Jocken și Gretl Theimar, și continuată cu: *Leise flehen meine Lieder* (*Cîntecele mele te imploră*, Au., 1933) — în rolul titular Hans Jarray, secondat de Martha Eggerth — film sensibil și profund omenesc

Scanned with OKEN Scanner

în ciuda titlului său melodramatic, însemnînd şi debutul regizoral al celebrului actor Willi Forst; *Serenade* (*Serenada*, F., 1939), pe genericul căruia figurează numele lui Louis Jouvet, Lilian Harvey şi Bernard Lancret în rolul lui Schubert; *Melody Master* (*Maestrul melodiei*, S.U.A., 1941), interpretat de Alan Curtis şi Ilona Massey; şi *Franz Schubert, ein Leben in zwei Satzen* (*Schubert*, Austria, 1953), cu Hans Schweiger, Aglaia Schmidt şi Louis Soldan, în care se încearcă o reuşită pătrundere în universul sensibil şi poetic al acestui muzician de mare clasă, eliminîndu-se orice fel de melo şi orice poveste de amor sfîşietoare, ce vor fi prezente, în schimb, în lacrimogena *Sinfonia d'amore* (*Simfonia dragostei*, I., 1954), cu o distribuţie ilustră: Claude Laydu, Marina Vlady şi Lucia Bosè; şi chiar *Angeli senza paradiso* (*Îngeri fără paradis*, I., 1970), film al cărui interes este stîrnit, fără îndoială, de apariţia cîntăreţului foarte la modă, Al Bano, în rolul marelui compozitor.

Lui Ludwig van Beethoven — poate şi din pricina monumentalităţii acestui geniu, a cărui biografie se lasă mai greu căsăpită de imaginaţia „bogată" în mereu aceleaşi trucuri ale scenariştilor — i se acordă un loc ceva mai restrîns în producţiile studiourilor. Reţin atenţia: *Un grand amour de Beethoven* (*Nemuritoarea iubire*, F., 1936), avîndu-l în rolul titular pe Harry Baur; *Eroica* (Au., 1950), o peliculă cam didactică dar şi cu accente omeneşti de o deosebită sensibilitate, actorul Ewald Balser ştiind să nu se lase doborît de imaginea „titanului" şi să şi-l apropie fără emfază şi tertipuri actoriceşti desuete; şi *The Magnificent Rebel* (*Rebelul magnific*, S.U.A., 1960), în care actorul Karl Heinz Böhm creionează portretul unui geniu-om, frămîntat şi sensibil, dur, dar niciodată duşmănos.

Mozart va fi evocat de peliculele: *Mozart or Whom the Gods Love* (*M. sau Pe cine iubesc zeii*, A., 1936), din distribuţia căreia făceau parte Stephen Hagaard, John Loder şi Liane Haid; *Eine kleine Nacht Musik* (*Melodia unei nopţi*,

Scanned with OKEN Scanner

G., 1939), cu Hannes Stelzer, Gustav Waldau și Heli Finkenzeller; *Wenn die Gotter Liebe* (*Mozart*, G., 1942), interpreți Hans Holt, Winnie Markus ș.a.; *Unsterblicher Mozart* (*Nemuritorul Mozart*, Au., 1954), întruchipat de Oskar Werner, pentru care acest rol constituie una din performanțele sale actoricești; ca și documentarul artistic *Das Leben Mozart* (*Viața lui Mozart*, Au., — R.F.G., 1967), realizat cu participarea unor orchestre și interpreți celebri, precum Clara Haskil, David Oistrah și Jean-Pierre Rampal.

Lui Piotr Ilici Ceaikovski, Carl Froelich îi va dedica filmul *Es war eine rauschende Ballnacht* (*Noaptea destinului*, G., 1939)—cu vedetele ecranului german din acea perioadă: Zarah Leander, Marika Rökk, Hans Stuwe și Leo Slezak—o „dramă romantică", fastuoasă, din care nu lipsesc chinurile, suferințele, rarele și nestatornicele „clipe-ferice", dar și excelenta muzică ceaikovskiană (interpretarea dată de orchestra Operei de stat din Berlin *Simfoniei a 6-a, Patetica*, integrată organic întregii acțiuni, este admirabilă), pe care cronicarul revistei noastre „Cinema" îl califică drept „un regal artistic pentru iubitorii de muzică" (filmul a fost dealtfel premiat la Bienala de la Veneția din 1939); viața marelui compozitor rus a mai constituit și subiectul a două recente pelicule, total deosebite ca stil și tematică: *Ceaikovski* (U.R.S.S., 1970) — sobră și academică realizare pe ecran panoramic cu Innokenti Smoktunovski în rolul titular; și alta, *Music Lovers* (*Adoratorii muzicii*, A., 1970), cu Richard Chamberlain, Glenda Jackson, Max Adrien și Christopher Gable, film greu de acceptat din pricina „curajului" și încăpățînării regizorului Ken Russell de a trata cu șocantă „francheță" anumite lucruri intime, în stare mai curînd să întunece decît să aureoleze chipul unui om intrat de-acum în legendă. Iată și cîteva păreri ale unor critici de specialitate, care au analizat această contrariantă realizare: „Amestec de aur și zgură, într-un recviem fascinant. (...) Un Ceaikovski văzut de un nou Abel Gance. (...) Chiar și cei care fac pe surzii la muzica

Scanned with OKEN Scanner

lui Ceaikovski, vor fi uluiți de această somptuoasă reușită" (Gilles Jacob); „La jumătatea drumului dintre vis și realitate, *Adoratorii muzicii* este, de asemenea, o minunată ilustrare a ceea ce trebuie să fie un film muzical: se pătrunde în inima operei lui Ceaikovski prin mijlocirea istoriei — adevărată sau sublimată? — așa cum ne este relatată de către Ken Russell. (...) Actorii proveniți din teatrul englez (Richard Chamberlain, Christopher Gable și mai ales excelenta Glenda Jackson, eroina din *Femei în dragoste*) servesc în mod fericit acest film dificil, foarte curajos și de înțeles, la urma urmei, în îndrăznelile sale exagerate" (Samuel Lachize); „Ken Russell demonstrează în *Adoratorii muzicii* un temperament excepțional în analizarea raporturilor intime și subtile dintre viața particulară a unui mare muzician și măreția operei sale. Defectul său, exacerbarea sentimentelor împinse pînă la extrema limită a prostului gust, se face uitată în cele din urmă, datorită lirismului, aproape întotdeauna admirabil" (Louis Chauvet).

Sarasate (S., 1941) și *Albeniz* (Ar., 1947) sînt două filme lucrate cu grijă față de adevărul biografic, dar și împănate cu numeroase momente melodramatice, pe gustul unui public dispus să plîngă și să se zbuciume din te miri ce. Traugot Müller, în Germania, se arată interesat de figura lui *Friedermann Bach* (1943), fratele celebrului Johann Sebastian Bach, coloana sonoră fiind alcătuită din creația muzicală a acestor doi iluștri compozitori și interpreți. Viața lui Johann Sebastian Bach este în schimb repovestită și chiar reinterpretată de către Jean-Marie Straub în filmul său, devenit de-acum clasic, *Chronk der Anna Magdalena Bach* (*Cronica Annei Magdalena Bach*, R.F.G., 1968), realizat într-o manieră regizorală ce a stîrnit multe discuții la vremea sa. Li se vor mai consacra biografii muzicale lui Hector Berlioz, magistral interpretat de Jean-Louis Barrault: *Symphonie fantastique* (*Simfonia fantastică*, F., 1942); Niccolò Paganini, căruia îi împrumută trăsăturile și temperamentul mai întîi Ivan

Scanned with OKEN Scanner

Petrovitsch în *Gern habich die Frauen* (*Paganini*, G., 1934) și mai tîrziu Stewart Granger, aflat atunci în plină ascensiune pe firmamentul cinematografic, în *The Magic Bow* (*Arcușul fermecat*, A., 1946); Haydn, interpretat de Hans Holt: *Singende Engel* (*Îngerul care cîntă*, Au., 1949); Robert și Clara Schumann: *Traumerei* (*Reverie*, G., 1944), cu Mathias Wiemann și Hilde Krahl și *Song of Love* (*Cîntec de dragoste*, S.U.A., 1947), în care cuplul Schumann este reînviat emoționant de Katharine Hepburn și Paul Henreid; Jacques Offenbach: *La Valse de Paris* (*Valsul Parisului*, F., 1949) — în rolurile principale, Yvonne Printemps și Pierre Fresnay, soți și în viața de toate zilele; *Erkel* (U., 1952), cu Sándor Pecs în rolul titular; Richard Wagner, jucat de Alan Badel: *Magic Fire* (*Focul magic*, S.U.A., 1955); Weber: *Der Weg Carl Maria von Weber* (*Drumul lui Carl Maria von Webers*, G., 1934), cu Will Domgraf Fassbender și *Durch die Walder, durch die Auen* (*Prin păduri și prin poieni*, R.F.G., 1956), cu Karl Schönbock, Eva Bartók și Michael Cramer; Grieg, rol încredințat de americani unui compatriot al său, Toralv Maurstad: *Song of Norway* (*Cîntecul Norvegiei*, S.U.A., 1970); și *Mahler* (A., 1974), din distruibuția căruia fac parte Robert Powell, Georgina Hall și Richard Morant.

Studiourile sovietice vor dedica și ele biografii muzicale unor compozitori clasici ruși, precum *Glinka* (1946), interpretat de Boris Cirkov și *Kompozitor Glinka* (*Compozitorul G.*, 1952), cu Boris Smirnov în rolul titular; *Musorgski* (*Creatorul operelor muzicale nemuritoare*, 1950), în interpretarea lui A. Borisov; și *Rimski-Korsakov* (*Pe aripile cîntului*, 1952), întruchipat de G. Belov — filme pline de sobrietate și pătrunzătoare analize psihologice, accentul punîndu-se pe procesul de creație componistică și pe realitatea social-istorică a epocii.

Chopin, marele romantic polonez, va fi evocat de: *Abscheidswalzer* (*Valsul de adio*, G,. 1934), în interpretarea lui Wolfgang Liebeneiner, Hanna

Scanned with OKEN Scanner

Waag și Sybille Schmitz, socotit „capodopera lui Geza von Bolvary“ („Cinema“ — 1936); *A Song to Remember* (*Cîntecul amintirii*, S.U.A., 1945), a cărui distribuție era alcătuită din Cornel Wilde, Merle Oberon și Paul Muni; *Mladosc Chopina* (*Tinerețea lui Chopin*, P., 1951), interpretat de G. Wolejko, film mai puțin bogat în evenimente amoroase, dar autentic, romantic și emoționant, calități pe care nu le vom găsi, din păcate, în mai recentul film cu titlu kilometric: *Jurtzenka o Un inverno in Mallorca o George Sand y Frederich Chopin* (*J. sau O iarnă în M. sau G.S. și F.C.*, S., 1970), cu Christopher Sandford, Lucia Bosè și Henri Serre, ce repovestește, fără pretenția de a inova, romanul de dragoste dintre celebra scriitoare franceză și muzicianul polonez, dezvoltînd pînă la subțiere episodul „iernii din Mallorca“.

Personalitatea tumultuoasă și ades nestatornică a marelui compozitor și pianist Franz Liszt a stat și ea în atenția cineaștilor, numai în 1935 dedicîndu-i-se două filme, realizate la concurență de către stugiourile germane: *Liebestraume* (*Vis de dragoste*), cu Franz Herterich și Erika Dankoff, și *Wenn die Musik nicht war* oder *Das Lied der Liebe* (*Rapsodia dragostei*), cu Paul Hörbiger și Sybille Schmitz. Lor le-au urmat: *Rêves d'amour* (*Vis de dragoste*, F., 1947), în interpretarea lui Pierre Richard-Wilm și Annie Ducaux; *Les Cloches n'ont pas sonnées*; *Ungarische Rhapsodie* (*Clopotele n-au sunat încă*, sau *Rapsodia ungară*, F.-R.F.G., 1953), cu Paul Hubschmid, Michel Simon și Colette Marchand; *The Story of Franz Liszt or The Song without End* (*Cîntecul s-a sfîrșit*, S.U.A., 1960), în care Liszt apare sub trăsăturile lui Dirk Bogarde; și *Szerelmi almok* (*Vis de dragoste sau Liszt*, U.-U.R.S.S. 1970), vădind un oarecare academism cam desuet, deși actorul Imre Sinkovits reușește să anime convingător chipul ilustrului său compatriot.

Italienii, la rîndul lor, vor ecraniza cu conștiinciozitate biografiile celebrităților lor muzicale: *Pergolese* (1932), interpretat de Pierre Richard-Wilm; *Rossini* (1941), cu Nino Besozzi și Paola

Scanned with OKEN Scanner

Barbara; Gaettano Donizetti, în rolul căruia apare Amedeo Nazzari: *Il Cavaliere del sogno* (*Cavalerul visului*, 1946); Enrico Toselli: *Romanzo d'amore o Toselli* (*Roman de dragoste, sau T.*, 1950), cu Rossano Brazzi și Danielle Darrieux; Bellini, interpretat în timp mai întîi de Sandro Palmieri și mai apoi de Maurice Ronet: *Casta Diva* (1935; 1954); Verdi: *Giuseppe Verdi* (*Iubirile lui Verdi*, 1938), întruchipat de Fosco Giachetti și *Giuseppe Verdi* (1953), în care rolul titular este susținut de o vedetă a epocii, Pierre Cresoy; Mascagni, interpretat de același Pierre Cresoy: *Melodie immortali* (*Melodii nemuritoare*, 1953); sau Puccini (1952) — rol încredințat actorului Gabrielle Ferzetti — căruia studiourile italiene în colaborare cu cele germane i-au mai dedicat o biografie romanțată și în 1939: *Il Sogno di Butterfly*; *Premiere der Butterfly* (*Visul doamnei B.*), cu Maria Cebotari, Fosco Giachetti, Vittorio De Sica și Tito Gobbi. Biografie ceva mai aparte, *Casa Ricordi* (1954), omagiu editorului rămas în umbra celor pe care i-a ajutat să cucerească gloria (cu discreție jucat de un excelent actor, Paolo Stoppa, utilizat pînă atunci doar în roluri de plan doi), va evoca într-o paradă fastuoasă de muzeu cinematografic în mișcare, chipurile multor muzicieni, printre care și cei pomeniți mai sus, în interpretarea unor actori foarte în vogă la epoca aceea: Roldano Lupi, Roland Alexandre, Marcello Mastroianni, Nadia Gray, Micheline Presle și Danielle Delorme.

Studicurile noastre vor evoca și ele în 1972 — într-un frumos film în culori, pe ecran panoramic și cu o distribuție alcătuită din cîțiva excelenți actori ai teatrului și filmului românesc precum Clody Bertola, Dina Cocea, Toma Caragiu, Emanoil Petruț și Amza Pellea, înconjurînd cu grijă și discreție pe cei doi protagoniști, tinerii Vlad Rădescu și Tamara Crețulescu — viața zbuciumată a lui *Ciprian Porumbescu*, creatorul a numeroase cîntece patriotice și a nemuritoarei „Balade", în care sînt adunate dorul și tristețea unui întreg pămînt și cuget românesc aspirînd spre

Scanned with OKEN Scanner

demnitate și independență. „Evocarea vieții și timpului unui compozitor și patriot ca Ciprian Porumbescu este un act pozitiv și necesar de cultură. Îl salutăm în primul rînd pentru actualitatea patriotică a mesajului. Pentru emoția trezită în sufletele noastre de viața unui om care a pus iubirea de țară mai presus de orice" („Cinema", 1973). „*Ciprian Porumbescu* este o reușită. Un film educativ, emoționant, care se urmărește cu plăcere. Mesajul său, exprimat cu mijloacele inteligenței și artei, se descoperă în întregime și fertil" (Mircea Horia Simionescu).

Nici marii cîntăreți ai scenelor lirice nu sînt dați uitării, viețile lor fiind povestite în diverse producții cinematografice, în care, pe lîngă biografia propriu-zisă, un spațiu destul de mare este acordat fragmentelor muzicale din diverse opere. Datorită ecranului, multe nume de prestigiu — foarte populare în rîndul specialiștilor și a celor pasionați după muzica de operă, dar poate anonime pentru marea majoritate a publicului — reușesc să se impună astfel atenției acestuia, fie că e vorba de: Jenny Lind, celebra cîntăreață suedeză interpretată de Grace Moore în *A Lady's Morals* (*Privighetoarea nordului*, S.U.A. 1930) și de Ilse Werner în *Die Schwedische Nachtigall* (*Privighetoarea nordului*, G., 1941); *Maria Malibran* (I., 1943), glorie de altădată a scenelor lirice italiene, căpătînd în film trăsăturile unei alte celebrități vocale a anilor '40, romînca Maria Cebotari; sau Enrico Caruso, căruia îi împrumută vocea și chipul Mario Lanza în *The Great Caruso* (*Enrico Caruso*, S.U.A., 1951) și Mauricio di Nardi în *Enrico Caruso o Leggenda di una voce* (*E.C. sau Legenda unei voci*, I., 1951)... De Grace Moore, cîntăreață și actriță americană de film, dispărută în 1947 într-un tragic accident de avion, a cărei viață o povestește filmul *So this is Love* (*Așa e dragostea*, S.U.A., 1953), cu Kathryn Grayson în rolul principal; sau de marea soprană australiană *Melba* (S.U.A. 1953), întruchipată pe ecran de Patrice Munsel...

Scanned with OKEN Scanner

De Marjorie Lawrence, nefericita cîntăreață a cărei carieră a fost întreruptă brusc de o nemiloasă paralizie, personaj jucat de Eleanor Parker în filmul *Interrupted Melody* (*Melodia întreruptă*, S.U.A., 1955)... De Joseph Schmidt — tenorul cu voce de aur, originar din România, urmărit și hăituit de violența antisemită din timpul celui de-al doilea război mondial — rol încredințat actorului Hans Reiser în filmul ce poartă chiar titlul unuia dintre șlagărele lansate de cîntăreț odinioară: *Ein Lied geht um die Welt* (*Un cîntec străbate lumea*, R.F.G., 1959)...

Sau de Haricleea Darclée, gloria și mîndria școlii românești de operă, evocată de filmul *Darclée* (R., 1960), în care actrița Silvia Popovici — dublată în scenele cîntate de vocea splendidă a Artei Florescu — realizează una din certele reușite ale carierei sale artistice.

Mai de curînd, în obiectivul cineaștilor au intrat și cîteva personalități ale artei baletului, precum celebrul coregraf rus Petipa, al cărui nume este legat de creația de gen a lui P.I. Ceaikovski, reînviat de Gil Segal în *Tretia molodosti*; *La Troisième jeunesse* (*A treia tinerețe*, U.R.S.S.-F., 1966)... sau Isadora Duncan, una din marile dansatoare ale lumii, de la începutul acestui secol (dispărută tragic în anul 1926), interpretată fără cusur de Vanessa Redgrave în filmul *Isadora* (A., 1968).

Reîntorcîndu-ne, în mod special, la cineaștii americani, aceștia, după cum spuneam, deși inventaseră și abandonaseră încă din 1930 stilul filmelor biografie-muzicală a cîntăreților și compozitorilor de music-hall, se văd nevoiți — pentru a ieși din stereotipia filmelor-revistă și pentru a ține pasul cu evoluția gusturilor și pretențiilor — s-o repună în circulație, înlocuind cu țesătura credibilă a acestor biografii subțirelele pretexte ale obișnuitelor reviste și spectacole de music-hall. Noua serie de filme biografice-muzicale — în care evoluțiile dansate și cîntecele sînt mult mai natural și mai logic presărate — este

Scanned with OKEN Scanner

reîncepută în mod strălucit de filmul lui Robert Z. Leonard, *The Great Ziegfeld* (*Regele femeilor*, 1936) — distins cu Premiul „Oscar", 1936 — inspirat din viața creatorului și patronului celui mai vestit teatru de varietăți din America, „Ziegfeld Follies", intrat în legendă, pe scena căruia au triumfat cele mai mari și cunoscute personalități ale genului; din distribuția filmului făceau parte: William Powell (în rolul lui ziegfeld), Louise Rainer, Mirna Loy, Virginia Bruce și Fanny Brice.

A urmat, începînd din acel an, un întreg șir de asemenea evocări „in memoriam", dedicate unor compozitori, dansatori sau interpreți de jaz — deja cunoscuți, sau de atunci înainte scoși din anonimatul scenelor și genericelor. Astfel vor fi evocați: Victor Herbert, creator a numeroase operete de un răsunător succes, de la începutul secolului: *The Great Victor Herbert* (*Melodia iubirii*, 1939), în care rolul principal este deținut de Walter Connolly; Vernon și Irene Castle, doi dansatori de cabaret și music-hall cu mare vogă în timpul primului război mondial, cărora le dau viață celebrii actori și dansatori ai ecranului, Fred Astaire și Ginger Rogers în *The Story of Vernon and Irene Castle* (*Farandola*, 1939); compozitorii: Paul Dresse în *My Gal Sal* (*Prietenul meu S.*, 1942), avînd pe generic cuplul Victor Mature și Rita Hayworth; George McCohan, jucat admirabil de James Cagney, de data asta cu totul altul decît în anterioarele sale filme western și polițiste, în *Yankee Doodle Dandy* (*Simfonia americană*, 1943); George Gershwin, întruchipat de Robert Alda în *Rhapsody in Blue* (*Rapsodia albastră*, 1945), film spectaculos și sensibil, în care psihologia personajelor este lucrată cu finețea de filigran a lacrimii și bucuriei firești; Cole Porter, în interpretarea plină de subtilități și nuanțe a lui Cary Grant, întovărășit de un exploziv Monty Woolley (în rolul lui Monty Woolley!), realmente prietenul bun al renumitului compozitor, evocat de pelicula *Night and Day*

Scanned with OKEN Scanner

(*Noapte și zi*, 1946); Jerome Kern, a cărui biografie este povestită de filmul „botezat" cu titlul unuia dintre celebrele sale cîntece: *Till the Clouds Roll By* (*Pînă se vor auzi clopotele*, 1946), fastuos și încîntător „album-muzical", cu o distribuție alcătuită numai din nume sonore: Frank Sinatra, Judy Garland, Kathryn Grayson, Van Heflin, Lucille Bremer și Robert Walker (ce va muri dealtfel, în timpul filmărilor), deținătorul rolului principal; cuplul Roy Rodgers (Tom Drake) și Lorentz Hart (Mickey Rooney), autorii atîtor șlagăre de mare succes: *Words and Music* (*Cuvinte și muzică*, 1948); Gus Kahn, interpretat de Danny Thomas: *I'll See You in My Dreams* (*Te voi vedea în visurile mele*, 1951); Glenn Miller: *The Glenn Miller Story* (*Povestea lui G.M.*, 1954), beneficiind de prezența unui mare actor, James Stewart, în rolul celebrului compozitor și șef de orchestră; Sigmund Romberg, ale cărui operete au făcut înconjurul lumii, întruchipat de José Ferrer: *Deep in My Heart* (*În adîncul inimii mele*, 1954); sau Benny Goodman, alt celebru compozitor și șef de orchestră în mare vogă în perioada anilor '40: *Benny Goodman Story* (*Povestea lui B.C.*, 1955), cu Steve Allen și Donna Reed....

Vor mai fi evocați, de asemenea, actorul și cîntărețul Al Jolson, de numele căruia e legată prima aventură sonor-muzicală a cinematografului: *The Jolson Story* (*Povestea lui J.*, 1946) și *Jolson sings again* (*J. cîntă iarăși*, 1950), două filme în care rolul lui Jolson a fost încredințat unui tînăr și talentat actor, Larry Parks, ce reușește, după cum aprecia critica de specialitate americană, „să realizeze una din cele mai meticuloase și agreabile reîncarnări cinematografice"; dansatorul Bert Kalmar și pianistul Harry Rubby, cuplu inedit în lumea spectacolului de varieteu: *Three Little Words* (*Trei mici cuvinte*, 1950), avîndu-i ca protagoniști pe Fred Astaire și Red Skelton, alături de Vera-Ellen, Debbie Reynolds și Gloria De Haven; faimosul impresar american de spec·

Scanned with OKEN Scanner

tacole, Sol Hurok: *Tonight We Sing* (*În seara asta cîntăm*, 1953), cu David Wyne și Anne Bancroft în rolul soților Hurok; Ruth Etting, renumita cîntăreață de music-hall (Doris Day), terorizată de un soț violent și crud (James Cagney): *Love Me or Leave Me* (*Iubește-mă sau lasă-mă*, 1955); Lillian Roth, altă vedetă a music-hall-ului american: *I'll cry tomorrow* (*Voi plînge mîine*, 1955), fiorul profund dramatic al acestei pelicule, fiind admirabil pus în valoare de una din marile actrițe ale ecranului american, Susan Hayward; Helen Morgan, celebritate a cîntecului american de acum 60 de ani, creatoarea și animatoarea vestitului și insolitului teatru plutitor „Show Boat": *The Helen Morgan Story* (*Povestea H.M.*, 1957), pe genericul căruia vom regăsi numele unor artiști ca Ann Blyth și Paul Newman; Gypsy Rose Lee, vedetă a spectacolului modern de strip-tease, interpretată în filmul *Gypsy* (1962) de Natalie Wood; Gertrude Lawrence, marea „stea" a music-hall-ului american: *Star* (1968), film (lansat publicitar, cu o furie nemaiîntîlnită, cu un an înaintea primei proiecții), rememorînd drumul cîntăreței, de la debutul său din 1906 în cartierele sordide ale Londrei pînă la marile succese de pe Broadway, ca și constanta prietenie dintre ea și cunoscutul om de teatru englez, Noël Coward: „Foarte bine încarnat de către Julie Andrews, personajul este destul de fascinant și filmul adesea pasionant, mai ales în prima parte", remarca într-una din cronicile sale Samuel Lachize; „Filmul e o încîntare din toate punctele de vedere: istoric, biografic, romantic, revuistic și chiar serios psihologic. Și nu știu ce să admir mai mult: rolul Juliei Andrews, sau acela al lui Richard Crenna ce întruchipează pe marele dramaturg, actor, cîntăreț, compozitor și dansator Noël Coward" (D.I. Suchianu); Eddy Duchin, celebrul pianist de jaz, „recreat" cinematografic de Tyrone Power în *The Eddy Duchin Story* (*Povestea lui E.D*, 1956); sau W.C. Handy, unul din precursorii jazului modern:

Scanned with OKEN Scanner

St. Louis Blues (*Bluesul din S.L.*, 1958), în distribuția căruia figurează numele unor iluștri interpreți ai muzicii de jaz precum Nat King Cole, Ella Fitzgerald și Mahalia Jackson.... Ca să nu mai vorbim de *Stormy Weather* (*Vreme furtunoasă*, 1943), biografie colectivă a vieții muzicale din Harlem, interpretată numai de actori și cîntăreți de culoare.

Nu lipsesc nici replicile europene ale genului: *La Belle Ottero* (*Frumoasa Ottero*, F., 1954), povestea romanțată a unei glorii a revistei europene a anilor 1900, interpretată de Maria Felix; *Tabarin* (F., 1958), consacrat lui Sandrini, creatorul și proprietarul acesui vestit local de noapte parizian; *French-Cancan* (F., 1955), biografie dedicată lui Danglard (Jean Gabin), patronul ruinat al localului de noapte „Paravanul chinezesc" și „zideitorul" altuia, celebru și azi, „Moulin Rouge"; *Rock Around the World* (*Rockul înconjură lumea*, A., 1957), banală biografie dedicată unei vedete a noului stil de muzică ritmică, Tommy Steele

Sau *Actorul și sălbaticii* (R., 1975) de Titus Popovici și Manole Marcus, „creație cinematografică străbătută de puterea și adevărul artei angajate, iradiată de exemplul unui mare artist-cetățean din istoria teatrului nostru, Constantin Tănase (1880—1945), creatorul și animatorul spectacolului românesc de revistă din prima jumătate a acestui secol. „Fenomenul unic, irepetabil, numit Tănase a contribuit, desigur, în mare măsură, la conturarea unui film, a unui portret moral dominant și cu revelatoare profunzimi și nuanțe psihologice. De la moartea lui Tănase, adică de acum aproape treizeci de ani, n-am mai avut nici un Tănase. Dar avem un Caragiu. Impactul celor doi mari actori a prilejuit unul dintre cele mai seducătoare personaje de film, românesc create vreodată. Toma Caragiu, cu trecerile sale subtile de la «revistă» la dramă, de la comic la tragic, exercită o fascinație cu totul specială, la rîndul ei, aș spune «unică și irepetabilă»" (Călin Căliman). „Tălmăcind în imagini substanța politică, ideile grave

Scanned with OKEN Scanner

ale scenariului, regizorul a optat pentru o modalitate dificilă, care presupune o înaltă rigoare și maturitate profesională. Este vorba despre folosirea și armonizarea unor mijloace specifice diferitelor genuri cinematografice și, într-adevăr, în *Actorul și sălbaticii* tragicul coexistă cu comedia, momentele de tensiune psihologică alternează cu vodevilul, etc., într-o construcție dramatică subordonată reliefării mesajului acestui film. (ziarul „Scînteia").

Nu putem omite din cadrul acestor biografii muzicale și alte două filme, ceva mai aparte în felul lor: *Hans Christian Andersen* (S.U.A,. 1952), biografie a celebrului scriitor pentru copii, transpusă de americani, din pricina idilei sale cu dansatoarea daneză Dora, în spiritul filmelor muzicale, baletele — minunat imaginate de Roland Petit — aducînd pe ecran personaje din lumea de basm a autorului... Și *The Wonderful World of the Brothers Grimm* (*Lumea minunată a fraților Grimm*, S.U.A., 1962), în care viața acestor celebri povestitori este reinventată muzical-cinematografic, visul și copilăria redîndu-ne bucuria binelui și dreptății totdeauna învingătoare. „În legea lui filmul este bine făcut și excelent jucat (din distribuție fac parte Laurence Harvey, Karl Heinz Böhm și Claire Bloom), criticul care privește ecranul nu poate să rămînă insensibil în fața meșteșugului cu care este asamblată fiecare secvență a acestui film, lucrat cum se lucrează în fabricile de prestigiu un splendid automobil de serie. Pe spectatorul neprofesionist acest lucru nu-l interesează — și bine face. El nu trebuie să caute adevărul 100%, în această peliculă în care totul, chiar și viața fraților Grimm, a fost rearanjată, reticluită și reamenajată ca într-un basm" — susține Ecaterina Oproiu. Și asta pentru că pelicula „nu are de-a face nici cu adevărul 100%, nici cu adevărul 50% și care, sincer vorbind, n-are nimic de-a face cu adevărul. Acest film este un basm și basmele nu trebuie date pe mîna răutăcioșilor, care spun copiilor că nu există Moș Crăciun".

Scanned with OKEN Scanner

Interesant de remarcat un fenomen petrecut cu două filme franceze: *Prélude à la gloire* (*Preludiul gloriei*, 1949) și *L'Appel du destin* (*Chemarea destinului*, 1952) — unde apare și Jean Marais, în rolul complex al unui pianist alcoolic ajuns în pragul ratării — concepute anume pentru interpretul principal, un copil dotat cu excepționale aptitudini dirijorale, Roberto Benzi, filme care după ani și ani s-au arătat a fi un soi de biografie-oracol adevărată, prefigurînd printr-o acțiune imaginară un destin real, copilul de-atunci ajungînd dirijorul renumit de azi.

În schimb, *The Barkleys of Broadway* (*Familia Barkley de pe Broadway*, S.U.A. 1949) este prin subiectul ei o biografie clar inventată a cuplului cinematografic Ginger Rogers—Fred Astaire. De fapt chiar dacă nu alcătuiesc o familie în viața reală, cei doi au alcătuit oricum o „familie-cinematografică" ideală, problemele cuplului imaginar fiind de fapt și problemele celui cinematografic, strîns unit la începuturile sonorului și destrămat ulterior din motive rămase pe atunci inexplicabile sau fals-explicate de către ziariștii ahtiați după senzațional. Despre ce-i vorba în film? Soții Josh și Dinah Barkley alcătuiesc un duet de dansatori, admirat și prețuit în lumea teatrală de pe Broadway. Doamna Barkley este convinsă într-o bună zi de un tînăr scriitor să accepte rolul principal într-o piesă a sa — o tragedie — scrisă anume pentru ea. Cuplul se destramă... Se creează o situație confuză pentru ambii parteneri, ce va fi clarificată pe parcurs, cînd Dinah se va reîntoarce lîngă soțul ei, înțelegînd că nu se poate desprinde de dans, care atunci cînd este interpretat cu dăruire și talent, poate atinge și el valorile unei tragedii. Fenomenul nu este întîmplător, nici unic, nici inexplicabil... Actrițe celebre, cotate drept regine ale stepului și dansului ca Ruby Keeler, Alice Faye, Eleanor Powell, Rita Hayworth și în special Ginger Rogers, vor renunța în plină glorie la dans, de dragul dramei și al comediei fără muzică, conștiente fiind de pericolul

Scanned with OKEN Scanner

ce le pîndea, acceptînd cuminte stasul tipologic al producătorilor și inevitabilele scheme revuistice. Desigur, nu le putem condamna pentru dorința lor de a se smulge din ghearele unui diabolic mecanism, capabil să le demonetizeze talentul, dar la rîndul lor, nici ele nu ne pot condamna că regretăm, nu știu cît de obiectiv, destrămarea unor cupluri — în speță Rogers-Astaire — atît de ideal închegate, încît cu greu, sau aproape deloc, mai pot fi azi recompuse de alții.

Scanned with OKEN Scanner

VIII.

FILMUL-OPERETĂ

Au fost odată niște crinoline și volănașe, niște pălărioare cu panglicuțe și floricele. Au fost odată niște umbreluțe colorate, învîrtite serafic peste niște buclișoare blonde, numai naivitate și cumințenie, sau peste alte buclișoare negre ca pana corbului, numai viclenie și amor fatal. Au fost odată niște sărmane florărese și vînzătoare de mănuși — nu se inventaseră încă secretarele și dactilografele — singurele în stare să fericească niște prinți veșnic neînțeleși în amor și gata să le nefericească pe bietele copilițe atunci cînd interesele statului îi chema la ordinea și disciplina conjugal-imperială. A fost odată o operetă, în care oamenii nu știau decît să iubească și să se încurce între ei, din această prea multă iubire...

Și-a fost odată o oboseală a operetei — poate că mai este și acum — din care n-a putut-o scoate decît cel ce-a fost, și este și azi, cinematograful sonor. Această neașteptată simbioză nu se baza de fapt pe un „amor" sincer, ci pe acela interesat al unor dușmani dispuși să dea mîna chiar și cu dracul, numai să scape din impas. Că întîmplarea a făcut ca din această afacere, în care fiecare se dorea mai isteț, amîndoi partenerii să iasă cîștigători în egală măsură, asta este o altă „afacere", în care a intervenit cu de la sine putere „loialitatea obiectivă" a artei. Datorită ei opereta a fost ajutată de cinematograf să-și depășească momentul critic cînd, ca spectacol teatral, nu se mai bucura

Scanned with OKEN Scanner

de același interes din partea publicului — constatare făcută chiar de criticii contemporani fenomenului — filmul sonor croindu-i straie noi, singurele în stare s-o readucă în grațiile spectatorilor. Iar opereta, la rîndu-i, a oferit filmului una din soluțiile cele mai bune de împletire a dialogurilor cu muzica, într-o perioadă în care dialogurile riscau să devină supărător de interminabile și de stufoase, ajungînd să preschimbe filmul, dintr-o artă de sine stătătoare, cu specificul ei, într-un simplu teatru în conserve.

O perioadă cînd însăși muzica, tocmai ea care-i dăruise independența față de spectacolul scenic, devenea un adevărat pericol datorită mirajului ce-l exercita asupra publicului și deci și asupra producătorilor—„sclavii" cinematografici ai acestuia—care introduc într-o asemenea epocă de beție muzicală în mod obligatoriu cîte un șlagăr-două în filme de factură evident nemuzicală ca: drama, melodrama, filmul polițist, științifico-fantastic, comedia și chiar westernul. Iată și cîteva exemple edificatoare: *The Wolf Song* (*Lolita*, S.U.A., 1929) — film nemuzical, dar în care Lupe Velez, „cea mai pătimașă actriță a ecranului", cînta un „cîntec de dragoste, pasiune și libertate"; *The Port of Dreams* (*Portul visurilor*, S.U.A., 1929) — „duioasă dramă sonoră, cu cîntece de dragoste"; *Evangeline* (S.U.A., 1929) — tot „o poveste de dragoste", dar „cu frumoasa care cîntă și vorbește, Dolores del Rio"; *Er oder Ich* (*Eu sau el*, Germania, 1930) — „unicul film sonor, cîntat și vorbit" al „aventurierului cinematografic numărul unu" al acestei perioade, Harry Piel.

La fel, prouucția românească *Chemarea dragostei* sau *Rapsodia română* (1932), lansată pe piață de aceeași inventivă și năstrușnică reclamă drept „un film sonor, cîntat de marele bariton Alexandru Lupescu și de cel mai popular cîntăreț român, Zavaidoc", deși filmul — melodramă pe gustul epocii, cu o fată de la țară abandonată din prea multă dragoste tocmai în mijlocul Bucureștiului

Scanned with OKEN Scanner

și al pierzaniei — n-avea nimic de-a face cu filmul muzical și cu atît mai puțin cu *Rapsodia Română* a lui Enescu.

Oricît de adevărată ar fi fost reclama, transformînd din exces de zel comercial întreaga producție cinematografică în filme muzicale, ea nu trebuie luată în serios: nu orice peliculă ilustrată cu două-trei cîntece poate fi considerată operetă, revistă sau mai știu eu ce altă „bazaconie" muzicală. În fapt, aceste cîntece, vesele sau duioase, „acompaniind în surdină" — așa cum ne lămurea amabilă o reclamă a vremii — momentele mai mult sau mai puțin dramatice ale acțiunii, sînt o primitivă formă a ilustrației muzicale, atît de controversată azi, unii negînd-o, alții acordîndu-i o importanță excesivă, dar incontestabil necesară atmosferei comice sau dramatice a filmului. Și asta cu atît mai mult, cu cît fiecare specie de spectacol muzical, scenic sau cinematografic, își are legile lui proprii făcîndu-l să se deosebească dar să și semene cu celelalte, datorită împrumuturilor voite sau nevoite, a influențelor și mai cu seamă a originilor comune ce nu pot fi uitate nici cînd se vrea cu tot dinadinsul. Opereta și vodevilul, rudele-cenușărese ale pretențiosului spectacol de operă dar mai populare decît ea, sînt la origine niște spectacole scenice cu deosebită trecere în rîndul marelui public datorită simplității liniei melodice, muzicii, împletite, cînd mai nefiresc, cînd mai firesc, cu dialogurile și glumele-dialog. Dar în timp ce opereta clasică (avîndu-și originea în opera bufă) rămîne consecventă lumii sale imaginare cu principi și principese, cu iubiri în dantelă și superficialitate acoperită de false străluciri, socotind textul dramatic doar un pretext pentru ariile sale nu arareori cu deosebite virtuți muzicale, vodevilul se va situa, poate primul, pe poziția anti-operetă, ancorîndu-se în lumea reală a micii burghezii, cu problemele ei mărunte, egoiste și meschine, uneori și vulgare, dar oricum mult mai puțin artificiale, transformînd muzica în pretext, „cînticelele" sale nefiind altceva decît

Scanned with OKEN Scanner

o simplă pată de culoare, aruncată ici și colo pe țesătura dramatică propriu-zisă.

Dar să lăsăm definițiile și să ne reîntoarcem pe drumurile istoriei la același an 1929, anul atîtor invenții și inovații cinematografice, anul neastîmpărului creator și al teribilismului entuziast, an în care Lubitsch inventează la Hollywood, odată cu *Love Parade* (*Parada dragostei*), rețeta operetei de tip american; iar Wilhelm Thiele în Europa deschide cu *Liebeswalzer* (*Valsul dragostei*, G., 1929), — primul film al cuplului de îndrăgostiți cinematografici Lilian Harvey-Willy Fritsch, predestinat să devină curînd celebru —, drumul operetei europene. Aceasta se va impune definitiv pe ecranul mondial în 1931 cu filmul lui Erik Charell *Der Kongress tanzt* (*Congresul dansează*, G.), în interpretarea acelorași Lilian Harvey și Willy Fritsch, aflați atunci în plină ascensiune pe firmamentul cinematografic, cărora li se alătură două vedete ale epocii, Conrad Veidt și Lil Dagover. Succesul legendar îi va îndemna pe producători să-l refacă la diferite intervale de timp — o dată, în 1955, cu același titlu și cu Johanna Matz, Marte Harell și Rudolf Prack în rolurile principale; și altă dată, în 1967, într-o pompoasă coproducție austro-germano-franceză, *Der Kongress amusiert sich* (*Congresul se amuză*), din distribuția acestui „cocteil-european" făcînd parte Lili Palmer, Curd Jurgens, Paul Meurisse și Françoise Arnoul — fără ca vreunul dintre aceste remake-uri să poată reînvia farmecul de altădată al acelor stîngăcii și arii cîntate în goana caleștilor sau în mijlocul parăzilor militare, ca în modelul inițial. Publicul de azi, pentru care opereta ca spectacol cinematografic este doar o simplă întîmplare, își poate imagina mai greu că a existat o perioadă cînd opereta a fost regina ecranului, specia de bază a întregii producții cinematografice, mai cu seamă europene (de pildă, din totalul de 127 de filme cît însumează producția germană a anului 1930, 27 erau filme muzicale, în majoritate operete), stăpîna absolută a inimilor bunicilor noștri, rămînîndu-i credincioși pînă la adînci bătrînețe,

Scanned with OKEN Scanner

poate unde vedeau că, la rîndu-i credincioasă, îmbătrînește odată cu ei...

Și totuși așa a fost ! Ea, opereta cinematografică uitată azi și ironizată cînd nu mai este uitată, ea, bătrîna și demodata operetă, a fost favorita ecranului de odinioară, visul trăsnit și neconformist, în stare să facă dintr-o spălătoreasă o prințesă și dintr-o iubire pasageră un nemuritor vals în măsura 3/4... Precum: *Donauwalzer* (*Valsul Dunării*, G., 1929), cu Peggy Norman și Harry Liedtke; *Wien, du Stadt der Lieder* (*Viena, orașul melodiei*, G., 1930), cu Charlotte Ander, May Hansen și Igo Sym; *Zwei Krawatten* (*Două cravate*, G., 1930), din distribuția căruia făceau parte Michael Bohnen, Olga Tschechowa, Theo Lingen și Ralph A. Roberts; *Der Falsche Feldmarschall* (*Falsul mareșal*, G.-Ceh., 1930), avîndu-i în rolurile principale pe cei doi mari comici cehoslovaci din acea perioadă Vlasta Burian și Roda-Roda; *Walzerparadise* (*Viena, paradisul valsului*, G., 1931), cu Charlotte Susa, Paul Hörbiger și Gretl Theimar; *Purpur und Waschblau* (*Alteța sa, spălătoreasa*, G., 1931), cu Hansi Niese, Else Elster și Fred Doderleine; *Wiener Liebschaften* (*Amor vienez*, G.-F., 1931), cu Georg Alexander și Betty Bird... Filme, filme, filme ce-au făcut deliciul cinefililor de odinioară, fiecare spectator visîndu-se posesorul unei iubiri romantice, de nimeni știută dar de toți trăită și consumată imadinar în întunericul sălilor de cinema, alături de personajele-umbre de pe ecran.

Dispunînd de un bogat repertoriu liric, studiourile vor apela consecvent la creațiile unor compozitori de notorietate universală ca Johann Strauss, Franz Lehar, Emerich Kalman, Victor Herbert, Isaak Dunaevski, Rudolf Friml, Ralph Benatzky, Robert Stolz, Karl Zeller, Carl Millöcker, Paul Linke, Sigmund Romberg și, mai recent, Francis Lopez, operetele lor fiind ecranizate, reecranizate și rereecranizate. Recordul îl deține în această privință *Die Fledermaus* (*Liliacul*) lui Johann Strauss jr., care, pe lîngă o versiune mută realizată în 1923, va mai cunoaște diferite reeditări cinema-

Scanned with OKEN Scanner

tografice de-a lungul timpului. Astfel, în Germania în: 1931 — cu Anny Ondra, Ivan Petrovitsch, Georg Alexander și Oskar Sima; 1937 — cu Lida Baarova, Hans Söhnker, Friedl Czepa și Harald Paulsen; 1944—1945 — variantă colorată, cea mai bună dintre ecranizările existente, interpretată de prestigioși actori germani precum Willy Fritsch, Marte Harell și Johannes Heesters... În Austria (1961), cu Marika Rökk, Peter Alexander, Marianne Koch și Willi Milowitsch... Și în Danemarca (1966), cu Lilly Broberg și Poul Reichardt... Mai există și alte două versiuni, cu titluri de-acum schimbate: *Rauschende Melodien* (*Liliacul*, R.D.G., 1955), cu Jarmila Ksirowa, Sonja Schöner, Erich Arnold și Josef Eggar; și *Oh! Rosalinda!* (*Liliacul*, A., 1955), versiune modernizată (din distribuția căreia făceau parte Ludmilla Tcherina, Michael Redgrave, Anthony Quayale și Anton Walbrook), plasată în cadrul unei Viene de după cel de-al doilea război mondial.

Dar de această deosebită atenție se bucură nu numai *Liliacul* ci întreaga creație straussiană, ce cunoaște o îndelungată și consecventă carieră cinematografică, multe dintre aceste operete transpuse pe celuloid putînd fi socotite adevărate modele ale genului: *Zigeunerbaron* (*Voievodul țiganilor*, G., 1935; R.F.G., 1954; R.F.G.-F., 1961); *Eine Nacht in Venedig* (*O noapte la Veneția*, G. 1934; Au., 1953) și *Die Nacht in Venedig* (*O noapte la Veneția*, G., 1942); *Rosen aus dem Süden* (*Trandafirii din sud* sau *Valsul rozelor*, G., 1934; R.F.G., 1954), în interpretarea unor cunoscuți actori germani precum Paul Hörbiger, Oskar Sima, Olpa Limburg și respectiv Gustav Froelich, Karl Schönbock și Susi Nicoletti; *Geschichten aus dem Wienerwald* (*Povestiri din Pădurea vieneză*, Au., 1934), cu Magda Schneider, Wolf Albach-Retty și Georg Alexander; *Wiener Blut* (*Sînge vienez*, Au., 1942), un film semnat Willi Forst, cu o distribuție mai mult decît prestigioasă: Maria Holst, Willy Fritsch, Theo Lingen, Hans Moser și Dorit Kreysler; *Frühlingsstimmen* (*Voci de primăvară sau Simfonia primăverii*, Au., 1934; 1952), în prima versiune

Scanned with OKEN Scanner

vedete fiind Adele Kern, Hermann Thimig și Szöke Szakáll, în cea de a doua apărînd Hans Jaray, Paul Hörbiger și Alma Seidler.

De un destin cinematografic asemănător se bucură și creația lui Franz Lehar—unul dintre puținii compozitori clasici contemporani cu tinerețea cinematografului sonor, ce-a avut chiar șansa să-și dirijeze în filme propriile lucrări — operetele lui trecînd cu ușurință pragul dificil dintre scenă și ecran: *Frasquita* (Au., 1934), cu Jarmila Novotna; *Die Ganze Welt dreht sich um Liebe* (*Clo-Clo*, G., 1935), cu Martha Eggerth; *The Merry Widow* (*Văduva veselă*, S.U.A. 1934; 1952), în prima versiune interpreții sînt Jeanette MacDonald și Maurice Chevalier, în cea de-a doua Lana Turner și Fernando Lamas; *Der Zarewitsch* (*Țareviciul*, G., 1933; Au., 1954), cuplurile fiind alcătuite respectiv din Martha Eggerth-Hans Söhnker și Sonja Ziemann-Luis Mariano; *Friederike* (G,. 1932), cu Mady Christians și Paul Hörbiger în rolurile principale; *Eva* (G., 1935), prezentat pe ecranele noastre trei ani mai tîrziu, fără să obțină un prea mare succes, și despre care Ion Golea afirma în revista „Cinema", 1938: „Nu sînt dintre admiratorii filmelor de operetă. Dar, în sfîrșit, dacă le urmărim, ne așteptăm cel puțin să ascultăm melodii frumoase cîntate de artiști indicați. Aici frumoasa muzică a lui Lehar este cîntată tot timpul la... ...gramofon. Inteligent truc pentru a acoperi lipsa de calități vocale a interpreților principali (e vorba de Magda Schneider și Hans Söhnker), dar nu suficient de inteligent pentru a cuceri bunăvoința spectatorilor. Filmul ar putea fi însă considerat comedie muzicală. Și atunci desigur are calități furnizate de prezența în distribuție a excelenților actori de comedie Hans Moser și Heinz Rühmann; *Das Land des Lächelns* (*Țara surîsului*, G., 1930; Au., 1952), două versiuni în care au jucat mai întîi Richard Tauber și Mary Loseff și mai apoi Jan Kiepura și Martha Eggerth; sau *Der Graf von Luxemburg* (*Contele de L.*, R.F.G., 1957), cu Gerhard Riedmann și Germaine Damar.

Scanned with OKEN Scanner

Aceeași atenție deosebită li se va acorda și lucrărilor lui Emerich Kálmán: *Die Czardasfürstin* (*Prințesa ceardașului* sau *Silvia*, G., 1934; R.F.G., 1951), Martha Eggerth și Hans Söhnker apărînd în prima versiune, Marika Rökk și Johannes Heesters în cea de a doua; *Silva* (*Silvia*, U.R.S.S., 1944), cu Z. Smirnova-Nemirovici și N. Dautov; *Csárdáskirálynö* (*Silvia*, U.-R.F.G., 1971), în care rolul titular este deținut de Anna Moffo; *Mister Iks* (*Prințesa circului*, U.R.S.S,. 1958), cu G. Ots și M. Iurasova; sau *Gräfin Maritza* (*Contesa M.*, G., 1932; R.F.G., 1958) — în prima versiune a jucat Dorothea Wieck, iar în cea de-a doua, pe lîngă Christine Gorner, Rudolf Schock, Hans Moser și surorile Alice și Ellen Kessler.

Nu vor fi uitate nici operetele lui Karl Millöcker *Der Bettelstudent* (*Studentul cerșetor*, G., 1931, 1936; R.F.G., 1956), cu Hans Jaray și Jarmila Novotna în prima versiune, Johannes Heesters și Marika Rökk în cea de-a doua, și Gerhard Riedmann și Ema Karlowa în cea de-a treia; *Gasparone* (G., 1937; Au., 1956); *Die Dubarry* (R.F.G., 1951), cu Sari Barabas și Willy Fritsch; *Mazurka der Liebe* (*Mazurca dragostei*, R.D.G., 1957); Franz von Suppé: *Die Leichte Kavallerie* (*Cavaleria ușoară*, G., 1935), cu Marika Rökk; *Boccaccio* (G., 1936; I., 1940); *Die Wunderschöne Galathee* (*Frumoasa Galatheea*, R.F.G,. 1950), din distribuția căruia făceau parte Hannelore Schroth, Willy Fritsch, și Viktor de Kowa; nici Ralph Benatzky: *Im Weissen Rössl* (*La „Calul bălan“*, G., 1935; R.F.G., 1952, 1961), operetă ce a mai fost reeditată și cu un alt titlu: *Die Wirtin zum Weissen Rössl* (*La „Calul bălan“*, G., 1943); nici Hervé: *Mam'zelle Nitouche* (G.-F., 1931; F., 1954), pe genericul *remake*-ului — alături de Pier Angeli și Jean Debucourt — apărînd și numele lui Fernandel, care-și regăsește aici stilul operetei, ce a marcat dealtfel debutul său artistic, în rolul interpretat cdinioară de Raimu; nici Jacques Offenbach: *Gerolsteini kaland* (*Intîlnire la bal*, U., 1957), *Die Schöne Lurette* (*Frumoasa L.*, R.D.G., 1960); sau Zeller: *Der Vogelhändler* (*Vînzătorul de păsări*, G., 1935; R.F.G., 1953).

Scanned with OKEN Scanner

Trebuie spus că, încă din acei ani, opereta și-a avut modernizatorii săi, care chiar dacă n-au transformat-o direct în musicalul de azi, au încercat s-o ancoreze, totuși, în contemporaneitatea de atunci — și poate chiar de astăzi — prin introducerea unor noi ritmuri muzicale, foarte la modă pe vremea aceea, ca tangoul, rumba, foxtrotul sau samba. Greșeala lor a fost că n-au avut destulă luciditate și destul curaj să depisteze și să opereze adevărata „cangrenă" a spectacolului de operetă: scenariul, artificialitatea și superficialitatea țesăturii sale dramatice. Ar însemna însă să le cerem prea mult și nu-i drept. În orice caz, dintre toți acești novatori ai spectacolului de operetă, cei mai fideli Europei și studiourilor ei rămîn neîndoielnic compozitorii: Paul Linke—*Frau Luna* (*Doamna Luna*, G,. 1941), cu Lizzi Waldmüller, Georg Alexander și Theo Lingen care semnează și regia; Paul Abraham: *Viktoria und ihr Husar* (*V. și-al ei husar*, G., 1931; R.F.G., 1954); *Das Blaue von Himmel* (*Un vis sub cer albastru*, G., 1932), cu Martha Eggerth, Hermann Thimig și Ernst Verebes; *Die Blume von Hawaii* (*Floarea din Hawaii*, G., 1933; R.F.G., 1952); sau *Ball in Savoy* (*Bal la S.*, G.-U., 1934; R.F.G., 1955), amîndouă versiunile fiind interpretate de actori foarte cunoscuți la vremea lor: Gita Alpar, Rosy Barsony, Hans Jaray și Felix Bressart (în prima), Caterina Valente, Eva Ingeborg Scholz, Rudolf Prack și Nadja Tiller (în cea de-a doua). Și mai ales Robert Stolz, cu ale sale operete: *Zwei Herzen in 3/4 Takt* (*Două inimi într-un vals*, G,. 1930), cu Willi Forst și Gretl Theimar; *Das Lied ist aus* (*Cîntecul s-a sfîrșit*, G,. 1930), o operetă despre o operetă, avînd mai mult aspectul unui musical primitiv, pe care D.I. Suchianu o socotește „o adevărată uimitoare capodoperă" și în care apărea același Willi Forst, alături de Liane Haid și Otto Wallburg; *Die Lustigen Weiber von Wien* (*Femeile vesele din Viena*, G., 1931); *Der Prinz von Arkadien* (*Prințul Arcadiei*, G., 1932); sau *Frühjharsparade* (*Parada primăverii*, Au.-G.-U., 1934), cu Franziska Gaál și Paul Hörbiger, după care Hollywoodul va realiza

Scanned with OKEN Scanner

un *remake* pentru faimoasa Deanna Durbin, *Spring Parade* (*Parada primăverii*, S.U.A., 1940), părînd puțin cam despămîntenit din pricina unor peisaje ungurești și a unor străzi vieneze stîngaci construite pe platourile californiene.

Într-adevăr, americanii greșesc întotdeauna cînd, poate din comoditate, poate din lipsă de inspirație, rămîn credincioși modelului european, chiar și atunci cînd preiau de la el nu numai cusururile dar și calitățile. Greșeală în care nu cade însă niciodată Ernst Lubitsch — europeanul ce-a dăruit Hollywoodului formula operetei tipic americană — filmele sale: *Parada dragostei* (1929), *Monte-Carlo* (1930), *The Smiling Lieutenant* (*Farmecul unui vals*, 1931) sau *The Merry Widow* (*Văduva veselă*, 1934) îmbinînd ingenios comedia de salon cu cea bufă, cochetăria cu seriozitatea, ironia cu jocul serios de-a adevărul, realul cu convenția. Și tocmai de aceea producătorii americani au ocolit opereta europeană, apelînd mai totdeauna la creațiile unor compozitori de factură modernă — autohtoni sau naturalizați — ca Rudolf Friml: *The Vagabond King* (*Regele vagabonzilor*, 1930 și 1956), din distribuțiile respective făcînd parte numai celebrități ca Jeanette MacDonald, Dennis King și Lillian Roth, în prima versiune, și Oreste, Kathryn Grayson, Rita Moreno și Sir Cedric Hardwich în cea de-a doua; *The Firefly* (*Tarantela*, 1937), povestea ades emoționantă a unei spioane spaniole din timpul războiului napoleonian de la 1808—1812, în interpretarea Jeanettei MacDonald, a lui Allan Jones și William Warren; *Rose Marie* (1936; 1954), pe generic figurînd Jeanette MacDonald, Nelson Eddy și James Stewart (în primul) și Kathryn Grayson, Howard Keel, Fernando Lamas și faimosul coregraf Busby Berkeley (în cel de-al doilea); Sigmund Romberg: *The Night is Young* (*Noaptea e tînără*, 1934), cu Evelyn Laye și Ramon Novarro; *The Student Prince* (*Prințul student*, 1954), în care Edmund Purdom cîntă cu vocea lui Mario Lanza, deoarece acesta, după ce a înregistrat întreaga partitură muzicală, a refuzat să mai joace în film; *The*

Scanned with OKEN Scanner

Desert Song (*Cîntecul deşertului*, 1929, 1943, 1953); *The Girl of the Golden West* (*Señorita*, 1930, 1938), a cărui acţiune, plasată prin 1850 în „Vestul sălbatic", are drept pretext dragostea romantică dintre o proprietară de saloon (Jeanette MacDonald) şi un curajos şi „muzical" bandit (Nelson Eddy); *New Moon* (*Aghiotantul prinţesei*, 1931, 1940), în care rolurile interpretate odinioară de Grace Moore şi Lawrence Tibbett vor fi preluate în remake tot de către Jeanette MacDonald şi Nelson Eddy; *Maytime* (*S-au cunoscut în luna mai*, 1937), cu aceeaşi Jeanette MacDonald şi Nelson Eddy (aici în forma sa actoricească şi vocală cea mai bună); ca şi partiturile unor Victor Schertzinger, Victor Herbert, R. Rodgers şi alţii, modernismul muzicii lor fiind mai aproape de gustul unui public ce cunoştea prea puţin, sau începuse de pe atunci să cam uite, noţiunea de clasic.

Ţinînd seamă de acest „gust modern" au fost realizate în studiourile americane numeroase operete, unele dintre ele socotite chiar adevărate reuşite ale genului, precum: *No, No Nanette* (1930, 1940), din distribuţia ultimei versiuni făcînd parte Anna Neagle, Victor Mature şi Roland Young; *One Hour with You* (*O oră cu tine*, 1932) şi *Love Me Tonight* (*Iubeşte-mă*, 1932), două filme cu şi pentru faimosul cuplu Jeanette MacDonald-Maurice Chevalier; *Adorable* (*Locotenentul cuceritor*, 1933), cu Janet Gaynor şi Henry Garat; *Babes in Toyland* (*Stan şi Bran în ţara jucăriilor*, 1934), opereta lui Victor Herbert, adresată copiilor, ale cărei arii sînt presărate printre năstruşnicele gaguri ale tandemului comic, atît de îndrăgit de cei mici ca şi de cei mari, Stan Laurel-Oliver Hardy; *The Cat and the Fiddle* (*Ţi-am dat inima mea*, 1934), primul film al Jeanettei MacDonald în cadrul companiei M.G.M., partener fiindu-i Ramon Novarro; *Sweethearts* (*Serenada primei iubiri*, 1938), o altă operetă semnată Victor Herbert, plină de ironie şi causticitate, ce reprezintă pentru idolii publicului, Jeanette MacDonald şi Nelson Eddy, o evadare din lumea obişnuită a reţetelor scenaristice pline de dulcegării amoroase; *The*

Scanned with OKEN Scanner

Chocolate Soldier (*Soldatul de ciocolată*, 1941), o versiune modernizată a operetei lui Oscar Strauss, în care alături de Nelson Eddy apare o solistă a Operei Metropolitan din New York, Risë Stevens; sau *The King Steps out* (*Sissy*, 1936), interpretat de Grace Moore, Franchot Tone și Victor Jory, și semnat de un Josef von Sternberg ajuns în perioada sa „neagră" de după despărțirea de Marlene Dietrich, pornit dintr-o răzbunare copilărească în căutarea unei uitări niciodată găsite și a unui idol niciodată egal cu înaintașul, Sternberg nevrînd pesemne să accepte și să înțeleagă că Pygmalion rămîne victima propriei sale creații.

De această modă a grațiilor în dantelă nu scapă nici conservatoarele studiouri engleze care, fără să-și facă din operetă o specialitate, au dăruit ecranului cîteva lucrări interesante, deși sporadice și neașteptate în contextul general al preocupărilor lor: *The Blue Danube* (*Dunărea albastră*, 1932); *Waltzes from Vienna* (*Valsurile din Viena*, 1933), semnat de un Alfred Hitchcock aflat probabil în criză de suspense; *Evergreen* (*Triumful tinereții*, 1934), despre care materialele noastre de informație cinematografică susțin c-ar fi rulat cîndva într-o versiune în limba română; lor alăturîndu-li-se celebra operetă a lui Gilbert și Sullivan *The Mikado* (1939, 1966).

Primul film-operetă realizat în studiourile sovietice poate fi socotit filmul lui Nikolai Ekk *Sorocinskaia iarmarka* (*Tîrgul din Sorocinsk*, 1939), considerat dealtfel și drept primul film sovietic în culori — vie și trepidantă transpunere cinematografică (partitura muzicală este semnată de I. Stoliar) a povestirilor lui Gogol, în maniera celor mai bune tradiții ale operetei și vodevilului rus, mult deosebit de cel vienez...I-au urmat diverse ecranizări ale unor creații autohtone, mai mult sau mai puțin clasice, realizate în diferite studiouri unionale, precum: *Arșin-mal-alan* (*Caut o nevastă*, 1945, 1966) și *Ne ta, tak eta* (*Dacă nu e una, e alta*, 1956), ecranizări ale operetelor lui Uzeir Gadjibekov, și *Keto i Kote* (*K. și K.*, 1948) — filme ce aduc pe ecran melodicitatea aparte a

Scanned with OKEN Scanner

muzicii orientale; *Starinîi vodevil* (*Opereta*, 1946), inspirată ecranizare a operetei lui S. Potoţki, ea însăşi o prelucrare a unui vodevil mai vechi al lui Fedorov, cu personaje admirabil portretizate, mişcîndu-se dezinvolt atît în ritmul polcilor şi valsurilor, cît şi al bătăliilor şi parăzilor militare, acţiunea fiind plasată în perioada războaielor napoleoniene; *Dorogoi ţenoi* (*Floare scumpă*, 1957), film semnat de reputatul Mark Donskoi şi socotit de critică drept o „emoţionantă operetă cu teză"; *Belaia akaţia* (*Salcîmul alb*, 1957) şi *Volnîi veter* (*Vînt de libertate*, 1961), cele două operete atît de cunoscute ale lui Isaak Dunaevski; *Gusarskaia balada* (*Balada husarilor*, 1962), operetă de Tihon Hrennikov, în care buna dispoziţie şi bunul gust se îmbină cu o minuţioasă reconstituire a atmosferei unei Rusii patriarhale, desprinsă parcă din cărţile lui Turgheniev şi Tolstoi; *Krepostnaia aktrisa* (*Cîntăreaţa sclavă*, 1963), „cronică-poveste-muzicală" (şi muzica lui Nikolai Strelnikov este foarte frumoasă) a vieţii unei fete de iobag, trăind şi zbuciumîndu-se într-o Rusie a secolului XIX, ajunsă în cele din urmă cîntăreaţă celebră, convingător şi sincer jucată de Tamara Siomina; *Svadiba v Malinovke* (*Nuntă la Malinovka*, 1967), cu Zoia Fedorova, Geli Sîsoev, Valentin Lîsenko şi Vladimir Samoilov; sau *Trembita* (1968), operetă a lui Miliutin, interpretată de O. Aroseeva, E. Vesnik şi Ivan Pereverzeev.

Pînă în 1945, activitatea studiourilor ungare este strîns legată de cea a studiourilor vieneze şi germane, realizînd în colaborare cu ele numeroase versiuni în limba maghiară a diferitelor operete turnate aici sub îndrumarea unor regizori ce şi-au început de fapt activitatea pe platourile din Budapesta — Stefan Székely, sau László Vajda — şi în interpretarea unor actori maghiari ca: Martha Eggerth, Ernst Verebes, Jávor Pál, Marika Rökk, Franziska Gaál etc., ce ajung în cele din urmă să fie socotiţi drept vedete ale caselor producătoare germane. După 1945, opereta cinematografică ungară propriu-zisă a fost ilustrată prin titluri ca: *Mágnás Miska* (*Contele Miska*, 1948), din distri-

Scanned with OKEN Scanner

buția căruia făceau parte Agi Mészáros, Miklós Gábor, Árpád și Kálmán Latabár; *La Belle et le tzigane — Fekete szem éjszakája* (*Frumoasa și țiganul*; *Noaptea are ochii negri*, 1950), film realizat în coproducție cu Franța și ca atare interpretat de actori francezi și maghiari, printre care Nicole Courcel, Colette Deréal, Gyula Buss, Hilda Gobbi și Julien Carette; *Liliomfi* (1954), cel mai bun din această serie, susținut cu multă vervă, antren și ironie spirituală de Iván Darvas, Éva Ruttkay și Marianne Krencsey; *Gábor Diák* (*Trandafirii lui Alah*, 1955), oscilînd între operetă și filmul de capă și spadă; sau *Csinom palkó* (*Asediu cu surprize*, 1973), „Film inspirat de o operetă de mare popularitate a lui Farkas Ferenc, de o nonșalanță care-l prinde și un joc al «surprizelor» care-l salvează de căderea în desuetudine și mediocritate".

În ceea ce privește studiourile franceze, acestea, încă de la bun început, se specializează în genul filmelor consacrate unor „voci-personalitate", neacordînd importanță calităților actoricești ale interpreților. După o primă încercare eșuată, *L'Eau du Nil* (*Apa Nilului*, 1929) — a cărui coloană sonoră nu era altceva decît un acompaniament muzical, agrementat ici-colo cu cîteva zgomote ce mimau realul — studiourile franceze vor obține o primă reușită sonoră cu opereta „cîntată" avînd dialoguri și dansuri, *La Route est belle* (*Calea e frumoasă*, 1929—1930). De fapt, filmul acesta nu este o operetă autentică, ci mai degrabă o comedie-melodramă-muzicală cu iz de operetă, întrucît André Bauge, „marele tenor francez de la Opera Comică din Paris" — aici un cîntăreț boem, tînăr și sărac, devenit peste noapte celebru și deci fericit, bogat și nu mai puțin tînăr — interpretează, printre alte numeroase arii și romanța lui Don Juan din opera omonimă a lui Mozart. Ulterior, opereta franceză se va impune cu o serie de reușite ca: *La Nuit est à nous* (*Noaptea e a noastră*, 1930), din distribuția căruia făceau parte cîteva celebrități ale epocii: Jean Murat, Marie Bell, Marie Glory și Henry

Scanned with OKEN Scanner

Roussell; *La Fille de Madame Angot* (*Fiica doamnei A.*, 1934), opereta lui Charles Lecocq, cu Nane Germone în rolul titular; *La Valse Royale* (*Valsul imperial*, 1935), cu Henry Garat și Renée Saint-Cyr; *La Vie parisienne* (*Viața pariziană*, 1935), avîndu-i în rolurile principale pe Conchita Montenegro, Max Dearly și Georges Rigaud; *La Chaste Suzanne* (*Suzana*, 1937), cu Meg Lemonier secondată de Henry Garat; sau *Naples au baiser de feu* (*Neapole sub sărutul focului*, 1938), redutabil succes de casă al filmului francez, în care, alături de Viviane Romance, Mireille Ballin, Michel Simon și Dalio, apărea steaua operetei franceze, a comediei și melodramei muzicale cinematografice, Tino Rossi. Seria tenorilor bruneți, cu sau fără mustață, sudic temperamentali, cu ochii scînteietori și cu voci „angelic-pătimașe", născute parcă anume pentru canțonete, serenade și alte asemenea cîntece languroase de amor fatal, este deschisă de Henry Garat, continuată de Georges Guetary — un cîntăreț ca toți cîntăreții, dotat cu voce și cu un fizic plăcut, rolul său cel mai bun rămînînd cel din *An American in Paris* (*Un american la P.*, S.U.A., 1951) — și încheiată de Luis Mariano, amorezul glob-trotter, personajele sale sărind cu ușurință de la Paris în Mexic, Spania, Jamaica și chiar în Extremul Orient. Mariano își leagă numele de cel al compozitorului Francis Lopez, fiind un interpret ideal al operetelor acestuia, fie că este vorba de *Andalousie* (*Andaluzia*, 1950), *Violettes impériales* (*Violete*, 1952), *La Belle de Cadix* (*Frumoasa din C.*, 1953), *Le Chanteur de Mexico* (*Cîntărețul mexican*, 1956) sau *Sérénade au Texas* (*Serenadă în T.*, 1958).

Idolatria vedetelor de film, această mare slăbiciune omenească făcătoare de minuni și destine cinematografice, a fost speculată de la bun început și la maximum, nu numai de francezi ci de toate casele producătoare pornite în goană nebună la vînătoare de tenori, baritoni, soprane simple sau de coloratură, contraaltiste și alte voci de toate calitățile și de toate calibrele, pentru ele scriindu-se scenarii speciale (fără nici o altă pretenție decît

Scanned with OKEN Scanner

aceea de a sluji ca pretext etalării repertoriului vocal al cîntăreţului în cauză). Fie că e vorba de Lawrence Tibbett „celebrul tenor dramatic“ de la opera Metropolitan din New York, sau de John McCormack „cel mai mare tenor al lumii“, ce cînta în *Song o' my heart* (*Cîntecul inimii*, S.U.A., 1930) în limbile franceză, germană şi bineînţeles în engleză, cu scopul vădit de a uşura drumul filmului pe piaţa mondială, într-o perioadă în care încă nu se cunoştea cuvîntul „titraj“ sau chiar „dublaj“.

Europenii îşi încropesc şi ei la repezeală pepiniera lor de „stele-cîntătoare“, apelînd fie la cîntăreţi lansaţi de emisiunile radiofonice, cum s-a întîmplat, de pildă, cu Franz Baumann (acesta dispărînd însă cu aceeaşi iuţeală cu care a apărut pe ecrane), fie la nume deja consacrate, cum ar fi cel al lui Richard Tauber, vedetă a studiourilor germane între anii 1930—1946, filmul său cel mai bun rămînînd *Pagliacci* (*Viaţă de clovn*, 1936), adaptare cinematografică o operei lui Leoncavallo, parţial colorată, realizată în studiourile engleze. Alături de el, în studiourile austriece şi germane au mai existat şi alţi juni primi, mai mult sau mai puţin cîntători şi încîntători ca Johannes Heesters, Hans Jarray sau Willy Forst, complexă personalitate artistică austriacă, actor, dramaturg, scenarist şi regizor, rămas ataşat Vienei natale pe care a cîntat-o în mai toate filmele sale — unul dintre acestea, intitulat chiar *Operette* (*Opereta*, Au., 1940), fiind imaginat ca o istorie vie, plină de farmecul şi pitorescul valsului şi operetei vieneze de odinioară.

Destinul „doamnelor cîntătoare“ — destul de numeroase — este însă, faţă de al „domnilor“, mult mai surprinzător şi contradictoriu. Aşa de pildă Grace Moore, vedetă a numeroase filme muzicale hollywoodiene, îşi încheie cariera cinematografică într-un evident declin, în Europa, cu *Louise* (F., 1939), o adaptare a dramei lirice a lui Gustave Charpentier, semnată de un reputat regizor francez, pe nume Abel Gance. În schimb, Franziska Gaál — şi ca ea multe alte vedete euro-

Scanned with OKEN Scanner

pene — își va termina cariera internațională la Hollywood, ca parteneră a lui Bing Crosby în *Paris Honeymoon* (*Luna de miere la P.*, S.U.A., 1939). Martha Eggerth peregrinează în lumea iubirilor de celuloid, cînd alături de Hans Jaray, cînd alături de Rolf von Goth, Hans Thimig sau Ivan Petrovitsch, rămînînd însă fidelă soțului și partenerului său Jan Kiepura cu care a alcătuit un cuplu operetistic perfect. Un alt cuplu ideal — tot de origine germană — era alcătuit din Lilian Harvey și Willy Fritsch, ce treceau cu dezinvoltură din aventuri în aventuri, încurcîndu-se și descurcîndu-se, iubindu-se și certîndu-se, certîndu-se și iubindu-se în filme ca *Liebeswalzer* (*Valsul dragostei*, G., 1929), *Die Drei von der Tankstelle* (*Trei băieți și-o fericire*, G.-F., 1930)—marele lor succes (refăcut în 1956, tot în coproducție franco-germană, de către Willi Forst, cu Georges Guetary și Christine Carère în rolurile principale)—*Der Kongress tanzt* (*Congresul dansează*, G., 1931), sau *Ein blonder Traum* (*Un vis blond*, G., 1932).

La fel de popular era la epoca aceea și cuplul de amorezi Nelson Eddy-Ilona Massey, actriță ce debutase la 23 de ani în studiourile germane, ca să ajungă la vîrsta de 25 de ani la Hollywood partenera lui Nelson Eddy în filmele *Rosalie* (1937), *The Balalaika* (*Balalaica*, 1939) și *North-West Outpost* (*Avanpostul din nord-vest*, 1947)...Și deși cuplul Ilona Massey-Nelson Eddy s-a bucurat de o deosebită trecere în rîndul publicului, numele lui Nelson Eddy este totuși legat mai mult de cel al marii doamne a operetei americane, Jeanette MacDonald care, la rîndu-i, împreună cu Maurice Chevalier, au alcătuit un cuplu rămas în istoria orală și scrisă a genului drept „cel-mai-cel-mai" dintre toate, poate și fiindcă poartă pecetea unui profesionalism de înaltă ținută artistică, datorat desigur și îndrumării de către Lubitsch, regizor care a știut să depășească stadiul primitiv al înregistrării mecanice a unui spectacol de operetă, îmbogățindu-l cu propria lui fantezie, reinterpretîndu-l și deci recreîndu-l. Asemeni lui, dar

Scanned with OKEN Scanner

din păcate mai puțin pretențioși cu ei înșiși, mulțumindu-se adesea să-și recopieze la intervale de timp unele din succesele anterioare (*remake*-urile fiind însă mai neinspirate și mai depășite de timp decît originalele), regizorii europeni: Willi Forst, Geza von Bolvary, E.W. Emo, Geza von Cziffra, Paul Verhoeven, Wilhelm Thiele, Paul Martin, Carl Froelich, cît și americanii: Victor Schertzinger, Mervin Le Roy, Robert Z. Leonard sau W.S. Van Dyke, ajung cu toții, prin repetare, specialiști ai acestui gen de spectacol, lipsa lor de entuziasm și depersonalizarea, vădite nu arareori, datorîndu-se desigur și faptului că au fost obligați de către producători să meargă veșnic pe „vechiul drum de altădată", fără nici un fel de abatere, fără nici un fel de încercare novatoare.

Și mă întreb, totuși, ce inovații i s-ar mai putea aduce spectacolului de operetă pentru a fi scos din impasul în care se află, întrucît toate inovațiile de pînă acum nu l-au prea întinerit — și-ar fi de amintit aici intențiile cît de cît modernizatoare ale austriacului Georg Jacoby și ale francezului Richard Pottier?...Ba mai mult, atunci cînd s-a ajuns la o asemenea performanță, a fost transformat în cu totul altceva, în *musical*, care nu mai este în nici un caz operetă. Musicalul a devenit în epoca noastră o sinteză a unor genuri muzicale, veșnic încercînd să se reînnoiască: opereta, music-hallul, comedia și melodrama muzicală.

Și cu toate reținerile, poate că odată și-odată va apărea acel mult dorit regizor în stare să întinerească opereta — pentru că opereta trebuie apărată, ocrotită, păstrată în peisajul artistic, oricît de desuetă ar părea pe ecran — fără a o transforma în mai știu eu ce altă „specie", ci apropiind-o mai mult de lumea actuală, pentru care prinții și prințesele nu mai sînt decît personajele unor povești de adormit copiii, iar crinolinele și fracurile — eventual mini sau maxijupe și blue jeans...

Scanned with OKEN Scanner

IX.

MUSICALUL

Musicalul ! Ce este musicalul? Greu de spus ! Greu pentru că nu se poate defini ușor un fenomen pe care nici realizatorii nu știu prea bine cum să-l explice. Oricum, denumirea este de proveniență americană (deși el a fost inventat cinematografic de către europeni) și vizează noul gen de spectacol, născut dintr-un sigur spirit contestatar, încercînd — după cum spunea și Jacques Démy, unul dintre reanimatorii săi — să „nu împrumute nimic din comedia muzicală și nici din operetă, plăcîndu-i mai mult căile jazului", dar în care se „acceptă actul de a cînta ca un lucru firesc". Clar și firesc ! Deși în continuare confuz, pentru că nimeni nu vrea — deocamdată — să accepte ideea că musicalul ar fi altceva decît opereta. Și totuși este ! Este, pentru că a căpătat noi dimensiuni: dimensiunea sociologică, dimensiunea spațiului real, al străzilor din Cherbourg, din West Side, din Rochefort sau Londra. Și mai ales dimensiunea psihologică în stare să elimine în bună măsură nimicurile și fasoanele cu panglicuțe și să reducă adevăruri absolute la proporțiile firești ale sufletului omenesc.

În orice caz, se poate spune că strămoșii noștri cineaști — ca și „burghezul gentilom" al lui Molière — vorbeau în „proza" musicalului fără să știe, chiar fără să vrea să știe, preocupați fiind să inoveze și nu să dea denumiri unei inovații sau alta. De denumiri n-aveau decît să se ocupe urma-

Scanned with OKEN Scanner

șii. Lor le rămînea să ignoreze pe mai departe denumirile și să descopere modalități din ce în ce mai inventive, în vederea debarasării spectacolului cinematografic de dimensiunile „mutilante" ale scenei și ale platoului-scenă, cu atît mai mult cu cît în această perioadă de început, majoritatea acestor pelicule erau remontări cinematografice ale unor mai vechi și mai sigure succese teatrale. Cum s-a întîmplat, de pildă, cu marele succes al teatrului de varietăți „Ziegfeld", *Rio Rita* (S.U.A., 1929), care, deși nu se îndepărtează prea mult de litera music-hallului și a operetei, încearcă însă în mod vizibil să depășească handicapul „exterioarelor" construite pe platouri și să dea senzația de real, de firesc, dansurilor și cîntecelor. *Rio Rita* poate fi socotit fără ezitări unul dintre primele musicaluri „primitive", din categoria căruia mai fac parte și *Madame Satan* (S.U.A., 1930), singura aventură muzicală a fastuosului Cecil B. De Mille; și *Puttin' on the Ritz* (*Dineu la R.*, S.U.A., 1930), o adaptare trăsnită, mai mult a personajului decît a cărții lui Lewis Carroll *Alice în țara minunilor*; și *Sweet Kitty Bellairs* (*Drăgălașa K.B.*, S.U.A., 1930), musical scris special pentru ecran, o adevărată raritate în epoca respectivă, avînd ca pretext viața sofisticată și plină de convenții a unei Anglii aflate în plin secol XVIII; și *Whoopee* (S.U.A., 1930), o fantezie exotică împrumutată de la același varieteu „Ziegfeld", dar care își pierde caracterul teatral datorită talentului lui Busby Berkeley: deși aflat la prima sa experiență cinematografică, el reușește să facă din dansuri și muzică manifestări naturale, obișnuite, cotidiene, în ciuda unor decoruri excesiv de stilizate, construite bineînțeles pe platou; și *Just imagine* (*Dragoste în anul 2000*, S.U.A., 1930), primul musical științifico-fantastic din istoria cinematografului; și mai cu seamă *The Cuban Love Song* (*Floarea din Cuba*, S.U.A., 1931), o versiune modernizată a operei *Cio-Cio-San*, adaptată ritmurilor îndrăcite de sambă și rumbă, considerată drept o capodoperă a genului.

Scanned with OKEN Scanner

Şi totuşi, nu aceste filme pot fi considerate piatra de început: adevăratul musical, acel „musical 100%", poate şi trebuie să fie socotit capodopera lui Pabst *Dreigroschenoper*; *L'Opéra de quat' sous* (*Opera de trei parale*, 1931), realizată în coproducţie franco-germană (din distribuţia căreia făceau parte faimoşi actori ai epocii: Lotte Lenya, Rudolf Foster, Fritz Rasp, Albert Préjean, Florelle, Margo Lion, etc.), finanţată şi de o societate americană oarecum anonimă, desigur pentru a i se asigura filmului şi piaţa cinematografică de peste ocean. Avînd la bază piesa omonimă a lui Bertolt Brecht — prelucrare la rîndu-i a operei bufe engleze din secolul XVIII, datorată lui John Gay şi J.Ch.Pepusch, *Beggar's Opera* (*Opera cerşetorilor*), pe care englezii o vor ecraniza de-abia în 1953, cu Laurence Olivier, Stanley Holloway şi Mary Claire în rolurile principale — filmul *Opera de trei parale* este povestea lui Mackie Şiş, teribilul erou al cartierului londonez Soho, cu fauna sa colorată şi zgomotoasă, plină de violenţă dar şi de amărăciune, pe care minunatele şi melodioasele cîntece semnate de Kurt Weill (aşa-zisele songuri) o scot din atmosfera sumbră, prin ironia subtilă şi rafinamentul lor puţin intelectualizat. Creaţie tulburătoare prin profunzime şi maturitate, îmbinînd expresionismul cadrelor cu realismul poetic al acţiunii, acest film ţîşnit dintr-un spirit nu non ci anticonformist, reuşeşte să ţină în umbră pînă şi *remake*-ul realizat în 1963, cu mijloacele cinemascopului şi ale culorii, de experimentatul regizor Wolfgang Staudte şi cu o distribuţie ce se recomandă de la sine: Curd Jurgens, Hildegard Knef, Gert Fröbe, Lino Ventura şi Sammy Davis jr.

În anul următor, tot un regizor german, Gustaf Grundgens, va continua experienţa lui Pabst, transformînd piesa lui Gogol *Revizorul* într-un inspirat musical, *Eine Stadt steht Kopf* (*Revizorul*, 1932), plin de umor şi fantezie, netrădînd cu nimic spiritul incisiv al textului original, în interpretarea unei echipe de actori comici ai ecranului german în frunte cu Jenny Jugo, Hermann Thimig, Szöke Szákall şi Theo Lingen. Aşa cum, din păcate,

Scanned with OKEN Scanner

s-a întîmplat cu celălalt musical inspirat de aceeași lucrare a lui Gogol, devenită în versiunea americană *The Inspector General* (*Insectorul general*, 1949), care diluează spiritul și intenţiile critice gogoliene de dragul unor numere muzicale, ce-i drept admirabil interpretate de Danny Kaye în maniera sa specifică. Continuînd să persevereze pe linia noii modalităţi cinematografice, studiourile germane vor mai da la iveală *Liebe, Scherz und Ernst*; *Bunbury* (*Farsele dragostei* sau *Bunbury*, 1932), inspirat de piesa lui Oscar Wilde, și *Die Finanzen des Grossherzogs* (*Prinţul din Silorca*, 1934), inspirat de romanul lui Franz Heller *Finanţele marelui duce* și devenit un musical plin de intenţii satirice.

Desigur, multora li se va părea o trăsnaie ideea de a socoti musicaluri aceste filme. Și totuși, ele sînt și se vor lăsa etichetate ca atare la o mai atentă și judicioasă vizionare, nu numai pentru că au la bază opere literare mai mult sau mai puţin cunoscute, ci și pentru felul în care sînt aprofundate caracterele și relaţiile lor, și oglindite epoca și mediile sociale, ca și modul armonios în care sînt integrate ariile și eventualele dansuri în contextul general al fabulaţiei, acestea pierzîndu-și aspectul de „făcătură", cît de cît amuzantă, ca să devină elemente pline de funcţionalitate și pitoresc. Și mai ales datorită faptului că toate aceste calităţi inedite pentru epocă au reușit să-i deruteze în așa măsură pe distribuitori, încît nici ei singuri nu mai știau precis cum să le eticheteze — și era normal atît timp cît cuvîntul musical nu se inventase — mulţumindu-se să le spună cîteodată operete, alteori comedii, drame sau melodrame muzicale, chiar filme-revistă, în cazul că pelicula beneficia și de ceva dansuri mai spectaculoase.

Music-hall a fost catalogat la epoca respectivă pînă și filmul lui Victor Fleming *The Wizard of Oz* (*Vrăjitorul din Oz*, S.U.A., 1939) — adaptare a celebrului roman de Frank Baum, ale cărui „fermecătoare" personaje sînt întruchipate admirabil de Judy Garland (Dorothy), Jack Haley

Scanned with OKEN Scanner

(Omul de tinichea), Ray Bolger (Sperietoarea) și Bert Lahr (Leul fricos) — cînd el, în realitate, este un veritabil musical-feerie, cu o putere de atracție unică. E un film fascinant, despre o copilărie minunată al cărei chip frumos nu-l pot șterge vitregiile timpului. „Cineva a apăsat pe un buton și în cameră mi-a năvălit musicalul cu majusculă: *Vrăjitorul din Oz*. Sesamul fanteziei color al copilăriei noastre, miracolul în stare pură redus la alb-negru format «Astronaut '76», (...) iată spectacol de super-amploare prin haz și grație nu numai prin aglomerare scenică, prin imaginație tehnică sau mai exact tehnică a imaginației, servind idei la îndemîna tuturor dar cu cîtă originalitate. Dozaj de aur între «liric» și acțiune, prelungind realismul vieții de fermă ori de palat vrăjit, cu cîntecul ori dansul ivite firesc și nu prin convențională întrerupere. Curcubeul din țara de dincolo de fermă, la care visează cu ochii deschiși minunea ce s-a chemat cîndva Judy Garland, devine melodia ce presară odiseea ei fantastică, dar nu pare un șlagăr anume scris pentru spectacolul hollywoodian, ci un memento nostalgic, punctînd discret însăși ideea de dor de ducă, de hoinăreală în spații" (Alice Mănoiu). „Ca întotdeauna, cu o ușoară strîngere de inimă, dar și cu secretă emoție și speranță mă reîntîlnesc cu filme pe care le-am iubit «la prima vedere»... adică acum 30, ba chiar 40 de ani. Chiar în absența culorii, *Vrăjitorul din Oz* mi-a reeditat, deunăzi, încîntarea din adolescență, pe micul ecran, devenit brusc imens ca spațiile visului" (Nina Cassian).

Tot americanii vor deschide în anul următor, cu *The Boys from Syracusa* (*Băieți veseli din Siracusa*, S.U.A., 1940), seria musicalurilor mai mult decît îndrăznețe, avînd ca sursă de inspirație scrierile titanului dramaturgiei universale, William Shakespeare. Adevărat e că nu s-a trecut însă direct la marile sale tragedii, realizatorii mulțumindu-se să abordeze deocamdată comediile. Sursa de inspirație a acestor *Băieți veseli din Siracuza* o constituie *Comedia erorilor*, sursă mărturisită doar cu jumătate de grai de teama unui scandal ce s-ar

Scanned with OKEN Scanner

fi putut stîrni în urma parodierii capodoperei genialului Will, în concepţia multora parodiile de acest gen părînd un adevărat sacrilegiu, o injurie adusă memoriei autorului şi culturii în genere. La drept vorbind, nu se mai poate şti exact care a fost intenţia primară ce-a stat la baza inventării musicalului. Intenţia de a renova opereta sau dorinţa de a scoate din uitare scrieri de o certă valoare artistică, de a însufleţi „monumente" literare ce ne priveau distante şi reci de pe soclul celebrităţii universale, ca astfel să ni le apropie, prin intermediul unui spectacol realizat după reţeta: o linguriţă de muzică, o pastilă de idee. Temerile s-au dovedit însă neîntemeiate, întrucît *Băieţii veseli din Siracuza* n-au ofensat cultura nimănui, ba mai mult, au amuzat copios, hazul ţîşnind din contrastul permanent al comportamentului cotidian foarte americănesc şi cadrul pompos istoric al unei Siracuze cu coloane, colonade, frontispicii, scări, scărişoare, trompete şi carete printre care anticii americanizaţi n-aveau altceva mai bun de făcut decît să cînte şi să danseze blues, slow sau boogie-woogie.

În orice caz, tehnica obţinerii efectului comic prin transplantarea omului de azi într-o epocă şi o societate de odinioară nu-i nouă, de-ar fi să ne gîndim numai la Montesquieu şi ale sale *Scrisori persane*, sau la Mark Twain şi al său *A Connecticut Yankee in King Arthur's Court* (*Un yankeu la curtea regelui Arthur*, S.U.A., 1949), devenit şi el musical, în regia cam neinspirată a lui Tay Garnett, ce-a estompat violenţa satirică a acestui „monstru sacru" al satirei americane. Şi dacă lui Garnett i se poate reproşa pe drept c-a maltratat o capodoperă literară, în schimb lui Vincente Minnelli nu i se pot aduce decît laude c-a reuşit să transforme un roman de o mai mică însemnătate literară — datorat scriitoarei Sally Benson — într-un musical-bijuterie, considerat de unii chiar un clasic al genului, *Meet Me in St. Louis* (*Întîlneşte-mă la St. Louis*, S.U.A. 1944), în care o excelentă tripletă feminină: Mary Astor, Margaret O'Brien şi Judy Garland, realizează din gesturi

Scanned with OKEN Scanner

mărunte, cotidiene, din priviri încărcate de tăceri grăitoare, emoționante portrete umane.

Din nostalgia vieții de familie de altădată din orașele de provincie, cu măruntele ei bucurii și triștețí s-a născut și *Summer Holiday* (*Vacanță de vară*, S.U.A., 1948), inspirat de o piesă a lui Eugen O'Neill, film plin de pitoresc, de năzdrăvănii juvenile și drame „cumplite" precum ploile cu soare, interpretate cu mult farmec de o echipă actoricească admirabilă, în frunte cu Mickey Rooney, Gloria De Haven, Marilyn Maxwell și Walter Huston. Dar, cu toate calitățile sale evidente, nu acest film a primit calificativul de „cel mai bun film al anului 1948", onoarea aceasta revenindu-i unei alte pelicule de Vincente Minnelli: *The Pirate* (*Piratul*, S.U.A., 1948) — adaptare a unei piese de S.N. Behrman — imaginată ca o commedia dell'arte cinematografică, pe muzică de Cole Porter, cu decoruri ce nu se vor a fi decît simple decoruri, plăsmuind o lume în care visul și realul sînt amestecate ca în buzunarul unui magician... În final, valorile sînt repuse în ordine: eroina (Judy Garland) înțelege c-a încurcat totul, dăruindu-se unui vis absurd (iubirea sa față de un „magnific" și imaginar pirat) și ocolind tocmai realitatea, adică pe omul obișnuit de lîngă ea, înnobilat de înalte calități morale (interpretat cu o deosebită vervă de un Gene Kelly, aflat deja în deplină formă de mare actor-dansator).

Din 1950 — anul de răscruce al cinematografiei, anul în care generațiile noi de după război nu mai pot admite tirania vechilor canoane comerciale și a rețetelor de fabricat filme în serie, anul frămîntărilor, al „cîștigurilor de conștiință", al formulărilor teoretice ce determină apariția în curînd a numeroase școli și curente — din acest an zic, musicalul, aflat de-acum în plină ascensiune, își va consolida pozițiile și își va limpezi opțiunile, rămînînd, poate, în contextul general al producțiilor muzicale, specia cu cele mai multe reușite, animate toate de o permanentă dorință de reînnoire, chiar și atunci cînd filmul în cauză nu-i decît o ecranizare a unei operete mai vechi. Acuma apar: *Annie Get your Gun*

Scanned with OKEN Scanner

(*A., cîştigă-ţi puşca*, S.U.A., 1951), tradiţionala operetă a lui Irving Berlin, transpusă într-un somptuos musical cu circ, spectaculoase atacuri de diligenţă şi senzaţionale numere de tir; *Lili* (S.U.A., 1952), sensibil şi emoţionant „musical-vis" cu actori şi păpuşi în stare să le redea oamenilor speranţa şi bucuria de a trăi (şi trebuie amintită aici scena în care Lili-Leslie Caron, fata orfană, hotărîtă să se sinucidă, pentru a scăpa de o viaţă chinuită, este salvată în ultima clipă de către păpuşile însufleţite de dragostea mînuitorului — Mel Ferrer — şi el un vitregit al soartei). Un film a cărui muzică, semnată de Bronislaw Kaper, încîntă şi azi: de-ar fi să pomenim doar celebrul refren „Hi Lili, Hi Lili, Hi Lo'"; *Kiss me Kate!* (*Sărută-mă, Kate!*, S.U.A., 1953), transpunere muzicală a piesei *Femeia îndărătnică* de Shakespeare, adevăratul „clou" al acestui spectacol constituindu-l dansurile, veritabile bucăţi de bravură, pline de virtuozitate şi spectaculos; *La Moza del cantaro* (*Fata cu ulciorul*, S., 1953), adaptare destul de arbitrară a unei piese de Lope de Vega, ce nu are altă semnificaţie decît aceea a reîntoarcerii musicalului pe pămîntul copilărilei sale, bătrîna Europă; şi *Seven Brides from Seven Brothers* (*Şapte mirese pentru şapte fraţi*, S.U.A., 1954), prelucrare muzicală a unei povestiri de Stephen Vincent Benet, la rîndul ei inspirată de vechiul mit al răpirii Sabinelor, o adevărată explozie de voioşie, tinereţe, muzică şi dans, un spectacol total de o captivantă prospeţime şi vitalitate, Stanley Donen revitalizînd nu numai un gen (ce moţăia de cîtva timp în scutecele propriilor sale inovaţii), ci şi imaginaţia atît de stereotipă a producătorilor, ce se hotărăsc de-acum să dea chiar şi *remake*-urilor, realizate după unele succese cinematografice mai vechi, forma de musical bine pigmentat cu melodii şi dansuri. Idee ingenioasă şi plină de promisiuni, facilitîndu-le vechilor subiecte de mare popularitate reintrarea în circuitul vieţii cinematografice moderne, iar musicalului să-şi găsească o modalitate nouă de expresie.

Începutul acestor serii de „filme-de-altădată" metamorfozate în musical au onoarea să-l facă

Scanned with OKEN Scanner

trei *remake*-uri după producții semnate odinioară: unul de Ernst Lubitsch, *The Shop Around the Corner* (*Iubitul anonim*, S.U.A., 1939), purtînd noul titlu: *In the Good Old Summertime* (*În minunata vară de altădată*, S.U.A., 1949), iar rolurile interpretate cîndva de James Stewart și Margaret Sullavan, sînt deținute acum de Judy Garland și Van Johnson, cărora li se alătură Buster Keaton, într-una din ultimele sale apariții cinematografice ...Și altele două de William Wellman: *Nothing Sacred* (*Nimic sfînt*, S.U.A., 1930), ce devine în varianta '54 *Living it up* (*Trăiește din plin*), animat de exuberanța unui „duo" comic: Dean Martin și Jerry Lewis (fiecare purtîndu-și actualmente gloria pe cont propriu) și *A Star is Born* (*S-a născut o stea*, S.U.A., 1937), excelentă dramă (interpretată odinioară de un cuplu de zile mari: Janet Gaynor și Fredric March), care sub titlu identic se preschimbă, în 1954, într-un musical cu nimic mai prejos decît înaintașul său, regizorul George Cukor făcînd o disecție minuțioasă a lumii artistice și cinematografice, atît de nemiloasă, încît filmul a și fost mutilat de către producătorii speriați de prea marea sa îndrăzneală. Ca și filmul lui Mankiewicz *All About Eve* (*Totul despre Eva*, S.U.A., 1950), *S-a născut o stea* e o mărturie convingătoare a luptei încrîncenate ce-i este hărăzită unui autentic talent în drumul lui spre afirmare, în cadrul acelui Hollywood și acelei lumi artistice deloc edulcorate. Pledoarie a dragostei față de om (pe care arta, și mai cu seamă slujitorii ei, ar trebui s-o practice nu numai în vorbe dar și în fapte), a respectului, înțelegerii și generozității umane, filmul lui Cukor — una dintre cele mai bune creații ale sale — este o realizare unitară și sensibilă, comedia și drama căpătînd aici valorile unui tragism profund omenesc. Excelenta actriță Judy Garland, avînd ca partener pe James Mason, transferă întreaga încărcătură dramatică și emotivă cîntecelor interpretate, preschimbîndu-le în bijuterii muzicale cu atît mai prețioase acum, cînd Judy a plecat prematur în acea călătorie fără întoarcere, printre aștrii ce se joacă nepăsători de-a nemurirea...

Scanned with OKEN Scanner

Din producția acestor ani, se mai desprind și alte cîteva filme interesante, chiar dacă se întîmplă ca unele dintre ele să mai aibă și cusururi, cum ar fi: *The Band Wagon* (*Orchestra ambulantă*, S.U.A., 1953), un spectacol fascinant, în decoruri expresioniste, o parodie suprarealistă a filmelor cu gangsteri, animată de talentul cuceritor al unor mari actori-balerini: Fred Astaire și Cyd Charisse, film care, „ca și *Cîntînd în ploaie*, este o capodoperă a genului" (Jean Mitry); „*Orchestra ambulantă*, dincolo de încîntarea în cascadă pe care o revarsă, musicalul își afirmă însăși conștiința de sine, convingerea că drumul său nu trebuie să se abată de la legile ce i-au asigurat succesul. Construit în jurul eșecului montării «abisale» a unei versiuni a lui *Faust*, pretextul filmului exaltă virtuțile dintotdeauna ale spectacolului de mare divertisment: fantezie fără încrîncenare, grație și seninătate, umor și ironie tandră (a se vedea excelenta parodie polițistă din prefinal), pactul indestructibil dintre vedete și echipă" (Magda Mihăilescu); *Brigadoon* (S.U.A., 1954), un fel de „noi aventuri" (povestite pe muzica lui Frederick Loewe, realizate cu multă fantezie și bun gust de Vincente Minnelli și interpretate de o tripletă actoricească remarcabilă: Gene Kelly, Cyd Charisse și Van Johnson), ale „unor americani" rătăciți de data asta nu la curtea regelui Arthur, ci într-un „sat-fantomă" cu numele de Brigadoon — nefigurînd pe nici o hartă, dar descoperit de ei printre cețurile scoțiene — blestemat de un „teribil" vrăjitor să dispară în timp și să reapară cînd și cînd, la diferențe de sute de ani, datorită dragostei sincere și puternice a unui muritor de rînd; *Kismet* (S.U.A., 1955), o poveste desprinsă din „O mie și una de nopți", cu un vizir rău și avar, cu un poet „frumos-bun-și-oropsit", cu iubiri pătimașe, deșerturi legendare și, bineînțeles, cu multe dansuri și cîntece; *Oklahoma* (S.U.A., 1955), operetă ale cărei arii (semnate Roy Rodgers) făcuseră înconjurul lumii și care acum e interpretată de o echipă de tineri cu mult talent, dinamism și voie bună: Gordon MacRae, Gloria Gra-

Scanned with OKEN Scanner

hame și Shirley Jones; *The Glass Slipper* (*Pantoful de sticlă*, S.U.A., 1955), prelucrare modernizată a basmului lui Perrault *Cenușăreasa* (cu balete cînd clasice, cînd moderne, imaginate de Roland Petit, și cu Elsa Lancaster, Michael Wilding și Leslie Caron în rolurile principale), narînd, din păcate fără prea multă fantezie, o poveste ce-ar fi putut deveni un musical-feerie de toată frumusețea; *The King and I* (*Regele și eu*, S.U.A., 1956), pe tema luptei dintre tradiție și modernism, ilustrată prin strădania unei guvernante englezcaice — ajunsă pînă la urmă ea însăși anacronică în mijlocul atîtor tradiții de neclintit — care încearcă zadarnic să emancipeze și să răstoarne concepțiile de milenii ale unei curți regale dintr-un Siam legendar, stăpînit de un „rege-actor-chel-și-seducător": Yul Brynner; *Carousel* (*Carusel*, S.U.A., 1956) după romanul lui Ferenc Molnar — *remake* al filmului lui Fritz Lang *Liliom* (F., 1934), care, cu tonul său de persiflare și nonșalanță, specific musicalului, trece însă cu mai multă ușurință peste „irealul convențional" al acțiunii; *High Society* (*Înalta societate*, S.U.A., 1956), un alt remake după un vechi succes al studiourilor americane, *The Philadelphia Story* (*Poveste din Ph.*, S.U.A., 1940), cu Grace Kelly în rolul interpretat odinioară de Katharine Hepburn, înconjurată de cîțiva monștri sacri: Bing Crosby, Frank Sinatra, Louis Armstrong, Celeste Holm și cu muzica lui Cole Porter; *The Court Jester* (*Bufonul regelui*, S.U.A., 1956), peliculă desprinsă parcă din paginile unei cărți cu basme nemuritoare, aventurile acestui bufon (Danny Kaye), care nimerește fără voie în disputa dintre niște uzurpatori și niște fideli adepți ai regelui uzurpat, sînt pline de tîlc și haz, de o „cinică naivitate", eroul distrugînd, prin simple stîngăcii, savante și diabolice intrigării, ba chiar și „cumplite vrăjitorii" (cinematografice!); *April Love* (*Dragoste de aprilie*, S.U.A., 1957), a cărui acțiune se desfășoară în jurul unei piste de antrenament hipic, lăsată în părăsire; sau *Marjorie, Morning Star* (*Marjorie, stea a dimineții*, S.U.A., 1958), poveste sensibilă și

Scanned with OKEN Scanner

emoţionantă a unei tinere fete (Natalie Wood), aflată faţă-n faţă cu prima ei dragoste, care va fi în cele din urmă o mare deziluzie.

Din 1958, musicalul, plictisit şi chiar speriat de ticurile şi stereotipia hollywoodiană care începuseră destul de repede să se manifeste, îşi va afla refugiul în braţele primitoare ale studiourilor europene, bucuroase să-şi regăsească „copilul rătăcitor" chiar şi prea de timpuriu obosit, inoculîndu-i imaginaţia proaspătă a unor spirite inventive, fericite să aibă de-a face cu un joc fermecător de-a fantezia fără opreliști. Astfel, în timp ce în Anglia George Pal se joacă cu trucajele cinematografice în *Tom Thumb* (*Tom Degeţelul*, 1958) — adaptare a basmului omonim al fraţilor Grimm, o foarte reuşită feerie muzicală cu cîntece, dansuri (admirabil interpretate de Russ Tamblyn-Tom Degeţelul), păpuşi şi o strașnică pereche de ticăloşi-ridicoli (Peter Sellers şi Terry-Thomas) — în studiourile din R.F.G., Kurt Hoffmann realizează două valoroase filme-manifest, de o bună şi autentică factură brechtiană. Unul din ele, *Wir Wunderkinder* (*Copiii minune*, 1958), redă o realitate vestgermană alcătuită dintr-un prezent ce încearcă să-şi muşamalizeze un trecut deloc onorabil şi modelîndu-şi un viitor ce nu exclude tipicul trecutului; şi celălalt, *Das Wirtshaus im Spessart* (*Hanul din S.*, 1957) — modernizare a unui basm de W. Hauff, sub forma unei parabole plină de simboluri amare — pe care Hoffmann îl va continua, datorită succesului său de prestigiu, adăugîndu-i ulterior alte două „episoade": *Das Spukschloss zum Spessart* (*Fantomele din S.*, 1960) şi *Herrliche Zeiten zum Spessart* (*Vremuri minunate la S.*, 1967), ultimul obosit de-a binelea. Hoffmann a fost obligat să-şi cumințească fantomele — precum odinioară Beaumarchais pe al său Figaro — şi să rătăcească zburdalnic printre „hocusuri-pocusuri" şi „paradise ale îndrăgostiţilor", presărînd ironii „casnice" la adresa vieţii cotidiene, ca în *Schneewitchen und die sieben Gaukler* (*Albă-ca-zăpada şi cei şapte saltimbanci*, 1962) — basm al fraţilor Grimm devenit realitate contemporană,

Scanned with OKEN Scanner

în mijlocul unei staţiuni montane, numai lux şi zăpadă, imaginat ca un fel de vacanţă pentru spectatori şi pentru o Caterină Valente plină de voioşie şi haz, lăsată să-şi desfăşoare în deplină libertate harurile vocale şi coregrafice.

Să nu ne închipuim nicidecum că Hollywoodul, de îndată ce musicalul a pornit în călătorie pe platourile europene, a renunţat să-l mai cultive. Dimpotrivă! Moda lui rămîne încă trainică, nelăsîndu-se deloc impresionată de cele cîteva deziluzii cum ar fi: *South Pacific* (*Pacificul de sud*, 1958), bagatelizînd, cu sau fără voie, realitatea tragică a celui de-al doilea război mondial ce ajunge, în film, în cele din urmă, doar un simplu ecou; sau *Gigi* (1958) — ecranizare muzicală a romanului omonim al lui Colette (ale cărui personaje sînt reîncarnate cinematografic de Leslie Caron, Louis Jourdan şi Maurice Chevalier), care confecţionează, în loc să recreeze şi să reanime, o atmosferă franţuzească, concepută ca un desert muzical, după un pahar de vin şi un cotlet. Atmosfera pariziană, cu farmecul boemei şi cu frivolitatea franţuzească a iubirilor sale, îşi găseşte însă o expresie mult mai fericită în *Can-Can* (1959), cu „actriţa totală" care este Shirley MacLaine, regizorul Walter Lang prefigurînd, prin utilizarea curajoasă a elementului coreografic, succesul deplin obţinut doi ani mai tîrziu de filmul lui Robert Wise şi Jerome Robbins *West Side Story* (*Poveste din Cartierul de vest*, 1961).

Conceput ca un spectacol total, asimilîndu-şi fără jumătăţi de măsură modalităţile de expresie ale confratelui său music-hallul — cu care adesea este confundat — *Poveste din Cartierul de vest* este o reuşită transplantare a celebrei tragedii shakespeariene *Romeo şi Julieta* dintr-o Veronă renascentistă într-un New York de azi, lipsit de mască, vechile neînţelegeri familiale dintre Capuleţi şi Montague căpătînd aici sensurile sociale ale unei acute uri rasiale între diferitele grupări etnice, cu tineri brutali, mutilaţi sufleteşte de o viaţă mizeră, necunoscînd bunele sentimente şi înţelegerea faţă de semeni. Iar în final, cînd tragedia s-a jucat pînă la capăt, tocmai aceşti tineri

Scanned with OKEN Scanner

de culoare (înconjurînd uimiți și dezorientați o Julietă îndoliată, purtîndu-și printre oameni durerea cauzată de pierderea iubitului), și nu familiile nefericiților îndrăgostiți, rămîn să tragă concluziile impuse de un sacrificiu absurd, de care fiecare este într-un fel sau altul răspunzător. De un tulburător fior liric și dramatic, împletind muzica, dansul și poezia într-o unitară armonie, filmul lui Wise capătă un surplus de autenticitate datorită faptului că evadează dincolo de hotarele studiourilor, în plină stradă. Într-adevăr, în acest film se dansează pretutindeni. Pe bulevarde, pe terenuri sportive, chiar pe acoperișuri, printre mașini, printre oameni. Toate nuanțele sufletești, dragostea, gelozia, rivalitatea, ura, spaima, lașitatea, durerea, pînă și încăierările sînt exprimate prin mijloacele dansului, de o rară forță expresivă și de o densă încărcătură emotivă. Admirabil interpretat de o echipă de tineri de o sinceritate cuceritoare — Natalie Wood, Richard Beymer, Russ Tamblyn, Rita Moreno și George Chakiris — filmul a fost răsplătit cu 11 „Oscaruri" în 1961, fiind foarte favorabil primit și de critică: „*West Side Story* este în acest moment filmul pe care aș vrea să-l revăd cel puțin odată pe zi" (René Gilson); „Filmul nu e o simplă comedie muzicală. E o dramă pusă pe muzică, ceva ca un fel de operă denunțînd prejudecățile și condițiile de viață care se află la originea delincvenței juvenile în S.U.A." („American Cinematographer"); „Este o operă de mare importanță, nu numai prin mijloacele puse la bătaie (trei miliarde și un an întreg de filmare), dar și în domeniul pur artistic, unde reprezintă o veritabilă înnoire a unui gen care a cunoscut totuși odinioară momente memorabile. Pentru prima oară în istoria cinematografului, regizorul și-a transportat echipa de actori-dansatori în stradă, chiar pe locul unde se desfășoară acțiunea. Un vechi cartier din New York, sortit demolării, a fost realmente închiriat de producător pe tot timpul turnării. Acest realism al decorului, contrastînd cu caracterul dramei, îi conferă acesteia o dimensiune nouă, cu greu — dacă nu imposi-

Scanned with OKEN Scanner

bil — de creat în studio. Partea coregrafică a filmului este cea mai extraordinară care a putut fi văzută vreodată pe ecran. Dansul nu mai este sclavul cinematografului, care, dimpotrivă, îl servește prin toate mijloacele sale proprii." (François Maurin); „Dacă filmul datorează mult coregrafiei lui Robbins și muzicii lui Bernstein, el cîștigă enorm și prin tandrețea cu care sînt tratate personajele. Numeroase scene sînt impregnate de o subtilă ironie. Mă gîndesc în special la cea mai frumoasă dintre ele, la aceea în care fetele și băieții portoricani se ceartă pe muzică, lăudînd sau defăimînd țara lor de adopțiune, America." (Samuel Lachize).

Aflat la antipodul filmului lui Wise — în ceea ce privește spectaculosul — filmul lui Jacques Demy *Les Parapluies de Cherbourg* (*Umbrelele din Cherbourg*, F., 1963) este de o liniște provincială lipsită aparent de mari probleme, de un uimitor calm și simplitate a gesturilor și a sentimentelor, născute firesc, dar nefiresc distruse, prin plecarea tînărului îndrăgostit la războiul fără glorie purtat de Franța în Algeria. Cînd după cîțiva ani eroii filmului (Catherine Deneuve și Nino Castelnuovo) se reîntîlnesc întîmplător, ambii poartă încă în inimile lor — fără s-o poată spune — regretul acelei prime iubiri pierdute. Filmul lui Demy va fi răsplătit pentru deosebitele sale calități artistice cu Marele Premiu, Cannes 1964 și Premiul Delluc 1964, critica — de obicei distantă și ironică pînă atunci cu filmele muzicale în general — arătîndu-se de data asta și ea favorabilă, entuziastă și deloc zgîrcită cu elogiile: „*Umbrelele din Cherbourg* este o operă originală și frumoasă. Este de prevăzut ca această lucrare atît de originală să placă celui mai vast public." (Claude Mauriac); „Un film pe care-ți va plăcea să-l dăruiești celor dragi." (Christian Ledieu); „Acest film rămîne o piesă unică, precum diamantele cele mai prețioase expuse în vitrinele expozițiilor. *Umbrelele din Cherbourg* nu-i numai un film de autor, ci și o operă colectivă, ceea ce este esențial chiar și pentru cinema: Jacques Demy — regizor și sce-

Scanned with OKEN Scanner

narist, Michel Legrand — muzica, Bernard Evein — decorurile și Jean Rabier — imaginea. Acest cvartet ne amintește de faimosul trio Eisenstein—Prokofiev—Tissé. *Umbrelele din Cherbourg* este un film care vă va fermeca, vă va face să plîngeți și să rîdeți, dovedindu-vă că arta cinematografică nu are limite." (Samuel Lachize); „În această lucrare de o factură «neorealist-poetică», faptele cele mai obișnuite, cele mai omenești, sînt tratate cu un simț direct al realității, combinat cu o uluitoare fantezie" (Georges Sadoul); „Filmul lui Demy este incontestabil un produs ieșit din comun. Totul intrigă în acest film: ideea de a-i face pe eroi să cînte tot timpul; banalitatea subiectului, dar o banalitate nu în sensul în care ne-a obișnuit neorealismul, ci o banalitate care se încrucișează cu fantasticul. Ceea ce intrigă mai ales este faptul că melodrama este voită, că autorii se prefac că sînt naivi; că se simte dincolo de anecdotă că autorii vor «ceva», urmăresc «ceva»; că pe firul unui subiect care nu poate și nici nu vrea să fie luat în serios, regăsim o aspirație spre puritate. La Demy totul este strălucitor și fără cusur. Chiar și lacrimile, chiar și agonia dinaintea morții este la Demy strălucitoare și fără cusur. Dar nu numai materia vie ci și materia moartă se organizează la Demy după legile frumosului impecabil. Mai muzicală decît eroii cîntători, mai muzicală decît partitura însăși este în acest film culoarea. Fiecare secvență are parcă o temă coloristică și, ca în muzică, tema se dezvoltă, crește, se combină. În lumea lui Demy frumusețea este îndelung distilată, minuțios planificată. Nimic nu este întîmplător. Demy ne obligă să credem că undeva — dacă nu în Cosmos, cel puțin în capetele noastre — planeta noastră poate să trăiască în toate culorile curcubeului, magnetizată de o poezie suavă și naivă, populată numai și numai cu ființe încîntătoare și cîntătoare" (Ecaterina Oproiu).

Personal consider atît *Umbrelele din Cherbourg* cît și *Povestiri din Cartierul de vest* musicaluri și nu filme-operă, nu atît pentru muzica lor

Scanned with OKEN Scanner

modernă — la drept vorbind orchestrațiile lor sînt de un simfonism aproape clasic, Leonard Bernstein înclinînd spre modern-clasicul Gershwin, iar Michel Legrand spre clasicul-clasic Mozart — ci pentru faptul că amîndouă sînt lucrări de o factură cu totul nouă, un fel de sinteză a unor vechi procedee, încercînd și reușind să revitalizeze niște genuri pietrificate în normele unui clasicism înstrăinat de concepția noastră artistică de azi — pare-se foarte elastică — genuri cu care se și înrudește dealtfel: opera, baletul și revista.

Desigur că între aceste două momente de vîrf ale istoriei sale, musicalul mai consemnează și alte realizări — nu lipsite de interes — dar rămînînd pe undeva prin sfera obișnuită a inspirației, deși sînt lucrate cu acea temeinică știință de a face bine un film, chiar și atunci cînd materialul pe care-l ai la îndemînă nu te inspiră în așa măsură încît „să-ți strunească telegarii fanteziei": *Heldinnen* (*Eroine*, R.F.G., 1960), după piesa lui Lessing *Mina von Barnhelm*; *Billy Rose's Jumbo* (*J. al lui B.R.*, S.U.A., 1962) — reînvie, pe muzica lui Roy Rodgers, atmosfera miraculoasă a circului, îmbinînd atracțiile sale specifice cu dansurile și clovneriile; *Sparrows can't sing* (*Vrăbiile nu pot cînta*, A., 1963); sau *The Unsinkable Molly Brown* (*Imbatabila M.B.*, S.U.A. 1964) — ecou întîrziat al unor realizări anterioare de tipul filmului *Șapte mirese pentru șapte frați*, animat de verva și temperamentul exploziv al actriței Debbie Reynolds.

După 1963, parcă mulțumit de tot ce și-a propus și a reușit să facă, musicalul își vede liniștit de drum, plutind maiestuos peste apele de acum liniștite ale succesului, aruncînd din cînd în cînd pe piața de consum cîte o „balenă-musical" colorată, pictată, umflată cu panoramicul și împănată cu „Oscaruri", care chiar și-atunci cînd nu-i un veritabil Moby Dick, fură ochii și urechile spectatorilor, ce rămîn surzi la strigătele în deșert ale unor vajnici critici, ocupați să demaște și să numere „coastele slăbiciunilor" cetaceului răsărind de sub cauciuc și mucava. Dar, deși criticii

Scanned with OKEN Scanner

Mary Astor și John Barrymore în primul film sonor : DON JUAN *(Don Juan și Lucreția Borgia ;* A. Crosland, S.U.A., 1926)

Al Jolson și May McAvoy în primul film vorbit și cîntat: THE JAZZ SINGER *(Cîntărețul de jazz ;* A. Crosland, S.U.A., 1927).

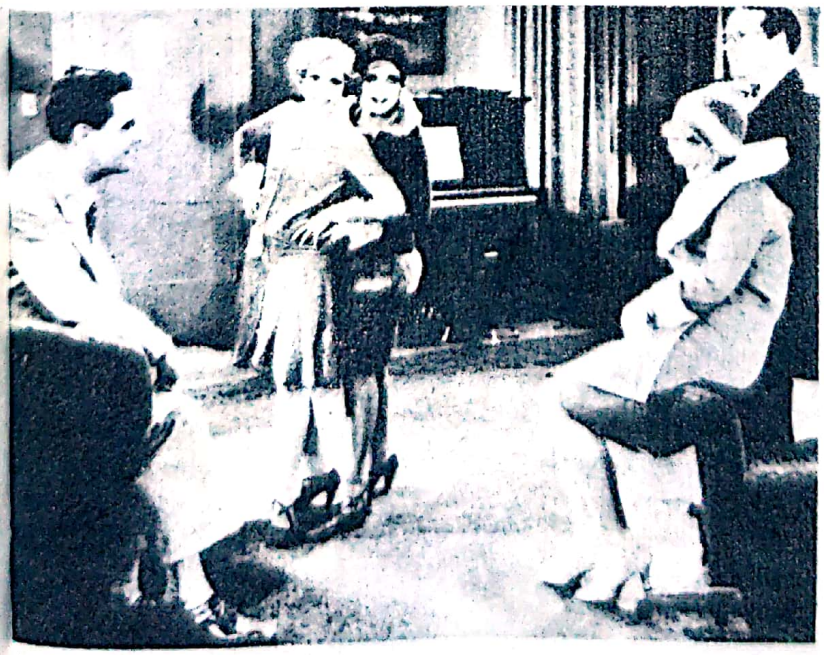

Charles King, Bessie Love, Mary Doran, Anita Page și Jed Prouty în primul film „100% vorbit, cîntat și dansat" : BROADWAY MELODY (H. Beaumont, S.U.A., 1929).

Scanned with OKEN Scanner

Sophia Loren in AIDA (C. Fracassi, Italia, 1953), ecranizare a operei lui Giuseppe Verdi.

Scenă de ansamblu din HOVANȘCINA (V. Stroeva, U.R.S.S., 1959), film realizat după opera omonimă a lui Musorgski.

FLOAREA DE MANLO (Fan Lai, Chai Husan-chan, R. P. Chineză, 1963), un balet cinematografic în care modernismul se îmbină armonios cu elementele clasice.

Scanned with OKEN Scanner

FILMUL-OPERĂ ȘI FILMUL-BALET

Elena Dacian in PRINȚUL FERICIT (A. Miheles, R.S.R., 1969), un film-balet avind ca sursă de inspirație cunoscuta povestire a lui Oscar Wilde.

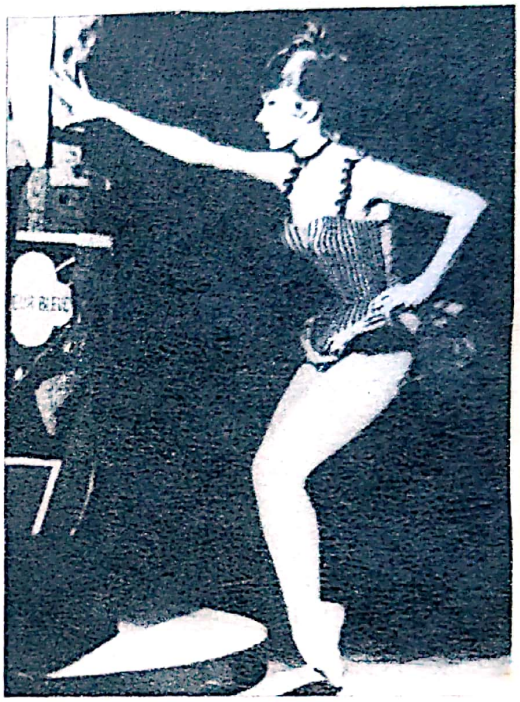

Sophia Loren in AIDA (C. Fracassi, Italia, 1953), ecranizare a operei lui Giuseppe Verdi.

Cyd Charisse in UN, DEUX, TROIS, QUATRE (*Unu, doi, trei, patru* : T. Young, Franța-S.U.A., 1960).

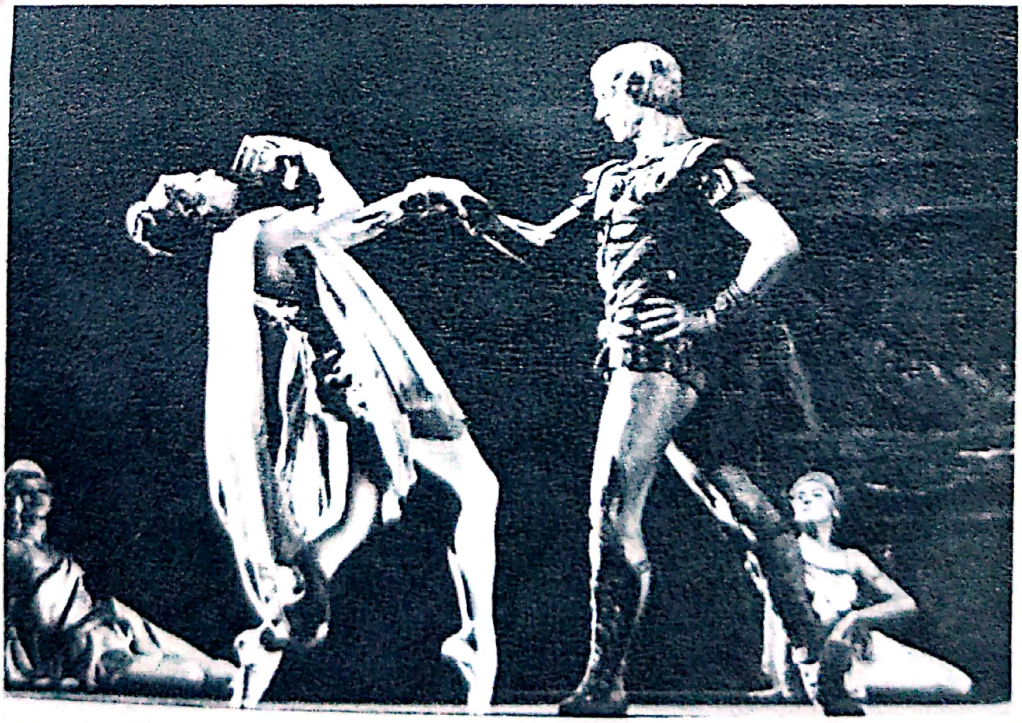

Moment din SPARTAK (*Spartacus* ; V. Derbenev, I. Grigorovici, U.R.S.S., 1975), cu Vladimir Vasiliev și Natalia Bessmertnova in rolurile principale.

LOAREA DE
MANLO (Fan Lai,
Chai Husan-chan,
. P. Chineză,
963), un balet
inematografic în
are modernismul
e îmbină armonios
u elementele
lasice.

Scanned with OKEN Scanner

FILMUL MUZICAL DE DESEN ANIMAT

PINOCCHIO
(W. Disney,
S.U.A., 1940).

LADY AND THE
TRAMP *(Doamna*
și vagabondul ;
H. Luske,
C. Geronimi,
W. Jackson,
S.U.A., 1955).

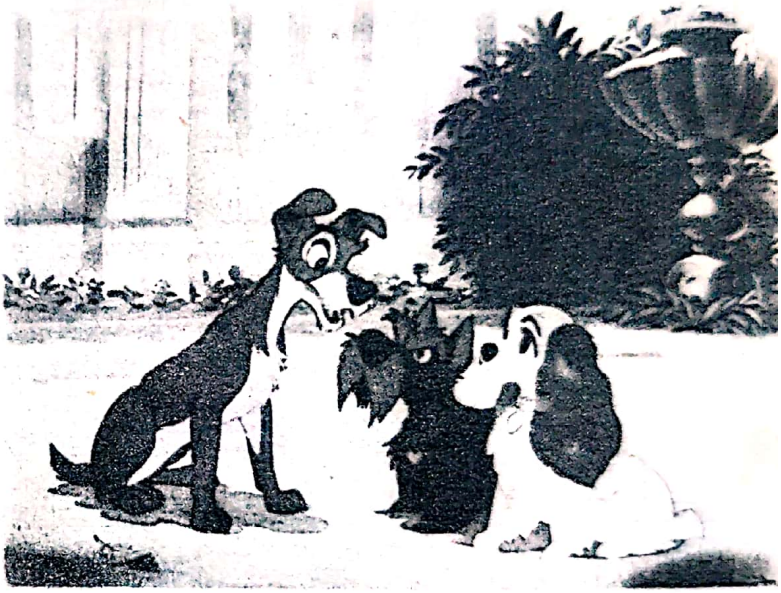

THE JUNGLE BOOK
(Cartea junglei ;
W. Reitherman,
S.U.A., 1967).

Scanned with OKEN Scanner

Winnie Markus și Hans Holt in WENN DIE GOTTER LIEBEN *(Mozart ;* K. Hartl, Germania, 1942).

Katharine Hepburn, Robert Walker și Henry Daniell în SONG OF LOVE *(Cîntecul dragostei ;* C. Brown, S.U.A., 1947), film dedicat soților Robert și Clara Schumann.

Scanned with OKEN Scanner

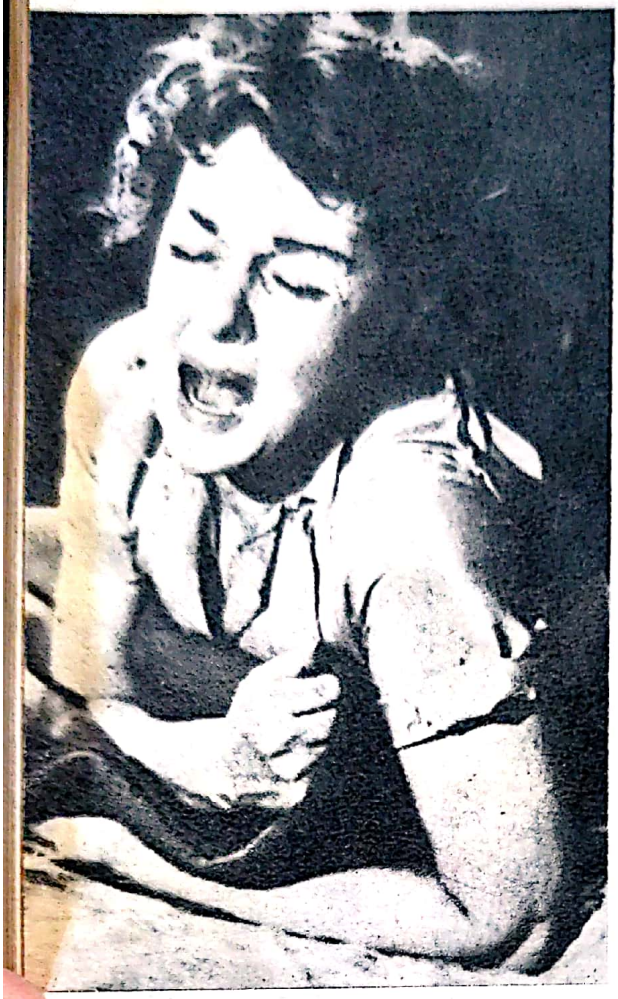

Susan Hayward in rolul Lilianei Roth din I'LL CRY TOMORROW *(Voi plînge mîine ;* D. Mann, S.U.A., 1955), creație premiată la Cannes, 1956.

G. Wolejko, interpretul lui Chopin din MLADOSC CHOPINA *(Tinerețea lui Chopin ;* Alexander Ford, Polonia, 1951).

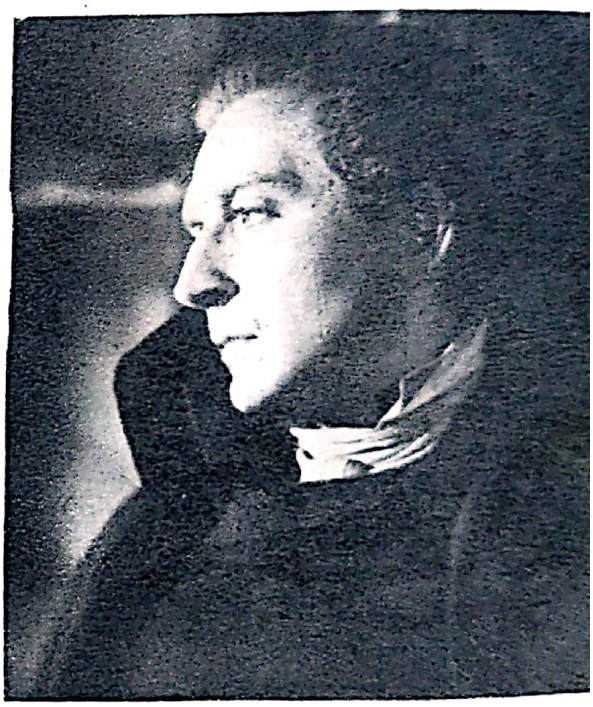

Jean Gabin in FRENCH-CANCAN (J. Renoir, Franța, 1955), biografia lui Danglard, creatorul celebrului „Moulin Rouge".

Scanned with OKEN Scanner

Silvia Popovici in rolul Haricleei Darclée din filmul dedicat marii cîntărețe lirice române, DARCLÉE (R.S.R., 1960).

Clody Bertola, Tamara Crețulescu, Dan Ionescu și Vlad Rădescu în evocarea cinematografică a vieții compozitorului CIPRIAN PORUMBESCU (G. Vitanidis, R.S.R., 1972).

Scanned with OKEN Scanner

Ilustrul cuplu de „amorezi" ai operetei cinematografice americane : Jeanette MacDonald şi Maurice Chevalier in LOVE ME TONIGHT *(Iubeşte-mă !* ; R. Mamoulian, S.U.A., 1932).

Scenă din ORPHEUS IN DER UNTERWELT *(Orfeu in infern* ; H. Bonnet, R.D.G., 1973), ecranizare a operetei omonime de Jacques Offenbach.

Scanned with OKEN Scanner

The Brox Sisters, Buster Keaton, Marion Davies, Joan Crawford și George K. Arthur intr-una din primele reviste cinematografice : HOLLYWOOD REVUE (C. Reisner, S.U.A., 1929).

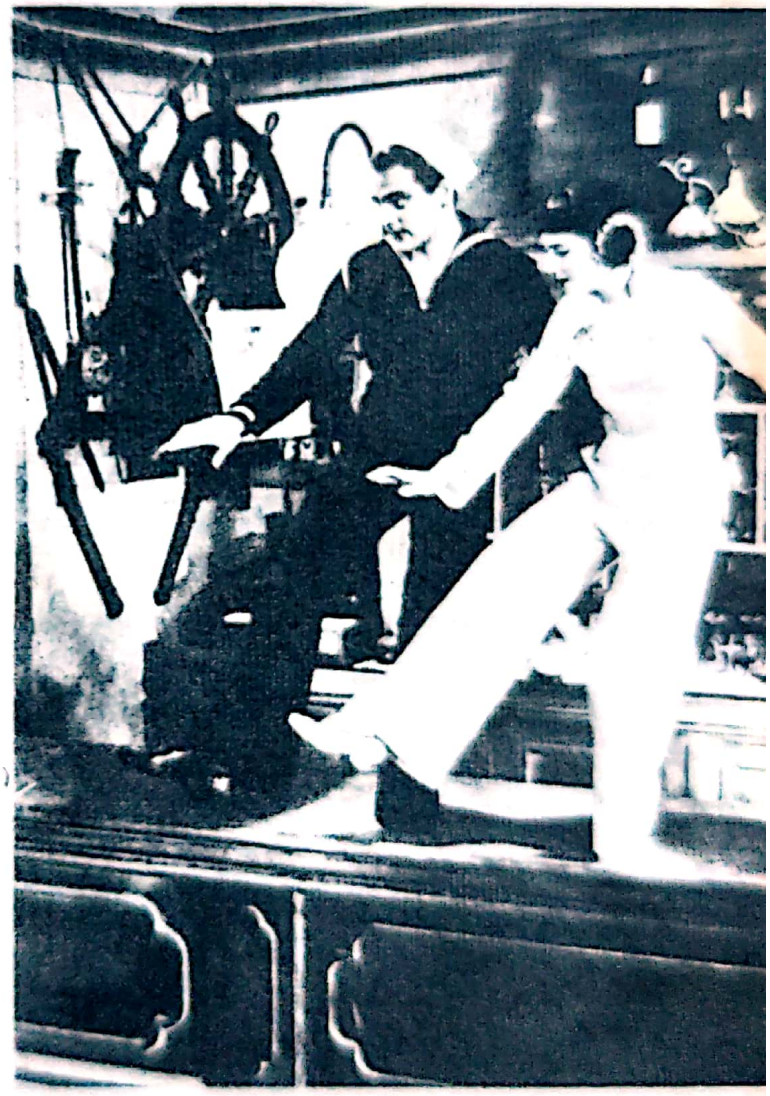

James Cagney și Ruby Keeler în FOOTLIGHT PARADE *(Paradisul dragostei;* L. Bacon S.U.A., 1933).

Joan Crawford alături de Fred Astaire, aflat aici la „primii săi pași cinematografici", în DANCING LADY *(Venus dansează ;* R. Z. Leonard, S.U.A., 1933).

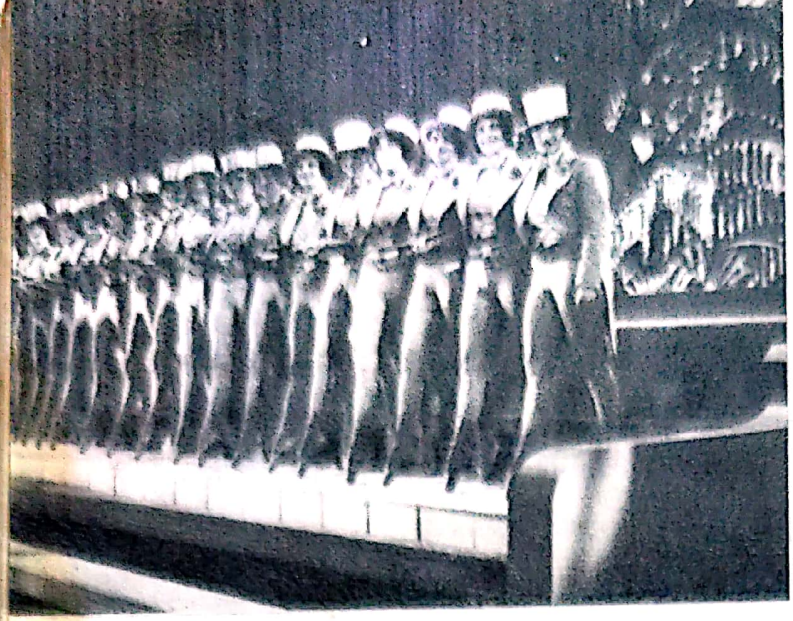

Celebrele și totuși anonimele „girls" dintr-un film rămas și azi plin de prospețime și farmec: THE KING OF JAZZ (*Regele jazului* sau *Fantastic jaz* ; J. M. Anderson, S.U.A., 1930).

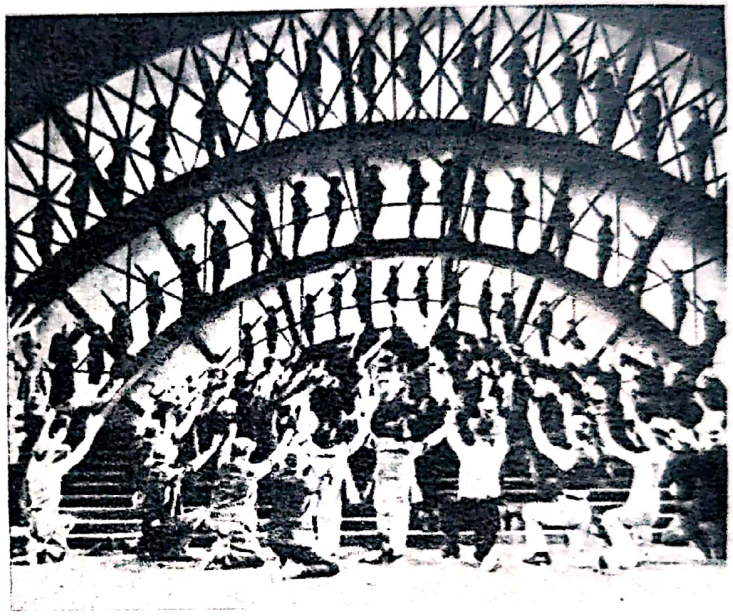

Un cadru antologic dintr-un film clasic : GOLD DIGGERS OF 1933 (*Parada aurului* ; M. Le Roy, S.U.A., 1933).

Scanned with OKEN Scanner

Shirley Temple, copilul minune al ecranului american, care a cintat şi a dansat in mai toate filmele sale, in REBECCA OF SUNNY BROOK FARM *(Domnişoara vedetă ;* A. Dwan, S.U.A., 1938).

Doi tineri absolut „fermecători" : Judy Garland şi Buddy Ebsen in BROADWAY MELODY OF 1938 *(Broadway Melody 1938 ;* R. Del Ruth, S.U.A., 1937).

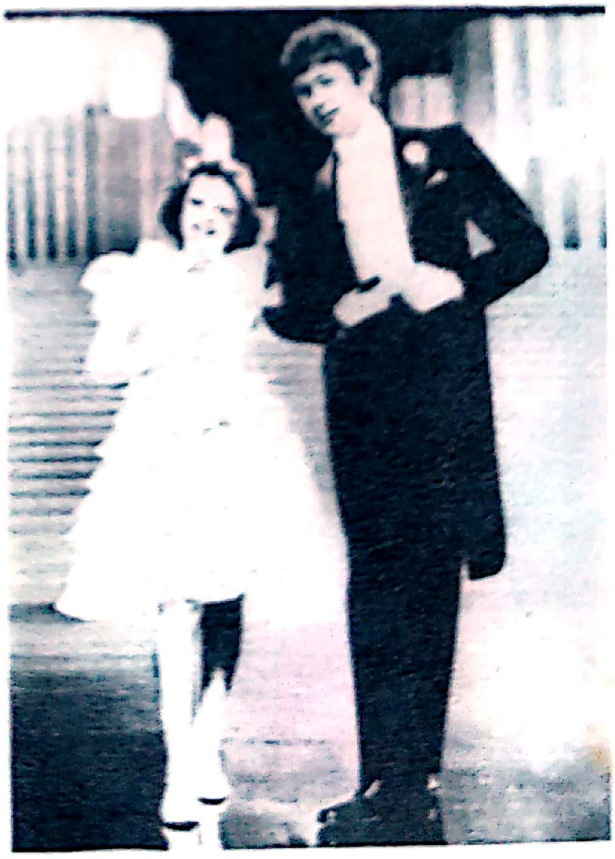

←

Una Merkel, Ruby Keeler, George E. Stone, Warner Baxter şi Ginger Rogers in filmul dedicat creatorilor spectacolului de revistă, socotit tot un clasic al genului : FORTY-SECOND STREET *(Strada 42 ;* L. Bacon, S.U.A., 1933).

Scanned with OKEN Scanner

Două vedete ale revistei și dansului cinematografic : Gene Kelly și Debbie Reynolds intr-un alt „clasic" al genului : SINGIN' IN THE RAIN (*Cîntînd în ploaie* : S. Donen, S.U.A., 1952).

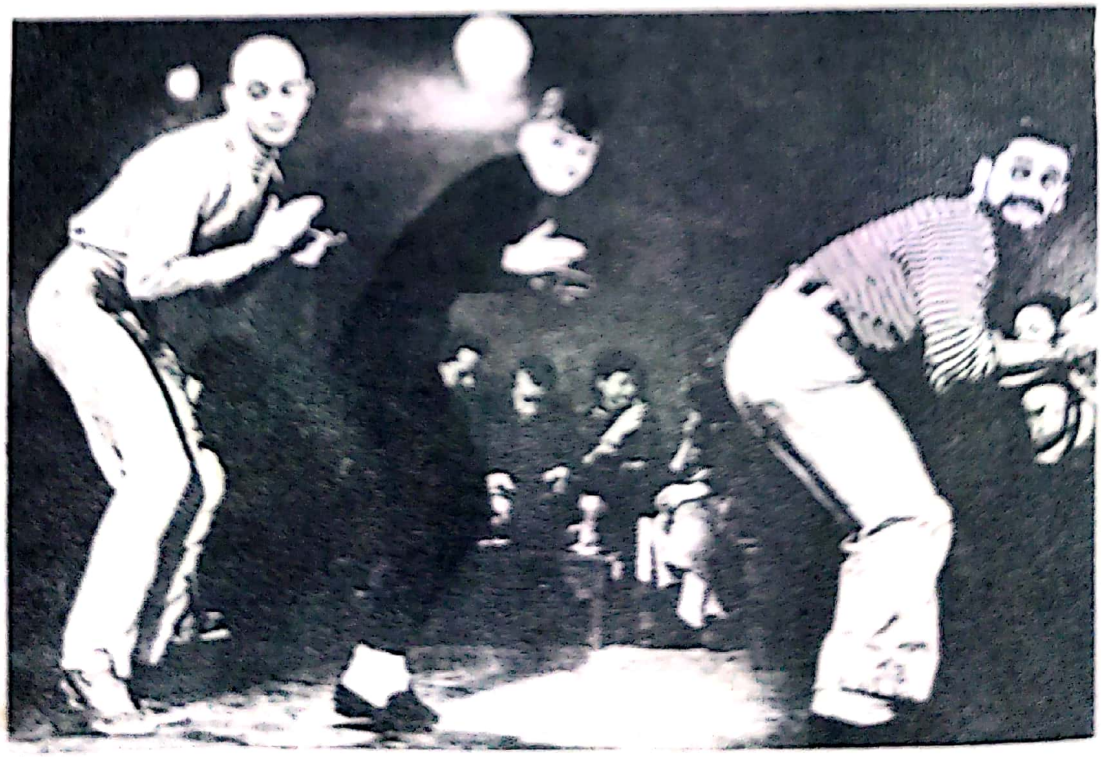

O talentată actriță de dramă și comedie, Audrey Hepburn, izbutește adevărate minuni coregrafice în FUNNY FACE (*Mutră nostimă* : S. Donen, S.U.A., 1957).

Scanned with OKEN Scanner

Vedeta numărul unu a dansului cinematografic, fermecătorul și inimitabilul Fred Astaire, alături de Rita Hayworth în YOU WERE NEVER LOVELIER *(Ești cea mai frumoasă ;* W. A. Seiter, S.U.A., 1942).

Astaire și Vera-Ellen în THE BELLE OF NEW YORK *(Frumoasa din New York ;* C. Walters, S.U.A., 1951).

Scanned with OKEN Scanner

Doi celebri actori și dansatori : Leslie Caron și Gene Kelly într-un film plin de poezie și antren, lucrat cu multă finețe coloristică : AN AMERICAN IN PARIS *(Un american la Paris ;* V. Minelli, S.U.A., 1951).

Dan Dailey și Betty Grable, dansatori dotați cu farmec și temperament, într-o peliculă „retro" plină de ironie : MOTHER WORE TIGHTS *(Mama purta ciorapi de balet ;* Walter Lang, S.U.A., 1947).

Scanned with OKEN Scanner

MUSIC-HALUL ȘI REVISTA PE GHEAȚĂ

La Jana, celebritate a revistei cinematografice europene in TRUXA (H. H. Zerlett, Germania, 1936).

Campioana incontestabilă a patinajului artistic și steaua filmului de revistă pe gheață : Sonja Henie.

Scenă din TRAUMREVUE *(Revista visurilor ;* E. von Borsody, Austria, 1959).

Margaret Hamilton, Judy Garland și Bert Lahr în THE WIZARD OF OZ (*Vrăjitorul din Oz* ; V. Fleming, S.U.A., 1939), un musical-feerie despre „țara de dincolo de curcubeu", țara visului și a candorii

Șase mirese cu mirii lor, din SEVEN BRIDES FOR SEVEN BROTHERS (*Șapte mirese pentru șapte frați* ; S. Donen, S.U.A., 1954).

Scanned with OKEN Scanner

Catherine Deneuve și Nino Castelnuovo în LES PARAPLUIES DE CHERBOURG (*Umbrelele din Cherbourg*; J. Demy, Franța, 1963), distins cu „Marele Premiu" la Festivalul de la Cannes (1963).

George Chakiris, Richard Beymer și Russ Tamblyn în WEST SIDE STORY (*Poveste din cartierul de vest*; R. Wise, J. Robbins, S.U.A., 1961), distins cu premiul „Oscar" pentru deosebitele sale calități tehnice și artistice.

←

Wilfrid Hyde White, Audrey Hepburn și Rex Harrison în MY FAIR LADY (G. Cukor, S.U.A., 1964), un musical faimos (după Pygmalion de B. Shaw), onorat cu opt premii „Oscar"

Scanned with OKEN Scanner

Ava Gardner și Kathryn Grayson in SHOW BOAT *(Corabia spectacolelor ;* G. Sidney, S.U.A., 1951).

Paul Robeson intr-o versiune mai veche a aceluiași SHOW BOAT *(Magnolia ;* J. Whale, S.U.A., 1936).

Hermione Gingold, Louis Jourdan și Leslie Caron in GIGI (V. Minelli, S.U.A., 1958), inspirat de romanul omonim al lui Colette.

Scanned with OKEN Scanner

Doris Day (dreapta) în CALAMITY JANE (D. Butler, S.U.A., 1953), un antrenant „western-musical".

Danny Kaye în veşnic tînărul THE COURT JESTER *(Bufonul regelui ;* N. Panama, M. Franklin, S.U.A., 1956).

Scanned with OKEN Scanner

Dick Van Dyke, Julie Andrews, Mathew Garber şi Karen Dotrice in MARY POPPINS (R. Stevenson, S.U.A., 1964).

Christopher Plummer şi Julie Andrews in THE SOUND OF MUSIC (*Sunetul muzicii* ; R. Wise, S.U.A., 1965).

Scanned with OKEN Scanner

Juliet Prowse și Shirley MacLaine in CAN–CAN (Walter Lang, S.U.A., 1959).

Shirley MacLaine și John McMartin in SWEET CHARITY (Bob Fosse, S.U.A., 1968), musicalul inspirat de filmul lui Fellini *Nopțile Cabiriei* (1957).

←

Julie Andrews in DARLING LILI (B. Edwards, S.U.A., 1969).

Scanned with OKEN Scanner

Richard Harris in musicalul istoric CAMELOT (J. Logan S.U.A., 1967).

Barbra Streisand, protagonista fastuosului HELLO DOLLY ! (G. Kelly, S.U.A., 1969).

James Coco, Sophia Loren și Peter O'Toole in l'UOMO DELLA MANCHA (*Omul din La Mancha* ; A. Hiller, Italia–S.U.A., 1972), *Don Quijote* al lui Cervantes, devenit „musical-filozofic".

Scanned with OKEN Scanner

Lulu Mihăescu în VERONICA (Elisabeta Bostan, R.S.R., 1973), primul musical românesc ; răsplătit cu „Medalia de bronz" pentru cel mai bun basm muzical, în cadrul secției filmelor pentru copii și tineret la Festivalul cinematografic de la Moscova (1973).

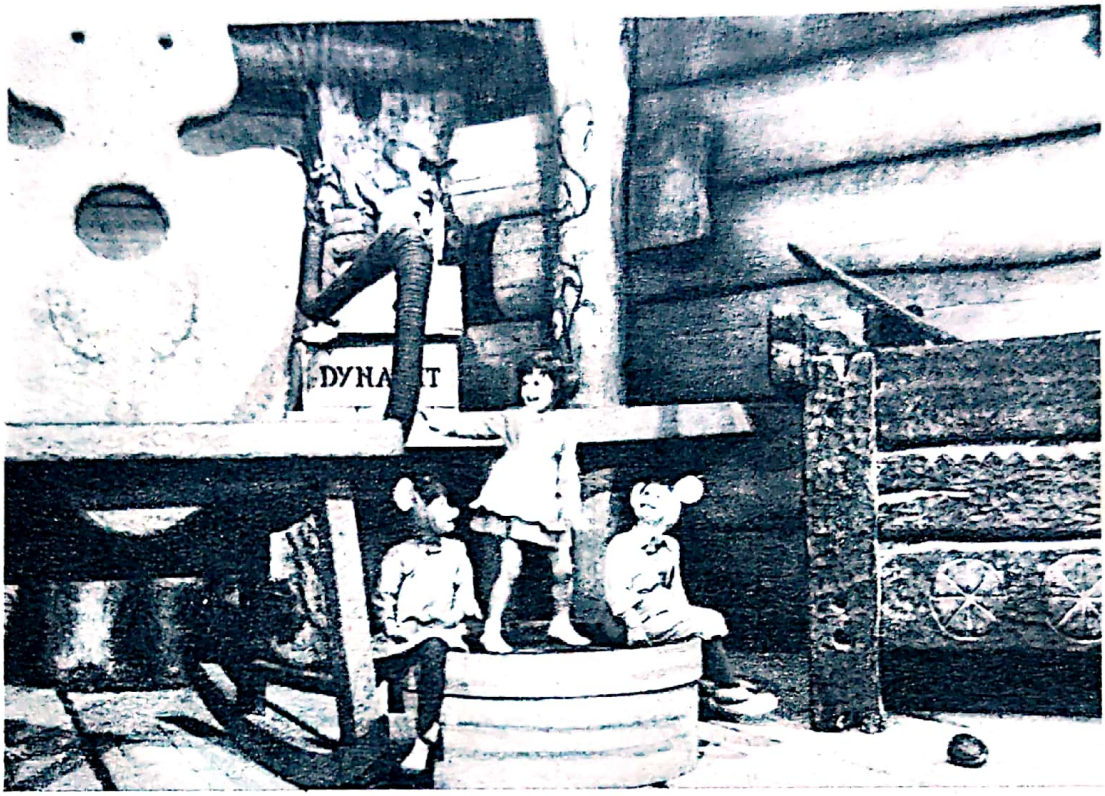

Mihail Boiarski și Ludmila Gurcenko în MAMA (E. Bostan, R.S.R. – U.R.S.S., 1977), peliculă distinsă cu „Premiul special al juriului" în cadrul secției „Filme pentru copii și tineret" la Festivalul de la Moscova (1977).

Scanned with OKEN Scanner

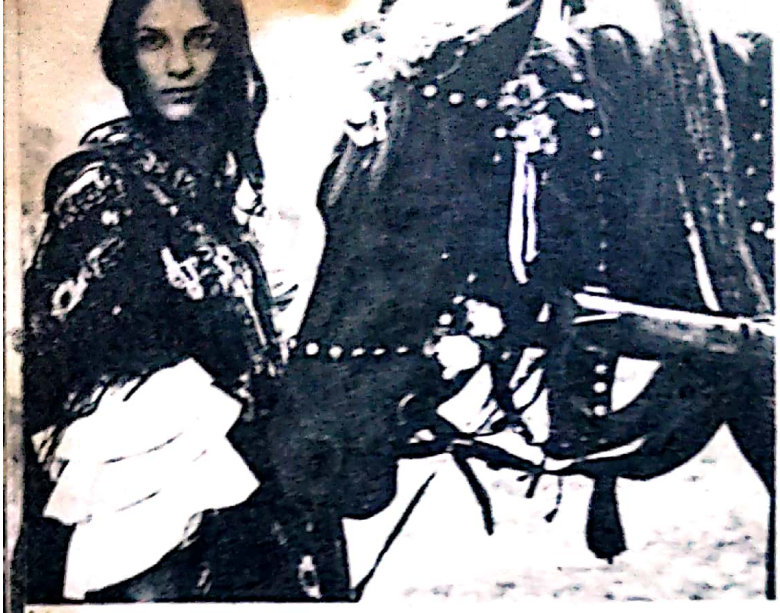

Svetlana Toma in TABOR UHODIT V NEBO (*Şatra* ; E. Loteanu, U.R.S.S., 1978).

Un musical cuceritor, pentru copiii intre 7 şi... 70 de ani : IA BOLŞE NE BUDU (*Nu mai fac* ; E. Sverstovitov, U.R.S.S., 1976).

Jirina Bohdalova in DAMA NA KOLEJICH (*Doamna de pe şine* ; L. Rychman, Cehoslovacia, 1966) : o lecţie aspră dată unui soţ uşuratic de către soţia sa, o strașnică vatmaniţă.

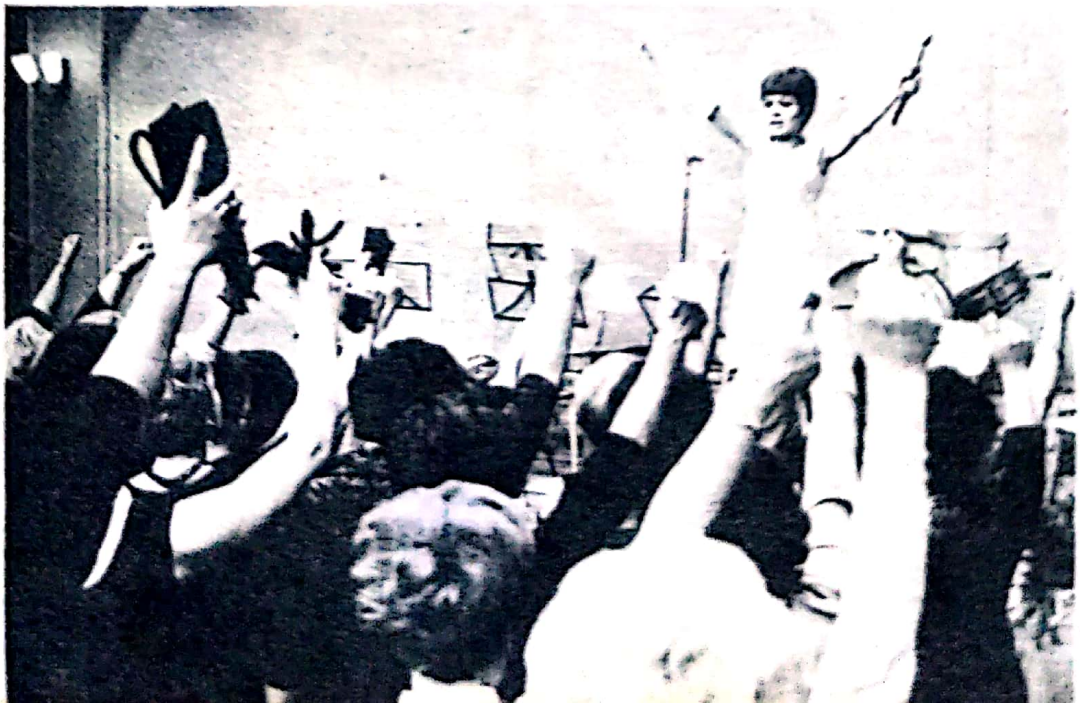

au poate dreptate în felul lor, noi, spectatorii, ne vom duce totuși cu încăpățînare și plăcere la *The Sound of Music* (*Sunetul muzicii*, S.U.A. 1965) ca s-o vedem pe Julie Andrews cîntînd și dansînd în compania unei liote de copii de toate vîrstele, fără să ne mai întrebăm dacă regizorul Robert Wise (pornit tocmai din „West-side"!) n-a eșuat cumva pe culmile Alpilor austrieci. De asemenea ne vom grăbi, plini de entuziasm, să-i vedem pe Rex Harrison și Audrey Hepburn în acea aventură amoroasă „à la Higgins" — unică prin „tandrețea violenței sale intelectuale" — care este „*Pygmalionul*"-musical *My Fair Lady* (S.U.A., 1964), fără să mai observăm că există o „jumătate de măsură" în toate și că întreaga echipă s-a trezit între două „variante" la fel de ademenitoare, una cu pondere muzicală și alta cu proză dramatică (și încă una excelentă, visată de toți actorii), din care cauză filmul oscilează între musical, operetă și teatru-fastuos-cu-muzică. Sau ne vom grăbi s-o revedem pe Julie Andrews, alături de Dick Van Dyke, în acea dezlănțuire de fantezie și vis numită *Mary Poppins* (S.U.A., 1964), pentru a ne opri împreună cu ei în grădina ospitalierilor pinguini, gazde perfecte și dansatori uluitori, servind oricînd, și în loc de orice, muzică și dans. „*Mary Poppins* este un film unde ființele vii sînt supuse unui tratament de desen animat, ceea ce dă poveștii o valoare de vrăjitorie egală cu cele mai năzdrăvane fapte de basm. Filmul e lung, dar nici un moment nu încetăm de a rîde cu hohote. Uneori și plîngem, dar nu fiindcă rîdem cu lacrimi. Sînt altfel de lacrimi. Lacrimi de fericire. Există multe soiuri de binefăcători ai omenirii. Disney și oamenii lui se numără sigur printre ei" (D.I. Suchianu).

Au urmat apoi: *A Funny Thing Happened on the Way to the Forum* (*Un lucru nostim petrecut în drum spre forum*, A., 1965), un musical „istoric" cam grotesc și absurd, dar cu referințe directe la contemporaneitate; *Three Hats for Lisa* (*Trei pălării pentru L.*, A., 1965), musical contemporan fără referințe la contemporaneitate, povestea frivolă

Scanned with OKEN Scanner

a unei frivole actriţe de film, sosită la Londra în căutarea unei pălării la modă şi a unor plimbări prin oraşul însorit al celebrelor „ceţuri londoneze"; *Nichts als sünde* (*Nu-i un păcat*, R.D.G., 1965), transpunere muzicală a unui alt text shakespearian, de astă dată *Cum vă place*; *Aibolit '66* (*Doctorul Au-mă-doare*, U.R.S.S., 1966), fabulă muzicală modernă, în care bunătatea şi cinstea neînarmate luptă cu răutatea şi ticăloşia înarmate pînă în dinţi şi ridicole „din creştet pînă în călcîie"; *Muzîkant* (*Muzicantul*, B. — S.U.A., 1966), povestea unui orăşel scăpat de tirania unui stăpîn rău şi îngîmfat de către copiii dornici să trăiască, să se joace şi să se bucure, dar care, din păcate, e încărcat de un oarecare didacticism moralizator; *Hawaii* (S.U.A., 1966) şi *You're a Big Boy Now* (*Eşti de-acum un băiat mare*, S.U.A., 1966) — două fastuoase superproducţii realizate cu o vizibilă risipă a mijloacelor financiare şi a ambiţiilor profesionale; *Hochzeitsnacht im Regen* (*Noaptea nunţii în ploaie*, R.D.G., 1967), ale cărui bune intenţii se pierd într-o acţiune mai mult vorbită decît cîntată şi de un haz...cam „apă de ploaie"; şi *Dama na kolejich* (*Doamna de pe şine*, Ceh., 1966), o reuşită şi caustică satiră la adresa menajurilor moderne, bazate pe aşa-zisa „inegalitate-a-egalităţii-în-drepturi-între-soţi", cu o strașnică vătmăniţă (Jirina Bohdalova), ce va şti să-şi apere căsnicia, administrîndu-i în final „soţului-Don-Juan-rătăcitor" o zdravănă lecţie „pugilistică".

Faţă de această răzvrătită vătmăniţă, *Les Demoiselles de Rochefort* (*Domnişoarele din R.*, F., 1966) par nişte copile blînde, înţelepte şi resemnate, obişnuite să nu facă din nefericirile amoroase o tragedie. La Rochefort nu se suferă din dragoste! Nu! Aici toată lumea (Catherine Deneuve, Françoise Dorléac, Danièlle Darrieux, Gene Kelly, George Chakiris, Michel Piccoli, Jacques Perrin, etc.) aleargă mereu în căutarea unei iubiri ideale fără să se supere că n-o găseşte mai niciodată. Şi mă întreb, ce s-ar fi întîmplat cu *Domnişoarele din Rochefort* dacă Demy ar fi avut curajul sau inspiraţia să facă din el un spectacol complet

Scanned with OKEN Scanner

cîntat și dansat, în loc să se ambiționeze a demonstra că se poate combina firesc un text devenit balast cu muzica și dansul? Nu știu dacă ar fi reușit să dea cinematografului francez alte *Umbrele din Cherbourg*, dar sînt sigur că n-ar mai fi ajuns la părerile de rău declarate tardiv presei, cum că, revăzîndu-și *Domnișoarele*, a regretat foarte mult descoperind că nu se poate recunoaște în ansamblul filmului.

A existat la un moment dat o adevărată frenezie a demonstrațiilor zdrobitoare în ceea ce privește risipa mijloacelor de montare a musicalurilor, din care pricină, nu odată, unele dintre ele ne apar fără suflet, fără gînd, o îngrămădire haotică de decoruri, costume și muzică frumoasă, de actori celebri — stînjeniți și ei de atîta lux și fast — precum: *Camelot* (S.U.A., 1967), cu Richard Harris, Vanessa Redgrave și Franco Nero; *Doctor Dolittle* (S.U.A., 1967), cu Rex Harrison și Samantha Eggar; *Per amore ... per magia* (*Prin dragoste ... prin magie*, I., 1967), un film ce nu se depărtează prea mult — în ciuda aspectului său de „mamut-cinematografic" — de obișnuitele parodii „à l'italiano" din cadrul „Bibliotecii muzicale TV." a lui „Studio Uno". Așa cum a existat și există o preocupare vizibilă și constantă a studiourilor lumii de a dărui spectatorilor musicaluri de tot felul și pentru toate gusturile: *Frau Venus und ihr Teufel* (*Minunile doamnei V.*, R.D.G., 1967); *Staraia, staraia skazka* (*O poveste veche, veche*, U.R.S.S., 1968); *Udolie vecnych karavan* (*Valea veșnicelor caravane*, Ceh., 1968) — interesant spectacol de pantomimă și dans, brodat pe tema veșnicei dorințe a oamenilor de a obține frumusețea, dragostea și fericirea; *Kulahvy Dabel* (*Diavolul șchiop*, Ceh., 1968) — romanul lui Lesage devenit musical; *Funny Girl* (*Fată nostimă*, S.U.A., 1968) — avînd parte de măiestria unui William Wyler, care a știut să-i imprime o inefabilă încîntare a plăcerii de a trăi și de a cînta, film ce a marcat debutul strălucit al actriței Barbra Streisand, răsplătită pentru rolul său cu premiul „Oscar", 1968; *Chitty, Chitty, Bang-Bang* (A.,

Scanned with OKEN Scanner

1968), despre care Adina Darian spunea: „Statornica vocație a cinematografului anglo-saxon pentru musical e onorată acum cu un nou exemplu plin de fantezie și antren. Musicalul rămîne un univers miraculos în care un ritm și o melodie produc efecte magice, demonstrînd că într-adevăr totul e posibil, dacă știi să cînți, să dansezi, să rîzi și să iubești"; *Oliver* (A., 1968), sensibilă și uluitoare reconstituire dickensiană a unei Londre cu umbre și lumini (distinsă dealtfel cu premiul „Oscar" 1968, și avînd în distribuție actori ca: Oliver Reed, Mark Leester, Ron Moody și Shau Wallis), în care și zdrențele și durerile reușesc să se smulgă din urîțenie și sumbru, oamenii arătîndu-și în cele din urmă și bunătatea și soarele interior; *Sweet Charity* (S.U.A., 1968), spectaculoasă prelucrare muzicală a capodoperei felliniene *Le Notti di Cabiria* (*Nopțile C.*, I., 1957), din care răzbate în permanență admirația autorilor față de model, dar și farmecul personal al actriței Shirley MacLane, ce se contopește perfect cu personajul, plămădit din lacrimă și din bucuria de a trăi chiar și plîngînd; *Darling Lili* (S.U.A., 1969) „o presupusă operație Crêpe-Susette, adică o operație Julie Andrews, în care cunoscuta, iubita, admirata actriță, dansatoare și cîntăreață, spionează, dansează, iubește și cîntă. Deci un pretext pentru un musical coregrafic, amuzant, încîntător, descrețitor de frunți, vesel, ironic, elegant, deconectant, tranchilizant, fără pretenții de mare artă, dar făcut cu o mare meserie. Regizorul operației: Blake Edwards" (Radu Georgescu); *Hello Dolly!* (S.U.A., 1969) — chintesență a experienței cinematografice a acestei complexe personalități artistice care este Gene Kelly, dansurile rămînînd adevărate modele ale genului. „La Gene Kelly totul e un pretext de coregrafie, orice palmă de loc devine un tărîm al pașilor grațioși, orice situație se poate rezolva prin dans și dacă e dans, atunci bineînțeles că e și muzică. Muzica lui Jerry Herman. *Hello Dolly!* e un film tandru și luminos, o încîntare pentru ochi și un balsam

Scanned with OKEN Scanner

pentru sufletele noastre înnegurate de mult prea multe probleme grave, un divertisment adică. Dar un divertisment rar, despre care oricine poate spune în gura mare: Mi-a plăcut!... Dacă i-a plăcut." (Eva Sîrbu); *Good bye Mr. Chips* (*Adio, domnule C.*, A., 1969) — musical și nu prea, cîntecele și interludiile rămînînd doar simple mijloace de subliniere a unor stări sufletești și a unei atmosfere nu tocmai convingătoare în ciuda prezenței unui Peter O'Toole și a unei cîntărețe foarte cunoscute, Petula Clark, ei preluînd în acest *remake* musical rolurile interpretate demult, în 1939, de Robert Donat și Greer Garson; *Peau d'âne* (*Piele de măgar*, F., 1970) — o frumoasă adaptare muzicală, semnată Michel Legrand-Jacques Demy, după cunoscuta poveste a lui Perrault, și interpretată de o pleiadă de mari actori ai ecranului francez: Catherine Deneuve, Jean Marais, Delphine Seyrig, Micheline Presle, Fernand Ledoux și Jacques Perrin. „Cu cîteva excepții, critica franceză s-a înverșunat împotriva filmului lui Demy, destinat, după cum însuși autorul lui a arătat în repetate rînduri: «copiilor de azi în amintirea copilăriei mele, pentru că inocența nu este o modă trecătoare»... Basmul cîntat e alegru și îmbietor, chiar dacă melodiile lui Michel Legrand nu și-au schimbat tonalitatea obișnuită din filmele precedente. Demy ne captivează prin simplitatea cu care ne poartă pe drumuri bătute și mai ales prin umorul ce-l însoțește în această călătorie" (Adina Darian); *On a Clear Day You Can See Forever* (*Într-o zi senină poți vedea departe*, S.U.A., 1970) — un musical cu destul de puțină muzică (deși rolurile titulare sînt deținute de doi faimoși actori-cîntăreți: Barbra Streisand și Yves Montand), socotit de unii drept cel mai bun film al lui Vincente Minnelli, adaptare a unei piese de mare succes de pe Broadway; *Tomorrow* (*Mîine*, A., 1970) — un musical științifico-fantastic; *Den Gale Dansker* (*Danezul nebun*, D., 1970); *The Pied Piper* (*Menestrelul din Hameln*, A., 1971) — un alt musical al lui Jacques Demy, după vechea legendă a menestrelului din Hameln și a flautului

Scanned with OKEN Scanner

său fermecat, care va scăpa orașul de șobolanii ce-l amenințau cu ciuma, dar și pe copiii acestui orășel, ducîndu-i departe de lumea sa murdară și urîtă, plină de răutate și corupție; *Fiddler on the Roof* (*Scripcarul pe acoperiș*, S.U.A., 1971), cu Topol; *L'Uomo della Mancha*; *Man of La Mancha* (*Omul din L.M.*, I. — S.U.A., 1971) — musical filozofic, plin de înțelepciune și sfătos ca un bătrîn atotștiutor, inspirat de celebrul roman al lui Cervantes *Don Quijote*, personajele cărții căpătînd în film chipul lui Peter O'Toole, Sophia Loren și James Coco. „Regizorul Arthur Hiller este foarte departe în acest film de tonul plat și corect cu care povestea *Love Story* (1970). Decupajul său are o fluiditate cuprinzînd vis și viață, realitate și imaginație. El modifică structura de musical a scenariului lui Dale Wasserman, eliminînd culoarea specifică genului și strălucirea agresivă a «numerelor». Muzica e abia ghicită, vocile sînt parcă hîrîite, cîntecul e un fel de monolog unde tremură o melodie, dansurile sînt abia schițate, elanuri bruște ce se sting fără să apuce să devină coregrafie. *Omul din La Mancha* este fără îndoială, ținînd seamă de regulile genului și regulile jocului, un musical ratat. Este însă filmul unui cineast de mare talent și al unui actor de geniu, Peter O'Toole" („Cinema"); *Tales of Beatrix Potter* (*Povestirile B.P.*, A., 1971) — film distins cu Premiul special al juriului la Festivalul de la Moscova 1971. „Beatrice Potter este o fetiță căreia îi plac animalele și le imaginează printr-un curios joc de referințe, dansînd întruna și încă după toate regulile baletului clasic. Sînt foarte frumoase măștile dansatorilor, capete mari ale animalelor respective, reproduse cu o uimitoare precizie, care fac să pară pitice și nefirești trupurile care le poartă. Pînă la urmă însă frumusețea dansului nu compensează absența filmului și chiar măiestria măștilor obosește prin imobilitatea lor inexpresivă" („Cinema"); *Lost Horizon* (*Orizont pierdut*, S.U.A., 1972) — amalgam nefericit de aventură, utopie și muzică, maltratînd fără milă romanul omonim al lui James Hilton

Scanned with OKEN Scanner

despre mitul țării veșnicei tinereți, a toleranței și moderației în toate; *Seventeen Seventy Six (1776*, S.U.A., 1972) — musical istoric; la fel ca și *Cabaret* (S.U.A., 1972), cu Liza Minnelli (fiica celebrilor Vincente Minnelli și Judy Garland), pentru care acest film înseamnă consacrarea și gloria, și în care Bob Fosse reconstituie destul de minuțios atmosfera tulbure și apăsătoare a unei Germanii copleșite de evenimentele dramatice ale ascensiunii nazismului; *Paper Moon* (*Luna de hîrtie*, S.U.A., 1973), cu Ryan O'Neal și fiica acestuia, „copilul minune" Tatum O'Neal; *The Optimists of Nine Elms* (*Optimiștii de la cei „Nouă Ulmi"*, A., 1973), cu Peter Sellers, Donna Millane, și John Chaffey; chiar și *Gospel* (*Biblia*, S.U.A., 1973) musical; *Catch My Soul* (*Înțelege-mi sufletul*, S.U.A., 1973) — după *Othello* de Shakespeare; musicalurile inspirate de nemuritoarele cărți ale lui Mark Twain: *Tom Sawyer* (S.U.A., 1973): „un musical oarecare. Un musical mai mult vorbit decît cîntat, un film care nu face risipă de fantezie și nu strălucește de inspirație, un film corect finalmente. El nu are ambiții și tocmai această lipsă de ambiții este cusurul lui de căpătîi. Și mă tem că nu numai în ochii celor mari. Astăzi pînă și copiii cer mai mult decît corectitudine de la viața unui musical" (Eva Sîrbu); și *Huckleberry Finn* (S.U.A., 1974), care „nu este totuna cu *Tom Sawyer*. Este un film colorat și la propriu și la figurat, în culorile bunului gust, este un musical ce are ambiția de a ieși din serie și chiar reușește s-o facă. Este un film cu actori buni, construit cu meșteșug și gîndit și interpretat cu umor, realizatorul său fiind J. Lee Thompson" (Eva Sîrbu); *Melodii Vereiiskogo Kvartala* (*Melodiile cartierului*, U.R.S.S., 1974), încîntător musical cu un discret parfum de epocă, în care muzica și dansul sînt implicate direct în povestea vieții unei femei ce se străduiește în fel și chip să-și introducă fetițele talentate într-o școală de balet. „Regizorul acestui candid film, G. Șenghelaia, reunește cu iscusință și în inovatoare proporții formula musicalului cu basmul. Un film minunat dedicat curățeniei tru-

Scanned with OKEN Scanner

pești și sufletești, dansului și mai cu seamă copilăriei, tărîmul mirific în care totul se poate" (Dana Duma). Filmul a fost distins cu Diploma de onoare la San Sebastian, 1974.

Și, în sfîrșit, *Veronica* (1973) și *Veronica se întoarce* (1973), primele noastre musicaluri — filme de succes, înzestrate cu certe calități artistice — semnate de Elisabeta Bostan, talentată regizoare, investigînd cu succes, nu pentru prima oară, lumea plină de farmec a copilăriei, pe care le iubim chiar și cînd le căutăm cusururile cu lumînarea, cu care ne mîndrim nu numai pentru că au fost recunoscute valoric pe plan internațional (Medalia de bronz la Festivalul de la Moscova 1973, în cadrul secției filmelor pentru copii), ci și pentru faptul că reușesc să demonstreze de cîte lucruri bune și frumoase sînt în stare cineaștii români atunci cînd lucrează cu pasiune, seriozitate și profesionalism.

Regizoarea a știut să-și alcătuiască o excelentă echipă: compozitorul Temistocle Popa (melodiile sale din aceste musicaluri au devenit șlagăre), regretatul arhitect-scenograf Giulio Tincu (decoruri) și Nelly Grigoriu-Merola (costume), actorii (care, desigur, aici cîntă și dansează) Margareta Pîslaru, Dem Rădulescu, Vasilica Tastaman, Angela Moldovan, Violeta Andrei, Florian Pittiș, George Mihăiță, și micuța protagonistă Lulu Mihăescu.

Rămîne de văzut care vor fi căile pe care le va urma musicalul în lume, în următorii ani, dar sigur este că aceste căi nu vor fi dintre cele mai simple; și deși se poate spune că, pînă în prezent, majoritatea musicalurilor sînt transpuneri cinematografice ale unor succese teatrale sau „prelucrări" ale unor pelicule nemuzicale, cu siguranță în viitor ele vor fi create anume pe specificul filmului muzical, reușitele nedepinzînd decît de inspirația, talentul și munca realizatorilor, de dorința lor de a nu rămîne în limitele unei suficiențe generatoare de platitudini.

Scanned with OKEN Scanner

X.

COMEDIA ŞI MELODRAMA MUZICALĂ

Cred că nimeni nu se va gîndi să mă contrazică sau să se obosească a găsi o altă definiţie comediei şi melodramei muzicale, atît timp cît ele se definesc prin simpla lor denumire, adică: o comedie sau o melodramă obişnuită (sau cu subiect muzical), căreia i se adaugă în context — printre zîmbete sau lacrimi, fericire sau suferinţă — mai multă sau mai puţină muzică şi uneori dansuri. La originea tuturor acestor comedii şi melodrame muzicale stau neîndoielnic filmele lui Alan Crosland, *The Jazz Singer* (*Cîntăreţul de jaz*, S.U.A., 1927) şi *The Singing Fool* (*Cîntăreţul nebun*, S.U.A., 1928), filme ce conţin în embrion toate tehnicile scenaristice folosite ulterior separat, schimbările neexistînd decît în titlu şi poate în stilul de interpretare al vedetei, pentru că, efectiv, aceste „specii", mai mult decît celelalte, sînt filme de vedetă. Accentul în asemenea filme, nu cade pe acţiunea devenită un pretext, ci pe muzică, ei şi numai ei trebuind să i se găsească un cadru cît mai adecvat posibil, ţinîndu-se însă seamă şi de personalitatea bine definită a cîntăreţului (sau dansatorului) în cauză.

Într-adevăr, de la începuturi şi pînă azi, dintr-un principiu de o logică perfectă — atît timp cît nu toţi actorii sînt dotaţi cu voci de „bel canto" — în rolurile principale au fost distribuiţi cîntăreţi cu faimă, capabili să facă faţă cu uşurinţă unui text-pretext, lipsit de mari dificultăţi

interpretative. Poate din această cauză și personajele sînt de o evidentă linearitate tipologică, subtilitatea și complexitatea stărilor sufletești fiind înlocuite cu așa-zisul „neprevăzut" al situațiilor și de stufozitatea unui scenariu conceput, de regulă — pe toate meridianele, în toate studiourile și în imaginația tuturor scenariștilor — din materialul aceleiași veșnice iubiri dintre „el" și „ea", între care se interpun tot atît de veșnic, fie niște vagi impedimente sociale, fie niște neînsemnate neînțelegeri, adevărate furtuni într-un pahar cu apă. Nu știu cum se face, dar în cinematografie principiul cusururilor devenite virtuți, n-a fost niciodată posibil. Ba mai mult! Se poate spune că adeseori virtuțile s-au preschimbat în cusururi, datorită unor dese și comode repetări. Așa și cu schematismul scenariilor, care n-a ajuns a fi un cusur decît în clipa în care, repetat la infinit, l-a obișnuit pe spectator în așa măsură încît „neprevăzutul" său a devenit „prevăzut", nimeni nemaiașteptînd sau nemaivrînd nimic nou, chiar dacă „el" (adică eroul principal) a fost înlocuit cu „ea", sau dacă elementul „opoziție" nu mai este tatăl pretențios, ci o mamă neînțelegătoare, o mătușă intrigantă sau o vampă fără caracter și suflet, un producător, director de teatru, impresar sau altă creatură „diabolică", ale cărei mașinații „infernale" vor deveni în cele din urmă inofensive.

Oricîte cusururi ar avea, comedia muzicală (și filmul muzical în genere) posedă însă și o mare calitate: ne descarcă de povara dorinței noastre ascunse de a cînta și dansa!; în întunericul sălii de cinema, reușim să uităm că n-o putem face, că nu ne putem dezlănțui în plină lumină dintr-un exagerat simț al penibilului, substituindu-ne actorului de pe ecran, considerat de noi, muritorii de rînd, idol tocmai pentru că regăsim realizate în el dorințele noastre artistice, sugrumate din prea multă decență sau timiditate. Și așa se întîmplă că, printr-o fericită metamorfoză, uităm de noi și de vecinii noștri, de toate temerile justificate sau nejustificate, ca timp de o oră și jumătate să avem

Scanned with OKEN Scanner

senzația și satisfacția că, de fapt, noi am cîntat și dansat, deși ieșim tot prin „Sărindar", purtați de bietele noastre picioare.

Și s-ar putea ca tocmai numerele muzicale intercalate în țesătura dramatică să dea tonul de artificial. Sau poate că amîndouă — și proza și muzica — prin acele dese și reciproce întreruperi, lasă mai totdeauna impresia de confecționat, de convențional, voindu-se cît mai „insuportabil de firesc" posibil. Și culmea este că, de la Alan Crosland încoace, se tot încearcă descoperirea unor pretexte formidabile, cum n-au mai existat niciodată, ca să se ajungă după un mic ocol tot pe cărările bătătorite, noul părînd vechi prin nu știu ce curioasă și năstrușnică schimbare la față, de 50 de ani făcîndu-se comedie și melodramă muzicală „à la Crosland" — deși toți îl neagă și-l desconsideră — fără vreo speranță de reînnoire. Săracul Crosland! Nu i se rezervă decît meritul de a fi autorul celor două filme mai sus pomenite, nu atît pentru calitatea lor — și ea discutată și discutabilă — ci pentru curajul lui de a nu fi ocolit tehnica boicotată a sonorului, într-o perioadă în care mari personalități — ca Chaplin, King Vidor, Murnau, René Clair, Pudovkin, Eisenstein sau Grigori Aleksandrov — s-au declarat fățiș împotriva filmului sonor. Interesant este că, dintre acești înverșunați potrivnici, unii au ajuns în cele din urmă chiar să practice comedia și melodrama muzicală, dăruind speciei unele dintre cele mai bune realizări ale sale. Primul în acest sens a fost King Vidor care — mai în silă, mai convins — realizează cel dîntîi film sonor al său, *Hallelujah!* (*Aleluia!*, S.U.A., 1929), unul dintre cele mai surprinzătoare și stranii filme muzicale, inspirat din viața negrilor de pe plantațiile sudului, film care cucerește publicul european, fascinat de noutatea unui univers cunoscut doar din cîteva romane „foarte creștinești". Firește că filmul lui Vidor nu rămîne singur, ci i se alătură și *Hearts in Dixie* (*Inimi în ritm de dixie*, S.U.A., 1929) și, mai tîrziu, *The Green Pastures* (*Pășunile verzi*, S.U.A,

Scanned with OKEN Scanner

1936), pline de bune intenţii dar construite cu mult prea multă naivitate ca să mai poată avea forţa creaţiei lui Vidor.

A urmat apoi René Clair cu *Sous les toits de Paris* (*Sub acoperişurile Parisului*, F., 1930), amabilă comedie sentimentală (interpretată de Albert Prejean, Gaston Modot, şi actriţa de origine română Pola Illery), „cel mai bun film din lume" — cum îl recomanda publicitatea vremii — repurtînd un mare succes mondial, prezentat fiind chiar şi pe ecranele cinematografice ale îndepărtatei Japonii. Ca, în sfîrşit, în 1934, să-i vină rîndul lui Grigori Aleksandrov să abandoneze poziţia de frondă anti-sonor, apelînd pentru început — ca şi Vidor şi Clair — tot la modalitatea comediei muzicale; *Vesiolîe rebiata* (*Toată lumea rîde, cîntă şi dansează*, U.R.S.S., 1934) — — film ce pune bazele genului în cinematografia sovietică — este o demonstraţie strălucită a acestui cineast de clasă internaţională, care a ştiut să-şi asimileze cu multă personalitate unele elemente specifice filmelor muzicale americane, germane şi chiar franceze, ancorîndu-le într-o acţiune ce se desfăşoară într-o realitate socială cu totul nouă şi cu totul alta. Împletind realismul poetic cu fastul şi spectaculosul revuistic, întreaga creaţie a lui Aleksandrov poartă pecetea unui autentic talent, preocupat să transforme divertismentul în operă de artă, plină de farmec şi poezie, beneficiind permanent de aportul excepţional al compozitorului Isaak Dunaevski şi de prezenţa cuceritoare a actriţei Liubov Orlova — soţia sa — interpretă desăvîrşită a eroinelor filmelor sale, începînd cu *Toată lumea rîde, cîntă şi dansează*, şi continuînd cu *Ţirk* (*Circul*, 1936), *Volga-Volga* (1938), *Svetlîi puti* (*Calea luminoasă*, 1940) şi *Vesna* (*Primăvara*, 1947), o reuşită „glumă-cinematografică" ce-i oferă una dintre cele mai interesante partituri actoriceşti (dublul rol al unei savante şi al unei actriţe, semănînd perfect între ele, dar deosebindu-se total din punct de vedere caracterologic) şi din distribuţia căreia mai făceau

Scanned with OKEN Scanner

parte și alți doi mari actori ai ecranului sovietic, Nikolai Cerkasov și Faina Ranevskaia.

Asemeni lui Aleksandrov, celălalt pilon al comediei și melodramei muzicale sovietice, Ivan Pîriev, va face din actrița Marina Ladînina o excelentă interpretă a eroinelor filmelor sale muzicale, — filme pline de optimism, cu eroi ideali, în cadrul cărora a avut ca parteneri cunoscuți și talentați actori, foarte îndrăgiți de marele public: F. Kurihin și Iuri Liubeznov în *Bogataia nevesta* (*Logodnica bogată*, 1936); Nikolai Kriucikov și Boris Andreev în *Traktoriștî* (*Pentru ochii tăi frumoși* sau *Tractoriștii*, 1939); V. Zeldin și Nikolai Kriucikov în *Svinarka i pastuh* (*S-au întîlnit la Moscova*, 1941); Evgheni Samoilov și Iuri Liubeznov în *V șesti ceasov vecera posle voinî* (*Ora șase după război*, 1944), o emoționantă poveste de dragoste, născută în condițiile vitrege ale tranșeelor și spitalelor de campanie, al cărei sfîrșit fericit (cînd eroii se întîlneau în cele din urmă, așa cum hotărîseră, la „ora șase după război" pe peronul unei gări din Moscova) umplea de speranță inimile celor rămași acasă, așteptînd cu înfrigurare și încăpățînare reîntoarcerea ființelor dragi de pe front; Vladimir Drujnikov, Boris Andreev și Vera Vasilieva în *Skazanie o zemle sibirskoi* (*Balada Siberiei*, 1947), unul din marile succese de public ale acestei perioade; Serghei Lukianov, A. Hvîlia, Vladimir Davîdov, Boris Andreev și Klara Luciko în *Kubanskie kazaki* (*Cazacii din Kuban*, 1949); și Serghei Romodanov, Leonid Gallis, V. Toporkov în *Ispîtanie vernosti* (*Încercarea fidelității*, 1954).

Desigur că activitatea studiourilor sovietice nu se rezumă, în ceea ce privește comedia și melodrama muzicală, doar la creația acestor două figuri de prim plan, realizîndu-se și alte filme similare, cu o mare varietate de teme și de preocupări. *Vratari* (*Portarul*, 1936) — una din primele comedii muzicale cu caracter sportiv, inspirată din viața fotbaliștilor, urmată în timp de alte două: *Bokserî* (*Campionul boxului*, 1941), și *Cempion mira* (*Campionul lumii*, 1954); *Arinka* (1939) — povestea sensibilă a unei fete acar,

Scanned with OKEN Scanner

dintr-un canton neînsemnat de cale ferată, prin dreptul căruia trenurile trec fără să oprească; *Moia liubov* (*Iubirea mea*, 1940), comedie sentimentală despre prietenie și dragoste în interpretarea Lidiei Smirnova, V. Ciobur și Ivan Pereverzev; *Muzîkalnaia istoria* (*Poveste muzicală*, 1940) — a unui șofer de taxi (Serghei Lemeșev) care dorea cu pasiune să ajungă și va ajunge cîntăreț de operă; *Anton Ivanovici serditsia* (*Cîntecul primăverii*, 1941), o comedie despre veșnica dispută „neserioasă" dintre „muzica ușoară" și cea „grea", cu o fată năstrușnică și încăpățînată (Liudmila Țelikovskaia), convingîndu-l pe tatăl său (un „fioros" profesor de conservator — N. Konovalov, adept neclintit al muzicii clasice) s-o lase să joace într-o comedie muzicală semnată de un debutant (Pavel Kadocinikov), prilej de a audia de-a lungul filmului, pe lîngă cîteva bucăți „ușoare" (semnate de Dmitri Kabalevski) și fragmente din muzica lui Bach, Haendel și Gounod; *Serdța cetîrioh* (*Patru inimi*, 1941), spumoasă comedie de situații și încurcături sentimentale, interpretate cu deosebită vervă de L. Țelikovskaia, Evgheni Samoilov și V. Serova; *Blizneți* (*Chemarea dragostei*, 1945), relatînd încurcăturile stîrnite de doi gemeni, orfani de război, înfiați de o tînără (L. Țelikovskaia), obligată astfel să cunoască suspiciunea, neîncrederea, gelozia și, în sfîrșit, dragostea (unul din rolurile principale ale filmului este susținut de un mare actor sovietic, de teatru și film, Mihail Jarov); *Zdravstvui, Moskva!* (*Salut, Moscova!*, 1945), o peliculă antrenantă, purtînd semnătura reputatului regizor Serghei Iutkevici; *Poezd idiot na vosotok* (*Trenul merge spre răsărit*, 1947), comedie sentimentală despre dragoste și seriozitatea dragostei, desfășurîndu-se în mijlocul unor minunate peisaje din îndepărtata și nesfîrșita taiga siberiană, din distribuția căreia făceau parte Lidia Dranovskaia și Leonid Gallis; *Daliokaia nevesta* (*Cînd trandafirul înflorește*, 1948) — film plin de farmecul insolit al muzicii orientale, ce va constitui suportul esențial și al altor producții de același fel, ca: *Strekoza* (*Libelula*,

Scanned with OKEN Scanner

1954), *Sînu pora jenitsia* (*Fiul meu se însoară*, 1959), *Liubit, ne liubit* (*Mă iubește, nu mă iubește*, 1963), sau *Vstrecia v gorah* (*Întîlnire în munți*, 1966). Altele se încurcă și se descurcă pur și simplu după rețeta „tinerețea-și-ale-ei-năzdrăvănii", rezolvate în diferite maniere de către diferiți regizori, dovedind adesea o deosebită siguranță și vervă: *V odin prekrasnîi deni* (*Muzică cu bucluc*, 1955); *Karnavalnaia noci* (*Noapte de carnaval*, 1956), filmul cel mai bun din această perioadă (distins cu premiul I la Festivalul Cinematografic de la Mos-ova, 1958), însuflețit de verva comică a actorului Igor Ilinski în rolul unui birocrat, ce se opune cu încăpățînare entuziasmului unui grup de tineri aflați în febra pregătirii unui spectacol pentru noaptea de revelion, căruia îi va veni însă de hac o tînără plină de farmec și temperament, Liudmila Gurcenko; *Godî molodîe* (*Dragoste pe note*, 1958); *Slepoi muzîkant* (*Muzicantul orb*, 1960), melodramă clasică după un text și el clasic, al lui V. Korolenko; *Devicia vesna* (*Primăvara fetelor*, 1960), a cărui principală atracție o constituie prezența celebrului ansamblu coregrafic „Beriozka"; *Ehali! Mî ehali!* (*Estrada! Estrada*, 1962); sau *Polonez Oghinskogo* (*Poloneza de Oghinski*, 1971), în care un băiețel violonist luptă alături de partizani împotriva ocupanților naziști.

Comedia și melodrama muzicală constituiau la început un fel de oglindă a timpului în care au fost create, oglindă a spiritului, gusturilor și muzicalității unui popor, generînd și purtînd fiecare pecetea unui anume stil, unei anumite maniere, îndreptățindu-ne să le socotim drept un produs al unor școli și curente naționale, dornice să se afirme și să-și afirme pe plan internațional valorile lor artistice cele mai specifice și mai reprezentative. Astfel, studiourile franceze vor apela la șansonetă și la vedetele ei, cele italiene la cantonetă și serenada napolitană, cele americane la *negro spirituals* și jaz, cele sovietice la melopeea romanțelor rusești, austriecii la valsuri, etc... Dar astăzi s-a ajuns la o uniformizare a stilurilor, datorită faptului că muzica ușoară modernă, cu

Scanned with OKEN Scanner

o putere de contaminare ce nu cunoaște frontiere, este cu repeziciune asimilată de către tinerii de pretutindeni și, ca atare, de către toate studiourile producătoare din lume, obligate fiind să țină pasul cu moda și să ofere twist cînd se cere twist, rock cînd se cere rock, yéyé cînd se cere yéyé și „ce-o mai fi" cînd se cere „ce-o mai fi". Acum, trebuie să recunoaștem că și vedeta impune, datorită personalității sale, un anume stil filmului — ce-ar fi ca Tino Rossi să cînte precum Elvis Presley și viceversa! — dar nu-i mai puțin adevărat că vedeta reprezintă chintesența tuturor gusturilor dintr-un anumit moment și, deci, un fel de simbol al unui curent de opinie pe o anumită perioadă de timp (chiar dacă Tino Rossi este gustat încă și astăzi, iar Elvis Presley a rămas chiar și după moartea sa idolul admiratorilor fanatici ai rockului).

Spuneam că francezii — de îndată ce sonorul își croiește drum și în studiourile europene — apelează la șansonetă, a cărei faimă depășise de mult granițele Franței, datorită gramofonului, patefonului, adică discului și, mai ales, radioului. Producția franceză a anilor '30—'40 este foarte bogată: *Chique* (*Prin tavernele Parisului*, 1929) — peliculă de serie, dar cu un mare actor, Charles Vanel (pe atunci doar un „începător" în arta filmului), ce servește publicului, sub forma unei promenade muzicale, destule șlagăre, mai bine sau mai prost îmbinate în acțiune — lansează moda utilizării în film a actorilor de café-concert, cabaret sau music-hall, astăzi uitați, dar pe atunci celebri, numele lor figurînd pe genericul multor producții ale epocii, cum ar fi de exemplu Pills și Tabet (un soi de cuplu comic stil Pat și Patachon sau Stan și Bran, dar cu o existență de efemeridă), sau Georges Biscot, actor de music-hall cu o vervă și un haz cuceritor. *Le Chanteur inconnu* (*Cîntărețul necunoscut*, 1931) — aventurile „nemaipomenite" și melodramatice ale unui amnezic, care peregrinează cu o trupă ambulantă de artiști de circ, regăsindu-și vocea în urma unei tentative de crimă și reîncepîndu-și o carieră strălucită de

Scanned with OKEN Scanner

cîntăreț „fără nume" — lansează un cîntăreț ce va rămîne un „oarecare": Lucien Muratore și un scenarist ce va cunoaște celebritatea ca regizor: Henri-Georges Clouzot, scenariul său mai avînd parte și de alte două ecranizări cu titlu identic, una în 1946, cu Tino Rossi în rolul principal, și alta în 1970, semnată de tînărul regizor Jean-Claude Dague. Ca, pe de altă parte, *Le Roi des resquilleurs* (*Regele șmecherilor*, 1931) să aducă în atenția publicului figura lui Georges Milton, ce poate fi socotit, pe drept, una dintre primele vedete ale comediei muzicale franceze, chiar dacă numele lui nu mai are azi o rezonanță deosebită.

Așa cum poate nu se mai știe azi că „sobrul, impenetrabilul și tenebrosul" Jean Gabin a debutat în cinematografie ca june prim de operetă și comedii muzicale. Că Fernandel a fost și el vedeta unor asemenea filme cu muzică și glume de café-concert. Sau că Danielle Darrieux și Albert Prejean alcătuiau, după moda vremii, un cuplu de îndrăgostiți-cîntători, ale căror aventuri amoroase s-au desfășurat pe sute de kilometri de peliculă: *L'Or dans la rue* (*Aur în stradă*, 1934), *La Crise est finie* (*Nicole*, 1934), *Dédé* (1934), *Quelle drôle de gosse* (*Strengărița*, 1935), sau *Caprices* (*Capricii*, 1942). Ca să nu mai vorbim de faptul că Danielle Darrieux a cîntat în mai toate filmele sale, de-ar fi să pomenim doar *Le Premier rendez-vous* (*Prima iubire*, 1941), sau *La Fausse maîtresse* (*Prietenă de ocazie*, 1942). Un idol între idolii filmului francez muzical, „prințul cîntecului de dragoste" al acelorași ani '30—'40, este Tino Rossi, „corsicanul cu voce suavă, ca unsă cu miere", ai cărui ochi scînteietori și negri ca smoala au generat și o ipoteză destul de absurdă, cum că unul din ei ar fi din sticlă „autentică". Tino Rossi reprezintă tipul de „amorez-plîngăreț", cîntîndu-și dulceag-lacrimogen deziluziile unei iubiri pătimașe, destinată în mod fatal la nerealizare, la destrămarea cea mai neașteptată, cea mai tragică. Toate filmele lui — fie că se cheamă *Au son de guitares* (*În sunet de chitare*, 1936), *Les Lumières de Paris* (*Luminile Parisului*, 1938), *Mon amour est près*

Scanned with OKEN Scanner

de toi (*Cîntecul vieții mele*, 1943), *Le Gardien* (*Blestemul dragostei*, 1945), *Destins* (*Lîngă inima mea*, 1946), sau *L'Ile d'amour* (*Insula dragostei*, 1943), un fel de *Pépé-Le-Moko* (1936, J.Duvivier) muzical — sînt realizate toate după același tipic melodramatic, de un schematism scenaristic evident, de un artificialism supărător dar și... comic, cu atît mai comic cu cît Tino Rossi încearcă, se chinuie să se convingă și să ne convingă, că toate „suferințele" de pe pînză sînt „vii și naturale".

Există însă, din păcate, în istoria filmului francez și cîteva destine nedrepte, cum ar fi: cel al lui Charles Trenet, căruia cîntecul francez îi datorează atîtea succese, dar căruia cinematografia franceză nu i-a dăruit nici o satisfacție, în ciuda celor cîtorva filme turnate; cel al marii tragediene a cîntecului francez Edith Piaf, căreia i se oferă doar șansa unor navete cinematografice, fără a i se da posibilitatea etalării incontestabilului său talent de actriță și cîntăreață; ca și cel al Josephinei Becker, „meteorul negru", „vulcanul în permanentă erupție", căreia nu i se acordă atenție decît la începuturile sonorului, cînd are ocazia să apară în cîteva pelicule nesemnificative.

Ar mai fi de citat din această perioadă antebelică și, apoi, din timpul celui de-al doilea război mondial (cînd cinematografia Franței, aflată sub ocupația germană, era forțată să tacă și, ca atare, să facă abstracție de ororile războiului, cîntînd și jonglînd cu probleme sentimentale fără nici o legătură cu realitatea) și alte filme ca: *Le Million* (*Milionul*, 1931), o clasică și originală „comedie-balet" (din distribuția ei făceau parte Annabella, René Lefèvre, Paul Olivier și baritonul român Constantin Stroescu), în care René Clair descrie din nou, cu tandrețe și fină ironie, chipul parizienilor simpli, în cadrul unei acțiuni trepidante, plină de gaguri-surpriză și de încurcături stîrnite de un bilet de loterie rătăcit, în căutarea căruia pornesc, cîntînd și dansînd, eroii filmului, ajutați de prieteni sau urmăriți de creditori; *Embrassez-moi* (*Sărută-mă*, 1932), cu Georges Milton și Tania Fodor; *L'Etoile de Valencia* (*Steaua din*

Scanned with OKEN Scanner

V., 1933), pe genericul căruia apar, în mod „surprinzător", doi mari actori „gravi", în roluri mai puțin grave: Jean Gabin și Brigitte Helm; *L'Homme du jour* (*Idolul Parisului*, 1935) și *Avec le souris* (*Surîsul seducător*, 1936), două filme scrise și realizate special pentru Maurice Chevalier, acompaniat în aventurile sale galant-muzicale de Elvira Popescu și Marie Glory; *Toi c'est moi* (*Spune-mi cine ești*, 1936), film în fața căruia cronicarul revistei „Cinema", 1938, exclama cu mînie: „ nu înțelegem cum se poate realiza și, mai ales, nu înțelegem cum se poate prezenta o asemenea inepție. Bieții Pills și Tabet, care sînt doi diseuri de clasă, sînt transformați aici în două paiațe ridicole și nu cîntă o singură melodie care să se rețină. La zid cu scenaristul filmului, la zid cu regizorul, la zid cu actorii! Iar filmul, pe foc"; sau alt film cu Pills și Tabet, *Prend la route* (*Hoinarul*, 1937), despre care același cronicar Ion Golea spunea: „pe scenă sau în film Pills și Tabet sînt aceiași fantezişti simpatici și amuzanți. Pills este junele prim, Tabet comicul. Și amîndoi se întregesc de minune, chiar atunci cînd apar într-o comedie muzicală sau într-o operetă cu libret slab, ei sînt agreabil de urmărit, căci cîntă frumos. Și aici, în *Hoinarul*, au prilejul să lanseze cîteva bune melodii, mai ales pe acelea pe care le cîntă separat. La duete compozitorul a fost mai puțin inspirat. Agreabilă ca apariție este și partenera lor, Claude May, o ingenuă blondă, de remarcabile însușiri"; *Mademoiselle Swing* (*Domnișoara S.*, 1942), cu o tînără descoperire pe atunci, a ecranului francez, Irène de Trebert, căreia i se alătură numele a două reputate vedete: Jean Murat și Elvira Popescu; se mai pot adăuga cele cîteva pelicule interpretate de Charles Trenet: *La Route enchantée* (*Drumul fericit*, 1938), *Romance de Paris* (*Romanța Parisului*, 1941), în care jucau printre alții și Jean Tissier, Yvette Lebon și Sylvie, sau *Frederica* (1942), cu Jacqueline Gauthier și Elvira Popescu (căreia cinematografia franceză, după cum ușor se poate constata, i-a speculat din plin, în această perioadă, talentul

Scanned with OKEN Scanner

și deosebitul său farmec personal), film ce n-are nici o legătură cu opereta lui Lehar... Așa cum nici *Le Danube bleu* (*Dunărea albastră*, 1939) n-are legătură cu valsul lui Strauss: o dramoletă din viața unei șatre de țigani nomazi (cu José Noguero, Madeleine Sologne și Alfred Rode), iubind cu patimă, ucigînd din dragoste și cîntînd cu pasiune oricînd și oriunde, în jurul focurilor, în rulote sau prin restaurante de lux, pe unde are inspirația să-i poarte un scenarist hotărît să epuizeze toate „loviturile-de-teatru-în-film" din cîte erau cunoscute pînă la el.

După război, între 1945 și 1960 — și mai ales în 1956 — filmul francez cunoaște o perioadă de înflorire a genului: *La Part de l'ombre* (*Înseninare*, 1945), o melodramă foarte muzicală, povestea de iubire a unui violonist talentat și de succes (Jean-Louis Barrault), adorat de femei, dar cu o viață sentimentală zbuciumată, și care va reuși, după multe „chinuri zadarnice", să se căsătorească cu femeia iubită (Edwige Feuillère), fiica unui celebru muzician (interpretat de un mare actor de origine română, Jean Yonnel), tată grijuliu și drastic, ce nu se va mai interpune, în cele din urmă, în calea fericirii celor doi tineri; *Lady Paname* (1948), narînd cu vervă și ritm viața unei cîntărețe anonime (Suzy Delaire), un fel de Mistinguette, ajunsă vedetă de café-concert; *Boum sur Paris* („*Bum*" *peste P.*, 1953), cu cîteva vedete ale șansonetei franceze: Charles Trenet, Edith Piaf și Juliette Greco; *Bonsoir, Paris, bonjour, l'amour* (*Bună seara P., bună dimineața, dragoste*, 1956), cu Dany Robin, Daniel Gelin și Adrien Hoven; *L'Auberge fleurie* (*Hanul veseliei*, 1956), cu o vedetă de moment a muzicii ușoare franceze, Rudy Hirigoyen; *Charmants garçons* (*Băieți fermecători*, 1957), o amuzantă și glumeț-franțuzească poveste de dragoste, relatînd aventurile unei fete (Zizi Jeanmaire) în căutarea unui băiat „bun" cu care să se căsătorească, „băieții-buni-și-fermecători" nefiind alții decît Daniel Gelin, Henri Vidal, François Périer și Gert Fröbe; sau *Le Pays d'où je viens* (*Țara de unde vin*, 1956),

Scanned with OKEN Scanner

film ce-l lansează cinematografic pe Gilbert Bécaud, care interpretează aici, cu antren, propriile sale compoziții, ironizîndu-se pe sine, parodiindu-și, într-o amuzantă complicitate cu publicul, propria sa personalitate. În ultimul timp, cineaștii francezi — fără a neglija genul muzical — îi acordă totuși mai puțină atenție, existînd însă destui realizatori dispuși să dea apă la moară criticilor, care așteaptă cu înfrigurare un nou motiv de ironie, spre a-și ascunde sub causticitate propria lor slăbiciune față de specie, pe care e de „bon ton" s-o vezi incognito și s-o critici în gura mare. Dar de cînd e filmul film-sonor, criticii au „strigat" și filmul a „cîntat" mai departe...

Cele mai încăpățînate în privința asta, cele ce s-au sinchisit cel mai puțin de „strigătele critice" au fost studiourile germane, ce și-au făcut din comedia și melodrama muzicală o specie preferată, cîntînd cu ardoare pe toate notele, pe toate sentimentele și în toate epocile. Printre primele filme de acest fel — fără a se ști deocamdată precis care a fost primul — se numără: *Melodie des Herzens* (*Melodia inimii*, 1929), melodramă (interpretată de Willy Fritsch și Dita Parlo), cu o fată simplă, care, din credință față de omul iubit, se sacrifică pînă la moarte; *Wenn du ein mal dein Herz verschenkst* (*Cînd inima ți-o dăruiești*, 1929), cu Lilian Harvey, Harry Halm și Igo Sym; *Komm' zu mir zum Rendez-vous* (*Viață pariziană*, 1930), realizat în coproducție cu Franța, cu Lucie Englisch, Szöke Szakall și R.A. Robertson în versiunea germană, și Fernand Gravey, Jeannine Marey și Baron Fils în cea franceză; *Ein Tango für dich* (*Un tango pentru tine*, 1930), cu Willi Forst, Fee Malton, Oskar Karlweiss și Ernst Verebes; sau *Der Schöne Arme Tanzleutnant* (*Frumosul gigolo*, 1930), ce încerca fără succes să transfere sonorului o ingenuă numită Anita Doris. Și dacă pentru Anita Doris sonorul este o „pacoste" care-o înlătură de pe platourile cinematografice, același sonor va deveni providențial pentru Dolly Haas (drăgălașă, plină de naturalețe și haz), Charlotte Ander, Gitta

Scanned with OKEN Scanner

Alpar, Kate Dorsch (ce aduce filmului german o personalitate pregnantă, subtilă, știind să sufere cu demnitate și emoție în orice situație, oricît de melodramatică), sau Käthe von Nagy (cucerind publicul cu frumusețea sa brună, cu temperamentul și verva sa.) Alături de ele, pe genericul filmelor de acest fel, vom găsi numele unor renumiți juni-primi ca: Willi Forst, Gustav Froelich, Willy Fritsch, Jan Kiepura, Hans Söhnker sau Joseph Schmidt, actor cu un fizic ingrat dar înzestrat cu o mare sensibilitate și cu o voce de aur.

S-au realizat foarte multe comedii și melodrame muzicale în această perioadă în studiourile germane, dintre care cîteva merită să fie reamintite aici, mai ales pentru faptul că ele dovedesc și azi o surprinzătoare tinerețe și prospețime: *Tingel-Tangel* (*Cabaretul Tingel-Tangel*, 1930), cu Elisabeth Pinjaeff și Ernst Verebes; *Liebeslied* (*Cîntecul dragostei*, 1931), cu Gustav Froelich și Renate Müller; *Ich bei Tag und du Bei Nacht* (*Vînt de primăvară*, 1932), o amuzantă comedie „anti-operetă" interpretată de Willy Fritsch și Käthe von Nagy, aici o pereche de îndrăgostiți ce se întîlnesc, se iubesc, se ceartă, se despart, se împacă și iarăși se întîlnesc, se iubesc, se ceartă și se împacă, fără să știe că de fapt dorm în aceeași cameră, el ziua pentru că lucrează noaptea, și ea noaptea pentru că lucrează ziua; *Fraulein Hoffmann Erzahlungen* (*Povestirile domnișoarei H.*, 1933), din distribuția căruia făceau parte Anny Ondra, Mathias Wiemann, Paul Otto și Ida Wüst; *Keine angst vor Liebe* (*Cadrilul dragostei*, 1933) „o comedie muzicală europeană care trăiește prin situațiile ei, de multe ori bine alese. Publicul se amuză la acest gen de filme, mai ales cînd are prilejul să revadă un mănunchi de actori simpatici (Liane Haid, Adolf Wohlbrück, Ralph Arthur Roberts, etc.). Și acest lucru constituie calitatea acestei comedii. Agreabile melodiile lui Franz Grothe și susținută regia lui Hans Steinhoff" („Cinema", 1936); *Die Grosse Chance* (*Norocul meu ești tu*, 1934), cu Hans Söhnker și Camilla Horn, o producție a studiourilor vie-

Scanned with OKEN Scanner

neze și germane, ce contează printre marile succese din acea vreme; *Mach mich glücklich* (*Dansatoarea*, 1935), povestea aventurilor amoroase ale unui explorator în interiorul Africii și ale unei dansatoare de cabaret, amestecînd dragostea, fericirea unei căsătorii și disputele conjugale furtunoase, totul pe o mare agitată și într-un decor exotic; *Konfetti* (*Confeti*, 1936), o istorioară naivă cu o „fată delicioasă" (Friedl Czepa), jucînd o singură noapte rolul unei doamne din lumea mare și tremurînd de frica urmărilor; sau melodramele scrise pentru Gigli: *Ave Maria* (1936), „al doilea film turnat la Berlin de celebrul tenor italian Beniamino Gigli, prezentat la noi de «Astoria Film» la Trianon", și care, din păcate, „în ciuda interpretării bune — cu Käthe von Nagy în rolul principal feminin — a fost din prima zi un categoric eșec" („Succes", 1936); și *Mutterlied* (*Cîntec de leagăn*, 1937), despre care cronicarul revistei „Cinema", 1940, spunea: „Filmele-tenor, dispărute de la o vreme prin retragerea lui Jan Kiepura, au apărut printr-o realizare a cărei vedetă este Beniamino Gigli. Oricît de plăcut ar fi glasul lui Gigli pe scenă, în film el are anumite stridențe supărătoare. Scenariul este eternul pretext care se găsește pentru lansarea filmelor cu cîntăreți, adică incoerent și neverosimil, pentru a da prilej tenorului să cînte cît mai mult. Alături de Gigli apare Maria Cebotari, originară din România, care a cîntat vreme îndelungată la Opera de stat din Berlin și Viena. Apariția ei este, în orice caz, mai agreabilă decît a gloriosului partener". Alte pelicule încearcă o reîmprospătare a modalităților de realizare, măcar în titlu dacă nu și în fapt, scenariile lor păstrîndu-se totuși în limita schemelor stas ale studiourilor germane, cu idile în crinoline sau costume moderne, cu sirop lacrimogen sau extravaganțe criminalistico-amoroase: *Wenn Frauen schweigen* (*Cînd femeile tac*, 1937), cu Johannes Heesters și Hansi Knoteck; *Immer wenn ich glücklich bin* (*Mazurca albastră*, 1938) „film de mare montare, unde adorabila vedetă Martha Eggerth reapare sub

Scanned with OKEN Scanner

un aspect cu totul inedit, risipind odată mai mult grația, farmecul și verva ce o caracterizează" („Cinema", 1938); *Napoleon ist an allen schuld* (*Napoleon e de vină*, 1938), „o comedie plină de spirit și ingeniozitate în care se persiflează cultul pentru Napoleon. Curt Goetz a montat filmul într-o atmosferă perfect adecvată și cu mijloace noi în cinematograf, care a făcut deliciul spectatorilor din lumea întreagă. Pentru a mări spectaculozitatea acțiunii, genialul om de teatru a avut fericita idee să alterneze desfășurarea subiectului cu multe și antrenante scene de revistă" („Cinema", 1940); *Renate im Quartett* (*Cvartetul Renatei*, 1939), avîndu-i în rolurile principale pe Käthe von Nagy, Gustav Froelich și Atilla Hörbiger; *Bel Ami* (1939), ecranizare a romanului omonim al lui Maupassant, într-o manieră amintind musicalul, dar rămînînd o comedie-dramă-muzicală, în care se lansa celebra melodie „Te iubesc fetele, Bel Ami", și pe care revista „Cinema", 1940, o califica astfel: „*Bel Ami* este o încîntare a ochiului, un farmec al auzului, o desfășurare vie și intensă a celor mai veridice și nobile sentimente, o capodoperă a artei cinematografice. Magistrala regie și nepreţuita interpretare a lui Willi Forst au reușit să se ridice la nivelul concepției lui Maupassant"; *Der Vorhang fallt* (*Cade cortina*, 1939), film muzicalo-polițist; *Ins blaue Leben* (*Un vis sub cer albastru*, 1939), „o poveste de iubire ce și-a ales cadrul adecvat de adevărată poezie, înfățișînd încîntătoare peisaje din Veneția, Florența, Roma, Neapole și insula Capri. Interpretat de Lilian Harvey, care-și găsește unul din rolurile care i-au făurit popularitatea, și de un nou june prim, Vittorio De Sica, *Un vis sub cer albastru* a întîmpinat o bună primire din partea spectatorilor noștri" („Cinema", 1940); *Immer nur du* (*Totul pentru tine*, 1941), „cu un scenariu simplu dar amuzant", pe canavaua căruia „Karl Anton a realizat un film de fast și strălucire, cu multe intermezzo-uri comice. La aceasta a contribuit în mare măsură interpreții principali: Johannes Heesters și Dora Komar" („Cinema", 1941); *Herz*

Scanned with OKEN Scanner

modern möbliert (*Fete din balet*, 1940) și *Liebeskomödie* (*Comedia dragostei*, 1942), două filme incisive, ironice, conforme cu temperamentul neastîmpărat și viziunea pe atunci modernă a actorului Theo Lingen; sau *Frauen sind keine Engel* (*Femeile nu sînt îngeri*, 1943), o glumă polițistă, plasată pe un pachebot de lux, la bordul căruia o frumoasă domnișoară îi dă o lecție usturătoare unui regizor îngîmfat, ce nesocotește cu încăpățînare talentul scenaristic al femeilor, film semnat de Willi Forst și interpretat de Marte Harell, Axel von Ambesser și Curd Jurgens.

După război, studiourile vieneze—a căror producție cinematografică s-a confundat pînă atunci cu cea a studiourilor germane — vor înclina spre filmul-revistă (profitînd de personalitatea multilaterală a Marikăi Rökk), spre revista pe gheață (profitînd de numele și renumele diverșilor campioni și campioane ale patinajului artistic), acordînd un spațiu mai restrîns comediei și melodramei muzicale, ilustrată în această perioadă de două vedete incontestabile ale muzicii ușoare austriece: Peter Alexander și Caterina Valente. Așa cum vedeta comediilor muzicale produse de studiourile din R.F.G. în această perioadă rămîne Vico Torriani — cîntărețul german, cu nume italian, născut în Elveția — înzestrat cu o voce frumoasă de tenor, admirabil adecvată serenadelor și cantonetelor.

Cît privește producția studiourilor din R.D.G., acestea se arată atrase mai mult de temele grave și serioase și mai puțin de genul „ușor al comediilor muzicale, cîteva reușind totuși să-și facă loc pe platourile cinematografice: *Modell Bianka* (*Model B.*, 1951), *Meine Frau macht Musik* (*Nevastă-mea cîntă*, 1958), *Verwirrung der Liebe* (*Rătăcirile dragostei*, 1959), *Eine Handvoll Noten* (*Un pumn de note*, 1961), *Reise ins Ehebett* (*Dragostea învinge*, 1965), *Heisser Sommer* (*Vară fierbinte* sau *Intîlnire pe malul mării*, 1967).

Italia, țara soarelui și a muzicii, țara în care toți bărbații sînt de predilecție tenori și iubesc cu forța unei patimi de o mie de sori, a furnizat

Scanned with OKEN Scanner

omenirii un tip de voce definit în noțiunea: „școală-italiană-de-bel-canto" — atît de faimoasă încît un tenor, fie el născut și pe planeta Marte, va trebui, dacă vrea să devină celebru, să se reboteze cu un nume cît de cît italienesc — și un tip de amorez imortalizat sub trăsăturile lui Rudolph Valentino, primul mare idol cinematografic. Perioada inițială a comediei și a melodramei muzicale italiene a fost perioada trubadurilor scoși de la naftalină, epoca „Orfeilor" cerșind și nu impunînd iubirea unor „Euridice", din fericire neatinse încă de „mușcătura-grabei-întoate". Ne aflăm în epoca în care cîntărețul de operă, cu un fizic mai curînd ingrat decît fermecător, dar înzestrat cu o voce valorînd cît fizicul unui Gary Cooper și Robert Taylor la un loc, este „prințul" comediilor și melodramelor cu muzică. Există în producția italiană a acestor ani o mare abundență de asemenea filme, perioada de vîrf situîndu-se, paradoxal, tocmai în timpul războiului, cînd răsar acele comedii cu telefoane albe, de un lux exorbitant, în care oamenii par a nu ști altceva decît să zburde, cuprinși de o oarbă frenezie, dintr-un nimic într-un alt nimic, golul sufletesc devenind adevărul absolut, descoperit, în sfîrșit, iar saloanele, dormitoarele și mătăsurile idealul suprem...Peliculele în care au apărut, pe lîngă alte vedete ale ecranului italian, și o serie întreagă de celebrități ale scenelor lirice italiene: *Sei tu l'amore?* (*Știi ce-i iubirea?*, 1930), primul film italian „100% vorbit și cîntat", avîndu-l ca vedetă pe Alberto Rabagliati — partener al Janetei Gaynor în filmul lui Frank Borzage *Street Angel* (*Îngerul străzii*, S.U.A., 1928) — un cîntăreț de muzică ușoară, „uns actor de film" în urma unui concurs organizat de firma americană „Fox" în vederea descoperirii unui amorez urmaș al lui Rudolph Valentino; *Napoli che canta — Addio mio bello Napoli* (*Adio N.*, 1930), al cărui scenariu era țesut pe canavaua călătorului-turist venit să descopere frumusețea Neapolelui (și nu știu dacă mai „apoi să și moară"), din distribuția căruia făceau parte

Scanned with OKEN Scanner

Malcolm Todd și Anna Maria; *Tre uomini in frac* (*Trei oameni în frac*, 1932), *Vivere* (1926) și *Chi e più felice di me?* (*Cine e mai fericit ca mine?*, 1938), filme interpretate de marele tenor Tito Schipa, lansînd în cadrul unor scenarii destul de bine ticluite melodii și astăzi celebre, dintre care „Vivere" rămîne desigur cea mai cunoscută; *Il Carnevale di Venezia* (*Carnaval la V.*, 1939), *Fiori d'arancio* (*Flori de portocal*, 1944), *Il Vedovo allegro* (*Văduvul vesel*, 1949), gîndite anume pentru o mare cîntăreață italiană a epocii, soprana Toti Dal Monte; *Sinfonie dei cuori* (*Simfonia inimilor*, 1937), *Solo per te* (*Numai pentru tine*, 1938) și *Silenzio si gira* (*Liniște! Se filmează!*, 1943), a căror vedetă era din nou marele Beniamino Gigli, lansînd sau reluînd cîntece și arii din repertoriul său scenic, partenere fiindu-i Isa Miranda, Mariella Lotti și Maria Cebotari, soprana cu voce de aur, alături de care a apărut în numeroase filme, unele realizate în studiourile germane; *Musica proibita* (*Muzica interzisă*, 1942) și *O sole mio* (1949), două titluri din filmografia destul de bogată a baritonului de talie internațională Tito Gobbi; *La Canzone rubata* (*Prințesa jazului*, 1940), o comedie amuzantă cu muzică și încurcături, descurcate cu talent și haz de Vivi Gioi și Nino Taranto; *La Vita e bella* (*Viața e frumoasă*, 1943), în care alături de Alberto Rabagliati apărea marea și mult regretata tragi-comediană Anna Magnani; sau *Fuga a due voci* (*Actele, vă rog*, 1942), *Pronto? Chi parla?* (*Alo? Cine vorbește?*, 1945) și *Il Segreto di Don Giovanni* (*Secretul lui Don Giovanni*, 1946), pelicule croite pe măsura unei alte celebrități lirice italiene, tenorul Gino Bechi.

Din 1949 începe epoca trubadurilor moderni și, odată cu ea, moda utilizării cîntăreților de muzică ușoară în variate comedii și melodrame muzicale — extinzîndu-se astfel aria de exploatare a unor voci lansate de casele de discuri și de reclamă, atît a unor tinere speranțe cît și a unor personalități deja impuse — numele lor figurînd pe genericul a numeroase filme cu o deosebită priză în rîndul tineretului, fie că-i vorba de cele în care au apărut:

Scanned with OKEN Scanner

Claudio Villa — *Canzone di primavera* (*Cîntecul primăverii*, 1950), *Serenata amara* (*Serenadă amară*, 1952), *Canzone d'amore* (*Cîntecul dragostei*, 1954), *Granada addio* (*Adio G.*, 1966); Teddy Reno — *Saluti e baci* (*Salutări și sărutări*, 1952), *Ballata tragica* (*Balada tragică*, 1954); Domenico Modugno — *Destinazione San Remo* (*Destinația S.R.*, 1959), *Appuntamento ad Ischia* (*Întîlnire la I.*, 1960); Gianni Morandi — *In ginocchio da te* (*In genunchi mă întorc la tine*, 1964), *Non sono degno di te* (*Nu sînt demn de tine*, 1964); Little Tony — *Ridera* (*Ea va rîde*, 1967), *Cuore matto...matto da legare* (*Inimă nebună...nebună de legat*, 1967); Gigliola Cinquetti — *Dio come ti amo* (*Doamne, cît te iubesc*, 1966); Rita Pavone — *Feldmarescialla* (*Feldmareșala*, 1967); sau Mal — *Pensiero d'amore* (*Vis de dragoste*, 1969), *Amore formula 2* (*Dragoste de formula 2*, 1970).

Dintre celelalte studiouri preocupate consecvent de comedia ca și de melodrama muzicală, cele spaniole lansează și impun pe piața internațională cîteva personalități artistice, îndeosebi feminine. Preferință explicabilă, atîta timp cît știm cu toții că printr-o lege nescrisă s-a împămîntenit ideea că idealul în materie de „amorez" este italianul brunet și cu ochii scînteietori, iar idealul de „femeie-foc-și-pară" este Spaniolita, Carmencita sau Lolita, și ea brunetă și cu ochii numai patimă, fremătînd din nări și dansînd temperamental, în sunetul castanietelor și chitarelor, acele flamenco unice prin ritmul și vivacitatea lor. Din categoria acestor femei fatal-temperamentale, fac parte vestitele actrițe-cîntărețe și dansatoare: Imperio Argentina, Estrelita Castro (o artistă de varieteu specializată în flamenco), Marta Santaolalla și Sarita Montiel, „carmencita" timpurilor moderne, femeia cu zeci de chipuri, consumînd tipologia feminină de la fecioara Maria pînă la Lady Macbeth și cutremurînd de „oroare estetică" — cel puțin la noi — întreaga cronicărime. Filmele lor, purtînd titluri comice sau fatal-melodramatice, alcătuiesc o adevărată istorie cinematografică a unei țări cu o producție destul de însemnată numeric:

Scanned with OKEN Scanner

El Profesor de mi mujer (*Profesorul soției mele*, 1930) — primul film sonor spaniol, *Cinopolis o Elle veut faire du cinéma* (*C.* sau *Ea vrea să facă cinema*, 1931), *El Novio di mama* (*Logodnicul mamei*, 1934), *Morena Clara* (1936), *Suspiros de España* (*Dragoste de țigancă*, 1938) — melodramă cu cîntece, din păcate nu prea multe, un cronicar al epocii plîngîndu-se c-ar fi dorit să se vorbească mai puțin și să se cînte mai mult, *La Canción de Aixa* (*Cîntecul Aișei*, 1939), *Mariquilla Terremoto* (*Steaua din Sevilla*, 1939), *Los Millones de Polichinella* (*Ne-am întîlnit în miez de noapte*, 1941), *La Vida empieza a medianoche* (*Viața începe la miezul nopții*, 1943), etc...O altă specialitate a studiourilor spaniole au fost filmele „copiilor-cîntători" precum Joselito, Angelito sau Marisol (reamintind într-un fel de „copilul minune" al ecranului american Shirley Temple), cărora li se consacră filme ca: *Escucha mi canción* (*Ascultă cîntecul meu*, 1959), *Aventuras de Joselito en America* (*Aventurile lui J. în A.*, 1961) — un fel de „Cuore", dar în care copilul nu-și mai caută mama ci tatăl, *Pachin* (1961), *Un rayo de luz* (*O rază de lumină*, 1961) sau *Bello recuerdo* (*Frumoasa amintire*, 1962). În ultimul timp atenția producătorilor s-a îndreptat spre „tineretul-cîntător", numele unor Raphael, Peret sau Rocio Durcal fiind exploatate în pelicule de tipul: *Cuando tu no estas* (*Cînd tu nu ești*, 1966), *Buenos días condesita* (*Bună ziua, contesă*, 1966), *Amor a todo gas* (*Dragoste și viteză*, 1970) sau *Las Leandras* (*Patricia și muzica*, 1970). Mai trebuie amintite aici și două filme muzicale din producția destul de modestă încă a Portugaliei: *A Severa* (1931), primul film sonor portughez, povestind viața unei cîntărețe de fado din secolul XVIII; și *Fado* (1947), a cărui muzică este admirabil pusă în valoare de către Amalia Rodriguez.

Nu puține titluri din filmografia celorlalte țări de limbă spaniolă și portugheză ca Brazilia, Argentina sau Mexic — țări cu școli cinematografice dezvoltate și cu o producție de filme muzicale destul de bogată — au reușit să treacă și

Scanned with OKEN Scanner

dincolo de hotarele patriei lor, între care: *La Edad del amor* (*Vîrsta dragostei*, Ar., 1953) și *Edad dificil* (*Vîrstă dificilă*, Ar., 1956); *Sobre las olas* (*Peste valuri*, M., 1932) și *Alla en el Rancho Grande* (*Mergem la R.G.*, M., 1936) — două pelicule de un mare succes comercial, ce au deschis Mexicului și alte piețe cinematografice de limbă spaniolă, permițîndu-i astfel să producă anual, între 1935—1940, cîte 30—40 de filme, *Serenata en Mexico* (*Serenada mexicană*, M., 1955), *Cuando Mexico canta* (*Mexicul cîntă*, M., 1956), *Cielito Lindo* (M., 1958), *El Gran espetaculo* (*Carmela*, M., 1959), *Bolero immortal* (*Nemuritorul b.*, M., 1960); *O Amor em quatro tiempos* (*Dragoste în patru timpi*, Br., 1970), *Em ritmo jovem* (*In ritm tineresc*, Br., 1971), etc....Filme ce au făcut cunoscute pe mapamond numele unor vedete latino-americane ca Lolita Torres, Barbara Mujica, Lola Flores, Rosita Quintana sau Adriana.

La fel s-a întîmplat și cu cîteva filme din producția abundentă a unor țări orientale ca Egipt, Turcia și în special India — care practică filmul muzical în mod curent — filmele de aici neputînd fi concepute fără cîntece, oricît de dramatice și mai cu seamă melodramatice ar fi. Deși destinate pieței interne, cîteva dintre ele au răzbătut și pe piața occidentală, „sfîșiind" inimile sensibile ale amatorilor de povești lacrimogene. Din Egipt: *Tahta daw' al kamar* (*Sub clar de lună*, 1929) — primul film sonor egiptean, sincronizat cu discuri, *Wedad* (1935) — avînd-o ca vedetă pe Om Kalsoum, care (ca și celelalte „staruri" naționale: Laila Murad, Asmahan, Badi Lama și Mohamed Abdel Wahab) a figurat pe genericul multor filme realizate în Egipt între 1930—1940, pelicule de un mare succes comercial în țările arabe, principala lor atracție constituind-o muzica și dansul: *Doa' el karawan* (*Strigătul Corlei*, 1951), *Seitan as Sahra* (*Diavolul deșertului*, 1953), *El Maraa el maghoula* (*Femeia necunoscută*, 1961), *Nar el shok* (*Flacăra dragostei*, 1970). Din India: *Alam Ara* (1931) — primul film vorbit indian în care muzica și dansul dețin un loc important,

Scanned with OKEN Scanner

Şirin Farhad (1931) — film ce conţinea nici mai mult nici mai puţin decît 42 de cîntece şi care a obţinut un succes extraordinar (se povesteşte că un căruţaş, sosit în capitala Indiei tocmai din Pendjab, a asistat la 22 de reprezentaţii consecutive ale sale), *Puran Baghat* (1933) — care a marcat o dată în istoria filmului indian, „cîntecele nemaifiind o simplă atracţie exterioară ci un element dramatic şi liric, integrat acţiunii" (Georges Sadoul), *Sita* (1934) — premiat la Festivalul de la Veneţia din 1934, în care Ramayana, frescele antice şi elementele teatrului clasic sînt utilizate de regizor pentru a da o interpretare personală filozofiei indiene, *Awara* (*Vagabondul*, 1952) şi *Shree 420* (*Articolul 420*, 1956) — filme de şi cu Raj Kapoor, ce au dezlănţuit o adevărată pasiune în rîndul spectatorilor europeni faţă de melodrama de tip indian, *Ek Phool do Mali* (*O floare şi doi grădinari*, 1969), *Anuraag* (*Ochii Shivanei*, 1972), *Aradhana* (*Vandana*, 1972) — ce nu aduc nimic nou pe „frontul scenaristic" (au în plus culoare şi imaginea în cinemascop), copleşind publicul cu un „potop de nenorociri şi dezastre" care mai de care mai incredibile; de menţionat şi *Terang bulan* (*Clar de lună*) — un film indonezian de mare succes, realizat în 1936 de către Alfred Balling într-o evidentă manieră hollywoodiană.

În comparaţie cu ele, studiourile cinematografice ale unor ţări nordeuropene ca Suedia, Belgia, Danemarca sau Olanda, neglijează genul, cele cîteva titluri — precum: *Glücksmelodie* (*Melodia fericirii*, Su., 1930), *Intermezzo* (Su., 1935), după care Hollywoodul va realiza în 1939 un remake cu acelaşi titlu, *Swing it magistren* (*S., maestre*, Su., 1941), *Laraninna pa vift* (*Alfabetul dragostei*, Su., 1941), *Hennes melodi* (*Cîntecul ei*, Su., 1941); *Jazz* (Bel., 1931), scurt metraj semidocumentar, al cărui acompaniament muzical era susţinut de francezul Maurice Jaubert, *En avant la musique!* (*Muzica înainte!*, Bel., 1935); *Otte akkorder* (*Opt acorduri*, D., 1944), film în scheciuri, a cărui acţiune se învîrte în jurul agitaţiei stîrnite de înregistrarea unui disc, *Forelsket i*

Scanned with OKEN Scanner

Kobenhavn (*M-am îndrăgostit la Copenhaga*, D., 1960), *Tagsten* (*Pînza*, D., 1966) sau *Sangen om den Rode Rubin* (*Cîntec despre R.R.*, D., 1970) — par niște simple „accidente muzicale" în mijlocul unei producții cinematografice cu preocupări de o cu totul altă factură.

Studiourile poloneze se arată a fi mai consecvente în ceea ce privește reflectarea profundă a specificului național, deși nici comediile muzicale realizate aici nu sînt scutite de ticurile și schemele scenaristice obișnuite: *Piesniarz Warszawy* (*Cîntărețul din Varșovia*, 1934), *Pientri viscej* (*Etajul cu bucluc*, 1937) — povestind cu haz discordanța dintre două generații, cea a muzicii de cameră și cea a jazului — *Wloczegi* (*Vagabonzii din Leopol* (1939), *Skrab* (*Comoara*, 1949), *Nie daleko Warszawy* (*Nu departe de Varșovia*, 1954), *Maz swojej zony* (*Soțul soției sale*, 1961), *Klub kawalerow* (*Clubul cavalerilor*, 1962) — „comedie-muzicală-de-epocă" cu iz de vodevil și operetă, cu un grup de celibatari convinși ce vor deveni în cele din urmă niște soți ideali — *Zona dla australijczyka* (*Soție pentru un australian*, 1963) sau *Mocne uderzenie* (*Lovitură puternică*, 1967), un film cu o intrigă atît de neprevăzută, încît cineva susținea c-ar trebui vizionat numai după luarea unui antinevralgic.

Cehoslovacia și Ungaria vor face într-o vreme concesii modelelor și clișeelor comerciale importate din studiourile austriece și germane (cu care se aflau dealtfel în permanentă colaborare, realizînd numeroase coproducții sau versiuni ale filmelor turnate acolo); cinematografia cehoslovacă reușește să-și capete independența după 1945 și să-și contureze propria personalitate artistică începînd din 1949, cînd se realizează excelenta comedie muzicală intitulată *Pytlankova schovanka* (*Fiica braconierului*, 1949), parodie a melodramelor de altădată, la valoarea căreia nu se vor mai ridica ulterioarele producții de acest tip: *Bylo to v maji* (*S-a întîmplat în luna mai*, 1950), *Hudba z marsu* (*Muzică și dragoste*, 1954), *Valcik pro milion* (*Vals pentru un milion*, 1959), o comedie muzicală sportivă, sau *Dva z onoho sveta* (*Doi din alte lumi*, 1962) — o comedie

Scanned with OKEN Scanner

cu doi fraţi gemeni care, profitînd de perfecta lor asemănare, îşi vor schimba identitatea, trăind fiecare viaţa celuilalt, precum odinioară eroii din *Comedia erorilor* de Shakespeare.

Mai personală (deşi tributară aceloraşi scheme ale epocii, cu amoruri pătimaşe şi fulgerătoare), comedia muzicală maghiară va înregistra totuşi cîteva succese: *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* (*Nu pot trăi fără muzică*, 1935), *Sportszerelem* (*Ţigane, tu mi-ai ghicit durerea*, 1936), *Danko Pista* (*Dragoste de ţigan*, 1940), *Egy tál lencse* (*Şoapte de iubire*, 1941), *Jelmezbál* (*Bal mascat*, 1942), etc.... După 1950, prezenţa sa devine tot mai rară şi mai puţin convingătoare: *Dalolva szép az élet* (*Cîntînd, viaţa e frumoasă*, 1950), *Állami áruház* (*Magazin de stat*, 1952), *Pirosbetüs hétköznapok* (*Concertul mult visat*, 1962) — un fel de reluare a temei din *Intermezzo* (S.U.A., 1939), o investigaţie psihologică în universul aparte al unui cuplu de muzicieni, a căror căsnicie, pe cale să se destrame, este refăcută în urma mai multor confruntări de conştiinţă, *Patyolat akció* (*Finala buclucaşă*, 1965), sau *Fuss hogy utolérjenek* (*Fugi ca să te prind*, 1972) — o amuzantă comedie muzicalo-poliţistă.

În ceea ce priveşte producţia unor ţări ca Bulgaria, Iugoslavia sau Grecia — cunoscînd de-abia în ultimele decenii un avînt cinematografic—comedia muzicală apare sporadic şi destul de nesemnificativ: *Vesna* (*Primăvara*, Iu., 1953), *Ne cakaj na maj* (*Nu aştepta luna mai*, Iu., 1957), *Velika turneja* (*Turneul veseliei*, Iu., 1961), *Tko pieva zlo ne misli* (*Cine cîntă nu are gînduri negre*, Iu., 1970), *Ljubav i poneka psovka* (*Dragoste şi amenzi*, Iu., 1970); *Starinnaia moneta* (*Moneda antică*, B. — R.F.G,. 1965); sau *Diplopenies* (*Dansînd sirtaki*, Gr., 1966).

Şi iată-ne ajunşi faţă-n faţă cu comedia şi melodrama muzicală românească! De remarcat că i-a fost acordată atenţie chiar de la începuturile sonorului, modesta şi vitregita noastră producţie cinematografică din acea perioadă consemnînd

Scanned with OKEN Scanner

cîteva filme nu lipsite de virtuți artistice: *Chemarea dragostei* sau *Rapsodia română* (1932) — melodramă muzicală și nu prea, dar în care cîntau baritonul Alexandru Lupescu și cîntărețul de muzică populară Zavaidoc; *State la București* sau *Alcazar* (1934) — „povestea unui mic funcționar, ce pleacă din tîrgușorul său moldovenesc, cu decorul lui arhaic, spre a veni într-o misiune la București. Aici, bietul provincial, cu graiul, portul și apucăturile sale, pare căzut din altă lume și, cuprins de ritmul trepidant al Capitalei, cade victimă unei serii de peripeții pline de haz. Cîteva scene de interior au fost filmate prin diferite case, iar cele mai importante în cabaretul «Alcazar». Această comedioară plină de umor și de bună dispoziție a avut ca interpret al rolului titular pe deosebit de înzestratul actor Ion Sîrbul, de la Teatrul Național, unul din falanga marilor noștri comedieni, care a dat viață personajului printr-un joc nuanțat și plin de observație omenească. În jurul eroului central, alți actori ai primei noastre scene înfățișau o serie de tipuri pitorești: N. Săvulescu, G. Baldovin, M. Gingulescu, Tanți Economu, Marietta Sadova și balerina Elena Penescu-Liciu. Filmul a fost produs de reprezentanții casei „Gaumont-film“ din Capitală, care l-a sonorizat în studiourile „Gaumont“ din Paris, cu o muzică adaptată după discuri românești. Premiera a avut loc la cinematograful „Capitol“ și a însemnat un frumos succes al regizorului Ion Șahighian și al echipei sale artistice“ (Jean Mihail).

O noapte de pomină (1939) — o comedie „melancolică“ al cărei erou, un modest și bătrîn funcționar de bancă, visează ca din agoniseala lui de-o viață să-și cumpere o căsuță, vis ce se va spulbera însă odată cu risipirea sumei respective într-un restaurant de lux (acolo cîntau Grigoraș Dinicu și Dina Cocea), unde l-au adus cîțiva foști colegi, cu ocazia împlinirii a 40 de ani de la absolvirea școlii (funcționarul nostru fusese cîndva un „strălucit și cuminte“ premiant); „Seara de gală consacrată premierei acestei realizări ni s-a părut de o semnificație mai adîncă. A fost parcă seara de

Scanned with OKEN Scanner

gală a filmului românesc, fiindcă în acea seară am văzut limpede, exemplificat, cît de mult se poate realiza la noi și cît de mult timp pierdusem. Admirabilă interpretarea actorului titular G. Timică. Odată mai mult, excelentul nostru comedian ne-a făcut dovada multiplelor sale însușiri, trăind personajul funcționărașului de bancă tipicar, cuminte și de o negrăită bunătate. O bună parteneră i-a fost Dina Cocea, a cărei fotogenie, frumusețe și grație s-au îmbinat de minune în lumina ecranului. Din distribuție au fost de asemenea buni în rolurile lor Costache Antoniu, Maria Wauvrina, G. Carussy și alții. Scenariul filmului, semnat de Tudor Mușatescu, a prilejuit cîteva situații vii de bun umor, cum ar fi episodul clasei de școală, moment care prin ingeniozitatea sa poate sta cu cinste în orice film străin. În concluzie, *O noapte de pomină* (în regia inspirată a lui Ion Șahighian), este o realizare care trebuie să ne facă cinste". („Cinema", 1939); *Două lumi și-o dragoste* (1946), realizat în coproducție cu Ungaria și Austria și finanțat de industriașul timișorean Pollack, dornic — din iubire și veleitate părintească — să-și vadă fiica, Agi Polly, vedetă într-un film conform cu teoriile sale de „om-cu-bani" ajuns peste noapte „filozof-democrat-filantrop", pelicula narînd cu haz și chiar cu talent nemaipomenitele aventuri amoroase ale unei fete de bancher, îndrăgostită la nebunie și sincer de un frumos muncitor, pentru care va renunța, ca-n filme, la bani, la lux, la o viață de huzur, ca să danseze în final, alături de omul iubit, printre strunguri, roți zimțate și alte minuni tehnico-uzinale, izvorîte din inspirația unui scenograf cu totul străin de imaginea unei hale de uzine.

Producția de gen de după naționalizare a Studioului „București", în pofida străduințiilor și adesea a talentului realizatorilor, nu va fi scutită de șabloanele dramaturgice ale înaintașilor: deși scenariile se declarau originale, ele erau de fapt variante ale vechiului arsenal scenaristic. Tatăl bogat și neînțelegător devine acum profesor-sperietoare, sau birocrat, sau șef de șantier, sau

Scanned with OKEN Scanner

antrenor—toți încăpățînați și retrograzi; fata, de predilecție studentă, cu sau fără familie prezentă în acțiune; iar băiatul, sau student, sau proaspăt inginer, sau...sau...,băiat bun, dar cu lipsuri, evoluînd cu toții în cadrul unei scheme mai mult sau mai puțin anchilozate.

Prima comedie de actualitate ieșită pe porțile studiourilor bucureștene, *Pe răspunderea mea* (1956), narează, adesea cu haz, aventurile sentimentale și cele profesionale ale unui tînăr și talentat creator de modele, care greșește din încăpățînare dar „se pocăiește" din și datorită dragostei, comedie pe genericul căreia figurează numele unor actori foarte îndrăgiți de public: Iurie Darie, Liliana Tomescu, Marcel Anghelescu, Ion Talianu și Ileana Iordache. Apoi au urmat: *Alo! Ați greșit numărul!* (1958), o comedie a cărei acțiune se petrece în lumea studenților de la conservator, și care, utilizînd trucuri și gaguri „clasice", cucerește publicul spectator prin firescul dialogurilor și prin naturaleța unei echipe actoricești, alcătuită din tineri plini de talent, temperament și farmec personal: Iurie Darie, Rodica Tapalagă, Ștefan Tapalagă și Stela Popescu; *Nu vreau să mă însor* (1960) — e greu de estompat aici nefirescul unor situații parcă vodevilești și atemporale, deși acțiunea se petrece în „zilele noastre" și încă într-un mediu uzinal, în cadrul căruia interpreții (Ștefan Tapalagă, Irina Petrescu, Liliana Tomescu, Nae Roman și Coca Andronescu) se străduiesc și reușesc să „viețuiască" și să cînte cît mai natural posibil; *Vacanță la mare* (1962), un fel de navetă turistico-muzicală, un soi de album cu vederi, urmărind și reușind să facă reclamă modernului nostru litoral; *Dragoste la zero grade* (1964), o altă „vacanță", de data asta la munte, cu tineret, brazi, cabane, săniuțe, schi și multe alte „delicii montane", cu muzică antrenantă; actorii (Iurie Darie, Florentina Mosora, Coca Andronescu, Dem Rădulescu, Dumitru Rucăreanu, Nae Roman) sînt însă obligați uneori să facă din camerele de luat vederi simple microfoane inventate pentru a se

Scanned with OKEN Scanner

lansa în fața lor aforisme și jocuri de cuvinte cu iz estradistic; *Împușcături pe portativ* (1967), „crimă" muzicală în culori și pe ecran lat, în care se cam trage cu gloanțe oarbe; *Pantoful Cenușăresei* (1968), ce-a ieșit puțin cam scîlciat din cauza acelor „grații desuete ale vechiului rețetar" adaptate „realității noastre obiective", dar în care există cîteva secvențe reușite, atît din punct de vedere al concepției regizorale (Jean Georgescu), cît și al interpretării (Ioana Pavelescu, Constanța Cîmpeanu, Geo Barton, Stela Popescu și Dorin Varga): „*Pantoful Cenușăresei* nu este *Noaptea furtunoasă*. Dar pe Jean Georgescu îl regăsim și-n această ultimă comedie. Îl redescoperim în felurite gaguri, în modul delicat în care dezvoltă o idilă, în farmecul unei scene de revistă. E un recital cu momente frumoase și momente mai puțin frumoase, cu episoade de virtuozitate dar și cu locuri comune" (Al. Racoviceanu). Însă „Recunoaștem în această comedie revuistică stilul pe care îl apreciem și îl iubim de «cinema de demult» al regizorului. Dar dacă în acest de demult stă farmecul admirabil al unor secvențe și puritatea nealterată a unor gaguri verbale și vizuale, tot de acest stil sînt însă prăfuite unele momente" (Adina Darian); și, în sfîrșit, *Cîntecele mării* (1970), din distribuția căruia fac parte Dan Spătaru și Natalia Fateeva, ambiționîndu-se să revoluționeze comedia muzicală românească, prin acel truc al denunțării tuturor acțiunilor „fatal" convenționale și schematice, dar din păcate lăsînd impresia unui lucru făcut la repezeală și a unei supărătoare senzații de „imitație". „Divertismentul muzical cinematografic are și el legile sale, rigorile sale. Genul e numai în aparență ușor și, atunci cînd e tratat cu ușurătate, nu poate duce la mare lucru. *Cîntecele mării* e un film pestriț, un *cocktail* în care autorul său, Francisc Munteanu, a amestecat de toate pentru toți: puțină comedie, puțin mister, puțin peisaj, puține fete (puțin frumoase) și puțini băieți (puțin crispați), și multă muzică. Dorind să pară dezinvolt, regizorul s-a avîntat pe un teren care nu-i pare familiar" (Al. Racoviceanu). O

Scanned with OKEN Scanner

opinie critică și mai categorică: „Părerea mea despre acest film este proastă. Chiar dacă nu aș lua ca nivel de comparație realizările reprezentative ale genului, să spunem filmul american *Cîntînd în ploaie*, ci aș aminti românescul și atît de negativ comentatul *Împușcături pe portativ*, și tot aș fi dezamăgită. E adevărat că povestea filmului am urmărit-o destul de greu, sau aproape deloc, dar probabil sînt eu de vină și nu scenariul, care îmi închipui că a fost citit înainte de începerea filmărilor. Frumosă și melodioasă muzica lui Temistocle Popa, dar neservită întotdeauna de o orchestrație interesantă. În genere filmul este atît de «necomedie muzicală», încît muzica, repet frumoasă, a lui Temistocle Popa, nu-l putea salva" (Camelia Dăscălescu).

S-ar putea spune că, în ceea ce privește comedia muzicală, s-a practicat la noi o „cinematografie pe hîrtie", teoretizată admirabil mai înainte de realizarea filmului și explicată și scuzată și mai admirabil, după ce filmul a fost realizat. Este timpul ca cineaștii noștri să depășească acest punct mort al teoretizărilor, al comodității și al „imitațiilor", dăruind publicului nostru comediile muzicale mult visate, în stare să afirme și peste hotare talentele pe care le avem și pe care le prețuim. Dar pentru asta trebuie să ne dăm seama că putem face mult — ba chiar foarte mult — și că nu ne mai rămîne decît să vrem și să ne străduim cu tot dinadinsul.

Înainte de a trece la activitatea studiourilor americane, trebuie să ne oprim mai întîi la producția cinematografică a Albionului, care, chiar dacă nu-i prea numeroasă pentru început, a reușit să se impună în ultimul timp pe plan internațional, datorită mai ales unor cete de tineri pletoși și cu chitare. Englezii, dintotdeauna conservatori, au fost la început mai reținuți cu „neserioasa" modă a filmelor „cîntătoare", preferînd, pentru puținele lor realizări de factură muzicală, să importe actori de pe alte meleaguri, precum Maurice Chevalier, Paul Robeson, Sari Maritza sau Charlotte Ander, ca și cîțiva regizori de pe continent, precum italia-

Scanned with OKEN Scanner

nul Carmine Gallone sau francezul Edmond Th. Gréville. Dintre regizorii autohtoni ce-și dau obolul lor comediei muzicale, Herbert Wilcox se arată cel mai consecvent cu genul și realizează în timp numeroase comedii și melodrame muzicale, avînd-o ca vedetă pe soția sa Anna Neagle, talentată și complexă actriță care trece cu ușurință de la dramă la comedie, de la cînt la dans.

Așa au apărut în această perioadă filme ca: *The City of Song* (*Orașul cîntecului*, 1930), unul dintre primele filme sonore engleze, realizat de italianul Carmine Gallone, cu Jan Kiepura și Betty Stockfeld în rolurile principale; *Greek Street* (*Romanța dragostei*, 1931), cu o altă vedetă adusă de pe continent: Sari Maritza; *Good Night, Vienna* (*Bonsoir, Viena*, 1932) și *Limelight* (*Cîntărețul tristeții sale*, 1936), două filme de succes interpretate de Anna Neagle; *Two Hearts in a Waltztime* (*Două inimi și-un sărut*, 1934), „capodoperă de fast, muzică, sentimentalism și umor", cu Carl Brisson, actor ce s-a impus drept unul din cele mai simpatice *staruri* americane, și care a fost „convins cu mari sacrificii să filmeze un film în Europa. Parteneră îi este frumoasa Francis Day, iar muzica este compusă de inspirații Robert Stolz și Franz Wienna" („Cinema", 1935); *Everything in Life* (*Cîntecul privighetorii*, 1936), povestea unei cîntărețe, îndrăgostită de un compozitor necunoscut, a cărui operetă nu se încumetă nimeni să i-o monteze. „Filmul, îngrijit realizat, se bucură de mult fast, lux și de un ritm trepidant. Cîteva frumoase melodii originale pun în valoare glasul de privighetoare al excelentei Gitta Alpar, care a avut un demn partener în persoana lui Neil Hamilton" („Cinema", 1938); *Moonlight Sonata* (*Sonata lunii*, 1937), „peliculă-document", care pe lîngă o poveste sentimentală cu o familie gata să se destrame, dar care în final va rămîne unită și fericită, păstrează pentru posteritate chipul și măiestria interpretativă a lui Ignacy Paderewsky, om de stat polonez și pianist celebru, cîntînd aici lucrări de Liszt, Chopin și bineînțeles *Sonata lunii* de Beethoven, punctul cheie în rezolvarea între-

Scanned with OKEN Scanner

gului conflict dramatic; *Sunset in Vienna* (*Amurg în Viena*, 1938), cu Anna Neagle, Tullio Carminati și Lili Palmer (pe atunci la începutul carierei sale artistice); *The Proud Valley* (*Valea mîndră*, 1940), o poveste cam stîngace, cu un „Unchi Tom" (interpretat de Paul Robeson) rătăcit printre minerii unui orășel englez, amenințat de șomajul în masă; sau *I'll Be Your Sweetheart* (*Melodii nemuritoare*, 1945), „mare înscenare muzicală" mîndrindu-se cu numele „femeii diabolice" a ecranului englez din acea perioadă, Margaret Lockwood, aici în rolul deloc „diabolic" al unei mari cîntărețe și dansatoare ce sprijină cu faima și talentul ei pe un tînăr romantic și bătăios (Vic Olliver), în lupta pe care acesta o duce cu niște așa-ziși „piraţi de șlagăre"—falsificatori și vînzători pe sub mînă la prețuri de nimic, în dauna autorilor, a partiturilor unor melodii de mare succes — „maladie" ce a bîntuit pare-se piața muzicală engleză pe la începutul acestui secol, prevestind mai recentele „disco", „radio" sau „caseto-piraterii", foarte frecvente azi în occident. De prin 1950 începe așa-zisa epocă a tineretului furios, protestatar adesea fără cauză, creînd și măcinînd idoli, cîntînd pe străzi sau în cluburi înființate ad-hoc de dragul vreunui idol, nu arareori ele însele născînd idoli. Este epoca Rolling-Stones-ilor, a Beatles-ilor, a Beach-Boy-lor și a tuturor acelor formaţii muzicale în care Anglia s-a dovedit atît de fecundă, epoca acelor filme interpretate de tinere vedete muzicale consacrate sau de diverși tineri ajunși celebri peste noapte, ca să dispară peste zi, unele îngrijit lucrate, altele mai „dezlînate": *It's Great to be Young* (*E minunat să fi tînăr*, 1956), avînd drept cadru un magnific colegiu mixt englez, în care un profesor de istorie, mare amator de muzică, este hărțuit de un director ce socotește muzica doar o pierdere de timp; *Let's be Happy* (*Să fim fericiţi*, 1957); *A Hard Day's Night* (*Noaptea unei zile grele*, 1964), *Help!* (*Ajutor!*, 1965) și *The Knack and how to get it* (*Șpilul și cum să-l descoperi*, 1965), filme interpretate de cei patru Beatles, hotărîţi probabil să-și încerce norocul și pe „pînză" nu numai pe scenă;

și *Some People* (*Unii oameni*, 1962), peliculă adresîndu-se tineretului, discutînd problemele tineretului, dar eșuînd într-o hibridă „peliculă-dădăceală", cu de toate pentru toți. Mai viabile și mai eficiente sînt filmele cu Norman Wisdom, care, deși grotești și uneori de un haz cam căutat, au cel puțin marea calitate a sincerității copilărești, strîmbîndu-se și dînd cu tifla unei societăți cu „prințipii-scrobite".

Fără îndoială, dintre toate studiourile lumii, „paradisiacele" studiouri hollywoodiene — străduindu-se din considerente financiar-artistice să inventeze cîte ceva nou, în cadrul unor scheme scenaristice neschimbate de cînd lumea — sînt cele mai bine echipate cu forțe actoricești, fie autohtone, fie acaparate de prin studiourile de dincoace de ocean, nici un actor european care se respectă neezitînd să-și încerce norocul sub soarele torid al Californiei. Unii au reușit, alții au eșuat. Dar pentru mașinăria producției cinematografice americane, cadavrele vii ale ambițioșilor, nu înseamnă decît combustibil... Combustibil necesar întreținerii unui miraj: că „cetatea Hollywood" ar fi „Olimpul cinematografic", supremul for al muzelor și stelelor celei de-a șaptea arte, unde odată intrat — chiar și cu prețul renunțării la o carieră cu greu cîștigată aiurea — îți poți căpăta, în sfîrșit, dreptul la nemurire.

Nu știu cum s-a făcut, dar, mai mult decît vorba, muzica a exercitat din prima clipă a inventării sonorului o mare atracție asupra publicului, încît aproape în orice film, de orice factură, fie el și o „tragedie modernă", eroina sau eroul trebuiau să-și facă remarcate prin cîntece, atît durerea cît și bucuria. Așa se face că Janet Gaynor și Charles Farrel își cîntau iubirea în *Seventh Heaven* (*Al șaptelea cer*, 1927), Colleen Moore visa, cîntîndu-i candidă lui Gary Cooper în *Lilac Time* (*Jeannine*, 1928), languroasa Vilma Banky suferea muzical în *The Awakening* (*Deșteptarea*, 1928), Norma Talmadge și Gilbert Roland emoționau publicul cu cîntecele lor în *The Woman Disputed* (*Nopți furtunoase*, 1928), Richard Dix, frumosul

Scanned with OKEN Scanner

aventurier, își făcea praf admiratorii și admiratoarele cu harurile sale de cîntăreț în *Redskin* (1929), Ramon Novarro cînta și el în *The Pagan* (*Cîntecul păgînului*, 1929), în timp ce Gloriei Swanson i se rezervau cîteva arii în momentele cele mai dificile ale filmului *The Tresspasser* (*Infractorul*, 1929).

Dar oricît de „cîntătoare" ar părea aceste comedii și melodrame, ele nu pot fi totuși catalogate drept muzicale; nu se poate vorbi cu adevărat despre comedia și melodrama muzicală decît în clipa atragerii în lumea sonoră a filmului a diverselor figuri proeminente ale scenelor lirice și, mai ales, odată cu descoperirea unor actori complex dotați, știind să cînte, să danseze și să interpreteze un text, fie el și unul oarecare, pe care filmul îi va face cunoscuți și-i va impune pe plan internațional. Primele vedete ale comediilor și melodramelor muzicale americane au fost Al Jolson, Buddy Rogers (un cîntăreț cu o figură simpatică și un surîs fermecător), Nancy Carroll (drăgălașă, bucălată, blondă și cu ochii jucăuși, ca și întreaga serie a „fetișcanelor teribile" din filmele cu tineret și muzică), Janet Gaynor (suavă și melancolică, asemuită adesea cu Mary Pickford, „logodnica Americii", care va stîrni împotriva ei o ciudată și furibundă „campanie morală", ce-i va distruge cariera), Lilian Roth (o dansatoare devenită celebră la vîrsta de numai 16 ani, a cărei carieră fulgerătoare va fi la fel de fulgerător distrusă de către aceeași „ligă morală", scandalizată de frivolitatea și senzaționalul vieții sale particulare) și Eddie Cantor, exponent al comicului superficial dar direct, unul din „fanteziștii" cei mai populari ai epocii. Epocă care se caracterizează dealtfel printr-o abundență de asemenea „fantezişti" muzicali de toate temperamentele și tipurile, cineaștii americani încercînd în fel și chip să reînvie moda vechilor comedii burlești — la care nu voiau (și-ar fi fost chiar păcat !) să renunțe — s-o reînnoiască, s-o readapteze noilor

condiții tehnice, pigmentînd „aiurelile" și trăsnăile scenaristice cu muzică și ansambluri de balerine.

Din categoria acestora fac parte și filmele fraților Marx (Marx Brothers) — la început în număr de patru, ca în cele din urmă să rămînă trei: Harpo, Chico și Groucho, cel de-al patrulea, Zeppo (de fapt unchiul primilor trei), renunțînd ulterior să mai joace — pline de gaguri coborîte direct din comedia mută americană, în care efectele surprinzătoare ale distrugerii cu orice preț stîrnesc adevărate cascade de rîs. Ca și cele ale tripletei fraților Ritz (Ritz Brothers), mai puțin diferențiați tipologic și mai mult un trio muzical cu virtuți revuistice, scoțîndu-și efectele dintr-o zăpăceală continuă, în permanent contrast și contratimp cu situațiile din jur. De o deosebită diversitate, comedia muzicală americană mai cuprinde, pe lîngă genul acesta de clovni muzicali, de „nebuni săltăreți" împrăștiind în jur numai voioșie și bună dispoziție, și un alt soi de eroi, mai liniștiți, mai romantici din cadrul așa-ziselor comedii sentimentale sau lirice, ilustrate de nume ca: Lilly Pons (cîntăreață lirică americană, solistă a „Metropolitan Operei"), Dick Powell (actor dotat cu un farmec aparte), sau Mae West, actriță inteligentă, „bomba-sexy", raza de scandal și de viață tumultuoasă în anii negri de depresiune economică a societății americane, impunînd acel tip de femeie a saloonurilor vestului sălbatic, care dansează și cîntă provocator, bea whisky, luptă cu și alături de bărbați, fără să ofteze după un „Făt-Frumos-Cowboy" menit s-o ocrotească. Aflată la antipodul său, angelica, naiva, drăgălașa, imaculata Deanna Durbin, cu vocea ei de aur, rămîne fetița dulce a comediei muzicale americane, despre care s-a crezut că va fi veșnic „copilița ecranului", dar care după 10 ani de carieră cinematografică se dedică cu sîrg, plinuță și de nerecunoscut, profesiunii de casnică...

Dintre toate vedetele care au ilustrat genul, monstrul sacru al comediei muzicale americane — din această perioadă și după — rămîne, indis-

Scanned with OKEN Scanner

cutabil, recent dispărutul Bing Crosby, primul cîntăreț „crooner" din istoria muzicii ușoare, supranumit și „cîntărețul numărul unu al planetei numită pămînt", a cărui carieră cinematografică stă sub semnul unor filme muzicale produse de Mack Sennett. Bing Crosby se arată atras în egală măsură de comedia muzicală dar și de filmul-revistă — pe care-l practică însă numai în compania unor vedete ale genului, de talia unui Fred Astaire, Danny Kaye sau Donald O'Connor — de unul singur mulțumindu-se să apară în postură de cîntăreț-actor în cadrul unor comedii sofisticate uneori, sentimentale cel mai ades; în perioada 1944—1948, cu mici întreruperi, figurează numai pe locul întîi (și în restul timpului printre primii zece) pe faimoasa listă a vedetelor rentabile: „Money Making Stars".

Rivalul său, Frank Sinatra — cu o viață mai frămîntată decît a „seninului" Crosby — poreclit „The Voice" pentru calitățile sale vocale deosebite, deținător a două premii „Oscar", actor complex de dramă și comedie, cîntăreț și dansator de un farmec și o nonșalanță cuceritoare, a știut să se descurce printre capcanele publice și publicitare și ale afacerilor nu tocmai limpezi, ținînd piept cu strășnicie furtunilor de tot felul (dintre care cea stîrnită de căsătoria sa cu Ava Gardner putea să fie fatală pentru cariera lui).

Și pentru a întregi tabloul acestor ani de vîrf ai producției de filme muzicale americane, să mai amintim și alte cîteva titluri, cu sau fără prea mari pretenții artistice, ce demonstrează însă varietatea de preocupări, stiluri regizorale și interpretative, ticuri și tertipuri scenaristice, unele dintre ele vehiculate și azi în așa-zisele scenarii ultramoderne: *Dance of Life* (*Dansul vieții*, 1929), povestea ascensiunii și decăderii unui actor de vodevil, veritabilă dramă muzicală cu cîntece și dansuri, surprinzînd mereu prin realismul său discret și încărcătura emoțională a trăirilor; *Let's Go Native* (*Înapoi la natură*, 1930), prefigurînd absurdul viitoarelor comedii muzicale burlești; *Call of the Flesh* (*Strigătul cărnii*, 1930), cu un

fatal Ramon Novarro și o ingenuă Renée Adorée, în cadrul unei acțiuni plasată în epoca iubirilor mărturisite și trăite în ritm de tango; *Million Dollars Legs* (*Picioare de un milion de dolari*, 1932), film de un comic devastator, semnat de H.C. Potter și avîndu-i ca protagoniști pe Betty Grable și pe W.C. Fields, unul din marii actori ai ecranului american din această perioadă, al cărui comic era bazat pe umorul răutăcios, ce ascunde, așa cum spunea Samuel Lachize, „sub masca unui rîs nerușinat, o tragedie permanentă"; *Roman Scandal* (*Scandal la Roma*, 1933), o comedie „trăsnită" cu Eddie Cantor și Gloria Stuart; *La Cucaracha* (1934), „spectacol grandios (cu Steffi Duna și Don Alvarado), care cuprinde culoare, ritm, comedie și acțiune dramatică. Dealtfel bucureștenii și-au putut da seama de frumusețea acestei melodii, care actualmente flutură pe buzele tuturor" („Cinema", 1935); *Bolero* (1934), în care tenebrosul gangster George Raft dansează frenetic și pătimaș între viață și moarte; *I Dream Too Much* (*Un vis de iubire*, 1935), cu Lilly Pons și Henry Fonda; *She Done Him Wrong* (*Lady Lou*, 1933), *Go West Young Man* (*Nu sînt timidă*, 1936) și *Every Day's Holiday* (*Vacanță în fiecare zi*, 1937), a căror principală atracție o constituie prezența fascinantă a actriței Mae West; *Reckless* (*Dorința*, 1935), în care „blonda platinată" Jean Harlow își etala aptitudinile, pînă atunci „ascunse", de cîntăreață și dansatoare; *San Francisco* (*Orașul păcatelor*, 1936), socotit drept un „clasic al filmului muzical", un fel de superproducție cu muzică de operă, dansuri și refrene de revistă, iubiri, afaceri mai mult sau mai puțin dubioase, și mai ales un cutremur de pămînt (cel ce a devastat în 1906 orașul San Francisco), admirabil realizat din punct de vedere tehnic, și din distribuția căruia făceau parte trei mari vedete ale ecranului american: Jeanette MacDonald, Clark Gable și Spencer Tracy; *Hundred Men and a Girl* (*O sută de băieți și-o fată*, 1937), un film cu o fată încîntătoare (Deanna Durbin) zbătîndu-se să găsească de lucru unei orchestre de muzicieni șomeri (printre care

Scanned with OKEN Scanner

îi vom recunoaşte pe Adolphe Menjou şi Mischa Auer), ce vor cînta în cele din urmă, după multe peripeţii, cu mare succes, sub bagheta dirijorală a însuşi marelui Leopold Stokowski; *In Old Chicago* (*Focul din C.* sau *În bătrînul C.*, 1938), „poveste bine trăsnită de amor, cronică politico-socială naturală, viguroasă şi voioasă, «musical» în dîrdori, sagă a unei familii O'Leary, demnă de Forsyte şi Rocco, acest surprinzător de bun film, *În bătrînul Chicago*, vechi de aproape 40 de ani, ne dă minunata senzaţie a «deraierilor» proprii cinemaului serios. Înţeleg prin «deraiere», frenezia cu care ideile se duc de-a dura, îşi schimbă libere tonul, îşi părăsesc vesele genul, căzînd una într-alta, tragic şi comic, grandios şi derizoriu, ajungînd să se îmbrăţişeze şi să fertilizeze voluptos. Tot filmul e pus sub semnul unei asemenea «deraieri» de tragic în comic şi invers" (Radu Cosaşu); „Un film valoros mai cu seamă prin trucajele sale, şi care precede, de foarte departe, actualele filme-«catastrofă». Un mare spectacol, aşa cum se concepeau la epoca aceea, şi care a avut la timpul său un frumos succes" (Samuel Lachize). Revista „Cinema" (1938), la rîndul său, cu ocazia prezentării filmului pe ecranele bucureştene, furniza cititorilor cîteva amănunte interesante privind realizarea lui: „După terminarea scenariului, pregătirile înainte de începerea turnării au durat 4 ani de zile. Filmarea a necesitat nu mai puţin de 22 de luni. Cît priveşte bugetul realizării, el atinge fabuloasa sumă de 4 milioane de dolari. Oraşul Chicago care este mistuit de flăcări în film — reeditînd faimosul cataclism—a fost construit în întregime pe şantier şi apoi ars cu adevărat". Excelenţi interpreţii: Alice Faye, Tyrone Power, Don Ameche; *Paris Honeymoon* (*Luna de miere la P.*, 1939) — „Realizatorul acestui film", remarca Ion Golea, cronicarul revistei „Cinema" (1939), a utilizat la un loc toate elementele distractive: comedia bufă, muzica uşoară, comedia sentimentală, ingenuă, de calitate, etc. Bing Crosby este aici un văcar (cowboy) parvenit, pe punctul de a se căsători cu o contesă scăpătată. Franziska Gaál are o ingenuitate zburdalnică şi

zvăpăiala ei este foarte amuzantă. Interpretează aici o tînără și naivă fată de la țară, care se îndrăgostește de văcarul (cowboyul) milionar. Realizarea nu pune nici o problemă de înaltă filozofie și deci nu are nimic grav de rezolvat. Este însă amuzantă de la început pînă la sfîrșit și deci recomandabilă"; *Three Smart Girls Grow-up* (*Fetițele au crescut*, 1939), continuare la *Three Smart Girls* (*Trei fete dulci*, 1936), în care „Deanna Durbin este, incontestabil, vedeta filmului, vedetă de autoritate, tot atît de interesantă atunci cînd joacă sau atunci cînd cîntă. Remarcabilă de asemenea apariția excelentului comic Charles Winninger, al cărui umor reliefează de minune situațiile de haz ale acestui încîntător film" („Cinema", 1940); *The First Love* (*Primul bal*, 1939), film „atrăgător prin comicul simplu dar eficace al actorilor, plăcut prin întregul ansamblu artistic, atît din punctul de vedere al tehnicii cinematografice cît și al muzicii. Deanna Durbin cîntă cu multă căldură. Eugene Palette este de un comic irezistibil, iar Helen Parrish de o eleganță remarcabilă. Nu credem să existe spectator, fie cît de exigent, care să nu se fi declarat mulțumit de acest film" („Cinema", 1940); *There's Magic in Music* (*Farmecul muzicii*, 1940), a cărui acțiune se petrece într-o tabără internațională pentru copii orfani de război, toți cu talente muzicale: printre ei nimerește o fetișcană (Susan Foster) fără nici un dumnezeu, ce se va da pe brazdă în cele din urmă, integrîndu-se disciplinei și atmosferei de muncă de aici; *A Little Bit of Heaven* (*Un colțișor de rai*, 1940), o comedie muzicală cu vizibile căutări realiste și sensibile adevăruri psihologice, un fel de nouă variantă scenaristică a filmului *O sută de băieți și-o fată*, suta de bărbați instrumentiști fiind înlocuită aici cu vreo doisprezece unchi; *Hellzapoppin* (1941), un exemplu extraordinar de inventivitate cinematografică, părînd o aiureală absurdă, o bazaconie fără cap și coadă ce sfidează toate legile și stasurile scenaristice, o explozie stupefiantă a unei imaginații foarte libere, dar de fapt bine ținută în frîu, o

Scanned with OKEN Scanner

peliculă gîndită cu meticulozitate și realizată cu o siguranță de mare maestru; *Aloma of the South Seas* (*Aloma*, 1941), film de factură exotică, cu o spectaculoasă erupție vulcanică, din distribuția căruia fac parte Dorothy Lamour și John Hall; *Always in My Heart* (*Tu eşti de-a pururi în inima mea*, 1942), melodramă lirico-sentimentală (interpretată de Kay Francis, Walter Huston și Gloria Warren), cu niște copii drăguți și inimoși străduindu-se să refacă o familie dezmembrată de umbra unui trecut reprobabil al tatălui; *Two Girls and a Sailor* (*Două fete şi un marinar*, 1944), în care apărea, alături de Gloria de Haven și June Allyson, explozivul Jimmy Durante; *Luxury Liner* (*Vapor de lux*, 1948), cu Jane Powell și George Brent; *A Date With Judy* (*Odată cu J.*, 1948), povestind necazurile unui respectabil domn, „magnificul Wallace Berry", ursul sentimental, dorind să învețe rumbă și sambă de dragul soției, care-l bănuiește însă îndrăgostit de profesoara sa ad-hoc; *Five Thousend Fingers of Dr. T.* (*Cele cinci mii de degete ale Doctorului T.*, 1953), o comedie muzicală cu elemente fantastice, o mică capodoperă istorisind coșmarul unui băiețel obligat de mama sa să cînte la pian după metoda doctorului Terwilliker, deși el ar vrea să se joace, un simplu pretext pentru a fi purtați într-o lume ireală, de vis fantastic, „locuită" de creaturi stranii sau încîntătoare, născute din imaginația unui copil de 9 ani. „Există capodopere invizibile, filme despre care nici o istorie a filmului nu vorbește, și pe care un mic număr de spectatori fervenți le păstrează în adîncul inimii lor, ca pe o comoară fragilă, filme rare, inclasabile și care, printr-un fel de miracol, ne-au fermecat sufletele pentru totdeauna. *Cele cinci mii de degete ale Dr-ului T.* este unul dintre acestea. E un film pentru adulții încă copii, aruncînd asupra copilăriei una din privirile cele mai corecte din cîte există. Coregrafia imaginată de Eugene Loring, într-un decor inspirat totodată de expresionismul german și de suprarealism, nu seamănă cu nici o alta. E un film magic" (Michel Nuridsany); sau *Rhap-*

sody (*Rapsodie*, 1954), o melodramă cu multă muzică bună din creaţia unor compozitori clasici (Ceaikovski, Rahmaninov, etc.), în interpretarea violonistului Michael Rabin şi a pianistului Claudio Arau, „dublîndu-i" în scenele muzicale pe Vittorio Gassman şi John Ericson, „eroii-muzicieni-instrumentişti" (alături de Elizabeth Taylor) ai acestei agitate poveşti de dragoste cu despărţiri, reveniri, renunţări şi călătorii, prin mai toate oraşele cu o veche tradiţie muzicală din Europa.

În aceeaşi categorie a filmelor comico-muzicale mai pot fi încadrate şi cîteva filme ale lui Billy Wilder, cu parfum de vodevil, cum ar fi: *The Emperor Waltz* (*Valsul imperial*, 1948), a cărui intrigă este axată pe dubla dispută dintre un american simplu (Bing Crosby) şi cîinele său (o corcitură de rînd), pe de o parte, şi o fermecătoare aristocrată austriacă (Joan Fontaine), stăpînă a unui caniş de rasă pură, ai cărui strămoşi au avut dreptul la „mîngîierile imperiale" ale Mariei-Antoinette; *Some Like it Hot* (*Unora le place jazul*, 1959), aventuri comico-palpitante, plasate în perioada prohibiţiei şi a înfloririi jazului „hot", nici o clipă plictisitoare datorită unei strașnice echipe actoriceşti — Tony Curtis, Jack Lemmon, George Raft, Joe E. Brown şi bineînţeles Marilyn Monroe, cu al său permanent şi inimitabil „sugar" (dulceaţă), alergînd în goană nebună printre masacre, travestiuri, urmăriri, quiproquouri şi gaguri, adeseori de un umor amar, spre un final imprevizibil dar fericit; *Irma La Douce* (1963), o excursie muzicalo-turistică prin viaţa şi moravurile pariziene, susţinută de jocul antrenant al unui excelent cuplu actoricesc: Shirley MacLaine-Jack Lemmon, pe care Wilder i-a mai „reunit" odată, cu aceleaşi remarcabile performanţe actoriceşti şi în *The Apartment* (*Apartamentul*, 1960); şi mai cu seamă *Love in the Afternoon* (*Dragoste de după-amiază sau Ariane*, 1957), putînd foarte bine să se intituleze „Fascinaţie", cunoscuta melodie acompaniind permanent peripeţiile perechii Gary Cooper—Audrey Hepburn.

Scanned with OKEN Scanner

După război, studiourile americane, obsedate de ideea unor cupluri comice tip „Stan și Bran", vor inventa un nou tandem, alcătuit din Dean Martin și Jerry Lewis. Cuplul, din păcate, n-a durat mult — deși apariția lui a stîrnit un deosebit interes în rîndul publicului — conviețuirea lui desfășurîndu-se pe parcursul a patru ani (1952—1956): din 1956 Dean Martin s-a hotărît să apară numai în filme „serioase", iar Jerry Lewis — marele clovn modern — și-a continuat de unul singur, consecvent și cu pasiune, aventurile comice pe care în ultimul timp și le și regizează. Tot în această perioadă își face debutul și Doris Day, actrița blondă cu părul și glasul de „aur", dotată cu haz și inteligență... Ca și Mario Lanza, a cărui excelentă voce este fructificată în filme realizate sub forma unor „pelicule-conservă"; cu arii de tot felul și iubiri dintre cele mai incredibile... Vedeta incontestabilă a comediilor muzicale americane din ultimii ani a fost regretatul Elvis Presley, înzestrat cu o voce amplă și un fizic atrăgător, regele rockului, brunetul temperamental cu bluze de toate culorile și cel mai adesea de un roșu aprins, idol răsfățat căruia nu i s-a refuzat nimic, nici măcar jocul de-a cinematograful.

Mai trebuie incluse în această categorie a filmelor muzicale și „westernurile-cîntate", specie care apare chiar de la începuturile sonorului, îmbogățind lumea filmului cu un nou tip de personaj, cowboyul cîntăreț, ai cărui reprezentanți erau: Dick Foran, Roy Rogers (impunînd un personaj caracterizat printr-o ariditate a gesturilor, un mers teribil de aristocratic și un comportament aproape nobiliar, însoțit veșnic de prietenul său nedespărțit, calul Trigger), Will Rogers (cowboyul vorbind de unul singur, oricînd și oriunde călare, mînuind lasoul sau trăgînd cu pistolul), Tex Ritter (cîntăreț și compozitor cotat ca unul dintre primii zece actori, cei mai buni interpreți de western) sau Gene Autry (care impune acum un tip de cavaler al vestului cu totul aparte, sentimental și om de casă, plăcîndu-i mai mult să cînte decît să mînuiască o armă).

Urmaşul lor modern este Freddy Quinn, un „cowboy-made-in-Europa", cînd „cu chitară", cînd „fără chitară", cînd „sub stele străine", cînd, el, *Freddy und die Melodie der Nacht* (*F. şi melodia nopţii*, R.F.G., 1960) sau, el, *Freddy und das Lied der Prärie* (*F. şi cîntecul preriei*, R.F.G., 1969).

Cît priveşte filmele pentru şi cu Esther Williams (o excelentă înotătoare devenită pe neaşteptate vedetă la Hollywood), catalogate de unii drept „filme cu balet subacvatic", sînt de fapt nişte pelicule cu gimnastică nautică, — protagonista înoată sau schiază pe apă şi printre... schemele scenaristice, transferate de pe uscat în apă, fără nici o teamă de înec — reuşind să se menţină pe „valurile timpului" ca un fel de unicate, în acest vast şi eterogen univers artistic numit filmul muzical.

Practicate mai mult sau mai puţin, azi, comedia şi melodrama muzicală se preschimbă treptat-treptat în acel spectacol modern numit *musical*, spectacol cinematografic total, înglobînd nesăţios toate speciile muzicale din cîte se cunosc.

XI.

MUSIC-HALLUL ȘI REVISTA PE GHEAȚĂ

Stea de maximă strălucire în constelația universului de celuloid, music-hallul (revista cinematografică) este unul dintre cele mai îndrăgite și mai populare genuri de spectacol cinematografic, pretinzînd actori „totali", care să fie, totodată, cîntăreți și dansatori. Preluat din universul teatral, music-hallul va căpăta sub formă de film o mai mare spectaculozitate, platourile studiourilor și trucajele sfărîmînd chinga celor patru pereți scenici, oferindu-i alte dimensiuni, alt spațiu și alte posibilități — mult mai diverse — de montare.

Mai înainte însă de a ne ocupa de filmul de revistă propriu-zis, să ne oprim puțin la un derivat al music-hallului, revista pe gheață (*ice-show*), realizată cu mijloacele patinajului artistic, interpreții trebuind să fie patinatori de profesie, cărora li se mai cere, în afara măiestriei tehnice, puțin farmec, puțină frumusețe fizică și unora din ei, puțină nonșalanță în debitarea unui text în fața camerelor de luat vederi.

Desigur patinajul există de mult, încă de pe vremea patinelor confecționate din lemn. Dar ca spectacol filmic propriu-zis (întrucît ca spectacol scenic el își înscrie o dată mult mai tîrzie, ziua de 12 februarie 1950, zi în care a avut loc, la Paris, premiera primei reviste pe gheață din lume), revista pe gheață poate fi socotită drept o invenție a studiourilor americane. Acestea

Scanned with OKEN Scanner

încep să producă asemenea filme de îndată ce reușesc să pună mîna pe Sonja Henie — campioana mondială la patinaj artistic a anilor 1934—1935 — dispusă să renunțe la gloria sportivă de dragul gloriei cinematografice. Filmele sale — anual va turna cel puțin unul — sînt realizate în montări fastuoase și cu distribuții alcătuite numai din actori de mîna întîi, precum Adolphe Menjou, Don Ameche, frații Ritz, Tyrone Power, Cesar Romero sau Richard Green, pe care îi vom regăsi pe genericul unor pelicule ca: *One in a million* (*Prințesa patinajului*, 1936), *My Lucky Star* (*Regina carnavalului*, 1938), *Second Fiddel* (*Steaua nordului*, 1939), sau *Sun Valley Serenade* (*Serenada din Valea Soarelui*, 1941) — film de mare succes la vremea lui, dar cam îmbătrînit, chiar mai repede decît legenda sa.

Acestor titluri li se mai poate adăuga și *The ice Follies of 1939* (*Carnavalul alb*, 1939), un film-revistă-pe-gheață fără Sonja Henie, dar cu Joan Crawford și James Stewart în rolurile principale, înconjurați de un talentat ansamblu de dansatori pe patine. După 1948, cînd Sonja Henie renunță definitiv la cinematografie, formula acestor spectacole va fi preluată de studiourile din Europa — în cadrul cărora se mai realizase de fapt o asemenea revistă încă din 1943, *Der Weisse Traum* (*Visul alb*, Au.), cu Olly Holzmann, Wolf Albach-Retty, Lotte Lang, Hans Moser și Ansamblul vienez de patinaj artistic — și chiar acaparată de austrieci, care posedă o adevărată pepinieră de excelenți patinatori, mulți dintre ei campioni europeni sau mondiali. Unul dintre primele filme de acest fel realizate în studiourile europene a fost *Frühling auf dem Eis* (*Primăvară pe gheață*, Au., 1951), film destul de spectaculos în felul lui, dar rămînînd o simplă paradă, strident colorată, de pene, malacoave și tot felul de ciucuri și dantele.

Au urmat apoi: *Symphonie in Gold* (*Simfonia de aur*, Au., 1956), cu Germaine Damar, Joachim Fuchsberger și Hans Moser; *Traumrevue* (*Revista visurilor*, Au., 1959), cu dansuri nu dintre cele mai „visate" și cu o imaginație părînd prea re-

Scanned with OKEN Scanner

pede sleită de oboseala unei goane după subiecte; *Zimniaia fantazia* (*Fantezie de iarnă*, U.R.S.S., 1960) — evidențiind virtuozitatea patinatorilor, în imagini culese din cele mai neașteptate unghiuri, de o cameră de luat vederi aflată în permanentă mișcare; *Snow-White and the Three Clowns* (*Albă-ca-zăpada și cei trei clovni*, S.U.A., 1961) — pasăre rară într-o perioadă de secetă a genului în studiourile americane; *Ein Stern fällt vom Himmel* (*O stea cade din cer*, Au., 1961) și *Kauf dir einen Bunten Luftbalon* (*Cumpărați un balon*, Au., 1962) — filme realizate anume pentru un cuplu de patinatori de faimă internațională: Ina Bauer și Tony Seiler, acesta și schior de mare clasă; *Napfeny a jegen* (*Raze pe gheață*, U., 1962); *Die Grosse Kür* (*Pe luciul gheții*, Au., 1964), în care, ca întotdeauna, două agenții de impresariat se bat orbește pe doi celebri patinatori, și asta zadarnic, întrucît în final cele două firme vor fuziona și ne vor oferi un grandios spectacol pe, gheață; și *Zvezda baleta* (*Steaua baletului*, U.R.S.S. 1964) — în cadrul căruia secvența „Nopții de ajun", inspirată de basmul lui Gogol, rămîne o plăcută surpriză, plină de fantezie și umor, de grație și expresivitate coregrafică. S-ar părea însă că în ultimul timp *ice-show*-ul a intrat într-o epocă de declin, studiourile ocolindu-l nu se știe din ce motive, dar să sperăm că nu pentru multă vreme, întrucît revista-pe-gheață-cinematografică rămîne unul din spectacolele insolite, pline de farmec, fast și grație (în ciuda veșnicelor sale șubrezenii scenaristice), avîndu-și desigur scăderile dar și reușitele sale incontestabile și chiar inovațiile lui în ceea ce privește formulele clasice de spectacol.

Revenind la music-hall, trebuie spus că această specie, în perioada sa de început, nu era altceva decît expresia unei debordante imaginații cinematografice, într-un cadru scenografic de o extravaganță nemaiîntîlnită ulterior. Piane imense din interiorul cărora apar orchestre de sute de persoane, tobe uriașe pe care dansează cete de balerine, băi de proporțiile unei piscine, parcuri

întregi reconstituite pe platou, scene de sticlă, scări rulante, cascade și harpe din mărgele sclipitoare și trupuri de fete, pînă și o uriașă mașină de scris pe clapele căreia se dansează frenetic, literele fiind bătute pe hîrtie, în ritmul muzicii, de picioarele unor balerine. Aceste montări de început pot fi numite, pe drept cuvînt, spectacole de scenograf și coregraf, pentru că ceea ce uimește și azi în asemenea filme este cadrul plastic și evoluția coregrafică în cele mai ample mișcări posibile și cu concursul unor ansambluri de balet dintre cele mai numeroase. Acum apar așa-zisele „girls", nelipsitele dansatoare, alese cu grijă, conform unor „stasuri corporale" deosebit de drastice, și al căror farmec constă în perfecțiunea executării mișcărilor de ansamblu: toate la aceeași înălțime, toate în același timp, toate la fel de surîzătoare, dîndu-ți senzația unui uriaș trup omenesc, cu o sută de capete, două sute de mîini și două sute de picioare.

Maestrul favorit al acestei perioade, Busby Berkeley, este unul dintre cei mai mari coregrafi pe care i-a avut filmul american; provenit din music-hall, Berkeley va impune cinematografului formula spectaculoasă a revistei de tip Ziegfeld, îmbogățind-o însă prin varietatea unghiurilor de filmare, fară a fi speriat nici de spațiul imens al platourilor, nici de aparatajul cu totul nou pentru el și nici de specificul acestui aparataj, totul cerîndu-i o răsturnare totală a concepțiilor sale teatrale. Adept al mișcării de ansamblu, Berkeley compune cu migală tablouri coregrafice de o ritmicitate și o frumusețe a mișcării de ansamblu ieșite din comun(ca *Strada 42*, în anul 1933, *Parada aurului*, 1938). Virtuți pentru care mulți îl consideră drept realizator principal chiar și al filmelor pe al căror generic apare doar ca simplu coregraf și nu ca regizor. Tot ce se poate, cu atît mai mult cu cît Berkeley va trece ulterior el însuși la regia de film, fie în calitate de regizor independent, fie în calitate de coregizor. În orice postură s-ar afla, Berkeley rămîne însă primul coregraf de film care a știut să dea dansului

Scanned with OKEN Scanner

un caracter și o spectaculozitate pur cinematografică fascinantă, măiestrie însușită în mod paradoxal pe „cîmpul de luptă", în plin război, după cum afirma el însuși într-un interviu de prin 1968: „am învățat să dirijez «mișcările de trupe» pe vremea cînd îmi efectuam stagiul militar, ca locotenent de artilerie, în timpul primului război din Europa".

Pentru început, timiditatea și espectativa față de „noul-spectaculos-revuistic" este evidentă. Filme ca *Dance of Life* (*Dansul vieții*, 1929) sau *Applause* (*Aplauze*, 1929), a căror acțiune se petrece chiar în lumea teatrului de revistă, folosesc cu prea puțin curaj elementele specifice genului, regizorii interesîndu-se mai mult de firul acțiunii pe care vor s-o povestească cît mai limpede posibil. De-abia cu *Broadway Melody* (1929) se trece cu curaj la formula pregnant revuistică, acțiunea interesînd prea puțin, devenind doar un simplu pretext pentru cîntec și dans. Formula va triumfa în lumea întreagă un an mai tîrziu, cu pelicula lui John Murray Anderson *King of Jazz* (*Regele jazului* sau *Fantastic jaz*, 1930), model de fantezie și nestăvilită bucurie, de plăcere nebună a jocului de-a decorurile, de-a trucajele, de-a parada modei, de-a omul orchestră, de-a omul dansînd, de-a omul cîntînd, de-a omul îndrăgostit, de-a *Rapsodia albastră*, de-a visul, de-a realitatea, de-a sunetul, de-a culoarea — acesta fiind și unul dintre primele filme în culori — conservîndu-se admirabil în timp, ca un surprinzător spectacol vizual, cu un deosebit parfum de epocă, cu virtuozi și celebrități azi în mare parte uitate.

De-acum datează seria acelor *Broadway Melody* (1929, 1936, 1937, 1940), cît și seria celebrelor *Gold Diggers* (*Căutătoare de aur*), începută cu *Gold Diggers of Broadway* (*Fete de măritat*, 1930), continuată ulterior de *Gold Diggers of 1933* (*Parada aurului*, 1933) — capodopera acestui serial cu muzică și dans — *Gold Diggers of 1935* (*Parada aurului 1935*, 1935), *Gold Diggers of 1937* (*America Melody 1937*, 1937) și încheiată de *Gold Diggers in Paris* (*Paris Melody 1939*, 1938),

transfer al acestor căutătoare de aur din America în Europa. Pe lîngă filmele mai sus pomenite au mai existat și alte seriale precum: *The Big Broadcast* (*Marea emisiune radiofonică* 1932, 1935, 1936, 1938), încheiată de o *The Great American Broadcast* (*Cavalcada jazului*, 1941); *Hit Parade* (*Parada succeselor*, 1937, 1940, 1943, 1947); ca și cele cu „copiii minune" (*babes*), interpretate de Judy Garland și Mickey Rooney: *Babes in Arms* (*Copii în luptă cu viața*, 1939), *Strike Up the Band* (*Să ne facem o orchestră*, 1940) și *Babes on Broadway* (*Copiii de pe B.*, 1941).

Este epoca marilor montări, a marilor succese, mizînd pe fast și evaziune dintr-o lume plină de probleme grave, epoca subterfugiilor și minciunilor candide, epoca în care muzica și dansul pun stăpînire pe ecran, epoca în care se dansează frenetic pe coarda întinsă între pace și război, între viață și moarte, epoca în care rețetele de fericire și prosperitate se dau pe note, iar iubirile dintre o secretară și un patron sau dintre o patroană și un secretar sînt simple bagatele. De vom pretinde acestor spectacole niște formule scenaristice de o profunzime shakespeareană vom greși profund, întrucît de la ele nu putem aștepta decît ceea ce ne pot da, o glumă-iluzie, un hocus-pocus cinematografic, scoțînd din pălărie nu iepuri, ci căsătorii ideale cum nu se prea întîlnesc în realitate. Dealtfel, ceea ce rămîne dintr-un asemenea film e doar muzica și dansul. Pentru aceste două minunății, suportăm toate povestioarele trase de păr, pe care însă unii regizori știu să le facă totuși tolerabile și înghițibile, amuzante, uneori chiar credibile și emoționante. Culmea este că filmul muzical nu cunoaște așa-zisa categorie „B" (așa cum se întîmplă de pildă cu westernul). Bune sau rele, aceste filme aparțin doar categoriei „A", destinate nu numai pieței interne dar și exportului.

Oricare ne-ar fi reținerile în materie de scenariu, adevărul este că perioada 1930—1945 este perioada de aur a music-hallului. Acum se stîrnește o veritabilă avalanșă de filme bune, original

Scanned with OKEN Scanner

imaginate coregrafic și admirabil interpretate de actori populari pe atunci: Dick Powell, Joan Bennet, Helen Morgan, Charlie Ruggles, Lee Dixon, Bebe Daniels, Joan Blondell și mulți alții. Actori cu un deosebit farmec personal, dansatori și cîntăreți talentați, ce-au slujit cu credință și pasiune genul.

În această perioadă se realizează reviste spectaculoase, de obicei burlești, cum ar fi: *It's a Great Life* (*Viața e minunată*, 1929), film fastuos în tehnicolor, cu multe numere cîntate și dansate, din distribuția căruia făceau parte Lawrence Gray, Jed Prouty, Benny Rubin și surorile Duncan; *Show Boat* (*Magnolia*, 1929), cu Laura La Plante și Alma Rubens, după care vor mai fi realizate ulterior două remakeuri, unul în 1936 cu Irene Dunne, Helen Morgan, Paul Robeson, și Allan Jones, iar altul în 1951 cu Kathryn Grayson, Ava Gardner, Howard Keel și J.E. Brown; *On with the Show* (*În timpul spectacolului*, 1929) și *Chasing Rainbows* (*Noroc la femei*, 1929), a căror acțiune este plasată în lumea spectacolelor de revistă, cu oamenii ei pasionați de meserie, „vînînd" mai puțin „recompensele materiale" și mai mult „curcubee", așa cum afirma dealtfel titlul original al celui de-al doilea film, pe care casele noastre distribuitoare l-au „tradus", din motive comerciale, cu totul neinspirat; *Broadway to Hollywood* (*Mărire și decadență*, 1933), film cu un ton adesea dramatic, surprinzînd aspecte din lumea spectaculoasă a revistei, în interpretarea unor actori faimoși ai epocii: Frank Morgan, Alice Brady, Jimmy Durante și „băiețelul minune" Jackie Cooper; *Forty-Second Street* (*Strada 42*, 1933), film intrat în legendă (din distribuția căruia făceau parte Warner Baxter, Bebe Daniels, George Brent, Ruby Keeler, Dick Powell și Ginger Rogers), o „cronică" antrenantă și convingătoare a tuturor etapelor pregătirii unui asemenea spectacol de revistă, cu toate intrigile, subterfugiile financiare, amărăciunile și bucuriile sale de scurtă durată, în care apare și o fațetă mai puțin strălucitoare și mai puțin cunoscută: cea a efortului epuizant și continuu, depășit doar de ambiția

profesională a fiecărei balerine de a-și impune talentul și personalitatea; *Young and Beautiful* (*Parada vedetelor*, 1934), „revistă a revistelor, în care apar, imitate, 13 celebrități ale ecranului yankeu. Acțiunea filmului deapănă povestea unei tinere candidate la gloria ecranului, care prin rîvnă și perseverență ajunge o mare stea a firmamentului cinematografic. În rolurile principale apar William Haines și Judith Allen, interpretînd corect pe cei doi eroi. Un grup de fermecătoare girls — «The Wampas Baby Stars» — aduc o notă de rară vioiciune filmului, în care se îmbină armonios muzica, luxul, dansul și umorul" („Cinema", 1939); *Born to Dance* (*Născută pentru dans*, 1936), povestea unei balerine, nevoită să o înlocuiască, în ultimul moment, pe vedeta unui „magnific" spectacol de revistă; muzica este semnată de Cole Porter, interpreți Eleanor Powell, James Stewart, Buddy Ebsen și Una Merkel; *Ali-Baba Goes to Town* (*Ali-Baba* sau *Califul din Bagdad*, 1936), despre care D.I. Suchianu spunea în cronica sa din „Cinema" (1938) consacrată filmului: „Nu-s printre cei care fac haz de Eddie Cantor. Dar asta n-are importanță. Căci în cazul cînd Eddie Cantor, în mod excepțional, și pentru cine știe ce pricini are haz, sînt primul care să i-o recunosc. Și-i tocmai ce fac acum, pentru *Ali-Baba*, un film jumătate basm, jumătate revistă de music-hall, unde episoadele basmului sînt tot atîtea numere de varieteu. Este insuportabil cînd numere de revistă țin în loc mersul povestirii. Dar aici povestea și revista sînt unul și același lucru. De aceea avem o impresie de viteză foarte agreabilă. Dealtfel se și merge foarte iute. Fiecare exhibiție se termină mult mai înainte ca noi să fi început măcar a ne fi plictisit de ea"; *Hollywood Hotel* (1937): „toate vedetele Hollywoodului și Broadwayului și-au dat întîlnire în acest film (Dick Powell, Rosemarie Lane, Frances Langford, Hugh Herbert, Edgar Kennedy). Este amuzant, este delicios și plin de haz. Regia lui Busby Berkeley întrece tot ce s-a realizat pînă acum. Două dintre cele mai celebre orchestre

Scanned with OKEN Scanner

dau ritm acestui film" („Cinema", 1938); *Everybody Sing* (*Toată lumea cîntă*, 1937), film ce are semnificația adevăratului început de carieră al actriței Judy Garland, aici un „copil teribil" al unei familii „trăsnite" de actori, interpretați de Reginald Owen, Billie Burke și Lynne Carver; *You Can't Have Everything* (*Parada nebunilor*, 1937) „este un film slab" — remarca D.I.Suchianu — — „familia Ritz are, la rigoare, merite umoristice, dar cu condiția să fie văzut o dată, să zicem chiar de două ori , a treia oară ea este așa de exasperant aceeași, încît murim de plictiseală. Apoi ei procedează printr-o profuziune de gaguri distribuite pe toată suprafața filmului și nu prin cîteva numere izolate. Numerele de music-hall sînt intercalate fără legătură logică, între două evenimente ale poveștii"; *The Cowboy from Brooklyn* (*Broadway strada norocului*, 1938); „subiectul este foarte amuzant. Un tînăr devine idolul Americii, grație vocii sale minunate. Întîlnește o fată de care se îndrăgostește și vrea să renunțe la tot pentru dragoste. Acțiunea se desfășoară într-un cadru de mare lux, cu melodii divine, umor și celebre numere de atracție. Vedetele filmului sînt: Dick Powell — incomparabilul diseur al Americii, fermecătoarea Priscilla Lane, Pat O'Brien și Ann Sheridan" („Cinema", 1938); *Goldwin Follies* (*Revista revistelor*, 1938) „pentru această realizare, turnată în întregime în minunate culori naturale, Goldwin a alocat un buget de 2 milioane de dolari. Delicioase girls, alese pe sprînceană din vasta armată a Hollywoodului, defilează în această uriașă paradă a veseliei, alături de starurile protagoniste: Adolphe Menjou — mult întinerit, Andreea Leeds — o nouă «găsire» a lui Samuel Goldwyn, frații Ritz — mai buni ca niciodată, Vera Zorina — subtilă actriță de teatru și fermecătoare balerină, și în sfîrșit, uluitorul ventriloc Edgar Bergen, împreună cu paiața sa Charlie MacCarthy, «copilul» răsfățat al Hollywoodului. Regia lui George Marshall precum și admirabilele compoziții ale duetului George și Ira Gershwin, contribuie mult la succesul aces-

tui spectacol savuros" („Cinema", 1938); *Ziegfeld Girl* (*Fata de la Z.*, 1941), un spectacol „supercolosal" cu o distribuție aleasă: Judy Garland, Lana Turner, Hedy Lamarr, James Stewart, Tony Martin, Jackie Cooper, Dan Dailey și Mae Busch, numerele muzicale și dansurile (interpretate de un corp de balet de 100 „girls") fiind semnate de Busby Berkeley; *For Me and My Gal* (*Pentru mine și prietenul meu*, 1942), o peliculă nostalgică despre viața teatrului de revistă și vodevil de dinaintea primului război mondial, cu Judy Garland, Gene Kelly, George Murphy și Martha Eggerth (rol ce marchează debutul hollywoodian al actriței); *Ship Ahoy!* (*Corabia înainte!*, 1942), cu interesante numere coregrafice executate de Eleanor Powell (printre care și acela al transmiterii unui mesaj morse în ritm de step — — ne aflăm doar în plin război) și gaguri amuzante, în interpretarea cuplului Red Skelton-Bert Lahr; *Cabin in the Sky* (*Un colțișor de cer*, 1942), cu un grup excelent de actori, cîntăreți și dansatori de culoare, printre care Ethel Waters, Louis Armstrong, Duke Ellington, John Bubbles Sublett și Lena Horne, uluind prin vulcanicul său temperament de dansatoare; *Broadway Rhythm* (*Ritmul Broadwayului*, 1944), din distribuția căruia făceau parte Gloria De Haven, George Murphy, Lena Horne și Tommy Dorsey, evoluînd cu toții în armoniile muzicii semnate de Jerome Kern; sau *Mother Wore Tights* (*Mama purta ciorapi de balet*, 1947), un alt spectaculos și amuzant „istoric" al revistei din „minunatele-vremuri-de-altădată", cu Dan Dailey și Betty Grable... Serie lungă, de bună calitate, continuată dealtfel și după 1950, cînd se realizează reviste ce îmbracă uneori chiar și straiele *musicalului*: *Mr. Music* (1950), cu un compozitor foarte înzestrat dar leneș (Bing Crosby), pe care secretara lui (Nancy Olson), în realitate o talentată actriță și dansatoare, îl va ambiționa să compună o revistă uluitoare, fantasmagorică, iar respectiva secretară va deține, bineînțeles, rolul principal în spectacol; *Singing in the Rain* (*Cîntînd în ploaie*, 1952),

istorie „ironic-melancolică“ a filmului muzical (interpretată de Gene Kelly, Debbie Reynolds, Cyd Charisse, Donald O'Connor), reînvie atmosfera anilor '27—'30, cînd naşterea primului film sonor (şi tandemul regizoral Donen-Kelly reconstituie în filmul lor „seara premierei“ acestui „spectacol“, prezentînd cîteva secvenţe din chiar prima peliculă sonoră, *Don Juan*, 1927, cu vedetele acelei epoci, parodiate în film: Mary Astor şi John Barrymore) a constituit o adevărată dramă pentru unii artişti, goana după „anonimi actori-voce“ care să dubleze şi să salveze astfel „vedetele mute“ căpătînd aspectul unei glume amare, cu puternice accente satirice; *Torch Song* (*Cîntecul torţei*, 1953), original şi interesant tablou al mediului teatral-muzical, al moravurilor şi culiselor acestei lumi atît de fascinante însă adesea fals-idilic prezentate, cu Joan Crawford în rolul unei cîntăreţe-dansatoare iubind un pianist orb (Michael Wilding); *Gentlemen Prefer Blondes* (*Gentlemenii preferă blondele*, 1953): moderne „căutătoare de aur“ (Jane Russell şi Marilyn Monroe), pornite pe bordul unui vapor şi, apoi, în mijlocul Parisului, în speranţa găsirii unor soţi cu bani şi eventual cu o mină de diamante; *Gentlemen Marry Brunettes* (*Gentlemenii se căsătoresc cu brunetele*, 1955), replică la „blondele preferate“, ameninţate de-acum să rămînă fete bătrîne; *French Dine* (*Modă franţuzească*, 1954), cu o regină a frumuseţii din Texas (Jane Russell), care, tracasată şi plictisită de pretendenţii săi, se hotărăşte să-şi părăsească ranch-ul şi să-şi caute „iubirea ideală“ prin New York şi călătorind cu un mare vapor de lux; *There's no Business, Like Show Business* (*Nu-i afacere mai bună ca afacerea cu spectacole*, 1954) — tot un fel de istoric al spectacolului de revistă (teatral şi cinematografic), pelicula parcurgînd o perioadă de un sfert de veac, de la cele mai vechi succese pînă la cele mai proaspete; în distribuţie, nume celebre ale genului: Marilyn Monroe, Donald O'Connor, Dan Dailey, Ethel Merman, Mitzi Gaynor).

Scanned with OKEN Scanner

Să ne oprim puțin la marii dansatori — adesea și cîntăreți — ai ecranului anilor '30—'60. Deși etapa de la începuturile sonorului este destul de vitregă pentru dansatori — fiind caracterizată mai mult prin „ansambluri-vedetă" și mai puțin prin „vedete solitare", căci moda „stelelor-dansatoare" cîștigă teren ceva mai tîrziu, odată cu constituirea cuplului Rogers-Astaire — cîțiva reprezentanți ai dansului ritmic modern reușesc totuși să impună o modă și să se impună ca o modă. Desigur și George Raft și James Cagney au uluit pe moment lumea cu virtuțile lor de dansatori, deși „aventurile lor dansate" par mai curînd un capriciu actoricesc al unora ce nu mai vor să joace același și același gen de roluri. Alături de ei au existat însă mulți interpreți faimoși, veniți direct din lumea music-hallului, cum ar fi Glenn Tryon — — un dansator fantezist, cu virtuți de acrobat și clovn muzical, Roy Bolger, Hermes Pan sau George Murphy, despre care se spunea la un moment dat c-ar rivaliza cu „Dady Fred", dar care impune în filmul muzical un cu totul alt tip, tipul dansatorului în frac, al junelui-prim-dansator, aiurit, elegant, cu o floare la butonieră, arborînd un surîs veșnic pe chipul său foarte plăcut. Și dacă dansatorii, orice-ar face, rămîn în umbra idolului numărul unu, Fred Astaire, dansatoarele reușesc să se mențină totuși la egalitate cu „steaua" Ginger Rogers, fără s-o umbrească sau să fie ele umbrite; deosebindu-se unele de altele printr-o manieră interpretativă foarte personală, printr-un anumit stil coregrafic — lucru rar într-o artă fără voia ei aceeași, întrucît nu se poate bate step decît într-un anumit fel, nu se poate valsa decît în ritm de 3/4 etc. — multe dintre ele ajungînd vedete după ce mai întîi și-au desăvîrșit ucenicia în anonimatul corpurilor de balet al legendarelor „girls".

Una dintre aceste prime dansatoare, Betty Grable, practica un dans plin de vivacitate, serios și grotesc, comic și sentimental, dovedindu-se totodată și o bună actriță de comedie, hazoasă, sigură de ea și de mînuirea efectului comic. Tot

Scanned with OKEN Scanner

în această perioadă de început, debutează și o altă fată blondă, cu zulufi și ochi mari albaștri, care avea să fie cunoscută pe ecran sub numele de Alice Faye. După ce activează în diverse trupe anonime, reușește în cele din urmă să forțeze porțile „cetății" Hollywood, mai întîi ca simplă figurantă (chorus girl), și mai tîrziu ca una din vedetele cele mai solicitate, numele ei apărînd alături de al unor stele de primă mărime ale filmului și music-hallului american, precum: Lew Ayres, Jack Oakie, Shirley Temple, Gloria Stuart, Fred MacMurray, John Payne, Tony Martin (cîntăreț, șef de orchestră și pentru o perioadă de timp „prinț-consort" al actriței), sau Don Ameche și Tyrone Power, cu care Alice Faye a alcătuit o tripletă poreclită de reporterii epocii „Cei trei mușchetari ai Hollywoodului".

Un an mai tîrziu decît Alice Faye — în 1935— — apare pe firmamentul cinematografic un alt nume sortit să cunoască o carieră strălucitoare: Rita Hayworth, actriță ce va ști să urce încet și sigur scara ierarhiilor hollywoodiene, impunîndu-se atît ca interpretă de dramă cît și ca o excelentă și fermecătoare dansatoare, în filmele: *Music in my Heart* (*Muzica e în inima mea*, 1940), *Cover-Girl* (*Modelul*, 1944), *Pal Joey* (*Prietenul meu J.*, 1957) și mai cu seamă *Gilda* (1946), ce va obține un atît de mare succes încît „bomba de la Hiroshima" a primit numele de „Gilda", iar o copie a filmului a fost chiar îngropată, de frica unui cataclism atomic — împreună cu alte minuni ale lumii moderne — pe o culme de munte, știută doar de expediția științifică ce-a îndeplinit misiunea.

Deosebit de bogată în debuturi, această perioadă mai lansează și mai confirmă și alte nume de actrițe-balerine, cum ar fi Eleanor Powell (adesea confundată cu Ginger Rogers — amîndouă fiind partenere ale lui Fred Astaire — o excelentă dansatoare, caracterizîndu-se printr-o variată gamă a mijloacelor coregrafice, de la dansul clasic pînă la cel modern), Vera-Ellen, Cyd Charisse (frumoasă și înzestrată balerină, ajunsă celebră

Scanned with OKEN Scanner

la vîrsta de numai 20 de ani, parteneră a multor dansatori faimoși, pentru care dansul modern ca și cel clasic nu are nici un fel de secrete), Ann Miller (torent de temperament și pasiune ritmică, bătînd step cu ușurința și firescul unei plimbări pe stradă), Mitzi Gaynor, Moira Shearer (balerină de factură clasică, neocolind însă nici dansul modern, în universul căruia se simte la fel de sigură și nestînjenită), Gwen Verdon, Zizi Jeanmaire (vedetă a dansului și music-hallului francez, utilizată la un moment dat foarte mult de studiourile americane atrase de stilul său insinuant franțuzesc și picanteriile sale cu iz rococo), Vera Zorina, Ludmilla Tcherina, Debbie Reynolds (dansatoare plină de vervă și aplomb comic), Natalie Wood, Audrey Hepburn sau Kay Thompson (uluitor de tînără și de vulcanică, chiar după ce a trecut de prima tinerețe). Nu trebuie uitate Pamela Tiffin, Ann-Margret, Lee Remick și desigur Shirley MacLaine, exploziva Shirley MacLaine ce-și datorează cariera de dansatoare și chiar de actriță mamei sale care, descoperind într-o bună zi că fiica sa în vîrstă de 3 ani are niște picioare și un mers de rață, se grăbește s-o înscrie la o școală de balet... Ca să nu mai vorbim de Joan Crawford, Judy Garland, Marilyn Monroe, Jane Russell, Ava Gardner, Martha Raye, Julie Andrews... Sau de ultimele sosite la porțile „cetății filmului" Barbra Streisand și Liza Minnelli... Multe și minunate dansatoare, unele venind, accidental sau voit, în lumea fascinantă și atît de controversată a music-hallului, pentru a-și demonstra varietatea și multitudinea mijloacelor artistice, altele fugind însă din lumea lui de teama șablonului, a plafonării.

În ceea ce-i privește pe dansatorii moderni, numărul lor este în orice caz mult mai redus; ei își cîștigă totuși comparativ cu balerinii clasici — care cel mai adesea sînt ținuți pe post de „porteuri", de „susținători" ai piruetelor balerinelor — o anumită „autonomie" și „egalitate", plutind alături de partenerele lor în ritmurile cele mai îndrăcite, în evoluțiile cele mai „aeri-

Scanned with OKEN Scanner

ene", bătînd step, valsînd, dansînd tango, fox-trot, rock-and-roll, twist sau combinînd clasicul cu modernul în cele mai curajoase si neașteptate desene coregrafice. Există în filmul muzical american și un lungan despre care poți crede mai curînd că este în stare să călărească, să mînuiască lasoul sau să tragă cu pistolul, dar nu să și danseze. Și totuși Dan Dailey dansează! Dansează — fără să fie stînjenit de picioarele și mîinile sale lungi, de masivitatea sa corporală de sportiv de performanță — cu eleganță și haz, părînd un fel de cowboy năzdrăvan ce și-a făcut din dans un „cal de bătaie" și din pantofii speciali de step niște pistoale, în tirul cărora demonstrația coregrafică devine o reală faptă de vitejie. Deosebit de toți și semănînd numai cu el însuși, rămîne Danny Kaye, unul dintre primii „bufoni-cinematografici-muzicali", „iluzionistul-dansator" știind să facă de toate, scoțînd din ființa sa sute de chipuri și gaguri, încurcîndu-se pe el dar și pe alții, cînd prost, cînd bufon, cînd nobil, cînd cerșetor, dar mereu actor, actor inteligent, ironic, sensibil, plin de haz, pentru care multitudinea tipurilor caracterologice umane nu mai constituie nici un obstacol. Din aceeași categorie a „bufonilor cinematografici", face parte și Donald O'Connor, actor-dansator, ce practică grimasele cele mai caraghioase, giumbușlucurile și comicăriile dansate, săriturile spectaculoase pe mese, scaune, pe pereți și prin pereți, în ritmul strict al partiturii muzicale.

Music-hallul, după cum era și normal, a avut largi ecouri și în Europa, unde și-a găsit destui adepți-realizatori, dornici să-l imite sau să-l fructifice la modul personal și original. Numai că, pentru început, aceste filme nu vor fi, din păcate, decît niște pelicule ce folosesc drept pretext atmosfera music-hallurilor, în cadrul unei acțiuni de factură polițistă — în această perioadă scenariștii europeni nu văd în music-hall decît un loc propice crimei și dramei pasionale — regizorii filmînd comod niște numere spectaculoase de cabaret, luate de-a gata. Dintre numele actrițelor-dansatoare, impuse de studiourile europene,

Scanned with OKEN Scanner

au răzbătut în timp pînă la noi, cel al actriței, cîntăreței și dansatoarei de cabaret de origine maghiară Rósi Bársony, cel al dansatoarei de origine austriacă La Jana, atracție a studiourilor germane din perioada 1936—1940, care moare la vîrsta de 35 de ani într-un accident, lăsînd în urma sa un număr mic de filme, dar destul de reprezentativ ca: *Der Schlemihl* (*Nătărăul*, 1931), *Truxa* (1936), *Menschen von Variete* (*Oameni de varieteu*, 1939), sau *Stern von Rio* (*Steaua din Rio*, 1940); și mai ales numele vedetei numărul unu a studiourilor vieneze și germane Marika Rökk, ce-a impus în filmul austriac un tip de fetișcană năucă, uimită permanent, aparent superficială și trecînd din iubire în iubire, dar totdeauna iubind un singur om. Odată cu vîrsta, personajul său capătă mai multă autenticitate, mai multă feminitate, actrița renunțînd la frivolități și la stilul „gamin-vienez" gen Danielle Darrieux. Și lucru ciudat, Marika Rökk nu și-a trădat ca alte actrițe — de teama stasului — pasiunea sa, „revista cinematografică"; valențele și „veleitățile" sale actoricești se perpetuează în cadrul unor filme realizate de „societatea-familial-cinematografică" Marika Rökk-Georg Jacoby, iar regizorul-soț este totdeauna preocupat de calitatea artistică a peliculelor, acestea conținînd în afară de dans și muzică și o partitură dramatică destul de bine ticluită: *Und du, mein Schatz, fahrst mit* (*Femeia în frac*, Au., 1936), *Kora Terry* (G., 1940), *Die Frau meiner Traume* (*Femeia visurilor mele*, Au., 1944), *Das Kind der Donau* (*Copilul Dunării*, Au., 1950) — excelentă revistă europeană, în stare să suporte comparația cu cele mai reușite producții de gen americane — *Maske in blau* (*Masca albastră*, Au., 1953), *Nachts im Grünen Kakadu* (*Nopțile de la „Papagalul Verde"*, R.F.G., 1957), sau *Die Nacht von der Premiere* (*Noaptea premierei*, Au., 1959).

Dintre toate țările europene, Austria s-a dovedit în perioada 1950—1960 mai perseverentă în practicarea filmului-revistă, bucurîndu-se și de experiența corpului de balet al „Operei de Stat"

Scanned with OKEN Scanner

din Viena — care, deși clasic prin excelență, nu se sfiește să practice și dansul modern — dîndu-și concursul la realizarea majorității peliculelor din această perioadă: *Abenteuer im Schloss* (*Aventură la castel*, 1952) — în care o trupă de balerini „nomazi", șomeri în căutare de lucru, nimeresc la castelul unor bogătași scăpătați, pe care-i vor ajuta (la nevoie făcînd și pe stafiile), să-l transforme într-un hotel-restaurant de lux; *Hannerl — Ich tanze mit dir in den Himmel Hinein* (*Dansez cu tine*, 1953); *Verlorene Melodie* (*Melodia pierdută*, 1952) — revistă cu „teză", pledînd pentru melodicitate, în plină epocă a cacofoniei muzicale.

Mai există și cîteva bune pelicule de gen realizate în studiourile din R.D. Germană: *Revue um Mitternacht* (*Revista de la miezul nopții*, 1962), sau *Auf der Sonnenseite* (*Șampanie și melodii*, 1962), foarte bine puse la punct ca tehnică, dar incluzînd, din păcate, valoroase numere coregrafice în contextul unor povești de dragoste cam naive, cam stufoase, cam artificiale și chiar lipsite de haz.

Preocupate de filmul-revistă se dovedesc a fi și studiourile engleze, invadate la un moment dat de acele cete de tineri ahtiați după muzică, după chitarele electrice și după toate trăsnăile ritmice ale muzicii ușoare, primii și cei mai solicitați rămînînd Petula Clark (descoperită de englezi după ce o prețuiseră și-o adulaseră mai întîi francezii) și Tommy Steele (vedeta rockului englez din această perioadă); după cîteva filme realizate aici: *London Town* (*Orașul Londra*, 1946), *The Duke Wore Jeans* (*Ducele purta blue jeans*, 1958), *Tommy the Toreador* (*Tommy toreador*, 1959), sau *Light Up the Sky* (*Strălucește sus cerul*, 1960), vor fi solicitați de Hollywood ca parteneri ai lui Fred Astaire în filmele *Half a Six-Pence* (*Jumătate dintr-o monedă de șase pence*, 1967), *The Happiest Millionaire* (*Cel mai fericit milionar*, 1967) și *Finian's Rainbow* (*Curcubeul lui F.*, 1968). În ceea ce-l privește pe Cliff Richard, acesta va rămîne o vedetă statornică a studiourilor britanice, în cadrul cărora realizează o serie întreagă de filme respirînd o voioșie și tinerețe molipsitoare,

Scanned with OKEN Scanner

precum: *Serious Charge* (*Răspundere serioasă*, 1959), *Expreso Bongo* (1960), *The Young Ones* (*Tinerii*, 1961), *Summer Holiday* (*Vacanță de vară*, 1963), *Wonderful Life* (*O viață ca în filme*, 1964) sau *Two a penny* (*Doi la un penny*, 1967), mereu însoțit de formația „The Shadows", care cîntă și dansează în jurul acestui fermecător interpret de muzică ușoară, serios cu el și cu meseria lui, știind totdeauna să fie un tînăr la modă fără a fi un dezechilibrat.

De dată ceva mai recentă, filmul lui Ken Russell *The Boy Friend* (*Prietenul*, A., 1971) este un spectaculos și strălucitor film-revistă, o satiră la adresa filmelor muzicale din anii '30, realizat în maniera Busby Berkeley, în care alături de „manechinul scîndurică", celebra Twiggy, și de Christopher Gable, apare și marea actriță a ecranului contemporan, Glenda Jackson.

Avea perfectă dreptate Gene Kelly cînd constata că acum musicalul și music-hallul s-au transferat în Europa. Cel puțin în perioada 1960—1970 studiourile din Franța, Austria, Italia, R.F.Germania, R.D. Germană, Uniunea Sovietică, Cehoslovacia și mai ales Anglia s-au dovedit foarte preocupate de filmul muzical în general. Dar ceea ce nu înțeleg este scepticismul lui Kelly privind evoluția ulterioară a musicalului și music-hallului, afirmînd despre ele că „mai curînd revin la operetă", în ziua de azi fiind greu, chiar „foarte dificil, dacă nu imposibil, să găsești o actriță sau un actor care să știe să cînte, să danseze și în același timp să joace convenabil". Să fi îmbătrînit și obosit oare prea repede acela care (alături de Stanley Donen și Vincente Minnelli) a revoluționat vechiul music-hall, ilustrat de numele unor regizori ca Lloyd Bacon, Roy Del Ruth, Norman Z.McLeod, sau Busby Berkeley, încercînd să înlocuiască vechile istorioare amoroase, de care uzau prea des înaintașii, cu un realism al situațiilor și problematicilor imaginate pe ecran, realism socotit de el drept „bază indispensabilă a oricărui bun music-hall"?

Scanned with OKEN Scanner

Cu atît mai mult cu cît se poate vorbi chiar și de o trinitate Donen-Kelly-Minnelli în ceea ce privește aportul la evoluția music-hallului american, urmăriți toți trei de ideea realizării unui spectacol muzical cinematografic complet, în cadrul căruia, dansul, cîntecul și acțiunea propriu-zisă să-și găsească un loc egal, drămuit cu o exactitate farmaceutică. Poate de aceea filmele lor îmbătrînesc mai greu, vădind același rafinament, aceeași seriozitate profesională în concepția montărilor și eleganță a mișcărilor coregrafice și de aparat, cu toate diferențele dictate de temperamentul și personalitatea artistică a fiecăruia. Minnelli: nervos și strălucitor, fastuos și spectacular, reușind să ridice filmul muzical — socotit de unii critici mai înainte, dar chiar și acum, drept un „gen minor" — pînă la rangul celorlalte genuri așa-zise „nobile". Donen: plin de umor, discret și grijuliu cu actorii și alegerea gagurilor, neevitînd însă nici el fastul montărilor. Și Gene Kelly: sobru, modest, calculat, înclinînd din „malformație profesională", spre partea coregrafică a spectacolului, dansînd mereu nu în frac ci în pantaloni „șifonați", în aspectul cărora descoperi întregul efort și întreaga oboseală din timpul numeroaselor repetiții. Gene Kelly a fost și rămîne un animator al music-hallului, un pasionat reformator al vechilor sale formule, chiar dacă se arată sceptic și obosit, declarînd că nu se nasc decît cel mult „unul sau doi actori-dansatori pe generație", din care pricină producerea filmelor-revistă ar deveni din ce în ce mai dificilă. Să aibă oare dreptate? A răscolit oare Gene Kelly prin toate ungherele și culisele fără să poată descoperi ceva demn de atenție? Se pare că nu!

Și dovada cea mai elocventă că lucrurile nu stau tocmai așa, ne-o servește cît se poate de convingător unicul, neobositul, magicianul Fred Astaire, care chiar la vîrsta venerabilă de peste 75 de ani se înconjură de o pleiadă de tineri dansatori, toți unul și unul, oferindu-le fiecăruia în parte posibilitatea de a demonstra publicului ce sînt în stare. E un gest pe care puțini maeștri,

ajunşi pe culmile celebrităţii, au tăria să-l facă. Fred Astaire apare pe ecran înarmat cu 20 de ani de experienţă scenică — în teatru a debutat alături de sora sa, Adele Astaire, la vîrsta de 4 ani şi jumătate; — dar şi dornic, „după atîţia ani de scenă, de o schimbare şi de o ocazie pentru o reînnoire profesională". Se va zbate, deci, să pătrundă în studiourile californiene, ce-l vor accepta în cele din urmă, oferindu-i pentru început un rolişor în filmul *Dancing Lady* (*Venus dansează*, 1933), în care Clark Gable o anunţa pe Joan Crawford că l-a „convins pe Fred Astaire, să vină de la New York ca să danseze cu ea".

Fred Astaire se adaptează repede muncii specifice studioului şi, perseverent cum era, munceşte zi şi noapte ca să se poată aclimatiza cît mai repede cu platoul, camerele de luat vederi, cablurile, microfoanele, clachetele şi împărţirea dansurilor pe secvenţe şi cadre, pentru a face faţă cît mai bine următorului film; *Flying Down to Rio* (*Nopţi în Rio de Janeiro*, 1933), socotit drept cap de serie al peliculelor cuplului Fred Astaire-Ginger Rogers — deşi nu era prima lor întîlnire, căci Fred participase în 1929 la pregătirea unui număr cîntat şi dansat de Ginger într-o revistă pe Broadway — de la care lumea ieşea fredonînd carioca şi memorînd numele noului cuplu predestinat să rămînă pe mai departe în lumea aventurilor muzical-idilice, din celuloid fragil. Şi aşa a început seria filmelor dansate şi cîntate de cei doi actori-dansatori, în număr de nouă, realizate timp de 6 ani — între 1933 şi 1939 — în care importantă nu-i nici acţiunea, nici măiestria regizorală ci dansul şi numai dansul, mai exact, muzica şi dansul, scenariile acestora fiind scoase întotdeauna din convenţional de ponderea, firescul şi bunul gust al interpreţilor, chiar dacă-şi modelează mereu personajele conform propriei personalităţi, rămînînd permanent „ei", în alte posturi, în alte costume şi în alte situaţii: *The Gay Divorcee* (*Divorţul vesel*, 1934), *Roberta* (1935), *Top Hat* (*Piccolino* sau *Jobenul*, 1935), *Swing Time* (*Swing*, 1936), *Follow the Fleet* (*Veniţi cu flota*, 1936),

Scanned with OKEN Scanner

Shall we Dance (*Invitație la dans*, 1937), *Carefree* (*Amanda*, 1938) — cel mai bun și cel mai închegat film din seria Astaire-Rogers, în care Ginger se dovedește a fi într-o excelentă formă de comediană, de un deosebit farmec și subtilitate interpretativă — și *The Story of Vernon and Irene Castle* (*Farandola*, 1939).

După acest ultim film, Fred nu se va mai întîlni cinematografic cu Ginger Rogers decît peste 10 ani, cînd vor fi reuniți de Charles Walters în *The Barkleys of Broadway* (*Familia B. de pe B.*, 1949)... Timp în care Ginger a trădat într-un fel sau altul dansul, interpretînd roluri cu pretenții psihologice în comedii sofisticate, drame polițiste sau chiar simple drame — obține chiar și un „Oscar" pentru rolul din *Kitty Foyle* (1940) — și din cînd în cînd apărînd în cîte un film cu cîntece și dansuri ca *Lady in the Dark* (*Doamna în întuneric*, 1943), o pretențioasă psihanaliză efectuată pe muzică și chiar dans, în care actrița interpretează rolul unei directoare de jurnal de modă, chinuită de vise, de halucinații și de ideea că trăiește psihic o a doua viață; sau *Oh Men! Oh Women!* (*Vai bărbații! Vai femeile!*, 1957).

Fred, în schimb, nu va trăda dansul — deși acceptă și el roluri pur dramatice ca cel din filmul lui Stanley Kramer *On the Beach* (*Ultimul țărm*, 1959) — dar „o va trăda" pe Ginger Rogers, încercînd să alcătuiască noi cupluri, care oricît de bune ar fi, nu mai sînt însă și ideale. „Trădările" sale au purtat diferite nume de actrițe și celebrități ale dansului, încîntate să poată apărea în compania acestui faimos dansator, cunoscut și admirat în lumea întreagă: Joan Fontaine — *A Damsel in Distress* (*Valetul și contesa*, 1937); Eleanor Powell — *Broadway Melody of 1940* (*Dansez pentru tine* sau *Melodiile Broadwayului*, 1940); Paulette Godard — *Second Chorus* (*Al doilea refren*, 1940); Rita Hayworth — *You'll Never get Rich* (*Nu vei fi niciodată bogat*, 1941) și *You're Never Lovelier* (*Ești cea mai frumoasă*, 1942); Marjorie Raynolds — *Holiday Inn* (*Hanul melodiilor*, 1942); Joan Leslie — *Sky's the Limit*

Scanned with OKEN Scanner

(*Nu te pot uita*, 1943); Lucille Bremer — *Yolanda and the Thief* (*Y. și hoțul*, 1945); Judy Garland și Ann Miller — *Easter Parade* (*Parada primăverii*, 1948); Jane Powell — *Royal Wedding* (*Nuntă regală*, 1950); Betty Hutton — *Let's Dance* (*Hai să dansăm* , 1950); Vera-Ellen — *Three Little Words* (*Trei mici cuvinte*, 1950) și *Belle of New York* (*Frumoasa din N. Y.*, 1952); Cyd Charisse — *The Band Wagon* (*Orchestra ambulantă*, 1953) și *Silk Stockings* (*Ciorapi de mătase*, 1957); Leslie Caron — *Daddy Long Legs* (*Tata-picioare-lungi*, 1954); Audrey Hepburn — *Funny Face* (*Mutră nostimă*, 1956); Debbie Reynolds — *The Pleasure of his company* (*Plăcerea societății sale*, 1961); și Petula Clark — *Finian's Rainbow* (*Curcubeul lui F.*, 1968).

Care este explicația care a stat și stă la baza mitului creat în jurul cuplului dansant Astaire-Rogers, socotit drept cel mai valoros din istoria cinematografului? În primul rînd, între cei doi parteneri a existat întotdeauna o înțelegere deplină și o unitate stilistică rar întîlnită. Apoi, întotdeauna Fred și Ginger s-au completat unul pe altul: Ginger este o „actriță diabolic de abilă și o surprinzătoare dansatoare" — după cum spunea Maurice Chevalier — știind să fie actriță chiar și atunci cînd dansează; iar Fred un excelent dansator cu reale aptitudini de comediant, știind să danseze și să fie muzical chiar și în postură de actor, amîndoi posedînd însă în egală măsură aceeași calitate supremă: dansează ca și cum ar merge și merg de parcă în permanență ar dansa. Și-apoi, și-apoi pentru că există ceva mai presus de înțelegerea noastră, ceva din domeniul magiei cinematografice, ceva ce se cheamă fascinație, proiectînd în noi și dincolo de noi o imagine ideală pe care n-o putem găsi decît în lumea de umbre a filmului, unde imposibilul devine posibil, și unde toate reținerile noastre, toate temerile și îndoielile noastre, dispar ca prin farmec.

Actualmente Fred Astaire are aproape 80 de ani, e tot activ, neastîmpărat, modest, surîzător, consacrîndu-se showurilor TV., pentru care a și primit

Scanned with OKEN Scanner

dealtfel două premii „Emmy" — „Oscarul televiziunii". Iar Ginger Rogers — la 67 de ani — nu se gîndește la vîrstă „fiind singura metodă, după ea, de a rămîne tînără", joacă cu mare succes în diferite spectacole teatrale și se pare că nu respinge ideea de a apărea într-un spectacol, alături de Fred. Numai că „el" se pare că nu se gîndește la așa ceva — nu pentru că n-ar vrea, ci pentru că pur și simplu nu se gîndește — acest mare actor fiind lipsit de melancoliile „retro", ba mai mult are oroare să-și privească vechile filme la televizor, întrucît îl „înspăimîntă gîndul că aceste filme, s-ar putea să mai fie proiectate și peste o sută de ani de-acum încolo". Pe noi nu ne sperie această posibilitate! Dimpotrivă o și dorim, pentru că Fred și Ginger sînt materializarea dansului însuși, dansului scos din canoanele și chingile unor legi imuabile, a dansului numit grație și firesc, a dansului închipuit ca o explozie a bucuriei de a trăi, a durerii, a dragostei, a împlinirilor și neîmplinirilor, a surîsului și a lacrimii, a fericirii și nefericirii, a tuturor sentimentelor și gîndurilor, temerilor și aspirațiilor din care este plămădită ființa umană. Ei nu dansează. Ei trăiesc dansul, preschimbînd mișcarea în gînd și gîndul în mișcare, învăluind totul cu emoție, acea emoție în stare să se desprindă de pe pînza ecranului și de imaginea de celuloid, să treacă în sală, să-i copleșească pe spectatori și să-i facă să uite că pe parcursul proiecției a mai existat și un pretext scenaristic — de obicei cam șubred, călcînd pe nervi sau stîrnind un sentiment de compătimire față de „zadarnicele chinuri" ale scenariștilor de a fi spirituali, inteligenți și convingător de sinceri în imaginația lor, uneori destul de plată și încîlcită.

Scanned with OKEN Scanner

XII.

SPECTACOLUL MUZICAL DE TELEVIZIUNE

Ne aflăm azi în plină epocă de „telecraţie“ şi „telefagie“, de răsfăţ şi comoditate, vizionînd spectacole în halat şi papuci, eventual cu cafeluţa şi ţigara alături... În epoca în care sîntem aruncaţi vertiginos, deşi stăm cuminţi între patru pereţi, în mijlocul unei vieţi trepidante, culeasă pe viu şi pe viu servită la domiciliu. În perioada în care o cameră de locuit e preschimbată, datorită unui tub catodic, într-un centru al universului. Ne aflăm în perioada în care spaţiul şi timpul devin simple jucării în mîinile noastre de simpli muritori, îndrăznind astfel să sărim cu o uşurinţă nemaipomenită, de pe pămînt în lună, din lună în adîncul oceanelor şi de aici tocmai la Pol sau în Sahara. Televizorul nu cunoaşte cuvîntul „imposibil“. Pentru el este chiar o obligativitate să ne demonstreze că „imposibilul“ nu există. De aceea ne poartă în prezent, trecut şi viitor în spaţiul restrîns al unui „timp-de-o-seară“, seară devenind ea însaşi trecut, prezent şi viitor. Televizorul este, pentru omul modern, o „mică-enciclopedie-vizuală-de-buzunar“, prin intermediul căreia lenea intelectuală, deşi într-un fel încurajată, este cît de cît înlocuită chiar şi pentru scurtă durată, de setea de cunoaştere. Acestei sete de cunoaştere, televizorul îi oferă telejurnale, teleenciclopedii, „drumuri în istorie“, panoramice ştiinţifice, telecinemateci, seri de teatru, seriale, romane foileton, „albume duminicale“ sau „vieţi pentru o idee“.

Ca să nu mai vorbim de emisiunile de divertisment propriu-zise, sau de emisiunile muzicale TV. (show TV.), prezențe obligatorii în programul oricărei televiziuni, dornică să ofere spectatorilor săi, pe lîngă înțelepciune, și puțină distracție.

Meritul creării acestui „spectacol muzical TV." nu știu dacă poate reveni unui studiou anume, întrucît el este specific televiziunii în general și a apărut automat în toate studiourile de pe mapamond, chiar în clipa în care acestea au fost înființate. De regulă, asemenea „showuri TV." sînt imaginate fie ca niște simple recitaluri, fie sub forma unor spectacole prezentate și patronate de o anumită vedetă făcînd pe gazda amabilă: Yves Montand, Juliette Greco, Gilbert Bécaud, Julie Andrews, Sacha Distel, Harry Belafonte, Sammy Davis jr., Henry Salvador, Zizi Jeanmaire, Jerry Lewis, Andy Williams, Bing Crosby sau Fred Astaire... Sau showurile realizate în linii, cercuri și pătrate albe sau negre, de copilul minune al televiziunii franceze Jean-Christophe Averty... Ca și showurile italiene: „Studio-Uno", „Biblioteca Studio-Uno", „Senza Rete", ori emisiunile noastre de varietăți „Dicționar muzical de la A la Z" sau „Gala lunilor", ingenioasele spectacole semnate cu mînă sigură de regretatul Alexandru Bocăneț... Și toate recitalurile sub formă de spectacol revuistic ale studiourilor de televiziune din Uniunea Sovietică, S.U.A., Austria, R.F.Germania, R.D.Germană, Bulgaria, Cehoslovacia, Ungaria, Spania etc... Spectacole ce demonstrează o mare varietate de stiluri interpretative, o mare galerie de tipuri, de personalități, de promisiuni și redescoperiri, de încercări de diversificare a unor artiști care vor să fie de fiecare dată alții, mereu noi, mereu surprinzători.

Dorința aceasta de diversificare a dus la un fenomen destul de ciudat, la care asistăm cu toții azi: cînd poeții își cîntă versurile, cînd actorii și cîntăreții scriu versuri, cînd actorii devin cîntăreți și dansatori, cîntăreții actori și dansatori, iar dansatorii și cîntăreți și actori. Nimeni nemaiștiind exact ce vrea să facă, dar toți făcînd ceea ce

nu se face în mod obișnuit, fenomen stîrnit de dorința de a fi tot și toate „într-unul singur" și „unul-singur" un întreg spectacol. De aceea fac film — cu sau fără cîntece — vedete ale muzicii ușoare ca: Gianni Morandi, Rita Pavone, Johnny Holliday — *D'où viens-tu Johnny* (*De unde vii J.F.*, 1963) și *A tout casser* (*Fără reținere*, F., 1968); Adriano Celentano — *Serafino* (I., Pietro Germi, 1968) și *Yuppi-Du* (I., 1975); Dalida — *Parlez-moi d'amour* (*Vorbește-mi de dragoste*, F., 1961); Connie Francis — *Follow the Boys* (*Vino cu băieții*, S.U.A., 1963); Adamo, Juliette Greco, Françoise Hardy sau Michael Jagger. Iar actori faimoși ca Jean-Claude Pascal, Serge Reggiani, Brigitte Bardot, Annie Girardot, Jeanne Moreau, Emmanuele Riva, Claudia Cardinale, Ann-Margret, Raquel Welch și Senta Berger scriu versuri, cîntă, dansează, imprimă discuri și apar în showuri scenice sau TV. Sophia Loren nu se lasă nici ea mai prejos în: *Il Paese dei campanelli* (*Țara clopoțeilor*, I., 1952), *It Starded in Naples* (*S-a întîmplat la Neapole*, S.U.A., 1960); Monica Vitti jonglează cu stridența, vulgaritatea și dansul-șoc de café-concert în *Nini Tirabuscio, la donna che inventa la mossa* (*N.T. femeia care a inventat mossa*, I., 1970), mossa fiind un dans foarte ritmat; ca să nu mai vorbim de Marlene Dietrich, pentru care „muzica" a fost și a rămas o mare și permanentă „dragoste", și de aceea cîntă — cu vocea sa unică, insinuantă, gravă și parcă puțin obosită, — în aproape toate filmele sale, începînd chiar cu primul dintre ele, cel care a lansat-o, *Der Blaue Engel* (*Îngerul albastru*, G., 1930; J. von Sternberg), și continuînd cu cele care au urmat: *Morocco* (*Maroc*, S.U.A., 1930; J. von Sternberg), *Desire* (*Pasiunea mea*, S.U.A.; F. Borzage, E. Lubitsch, 1936), *Seven Sinners* (*Șapte păcate*, S.U.A., 1940; T. Garnett) sau *Dishonored* (*Dezonorata*, S.U.A., 1931; J. von Sternberg). În ultimul există o scenă memorabilă, cînd Marlene (în rolul unei spioane din timpul primului război mondial, prinsă și condamnată la moarte chiar de șefii ei, militari obtuzi și intransigenți,

Scanned with OKEN Scanner

acuzată de a fi înlesnit fuga omului iubit), cîntînd la pian, trăiește înaintea execuției, în ritmurile cînd violente cînd liniștite ale celebrului vals al românului Ioan Ivanovici *Valurile Dunării*, o gamă întreagă de gînduri și sentimente, de la revoltă la resemnare, trecînd prin neliniște, melancolie, dureroase regrete și decepții, mînie, amărăciune, ură, iertare și, în sfîrșit, acceptarea senină, de-a dreptul patetică a morții.

Oamenii primitivi cîntau și dansau, își oficiau serbările sacre cu muzică și dans, fără să-și poată da seama că în realitate ei efectuau un act artistic. Odată însă cu transferarea artei din domeniul subconștientului în domeniul conștientului și al legităților, se restrînge numărul celor care o practică în mod fățiș: se disting astfel două categorii de oameni, una a artiștilor și alta a spectatorilor, spectatorii fiind și ei niște artiști în stare latentă, toate valențele lor interioare găsindu-și materializarea în persoana artistului. Fiecare spectator este, de fapt, un posibil artist, sau, după cum spunea cineva, un spectator-artist. Dansul înseamnă mișcare ritmată, „avînd în orice epocă" — cum afirma Elie Faure în 1927 — „ca și cinematograful mîine, misiunea de a împreuna plastica cu muzica, prin miracolul ritmului, totodată vizibil și audibil și de a introduce pline de viață, în durată, cele trei dimensiuni ale spațiului", cinematograful ca și dansul fiind singurele în stare să ne „furnizeze secretul raporturilor tuturor artelor plastice cu spațiul". Și cinematograful (iar mai tîrziu televiziunea) a înțeles intuitiv acest lucru, apelînd de la bun început la armoniile și ritmurile lor, realizînd pe parcurs cînd creații mai slabe, cînd mai bune sau chiar foarte bune, reușitele neîndreptățindu-i însă pe scenariști să rămînă adesea în limitele unor convenționalisme și șabloane tabu, deși ascunse sub paravanul unei fantezii trăsnite sau a unui absurd generator de haz și de inadvertențe șocant-ilariante. Nu lucrurile nemaipomenite și nemaivăzute, nu situațiile cu tot dinadinsul absurde și absolut inedite, nu răsucirile în vrej

ale ideilor sau sentimentelor, nu contorsiunile caracterologice și de vocabular dau cheia succesului și a reușitei depline. Nu de banala poveste de dragoste dintre „ea" și „el" trebuie să ne ferim. Căci povestea asta de dragoste banală a stat la baza a numeroase capodopere, preocupate însă să vehiculeze adevărate idei și nu idei-fantoșe, oameni reali și nu oameni-schemă. Știm cîte subtilități și profunzimi psihologice a putut scoate dintr-o asemenea poveste Jacques Demy în musicalul său *Les Parapluies de Cherbourg* (*Umbrelele din C.*, F., 1964), sau Claude Lelouche în al său nemuzical, dar plin de armoniile muzicii și muzicalitatea trăirilor omenești, *Un homme et une femme* (*Un bărbat și o femeie*, F., 1966).

Se pare însă că pentru asta e nevoie — în afară de talent, inspirație și personalitate — și de încă ceva... „Ceva" care se cheamă curajul de a face din „banalitatea" sertimentelor omenești artă și de a respinge tentația facilului. Nu poate exista film muzical (sau show TV) de bună calitate — așa cum nu poate exista artă adevarată — fără autenticul gînd și sentiment omenesc.

Nu putem încheia acest capitol fără a menționa, mai bine-zis fără a sublinia, faptul că mulți dintre actorii români de teatru și film s-au simțit și au fost și ei atrași spre emisiunile muzicale TV. De-a lungul anilor au evoluat cu vădit talent comico-dramatic și muzical, în recitaluri, spectacole de varietăți etc., sporindu-și prestigiul și popularitatea dobîndite pe scenă sau pe marele ecran, artiști ca: Ștefan Bănică, Tamara Buciuceanu, regretatul Toma Caragiu, Melania Cîrje, Ion Dichiseanu, maestrul Ion Fințișteanu, Ion Lucian, Florin Piersic, Rodica Popescu, Stela Popescu, Carmen Stănescu, Vasilica Tastaman, Rodica Tapalagă, Liliana Tomescu ș. a.

Scanned with OKEN Scanner

XIII.

ÎNCOTRO, FILMULE MUZICAL?

Bîntuie astăzi în întreaga lume cinefilă vîntul unei nostalgii „retro", al unei melancolii după filmele de altădată, „minunatele filme de altădată, așa cum nu se mai fac azi", melancolie materializată în filme de montaj de tipul *That's Entertainment* (*A fost odată un Hollywood*, S.U.A., 1974), continuat ulterior de *That's Entertainment Part II* (*Hollywood, Hollywood*, S.U.A., 1976) și de *Ciné-Follies* (*Varieteu cinematografic*, F., 1977), pelicule în care se rememorează succese ale filmului muzical de odinioară și sînt repuse în circulație numele unor vedete ale genului ca: Fred Astaire, Bing Crosby, Frank Sinatra, Maurice Chevalier, Josephine Baker, Mistinguette etc., și chiar Jean Gabin sau Greta Garbo în postura lor mai puțin cunoscută de cîntăreți și dansatori ocazionali.

Alte filme de montaj adoptă un ton mai puțin melancolic și mai mult polemic, cum ar fi: *Brother Can you Spare a Dime?* (*Frate, poți să-mi împrumuți 10 cenți?*, S.U.A., 1975) — film care reconstituie pe viu timpul istoric și cel cinematografic, vorbind despre o Americă ce se zbate în ghearele depresiunii economice a anilor 1929-33 și despre ezitările de dinaintea intrării în conflagrația celui de-al doilea război mondial; *All This and World War II* (*Toate acestea și cel de-al doilea război mondial*, S.U.A., 1976) — în care imaginile de pe front, culese

de prin jurnalele de actualităţi şi de prin documentare, sînt comentate muzical cu diverse şlagăre din repertoriul modernilor cîntăreţi pop; sau *Chantons sous l'occupation* (*Cîntăm sub ocupaţie*, F., 1976) — socotit de unii drept „o provocare", datorită procedeului-şoc prin care scene din lagărele naziste de concentrare sînt amestecate cu scene de music-hall şi café-concert.

Mai bîntuie însă în această perioadă, anii '70, şi un alt vînt, vîntul scepticismului, sau mai bine-zis vîntul certitudinii că filmul muzical a murit, că tot ce s-a putut face s-a făcut, că nimic şi nimeni nu mai poate scoate din amorţeală acest gen, definitiv condamnat la pieire, sinucigîndu-se şi ucigîndu-şi, prin propriile sale ticuri şi stereotipii, pînă şi pe ultimul „născut": *musicalul*. Să fi murit într-adevăr filmul muzical? Să se sinucidă el tocmai în această perioadă cînd îşi face simţită prezenţa permanent în toate studiourile lumii? Nu cred! Şi nu cred, pentru că sînt reprezentate în actuala producţie cinematografică mondială (din ultimii 3—4 ani) toate speciile sale, de la filmul-operă pînă la musical, de la filmul-concert pînă la comedia muzicală. Au fost ecranizate, mai cu seamă pentru necesităţile televiziunii—şi adeseori în premieră absolută— operele unor compozitori clasici sau moderni precum: Verdi — *Macbeth* (A., 1975); Cherubini — *Medeea* (F., 1976); Bellini — *La Norma* (F., 1974); Mozart — *Idomeneo* (F., 1976) şi *Trollflöjten* (*Flautul fermecat*, Su., 1975) „cea mai frumoasă dintre operele lui Mozart, văzută de cel mai extraordinar dintre cineaştii contemporani. Nu-i teatru filmat, ci interpretarea bucuriei de a trăi. Întîlnirea dintre Bergman şi Mozart e un fericit mariaj dintre arte. Bucurie. Puritate. Fericire iluzorie, desigur, dar totuşi fericire" (Samuel Lachize). „Ingmar Bergman povesteşte capodopera mozartiană într-o manieră imaginativă, bogată în extraordinare efecte încîntătoare, ce nu substituie adevărul simplu şi nelimitat al operei, ci constituie cea mai bună introducere în cunoaşterea sa directă" (Duilio Couriel); Henry

Purcell — *Didon et Énée* (*D. si Enea*, F., 1976); Richard Strauss — *Salomé* (*Salom eea*, F., 1976); Arnold Schönberg — *Moise und Aaron* (*M. și A.*, R.F.G., 1975); sau Alban Berg — *Wozzek* (R.F.G., 1975).

Acestora li se mai pot adăuga și ecranizările realizate de televiziunea noastră după operele unor compozitori români ca: Paul Constantinescu — *Pană Lesnea Rusalim* (1972); Alexandru Zirra — *Alexandru Lăpușneanu* (1972); Gheorghe Dumitrescu — *Ion Vodă cel Cumplit* (1973); C.C. Nottara — *Ovidiu* (1973); Tudor Jarda — *Pădurea vulturilor* (1974); Doru Popovici — *Mariana Pineda* (1974); Emil Lerescu — *Ecaterina Teodoroiu* (1974); Teodor Bratu — *Dreptul la dragoste* (1975); Mansi Barberis — *Domnița din depărtări* (1976); Cornel Trăilescu — *Bălcescu* (1976); Iulius Szarvady — *Regele Istros* (1976); și Pascal Bentoiu — *Hamlet* (1976)...

De asemenea și unele filme-operă de tip rock, din categoria cărora fac parte: *Phantom of the Paradise* (*Fantoma paradisului*, S.U.A., 1974), peliculă distinsă cu Marele premiu la Festivalul filmului științifico-fantastic de la Avoriaz 1975, „sarabandă tragi-comică a unui tînăr care compune un nou *Faust* (o cantată-fluviu), și care, după ce a fost strivit de mașina de imprimat discuri, se redescoperă posedat de diavol și de o fantomă ucigașă. *Fantoma paradisului* este o veselă și înspăimîntătoare pastișă după *Fantoma de la operă* (celebrul foileton de «groază» al lui Gaston Leroux, transpus în era rockului și stropit cu «parfum» de *Faust* al regretatului Goethe" (Samuel Lachize); sau *Tommy* (A., 1975), un alt film controversat al lui Ken Russell, interpretat de Ann-Margret, Oliver Reed și Roger Daltrey, caracterizat de critică drept: „cea mai importantă operă rock, realizată pînă acum... Opera muzicală cea mai semnificativă din ultimii zece ani" („Corriere della sera"). Sau, dimpotrivă: „*Tommy* nu ne lasă

Scanned with OKEN Scanner

amintiri decît în funcţie de inumana depăşire a decibelilor". (Louis Chauvet)...

Dintre filmele-balet turnate în această perioadă, pot fi citate: *Giselle* (U.R.S.S., 1975); *Anna Karenina* (U.R.S.S., 1976), în care „cinematograful a devenit balet de înaltă clasă, cu sigure «punţi» către spectator; libretul, în perfectă consonanţă cu destinul zbuciumat al eroinei lui Lev Tolstoi, şi volutele unei mari dansatoare, Maia Pliseţkaia" (Călin Căliman); *Spartak* (*Spartacus*, U.R.S.S., 1975); *The Mysterious House of Dr. C.* (*Coppelia*, S.U.A., 1976); sau *Alexandre Nevski* (F., 1976), înregistrare TV. a unui spectacol al trupei „Centrului de dans" din Lyon, realizat pe muzica lui Serghei Prokofiev scrisă pentru filmul omonim al lui S.M. Eisenstein,

Aşa cum, tot pentru televiziune, au fost înregistrate şi baletele compozitorilor români: Cornel Trăilescu — *Primăvara* (1973); Mircea Chiriac — — *Văpaia* (1974); Viorel Doboş — *Păcală* (1976); Alfred Mendelsohn — *Călin* (1976),; sau Tiberiu Olah — *Omagiu lui Brîncuşi* (1973), *Chemare* (1976) şi *1907* (1977).

Numeroase sînt filmele-concert realizate în această perioadă, poate fiindcă nu necesită sume uriaşe pentru montare, ci doar peliculă color şi tehnicieni talentaţi, capabili să facă dintr-o simplă înregistrare a unei reprezentaţii cu public, o interesantă peliculă, bună de exploatat şi în reţeaua sălilor de spectacol, aşa cum s-a întîmplat cu: *Smile* (*Zîmbeşte*, S.U.A., 1974); *Janis* (C., 1974), cu secvenţe din spectacolele mult regretatei Janis Joplin; *Stardust* (*Pulbere de stele*, A., 1975), „film-concert dedicat muzicii pop şi rock, şi idolilor săi efemeri. Fără a aduce substanţial prea multe lucruri noi, filmul lui Michael Apted rămîne o operă de relief, de o construcţie robustă. David Essex, interpretul principal, a fost distins cu Premiul de interpretare masculină, la Festivalul de la Taormina 1975" („Corriere della sera"); *Nashville* (S.U.A., 1975), declarat cel mai bun film al anului 1975, un film-concert căruia i s-a

Scanned with OKEN Scanner

adăugat „povestea încrucișată" a unui grup de vreo 20 de oameni veniți la Festivalul „Country-West" de la Nashville, și despre care autorul său, Robert Altman, spunea ca este „o metaforă a propriului meu punct de vedere, asupra societății noastre"; *Abba-The Movie* (*Abba-film*, Su. - Austria, 1977), film spectaculos — impecabil din punct de vedere tehnic, uluind printr-o imagine inventivă, îndrăzneață, permanent „neastîmpărată" — care, sub pretextul unei „emisiuni-bombă" despre turneul formației Abba în Australia (pe care un reporter ghinionist nu va reuși s-o realizeze decît în final), ne prezintă numeroase bucăți din repertoriul acestui excelent grup muzical, atît de la modă azi.

Sau *Cîntarea României* (R., 1977), film-concert dedicat manifestărilor din cadrul primei ediții a acestui festival, despre care Valerian Sava spunea: „Pornind de la spectacolul de gală care a încheiat Festivalul Cîntarea României, documentariștii noștri (Dumitru Done și Ion Moscu), în compania unor actori binecunoscuți ai teatrului și filmului românesc (Florin Piersic, Stela Popescu, Amza Pellea, etc.) au realizat un spectacol cinematografic-poem, un film-document, al cărui platou de filmare este spațiul întregii țări. Ceea ce rezultă este o suită de momente ciné-verité, în care emoția este mereu luminată de umor, iar ideea apropierii artistului profesionist de sursa vitală, originală a inspirației populare, capată o convingătoare expresie".

Dintre filmele de desen animat, concepute în ultimul timp ca adevărate musicaluri, să amintim doar: *Aristocats* (*Pisicile aristocrate*, S.U.A., 1975): „Filmul este încîntător; pentru un ceas și jumătate veți regăsi tarîmul minunat al copilăriei. Copiii vor fi fericiți. Dumneavoastră nu mai puțin („Cinema"). ; *Gulliver's Travells* (*Călătoriile lui G.*, A., 1976), interpretat de Richard Harris, care după părerea Simonei Darie: „se simțea mai în largul său în rolurile de rugbist. Filmul păstrează toată copilăria basmului, agrementată inspirat

de muzica lui Michel Legrard, ce ne apare ca un contrapunct suav la muşcătoarea satiră politică a lui Swift"; şi mai cu seamă *Allegro non troppo* (I., 1976), în care Bruno Bozzetto, după ideea mai veche a lui Disney din *Phantasta*, animă desene şi gaguri moderne, pe muzica clasicilor Debussy, Ravel şi Vivaldi.

Nu lipsesc nici biografiile muzicale, realizate cu mai multă sau mai puţină grijă faţa de amănuntul psihologic şi adevărul de viaţă, fie că-i vorba de: Liszt — interpretat de Roger Daltrey în *Lisztomania* (A., 1975), ce i-a produs lui Louis Chauvet „o consternare amestecată cu uimirea, negăsind aici decît cele mai urîte aspecte ale unui temperament, o falsă vitalitate pusă în slujba unei fantezii demne de milă"; Mozart — *Mozart-Aufzeichnungen einer Jugend* (*M.-Portretul unui tînăr* R.F.G., 1976); Beethoven — *Beethoven-Tage aus einem Leben* (*B.-File de viaţă*, R.D.G., 1976); *Piaf* (F., 1974), un film omagiu, evocînd viaţa marii cîntăreţe franceze. „Gesturile şi stilul Piaf sînt reconstituite cu abilitate, actriţa Brigitte Ariel restituind cu vibraţie momente de neuitat, trăite cu maiestatea simplităţii, prin muzică. Amplul recital Edith Piaf — edificat în banda sonoră — constituie valoarea peliculei" (Ioana Creangă). „Să se fi dat mai multe din cîntecele ei?" — se întreba, pe de altă parte, D.I. Suchianu. „Cred că nu era nevoie. Ba poate c-ar fi fost un cusur. Cîntecele ei, cunoscute de toţi, sînt în filmul lui Guy Casaril doar centre de interes, în jurul cărora se învîrtesc faptele, întîmplările dramatice ale acestei scurte, nefericite şi glorioase existenţe. A fost o bună idee de a se face filmul aşa"; Eduard Sirmus, cunoscut violonist sovietic din perioada anilor '20, primul „ambasador-muzician" în ţările occidentale — *Krasnaia skripka* (*Vioara roşie*, U.R.S.S., 1975); Lenny Bruce, actor-cîntăreţ de cabaret, specializat în improvizaţii, „încarnat" de Dustin Hoffman în filmul *Lenny* (S.U.A., 1974): „Splendid protagonist, Dustin Hoffman (alături de care se mişcă cu o incisivă siguranţă Valerie Perrine, distinsă

Scanned with OKEN Scanner

cu Marele premiu de interpretare la Cannes 1976), dă viață unui Lenny excepțional, pe care regizorul nu vrea să-l descrie nici ca pe un erou, nici ca pe o victimă" („Unita"). „Coregraf, actor, regizor, Bob Fosse este un fel de artist complet, ale cărui lucrări (atît reușitele cît și semi-eșecurile) nu te lasă niciodată indiferent. *Lenny* este, de foarte departe, filmul său cel mai bun. Amestecînd mărturii și reconstituiri, Bob Fosse își conduce pledoaria într-o manieră clară, riguroasă, pînă la capăt. El este ajutat în această sarcină de un Dustin Hoffman strălucitor" (François Maurin); *Leadbelly* (S.U.A., 1975) — celebru cîntăreț american de culoare; Fanny Brice, faimoasa actriță a teatrului de varietăți „Ziegfeld" — *Funny Lady* (*Un cîntec pe Broadway*, S.U.A., 1975), admirabil interpretată de neobosita Barbra Streisand; sau Woody Guthrie, cîntăreț și compozitor american, de muzică folk din anii '30 — *Bound for Glory* (*Adevărata glorie*, S.U.A., 1976). Mai aparte sînt biografiile muzicale colective ca: *Flame* (*Pasiune*, A., 1974) — urmărind ascensiunea unui grup semi-profesionist de cîntăreți rock, din nordul industrial al Angliei; *Sparkle* (S.U.A., 1975) — dedicat Harlemului și vieții sale muzicale din perioada anilor '50, cînd aici încep să apară primele grupuri muzicale rock; sau *Tivoli* (M., 1975) — „biografie-muzicală" a celebrului teatru din capitala Mexicului.

Cît privește comedia și melodrama muzicală, acestea, fără a se putea spune că înregistrează un record de producție, sînt totuși în număr foarte mare, din care cauză ne și mulțumim să citățm doar cîteva, credem cele mai reprezentative: *Cetviortîi jenih* (*Al patrulea mire*, U.R.S.S., 1972), în care „actorii G. Kavtaradze și T. Vardanașvili, sub bagheta regizorului N. Sanișvili, reușesc să confere acestei comedii muzicale, cîteva momente de umor autentic, popular și sănătos" (Radu Georgescu); *Aus dem Leben eines Taugenichts* (*Din viața unui pierde-vară*, R.D.G., 1973), cu Dean Reed, actor ce s-a lansat de fapt „de cîțiva ani în filmul de aventuri. Acum întruchipează un răzvrătit pierde-vară din veacul trecut,

ce cutreieră din țară în țară, cîntînd la vioară dragostea pentru aleasa inimii. Un basm obișnuit, cu peisaje atrăgătoare, cu castele minunate și eroi surîzători" (Adina Darian); *Bolșoi atrakțion* (*Marele circ*, U.R.S.S., 1973) „este o încîntătoare fantezie pe note, plină de vervă, haz și ingenuitate — calități care sînt în primul rînd ale protagonistei Natalia Varlei, ce poate susține orice concurență, oricît de celebră" (Monica Stanciu); *Si se calla el cantor* (*Dacă tace cîntărețul*, Ar., 1974); *El Albanil* (*Mereu alături de tine*, M., 1974): „cîntece, iubire, o fată vindecată de o boală socotită incurabilă, puțina politică, cîteva bătăi și din nou cîntece, iată elementele care definesc perfect filmul. O melodramă nu îndeajuns de bine structurată și care impresionează prea puțin" (Oana Serafim); *Monthy Python and the Holy Grail* (*M. P. și potirul sfîntului Graal*, A., 1974), „o realizare trăsnită, de un gen fermecător, mult mai distractivă decît unele filme ale lui Woody Allen și Mel Brooks" (Vincent Camby), „Monthy Python e un grup de artiști faimos, cunoscut de telespectatorii britanici. Umorul lor e uneori bizar, putînd să-ți placă, dacă intri în joc, glumele lor burlești. *Monthy Python* este legenda regelui Arthur pornit în căutarea potirului sfîntului Graal, modificată conform punctului lor de vedere. E un film mai mult lipsit de respect decît dezinvolt. E o anarhie pur și simplu, un sacrilegiu total, de un comic greoi ce se vrea încărcat de sensuri" (Samuel Lachize); *Le Chant du depart* (*Cîntecul plecării*, F., 1975), o „tragi-comedie-muzicală-cu suspense", „un film liric și frumos, frumos pentru că este respectuos față de suferințele pe care le expune și încrezator în ceea ce viața trebuie și poate să fie" (Albert Cervoni); *Romance za koronu* (*Romanță pentru o coroană*, Ceh., 1975), „cu o intrigă-pretext fără veleități dramatice, marcată însă de tot ceea ce face fermecătoare vîrsta primei iubiri: pudoare, naivitate, gingășie, stîngăcii nostime. Helena Vondračkova, Karel Gott și Nadia Urbankova, sînt aici nu numai excelenți interpreți de melodii, ci veritabili actori de film, creatorii unor roluri

Scanned with OKEN Scanner

aparte, rolul propriei lor vieți de artiști" (Eugen Atanasiu); *L'Acrobate* (*Acrobatul*, F., 1975) „o farsă filozofică despre singurătate, comunicare, dorința veșnică de a fi altceva decît societatea îți impune. Jean-Daniel Pollet a compus un film fals-romantic, o comedie fals-muzicală, spre gloria timizilor ce-și ies din ei și devin, în sfîrșit, ceva. Film straniu, fermecător, adesea spectacular, *Acrobatul* a primit Premiul criticii la Festivalul de la Chamrouse 1976" (Samuel Lachize). „E imens, sfîșietor, nostim, sensibil, poetic și plin de căldură...E frumos" (Guy Braucourt); *Cantico finale* (*Ultimul cîntec*, Po., 1975); *Il Maestro di violino* (*Profesorul de vioară*, I., 1976) „povestea vieții unui profesor de vioară dintr-un conservator de provincie (Domenico Modugno), cu un trecut prestigios de concertist și cu o dramă personală", oferind „cîteva lacrimi ieftine maniacilor după bune sertimente și cîțiva «fiori prețioși» amatorilor de kitsch" („Corriere della sera"); *Țentrovoi iz podnebesia* (*Pivotul echipei de baschet*, U.R.S.S., 1976), o comedie muzicală, ușoară, distractivă, chiar dacă pe alocuri mai sînt și lungimi; ceea ce, de fapt, nu contează pentru spectatorul dornic să se deconecteze cît de cît cu peripețiile unui pivot îndrăgostit de baschet și de o...cîntăreață de muzică ușoară" (Radu Georgescu); *Daag* (*Rușinea*, In., 1976), o melodramă stil *Mizerabilii*, presărată cu cîntece și dansuri indiene; *Kinderarzt Dr. Fröhlich* (*Îți dăruiesc un trandafir*, R.F.G., 1976), o comedie muzicală interpretată de o vedetă recentă a muzicii ușoare vest-germane, Roy Black, ce „poate provoca unora rîsul în cascade și altora un căscat de plictis. Într-adevăr împărăția rîsului este tot atît de necunoscută ca și împărăția lacrimilor" (Adina Darian); *A Star Is Born* (*S-a născut o stea*, S.U.A., 1976), cu Barbra Streisand.

Iar la noi, *Gloria nu cîntă* (R., 1977), comedie muzicală ale cărei excelente dansuri te trimit cu gîndul la musical și revistă, fiind — după cum spunea Eva Sîrbu—„un film de echipă... o falsă comedie, dulce-amăruie, duioasă și ironică,

departe de orice îngroşare de linii, departe, foarte departe, la o distanţă astronomică de orice urmă de vulgaritate, o comedie civilizată şi modernă, dominată de zîmbetul subţire al inteligenţei. O comedie foarte binevenită în peisajul nostru cinematografic"; realizată de Alexandru Bocăneţ, şi interpretată de: Toma Caragiu (în dublu rol), Octavian Cotescu, Tora Vasilescu, Margareta Pogonat, Ileana Stana Ionescu şi Cornel Patrichi (care semnează şi coregrafia); sau *Eu, tu şi Ovidiu* (R., 1977), însemnînd pentru regizorul Geo Saizescu o reîntoarcere la comedia de actualitate şi la un gen pe care l-a mai practicat odinioară, filmul muzical, comedie „cu un subiect nu din cale afară de original" (disputele de producţie şi de stil de muncă dintre două uzine ce depind una de alta), „dar cu trimiteri care ar fi putut deveni originale, dacă scenariul şi-ar fi concentrat tirul satiric spre cîteva redute mai rezistente", şi în care „replicile sînt servite cu vioiciune de actori degajaţi (Violeta Andrei — „într-o postură pe cît de inedită pe atît de izbutită", Florin Piersic, Sebastian Papaiani, Dem Rădulescu, Ileana Stana Ionescu şi Jean Constantin), ce nu mai sînt obligaţi să îngroaşe subţirimea hazului cu grimase excesive care să ţină loc de poante" (Alice Mănoiu).

În schimb cele cîteva operete — *Bob Herceg* (*Prinţul B.*, U., 1973), *Orpheus in der Unterwelt* (*Orfeu în infern*, R.D.G., 1973) sau *Poţelui Cianitî* (*Sărutul Cianitei*, U.R.S.S., 1975) — par nişte simple „rătăciri" ale unor cineaşti care îşi desfăşoară activitatea într-o epocă cinematografică ce stă sub semnul musicalului.

Într-adevăr, s-au produs şi se produc multe, foarte multe musicaluri în ultima vreme, de toate felurile şi pentru toate gusturile, uneori în maniere atît de inedite încît te întrebi dacă nu cumva s-a inventat o nouă formulă de film muzical: *Salomé* (*Salomeea*, I., 1973), a cărui coloană sonoră este alcătuită din dialoguri „răcnite", arii din opere, valsuri vieneze şi melodii cîntate la acordeon: *The Little Prince* (*Micul prinţ*, S.U.A.,

Scanned with OKEN Scanner

1974), un musical semnat Stanley Donen, ecranizare a nemuritorului poem filozofic al lui Saint-Exupéry despre copilărie, singurătate, vis, dragoste și puritate; *Avtomobil, skripka i sobaka* (*Automobilul, vioara și cățelul*, U.R.S.S., 1974), despre care Oana Măciucă spunea: „Amuzament, ironie caustică, candoare și multă tandrețe, iată ce am întîlnit în acest cel mai recent film al cunoscutului regizor sovietic Rolan Bîkov" ; *Lucky Lady* (S.U.A., 1975), musical în care actorii nu cîntă, dar în care întreaga acțiune este comentată de melodiile interpretate de Liza Minnelli; *At Long Last Love* (*În sfîrșit, dragostea*, S.U.A., 1975), musical scris special pentru ecran, așa cum ne asigură chiar regizorul filmului Peter Bogdanovich, din distribuția căruia fac parte Burt Reynolds, Cybill Shepard și Madeleine Kahn; *Carmina Burana* (I., 1975), oratoriul lui Carl Orff, ecranizat „în forma unei reviste muzicale stil ev mediu. Un exemplu tip de tentativă ce nu se mulțumește să rămînă un simplu album cu imagini, ci tinde să spună maximum prin text și muzică, făcînd din oratoriu un spectacol complet" (Edmond Gilles). Filmul a fost dealtfel distins cu Premiul „Italia", 1975; *Divine* (*Divina*, F., 1975), „film inspirat, cîntat și dansat de aceea care a fost minunata doamnă Renal (Danielle Darrieux), și care pare o glumă proastă făcută unei femei care nu are nici o vină că nu mai arată ca pe vremea *Primului rendez-vous*" (Ecaterina Oproiu); *The Slipper and the Rose* (*Condurul și trandafirul*, A., 1976), „un musical recent, dar prăfuit ca viziune, lînced și lung cît toate posturile. Superspectacol ratat cu brio de o companie producătoare de superrecuzită și nu de superinvenție, de fantezie lirică. Jucat de un actor frumos (Richard Chamberlain), capabil să cînte și să danseze cu nerv și spirit, după ce clocotise năvalnic în drame și melodrame. De n-ar fi hazul cîtorva minute de ascuțite ironii la dulcele conservatorism britanic, pierdut în plictiseala eternă ar fi condurul închis de prințul Chamberlain în turnul de sticlă. Simbolic parcă pentru soarta

acelui tip de musical care, desprins de viață, izolat în gadgeturi spectaculoase, golite de miez, devine piesă de muzeu. Siluetă de ceară" (Alice Mănoiu); *Mister Quilp* (*Magazinul de antichități*, A., 1975), ecranizare a romanului lui Charles Dickens, „ales nu pentru valoarea lui artistică, ci pentru ideea naivă și enormă din toate poveștile lui Dickens, anume ca oamenii se împart în două: în oribil de răi și îngrozitor de buni. Iar evenimentele se conformează acestor două extreme, fără detalii anecdotice. Spectatorul știe că se află în iad sau în rai după mutra personajului: monstru infernal sau înger radios. Ceea ce însă toți locuitorii acestei lumi de exces și fantezie au la fel este eleganța coregrafică. Ei nu dau reprezentație ci trăiesc dansînd. Este ceva fermecător. Este sinteză, este esență, este parodie, este ghicire, este sublimare" (D.I. Suchianu); *Rusalocika* (*Mica Ondină*, U.R.S.S.-B., 1976), despre care Ileana Perneș spunea: „Întreprinzînd ecranizarea povestirii lui Andersen, autorii filmului s-au străduit să recreeze universul fantastic al operei sale. Basmul cinematografic înglobează deopotrivă o tristețe infinită și o ușoară ironie, motive lirice și bufoneria, jocul burlesc și melodrama, dansul și cîntecul"; *Dunder Klumpen* (Su., 1976), un musical-basm, cu un copil plecat de-acasă într-o noapte de vară, în care este utilizată și tehnica desenului animat, pentru întruchiparea personajelor întîlnite de-a lungul acestei peregrinări nocturne (Căpcăunul „Un-singur-ochi", uriașul John, etc.); *The Blue Bird* (*Pasărea albastră*, S.U.A.—U.R.S.S., 1976), despre care Jean de Baroncelli afirma: „Filmul este într-adevăr o catastrofă. Îl așteptam pe Cukor, talentul său de iluzionist, de prestidigitator, inteligența sa, fantezia sa, grația sa, și n-am găsit decît un fel de Moș Gerilă obosit care împarte unora și altora pachetele de poezie prefabricată, transformînd frumoasa poveste a lui Tyltyl și Myltyl într-un monument de plictis"; *Bugsy Malone* (S.U.A., 1976), un musical-parodie al filmelor cu gangsteri, interpretat numai de copii; *Ia bolșe ne budu*

(*Nu mai fac*, U.R.S.S., 1976), povestea spiritual-moralizatoare a unui „erou-spaima-cartierului", ce se va da pe brazdă în cele din urmă, datorită unei „dubluri-oglindă-vie" a tuturor cusururilor și năravurilor sale; *Tabor uhodit v nebo* (*Șatra*, U.R.S.S., 1976), „un film frumos, în cel mai autentic sens al cuvîntului, pe alocuri copleșitor de frumos. Rareori muzica (semnată de Eugen Doga) a excelat atît ca în acesta, nu numai prin melodicitate, cît prin funcționalitatea sa strict cinematografică" (Horia Pătrașcu). Iar „Virtuțiile imagistice și actoricești (protagoniștii sînt excelent interpretați de Svetlana Toma și Grigore Grigoriu) contribuie în mare măsură la reușita acestui frumos film de autor, expresie a unei reale personalități artistice" (Călin Căliman). Căci „Emil Loteanu are fascinanta însușire de a depăși pînă și locurile comune prin capacitatea de a-și stăpîni materia cinematografică — personaje, natură, lucruri — — cu puterea sentimentului, a sensibilității solitare și artistic educate" (Florian Potra); *New York—New York* (S.U.A., 1977), un musical spectaculos în maniera obișnuită a tradiționalelor filme de acest fel, semnat de Martin Scorsese, cu Liza Minnelli și Robert De Niro în rolurile principale; *Totagas* (*Harababura*, U., 1977), un „musical inspirat, deconectant, decontractant, fantezist și umoristic, pe o temă cît se poate de educativă: copii, ascultați-vă părinții, părinți înțelegeți-vă copiii" („Cinema", 1978).

Și desigur *Mama* (R. — U.R.S.S. — F., 1977), recentul nostru musical feerie — inspirat de basmul lui Ion Creangă *Capra cu trei iezi*, un film pentru mari și mici, cu multă muzică bună (de Temistocle Popa) și multe și frumoase dansuri (inclusiv balet pe gheață, într-un impresionant decor „natural"), o nouă reușită a regizoarei Elisabeta Bostan și o reconfirmare a talentului unor actori români și sovietici ca Ludmila Gurcenko, Mihail Boiarski, George Mihăiță, Florian Pittiș, Violeta Andrei, secundați de numeroși actori-copii încîntători; cu toții însuflețesc o mulțime de personaje animaliere, cărora le

Scanned with OKEN Scanner

dau chipuri omenești (excepționale perucile create de cunoscutul maestru parizian Alexandre). „Este într-adevăr un spectacol fastuos, de o vitalitate ușor năucitoare, dar calculat cu băgare de seamă din scenariu, din regie, din imagine, cît și cum să fie fastuos, cît și cum să fie năucitor. Regizoarea nu se lasă nici o clipă prinsă în capcanele genului, fantezia e bine sprijinită pe o construcție rigurcasă, vitalitatea controlată pas cu pas, ținută în frîu, un frîu liber, dar bine și la vreme strunit, spectacolul, preaplinul lui de sunet, mișcare și culoare bine condus și bine stăpînit, bine ferit de haos. Duioșia poveștii se topește pe nesimțite în umor, umorul face loc la vreme tandreței, tandrețea alunecă nici nu știi cînd într-un iureș de mișcare, de dans, dansul se oprește brusc într-un micro-recital actoricesc. El este făcut de către oameni care-și respectă meseria și pe cei pentru care o fac. Este un film de profesioniști ai genului, pentru care joaca reprezintă lucrul cel mai serios din lume. Dincolo de asta nu mai e decît o bucurie — ca să zic așa — locală: *Mama* vine să demonstreze că se poate, ceea ce îndelung am spus că nu se poate: să dăm copiilor filme-spectacol, basme, feerii fastuoase în egală măsură inteligente și încîntătoare. Deci se poate!“ (Eva Sîrbu).

Din această scurtă paradă a titlurilor de ultimă oră, ne putem da seama că filmul muzical continuă să trăiască, să ne încînte sau, uneori, să ne dezamăgească... Oricum, pe lîngă admirația față de „trecutul glorios“ al genului, nutrim mereu speranța și încrederea că tocmai filmul de mîine va fi cel mai bun, cel mai fantastic, cel mai uluitor...

În mod curios însă, în această perioadă de nouă efervescență a filmului muzical parcă lipsesc noile „vedete solitare“ (deși cîteva nume au reușit să se impună: Barbra Streisand, Liza Minnelli, Sofiko Ceaureli, John Travolta, Olivia Newton John ș.a.), acele «stele» atît de numeroase odinioară. Poate că din mulțimea de tineri ambițioși, actori totali plini

de talent și farmec, buni cîntăreți și dansatori, este greu de ales cît de cît obiectiv. Nu este mai puțin adevărat totuși, că tocmai unii dintre acești artiști recent afirmați, vrînd poate să fie mai vedete decît toate vedetele de pînă acum, au lansat moda „anti-vedetă", „anti-star"...

Nu știm dacă filmul muzical își va inventa în viitor o nouă formă de spectacol, care să se numească, eventual, „neo-musical" sau altfel. Dar mai mult ca sigur că, în ciuda tuturor scepticilor și a „negativiștilor", filmul muzical își va găsi resursele necesare pentru a supraviețui tuturor intemperiilor și schimbărilor de modă, mai cu seamă acum, cînd nu o dată am putut constata cu satisfacție că aceiași tineri care se dau în vînt după filme de capă și spadă sau după *western* și *policier* stau la coadă și la un film fără pistoale, cavalcade și suspans, plin doar de grațiile și ritmurile miraculoase ale muzicii și dansului...

Dintotdeauna a existat pe lume, într-un fel sau altul, nevoia de muzică — firește, specia preferată, „uscară" sau „grea", fiind diferențiată în epocă de la individ la individ — și asta pentru că muzica aproape că se confundă cu sufletul omenesc, încărcat de emoții, de sentimente gata să explodeze de bucurie la atingerea unei raze de soare, sau să se întristeze la umbra, chiar trecătoare, a unui nor...

Acesta este filmul muzical: raza noastră de soare, visul nostru copilăresc, trasnaia noastră romantică (sau melodramatică) de-o clipă, jocul nostru năzdrăvan de-a fantezia și gluma sau lacrima... Și dacă filmul muzical, cu toate imperfecțiunile sale, izbutește, alături de celelalte genuri cinematografice, să ne facă mai buni, mai luminoși, dornici de a trăi frumos, atunci se poate spune că are și el pe deplin drept de cetate în lumea artelor, meritînd să dăinuiască veșnic și să afirme despre sine, ca și Prometeu al lui Goethe: *„Sînt etern, pentru că exist! Nu-mi aduc aminte să fi început vreodată și nu mă simt ursit să sfîrșesc"*.

Scanned with OKEN Scanner

MIC DICȚIONAR DE PERSONALITĂȚI

ABRAHAM, Paul (1892—1960). Compozitor maghiar, modernizator inspirat (alături de Lehar și Kalman) al spectacolului „clasic" de operetă, ale cărui cunoscute lucrări *Victoria și-al ei husar*, *Bal la Savoy* sau *Floarea din Hawaii*, au fost în repetate rînduri ecranizate, unele dintre ele chiar mai înainte de a fi văzut lumina rampei.

FLM: 1931 — *Viktoria und ihr Husar;* 1932 — *Das Blaue von Himmel;* 1933 — *Die Blume von Hawaii;* 1934 — *Ball im Savoy;* 1952 — *Die Blume von Hawaii;* 1954 — *Viktoria und ihr Husar;* 1955 — *Ball im Savoy.*

ALEKSANDROV, Grigori Vasilievici (n. 1903). Regizor sovietic de film, în tinerețe asistent și colaborator apropiat al lui S.M. Eisenstein. Va impune în mod strălucit pe plan internațional comedia muzicală sovietică, primul său film sonor, *Toată lumea rîde, cîntă și dansează* (1934), obținînd un mare succes în lumea întreagă. Colaboratori permanenți ai peliculelor muzicale semnate de el au fost Liubov Orlova — soția sa și interpretă ideală a eroinelor sale — și compozitorul Isaak Dunaevski. Filmul *Primăvara* (1947) a fost distins cu Premiul pentru tematică originală la Festivalul de la Veneția — 1947.

FLM: 1934 — *Vesiolîie rebiata;* 1936 — *Țirk;* 1938 — *Volga-Volga;* 1940 — *Svetlîi puti;* 1947 — *Vesna;* 1952 — *Kompozitor Glinka;* 1958 — *Celovek celoveku (Trenul prieteniei);* 1960 — *Ruskii suvenir (Amintiri din Rusia);* 1974 — *Skvoreț i lira (Graurul și lira).*

ALEXANDER, Peter (n. 1926). Cîntăreț și actor austriac de film. Descoperit într-o trupă anonimă de operetă, reușește să-și cucerească repede o deosebită popularitate în rîndul publicului datorită calităților sale vocale și farmecului său personal. Impune în film un tip comic puțin clovnesc.

FLM: 1952 — *Verlorene Melodie;* 1954 — *Die Grosse Starparade;* 1955 — *Liebe, Tanz und 1000 Schlager;* 1957 — *Münchausen in Afrika (M. in Africa, W. Jacobs);* 1959 — *Ich bin kein Casanova;* 1960 — *Kriminaltango;* 1961 — *Im weissen Rössl;* 1968 — *Bel Ami 2000.*

ALLYSON, June (1926). Actriță americană de film. Debutează pe Broadway ca balerină. În film, deși utilizată

---

* Sînt incluse aici, de regulă, mai ales peliculele muzicale, deși filmografia regizorului sau actorului respectiv cuprinde și producții de alt gen. S-au tradus doar titlurile acelor pelicule care nu apar în *Filmografia cronologică selectivă*, anexată la sfîrșitul volumului de față (în care se găsesc și unele elemente ale genericului). Alte abrevieri (în afara celor ce indică țările producătoare, menționate la pagina 11), utilizate și în *Filmografie: FLM* (filmografie); a. (film de animație; c. (film concert); d. (film documentar); fm. (film de montaj); mz. (muzica); TV. (film de televiziune).

Scanned with OKEN Scanner

frecvent în comedii muzicale și reviste (în care cîntă și dansează cu o dezinvoltură și o exuberanță cuceritoare), i se va oferi însă și șansa unor roluri de factură dramatică.
FLM : 1943 — *Girl Crazy (Nebun după fete,* N. Taurog); 1944 — *Two Girls and a Sailor;* 1945 — *Music for Millions;* 1946 — *Till the Clouds Roll By;* 1948 — *Words and Music;* 1949 — *Little Women;* 1954 — *The Glenn Miller Story;* 1957 — *Interlude (Interludiu,* D. Sirk); 1959 — *Stranger in My Arms (Străin în brațele mele,* H. Kăutner).

ANDREI, Violeta (1941). Actriță româncă de teatru și film. Frumusețea, sensibilitatea și inteligența sa interpretativă i-au fost puse în valoare în film încă de la debut (1966), oferindu-i-se posibilitatea unor partituri bine construite dramatic, cărora V.A.le va da viață cu talent și dăruire. În Topul '77 al revistei „Cinema", figurează pe locul doi cu rolul titular din filmul *Regăsire*. V.A. joacă cu același succes și în *musicalurile* Elisabetei Bostan, iar apariția sa din *Eu, tu și Ovidiu* îi confirmă nu numai calitățile muzicale ci și un „aplomb" comic de o exuberanță cuceritoare, cu totul aparte față de rolurile interpretate anterior.
FLM : 1966 — *Golgota* (Mircea Drăgan); 1970 — *Frații* (Mircea Moldovan, Gică Gheorghe); 1972 — *Felix și Otilia* (Iulian Mihu); *Astă-seară dansăm în familie* (Geo Saizescu); 1973 — *Veronica se întoarce; O sută de lei* (Mircea Săucan); *Trei scrisori secrete* (Virgil Calotescu); 1974 — *Agentul straniu* (Savel Știopul); *Ștefan cel Mare — Vaslui 1475* (Mircea Drăgan); 1975 — *Alexandra și infernul* (Iulian Mihu); 1976 — *Casa de la miezul nopții* (Gheorghe Vitanidis); 1977 — *Regăsire* (Ștefan Traian Roman); 1978 — *Eu, tu și Ovidiu; Mama.*

ANDREWS, Julie (n. 1934). Cîntăreață, balerină și actriță americană de film, născută într-o familie de artiști — mama pianistă, tatăl actor de vodevil. Cursuri de canto. Debutează pe Broadway în spectacole de operetă, revistă și musical. Succesele obținute aici îi vor deschide calea triumfului cinematografic, ajungînd rapid una din cele mai bine cotate actrițe. O dublează pe Audrey Hepburn în numerele muzicale din *My fair Lady* (1964). În ultimul timp apare însă doar pe scenă și în emisiuni muzicale TV. Premiul „Oscar" (1964), pentru rolul titular din *Mary Poppins.*
FLM : 1964 — *Mary Poppins;* 1965 — *The Sound of Music;* 1966 — *Hawaii;* 1968 — *Star;* 1969 — *Darling Lili;* 1974 — *The Tamarind Seed (Sămînță de t.,* B. Edwards).

ANN-MARGRET (n. 1941). Cîntăreață, balerină și actriță americană de film, de origine suedeză. Studii de canto și dans. Debutează în emisiuni muzicale TV., concerte și spectacole de revistă. Atrăgătoare, spirituală și plină de temperament, A.M. își demonstrează din plin harul actoricesc, atît în comedii ușoare cît și în drame psihologice.
FLM : 1961 — *A Pocketful of Miracles (Un buzunar doldora cu minuni,* F. Capra); 1962 — *State Fair;* 1963 — *Bye, Bye Birdie;* 1964 — *Love in Las Vegas;* 1965 — *Once a Thief (A fost cîndva hoț,*

Scanned with OKEN Scanner

R. Nelson); 1967 — *Il Tigre (Tigrul*, D. Risi); 1970 — *R.P.M. (Revoluţie pe minut*, S. Kramer); 1972 — *Un homme est mort (A murit un om*, J. Deray); 1975 — *Tommy;* 1976 — *The Last Remake of Beau Geste (Ultimul film cu B.G.*, M. Feldman).

ANTEL, Franz (n. 1914). Regizor austriac de film. A realizat filme muzicale ce s-au bucurat de un mare succes de public. Preferă temele „iubirilor-în-crinolină-din-minunatele-vremuri-de-odinioară", sau ale unui „prezent-fantezist", avînd prea puţină legătură cu realitatea.

FLM : 1951 — *Eva erbt das Paradise (Eva moşteneşte paradisul);* 1953 — *Kaiser Walzer (Valsul imperial);* 1955 — *Der Kongress tanzt;* 1956 — *Symphonie in Gold;* 1957 — *Vier Madel aus der Wachau (Patru fete din W.);* 1964 — *Die Grosse Kür.*

ANTON, (Karl) Karel (n. 1898). Regizor, scenarist şi producător german, de origine cehoslovacă. După ce mai întîi a activat ca regizor în teatrele vieneze, debutează în cinematografie ca operator (1920), din anul următor trecînd la regie. A lucrat de la începuturile sonorului în studiourile din Berlin şi Paris, apoi la Viena, unde a turnat o mare cantitate de comedii muzicale şi vodeviluri în versiune germană, franceză şi cehoslovacă, realizate în maniera dezinvoltă şi plăcută a unui „comercialism" de bună calitate.

FLM : 1930 — *Ein Madel von der Reeparbahn (Un tango fermecător);* 1932 — *Une petite femme dans le train;* 1933 — *Un soir de reveillon; Simone est comme ça;* 1936 — *Martha;* 1939 — *Wir tanzen um die Welt;* 1940 — *Stern von Rio;* 1943 — *Die Wirtin zum Weissen Rössl;* 1952 — *Der Weibertausch (Femeie nestatornică);* 1956 — *Bonjour, Kathrin;* 1957 — *Viktor und Viktoria (V. şi V.).*

ARMSTRONG, Louis (1900—1971). Trompetist şi actor american de film. Încă din copilărie (pe care şi-a petrecut-o în cartierele sărace ale New York-ului), cîntă cu diferite orchestre prin restaurante şi săli de bal, afirmîndu-se definitiv, din1927, ca o stea de primă mărime a jazului american. Este socotit drept „regele jazului". Primele sale discuri imprimate datează din 1923. Filmele în care a jucat ne oferă prilejul de a-l admira ca pe un mare şi inegalabil stilist al muzicii de jaz. În 1957 i se dedică documentarul *Satchmo.*

FLM : 1936 — *Pennies from Heaven (Bani din cer*, N. Z. McLeod); 1943 — *Cabin in the Sky;* 1951 — *Here Comes the Groom;* 1954 — *The Glenn Miller Story;* 1959 — *Five Pennies;* 1965 — *When the Boys Meet the Girls;* 1969 — *Hello Dolly!*

ASTAIRE, Fred (n. 1899). Actor de film, dansator şi coregraf american. Debutează scenic la vîrsta de 11 ani ca balerin, alături de sora sa Adele Astaire. Celebritatea mondială începe odată cu lansarea pe ecran, F.A. impunîndu-se drept reprezentantul numărul unu al dansului cinematografic. Apariţiile sale în cuplu cu Ginger Rogers rămîn cele mai desăvîrşite. Bun cîntăreţ, actor dezinvolt, excepţional dansator, virtuoz al stepului (ce atinge în interpreta-

Scanned with OKEN Scanner

rea sa maxima lui strălucire), de o rară vitalitate, F.A. apare şi azi, la vîrsta venerabilă de 80 de ani, în spectacole scenice şi emisiuni muzicale TV., pentru care a şi primit dealtfel de două ori premiul „Emmy" („Oscar-ul" televiziunii). I s-a mai decernat şi un premiu „Oscar" special, 1949. Alte mari partenere: C. Charisse, R. Hayworth, E. Powell, Vera-Ellen.

FLM : 1933 — *Dancing Lady; Flying Down to Rio;* 1934 — *The Gay Divorcee;* 1935 — *Roberta; Top Hat;* 1936 — *Follow the Fleet; Swing Time;* 1937 — *Shall We Dance;* 1938 — *Carefree;* 1939 — *The Story of Vernon and Irene Castle;* 1940 — *Broadway Melody of 1940;* 1941 — *You'll Never Get Rich;* 1942 — *Holiday Inn;* 1946 — *Ziegfeld Follies;* 1948 — *Easter Parade;* 1949 — *The Barkleys of Broadway;* 1950 — *Three Little Words;* 1953 — *The Band Wagon;* 1956 — *Funny Face;* 1961 — *Pleasure of his Company;* 1968 — *Finnian's Rainbow;* 1972 — *Imagine;* 1976 — *That's Entertainment Part II.*

AUTRY, Gene (n. 1907). Cîntăreţ, compozitor şi actor american de film. Se impune din 1928, în emisiuni radiofonice, ca un menestrel al vestului mijlociu (Middle West). Personajul său este un „cowboy-cavaler", sentimental şi foarte paşnic, om de casă şi mai deloc rătăcitor, foarte departe de eroismul emfatic al predecesorilor.

FLM : 1934 — *In Old Santa Fe (În vechiul S.F.,* D. Howard); 1936 — *The Singing Cowboy (Cowboyul cîntăreţ,* M. Wright); 1941 — *Riding on a Rainbow;* 1946 — *Robin Hood of Texas;* 1953 — *Saginaw Trail (Drumul spre S.,* G. Archinbaud).

BACON, Lloyd (1890—1955). Regizor american de film. Instruit şi cu o experienţă de invidiat, nu se poate desprinde însă, din păcate, chiar totdeauna de „artificial" şi „confecţionat". L.B. este autor, printre altele, al unuia dintre primele filme sonore, *Cîntăreţul nebun* (1928), şi al celebrului *Strada 45* (1933), numele său figurînd de 15 ori în clasamentul anual al regizorilor de mare succes comercial.

FLM : 1926 — *Finger Prints (Amprente digitale);* 1928 — *The Singing Fool;* 1929 — *Say It with Song;* 1933 — *Forty-second Street; Footlight Parade;* 1934 — *Wonder Bar;* 1937 — *Gold Diggers of 1937;* 1944 — *The Sullivans (Au fost cinci);* 1950 — *Affairs of Sally (Aventurile lui S.);* 1954 — *French Line;* 1954 — *She Couldn't Say No (Ea nu poate spune nu).*

BAKER, Josephine (1906 — 1975). Cîntăreaţă, dansatoare şi actriţă franceză de film (originară din S.U.A.), denumită şi „Venera neagră" sau „Meteorul negru". A triumfat pe scenă peste 20 de ani, în întreaga lume, filmul solicitînd-o încă din 1927, fără a-i oferi însă decît foarte puţine satisfacţii, în cîteva pelicule nesemnificative.

FLM : 1927 — *La Revue des revues (Revista revistelor,* A. Nalpas); 1934 — *Zou-Zou;* 1935 — *Princesse Tam-Tam;* 1940 — *Fausse alerte (Alarmă falsă,* J. de Baroncelli); 1954 — *An jedem Finger zehn.*

BARSONY, Rósy (1909—1977). Cîntăreaţă, dansatoare şi actriţă de film ungară. Vedetă a operetei cinematografice din anii 1930—1940, debutează de mică pe scenele budapestane, ajungînd ulterior una din stelele răsfăţate ale studiourilor maghiare, germane, engleze şi franceze, care i-au exploatat talentul şi verva sa „îndrăcită" în filme cu mult fast şi multă muzică.

FLM : 1932 — *Der Alte Gauner (Bătrîna canalie,* H. Hill); 1934 — *Ende schlecht alles gut; Ball im Savoy;* 1935 — *Hallo Budapest! (Alo! B!,*L. Vajda); 1937 — *A Hapos feri (Soţul captiv,* M. Keleti); *Viki.*

BĂNICĂ, Ştefan (n. 1933). Actor român de teatru şi film. Îndrăgit interpret de comedie, ale cărui apariţii în spectacolele de varietăţi TV. sînt mult apreciate de public. Împreună cu Stela Popescu formează un cuplu muzical deosebit de popular în rîndul telespectatorilor. Cinematograful, din păcate, i-a utilizat prea puţin atît calităţile vocale cît şi talentul comic, oferindu-i doar roluri de plan doi, pe care Ş.B. le interpretează întotdeauna cu siguranţă şi discreţie.

FLM : 1966 — *Tunelul* (Francisc Munteanu); 1967 — *Împuşcături pe portativ; Zile de vară* (Ion Niţă); 1968 — *Vin cicliştii* (Aurel Miheles); 1970 — *Cîntecele mării;* 1971 — *Brigada Diverse în alertă* (Mircea Drăgan); 1973 — *Proprietarii* (Şerban Creangă); 1974 — *Păcală* (Geo Saizescu); 1977 — *Fair-play* (A. Danciu-Satmari); 1978 — *Septembrie* (Timotei Ursu).; *Cianura... şi picătura de ploaie* (M. Marcus).

BÉCAUD, Gilbert (n. 1927). Cîntăreţ şi compozitor. Vedetă a cîntecului francez, apare şi în spectacole muzicale la radio şi TV., neocolind nici cărările cinematografului.

FLM : 1956 — *Le Pays d'où je viens;* 1957 — *Casino de Paris;* 1958 — *Croquemitoufle;* 1962 — *Les Petits matins (Dimineţi fără însemnătate,* J. Audry).

BECHI, Gino (n. 1913). Cîntăreţ şi actor italian de film. După debutul scenic din 1936, se va impune ca un mare interpret în cadrul celor mai reputate teatre lirice din lume, cinematograful favorizîndu-i şi el celebritatea.

FLM : 1942 — *Fuga a due voci;* 1945 — *Pronto! Chi parla?;* 1946 — *Amanti in fuga;* 1949 — *Signorinella;* 1953 — *Canzoni a due voci;* 1966 — *Traviata.*

BERKELEY, Busby (n. 1895). Coregraf şi regizor american de teatru şi film, cel mai mare maestru coregraf al anilor '30—'40. Debutează ca actor pe Broadway. După mai multe profesii practicate în lumea teatrului (impresar, regizor, coregraf), pătrunde în lumea filmului reglînd cîteva dansuri pentru Eddie Cantor. Adaptează în mod magistral, la specificul cinematografului, stilul amplu şi luxuriant de revistă Ziegfeld, prin utilizarea travelingurilor şi prin varietatea unghiurilor de filmare. Extraordinara sa fantezie coregrafică din filmele *Strada 42* (1933) şi *Parada aurului* (1933) — capodopera acestui serial cu muzică — i-a făcut pe mulţi să-l considere drept adevărat realizator al lor.

Scanned with OKEN Scanner

FLM: Coregraf: 1928 — *Lady Be Good (Fii bună, doamnă*, R. Wallace); 1930 — *Whoopee;* 1931 — *Palmy Days;* 1933 — *Forty-second Street; Gold Diggers of 1933;* 1938 — *Broadway Serenade;* 1951 — *Call Me Mister;* 1954 — *Rose Marie;* Regizor: 1937 — *Hollywood Hotel;* 1938 — *Garden of the Moon;* 1939 — *Babes in Arms;* 1940 — *Strike Up the Band;* 1941 — *Babes on Broadway;* 1942 — *For Me and My Gal;* 1946 — *Cinderella Jones.*

BERLIN, Irving (n. 1888). Compozitor american, unul din preferaţii spectacolelor teatrului de varietăţi „Ziegfeld". A semnat muzica multor filme de mare succes, interpretate de Fred Astaire — Ginger Rogers, Bing Crosby, Sonja Henie sau Alice Faye. Premiul „Oscar" (1942), pentru muzica filmului *Holiday Inn* (*Hanul melodiilor*, 1942).
FLM: 1930 — *Mammy;* 1935 — *Top Hat;* 1936 — *Follow the Fleet;* 1938 — *Carefree; Alexander's Ragtime Band;* 1939 — *Second Fiddle;* 1944 — *Christmas Holiday;* 1946 — *Blue Skies;* 1948 — *Easter Parade;* 1951 — *Annie Get Your Gun;* 1954 — *There's no Business, Like Show Business.*

BERNSTEIN, Leonard (n. 1918). Compozitor şi dirijor american, propagator asiduu al muzicii „clasice" în „concerte-lecţie" (transmise dealtfel şi pe micul ecran, în ciclul „Să înţelegem muzica"). Autorul unuia din cele mai celebre musicaluri, *West Side Story* (*Poveste din cartierul de vest*), transpus scenic în 1957 şi mai apoi cinematografic în 1961 de către Robert Wise, film răsplătit cu 11 premii „Oscar"— 1961. Mare admirator al muzicii populare româneşti, va folosi în lucrările sale ritmuri şi linii melodice proprii folclorului nostru, pe care le vom regăsi utilizate din plin chiar şi în această *Poveste din cartierul de vest.*
FLM: 1954 — *On the Waterfront (Pe chei*, E. Kazan); 1961 — *West Side Story.*

BLONDELL, Joan (n. 1909). Actriţă americană de teatru şi film. Bună balerină şi interpretă cu resurse comice inepuizabile, de o energie, de o vioiciune şi naturaleţe cuceritoare, a fost „argintul viu" al multor filme muzicale de mare succes. A alcătuit cu Dick Powell (cu care a şi fost căsătorită un timp) un cuplu filmic romantic, lirico-sentimental, foarte îndrăgit de public.
FLM: 1930 — *Sinner's Holiday (Vacanţa păcătoşilor*, J. Adolphi); 1931 — *The Public Enemy; Blonde Crazy;* 1933 — *Gold Diggers of 1933; Footlight Parade;* 1934 — *Dames;* 1935 — *Broadway Gondolier;* 1936 — *Colleen;* 1937 — *The King and the Chorus Girl;* 1940 — *Two Girls on Broadway (Două fete de pe B.*, S. Sylvan Simon); 1945 — *A Tree Grows in Brooklyn (Un copac creşte în B.*, Elia Kazan); 1951 — *The Blue Veil (Vălul albastru*, Curtis Bernhardt); 1957 — *The Desk Set (Creierul electronic*, Walter Lang).

BOCĂNEŢ, Alexandru (1944—1977). Regizor român de teatru, TV. şi film. „A fost încă de la început, încă din momentul primilor paşi, un talent fără sfieli adolescentine, fără con-

Scanned with OKEN Scanner

tururi moi, un talent viguros, contondent, un talent de şoc. El a impus un nou mod de a privi, cerînd, implorînd, poruncind privirii noastre să fie mai inteligentă decît propriul ei ochi, el a obligat-o să vadă faţetele vieţii nu succesiv, nu parţial, ci concomitent, toate dintr-odată" (Ecaterina Oproiu). Dotat cu geniu tehnic, **A.B.** a inovat, experimentat şi inventat neobosit, noi mijloace de expresie specifice televiziunii, în cadrul transmisiunilor de la Festivalurile de muzică uşoară de la Braşov şi Mamaia, recitalurilor, programelor de revelion şi a numeroaselor sale emisiuni muzicale TV.: *Show Surorile Kessler* (1971), *Show Helen Delmar* (1971), *Profil pe 625 de linii* (1972), *Oraşelul copiilor mari* (1973), „serialul" *Gala lunilor* (1973), *Trurli* (1974), *Carusel* (1974), etc... Preferinţa sa pentru ingenioasele combinaţii de alb-negru a decorurilor şi costumelor (semnate de Doina Levinţa) şi a spectaculoaselor şi inspiratelor dansuri (autor Cornel Patrichi) au făcut din el un „poet al imaginii" „un Averty" al spectacolului nostru muzical TV. A mai montat cu un deosebit succes, pe scena Teatrului C.I.Nottara din Bucureşti, musicalul lui Eugen Mirea şi H.Mălineanu *Bună seara, domnule Wilde!* (a cărui adaptare şi regie TV. o şi semnează în anul 1975). Cu trei săptămîni înainte de moartea sa tragică în cutremurul din 4 martie 1977, **A.B.** terminase primul şi singurul său film artistic de lung metraj, destinat marelui ecran, *Gloria nu cîntă*, „testament-artistic" închizînd în el talentul, sensibilitatea, optimismul şi dragostea sa de viaţă şi de oameni.

FLM: 1977 — *Gloria nu cîntă.*

BOESE, Carl (1887—1958). Regizor german de film. Studiază politehnica şi filozofia. E adus în cinema de Paul Wegener (1912). Un regizor cu multe ambiţii, pierdute însă pe parcursul anilor, preferînd în cele din urmă succesul rapid al filmelor comerciale. Activitate intensă şi de lungă durată, soldată cu realizări adesea reuşite, mizînd pe spectaculos şi pe comicul mînuit cu multă eficacitate.

FLM: 1919 — *Die Geisha und der Samourai (Gheişa şi samuraiul)*; 1930 — *Komm'zu mir, zum Rendez-vous*; 1932 — *Paprika*; 1933 — *Gruss und Kuss Veronika*; *Das Lied vom Glück*; 1935 — *Eine Nacht an der Donau (O noapte pe Dunăre)*; 1939 — *Hallo, Janine!*; 1941 — *Alles für Gloria (Totul pentru G.)*; 1944 — *Das Hochzeitshotel (Hotel pentru căsătorii)*; 1951 — *Das Mädchen aus der Konfektion (Fata de la confecţii)*; 1957 — *Vater macht Karriere (Tata face carieră)*.

BOLVARY, Geza von (1897—1961). Scenarist şi regizor austriac de origine maghiară. Studii de pictură şi teatru. Debutează ca regizor în Ungaria (1920), devenind odată cu introducerea sonorului un specialist al filmelor muzicale, realizate adesea cu mult bun gust şi cu o deosebită grijă faţă de alegerea efectelor comice. Semnează una din primele comedii muzicale germane de mare succes, *Zwei Herzen in 3/4 Takt* (*Două inimi într-un vals*, 1930).

Scanned with OKEN Scanner

FLM : 1920 — *Lengyelver (Singe polonez);* 1930 — *Das Lied ist aus;* 1931 — *Die Lustigen Weiber von Wien;* 1933 — *Die Nacht der grossen Liebe;* 1934 — *Fruhjahrsparade;* 1936 — *Schloss in Flandren;* 1937 — *Zauber der Boheme;* 1939 — *Opernball;* 1945 — *Die Fledermaus;* 1953 — *Die Tochter der Kompanie;* 1959 — *Ein Lied geht um die Welt.*

BOSTAN, Elisabeta (n. 1931). Regizoare română de film, dovedind o pasiune constantă față de muzică și dans, față de universul copilăriei și al basmului, pe care ni l-a dezvăluit cu talent și sensibilitate, atît în serialul de scurt metraje *Năică* (1963—1967, distins cu numeroase premii la festivalurile desfășurate între 1964—1968 la Gijon, Teheran, Tours, Cannes și Veneția) cît și în lung metrajele care i-au urmat, onorate și ele cu premii la Festivalul cinematografic de la Moscova: 1969 — *Tinerețe fără bătrînețe* (Premiul special al juriului); 1973— *Veronica* (Medalia de bronz); 1977 — *Mama* (Premiul special al juriului).

FLM : 1956 — *Culegere de dansuri românești;* 1958 — *Dansul „Cloșca cu pui"; Trei jocuri românești;* 1959 — *Hora;* 1961 — *Pușt tiul;* 1965 — *Amintiri din copilărie;* 1973 — *Veronica; Veronica se întoarce;* 1977 — *Mama.*

BRIGNONE, Guido (n. 1886). Regizor italian de film. Lucrează în Franța, Germania și țara sa de origine. Autor a unor pelicule de popularitate, fără prea mari pretenții realizate în maniera obișnuită a filmelor „cîntate". În ciuda facilității și superficialității stilului regizoral practicat, G.B rămîne, în felul său, un artizan scrupulos, pasionat de meseria sa. Premiul pentru cel mai bun film italian la Festivalul de la Veneția, 1934: *Teresa Confalonieri.*

FLM : 1915 — *Odette;* 1931 — *Rubacuori (Hoțul de inimi);* 193 — *La Wally;* 1936 — *Vivere;* 1938 — *Chi e più felice di me?* 1940 — *Cantate con me (Cîntați cu mine);* 1943 — *Maria Malibran* 1945 — *Canto ma sottovoce (Cîntă, dar mai încet);* 1951 — *Cuor ingrato (Inimă ingrată);* 1957 — *Quando tramonta il sole (Cîn apune soarele).*

CANTOR, Eddie (1892—1964). Scriitor, actor și cîntăre american de teatru și film. Candid și maliții, de o deosebită volubilitate, debutează în teatru de la vîrsta de 16 ani E.C. a fost unul din animatorii spectacolului american d revistă. A desfășurat între anii 1930—1940 o bogată și pres tigioasă activitate cinematografică. În 1954 i se dedică u film biografic: *Eddie Cantor Story*, iar în 1957 i se conferă un „Oscar" onorific.

FLM : 1926 — *Kid Boots* (F. Tutle); 1930 — *Whoopee;* 1931 — *Palmy Days;* 1932 — *The Kid from Spain;* 1933 — *Roman Scandals;* 1934 — *Kid Millions;* 1937 — *Ali-Baba Goes to Town;* 1943 — *Thank Your Lucky Stars;* 1945 — *Rhapsody in Blue;* 1952 — *Story of Will Rogers (Povestea lui W.R.,* M. Curtiz).

CAPOIANU, Dumitru (n. 1929). Compozitor român, colaborator plin de talent și inventivitate „sonoră" (împreună

Scanned with OKEN Scanner

cu inginerul de sunet Dan Ionescu), la coloana sonoră a filmelor de desen animat realizate de Ion Popescu-Gopo. A mai semnat de asemenea și partitura muzicală a unor filme de lung metraj, între care și cea a interesantului experiment coregrafic *Legenda ciocîrliei* (1966).

FLM : 1957 — *Scurtă istorie;* 1958 — *Șapte arte;* 1959 — *O poveste ca în basme* (I. Popescu-Gopo); 1960 — *Homo Sapiens;* 1961 — *S-a furat o bombă* (I. Popescu-Gopo); 1965 — *De-aș fi... Harap Alb* (I. Popescu-Gopo); 1970 — *Facerea lumii* (G. Vitanidis); 1975 — *Comedie fantastică* (I. Popescu-Gopo).

CARAGIU, Toma. (1925—1977). Actor român de teatru și film. Artist de geniu ale cărui creații tulburătoare au oscilat între comic și tragic, între dramă și spectacolul distractiv TV. Bogata sa filmografie cuprinde peliculele muzicale *Actorul și sălbaticii* (1974) și *Gloria nu cîntă* (1977). A pierit în timpul cutremurului din 4 martie 1977. „Scena românească n-a cunoscut o natură mai complexă și mai bogat înzestrată, o inteligență scenică mai vie și mai acut implicată social, o prezență atît de vibrantă și atît de contagios optimistă, o ipostază a popularității atît de unanim recunoscută încît să fie validată la scara unui popor" (Dinu Săraru).

FLM : 1955 — *Nufărul Roșu* (Gheorghe Tobias); 1961 — *Poveste sentimentală* (Iulian Mihu); *Străzile au amintiri* (Manole Marcus); 1964 — *Cartierul veseliei* (Manole Marcus); 1965 — *Haiducii* (Dinu Cocea); *Procesul alb* (Iulian Mihu); 1966 — *Vremea zăpezilor* (Gheorghe Naghi); 1967 — *De trei ori București* (Ion Popescu-Gopo, Horea Popescu); *Răpirea fecioarelor* (Dinu Cocea); *Șeful sectorului suflete* (Gheorghe Vitanidis); 1968 — *Răzbunarea haiducilor* (Dinu Cocea); 1970 — *B.D. intră în acțiune* (Mircea Drăgan); *Haiducii lui Șaptecai* (Dinu Cocea); 1971 — *B.D. la munte și la mare, Brigada Diverse în alertă* (Mircea Drăgan); *Săptămîna nebunilor, Zestrea domniței Ralu* (Dinu Cocea); 1972 — *Bariera* (Mircea Mureșan); *Ciprian Porumbescu;* 1973 — *Proprietarii* (Șerban Creangă); 1974 — *Tatăl risipitor* (Adrian Petringenaru); *Actorul și sălbaticii;* 1975 — *Singurătatea florilor* (Mihai Constantinescu); *Mastodontul* (Virgil Calotescu); 1976 — *Serenadă pentru etajul XII* (Carol Corfanta); *Premiera* (Mihai Constantinescu); *Tufă de Veneția* (P. Bokor); 1977 — *Gloria nu cîntă*; *Buzduganul cu trei peceți* (Constantin Vaeni).

CARON, Leslie (n. 1931). Dansatoare și actriță americană de film, de origine franceză. Își începe cariera de balerină în trupa lui Roland Petit. În film se impune ca o artistă cu o gamă interpretativă foarte variată, de la comedie și *musical* pînă la drama psihologică. Debutul său cinematografic poartă semnătura de prestigiu a lui Vincente Minnelli.

FLM : 1951 — *An American in Paris;* 1952 — *Lily;* 1954 — *Daddy Long Legs;* 1955 — *The Glass Slipper;* 1958 — *Gigi;* 1960 — *Fanny* (J. Logan); 1965 — *Father Goose (Gîsca de tata,* R. Nelson); 1971 — *Chandler* (P. Magwood); 1976 — *Serail* (E. de Gregorio).

CEBOTARI, Maria (1910—1949). Cîntăreață lirică italiană, de origine română. În film interpretează cu măiestrie și sen-

Scanned with OKEN Scanner

sibilitate roluri adesea schematice, dar croite anume pentru a-i pune în valoare deosebitele sale calităţi vocale şi actoriceşti. Parteneri: B. Gigli, T. Gobbi, I. Petrovitsch ş. a.

FLM: 1936 — *Mädchen in weiss;* 1938 — *Solo per te; Giuseppe Verdi;* 1939 — *Il Sogno di Butterfly;* 1940 — *Amami Alfredo;* 1943 — *Maria Malibran.*

CHARISSE, Cyd (n. 1922). Balerină şi actriţă americană de film. Se impune de la vîrsta de 20 de ani ca un nume prestigios în lumea coregrafică (este socotită cea mai mare dansatoare a ecranului anilor '50). A fost partenera lui Fred Astaire şi Gene Kelly, însoţindu-i cu silueta sa graţioasă şi plină de farmec în evoluţii dansante de o deosebită virtuozitate. Apariţiile sale filmice îi atestă şi calităţi actoriceşti

FLM: 1943 — *Thousand Cheers;* 1946 — *Harvey Girls; Ziegfeld Follies of 1946;* 1947 — *Fiesta;* 1952 — *Singing in the Rain;* 1953 — *The Band Wagon;* 1954 — *Brigadoon;* 1957 — *Silk Stokings;* 1960 — *Un, deux, trois, quatre;* 1965 — *Assassinio made in Italy (Asasin made in Italy,* S. Amidei).

CHEVALIER, Maurice (1888—1971). Vedetă incontestabilă, de faimă mondială, a şansonetei franceze. Spiritual, ironic şi autoironic, permanent cu „canotiera" sa celebră, M.C. a dominat nonşalant, mai bine de 60 de ani, toate marile scene muzicale din lume. În cinema: din 1908. Adevărata sa glorie începe însă din 1929, cînd, sub îndrumarea lui E. Lubitsch şi alături de Jeanette MacDonald, apare în primele operete de tip american.

FLM: 1908 — *Trop credule (Prea naiv,* J. Durand); 1929 — *The Love Parade;* 1930 — *Le Petit Café;* 1931 — *The Smiling Lieutenant;* 1934 — *The Merry Widow;* 1935 — *L'Homme du jour;* 1936 — *Avec le sourire;* 1939 — *Pièges (Capcana,* R. Siodmak); 1947 — *Le Silence est d'or (Tăcerea e de aur,* R. Clair); 1957 — *Love in the Afternoon;* 1958 — *Gigi;* 1959 — *Can-Can;* 1966 — *Monkeys, Go Home (Maimuţe, plecaţi acasă!,* A. V. McLaglen).

CROSBY, Bing (1904—1977). Cîntăreţ şi actor american de film. Debutează în teatru şi este prezent în diferite emisiuni radiofonice, căpătîndu-şi un deosebit renume în rîndul iubitorilor muzicii uşoare. Cîntăreţ de tip „crooner", bun dansator, B.C. se impune rapid ca o mare vedetă a music-hallului, fiind şi unul dintre cei mai solicitaţi actori de film muzical. Premiul „Oscar" — 1944, pentru rolul din *Going My Way* (*Merg pe drumul meu,* 1944).

FLM: 1930 — *The King of Jazz;* 1932 — *The Big Broadcast;* 1935 — *Mississippi;* 1940 — *Road to Singapore;* 1942 — *Road to Morocco;* 1946 — *Blue Skies;* 1950 — *Mr. Music;* 1954 — *White Christmas;* 1956 — *High Society;* 1960 — *Pepe;* 1964 — *Robin and the Seven Hoods;* 1972 — *Cancel My Reservation (Anulaţi comanda,* P. Bogart).

CROSLAND, Alan (1894—1936). Regizor american de film. Autor al primului film sonor, *Don Juan* (1926), si al

Scanned with OKEN Scanner

primului film vorbit și cîntat: *Cîntărețul de jaz* (1927). Cariera sa regizorală, începută încă din 1915 (întreruptă de un tragic accident de automobil), este adesea pusă (dintr-un excesiv și nedrept simț critic) sub semnul incertitudinii și al mediocrității, recunoscîndu-i-se doar meritul de a fi acceptat cu curaj confruntarea cu „ sonorul", într-o epocă în care „sunetul" era socotit drept dușmanul artei cinematografice, în stare să atingă (după unii), culmile perfecțiunii doar prin imagini „expresive-mute".

FLM: 1915 — *Santa Claus Vs. Cupid (S.C. contra avarului)*; 1926 — *Don Juan*; 1927 — *The Jazz Singer*; 1928 — *Glorious Betsy (Norocul altuia)*; 1929 — *On With the Show*; 1930 — *Viennese Nights*; 1934 — *Massacre (Masacrul)*; 1935 — *The Great Impersonation (Regele spionilor)*.

CUGAT, Xavier (n. 1900). Muzician, șef de orchestră și actor american de film, de origine spaniolă. Cursuri muzicale cu tatăl său, după care pleacă la New York, acompaniindu-l pe Enrico Caruso în cadrul concertelor acestuia. Își alcătuiește o orchestră proprie ce va ajunge curînd celebră. Rămîne unul din principalii exponenți ai muzicii ușoare latino-americane.

FLM: 1936 — *Go West Young Man*; 1942 — *You're Never Lovelier*; 1946 — *Holiday in Mexico*; 1949 — *Neptune's Daughter*; 1955 — *Donatella* (M. Monicelli).

CUKOR, George (n. 1899). Regizor american de film. Mai întîi actor și regizor pe Broadway. Va fi chemat la Hollywood ca dialoghist al unor filme de Lubitsch. Inteligent, instruit, cultivînd bunul gust și seriozitatea profesională, G.C. este autorul unor excelente pelicule de diverse genuri. Sub îndrumarea sa au turnat mari vedete ale ecranului: Jean Harlow, Greta Garbo, Ingrid Bergman, Katharine Hepburn, Anna Magnani, Marilyn Monroe, Laurence Olivier, Wallace Beery, etc. Premiul „Oscar" — 1964, pentru *My Fair Lady* (1964) și premiul „Emmy" — 1975, pentru *Întîlnire în instanță* (1975).

FLM: 1930 — *Grumpy* (col. C. Gardner); 1932 — *A Bill of Divorcement (Motiv de divorț)*; 1934 — *David Copperfield*; 1936 — *Camille (Dama cu camelii)*; 1940 — *The Philadelphia Story (Povestiri din Ph.)*; 1944 — *Gaslight (Lumină de gaz)*; 1950 — *Born Yesterday (Născută ieri)*; 1954 — *A Star Is Born*; 1957 — *Les Girls*; 1960 — *Let's Make Love (Să ne iubim)*; 1964 — *My Fair Lady*; 1972 — *Travels With My Aunt (Călătorie cu mătușa mea)*; 1975 — *Love Among in the Ruins (Întîlnire în instanță)*.

CURTIZ, Michael (1888—1962). Regizor american de film, de origine maghiară. Își face ucenicia regizorală în studiourile „Nordisk" din Danemarca. Un profesionist „globe-trotter", realizînd filme în Ungaria, Germania, Austria, Franța, Italia și S.U.A., unde dealtfel se și stabilește în cele din urmă. A realizat în 50 de ani de carieră în jur de 100 de filme în toate genurile, cu acea seriozitate profesi-

onală capabilă să scoată lucruri bune şi din scenarii adesea plate. Premiul „Oscar"— 1943, pentru filmul *Casablanca.*
FLM : 1912 — *Az utolso Bohem (Ultimul boem);* 1930 — *Mammy;* 1932 — *The Mystery of the Wax Museum (Măşti de ceară);* 1935 — *Captain Blood (Căpitanul B.);* 1938 — *Four Daughters (Vis de tinereţe);* 1940 — *The Sea Hawk (Corsarul);* 1941 — *The Sea Wolf (Vasul fantomă);* 1943 — *Yankee Doodle Dandy;* 1946 — *Night and Day;* 1948 — *My Dream Is Yours;* 1951 — *I'll See You in My Dreams;* 1953 — *The Jazz Singer;* 1954 — *White Christmas;* 1956 — *The Vagabond King;* 1957 — *The Helen Morgan Story;* 1961 — *Francis of Assisi (Francesco D'Assisi).*

CZIFFRA, Geza von (n. 1900). Regizor austriac de film născut în România. Debutează în studiourile germane în 1939, ca scenarist al unor filme semnate de Erich Engel, Carl Froelich şi Willi Forst. Din 1943 trece la regie, realizînd unul dintre primele filme europene de revistă pe gheaţă, gen în care s-a dovedit a fi un specialist cu multă fantezie şi vervă.
FLM : 1943 — *Der Weisse Traum;* 1948 — *Der Himmlische Walze (Valsul divin);* 1950 — *Gabriela;* 1952 — *Tanzende Sterne; Die Blume von Hawaii;* 1954 — *Tanz in der Sonne;* 1956 — *Musikparade;* 1958 — *Schlag auf Schlag;* 1961 — *Ein Stern fallt vom Himmel;* 1962 — *Kauf dir einen bunten Luftbalon.*

DAILEY, Dan (n. 1917). Dansator şi actor american de film. Copil abia, debutează în teatru, visînd să ajungă mare actor de dramă. Înalt şi osos, cu alură de cowboy, **D.D.** dansează însă cu uşurinţă şi deosebită abilitate, impunîndu-se ca unul dintre junii primi comici cei mai apreciaţi ai filmului muzical american.
FLM : 1940 — *The Mortal Storm (Furtună mortală,* F. Borzage); 1941 — *Lady Be Good;* 1947 — *Mother Wore Tights;* 1949 — *You're My Everything;* 1951 — *Call Me Mister;* 1956 — *Meet Me in Las Vegas;* 1960 — *Pepe;* 1962 — *Hemingway's Adventures of a Young Man (Aventurile unui tînăr,* M. Ritt).

DARIE, Iurie (n. 1929). Actor român de teatru şi film. Pasionat şi talentat desenator. A apărut şi în emisiuni muzicale TV. pentru copii. Cu un chip plăcut, înseninat permanent de un zîmbet cuceritor, **I.D.** a fost junele prim al multor comedii (muzicale sau nu), înnobilîndu-şi personajele (chiar şi atunci cînd sînt schematice sau doar abia schiţate) cu acea emoţionantă şi autentică „substanţă omenească", plină de subtilităţi şi nuanţe interpretative. Modest, inteligent, spontan dar şi meticulos, **I.D.** este unul dintre cei mai dotaţi şi mai îndrăgiţi actori români de film.
FLM : 1953 — *Nepoţii gornistului;* 1956 — *Pe răspunderea mea;* 1958 — *Alo! Aţi greşit numărul!;* 1961 — *S-a furat o bombă* (I. Popescu-Gopo); *Post-Restant* (Gheorghe Vitanidis); 1964 — *Dragoste la zero grade;* 1969 — *Răutăciosul adolescent* (G. Vitanidis); 1972 — *Ciprian Porumbescu;* 1975 — *Muşchetarul român* (G. Vitanidis); 1977 — *Pentru patrie* (S. Nicolaescu); 1978 — *Cianura şi picătura de ploaie* (M. Marcus)

Scanned with OKEN Scanner

DARRIEUX, Danielle (n. 1917). Actriță franceză de teatru și film. Debutează pe ecran cu mare succes în 1931, la vîrsta de 14 ani. „Adorabilă creatură", inteligentă, zvăpăiată, drăgălașă, malițioasă, plină de voioșie și tinerețe, D.D. a fost și a rămas unul din „idolii cinematografici" cei mai iubiți. A interpretat în cei aproape 48 de ani de strălucită carieră artistică, cele mai diverse roluri, de la acele năstrușnice și neastîmpărate fete de tipul „gamin parisien", pînă la tulburătoarele roluri dramatice ale maturității. D.D. a cîntat cu vocea sa plăcută în multe din filmele sale, mai ales în cele de început, în care parteneri i-au fost Jan Kiepura, Henri Garat și Albert Préjean.

FLM: 1931 — *Le Bal (Balul*, W. Thiele); 1934 — *L'Or dans la rue; Dédé; La Crise est finie;* 1935 — *Mein Herz ruft nach dir; Ich Liebe alle Frauen; Quelle drôle de gosse;* 1936 — *Un mauvais garçon;* 1941 — *Premier rendez-vous;* 1942 — *Caprices;* 1943 — *Ruy Blas* (P. Billon); 1950 — *Romanzo d'amore;* 1954 — *Le Rouge et le noir (Roșu și negru*, C. Autant-Lara); 1958 — *Marie Octobre* (J. Duvivier); 1966 — *Les Demoiselles de Rochefort;* 1969 — *La Maison de campagne (Casă la țară*, J. Girault); 1975 — *Divine;* 1976 — *L'Année Saint (Anul sfînt*, J. Girault).

DAY, Doris (n. 1924). Cîntăreață și actriță americană de film. Studii de canto și dans. Debutează în spectacole de bar. Blondă, simpatică și temperamentală — cu mare priză la public — o vom găsi pe genericul a numeroase filme, atît de factură muzicală cît și dramatică.

FLM: 1948 — *My Dream Is Yours;* 1950 — *Tea for Two;* 1955 — *Love Me or Leave Me;* 1957 — *Pajama Game;* 1959 — *Pillow Talk (Confidențe pe pernă*, M. Gordon); 1961 — *Lover Come Back (Întoarce-te iubitule*, D. Mann); 1968 — *The Ballad of Josie (Baladă pentru J.*, A.V. McLaglen).

DE HAVEN, Gloria (n. 1926). Cîntăreață și actriță americană de film, născută într-o familie de actori. Tipul său de fetiță vioaie și drăgălașă, înzestrată cu o voce plăcută, îi va asigura numeroase roluri în diverse comedii muzicale.

FLM: 1935 — *Modern Times (Timpuri noi*, C. Chaplin); 1943 — *Thousand Cheers;* 1944 — *Two Girls and a Sailor;* 1948 — *Summer Holiday;* 1950 — *Three Little Words;* 1954 — *So This Is Paris;* 1955 — *Girl Rush (Fată pripită*, R. Pirosh).

DEL RUTH, Roy (n. 1895). Cronicar și regizor american de film. Scenarist al unor pelicule semnate de Mack Sennett. În 1917 realizează cîteva scurt metraje comice cu Ben Turpin. Bun artizan, și-a pus întreaga sa măiestrie regizorală în slujba unor filme muzicale, pe care le-a montat într-o manieră spectaculoasă și cu un deosebit simț al ritmului cinematografic.

FLM: 1930 — *Gold Diggers of Broadway;* 1931 — *Blonde Crazy;* 1934 — *Kid Millions;* 1935 — *Folies-Bergère; Thanks a Million;* 1936 — *Broadway Melody of 1936; Born to Dance;* 1937 — *On the Avenue; Broadway Melody of 1938;* 1938 — *Happy Landing;*

Scanned with OKEN Scanner

My Lucky Star; 1943 — *Du Barry Was a Lady;* 1945 — *It Happened on Fifth Avenue (S-a întîmplat pe strada cinci);* 1951 — *On Moonlight Bay (Pe golful luminat de lună);* 1959 — *Alligator People (Neamul aligatorilor).*

DEMY, Jacques (n. 1931). Regizor francez de film. Studii de pictură. Asistent al lui Paul Grimault la filmele sale de desen animat. Debutează ca regizor de scurt metraje documentare. În 1960 realizează primul său lung metraj artistic, *Lola*, primit favorabil atît de public, cît şi de critică. Inteligent şi în permanent neastîmpăr creator, **J.D.** poate fi socotit unul din reformatorii inspiraţi ai musicalului european, filmul său *Umbrelele din Cherbourg* (1963) fiind răsplătit cu Premiul „Delluc" şi Marele Premiu, Cannes 1964.
FLM : 1959 — *Le Bel indifférent (Frumosul indiferent,* sm.); 1960 — *Lola;* 1962 — *Le Baie des anges (Golful îngerilor);* 1963 — *Les Parapluies de Cherbourg;* 1966 — *Les Demoiselles de Rochefort;* 1968 — *The Model Shop;* 1970 — *Peau d'âne;* 1971 — *The Pied piper;* 1972 — *L'Evénément le plus important depuis que l'homme a marché sur la lune (Evenimentul cel mai important după ce omul a păşit pe lună).*

DICHISEANU, Ion (n. 1933). Actor român de teatru şi film. Frecvent utilizat în cinema în roluri de june prim dar şi în roluri dramatice (precum cel al lui Vulpaşin din *Dincolo de barieră*, ecranizare a piesei lui G.M.Zamfirescu „Domnişoara Nastasia"), ca şi în comedii, unele de factură muzicală, fără a-i fi puse însă din plin în valoare calităţile de interpret de muzică uşoară, demonstrate cu prisosinţă în spectacole de varietăţi şi emisiuni muzicale TV.
FLM : 1960 — *Darclée;* 1961 — *Post-restant* (Gheorghe Vitanidis); *Porto-Franco* (Paul Călinescu); 1962 — *Tudor* (Lucian Bratu); 1964 — *Titanic-Vals* (Paul Călinescu); *Mofturi 1900* (Jean Georgescu); 1965 — *Dincolo de barieră* (Francisc Munteanu); 1966 — *Tunelul* Francisc Munteanu); 1967 — *Frumoasele vacanţe* (Karoly Makk); 1969 — *Războiul domniţelor* (Virgil Calotescu); 1970 — *Cîntecele mării;* 1972 — *Sfînta Tereza şi diavolii* (Francisc Munteanu); 1975 — *Cantemir* (Gheorghe Vitanidis); 1977 — *Pentru patrie* (Sergiu Nicolaescu); 1978 — *Melodii... Melodii.*

DIETRICH, Marlene (n. 1901). Cîntăreaţă şi actriţă germană de film, stabilită o vreme la Hollywood. Unul din „monştrii sacri" ai ecranului mondial, descoperită şi lansată de către Joseph von Sternberg, regizorul ce a făcut din ea un „mit", „mitul femeii fatale", plămădită din puritate şi perversitate, din iubire şi din trădare, din sacrificiu, dar şi din egoism feroce. Cîntecele pe care le-a lansat cu vocea sa profundă, tulburătoare, în multe din filmele în care a jucat, au căpătat în interpretarea ei emoţionante şi profunde sensuri umane. Din 1961, cînd abandonează definitiv ecranul, **M.D.** întreprinde turnee în lumea întreagă, oferind publicului recitaluri de *songuri*, socotite adevărate „sărbători artistice".
FLM : 1922 — *So sind die Männer (Aşa-s bărbaţii,* G. Jacoby); 1930 — *Der Blaue Engel (Îngerul albastru,* J. von Sternberg);

Scanned with OKEN Scanner

Morocco (Maroc, J. von Sternberg); 1931 — *Dishonored (Dezonorata*, J. von Sternberg); 1936 — *Desire (Pasiunea mea*, F. Borzage E. Lubitsch); 1940 — *Seven Sinners (Şapte păcate*, T. Garnet); 1941 — *The Flame of New Orleans (Pasiunea fatală*, R. Clair); 1944 — *Kissmet* (W. Dieterle); 1957 — *Witness for the Prosecution (Martorul acuzării*, B. Wilder); 1961 — *Judgement at Nürnberg (Procesul de la N.*, S. Kramer); 1965 — *Paris When it Sizzles (Parisul în zumzet*, R. Quine).

DISNEY, Walt (1901—1966). Regizor şi producător american de cinema, marele maestru al filmului de animaţie. Creator al unei lumi feerice, populată de minunate personaje animate (Mickey, Donald, Pluto, Bamby, Chip şi Dale, Dumbo, Pinocchio etc.), **W.D.** a fost un neobosit căutător de idei şi forme noi, „animînd vizual" celebre lucrări muzicale clasice sau moderne. Opera sa a fost încununată de cîteva ori cu premii la Festivalul de la Veneţia: *Mickey dirijor* (1935), *Albă-ca-zăpada şi cei şapte pitici* (1938), *Timpul melodiilor* (1948), *Cenuşăreasa* (1950).

FLM: 1923 — *The Four Musicians of Bremen (Cei 4 muzicanţi din B.);* 1927 — *Steamboat Willie;* 1928 — *Silly Simphonies;* 1934 — *The Band Concert;* 1937 — *Snow White and the Seven Dwarfs;* 1940 — *Pinocchio; Phantasia;* 1942 — *Bambi;* 1948 — *Melody Time;* 1950 — *Cinderella;* 1953 — *Peter Pan;* 1959 — *Sleeping Beauty;* 1963 — *The Sword in the Stone.*

DONEN, Stanley (n. 1924). Regizor, actor, coregraf şi scenarist american de film. Format de Busby Berkeley, **S.D.** s-a afirmat ca un profesionist de marcă al filmului muzical. Alături de Gene Kelly şi Vincente Minnelli, este socotit unul din principalii animatori ai producţiilor de acest fel, pe care le montează cu ingeniozitate şi haz, îmbinînd bunul gust muzical cu decorul somptuos şi colorat şi spectaculozitatea numerelor coregrafice.

FLM: 1949 — *On the Town;* 1950 — *Royal Wedding;* 1952 — *Singing in the Rain;* 1954 — *Deep in My Heart, Seven Brides for Seven Brothers;* 1955 — *It's Always Fair Weather;* 1956 — *Funny Face;* 1957 — *Pajama Game;* 1960 — *The Grass Is Greener (Iarba a înverzit);* 1964 — *Charade (Şarada);* 1967 — *Bedazzled (Fantasme);* 1969 — *Staircase (Scara);* 1975 — *Lucky Lady.*

DUNAEVSKI, Isaak (1900—1955). Compozitor sovietic. Autor a nenumărate cîntece de masă şi melodii de o largă accesibilitate, **I.D.** este unul dintre cei mai de seamă muzicieni ai generaţiei sale. Pe lîngă cele 12 operete (dintre care cea mai cunoscută rămîne *Vînt de libertate*), **I.D.** a mai scris şi muzică pentru film, colaborînd statornic cu Grigori Aleksandrov şi Ivan Pîriev la realizarea unor reuşite comedii muzicale.

FLM: 1933 — *Pervîi vzvod (Primul pluton*, V. Koroş); 1934 — *Vesioltie rebiata;* 1936 — *Ţirk; Vratari; Deti kapitana Granta (Copiii căpitanului Grant*, V. Vainştok); 1937 — *Bogataia nevesta;*

Scanned with OKEN Scanner

1938 — *Volga-Volga;* 1940 — *Svetlii puti;* 1947 — *Vesna;* 1949 — *Kubanskie kazaki;* 1954 — *Vesioltie zvezdi;* 1961 — *Volnti veter.*

DURANTE, Jimmy (n. 1893). Cîntăreț și actor american de film. Îndelungată carieră teatrală, în spectacole de revistă și comedii muzicale. Tip simpatic de bonom cu nas mare — ce l-a făcut dealtfel celebru — actor plin de viață, la fel de bun dansator ca și cîntăreț, îl vom regăsi în multe filme muzicale, aducînd cu el și o undă de melancolie.
FLM: 1930 — *Roadhouse nights;* 1933 — *Broadway way to Hollywood;* 1938 — *Little Mis Broadway;* 1944 — *Two Girls and a Sailor;* 1946 — *Ziegfeld Follies;* 1960 — *Pepe;* 1963 — *It's a Mad, Mad, Mad World (O lume, nebună, nebună, nebună,* S. Kramer).

DURBIN, Deanna (n. 1922). Cîntăreață și actriță americană de film, de origine canadiană. Descoperită de reprezentanții firmei M.G.M. în cadrul unei serbări școlare. Cu un chip fermecător și o voce deosebit de frumoasă, de o spontaneitate și o voioșie cuceritoare, **D.D.** a fost fetița răsfățată a ecranului american, apărînd în numeroase comedii muzicale, gîndite special pentru ea.
FLM: 1935 — *Every Sunday;* 1936 — *Three Smart Girls;* 1937 — *Hundred Men and a Girl;* 1938 — *That Certain Age;* 1939 — *The First Love;* 1940 — *Spring Parade; It's a Date;* 1943 — *His Butler's Sister;* 1944 — *Christmas Holiday;* 1946 — *Because of Him;* 1948 — *For the Love of Mary (Din dragoste pentru M.,* F. De Cordova).

EDDY, Nelson (1901—1967). Cîntăreț și actor american de film. Debutează în 1922 pe scena operei din Philadelphia; adevărata sa glorie mondială începe, însă, odată cu lansarea sa în lumea filmului. Dotat cu un fizic plăcut și cu o voce caldă de bariton, va fi cel mai adesea distribuit ca partener al Jeanettei MacDonald, în numeroase operete cinematografice.
FLM: 1933 — *Dancing Lady;* 1935 — *Naughty Marietta;* 1936 — *Rose Marie;* 1938 — *The Girl of the Golden West;* 1939 — *Balalaika;* 1940 — *New Moon;* 1941 — *The Chocolate Soldier;* 1942 — *I Married an Angel;* 1947 — *North-West Out Post.*

EGGERTH, Martha (n. 1912). Actriță și cîntăreață germană de film, de origine ungară. Cariera artistică și-o începe la 11 ani pe scenele lirice din Budapesta, Viena și Berlin. În cinema — uneori alături de soțul ei, Jan Kiepura — apare într-o serie de operete și comedii, realizate în Europa și S.U.A., a căror muzică era semnată de iluștri compozitori ai epocii.
FLM: 1931 — *Die Brautigamswitwe;* 1933 — *Where Is the Lady?; Der Zarewitsch; Leise flehen meine Lieder;* 1934 — *Die Czardasfurstin;* 1935 — *Die Blonde Carmen;* 1936 — *Das Hofkonzert;* 1937 — *Zauber der Boheme;* 1942 — *For Me and My Gal;* 1943 — *Presenting Lily Mars;* 1947 — *Addio Mimi;* 1949 — *La Valse brillante;* 1952 — *Das Land des Lachelns.*

EKK, Nikolai (n. 1902). Actor și regizor sovietic de teatru și film. A lucrat cu V. Meyerhold. Debutează în film cu cîteva scurt metraje documentare. Este autorul primului film vorbitor sovietic *Drumul vieții* (1931) — moment important în istoria cinematografului, datorită atît valorii sale tematice cît și realizării tehnico-artistice — și al unuia dintre primele filme color sovietice, *Tîrgul din Sorocinsk* (1939), trepidantă transpunere muzical-cinematografică a povestirilor lui Gogol.
FLM: 1931 — *Putlovka v jizni (Drumul vieții);* 1936 — *Solovei-Solovuşka (Privighetoare, dragă privighetoare);* 1939 — *Sorocinskaia iarmarka;* 1941 — *Maiskaia noci (Noapte de mai).*

EMO, E.W. (n. 1898). Regizor german de film. A activat, conform modei de la începuturile sonorului, în studiourile din Germania, Austria și Italia, realizînd producții de diferite facturi, în versiuni italiene, germane și chiar spaniole. Are o înclinație evidentă spre comedia muzicală, semnînd cîteva pelicule reușite, ale căror distribuții erau alcătuite din cunoscuți și îndrăgiți actori ai genului: Hans Moser, Paul Hörbiger, Dolly Haas, Lucie Englisch, Theo Lingen sau Pat și Patachon. Sub îndrumarea lui regizorală a debutat în studiourile germane și actrița Ilona Massey, ce avea să cunoască o faimă internațională ca parteneră a lui Nelson Eddy în cîteva filme turnate la Hollywood.
FLM: 1928 — *Flitterwochen (Luna de miere);* 1930 — *Heute Nacht... eventuell (La noapte... eventual);* 1932 — *Frauen Diplomat;* 1933 — *Kleines Madel, grosses Glück;* 1934 — *Gern hab'ich die Frauen gekust;* 1935 — *Der Vogelhandler;* 1936 — *Dreimaderlhaus;* 1939 — *Unsterblicher Walzer;* 1940 — *Der Liebe Augustin;* 1948 — *Kleine Melodie aus Wien;* 1953 — *Fraulein Casanova (Domnișoara C.);* 1957 — *Oberzahlen! Wenn die Bombe plazt? (Chelner! Cînd a explodat bomba?).*

FAYE, Alice (n. 1915). Cîntăreață și actriță americană de film. Intensă activitate scenică în trupa de revistă „George White" și cu orchestra „Rudy Vallee". Blondă, vioaie și expresivă, este socotită una din stelele cele mai reprezentative ale filmului muzical american, calitățile sale dramatice fiind puse în valoare și în cîteva filme nemuzicale.
FLM: 1934 — *George White's Scandals;* 1936 — *The Poor Little Rich Girl;* 1937 — *Cin-Cin: On the Avenue;* 1938 — *In Old Chicago; Alexander's Ragtime Band;* 1939 — *Hollywood Cavalcade; The Rose of Washington Square;* 1943 — *The Gang's All Here;* 1945 — *Fallen Angel (Îngerul prăbușit,* O. Preminger); 1962 — *State Fair.*

FORST, Willi (n. 1903). Dramaturg, scenarist, regizor și actor austriac de film. Debutează în 1926 în teatru și film, rămînînd de atunci una din gloriile de faimă internațională ale filmului european, reînviind în filmele sale atmosfera poetică a Vienei de altădată, încărcată de ritmurile și melodicitatea nemuritoarelor valsuri ce au făcut faima acestui oraș al muzicii și al iubirilor romantice în ritm de 3/4.
FLM: Actor: 1926 — *Café-electric* (G. Uciki); 1929 — *Atlantic* (E.A. Dupont); 1930 — *Ein Tango für dich;* 1931 — *Die Lustigen*

Scanned with OKEN Scanner

1938 — *Volga-Volga;* 1940 — *Svetlii puti;* 1947 — *Vesna;* 1949 — *Kubanskie kazaki;* 1954 — *Vesiolîie zvezdi;* 1961 — *Volnîi veter.*

DURANTE, Jimmy (n. 1893). Cîntăreţ şi actor american de film. Îndelungată carieră teatrală, în spectacole de revistă şi comedii muzicale. Tip simpatic de bonom cu nas mare — ce l-a făcut dealtfel celebru — actor plin de viaţă, la fel de bun dansator ca şi cîntăreţ, îl vom regăsi în multe filme muzicale, aducînd cu el şi o undă de melancolie.

FLM: 1930 — *Roadhouse nights;* 1933 — *Broadway way to Hollywood;* 1938 — *Little Mis Broadway;* 1944 — *Two Girls and a Sailor;* 1946 — *Ziegfeld Follies;* 1960 — *Pepe;* 1963 — *It's a Mad, Mad, Mad World (O lume, nebună, nebună, nebună,* S. Kramer).

DURBIN, Deanna (n. 1922). Cîntăreaţă şi actriţă americană de film, de origine canadiană. Descoperită de reprezentanţii firmei M.G.M. în cadrul unei serbări şcolare. Cu un chip fermecător şi o voce deosebit de frumoasă, de o spontaneitate şi o voioşie cuceritoare, **D.D.** a fost fetiţa răsfăţată a ecranului american, apărînd în numeroase comedii muzicale, gîndite special pentru ea.

FLM: 1935 — *Every Sunday;* 1936 — *Three Smart Girls;* 1937 — *Hundred Men and a Girl;* 1938 — *That Certain Age;* 1939 — *The First Love;* 1940 — *Spring Parade; It's a Date;* 1943 — *His Butler's Sister;* 1944 — *Christmas Holiday;* 1946 — *Because of Him;* 1948 — *For the Love of Mary (Din dragoste pentru M.,* F. De Cordova).

EDDY, Nelson (1901—1967). Cîntăreţ şi actor american de film. Debutează în 1922 pe scena operei din Philadelphia; adevărata sa glorie mondială începe, însă, odată cu lansarea sa în lumea filmului. Dotat cu un fizic plăcut şi cu o voce caldă de bariton, va fi cel mai adesea distribuit ca partener al Jeanettei MacDonald, în numeroase operete cinematografice.

FLM: 1933 — *Dancing Lady;* 1935 — *Naughty Marietta;* 1936 — *Rose Marie;* 1938 — *The Girl of the Golden West;* 1939 — *Balalaika;* 1940 — *New Moon;* 1941 — *The Chocolate Soldier;* 1942 — *I Married an Angel;* 1947 — *North-West Out Post.*

EGGERTH, Martha (n. 1912). Actriţă şi cîntăreaţă germană de film, de origine ungară. Cariera artistică şi-o începe la 11 ani pe scenele lirice din Budapesta, Viena şi Berlin. În cinema — uneori alături de soţul ei, Jan Kiepura — apare într-o serie de operete şi comedii, realizate în Europa şi S.U.A., a căror muzică era semnată de iluştri compozitori ai epocii.

FLM: 1931 — *Die Brautigamswitwe;* 1933 — *Where Is the Lady?; Der Zarewitsch; Leise flehen meine Lieder;* 1934 — *Die Czardasfurstin;* 1935 — *Die Blonde Carmen;* 1936 — *Das Hofkonzert;* 1937 — *Zauber der Boheme;* 1942 — *For Me and My Gal;* 1943 — *Presenting Lily Mars;* 1947 — *Addio Mimi;* 1949 — *La Valse brillante;* 1952 — *Das Land des Lachelns.*

EKK, Nikolai (n. 1902). Actor şi regizor sovietic de teatru şi film. A lucrat cu V. Meyerhold. Debutează în film cu

cîteva scurt metraje documentare. Este autorul primului film vorbitor sovietic *Drumul vieţii* (1931) — moment important în istoria cinematografului, datorită atît valorii sale tematice cît şi realizării tehnico-artistice — şi al unuia dintre primele filme color sovietice, *Tîrgul din Sorocinsk* (1939), trepidantă transpunere muzical-cinematografică a povestirilor lui Gogol.

FLM: 1931 — *Putiovka v jizni (Drumul vieţii);* 1936 — *Solovei-Solovuşka (Privighetoare, dragă privighetoare);* 1939 — *Sorocinskaia iarmarka;* 1941 — *Maiskaia noci (Noapte de mai).*

EMO, E.W. (n. 1898). Regizor german de film. A activat, conform modei de la începuturile sonorului, în studiourile din Germania, Austria şi Italia, realizînd producţii de diferite facturi, în versiuni italiene, germane şi chiar spaniole. Are o înclinaţie evidentă spre comedia muzicală, semnînd cîteva pelicule reuşite, ale căror distribuţii erau alcătuite din cunoscuţi şi îndrăgiţi actori ai genului: Hans Moser, Paul Hörbiger, Dolly Haas, Lucie Englisch, Theo Lingen sau Pat şi Patachon. Sub îndrumarea lui regizorală a debutat în studiourile germane şi actriţa Ilona Massey, ce avea să cunoască o faimă internaţională ca parteneră a lui Nelson Eddy în cîteva filme turnate la Hollywood.

FLM: 1928 — *Flitterwochen (Luna de miere);* 1930 — *Heute Nacht... eventuell (La noapte... eventual);* 1932 — *Frauen Diplomat;* 1933 — *Kleines Madel, grosses Glück;* 1934 — *Gern hab'ich die Frauen gekust;* 1935 — *Der Vogelhandler;* 1936 — *Dreimaderlhaus;* 1939 — *Unsterblicher Walzer;* 1940 — *Der Liebe Augustin;* 1948 — *Kleine Melodie aus Wien;* 1953 — *Fraulein Casanova (Domnişoara C.);* 1957 — *Oberzahlen! Wenn die Bombe plazt? (Chelner! Cînd a explodat bomba?).*

FAYE, Alice (n. 1915). Cîntăreaţă şi actriţă americană de film. Intensă activitate scenică în trupa de revistă „George White" şi cu orchestra „Rudy Vallee". Blondă, vioaie şi expresivă, este socotită una din stelele cele mai reprezentative ale filmului muzical american, calităţile sale dramatice fiind puse în valoare şi în cîteva filme nemuzicale.

FLM: 1934 — *George White's Scandals;* 1936 — *The Poor Little Rich Girl;* 1937 — *Cin-Cin: On the Avenue;* 1938 — *In Old Chicago; Alexander's Ragtime Band;* 1939 — *Hollywood Cavalcade; The Rose of Washington Square;* 1943 — *The Gang's All Here;* 1945 — *Fallen Angel (Îngerul prăbuşit,* O. Preminger); 1962 — *State Fair.*

FORST, Willi (n. 1903). Dramaturg, scenarist, regizor şi actor austriac de film. Debutează în 1926 în teatru şi film, rămînînd de atunci una din gloriile de faimă internaţională ale filmului european, reînviind în filmele sale atmosfera poetică a Vienei de altădată, încărcată de ritmurile şi melodicitatea nemuritoarelor valsuri ce au făcut faima acestui oraş al muzicii şi al iubirilor romantice în ritm de 3/4.

FLM: Actor: 1926 — *Café-electric* (G. Uciki); 1929 — *Atlantic* (E.A. Dupont); 1930 — *Ein Tango für dich;* 1931 — *Die Lustigen*

Scanned with OKEN Scanner

Weiber von Wien; 1935 — *Konigswalzer;* 1945 — *Wiener Mädeln;* 1955 — *Ein Mann vergisst die Liebe (Un bărbat a uitat dragostea,* V. von Collande); Regizor: 1933 — *Leise flehen meiner Lieder;* 1934 — *Maskerade (Mascarada);* 1939 — *Bel Ami;* 1940 — *Operette;* 1942 — *Wiener Blut;* 1945 — *Wiener Mädeln;* 1952 — *Im Weissen Rössl;* 1957 — *Wien du Stadt meiner Traüme (Viena, orașul visurilor mele).*

FOSSE, Bob (n. 1925). Coregraf, actor și regizor american de teatru și film. Unul dintre continuatorii și modernizatorii contemporani ai filmului muzical de mare spectacol, B.F. este un artist complet, ale cărui creații sînt poate contradictorii, dar nu te lasă niciodată indiferent. Filmul său *Cabaret* (1972) a fost distins cu 8 premii „Oscar" — 1972.
FLM: 1968 — *Sweet Charity;* 1972 — *Cabaret;* 1974 — *Lenny.*

FRIML, Rudolf (1879 — 1973). Pianist și compozitor cehoslovac, stabilit din 1906 în Statele Unite. Unele din operetele sale —celebre în lumea întreagă—precum *Rose Marie, Regele vagabonzilor* sau *Licuriciul* (cunoscută la noi și sub titlul de *Tarantella*) au stat în atenția studiourilor americane, care le-au ecranizat de cîteva ori de-a lungul timpului, în versiuni mai mult sau mai puțin modernizate, *Rose Marie* avînd parte chiar și de o „variantă mută", realizată în 1928, cu Joan Crawford în rolul titular.
FLM: 1930 — *The Vagabond King;* 1936 — *Rose Marie;* 1937 — *The Firefly;* 1954 — *Rose Marie;* 1956 — *The Vagabond King.*

FRITSCH, Willy (1901—1973). Actor german de film, de origine poloneză. Abandonează studiile de inginerie pentru a se dedica mai întîi teatrului și apoi filmului. W.F. a fost junele prim al ecranului german, popular interpret al unor filme muzicale de mare succes. Împreună cu Lilian Harvey a alcătuit un cuplu de amorezi-operetistici, celebru pe întreg continentul european și chiar peste ocean.
FLM: 1929 — *Melodie des Herzens; Liebes Walzer;* 1930 — *Die Drei von der Tankstelle;* 1931 — *Der Kongress tanzt;* 1934 — *Prinzessin Turandot;* 1936 — *Boccaccio;* 1942 — *Wiener Blut;* 1945— *Die Fledermaus;* 1953 — *Stern von Rio (Steaua din R.,* K. Neumann); 1961 — *Was macht Papa denn in Italien? (Ce face tata în Italia?,* H.D. Schwarze).

GAÁL, Franziska (n. 1901). Actriță și cîntăreață maghiară de film. Una dintre cele mai îndrăgite prezențe pe scenele budapestane, grația, naturalețea și vocea sa fiind puse în valoare în numeroase comedii muzicale cinematografice și în operete, ale studiourilor germane și americane.
FLM: 1921 — *New York express kabel (Telegrama din N.Y.,* M. Garas); 1932 — *Paprika;* 1933 — *Gruss und Kuss Veronika;* 1934 — *Fruhjarsparade;* 1936 — *Fraulein Lilly;* 1938 — *The Bucaneer (Corsarul,* C.B. De Mille); 1939 — *Paris Honeymoon.*

GALLONE, Carmine (1886—1973). Regizor și producător italian de film. Peregrinează prin mai toate studiourile

Scanned with OKEN Scanner

europene (Germania, Franţa, Anglia, Italia), unde realizează diverse pelicule de mare montare, majoritatea filme muzicale, gen din care şi-a făcut o „specialitate" (fiind socotit chiar un „patriarh" al acestora), fie că-i vorba de comedia muzicală, de filmul biografic muzical sau de filmul-operă, toate avînd în distribuţie mari cîntăreţi şi vedete ale epocii. *Casta Diva* (1935) a fost premiat la Festivalul de la Veneţia, 1935.

FLM : 1913 — *La Donna nuda (Femeia goală);* 1930 — *City of Song;* 1933 — *For Love of You;* 1938 — *Solo per te; Giuseppe Verdi;* 1939 — *Il Sogno di Butterfly;* 1940 — *Amami Alfredo!;* 1945 — *Il Canto della vita (Cîntecul vieţii);* 1946 — *Rigoletto;* 1947 — *Addio Mimi;* 1948 — *La Leggenda di Faust;* 1949 — *Il Trovatore;* 1952 — *Puccini;* 1953 — *Cavalleria Rusticana;* 1954 — *Casta Diva; Casa Ricordi; Madame Butterfly;* 1956 — *Tosca;* 1959 — *Cartagine in fiamme (Cartagina în flăcări);* 1962 — *La Monaca di Monza (Călugăriţa din M.).*

GARAT, Henri (1902—1959). Cîntăreţ şi actor francez de film. Debutează în music-hall alături de Mistinguette. Datorită fizicului său plăcut şi vocii de bună calitate, a fost solicitat de studiourile franceze în numeroase filme muzicale.

FLM : 1930 — *Les Deux mondes (Două lumi,* E.A. Dupont); 1931 — *Rive gauche;* 1932 — *Il est charmant;* 1933 — *Un soir de reveillon* 1935 — *Valse Royale;* 1936 — *Un mauvais garçon;* 1937 — *La Chaste Suzanne;* 1941 — *Le Valet maître;* 1952 — *Le Gang des bookmakers (Banda compilatorilor,* W. Rapps).

GARLAND, Judy (1922—1969). Cîntăreaţă şi actriţă americană de film. Vedetă a music-hallului american, adevărată tragediană a cîntecului, **J.G.** cunoaşte o rapidă şi durabilă glorie cinematografică. A fost protagonista unor feerii şi comedii muzicale tinereşti, avînd ca parteneri pe Mickey Rooney, Buddy Ebbson, dar şi a unor filme grave cu profunde sensuri umane, precum *S-a născut o stea* (1954), *The Judgement at Nürnberg* (*Procesul de la N.*, Stanley Kramer, 1961).

FLM : 1935 — *Every Sunday;* 1936 — *Pigskin Parade;* 1937 — *Everybody Sing;* 1939 — *The Wizard of Oz; Babes in Arms;* 1941 — *Babes on Broadway;* 1944 — *Meet Me in St. Louis;* 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946;* 1948 — *The Pirate;* 1949 — *In the Good Old Summertime;* 1950 — *Summer Stock;* 1954 — *A Star Is Born;* 1960 — *Pepe;* 1962 — *I Could Go on Singing;* 1963 — *A Child Is Waiting (Un copil aşteaptă,* J. Cassavetes).

GERSHWIN, George (1898—1937). Pianist şi compozitor american, ajuns celebru la vîrsta de 16 ani datorită melodioaselor sale cîntece de muzică uşoară. Creator al „jazului simfonic", **G.G.** este autorul unor lucrări foarte cunoscute, incluse în repertoriul tuturor orchestrelor simfonice (*Rapsodia albastră* şi *Un american la Paris*), şi al operei de un profund dramatism *Porgy şi Bess.* A semnat, de asemenea, partitura cîtorva filme muzicale realizate la Hollywood. Studiourile

Scanned with OKEN Scanner

americane îi vor dedica în 1945 o biografie romanțată, purtînd titlul faimoasei sale creații *Rhapsodie in Blue* (*Rapsodia albastră*).

FLM : 1930 — *The King of Jazz;* 1932 — *Love Me Tonight;* 1937 — *Shall We Dance;* 1938 — *Goldwin Follies;* 1951 — *An American in Paris;* 1956 — *Funny Face;* 1959 — *Porgy and Bess.*

GIGLI, Beniamino (1890—1957). Cîntăreț liric (tenor) și actor italian de film. A apărut în numeroase filme muzicale cu un pronunțat fond sentimental și melodramatic, în cadrul cărora **B.G.** lansa sau relansa melodii din repertoriul său curent. Partenere: Maria Cebotari, Isa Miranda, Alida Valli ș.a.

FLM : 1935 — *Vergiss mein nicht;* 1936 — *Du bist mein Glück;* 1937 — *Sinfonie di cuori;* 1938 — *Solo per te; Giuseppe Verdi;* 1940 — *Casa lontana;* 1942 — *Lache Bajazzo;* 1943 — *Silencio si giral;* 1950 — *Taxi di notte (Taxi de noapte,* C. Gallone); 1954 — *Follie per l'opera.*

GIRLS (fete). Grup de balerine profesioniste (din anonimatul cărora au apărut, nu arareori, mari vedete ale ecranului). Primele trupe de acest fel se pare că au debutat în Anglia. Aduse prima oară pe ecran de către Mack Sennet în ale sale comedii mute, ele vor cunoaște o adevărată glorie la începuturile sonorului, cînd filmele muzicale de mare amploare le vor utiliza în spectaculoase dansuri de ansamblu. Cele mai cunoscute trupe de acest fel rămîn „City-Music-Hall Girls", „Goldwin Girls", „Footlights Girls", „Ziegfeld Girls", „Les Blues-Belle Girls" și, mai recent, Ansamblul „Takarazuka" din Japonia. George Cukor le va dedica filmul *Les Girls* (1957).

FLM : 1928 — *The Singing Fool;* 1929 — *Broadway Melody;* 1930 — *The King of Jazz;* 1933 — *Forty-second Street; Footlight Parade;* 1936 — *Broadway Melody of 1936;* 1937 — *Ready, Willing and Able;* 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946;* 1957 — *Les Girls.*

GOBBI, Tito (n. 1915). Cîntăreț liric (bariton) și actor italian de film. Debutează la opera din Roma în *Traviata* (1938), figurînd de atunci pe afișele celor mai mari teatre lirice din Europa și America (în anul 1972 a cîntat și pe scena „Operei Române" din București, în spectacolul *Tosca*). A demonstrat certe calități actoricești în filme cu scenarii scrise special pentru a-i fi puse în valoare deosebitele sale calități vocale, multe dintre ele chiar transpuneri cinematografice ale unor opere celebre.

FLM : 1936 — *I Condottieri* (L. Trenker); 1938 — *Giuseppe Verdi;* 1939 — *Il Sogno di Butterfly;* 1940 — *Vertigine;* 1942 — *Musica proibita;* 1946 — *O sole mio;* 1948 — *I Pagliacci;* 1950 — *La Forza del destino;* 1953 — *Canzoni a due voci;* 1955 — *Figaro, il barbiere di Siviglia.*

GRABLE, Betty (1916—1973). Actriță și balerină americană de film. Una dintre marile vedete ale music-hallului american din perioada celui de-al doilea război mondial, denumită

Scanned with OKEN Scanner

și „Pin-up girl", după unul din filmele sale de mare succes. Excelentă dansatoare, **B.G.** va anima cu vioiciunea, talentul și hazul său nu puține pelicule muzicale în culori și adesea de un fast exorbitant.

FLM : 1930 — *Whoopee;* 1931 — *Kiki;* 1932 — *Million Dollars Legs;* 1936 — *Follow the Fleet;* 1939 — *Man About Town;* 1940 — *Down Argentine Way;* 1941 — *Moon Over Miami;* 1942 — *Footlight Serenade;* 1944 — *Pin-up Girl;* 1947 — *Mother Wore Tights;* 1950 — *My Blue Heaven;* 1951 — *Call Me Mister;* 1955 — *How to Be Very, Very Popular;* 1962 — *Billy Rose's Jumbo.*

GRAYSON, Kathryn (n. 1923). Cîntăreață și actriță americană de film. A fost utilizată de studiourile holywoodiene în multe și spectaculoase filme muzicale, alături de mari vedete ale genului, de preferință Mario Lanza și Howard Keel.

FLM : 1941 — *Andy Hardy's Private Secretary (Secretara particulară a lui A.H.,* G.B. Seitz); 1942 — *Rio Rita;* 1945 — *Anchors Aweigh!;* 1947 — *It Happened in Brooklyn;* 1950 — *The Toast of New Orleans;* 1951 — *Show Boat:* 1953 — *Kiss Me Kate;* 1956 — *The Vagabond King.*

GRIGORIU, George (n. 1927). Compozitor român. Autor al multor melodii inspirate de muzica ușoară, foarte populare, unele dintre ele ajunse „șlagăre". Semnează partitura unor comedii muzicale ca și a unor filme de factură dramatică.

FLM : 1962 — *Vacanță la mare;* 1964 — *Dragoste la zero grade;* 1966 — *Tunelul* (F. Munteanu); 1967 — *Împușcături pe portativ; Frumoasele vacanțe* (K. Makk); 1972 — *Conspirația* (M. Marcus); 1974 — *Actorul și sălbaticii* (M. Marcus); 1976 — *Operațiunea „Monstrul"* (M. Marcus); 1978 — *Cianura... și picătura de ploaie* (M. Marcus).

GUÉTARY, Georges (n. 1915). Cîntăreț și actor francez de film, de origine egipteană. Debutează în Franța în spectacole de varieteu și în operete, cîntă la radio; este solicitat totodată și în diferite filme muzicale, mai mult sau mai puțin reușite, succesul său notabil rămînînd *An American in Paris* (1951).

FLM : 1942 — *La Femme perdue (Femeia pierdută,* J. Choux); 1944 — *Le Cavalier noir;* 1948 — *Jo La Romance;* 1951 — *An American in Paris; Paris chant toujours;* 1952 — *Saluti e bacci;* 1954 — *Zigeunerbaron;* 1956 — *Die Drei von der Tankstelle;* 1956 — *Une nuit aux Balears;* 1957 — *C'est arrivé à trente-six chandelles.*

HARELL, Marte (n. 1919). Actriță austriacă de teatru și film. După absolvirea cursurilor de artă dramatică, desfășoară o intensă activitate teatrală. Din 1939, calitățile sale vocale și actoricești vor fi puse în valoare în numeroase pelicule muzicale, aducînd cu ea chipul plin de farmec al unei năstrușnice fetițe vieneze, seducătoare și grațioasă, trecînd prin tot felul de aventuri comico-sentimentale.

FLM : 1939 — *Opernball;* 1940 — *Rosen in Tirol; Wiener Geschichten;* 1941 — *Bruderlein Fein;* 1943 — *Frauen sind keine Engel:* 1945 — *Die Fledermaus;* 1951 — *Wien tanzt (Viena dansează,* E.E.

Scanned with OKEN Scanner

Reinert); 1955 — *Der Kongress tanzt;* 1958 — *Im Prater bluhn wieder die Baume (În Prater sînt iarăşi pomii înfloriţi,* H. Wolff).

HARTL, Karl (n. 1899). Regizor şi scenarist austriac de film. A debutat în cinematografie la vîrsta de 18 ani, ca operator. Din 1930 se consacră regiei pe care o practică cu inteligenţă şi bun gust, turnînd filme de toate facturile, de la „poliţist" la „ştiinţifico-fantastic". Este autorul multor filme muzicale realizate cu finețe şi rafinament, subtilităţile psihologice fiind o „pasiune" a acestui regizor de o aleasă şi serioasă cultură.

FLM : 1930 — *Ein Burschenlied aus Heidelberg;* 1932 — *Der Prinz von Arkadien;* 1933 — *Ihre Durchlaucht die Verkauferin;* 1935 — *Zigeunerbaron;* 1942 — *Wenn die Gotter lieben;* 1953 — *Liebeskrieg nach Noten;* 1955 — *Mozart;* 1957 — *Rotis die Liebe (Roşu înseamnă dragoste).*

HARVEY, Lilian (1907—1968). Cîntăreaţă, balerină şi actriţă germană de film, de origine engleză. Intrată în lumea dansului din motive terapeutice, acest vioi spiriduş va cunoaşte o fecundă şi glorioasă carieră artistică, fiind una din marile vedete ale studiourilor europene şi chiar americane. A alcătuit la începuturile sonorului, împreună cu Willy Fritsch, un cuplu celebru de „îndrăgostiţi-cinematografici", foarte apreciat şi îndrăgit la acea epocă în lumea întreagă.

FLM : 1924 — *Lilah* (R. Eichberg); 1929 — *Liebeswalzer; Wenn du einmal dein Herz verschenkst;* 1930 — *Die Drei von der Tankstelle; Hokus-Pokus;* 1931 — *Der Kongress tanzt;* 1932 — *Ein blonder Traum;* 1933 — *My Weakness;* 1934 — *I Am Suzanne;* 1935 — *Let's Live Tonight;* 1937 — *Fanny Elssler* (P. Martin); 1938 — *Capriccio;* 1939 — *Serenade.*

HAYWORTH, Rita (n. 1918). Dansatoare şi actriţă americană de film. Debutează în westernuri de serie B., ca în scurt timp să devină unul din „idolii cinematografici", datorită talentului, frumuseţii şi feminităţii sale cu totul aparte. R.H. îşi va mai adăuga un galon la gloria sa mondială cu filmul *Gilda* (1946). Una din partenerele „regelui dansului", Fred Astaire.

FLM : 1935 — *Under the Pampas Moon (Sub luna din P.,* J. Tilling); 1937 — *Trouble in Texas;* 1940 — *Music in My Heart;* 1941 — *You'll Never Get Rich;* 1942 — *You're Never Lovelier;* 1944 — *Cover Girl;* 1948 — *The Lady from Shanghai (Doamna din S.,* O. Welles); 1953 — *Salomé* (W. Dieterle); 1966 — *The Oscar* (R. Rouse); 1971 — *The Wrath of God (Mînia domnului,* R. Nelson).

HENIE, Sonja (1912—1969). Actriţă americană de film de origine norvegiană. Campioană mondială la patinaj artistic, S.H. va cunoaşte o a doua celebritate datorită cinematografului, din 1936 devenind marea stea a filmelor americane de revistă pe gheaţă. Abandonează definitiv ecranul în 1948. Moare în 1969, ca urmare a unei nemiloase leucemii, în avionul ce o ducea spre oraşul său natal, Oslo.

FLM : 1927 — *Syv dager for Elisabeth (7 zile pentru E.,* L. Sinding); 1936 — *One in a Million;* 1937 — *Thin Ice;* 1938 — *Happy*

Scanned with OKEN Scanner

Landing; 1939 — *Everything Happens at Night;* 1941 — *Sun Valley Serenade;* 1942 — *Ice Land;* 1943 — *Wintertime;* 1945 — *It's a Pleasure;* 1948 — *The Countess of Monte Cristo (Contesa de M.C.,* F. De Cordova).

HERBERT, Victor (1859—1924). Compozitor și dirijor american. Creațiile sale sînt influențate direct de muzica europeană, au însă librete calitativ superioare, ce le-au asigurat un larg și durabil succes în lumea întreagă, unele dintre ele fiind ecranizate cu mare succes de către studiourile americane. În 1939 i se dedică filmul biografic *The Great Victor Herbert (Melodia iubirii).*

FLM : 1930 — *Sally;* 1931 — *Kiss Me Again;* 1934 — *Babes in Toyland;* 1935 — *Naughty Marietta;* 1938 — *Sweethearts;* 1961 — *Babes in Toyland.*

HOPE, Bob (n. 1903). Actor american de film de origine engleză. Un perfect comic muzical a cărui experiență scenică în operete, reviste și vodeviluri a fost din plin exploatată de cinematograful american. Protagonist a numeroase comedii și reviste, **B.H.** are norocul să-și etaleze întregul său arsenal de gaguri, în pelicule fondate pe scenarii destul de bine construite. A alcătuit cu Bing Crosby și Dorothy Lamour o excelentă „tripletă-comică", în seria muzicală a *Drumurilor spre...*, începute în 1940..., cu „Singapore"

FLM : 1938 — *The Big Broadcast of 1938;* 1940 — *Road to Singapore;* 1941 — *Road to Zanzibar;* 1942 — *Road to Morocco; Star Spangled Rhythm;* 1946 — *Road to Utopia;* 1947 — *Road to Rio;* 1948 — *The Paleface;* 1952 — *Road to Bali;* 1953 — *Here Comes the Girls;* 1957 — *Paris Holiday;* 1962 — *Road to Hong Kong;* 1969 — *How to Commit Marriage;* 1972 — *Cancel My Reservation (Anulați comanda,* P. Bogart).

HORNE, Lena (n. 1917). Cîntăreață și actriță americană de film. Debutează în spectacole de bar și revistă, cucerindu-și o faimă ce-i va deschide porțile Hollywoodului.

FLM : 1940 — *Panama Hattie;* 1942 — *Cabin in the Sky;* 1944 — *Meet Me in St. Louis;* 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946;* 1948 — *Words and Music;* 1956 — *Meet Me in Las Vegas;* 1969 — *Death of a Gunfighter (Moartea unui pușcaș,* A. Smithee).

HUTTON, Betty (n. 1921). Actriță și balerină americană de film. Dinamică, plină de fantezie, de un haz rar întîlnit și de o dezinvoltură cuceritoare, o vom regăsi pe genericul multor filme muzicale și de aventuri, de un mare succes la vremea lor. În 1957, încă în plină glorie, se retrage definitiv din cinema.

FLM : 1942 — *Star Spangled Rhythm;* 1945 — *Incendiary Blonde (Blonda incendiară,* G. Marshall); *Duffy's Tavern;* 1946 — *California* (J. Farrow); 1950 — *Let's Dance;* 1951 — *Annie Get Your Gun;* 1952 — *Somebody Loves Me (Cineva mă iubește,* I.S. Brecher); 1957 — *Spring Reunion (Reuniune de primăvară,* R. Pirosh).

Scanned with OKEN Scanner

JACOBS, Werner (n. 1909). Regizor austriac de film. Activează în studiourile austriece și germane, realizînd (adesea cu multă fantezie și ingeniozitate) filme muzicale cu Caterina Valente, Peter Alexander și alte vedete muzicale ale momentului. Sub îndrumarea sa regizorală și-a făcut debutul cinematografic și unul dintre cei mai populari cîntăreți de muzică ușoară ai perioadei '50—'60, Vico Torriani.
FLM : 1952 — *Der Weisse-Blaue Löwe (Leul albăstrui);* 1953 — *Strassenserenade;* 1954 — *Gittaren der Liebe;* 1956 — *Santa Lucia;* 1957 — *Das Einfache Mädchen;* 1958 — *Stern von Santa Clara:* 1960 — *Conny and Peter machen Musik;* 1967 — *Die Heiden von Kummerow und ihre lustigen Streiche (Păginii din Kummerow);* 1968 — *Heidi.*

JACOBY, Georg (1890—1964). Regizor german (și austriac) de film. Un specialist al comediilor muzicale și al revistelor cinematografice europene, pe care le realizează cu pondere și rafinament, utilizînd în egală măsură „glumele" și „pompa" revuistică. Căsătorit cu actrița Marika Rökk, îi va regiza majoritatea filmelor, avînd la bază scenarii scrise adesea cu multă inventivitate.
FLM : 1921 — *Der Mann ohne Namen (Omul fără nume);* 1930 — *Die Lindenwirtin am Rhein (Floarea Rinului);* 1932 — *Melodie der Liebe;* 1934 — *Geschichten aus dem Wienerwald; Die Czardasfürstin;* 1936 — *Der Bettelstudent; Und du mein Schatz, fahrst mit;* 1937 — *Gasparone;* 1940 — *Kora Terry;* 1944 — *Die Frau meiner Träume;* 1950 — *Das Kind der Donau;* 1951 — *Frühling auf dem Eis;* 1953 — *Maske in blau;* 1957 — *Nachts im Grünen Kakadu;* 1959 — *Die Nacht von der Premiere;* 1960 — *Bomben auf Monte Carlo (Bombe peste M.C.).*

JAVOR, Pál (1902—1959). Actor maghiar de film. Talent multilateral, dotat cu un fizic plăcut, P.J. a fost vedeta unor filme maghiare de factură muzicală dar și dramatică.
FLM : 1931 — *A Kek balvany (Idolul albastru,* L. Lazar); 1934 — *Emmy* (I. Szekely); 1937 — *Viki:* 1940 — *Danko Pista; Gyul Baba;* 1942 — *Carmela* (F. Calzavara); 1952 — *Assignement-Paris (Misiune la P.,* R. Parish).

JEAN, Gloria (n. 1928). Cîntăreață și actriță americană de film. Succesele obținute în diferite concerte de muzică ușoară îi deschid drumul carierei cinematografice, fără a reuși însă să-și definească o personalitate artistică distinctă.
FLM : 1939 — *The Under-pup (Clubul tinereții,* R. Wallace); 1944 — *Follow the Boys;* 1947 — *Copacabana;* 1949 — *There's a Girl in My Heart (E o fată în inima mea,* A. Dreyfuss); 1955 — *Air Strike (Șantaj aerian,* C. Roth); 1960 — *The Ladies' Man (Favoritul femeilor,* J. Lewis).

JEANMAIRE, Zizi (n. 1924). Balerină, cîntăreață și actriță franceză de film. Dansează de la vîrsta de 9 ani. Împreună cu soțul său, Roland Petit, va înființa o companie de balet, socotită drept prima trupă de balet modern din Franța.

Scanned with OKEN Scanner

FLM : 1952 — *Hans Christian Andersen;* 1956 — *Anything Goes;* 1957 — *Charmants Garçons;* 1959 — *Guinguette* (J. Delannoy); 1960 — *Un, deux, trois, quatre.*

JOLSON, Al (1883—1950). Cîntăreț și actor american de film, a cărui faimă internațională este legată de apariția primului film sonor din istoria cinematografului. Cu o mare vogă în perioada '30—'40, **A.J.** a jucat în numeroase melodrame și comedii, muzicale, în care lansa, grimat în cîntăreț de culoare, melodii celebre semnate de George Gershwin și Irving Berlin. I s-au dedicat două filme biografice: *The Jolson Story* (*Povestea lui J.*, 1946) și *Jolson Sings Again* (*J. cîntă iarăși*, 1950).

FLM : 1923 — *Black and White* (*Negru și alb*, W. J. Craft); 1927 — *The Jazz Singer;* 1928 — *The Singing Fool;* 1929 — *Say it with song;* 1930 — *Mammy; Big Boy;* 1933 — *Hallelujah I'm a Bum;* 1934 — *Wonder Bar;* 1936 — *The Singing Kid;* 1938 — *Alexander's Ragtime Band;* 1939 — *Rose of Washington Square;* 1945 — *Rhapsody in Blue.*

KÁLMÁN, (Imre) Emerich (1882—1953). Compozitor maghiar, unul din modernizatorii operetei europene, cunoscut în lumea întreagă ca autor al minunatelor creații: *Silvia* (sau „Regina ceardașului"), *Contesa Maritza*, *Baiadera* ș.a., ce se bucură și azi de o mare popularitate, și pe care cinematograful le-a „adoptat" fără ezitare încă din perioada sa „mută".

FLM : 1932 — *Gräfin Maritza;* 1934 — *Die Czardasfürstin;* 1944 — *Silva;* 1951 — *Die Czardasfürstin;* 1958 — *Mister Iks; Gräfin Maritza;* 1971 — *Csardaskiralyno.*

KAYE, Danny (n. 1913). Dansator, cîntăreț și actor american de film. Debutează pe Broadway, ajungînd cu rapiditate unul dintre cei mai populari comici din S.U.A. Adevărat om-orchestră, făcînd de toate cu o dezinvoltură și siguranță rar întîlnite, **D.K.** este „marele vrăjitor" al spectacolului muzical, uluind și fascinînd publicul prin „extravaganța" sa comică, îmbinată cu gingășie și lacrimă ascunsă.

FLM : 1944 — *Up in Arms* (*La arme*, E. Nugent); 1945 — *Wonder Man;* 1946 — *The Kid from Brooklyn;* 1948 — *A Song Is Born;* 1949 — *The Inspector General;* 1952 — *Hans Christian Andersen;* 1953 — *Knock on Wood;* 1954 — *White Christmas;* 1956 — *The Court Jester;* 1957 — *Merry Andrew;* 1959 — *Five Pennies;* 1963 — *The Man from the Dinner's Club* (*Omul de la D.C.*, F. Tashlin); 1969 — *The Madwoman of Chaillot* (*Nebuna din C.*, B. Forbes).

KEEL, Howard (n. 1917). Cîntăreț și actor american de film. Debutează pe scenele lirice, cucerindu-și o deosebită faimă în diferite musicaluri montate pe Broadway. Debutul cinematografic și-l face în Anglia, după care își continuă cariera cu mare succes la Hollywood. Din 1958, renunță la filmele muzicale de dragul celor dramatice și a westernurilor.

Scanned with OKEN Scanner

FLM : 1948 — *The Small Voice (Voce fără însemnătate,* F. Mc Donald); 1951 — *Annie Get Your Gun; Show Boat;* 1953 — *Kiss Me Kate; Calamity Jane!* 1954 — *Rose Marie; Seven Brides for Seven Brothers;* 1955 — *Kismet;* 1959 — *The Big Fisherman (Marele pescar,* F. Borzage); 1966 — *Waco* (R.G. Springsten); 1968 — *Arizona Bushwhackers (Pădurarii din A.,* L. Selander).

KEELER, Ruby (n. 1910). Dansatoare, cîntăreață și actriță americană de film, de origine canadiană. Debutează în spectacole de revistă pe Broadway, ajungînd din 1933, odată cu primul rol în film, să cunoască o faimă internațională, datorită unor pelicule celebre produse de casa Warner Bros, și în care partenerii îi erau de obicei Dick Powell și Al. Jolson (cu care a și fost dealltfel căsătorită). Părăsește ecranul în 1941.
FLM : 1933 — *Forty-second Street; Footlight Parade; Gold Diggers of 1933;* 1934 — *Dames;* 1935 — *Shipmates Forever;* 1936 — *Colleen;* 1937 — *Ready, Willing and Able;* 1938 — *Mother Carey's Chickens (Cuibul fericirii,* R.W. Lee); 1941 — *Sweethearts of the Campus (Îndrăgostiții de la universitate,* E. Dmytrik).

KELLY, Gene (n. 1912). Ziarist, scenarist, cîntăreț, balerin, coregraf, actor și regizor american de film. Personalitate complexă și proeminentă, **G.K.** este socotit pe drept unul dintre marii modernizatori ai filmului muzical, alături de S. Donen și V. Minnelli. Dealtfel întreaga sa activitate pusă în slujba filmului muzical-coregrafic a și fost răsplătită în 1951 cu un premiu „Oscar" special. Alte distincții: „Ursul de aur", la Festivalul de la Berlin 1956, pentru filmul *Invitație la dans* (1954) și premiul de interpretare la Festivalul de la Locarno, 1964, pentru rolul din *What a Way to Go* (*Ce drum să alegi*, 1964, J. Lee Thompson).
FLM : Actor : 1942 — *For Me and My Gal;* 1943 — *Du Barry Was a Lady;* 1944 — *Cover Girl;* 1945 — *Anchors Aweigh;* 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946;* 1948 — *The Pirate;* 1949 — *On the Town;* 1950 — *Summer Stock;* 1951 — *An American in Paris;* 1952 — *Singing in the Rain;* 1954 — *Brigadoon; Deep in My Heart;* 1955 — *It's Always Fair Weather;* 1957 — *Les Girls;* 1958 — *Marjorie Morning Star;* 1960 — *Inherit the Wind (Procesul maimuțelor,* S. Kramer); 1966 — *Les Demoiselles de Rochefort;* 1972 — *Forty Carats (40 de carate,* M. Katrelas); 1976 — *That's Entertainment Part II*; Regizor: 1949 — *On the Town*; 1952 — *Singing in the Rain;* 1954 — *Invitation to Dance;* 1956 — *Happy Road (Drumul fericit);* 1958 — *The Tunnel of Love (Tunelul dragostei);* 1969 — *Hello Dolly!;* 1970 — *Jack and the Beanstak; The Cheyenne Social Club (Clubul Social Cheyenne);* 1976 — *That's Entertainment Part II.*

KERN, Jerome (1885—1945). Compozitor american, a cărui muzică modernă scrisă pentru reviste și comedii muzicale jucate pe Broadway i-a conferit (începînd din 1912) aureola celebrității, talentul său fiind apreciat în egală măsură atît de spectatori cît și de oamenii de specialitate. Din 1929 a colaborat la diferite filme, fie semnînd muzică origi-

Scanned with OKEN Scanner

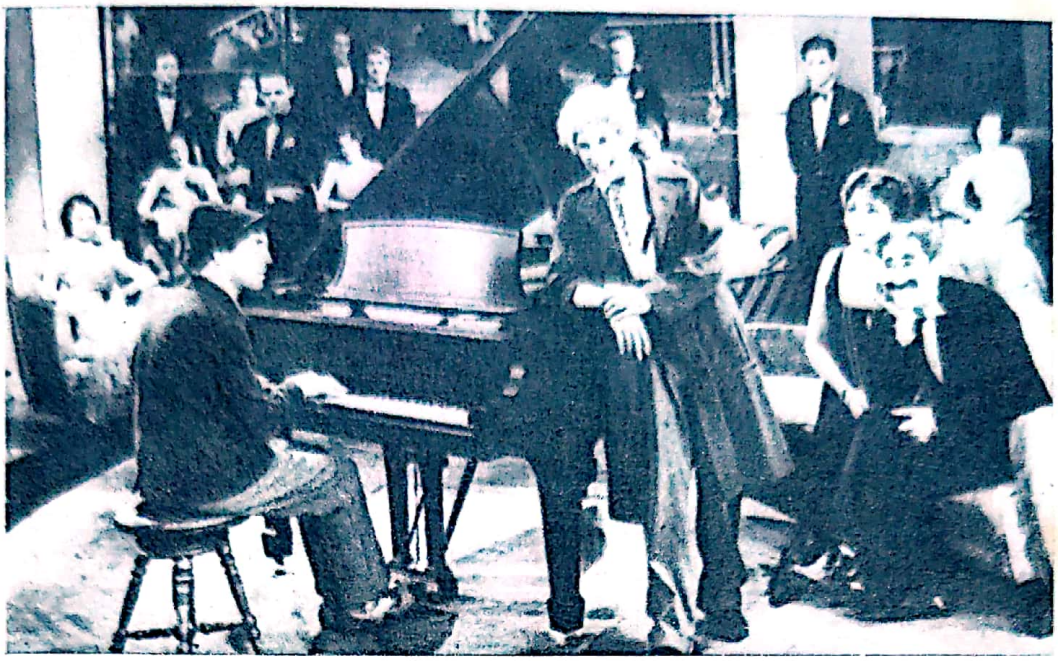

Chico, Harpo și Groucho Marx, alături de Margaret Dumont, în ANIMAL CRACKERS (*Biscuiți pentru animale*; V. Herman, S.U.A., 1930).

Scenă din filmul PIENTRI WISZCEJ (*Etajul cu bucluc*; L. Trystan, Polonia, 1937).

Scanned with OKEN Scanner

Kathryn Grayson și Mario Lanza in THAT MIDNIGHT KISS (*Sărutul de la miezul nopții* ; N. Taurog, S.U.A., 1949).

Deanna Durbin și Leopold Stokowsky in ONE HUNDRED MEN AND A GIRL (*O sută de băieți și-o fată* ; H. Koster S.U.A., 1937).

Scanned with OKEN Scanner

Remarcabila actriță și cîntăreață Liubov Orlova în VOLGA–VOLGA (G. Aleksandrov, U.R.S.S., 1938).

Leonid Utiosov, Liubov Orlova și F. Kurihin în VESIOLIIE REBIATA (*Toată lumea ride, cîntă și dansează* ; G. Aleksandrov, U.R.S.S., 1934).

Igor Ilinski în KARNAVALNAIA NOCI (*Noapte de carnaval* ; E. Riazanov, U.R.S.S., 1956).

Scanned with OKEN Scanner

Danielle Darrieux și Albert Prejean în CAPRICES (*Capricii* ; L. Joannon, Franța, 1942).

Tito Schipa și Mireille Balin în TEREE DE FEU (*Ultimul spectacol* : M. L'Herbier, Franța, 1938).

Charles Trenet (stinga) și Elvira Popescu în FREDERICA (J. Boyer, Franța, 1942).

Scanned with OKEN Scanner

Vittorio Gassman
şi Elizabeth Taylor
in RHAPSODY
(*Rapsodie* :
Ch. Vidor,
S.U.A., 1954).

Gino Bechi şi Irasema Dilian in FUGA A DUE VOCI (*Actele, vă rog* ; L. Bragaglia, Italia, 1942).

Scanned with OKEN Scanner

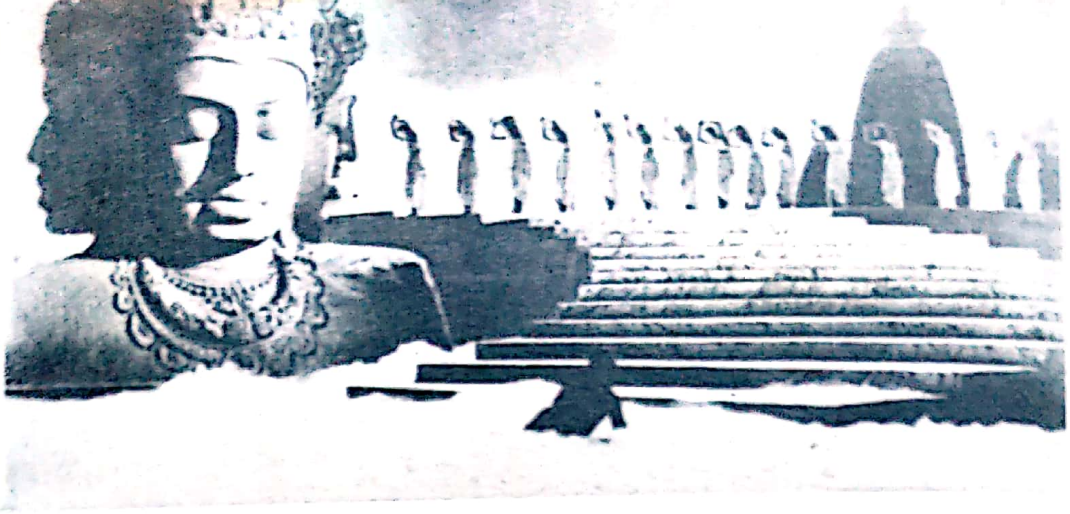

Scena visului din AWARA *(Vagabondul ;* R. Kapoor, India, 1952).

Luis Mariano in LE CHANTEUR DE MEXICO *(Cîntăreţul mexican;* R. Pottier, Franţa, 1956).

Lolita Torres in
LA EDAD DEL AMOR
(Vîrsta dragostei ;
J. Saraceni,
Argentina, 1953).

Scanned with OKEN Scanner

Rosita Quintana în
CIELITO LINDO
(M. Delgado, Mexic, 1958).

Rocio Durcal în BUENOS DIAS, CONDESITA
(Bună ziua, contesă ; L. C. Amadori, Spania, 1966).

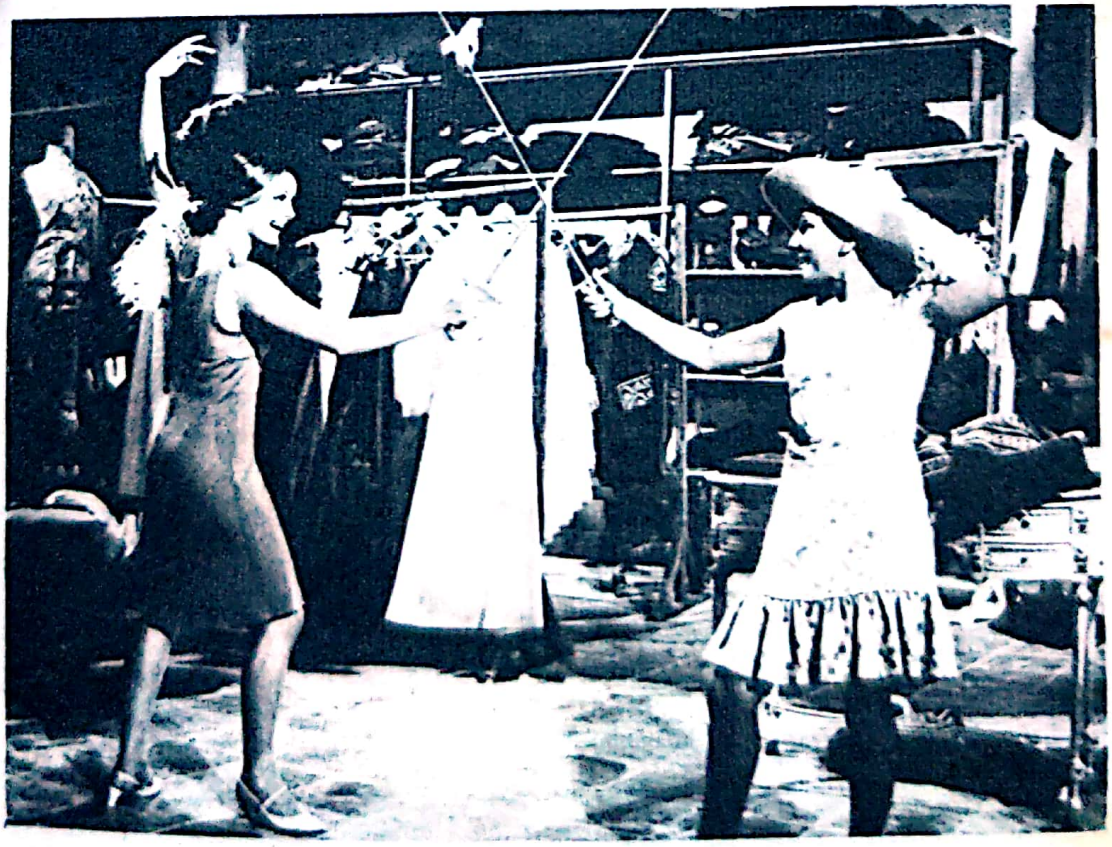

Scanned with OKEN Scanner

Aliki Vouyouklaky in DIPLOPENIES *(Dansind sirtaki ;* G. Scalenakis, Grecia, 1966).

Monica Vitti in NINI TIRABUSCIO, LA DONNA CHE INVENTA LA MOSSA *(Nini Tirabuscio, femeia care a inventat „mossa"* M. Fondato, Italia, 1970).

→

Louis de Funès in l'HOMME ORCHESTRE *(Omul orchestră ;* S. Korber, Franța, 1970).

Scanned with OKEN Scanner

Caterina Valente în SCHNEEWITCHEN UND DIE SIEBEN GAUKLER *(Albă-ca-zăpada și cei 7 saltimbanci;* K. Hoffmann, R.F.G., 1962).

Rita Pavone în savuroasa comedie FELDMARESCIALLA *(Feldmareșala ;* Steno, Italia, 1967).

Scanned with OKEN Scanner

Emma Romano și Paul Constantin in CHEMAREA DRAGOSTEI sau RAPSODIA ROMÂNĂ (Jean Mihail, România, 1932).

Ion Sîrbu in STATE LA BUCUREȘTI sau ALCAZAR (Ion Șahighian, România, 1934).

Liliana Tomescu, Nae Roman și Ștefan Tapalagă in NU VREAU SĂ MĂ ÎNSOR (Manole Marcus, R.S.R., 1960).

Scanned with OKEN Scanner

Ileana Iordache și Iurie Darie in PE RĂSPUNDEREA MEA (Paul Călinescu, R.S.R., 1956).

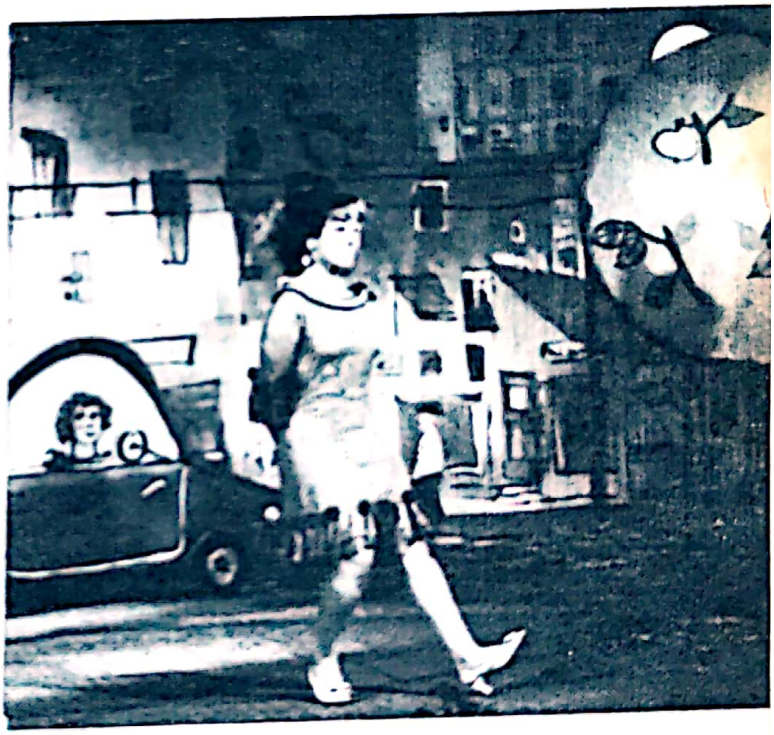

Constanța Cimpeanu in PANTOFUL CENUȘĂRESEI (Jean Georgescu, R.S.R., 1968).

Scanned with OKEN Scanner

Cornel Patrichi şi Margareta Pogonat in GLORIA NU CÎNTĂ (Alexandru Bocăneţ, R.S.R., 1977).

Natalia Fateeva şi Dan Spătaru in CÎNTECELE MĂRII (Francisc Munteanu, R.S.R.–U.R.S.S., 1970).

Violeta Andrei şi Florin Piersic in EU, TU ŞI OVIDIU (Geo Saizescu, R.S.R., 1977).

Scanned with OKEN Scanner

Jimmy Durante, Gloria De Haven, June Allyson.

Imperio Argentina.

Rosy Barsony.

Liana Antonova.

Scanned with OKEN Scanner

Jimmy Durante, Gloria De Haven, June Allyson.

Imperio Argentina.

Rosy Barsony.

Liana Antonova.

Scanned with OKEN Scanner

Eddie Cantor.

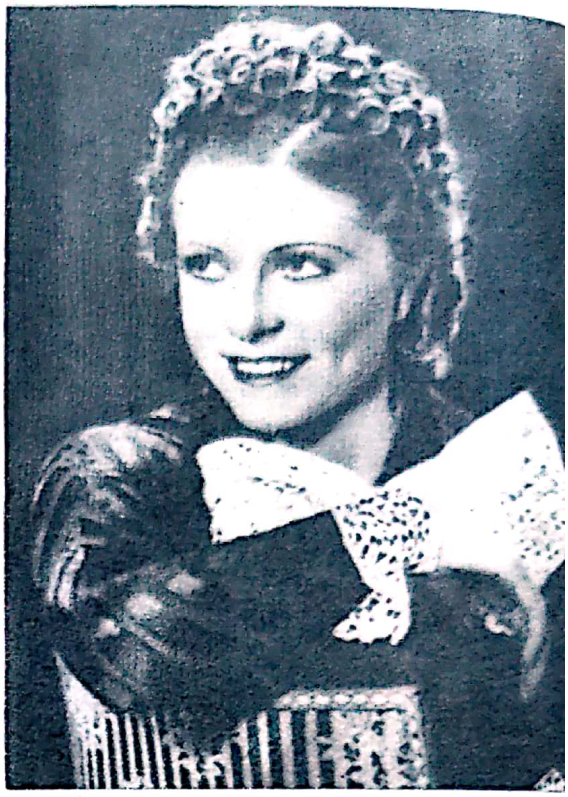

Maria Cebotari.

Xavier Cugat, Ilona Massey,

Bing Crosby, Martha Raye.

Scanned with OKEN Scanner

Nelson Eddy,
Jeanette MacDonald.

Jan Kiepura, Martha Eggerth.

Tyrone Power, Alice Faye,
Don Ameche.

Willy Forst.

Scanned with OKEN Scanner

Franciska Gaal.

Henry Garat.

Lilian Harvey.

Benjamino Gigli.

Scanned with OKEN Scanner

Dorothy Lamour, Bob Hope.

Howard Keel, Betty Hutton.

Gloria Jean.

Gene Kelly.

Scanned with OKEN Scanner

Willy Birgel, Zarah Leander.

Jarmila Novotna, Mario Lanza.

Marina Ladinina,
Vladimir Drujnikov.

Luis Mariano.

Eleanor Powell, George Murphy.

Sarita Montiel

Grace Moore.

Käthe von Nagy.

Scanned with OKEN Scanner

Ethel Merman,
Donald O'Connor.

Anna Neagle.

Dick Powell, Joan Blondell.

Scanned with OKEN Scanner

Ann Miller .

Marilyn Monroe,
Jane Russell.

Scanned with OKEN Scanner

Elvis Presley .

Rita Hayworth,
Frank Sinatra,
Kim Novak.

Scanned with OKEN Scanner

Marika Rökk.

Cliff Richard :

Tino Rossi.

Tommy Steele.

Scanned with OKEN Scanner

Claudio Villa.

Lawrence Tibbett .

Vico Toriani .

Esther Williams.

Scanned with OKEN Scanner

nală, fie reluînd diverse melodii și cîntece din numeroasele sale succese scenice. Premiul „Oscar", 1936, pentru melodia *The Way You Look Tonight* din filmul *Swing Time* (1936). În 1946 i s-a dedicat un film biografic, purtînd titlul unui celebru cîntec al său: *Till the Clouds Roll By* (*Pînă se vor auzi clopotele*).

FLM : 1929 — *Show Boat;* 1931 — *Sunny;* 1934 — *The Cat and the Fiddle;* 1935 — *Roberta; Reckless; I Dream too Much;* 1936 — *Swing Time;* 1937 — *When You're in Love;* 1938 — *Joy of Living* (*Fac ce-mi place*, T. Garnett); 1940 — *One Night in the Tropics;* 1941 — *Lady Be Good; Sunny;* 1942 — *You're Never Lovelier;* 1944 — *Cover Girl;* 1951 — *Lovely to Look At; Show Boat.*

KESSLER, Alice și Ellen (n. 1937). Balerine și cîntărețe germane, de muzică ușoară (surori gemene), vedete a numeroase emisiuni muzicale TV. realizate în Italia, Franța și Germania. Iau lecții de muzică și dans încă din copilărie. Obțin din 1953 (anul debutului) un mare succes datorită deosebitei lor măiestrii interpretative: voce plăcută, perfect sincronism al gesturilor și mișcărilor. Cîntă în limbile germană, franceză, engleză și italiană. Din 1958 au fost solicitate și în cîteva filme mai mult sau mai puțin muzicale.

FLM : 1958 — *Gräfin Maritza;* 1959 — *Europa di Notte;* 1960 — *Les Magiciens* (*Magicienii*, S. Friedman); 1961 — *Gli Invasori* (*Invadatorii*, M. Bava); 1964 — *Canzoni, bulli e puppe* (*Cîntece-gloanțe și fete*, C. Infascelli).

KIEPURA, Jan (1902—1966). Cîntăreț (tenor) și actor german de film, de origine poloneză. Celebritate a scenelor lirice europene, este solicitat (cu și soția sa Marta Eggerth) de producători în diferite operete și comedii muzicale cinematografice, demonstrînd adeseori surprinzătoare calități actoricești.

FLM : 1930 — *City of Song;* 1932 — *Das Lied einer Nacht;* 1933 — *Ein Lied für dich;* 1935 — *Ich liebe alle Frauen;* 1936 — *Give Us This Night;* 1937 — *Zauber der Boheme;* 1947 — *Addio Mimi!;* 1949 — *La Valse brillante;* 1952 — *Das Land des Lachelns.*

KOSTER, Henry (n. 1905). Regizor american de film, de origine germană. Ziarist, pictor și caricaturist, **H K** debutează în cinema ca scenarist în cadrul studiourilor UFA. Lucrează în Germania, Franța, S.U.A., unde se și stabilește. Meseriaș abil, obține o largă popularitate datorită filmelor realizate cu Deanna Durbin. S-a menținut la Hollywood printre regizorii cei mai bine cotați. Este și autorul primului film în cinemascop *The Robe* (*Tunica*, 1953).

FLM : 1932 — *Das Abenteuer des Thea Roland* (*Romanul unei femei frumoase*); 1934 — *Peter; Kleine Mutti;* 1936 — *Katherina, die letzte; Three Smart Girls;* 1937 — *Hundred Men and a Girl;* 1939 — *Three Smart Girls Grow-up; First Love;* 1940 — *Spring Parade;* 1941 — *It Started with Eve;* 1945 — *Music for Millions;* 1946 — *Two Sisters from Boston;* 1949 — *The Inspector General;* 1950 — *My Blue Heaven;* 1952 — *My Cousin Rachel* (*Verișoara*

Scanned with OKEN Scanner

nală, fie reluînd diverse melodii și cîntece din numeroasele sale succese scenice. Premiul „Oscar", 1936, pentru melodia *The Way You Look Tonight* din filmul *Swing Time* (1936). În 1946 i s-a dedicat un film biografic, purtînd titlul unui celebru cîntec al său: *Till the Clouds Roll By* (*Pînă se vor auzi clopotele*).

FLM: 1929 — *Show Boat;* 1931 — *Sunny;* 1934 — *The Cat and the Fiddle;* 1935 — *Roberta; Reckless; I Dream too Much;* 1936 — *Swing Time;* 1937 — *When You're in Love;* 1938 — *Joy of Living* (*Fac ce-mi place*, T. Garnett); 1940 — *One Night in the Tropics;* 1941 — *Lady Be Good; Sunny;* 1942 — *You're Never Lovelier;* 1944 — *Cover Girl;* 1951 — *Lovely to Look At; Show Boat.*

KESSLER, Alice și Ellen (n. 1937). Balerine și cîntărețe germane, de muzică ușoară (surori gemene), vedete a numeroase emisiuni muzicale TV. realizate în Italia, Franța și Germania. Iau lecții de muzică și dans încă din copilărie. Obțin din 1953 (anul debutului) un mare succes datorită deosebitei lor măiestrii interpretative: voce plăcută, perfect sincronism al gesturilor și mișcărilor. Cîntă în limbile germană, franceză, engleză și italiană. Din 1958 au fost solicitate și în cîteva filme mai mult sau mai puțin muzicale.

FLM: 1958 — *Gräfin Maritza;* 1959 — *Europa di Notte;* 1960 — *Les Magiciens* (*Magicienii*, S. Friedman); 1961 — *Gli Invasori* (*Invadatorii*, M. Bava); 1964 — *Canzoni, bulli e puppe* (*Cîntece-gloanțe și fete*, C. Infascelli).

KIEPURA, Jan (1902—1966). Cîntăreț (tenor) și actor german de film, de origine poloneză. Celebritate a scenelor lirice europene, este solicitat (ca și soția sa Marta Eggerth) de producători în diferite operete și comedii muzicale cinematografice, demonstrînd adeseori surprinzătoare calități actoricești.

FLM: 1930 — *City of Song;* 1932 — *Das Lied einer Nacht;* 1933 — *Ein Lied für dich;* 1935 — *Ich liebe alle Frauen;* 1936 — *Give Us This Night;* 1937 — *Zauber der Boheme;* 1947 — *Addio Mimì!;* 1949 — *La Valse brillante;* 1952 — *Das Land des Lachelns.*

KOSTER, Henry (n. 1905). Regizor american de film, de origine germană. Ziarist, pictor și caricaturist, **H K** debutează în cinema ca scenarist în cadrul studiourilor UFA. Lucrează în Germania, Franța, S.U.A., unde se și stabilește. Meseriaș abil, obține o largă popularitate datorită filmelor realizate cu Deanna Durbin. S-a menținut la Hollywood printre regizorii cei mai bine cotați. Este și autorul primului film în cinemascop *The Robe* (*Tunica*, 1953).

FLM: 1932 — *Das Abenteuer des Thea Roland* (*Romanul unei femei frumoase*); 1934 — *Peter; Kleine Mutti;* 1936 — *Katherina, die letzte; Three Smart Girls;* 1937 — *Hundred Men and a Girl;* 1939 — *Three Smart Girls Grow-up; First Love;* 1940 — *Spring Parade;* 1941 — *It Started with Eve;* 1945 — *Music for Millions;* 1946 — *Two Sisters from Boston;* 1949 — *The Inspector General;* 1950 — *My Blue Heaven;* 1952 — *My Cousin Rachel* (*Verișoara*

Scanned with OKEN Scanner

mea R.); 1955 — *The Virgin Queen (Regina fecioară)*; 1961 — *Mr. Hobes Take a Vacation (Domnul H. ia vacanță)*; 1965 — *Dear Brigitte (Dragă B.)*; 1966 — *The Singing Nun (Călugărița cîntăreață)*.

LADÎNINA Marina (n. 1908). Actriță sovietică de film. Mai întîi învățătoare, urmează cursurile Institutului de Teatru din Moscova, după care se consacră, începînd din 1935, cinematografului. Actrița preferată a regizorului Ivan Pîriev (soțul ei), care o distribuie în comediile și melodramele sale muzicale. Înzestrată cu o voce caldă, **M.L.** a impus în film tipul unei femei calme, sentimentală și statornică, înțeleaptă și lipsită de artificii.

FLM: 1935 — *Vrajdie tropî (Cărări dușmănoase*, O. Preobrajenskaia, I. Pravov); 1937 — *Bogataia nevesta*; 1939 — *Traktoriștî*; 1940 — *Liubimaia devușka*; 1941 — *Svinarka i pastuh*; 1944 — *V șesti ceasov vecera posle voinî*; 1947 — *Skazanie o zemle Sibirskoi*; 1949 — *Kubanskie kazaki*; 1954 — *Ispîtanie vernosti (Încercarea fidelității*, I. Pîriev).

LA JANA (1905—1940). Balerină și actriță austriacă de film. Excelentă dansatoare, de o frumusețe orientală, **L.J.** își începe cariera pe scenele muzicale ale Vienei, cucerindu-și odată cu apariția în film și o faimă de talie europeană. Moare la vîrsta de 35 de ani, într-un accident de mașină.

FLM: 1927 — *En perfekt Gentleman (Un gentleman perfect*, W. Bride, G. Eckman); 1930 — *Die Warschauer Zitadelle (Citadela din Varșovia*, J. și L. Fleck); 1931 — *Der Schlemil*; 1936 — *Truxa*: 1938 — *Es leuchten die Sterne*; 1940 — *Stern von Rio*.

LAMAC, (Karel) Carl (n. 1897). Regizor și producător cehoslovac. Fondator al societății „Ondra-Lamac Films". Activează în studiourile din Cehoslovacia, Germania, Austria, Elveția, Anglia și Franța, realizînd filme de toate facturile. Căsătorit cu actrița Anny Ondra, va dirija majoritatea peliculelor acesteia — unele dintre ele comedii muzicale — pe care le-a montat cu multă vervă și cu un deosebit simț al ritmului cinematografic.

FLM: 1919 — *Akord smrti (Acordul morții)*; 1930 — *Der Falsche Feldmareschall*; 1931 — *Mam'zelle Nitouche*; *Die Fledermaus*; 1932 — *Eine Nacht in Paradise*; *Kiki*; 1933 — *Fraulein Hoffmann Erzahlungen*; 1934 — *Frasquita*; 1935 — *Ich liebe alle Frauen*; *Im Weissen Rössl*; 1936 — *Wo die Lerche singt*; 1938 — *Immer wenn ich glücklichbin*; 1943 — *They Meet in the Night (S-au întîlnit noaptea)*; 1945 — *It Happened one Sunday (S-a întîmplat într-o duminică)*; 1947 — *Une nuit à Tabarin (O noapte la T.)*.

LAMOUR, Dorothy (n. 1914). Cîntăreață, dansatoare și actriță americană de film. Frumusețea sa exotică va fi speculată mai ales în filme muzicale, a căror acțiune este plasată în însoritele insule ale Pacificului. Se va face remarcată cu adevărat în compania lui Bing Crosby și Bob Hope, alături de care apare în seria celebră a „Drumurilor spre..." Singapore, Maroc, Bali și chiar Utopia.

Scanned with OKEN Scanner

FLM : 1936 — *Jungle Princess (Regina junglei,* W. Dieterle); 1939 — *Man About Town;* 1940 — *Road to Singapore;* 1941 — *Aloma of the South Seas;* 1942 — *Road to Morocco;* 1945 — *Duffy's Tavern;* 1946 — *Road to Utopia;* 1951 — *Here Comes the Groom ;* 1952 — *Road to Bali;* 1965 — *Pajama Party (Petrecere în pijama,* D. Wise).

LANFIELD, Sidney (n. 1900). Regizor american de film. Își întrerupe studiile universitare pentru a debuta în spectacole de varietăți. În film activează mai întîi ca „gagman" (creator de gaguri). E un regizor cu o înclinație evidentă spre așa-numitele superproducții muzicale, cărora a știut să le dea strălucire prin utilizarea bine dozată a melodiilor, dansului și glumelor de bună calitate.
FLM : 1930 — *Alone With You (Singur cu tine);* 1934 — *Moulin Rouge;* 1936 — *Sing Baby, Sing; One in a Million;* 1937 — *Thin Ice;* 1938 — *Wake-up and Live;* 1939 — *Second Fiddle;* 1941 — *You'll Never Get Rich;* 1947 — *Trouble with Women (Necazuri cu femeile);* 1952 — *Skirts Ahoy! (Eheeei! Fustele!).*

LANZA, Mario (1921—1959). Cîntăreț (tenor) și actor american de film. Se afirmă din 1954 prin intermediul discului și radioului. Datorită fizicului său tipic italian și a calităților vocale excepționale, este angajat de studiourile M.G.M. pentru o serie de filme muzicale de răsunet.
FLM : 1949 — *That Midnight Kiss;* 1950 — *The Toast of New Orleans;* 1951 — *The Great Caruso;* 1952 — *Because You're Mine;* 1956 — *Serenade;* 1957 — *Arrivederci Roma (La revedere R.,* R. Rowland); 1958 — *Serenade einer grosse Liebe.*

LEANDER, Zarah (n. 1900). Actriță germană de film, de origine suedeză. Cîntăreață de operetă, dotată cu deosebite calități vocale, devine din 1936 vedeta filmului muzical german. Calitățile sale interpretative, de factură dramatică, au fost puse în valoare de cîteva pelicule nemuzicale.
FLM : 1931 — *Dantes Mysterier (Misterul D.,* P. Merzbach); 1936 — *Premiere;* 1937 — *La Habanera;* 1938 — *Der Blaufuchs;* 1939 — *Das Lied der Wüste;* 1941 — *Der Weg ins Freie;* 1943 — *Demals;* 1950 — *Gabriela;* 1952 — *Cuba Cubana;* 1959 — *Der Blaue Nachtfalter;* 1966 — *Comme imparai ad amare le donne (Cum am învățat să iubesc femeile,* L. Salce).

LEGRAND, Michel (n. 1931). Compozitor, șef de orchestră și cîntăreț francez. Debutează în emisiuni radio și TV. A semnat muzica multor filme; își datorează faima mondială partiturii *Umbrelelor din Cherbourg* (1963). Colaborarea cu Jacques Demy, începută încă din 1960, s-a fructificat în cîteva musicaluri de o prospețime melodică și o atmosferă aparte.
FLM : 1954 — *Les Amants de Tage (Îndrăgostiții de fluviul T.,* H. Verneuil); 1957 — *Charmants garçons;* 1960 — *Lola* (J. Demy); 1961 — *Cléo de 5 à 7 (C. de la 5 la 7,* A. Varda); 1963 — *Les Parapluies de Cherbourg;* 1965 — *La Vie de château (Viața la castel,* J. P. Rappeneau); 1966 — *Les Demoiselles de Rochefort;* 1970 — *Peau*

Scanned with OKEN Scanner

d'âne; The Go-between (Mesagerul, J. Losey); 1971 — *La Vieille fille (Fată bătrînă,* J. P. Blanc); *Le Mans* (L. H. Hatzin); 1976— *Gulliver's Travels.*

LEHAR, Franz (1870—1948). Compozitor și dirijor maghiar. Este socotit, împreună cu E. Kalman, drept „modernizatorul" vechiului spectacol de operetă. Lucrările sale, fie că-i vorba de *Văduva veselă, Eva, Dragoste de țigan* sau *Frasquita,* ș. a., au fost ecranizate și reecranizate, autorul lor (contemporan cu „tinerețea sonorului") fiind unul dintre puținii compozitori „clasici" ce-au avut șansa să-și dirijeze operele pe ecran.

FLM : 1930 — *Das Land des Lachelns;* 1932 — *Friederike;* 1934 — *Frasquita; The Merry Widow;* 1935 — *Die Ganze Welt drecht sich um Liebe; Eva;* 1952 — *Das Land des Lachelns; The Merry Widow;* 1954 — *Der Zarewitsch;* 1957 — *Der Graf von Luxemburg.*

LEONARD, Robert Z. (1889— 1968). Regizor american de film, specializat în toate genurile cinematografice: western, dramă, melodramă, comedie, film polițist și chiar film muzical în lumea căruia se simte sigur și dezinvolt, înclinînd în montările sale spre fast, spectaculozitate coregrafică și distribuții „mamut", alcătuite numai din celebrități ale ecranului. De numele lui este legat debutul unui actor predestinat să ajungă „marele idol" al dansului cinematografic, Fred Astaire. Filmul său *The Great Ziegfeld* (*Regele femeilor,* 1936) a fost distins cu Premiul „Oscar" (1936).

FLM : 1916 — *Little Eve Edgarton (Micuța E. E.);* 1930 — *The Divorcee (Divorțata);* 1933 — *Dancing Lady;* 1936 — *The Great Ziegfeld;* 1937 — *Maytime; Firefly;* 1938 — *Broadway Serenade; The Girl of the Golden West;* 1940 — *New Moon;* 1941 — *Ziegfeld Girl;* 1947 — *Cynthia;* 1949 — *In the Good Old Summertime;* 1950 — *Duchess of Idaho (Ducesa de I.);* 1957 — *Kelly and Me (K. și eu).*

LEVANT, Oscar (n. 1906). Pianist și actor american de film Studii muzicale cu L. Stokovski și A. Schönberg. În 1929 debutează la Hollywood ca actor. Excelent pianist, **O L.** demonstrează, în filmele în care a apărut, reale calități interpretative în roluri de factură dramatică.

FLM : 1929 — *Dance of Life;* 1935 — *In Person (In persoană* W. Seiter); 1945 — *Rhapsody in Blue;* 1948 — *You Were Meant for Me;* 1949 — *The Barkleys of Broadway;* 1953 — *The Band Wagon;* 1958 — *The Cobweb (Pînză de păianjen,* V. Minelli).

LEWIS, Jerry (n. 1926). Actor și regizor american de film. Vedetă de music-hall, radio și TV. Și-a făcut debutul cinematografic în 1949, alături de Dean Martin, cu care a alcătuit pînă în 1957 un cuplu comico-muzical cu accente puțin grotești, foarte îndrăgit și apreciat de public. Din 1957, cînd cuplul se autodesființează, **J L.** (marele clovn mo ern de o naturalețe și o forță comică extraordinară) urcă de unul singur treptele gloriei, devenind doi ani mai tîrziu (din 1960) producătorul și regizorul propriilor sale filme.

Scanned with OKEN Scanner

FLM : 1949 — *My Friend Irma (Prietena mea I.*, G. Marshall); 1954 — *Living It up;* 1955 — *Artists and Models;* 1959 — *Don't Give up the Ship (A dispărut o navă*, N. Taurog); 1959 — *Cinderella*; (Regizor și actor): 1960 — *The Ladies' Man (Favoritul femeilor);* 1965 — *Family Jewels (Bijuterii de familie);* 1969 — *One More Time (Încă o dată);* 1970 — *Which Way to the Front (Care e drumul spre front);* 1972 — *Le Jour où le clown pleura (Ziua în care va plînge clovnul).*

LUBITSCH, Ernst (1892—1947). Regizor și producător american de film, de origine germană. Actor în trupa lui Reinhardt. Apariții în cîteva filme comice, apoi, din 1913, se dedică regiei. După 1922 activează în studiourile americane, unde transferă cu succes genul comediei și vodevilului european de atmosferă vieneză. Tot lui îi datorează Hollywoodul și primele operete de tip american, interpretate de Jeanette MacDonald și Maurice Chevalier, cuplu faimos de „amorezi cinematografici", al cărui „părinte spiritual" este Lubitsch.

FLM : 1915 — *Blinde Kuh (Baba oarba);* 1929 — *The Love Parade;* 1930 — *Monte Carlo;* 1931 — *The Smiling Lieutenant;* 1932 — *One Hour with You;* 1934 — *The Merry Widow;* 1938 — *Bluebeard's Eight Wife (A opta nevastă a lui Barbă Albastră);* 1940 — *The Shop Around the Corner (Iubitul anonim);* 1942 — *To Be or Not to Be (A fi sau a nu fi);* 1948 — *That Lady in Ermine (Doamna în hermină).*

MacDONALD, Jeanette (1907—1965). Actriță și cîntăreață americană de film. Studii de balet și canto. Debutează în diferite spectacole muzicale pe Broadway. Din 1929, cînd apare în primele filme muzicale semnate de Ernst Lubitsch și Rouben Mamoulian, cunoaște o mare popularitate cinematografică. Cu un chip frumos și o admirabilă voce de soprană, **J M D**. a interpretat cu discreție și firesc roluri diverse cărora le-a dăruit întotdeauna o sensibilă substanță sufletească. A alcătuit cu Maurice Chevalier și cu Nelson Eddy două cupluri de îndrăgostiți celebre și azi. Se retrage definitiv de pe ecran în 1947, cînd cariera sa cunoaște un neașteptat și evident declin.

FLM : 1929 — *The Love Parade;* 1930 — *Monte Carlo;* 1932 — *One Hour with You; Love Me Tonight;* 1934 — *The Merry Widow; The Cat and the Fiddle;* 1936 — *Rose Marie; San Francisco;* 1937 — *Maytime;* 1938 — *Sweethearts; Broadway Serenade;* 1940 — *New Moon;* 1942 — *Cairo;* 1944 — *Follow the Boys;* 1949 — *The Sun Comes Up (Soarele răsare*, R. Thorpe).

MacLAINE, Shirley (n. 1934). Actriță, balerină și cîntăreață americană de film. Una din marile vedete ale ecranului, distinsă cu premii de interpretare la Festivalul de la Berlin din 1959 (*Întreabă orice fată*) și 1971 (*Personaje fără nădejde*), decernîndu-i-se de asemenea și „Cupa Volpi" la Festivalul de la Veneția 1960, pentru rolul din *Apartamentul.* Talentul exploziv de dansatoare și cîntăreață, al acestei

Scanned with OKEN Scanner

fermecătoare actriţe cu mari resurse interpretative (al cărui debut cinematografic poartă semnătura „regelui" suspenseului, Alfred Hitchcock), a fost pus în valoare şi în cîteva musicaluri de răsunător succes, în care **S.M.L.** îşi trăieşte cu o rară dăruire personajele, contopindu-se cu ele, pînă la completa uitare de sine.

FLM : 1955 — *The Trouble with Harry (Nelinişte din cauza lui H.*, A. Hitchcock); 1959 — *Ask Any Girl (Întreabă orice fată*, C. Walters); *Can-Can;* 1960 — *The Appartment (Apartamentul*, B. Wilder); 1963 — *Irma La Douce;* 1968 — *Sweet Charity;* 1971 — *Desperate Characters (Personaje fără nădejde*, F. D. Gilroy); 1977 — *The Turning Point.*

MARIANO, Luis (1920—1970). Cîntăreţ şi actor francez de film, de origine spaniolă. Debutează în spectacole de operă. Marele succes îl va obţine însă ca actor de operetă şi de film, numele său aflîndu-se pe genericul a numeroase pelicule, ecranizări ale operetelor lui Francis Lopez, al căror interpret ideal a fost.

FLM : 1946 — *Luis Mariano chante (L. M. cîntă*, G. Grangier); 1947 — *Cargaison clandestin;* 1948 — *Fandango;* 1950 — *Andalousie;* 1951 — *Paris chant toujours;* 1952 — *Violettes impériales;* 1953 — *La Belle de Cadix;* 1954 — *Der Zarewitsch;* 1956 — *Le Chanteur de Mexico;* 1958 — *Sérénade au Texas;* 1964 — *Les Pieds dans le plâtre (Moştenirea lui Achile*, J. Fabri).

MARTIN, Paul (n. 1899). Regizor şi scenarist austriac de film de origine maghiară. Se specializează în toate genurile cinematografice, dîndu-şi însă cu prisosinţă „obolul regizoral" şi filmului muzical, realizînd de-a lungul anilor destul de multe comedii cu muzică (unele chiar cu „iz" de revistă), ale căror vedete au fost mai întîi Lilian Harvey şi Willy Fritsch, iar mai tîrziu Caterina Valente şi Peter Alexander.

FLM : 1932 — *Ein blonder Traum;* 1935 — *Schwarze Rosen;* 1937 — *Sieben Ohrfeigen;* 1939 — *Das Lied der Wüste;* 1942 — *Maske in blau;* 1946 — *Praterbuben (Puştiul din Prater);* 1954 — *Grosse Starparade;* 1955 — *Ball im Savoy; Liebe, Tanz und tausend Schlager;* 1956 — *Du bist Musik;* 1959 — *La Paloma; Du bist wunderbar;* 1960 — *O sole mio; Die Goldsucher von Arkansas (Căutătorii de aur din A.).*

MARTIN, Tony (n. 1913). Cîntăreţ şi actor american de film. Debutează la 19 ani în emisiuni radiofonice, ajungînd curînd unul dintre cei mai populari cîntăreţi americani de muzică uşoară, cu un repertoriu sentimentalo-romantic. Succesele obţinute astfel i-au favorizat o fructuoasă şi îndelungată carieră cinematografică, **T.M.** apărînd în diferite filme muzicale, alături de mari vedete ale genului.

FLM : 1936 — *Sing Baby, Sing; Follow the Fleet;* 1937 — *You Can't Have Everything; Ali-Baba Goes to Town;* 1938 — *Sally, Irene and Mary;* 1940 — *Music in My Heart;* 1941 — *Ziegfelp*

Girl; 1946 — *Till the Clouds Roll By;* 1951 — *Two Tickets to Broadway;* 1953 — *Here Comes the Girls;* 1957 — *Let's Be Happy.*

MASSEY, Ilona (n. 1912). Cîntăreață și actriță americană de film, de origine maghiară. Debutează la Budapesta în spectacole de operetă și revistă. Talentul, frumusețea seducătoare, finețea interpretativă și calitățile sale vocale îi vor fi utilizate mai întîi de studiourile germane (în cadrul cărora debutează în 1935) și mai tîrziu de cele americane, care o angajează din 1937, distribuind-o alături de Nelson Eddy (cu care a alcătuit un cuplu de îndrăgostiți romantici, foarte prețuit la vremea sa), în cîteva filme de mare succes.
FLM : 1935 — *Knox und die lustigen Vagabunden (Cavalerii veseli,* E. W. Emo); 1937 — *Rosalie;* 1939 — *Balalaika;* 1942 — *The Invisible Agent (Agentul invizibil,* E. L. Marin); 1946 — *Holiday in Mexico;* 1950 — *Love Happy;* 1959 — *Jet Over the Atlantic (Zbor peste A.,* B. Haskin).

MĂLINEANU, Henri (n. 1920). Compozitor român. Artist emerit. Talentat și inspirat autor al unor melodii și cîntece de muzică ușoară, de un mare și îndelungat succes, a fost solicitat de studiourile noastre pentru realizarea partiturii muzicale a unor filme (majoritatea comedii), semnate de Jean Georgescu și Gheorghe Vitanidis.
FLM : 1960 — *Portretul unui necunoscut* (G. Turcu); 1961 — *Post restant* (G. Vitanidis); 1965—*Gaudeamus Igitur* (G. Vitanidis); 1967—*Șeful sectorului suflete* (G. Vitanidis); 1968 — *Pantoful Cenușăresei.*

MILLER, Ann (n. 1919). Balerină și actriță americană de film. Excepționalele sale calități de balerină îi vor deschide drumul unei strălucite cariere cinematografice, adevărat, nu în roluri principale, dar întotdeauna memorabile.
FLM : 1937 — *Life of the Party;* 1940 — *Too Many Girls;* 1944 — *Caroline Blues* (L. Jason); 1949 — *On the Town;* 1951 — *Texas Carnival;* 1953 — *Kiss Me Kate;* 1954 — *Deep in My Heart;* 1957 — *The Great American Pastime (Marile distracții americane,* H. Hoffman).

MILTON, Georges (n. 1888). Cîntăreț și actor francez de film. Își cucerește un renume deosebit pe scenele pariziene în spectacole de circ, operetă și music-hall. În film impune personajul Bouboule, foarte îndrăgit la începuturile sonorului.
FLM : 1931 — *La Bande à Bouboule;* 1932 — *Embrassez-moi;* 1934 — *Gangster malgré lui (G. fără voie,* A. Hugon); 1938 — *Prince Bouboule (Prințul B.,* J. Houssin); 1947 — *Et dix de „der" (Și 10 de „der",* R. Hennion).

MINNELLI, Liza (n. 1946). Cîntăreață, balerină și actriță americană de film, fiica celebrilor Vincente Minnelli și Judy Garland. Cu o personalitate distinctă și cu o meserie temeinic însușită pe parcursul a multor ani de muncă (de-a lungul cărora visa să fie în același timp și Judy Garland dar și Cyd Charisse), **L.M.** cunoaște în ultimul timp o rapidă

Scanned with OKEN Scanner

ascensiune artistică. A fost distinsă cu premiul „Oscar". 1972, pentru rolul din filmul *Cabaret*.

FLM: 1968 — *Charlie Bubbles* (A. Finney); 1972 — *Cabaret;* 1975 — *Lucky Lady;* 1977 — *New York, New York.*

MINNELLI, Vincente (n. 1913). Regizor american de film. Studii de scenografie. Lucrează ca actor, scenograf și regizor de revistă pe Broadway. Din 1943 va sluji cu pasiune filmul muzical (care este, de fapt, marea sa specialitate), dovedind un gust deosebit pentru plastică și culoare, multe din realizările sale fiind socotite drept modele ale genului. Împreună cu Stanley Donen și Gene Kelly este novatorul incontestabil al spectacolului cinematografic de revistă. Premii: *Ziegfeld Follies of 1946* (*Varieteul Z.*, 1946) — la Cannes, 1947; *An American in Paris* (*Un american la P.*, 1951) — premiul „Oscar" '51; și *Gigi* (1958) — premiul „Oscar" '58.

FLM: 1942 — *Cabin in the Sky;* 1943 — *I Dood It;* 1944 — *Meet Me in St. Louis;* 1948 — *The Pirate;* 1953 — *The Band Wagon;* 1954 — *Brigadoon;* 1956—*Lust for Life (Van Gogh);* 1962 — *Two Weeks in Another Town (Două săptămîni într-un alt oraș);* 1970 — *On a Clear Day You Can See Forever;* 1976 — *Nina.*

MODUGNO, Domenico (n. 1928). Cîntăreț, compozitor și actor italian de film. Își cucerește celebritatea mondială cu melodia *Nel blu, dipinto di blu*, ce obține premiul I la Festivalul de la San Remo. A fost vedeta unor melodrame și comedii muzicale, în care își lansa sau relansa unele din cunoscutele sale compoziții.

FLM: 1951 — *Filumena Marturano* (E. De Filippo); 1958 — *Nel blu, dipinto di blu;* 1959 — *Destinazione San Remo;* 1960 — *Vacanze in Argentina; Appuntamento ad Ischia;* 1963 — *Tutto e musica;* 1968 — *Capriccio all'italiano (C. în stil italian,* M.Monicelli); 1976 — *Il Maestro di violino.*

MONROE, Marilyn (1926—1962). Actriță americană de film. Vedeta nr. 1 a ecranului american din anii 1950—1960 (a cărei sinucidere este atribuită excesului publicitar și neînțelegerii din partea producătorilor), a contribuit cu glasul, talentul interpretativ și feminitatea sa fascinantă și la succesul unor comedii și filme muzicale realizate cu mult antren și inventivitate.

FLM: 1947 — *Dangerous Years (Virstă primejdioasă,* A. Pierson); 1950 — *Love Happy;* 1953 — *Gentlemen Prefer Blondes;* 1954 — *There's no Business Like Show Business;* 1959 — *Some Like it Hot;* 1960 — *The Misfits (Inadaptabilii,* J. Huston).

MONTIEL, Sarita (n. 1929). Cîntăreață și actriță spaniolă de film. De o frumusețe șocantă și cu o voce „pătimașă", S.M. reușește să-și cîștige de partea sa un public dornic să sufere în ritmul „melodramelor cîntate".

FLM: 1944 — *Te quiero para mi;* 1947 — *Don Quijote* (R. Gil); 1956 — *Serenade;* 1958 — *La Violetera;* 1960 — *Carmen de Granada;*

1962 — *La Reina del chantecler; La Bella Lola;* 1964 — *Samba;* 1969 — *Tuset Street (Strada T.*, L. Marquina); 1972 — *Varietes.*

MOORE, Grace (1901—1947). Cîntăreață și actriță americană de film. Cîntă pe scena Metropolitan-Operei din New York și în diferite musicaluri pe Broadway, semnate de preferință Irving Berlin. Moare în plină glorie în Suedia, într-un accident de avion. Studiourile americane îi vor dedica în 1953 filmul biografic *So This Is Love* (*Așa e dragostea*).

FLM : 1930 — *A Lady's Morals;* 1931 — *New Moon;* 1934 — *One Night of Love;* 1935 — *Love Me Forever;* 1936 — *The King Steps Out;* 1937 — *When You're in Love;* 1939 — *Louise.*

MUNTEANU, Francisc (n. 1924). Scriitor, scenarist și regizor român de film. A realizat filme de diverse facturi, tema sa de predilecție rămînînd războiul, cu implicațiile sale în conștiința umană. În preocupările lui **F.M.** și-a făcut loc însă și comedia muzicală cu și pentru tineret, pe genericul filmelor de acest fel apărînd numele unor certe talente ale muzicii ușoare românești: Margareta Pîslaru, Dan Spătaru, Cornel Constantiniu, ș.a. *La patru pași de infinit* (1964) a obținut Premiul special al juriului la Festivalul Cinematografic de la Mar del Plata — 1965.

FLM : 1960 — *Soldați fără uniformă;* 1962 — *Cerul n-are gratii;* 1963 — *La vîrsta dragostei;* 1965 — *Dincolo de barieră;* 1966 — *Tunelul;* 1967 — *Cerul începe la etajul III;* 1970 — *Cîntecele mării;* 1972 — *Sfînta Tereza și diavolii;* 1973 — *Pistruiatul* (serial TV. în 12 episoade); 1976 — *Roșcovanul;* 1978 — *Melodii ... Melodii.*

MURPHY, George (n. 1904) Dansator și actor american de film. Renunță la cariera de inginer de dragul dansului. Debutează în cluburi de noapte și pe Broadway, reușind să-și creeze o deosebită popularitate în rîndul compatrioților săi. În cele din urmă abandonează ecranul de dragul carierei politice.

FLM : 1934 — *Kid Millions;* 1937 — *Broadway Melody of 1938;* 1938 — *Little Miss Broadway;* 1941 — *Tom, Dick and Harry;* 1944 — *Broadway Rhythm;* 1947 — *Cynthia* (R. Z. Leonard); 1952 — *Talk About a Stranger (Zvonuri în jurul unui străin*, D. Bradley).

NAGY, Käthe von (n. 1909). Actriță germană de film, de origine maghiară. Debutează mai întîi pe scenele budapestane, de aici transferîndu-se la Berlin, unde își începe și cariera cinematografică. Frumusețea sa, vioiciunea debordantă, au fost puse în valoare în filme de tot felul (polițiste, drame psihologice, comedii și filme muzicale), unele dintre ele semnate de soțul său, regizorul C.J.David, ce reușește să facă din ea o vedetă de talie europeană. A filmat de asemenea în Italia și Franța, unde se și stabilește din 1935.

FLM : 1927 — *Männer von der Ehe (Bărbați de însurat*, C. J. David); 1930 — *Der Andere (Procurorul Hallers*, R. Wiene); 1931 — *Ronny;*

1932 — *Ich bei Tag und du bei Nacht;* 1934 — *Prinzessin Turandot;* 1936 — *Ave Maria;* 1937 — *Nuits des princes;* 1939 — *Accord final;* 1947 — *Cargaison clandestin;* 1952 — *Forsterchristel.*

NEAGLE, Anna (n. 1904). Balerină, producătoare și actriță engleză de film. Vedetă a ecranului englez între anii 1930 — — 1950; în egală măsură tragediană și actriță de comedie, a apărut în filme de diverse facturi, majoritatea realizate sub îndrumarea soțului său, regizorul Herbert Wilcox.
FLM: 1930 — *Should a doctor tell? (Pot vorbi cu doctorul?,* M. Haynes); 1932 — *Good Night Vienna;* 1934 — *The Queen's Affair (Aventura unei regine,* H. Wilcox); 1936 — *Limelight;* 1937 — *Victoria the Great (V., suverana Angliei,* H. Wilcox); 1940 — *No, No Nanette;* 1941 — *Sunny;* 1943 — *The Yellow Canary (Canarul galben,* H. Wilcox); 1950 — *Odette* (H. Wilcox); 1959 — *The Heart of a Man (Inima unui om,* H. Wilcox).

O'CONNOR, Donald (n. 1925). Dansator și actor american de film. Născut într-o familie de actori de circ. **D.O.** va debuta de tînăr în diverse spectacole muzicale. În mișcările sale pline de fantezie, cu o mimică puțin grotescă dar amuzantă, aduce cu el de fiecare dată ceva nou, de un efect surprinzător.
FLM: 1937 — *Melody for Two;* 1943 — *Mister Big;* 1944 — *Follow the Boys;* 1949 — *Francis;* 1950 — *The Milkman;* 1952 — *Singing in the Rain;* 1953 — *Call Me Madame;* 1954 — *There's no Business Like Show Business;* 1957 — *The Buster Keaton Story (Povestea lui B. K.,* S. Sheldon); 1965 — *That Funny Feeling (Acest sentiment ciudat,* R. Thorpe).

ONDRA, Anny (n. 1903). Actriță cehoslovacă de teatru și film. Debutează ca balerină. În cinema din 1919. Soțul său, Karl Lamac (cu care a și înființat societatea cinematografică „Ondra-Lamac Films") va face din ea una din stelele ecranului european. Blondă și cu o față frumoasă de ingenuă zvăpăiată, **A.O.** a animat cu temperamentul său exuberant, cu siguranța mînuirii efectului comic lipsit de cabotinaj, cu sinceritatea, sensibilitatea și spontaneitatea sa cuceritoare, multe operete, vodeviluri și comedii muzicale (realizate în Germania, Italia și Franța), ale căror scenarii au fost mai totdeauna scoase din artificial și confecționat de talentul său autentic.
FLM: 1919 — *Dama s malou nozkou (Doamna cu piciorul mic,* J. S. Kolar și P. Prazsky); 1930 — *Die Grosse Sensucht (Dorința cea mare,* S. Szekely); 1931 — *Eine Freundin so goldig wie du (Anny! Anny! Ce dulce ești!,* K. Lamac); *Die Fledermaus; Mam'zelle Nitouche;* 1932 — *Eine Nacht im Paradise;* 1933 — *Fraulein Hoffmanns Erzahlungen;* 1934 — *Polen Blut;* 1936 — *Ein Madel von Balett;* 1938 — *Es leuchten die Sterne;* 1943 — *Himmel! Wir erben ein Schloss! (Dumnezeule! Am moștenit un castel!,* P. P. Brauer); 1950 — *Schön muss man sein (Trebuie să trăiești din plin,* A. von Ratony).

ORLOVA, Liubov (1902—1975). Actriță sovietică de film. După terminarea studiilor de teatru, canto și dans este angajată la teatrul muzical „Nemirovici-Dancenko" din Moscova. Numele îi este legat de cele mai bune comedii muzicale sovietice, realizate de soțul său Grigori Aleksandrov. De o frumusețe stranie, cu niște ochi pe cît de surîzători pe atît de melancolici, sensibilă și ironică, inteligentă și spontană, **L.O.** și-a înzestrat eroinele cu o bogată viață sufletească, ferindu-le de schematism și monotonie.

FLM : 1934 — *Vesioliie rebiata;* 1936 — *Țirk;* 1938 — *Volga-Volga;* 1940 — *Svetlii puti;* 1947 — *Vesna;* 1950 — *Musorgski;* 1952 — *Kompozitor Glinka;* 1960 — *Ruskii suvenir* (*Amintiri din Rusia*, G. Aleksandrov); 1974 — *Skvoreț i lira* (*Graurul și lira*, G. Aleksandrov).

PATRICHI, Cornel (n. 1944). Balerin, coregraf și actor român de film. Colaborator apropiat al regretatului regizor Alexandru Bocăneț (în calitate de coregraf și interpret) la realizarea unor apreciate emisiuni muzicale TV., impunînd în cadrul lor o coregrafie modernă, caracterizată prin vioiciune și mișcări largi, bine ritmate. Apariții reușite în cîteva pelicule de gen. În *Pădurea pierdută* dovedește reale calități actoricești, într-o partitură dramatică complexă.

FLM : 1967 — *De trei ori București* (Ion Popescu-Gopo, Horea Popescu); 1970 — *Cîntecele mării;* 1971 — *Pădurea pierdută* (Andrei Blaier); 1973 — *Veronica; Veronica se întoarce;* 1975 — *Alexandra și infernul* (Iulian Mihu); 1977 — *Gloria nu cîntă;* 1978 — *Prietenul meu, bătrînul fotograf* (TV.); *Melodii... Melodii.*

PIAF, Edith (1915—1963). Cîntăreață și actriță franceză de film. Miracol al șansonetei franceze, adevărată maestră a cîntecului, **E.P.** a cunoscut drumul spinos al consacrării, de la concertele de stradă pînă la lumina fascinantă a marilor scene ale lumii. Filmele în care a jucat suferă din păcate de boala schematismului și a senzaționalului ieftin.

FLM : 1935 — *La Garçonne;* 1941 — *Montmartre sur Seine;* 1945 — *Etoile sans lumière;* 1947 — *Neuf garçons et un coeur;* 1959 — *Les Amants de demain.*

PIERSIC, Florin (n. 1936). Actor român de teatru, film și TV. Remarcabilă activitate scenică, în roluri de june-prim, dar și de compoziție. În cinema joacă mai ales eroi de factură romantică, — de tînăr voinic, chipeș și fermecător, gata oricînd să se ia la „trîntă" cu toate nedreptățile și să-i apere pe toți nedreptățiții (Pintea, Harap-Alb, haiducul Anghel Șaptecai, etc.), întruchipînd însă cu aceeași dăruire și personaje contemporane (*Aproape de soare*, *Parașutiștii*, *Elixirul tinereții*, etc.). Numeroaselor apariții în emisiuni muzicale TV. li se alătură și cele din peliculele de gen: *Cîntarea României* și mai ales reușita comedie muzicală *Eu, tu și Ovidiu.*

FLM : 1957 — *Ciulinii Bărăganului* (Louis Daquin); 1959 — *O poveste ca în basme* (Ion Popescu-Gopo); 1960 — *Aproape de soare* Savel Știopul); 1961 — *S-a furat o bombă* (Ion Popescu-Gopo);

1964 — *Neamul Şoimăreştilor* (Mircea Drăgan); 1965 — *De-aş fi Harap-Alb* (Ion Popescu-Gopo); 1966 — *Şapte băieţi şi-o strengăriţă* (Bernard Borderie); *Tunelul* (Francisc Munteanu); 1967 — *Frumoasele vacanţe* (Karoly Makk); 1968 — *Columna* (Mircea Drăgan); 1970 — *Mihai Viteazul* (Sergiu Nicolaescu); *Haiducii lui Şaptecai* (Dinu Cocea); 1971 — *Zestrea Domniţei Ralu* (Dinu Cocea); *Săptămîna nebunilor* (Dinu Cocea); 1972 — *Paraşutiştii* (Dinu Cocea); 1974 — *Fraţii Jderi* (Mircea Drăgan); *Agentul straniu* (Savel Stiopul); 1975 — *Elixirul tinereţii* (Gheorghe Naghi); 1976 — *Pintea* (Mircea Moldovan); 1977 — *Cîntarea României; Eu, tu şi Ovidiu.*

PITTIŞ, Florian (n. 1943). Actor român de teatru şi film. Dezinvoltura, spontaneitatea, înclinaţia sa evidentă spre pantomimă, cît şi calităţile sale vocale i-au fost fructificate cu succes de regretatul Alexandru Bocăneţ în spectacolele sale muzicale TV., în cadrul cărora a alcătuit împreună cu Anda Călugăreanu şi Dan Tufaru un original trio muzical. Utilizat mai puţin în film, **F.P.** a avut totuşi şansa distribuirii sale de către regizoarea Elisabeta Bostan în roluri de relief în musicalurile *Veronica se întoarce* (Greierele) şi *Mama* (Papagalul).

FLM : 1973 — *Veronica se întoarce;* 1976 — *Serenadă pentru etajul XII* (Carol Corfanta); 1977 — *Mama.*

PÎRIEV, Ivan (1901—1968). Regizor sovietic de film. Pînă în 1929 a activat în studiourile cinematografice ca actor şi scenarist. Talent multilateral, de o deosebită seriozitate şi profunzime a observaţiilor psihologice, **I.P.** a realizat în fructuoasa sa carieră reuşite drame şi adaptări dostoievskiene, dar şi comedii şi melodrame muzicale, domeniu în care (alături de G. Aleksandrov) era un adevărat maestru. În filmele sale vom găsi întotdeauna multă voioşie şi umor sănătos, dar şi o undă de lirism şi sensibilitate. Protagonista preferată a filmelor sale i-a fost soţia, actriţa Marina Ladînina. Premii: Marianske Lazne (1948) — *Balada Siberiei*; Karlovy Vary (1950) — *Cazacii din Cuban*; Moscova (1969) — Premiul special pentru filmul *Fraţii Karamazov.*

FLM : 1929 — *Postoronniaia jenşcina (Femeia străină);* 1931 — *Gosudarstvennti cinovnik (Funcţionarul de stat);* 1937 — *Bogataia nevesta :* 1939 — *Traktoristi;* 1940 — *Liubimaia devuşka;* 1941 — *Svinarka i pastuh* 1944 — *V şesti ceasov vecera posle voini;* 1947 — *Skazanie o zemle Sibirskoi;* 1949 — *Kubanskie kazaki;* 1954 — *Ispttanie vernosti (Încercarea fidelităţii);* 1959 — *Belîie noci (Nopţi albe);* 1961 — *Naş obşii drug;* 1968 — *Bratia Karamazovî (Fraţii Karamazov).*

PÎSLARU, Margareta (n. 1943). Cîntăreaţă românca de muzică uşoară, compozitoare, actriţă de teatru şi film. Debutează cu succes în emisiuni muzicale TV. Timbrul grav inconfundabil al vocii sale, ţinuta scenică şi seriozitatea profesională, repertoriul ales, i-au adus, pe lîngă preţuirea binemeritată din partea publicului nostru, şi satisfacţia unor distincţii străine, ca Premiul inter-

național al presei, la Festivalul cîntecului de la Salina (Malta) din 1971 ș.a. După ce în 1965 regizorul Liviu Ciulei îi încredințează rolul Polly din musicalul lui Brecht *Opera de trei parale* (montat pe scena Teatrului Lucia Sturdza Bulandra), **M.P.** va fi solicitată și de Francisc Munteanu pentru rolul cîntăreței din filmul *Tunelul* (1966), obținînd la Festivalul cinematografic de la Mamaia, din același an, Premiul pentru debut.

FLM: 1966 — *Tunelul* (F. Munteanu); *Un film cu o fată fermecătoare* (L. Bratu); 1967 — *Împușcături pe portativ;* 1973 — *Veronica; Veronica se întoarce;* 1977 — *Cîntarea României.* 1978 — *Melodii... Melodii...*

PONS, Lily (1904—1976). Cîntăreață și actriță americană de film, de origine franceză. Soprană de coloratură de faimă internațională, debutează în 1928 în Franța, din 1931 fiind angajată de „Metropolitan-Opera" din New York. Cinematograful i-a fructificat și el deosebitele virtuți vocale și interpretative în cîteva filme bine lucrate, ce s-au bucurat de un frumos succes la vremea lor.

FLM: 1935 — *I Dream Too Much;* 1936 — *That Girl from Paris;* 1937 — *Hitting a New High;* 1947 — *Carnegie Hall* (E. G. Ulmer).

POPA, Temistocle (n. 1921). Compozitor român, autor al multor îndrăgite cîntece de muzică ușoară, devenite șlagăre. Partiturile sale „muzical-cinematografice", sînt — după cum singur afirma — „un comentariu-activ al temei și subiectului filmului, integrat în dramaturgia peliculei". Este inspiratul creator al muzicii cunoscutelor musicaluri semnate de Elisabeta Bostan, apreciate și datorită melodiilor lansate.

FLM: 1958 — *Mic album muzical* (sm., T. Fericeanu); 1963 — *La vîrsta dragostei* (F. Munteanu); 1967 — *Cerul începe la etajul III* (F. Munteanu); 1969 — *Tinerețe fără bătrînețe* (E. Bostan); 1970 — *Cîntecele mării;* 1972 — *Astă-seară dansăm în familie* (G. Saizescu); 1973 — *Veronica; Veronica se întoarce;* 1977 — *Mama; Eu, tu și Ovidiu.*; 1978 — *Melodii ...Melodii...*

POPESCU, Elvira (n. 1896). Actriță franceză de teatru și film, de origine română. Debutează la vîrsta de 16 ani pe scena Teatrului Național din București. Se stabilește la Paris din 1923. Deosebitele sale calități interpretative, farmecul, ironia, voioșia, inteligența și volubilitatea sa, vor fi puse în evidență de cineaștii francezi, în perioada '31—'43, în cîteva pelicule de mare succes comercial. A fost parteneră „seducătoare" a lui Maurice Chevalier, Henri Garat și Charles Trenet, în aventurile lor cinematografice „muzical-sentimentale".

FLM: 1912 — *Războiul Independenței* (G. Brezeanu); 1923 — *Țigăncușa de la iatac* (A. Halm); 1930 — *L'Etrangère* (*Străina*, G. Ravel); 1935 — *L'Homme du jour;* 1936 — *Le Roi* (*Regele se amuză*, P. Colombier); 1939 — *Le Paradis perdu* (*Paradisul pierdut*, A. Gance); 1941 — *Le Valet maître;* 1942 — *Frederica;* 1959 — *Austerliz* (A. Gance); 1961 — *Plein soleil* (*În plin soare*, R. Clément).

POPESCU, Stela (n. 1935). Actriță română de teatru și film. Îndrăgită și apreciată interpretă de comedie, vedetă a spectacolului de revistă, pe care îl slujește — în paralel cu teatrul dramatic — cu o pasiune și o dăruire nedezmințite, S.P. este solicitată și de film, în roluri de diferite facturi. În mod paradoxal însă, cinematograful nu i-a oferit (în peliculele muzicale în care a apărut) posibilitatea umor partituri în stare să-i fructifice multiplele sale talente de cîntăreață, dansatoare și comediană plină de farmec și umor, cu care încîntă telespectatorii în cadrul nenumăratelor momente muzicale TV.

FLM : 1958 — *Alo! Ați greșit numărul!;* 1961 — *Omul de lîngă tine* (Horea Popescu); 1966 — *Faust XX* (Ion Popescu-Gopo); 1968 — *Pantoful Cenușăresei;* 1972 — *Astă-seară dansăm în familie* (Geo Saizescu); 1973 — *Despre o anume fericire* (Mihai Constantinescu); 1975 — *Elixirul tinereții* (Gheorghe Naghi); 1976 — *Ultima noapte a singurătății* (Virgil Calotescu); 1977 — *Cîntarea României*; 1978—*Drumuri în cumpănă* (V. Calotescu); *Nea Mărin Miliardar* (Sergiu Nicolaescu)

PORTER, Cole (1891—1964). Compozitor și libretist american. Studii muzicale în S.U.A. și Franța. Își va defini stilul propriu după întîlnirea sa cu impresarul Roy Goetz, compunînd muzică în stil european, dar în ritmurile și orchestrațiile jazului american. Obține un enorm succes din 1928. Operetele sale cele mai cunoscute au fost în majoritate ecranizate. Studiourile americane (cu care a colaborat constant din 1929) îi vor dedica filmul *Night and Day* (*Noapte și zi*, 1946). A scris partitura unor *musicaluri* celebre: *Can-Can* ș.a.

FLM : 1929 — *The Battle of Paris (O femeie de pe stradă*, R. Florey); 1934 — *The Gay Divorcee;* 1935 — *Roberta;* 1936 — *Anything Goes; Born to Dance;* 1937 — *Rosalie;* 1940 — *Broadway Melody of 1940;* 1941 — *You'll Never Get Rich;* 1943 — *Du Barry Was a Lady;* 1948 — *The Pirate;* 1953 — *Kiss Me Kate; The Jazz Singer*; 1957 — *Les Girls;* 1959 — *Can-Can;* 1960 — *Let's Make Love (Să ne iubim*, G. Cukor).

POTTIER, Richard (n. 1906). Regizor francez de film, de origine maghiară. Asistent de regie al lui Josef von Sternberg la filmul *Der Blaue Engel* (*Îngerul albastru*, 1930). Debutează ca regizor independent în Franța. Maestru abil, a trecut cu dezinvoltură de la un gen la altul, de la comic la polițist, realizînd filme ce s-au bucurat de un frumos succes de public. Premiul „Victorie", 1949, pentru cel mai bun film francez al anului, *Barry*.

FLM : 1934 — *Si j'etais le patron (De-aș fi director);* 1935 — *Fanfare d'amour;* 1938 — *Les Lumières de Paris;* 1942 — *Mademoiselle Swing;* 1943 — *Mon amour est près de toi;* 1946 — *Destins;* 1952 — *Violettes impériales;* 1954 — *La Belle Otero;* 1956 — *Le Chanteur de Mexico;* 1958 — *Sérénade aux Texas; Tabarin;* 1964 — *Le Dernier tiercé (Ultima „variantă de trei").*

POWELL, Dick (1904—1963). Cîntăreț, actor, regizor și scenarist american de film. Reușește, după îndelungate

Scanned with OKEN Scanner

turnee pe teritoriul Statelor Unite, cu diverse trupe de varieteu, să-şi cucerească o faimă ce-i va deschide porţile Hollywoodului. Dezinvolt, sobru şi ponderat, **D.P.** a ştiut să depăşească cu inteligenţă şi farmec stasul clişeelor tipologice impuse de genul spectacolului revuistic, în cadrul căruia a apărut cel mai adesea. A alcătuit cu Joan Blondell (prima sa soţie), un cuplu de îndrăgostiţi romantici foarte preţuit, prezent în numeroase pelicule de gen, unele dintre ele devenite celebre.

FLM : 1932 — *Too Busy to Work (Munceşti prea mult,* J. Blystone); 1933 — *Forty-second Street; Gold Diggers of 1933;* 1934 — *Dames; Wonder Bar;* 1936 — *Colleen;* 1937 — *Gold Diggers of 1937; Hollywood Hotel;* 1940 — *Christmas in July;* 1943 — *It Happened Tomorrow (S-a întîmplat mîine,* R. Clair); 1952 — *The Bad and the Beautiful (Bestia şi frumoasa,* V. Minelli); 1959 — *The Hunters (Vînătorii,* D. Powell).

POWELL, Eleanor (n. 1912). Dansatoare şi actriţă americană de film. Regină neîncoronată a dansului „tip-tap", **J.P.** practică dansul modern cu o eleganţă şi o naturaleţe cucerritoare; una din partenerele lui F. Astaire. Renunţă în plină glorie la cinema.

FLM : 1935 — *George White's 1935 Scandals;* 1936 — *Born to Dance;* 1937 — *Rosalie;* 1939 — *Honolulu;* 1940 — *Broadway Melody of 1940;* 1941 — *Lady Be Good;* 1943 — *I Dood It;* 1950 — *Duchess of Idaho (Ducesa de I.,* R. Z. Leonard).

POWELL, Jane (n. 1929). Cîntăreaţă şi actriţă americană de film. Debutează în teatrul de varietăţi. Protagonista unei serii întregi de filme muzicale, în care aducea tipul fetei adolescentine de provincie, sentimentală şi ironică, optimistă şi întreprinzătoare.

FLM : 1944 — *Song of the Open Road (Cîntecul drumului larg deschis,* S. Sylvan Simon); 1946 — *Holiday in Mexico;* 1948 — *Luxury Liner; A Date with Judy;* 1950 — *Royal Wedding;* 1954 — *Deep in My Heart; Seven Brides for Seven Brothers;* 1955 — *Hit the Deck;* 1958 — *Enchanted Island (Insula fermecată,* Allan Dwan).

PRESLEY, Elvis (1935—1977). Actor şi cîntăreţ american de film, exponent al muzicii uşoare de tip rock, **E.P.** şi-a cucerit o mare popularitate în rîndul tineretului, stîrnind un nou val de divism de felul celui provocat la vremea sa de Rudolph Valentino. Gloria sa cîştigată pe scenă îi va deschide porţile succesului cinematografic, într-o lungă serie de filme în care **E.P.** cîntă şi dansează cu dezinvoltură şi farmec, aducînd permanent pe ecran propriul său „personaj" de „rege-adulat-al-rockului".

FLM : 1956 — *Love Me Tender;* 1961 — *Blue Hawaii;* 1963 — *Fun in Acapulco;* 1964 — *Love in Las Vegas;* 1965 — *Girl Happy;* 1969 — *Trouble with Girls;* 1972 — *Elvis on Tour.*

RAYE, Martha (n. 1916). Actriţă americană de film. Debutează încă din copilărie în reviste şi spectacole muzicale.

Scanned with OKEN Scanner

Fermecător de urîtă, temperamentală, plină de umor și de fantezie, **M.R.** a fost sufletul animator al multor filme muzicale.

FLM : 1936 — *Rhythm on the Range (Ritmul prin cîmpii,* N. Taurog); 1938 — *Big Broadcast of 1938;* 1940 — *The Boys from Syracuse;* 1941 — *Hellzapoppin;* 1944 — *Pin-up Girl;* 1947 — *Monsieur Verdoux* (C. Chaplin); 1962 — *Billy Rose's Jumbo.*

RĂDULESCU, Dem (n. 1931). Actor român de teatru și film. Popular comedian, al cărui stil interpretativ rămîne de neconfundat. Prezent în emisiunile muzical-distractive radio și TV., mult solicitate în cinema, **D.R.** risipește cu dărnicie voioșia și buna dispoziție. Sigur pe mînuirea efectului comic, **D.R.** își compune personajele cu migală și pasiune, conferindu-le profunzimi psihologice și varietate tipologică, hazul izbucnind din candoarea, seriozitatea, chiar gravitatea jocului său ce atinge adeseori valori de excepție.

FLM : 1961 — *Celebrul 702;* 1963 — *La vîrsta dragostei* (Francisc Munteanu); *Un surîs în plină vară* (Geo Saizescu); 1964 — *Dragoste la zero grade; Neamul Șoimărești lor* (Mircea Drăgan); 1965 — *La porțile pămîntului* (Geo Saizescu); 1966 — *Șapte băieți și-o strengăriță* (Bernard Borderie); 1967 — *De trei ori București* (Ion Popescu-Gopo, Horea Popescu); *K. O.* (Mircea Mureșan); 1968 — *Vin cicliștii* (Aurel Miheles); 1970 — *B. D. intră în acțiune* (Mircea Drăgan); *Frații* (Gică Gheorghe, Mircea Moldovan); 1971 — *B. D. la munte și la mare, Brigada Diverse în alertă* (Mircea Drăgan); 1972 — *Astă-seară dansăm în familie* (Geo Saizescu); *Explozia* (Mircea Drăgan); 1973 — *Veronica; Veronica se întoarce;* 1975 — *Comedie fantastică* (Ion Popescu-Gopo); 1976 — *Serenadă pentru etajul XII* (Carol Corfanta); *Tufă de Veneția* (P. Bokor); *Premiera* (Mihai Constantinescu); 1977 — *Eu, tu și Ovidiu.*

REYNOLDS, Debbie (n. 1932). Balerină, cîntăreață și actriță americană de film, descoperită la un concurs de frumusețe. Calitățile sale de dansatoare și vocea sa plăcută sînt din plin fructificate în comedii muzicale și musicaluri de mare montare. Impune în film tipul unei ingenue totodată insinuantă, capricioasă, inteligentă și hotărîtă să obțină prin încăpățînare și tot felul de „tertipuri fermecătoare" ceea ce-și pune în gînd.

FLM : 1949 — *The Daughter of Rosie O'Grady (Fiica lui R. O.,* D. Butler); 1950 — *Three Littler Words;* 1952 — *Singing in the Rain;* 1954 — *Athena;* 1960 — *Pepe;* 1961 — *Pleasure of His Company;* 1964 — *The Unsinkable Molly Brown;* 1967 — *Divorce American Style (Divorț în stil american,* J. Parris); 1972 — *Charlotte's Web.*

RICHARD, Cliff (n. 1940). Cîntăreț și actor englez de film; reprezentantul noii generații muzicale a anilor '60, din Anglia. Mai puțin trăsnit și fără ifose nonconformiste, **C.R.** își menține statornic popularitatea, ferindu-se de facilitatea succeselor fulgerătoare.

Scanned with OKEN Scanner

FLM : 1959 — *Serious Charge;* 1960 — *Expresso Bongo;* 1961 — *The Young Ones;* 1963 — *Summer Holiday;* 1964 — *Wonderful Life;* 1967 — *Two a Penny;* 1973 — *Take Me High.*

RITTER, Tex. (n. 1907). Cîntăreț și actor american de film, specializat în roluri de „cowboy-muzical". A fost cotat, datorită distincției, discreției și abilității sale actoricești, printre primii 10 actori de western.

FLM : 1936 — *Heading for the Rio Grande (Conducînd caravana spre R. G.*, R. N. Bradbury); 1937 — *Trouble in the Texas;* 1941 — *The Pioneers;* 1955 — *Apache Ambush (Ambuscada Apașilor*, F. Sears); 1967 — *What Am I Bad (Cît de prost sînt*, G. Nash).

RITZ, Frații (Brothers). Al: 1901—1965; Jim: n. 1903; Harry: n. 1906). Balerini, cîntăreți și actori americani de film. Au alcătuit un trio muzical foarte popular în anii '30—'43. Au debutat în spectacole de varieteu. Continuatori ai tradiționalelor gaguri absurde, își vor pigmenta numerele (adesea desprinse de contextul general al acțiunii) cu „aiureli" și „agitații" continui, de un comic burlesc mai totdeauna eficace.

FLM : 1934 — *Hotel Anchovy (Hotelul „Micul Hering"*, sm., A. Christie); 1936 — *Sing Baby, Sing; One in a Million;* 1937 — *On the Avenue; You Can't Have Everything;* 1938 — *The Goldwin Follies; Kentucky Moonshine;* 1939 — *Three Musketeers; The Gorilla (Gorila*, A. Dwan); 1940 — *Argentina Nights;* 1943 — *Hi' Ya Chum* (H. Young).

RODE, Alfred (n. 1905). Actor, scenarist, regizor, producător, compozitor și șef de orchestră francez, de origine argentiniană. La vîrsta de 6 ani debutează, în chip de copil-minune, ca dirijor al unei orchestre. Din 1930 își creează o orchestră proprie cu care va întreprinde turnee prin S.U.A. și Europa.

FLM : 1932 — *Carnival;* 1934 — *Les Nuits Moscovits;* 1939 — *Le Danube bleu;* 1947 — *Cargaison clandestin;* 1950 — *Boîte de nuit;* 1962 — *Dossier 1443 (Dosarul 1443*, A. R.).

RODGERS, (Richard) Roy (n. 1902). Compozitor american. Autor al unor reviste, musicaluri și spectacole TV., nume de o deosebită notorietate în lumea teatrului muzical. A colaborat cu Lorentz Hart (1895—1943) vreo 24 de ani (pînă la moartea acestuia) și după aceea cu Oscar Hammerstein. Creator al unor faimoase musicaluri (*Oklahoma*, *Regele și eu*, *Sunetul muzicii*), ce-au fost dealtfel ecranizate, este intens solicitat de studiourile cinematografice, compunînd adesea melodii și cîntece pentru diverse pelicule muzicale, interpretate de mari vedete ale genului. I s-a dedicat în 1948 filmul biografic *Words and Music* (*Cuvinte și muzică*).

FLM : 1930 — *Spring Is Here (Primăvara e aici*, J. F. Dillon); 1932 — *Love Me Tonight;* 1933 — *Hallelujah I'm a Bum; Dancing Lady;* 1935 — *Mississippi;* 1939 — *Babes in Arms;* 1940 — *The Boys from Syracuse;* 1942 — *I Married an Angel;* 1955 — *Okla-*

Scanned with OKEN Scanner

homa; 1956 — *Carousel; The King and I;* 1957 — *Pal Joey;* 1958 — *South Pacific;* 1962 — *Billy Rose's Jumbo;* 1965 — *The Sound of Music.*

ROGERS, Ginger (n. 1911). Cîntăreaţă, dansatoare şi actriţă americană de film. Debutează în spectacole de bar şi în reviste, celebritatea cucerindu-şi-o din 1933, alături de Fred Astaire, cu care a alcătuit un cuplu de balerini moderni intrat în mitologia dansului cinematografic. Actriţă cu mari resurse comico-dramatice, a fost distinsă cu premiul „Oscar" 1940, pentru rolul din *Kitty Foyle* (1940, S. Wood).
FLM: 1930 — *The Young Man of Manhattan (Tînărul din M.,* M. Bell); 1933 — *Forty-second Street; Flying Down to Rio;* 1934 — *The Gay Divorcee;* 1935 — *Roberta; Top Hat;* 1936 — *Swing Time; Follow the Fleet;* 1937 — *Shall We Dance;* 1938 — *Carefree;* 1939 — *The Story of Vernon and Irene Castle;* 1943 — *Lady in the Dark;* 1949 — *The Barkleys of Broadway;* 1954 — *The Black Widow (Văduva neagră,* N. Johnson); 1957 — *Oh, Men! Oh, Women!* 1965 — *Harlow* (A. Segal).

ROGERS, Roy (n. 1912). Cîntăreţ şi actor american de film. Îşi cîştigă o deosebită faimă de cîntăreţ în emisiuni radiofonice. În 1936 debutează în cinema, înlocuindu-l pe Gene Autry în filmele firmei „Republic". Impune un tip de cowboy cu virtuţi muzicale, ceva mai aparte, cu gesturi aride şi un mers aristocratic.
FLM: 1936 — *The Old Corral (Vechiul C.,* J. Kane); 1938 — *Under Western Stars;* 1941 — *Robin Hood of Pecos (R. H. din P.,* J. Kane); 1947 — *Hit Parade of 1947;* 1952 — *Son of Paleface, (Fiul lui „Faţă Palidă",* F. Tashlin); 1951 — *Alias Jesse James* (N. Z. McLeod).

RÖKK, Marika (n. 1913). Balerină, cîntăreaţă şi actriţă germană de film. Debutează pe scenele budapestane în spectacole de revistă, varieteu şi circ. Tipul său de fetiţă zvăpăiată, cochetă şi plină de feminitate, aparent frivolă dar surprinzînd totdeauna printr-o neaşteptată statornicie şi seriozitate, îl vom regăsi în multe pelicule de mare succes, realizate cu o deosebită grijă şi măiestrie profesională de către soţul său, Georg Jacoby, cel care a contribuit dealtfel din plin la lansarea şi menţinerea ei pe culmile unei cariere prestigioase, **M.R.** situîndu-se printre vedetele europene cele mai îndrăgite.
FLM: 1932 — *Csokoly meg edes;* 1935 — *Die Leichte Kavallerie;* 1936 — *Der Bettelstudent;* 1937 — *Gasparone;* 1938 — *Eine Nacht in Mai;* 1939 — *Hallo Janine!;* 1940 — *Kora Terry;* 1942 — *Hab mich lieb;* 1944 — *Die Frau meiner Träume;* 1946 — *Fregola;* 1950 — *Das Kind der Donau;* 1951 — *Die Czardasfürstin;* 1953 — *Maske in blau;* 1957 — *Nachts im Grunen Kakadu;* 1961 — *Die Fledermaus.*

ROMBERG, Sigmund (1887—1951). Compozitor american de origine maghiară. Studii muzicale din copilărie. După

absolvirea cursurilor Politehnicii din Viena, se dedică teatrului muzical; de aici pleacă la Londra şi apoi la New York, unde lucrează ca pianist într-un local de noapte. Cu muzica scrisă pentru diverse spectacole montate pe Broadway, îşi va dobîndi o mare popularitate în rîndul publicului şi specialiştilor. Pe lîngă cunoscutele sale operete: *Lună nouă*, *Cîntecul deşertului* sau *Prinţul student*, **S.R.** mai este şi autorul unor melodii devenite celebre prin intermediul filmului.

FLM : 1929 — *Desert Song;* 1930 — *Viennese Nights;* 1931 — *New Moon;* 1934 — *Blossom Time;* 1934 — *Night Is Young;* 1937 — *May Time; The Girl of the Golden West;* 1938 — *Broadway Serenade;* 1939 — *Balalaika;* 1940 — *New Moon;* 1943 — *The Desert Song;* 1953 — *The Desert Song;* 1954 — *The Student Prince.*

ROSSI, Tino (n. 1907). Cîntăreţ şi actor francez de film. Încearcă mai multe meserii înainte de a ajunge cîntăreţ. Obţine un rapid succes, vocea sa tenorală, adecvată unui repertoriu tipic italienesc, devenind, datorită cinematografului, o „voce-mit", adorată pe întreg mapamondul.

FLM : 1934 — *Les Nuits Moscovits;* 1936 — *Marinella;* 1938 — *Naples au baiser du feu; Les Lumières de Paris;* 1942 — *Fièvres; Le Soleil a toujours raison;* 1943 — *L'Ile d'amour;* 1945 — *Sérénade aux nuages;* 1946 — *Le Chanteur inconnu;* 1949 — *Envoi de fleurs;* 1951 — *Au pays du soleil;* 1954 — *Turmants (Zbucium,* J. D. Norman).

RUSSELL, Ken (n. 1927). Regizor englez de televiziune şi film. Îndelungată activitate TV. din 1959, semnînd printre altele şi cîteva documentare despre artă: *Debussy* (1965), *Henri Douanier Rousseau* (1965), *Isadora Duncan* (1966). Cu o personalitate pregnantă şi cu o viziune aparte asupra creaţiei artistice **K.R.** a reuşit prin controversatele sale pelicule (dintre care un mare număr sînt biografii ale unor celebrităţi muzicale), să fie în egală măsură şi urît şi iubit, apreciat şi detestat, recunoscîndu-i-se totuşi valoarea artistică a operelor, filme insolite şi lucrate cu o deosebită acurateţe şi competenţă profesională.

FLM : 1963 — *French Dressing (Modă franceză);* 1967 — *Billion Dollars Brain (O minte de un miliard de dolari); Dante's Inferno (Infernul lui D.);* 1969 — *Women in Love (Femei în dragoste);* 1970 — *The Music Lovers;* 1971 — *The Devil's (Diavolii); The Boy Friend;* 1972 — *Savage Messiah (Mesia sălbatic);* 1974 — *Mahler;* 1975 — *Tommy; Lisztomania;* 1976 — *Valentino.*

SAIZESCU, Geo (n. 1932). Regizor român de film şi teatru, consecvent în abordarea unor subiecte de actualitate, tratate în maniera comediilor satirice. Filmele sale au fost întotdeauna apreciate de public şi de critică, fiind realizate cu bun gust şi cu o deosebită siguranţă în obţinerea efectului comic. Prima sa comedie muzicală propriu-zisă, *Dragoste la zero*

Scanned with OKEN Scanner

grade (1964), a fost distinsă cu Menţiunea de onoare „Dama de Paraguas", la Festivalul cinematografic de la Barcelona, 1964.

FLM: 1958 — *Doi vecini* (m.m); 1963 — *Un surîs în plină vară;* 1964 — *Dragoste la zero grade* (col. C. Grigoriu); 1965 — *La porţile pămîntului;* 1967 — *Balul de simbătă seara;* 1972 — *Astă seară dansăm în familie;* 1974 — *Păcală;* 1977 — *Eu, tu şi Ovidiu.*

SANDRICH, Mark (1900—1945). Regizor american de film. Studii de matematică şi literatură. Din 1922 debutează în regia de film cu cîteva scurt metraje comice. Personalitatea sa se afirmă odată cu filmul *The Gay Divorcee* (*Divorţul vesel*, 1934), centrat pe cuplul Fred Astaire-Ginger Rogers. **M.S.** a încercat să contopească în filmele sale muzicale, cît mai bine şi firesc, secvenţele cîntate şi dansate cu trama scenaristică, în deplin acord cu teoria lui Astaire, după care dansul nu trebuie să constituie un număr în sine. Are un stil rafinat, căutînd naturaleţea şi subtilitatea interpretării în situaţii oricît de artificiale.

FLM: 1927 — *Hello, Sailor!* (*Hei, marinare!*); 1933 — *Melody Cruise* (*Cruciada dragostei*); 1934 — *Gay Divorcee;* 1935 — *Top Hat;* 1936 — *Follow the Fleet;* 1937 — *Shall We Dance;* 1938 — *Carefree;* 1939 — *Man About Town;* 1942 — *Holiday Inn;* 1944 — *I Love a Soldier* (*Iubesc un soldat*).

SCHERTZINGER, Victor (1888—1941). Regizor, violonist şi compozitor american. După terminarea universităţii, activează ca profesor de vioară. Contactele sale cu cinematograful au fost multiple, de la regie la muzică şi producţie. A „dirijat" în lunga sa carieră multe filme comice şi muzicale, inclusiv *The Mikado* (*Mikadoul*, 1939), unul din cele dintîi filme în tehnicolor, prezentat şi la Festivalul de la Veneţia din acelaşi an. A compus printre primii „comentarii muzicale" la diferite filme mute, începînd cu cel al lui Thomas Ince, *The Civilisation* (*Civilizaţie*, 1915).

FLM: 1917 — *Son of His Father* (*Fiul tatălui său*); 1929 — *Love Parade* (m); 1930 — *Paramount on Parade* (m); 1931 — *The Woman Between* (*Între păcat şi pasiune*); 1934 — *Beloved* (*Simfonia iubirii*); *One Night of Love;* 1935 — *Let's Live to Night; Love Me Forever;* 1937 — *Something to Sing About;* 1940 — *Road to Singapore;* 1941 — *Road to Zanzibar.*

SCHIPA, Tito (1889—1965). Cîntăreţ de operă (tenor) şi actor italian de film, socotit între anii 1920—1940 drept unul dintre cei mai mari artişti lirici ai secolului nostru. Americanii îi vor dedica un scurt metraj sonor încă din 1929.

FLM: 1929 — *Tito Schipa* (J. Santley); 1932 — *Tre uomini in frac;* 1936 — *Vivere;* 1938 — *Chi e più felice di me;* 1938 — *Terre de feu;* 1943 — *In cerca di felicità;* 1946 — *Il Cavaliere del sogno;* 1949 — *Una voce nel tuo cuore;* 1951 — *I Misteri di Venezia* (*Misterele din V.*, I. Ferronetti).

Scanned with OKEN Scanner

SCHMIDT, Joseph (1904—1942). Cîntăreț și actor german de film, de origine română. Dotat cu un fizic ingrat dar cu o voce de aur, J.S. reușește să se impună pe firmamentul cinematografic european, ca unul dintre cei mai populari tenori ai vremii. A murit în Elveția, unde s-a refugiat de prigoana nazistă. Austriecii îi vor dedica filmul biografic *Ein Lied geht um die Welt* (*Un cîntec străbate lumea*, 1959).
FLM: 1931 — *Die Liebesexpress;* 1933 — *Ein Lied geht um die Welt; Wenn du Jung bist gehört dir die Welt;* 1934 — *Ein Stern fällt vom Himmel; Der Doppelbräutigam;* 1935 — *Heut' ist der shönste Tag in meinem Leben.*

SEITER, William A. (1892—1964). Regizor american de film. Debutează ca scenarist și regizor de scurt metraje. Inventiv și sigur pe meseria sa, W.S. (unul dintre cei mai apreciați realizatori de comedii muzicale din deceniul '30—'40) a ecranizat de obicei vechi succese teatrale, avînd o preferință „sentimentală" față de Fred Astaire, Ginger Rogers, Shirley Temple și Deanna Durbin.
FLM: 1921 — *Kentucky Colonel (Colonelul din K.);* 1930 — *Truth About Youth (Dragostea nu alege);* 1931 — *Kiss Me Again; Sunny;* 1935 — *Roberta;* 1936 — *Dimples;* 1937 — *Life Begins in College;* 1938 — *Sally, Irene and Mary; Room Service;* 1940 — *It's a Date;* 1941 — *Nice Girl;* 1942 — *You're Never Lovelier;* 1945 — *It's a Pleasure;* 1947 — *I'll Be Yours;* 1954 — *Take Haste to Live (Grăbiți-vă să trăiți).*

SIDNEY, George (n. 1911). Regizor american de film. Debutează în cinematografie ca actor, alături de Tom Mix. Studii muzicale. Trece la regie în 1932 cu filme din seria *Banda noastră* (*Our Gang*). După cîteva filme de lung metraj de un interes minor, se îndreaptă spre filmul muzical de mare spectacol, cu distribuții alcătuite numai din mari vedete. Cu *Bathing Beauty* (*Frumoasa înotătoare*, 1944), lansează moda revistelor acvatice, iar cu *Anchors Aweigh* (*Sus ancorele!*, 1945) pune în circulație procedeul disneynian de combinare a desenului animat cu figurile umane. Cunoaște secretul de a-și atrage publicul, îmbinînd colosalul cu eleganța și bunul gust.
FLM: 1941 — *Eree and Easy (Liber și fără griji);* 1946 — *The Harvey Girls;* 1947 — *Cass Timberlaine;* 1951 — *Annie Get Your Gun; Show Boat;* 1953 — *Kiss Me Kate;* 1955 — *Jupiter's Darling;* 1956 — *The Eddy Duchin Story;* 1957 — *Pal Joey;* 1960 — *Pepe;* 1963 — *Bye, Bye Birdie;* 1964 — *Love in Las Vegas;* 1966 — *The Swinger.*

SINATRA, Frank (n. 1915). Cîntăreț și actor american de film. Se afirmă din 1939 ca unul dintre cei mai apreciați interpreți de muzică ușoară de tip „crooner". Cariera sa cinematografică stă sub semnul neprevăzutului, cunoscînd culmi dar și prăbușiri neașteptate, peste care F.S.a știut să treacă cu bine. Premiul „Oscar" special (1945), pentru

Scanned with OKEN Scanner

un rol interpretat într-un scurt metraj asupra toleranței și premiul „Oscar" (1953), pentru rolul din filmul *From Here to Eternity* (*De aici, în eternitate*, Fred Zinnemann).

FLM : 1941 — *Las Vegas Nights;* 1944 — *Step Lively;* 1945 — *Anchors Aweigh!;* 1949 — *On the Town;* 1955 — *Guys and Dolls;* 1956 — *High Society;* 1957 — *Pal Joey;* 1959 — *Can-Can;* 1960 — *Pepe;* 1964 — *Robin and the Seven Hoods;* 1970 — *Dirty Dingus Magee* (*Mizerabilul D. M.*, Burt Kennedy).

STEELE, Tommy (n. 1936). Actor și cîntăreț englez de film. Unul dintre cei mai cunoscuți soliști din noua generație „pop". Debutul cinematografic și-l face într-un film oarecum biografic.

FLM : 1957 — *The Tommy Steele Story* (*Povestea lui T. S.*, G. Bryant); 1959 — *Tommy the Toreador;* 1963 — *It's All Happening;* 1967 — *The Happiest Millionaire;* 1968 — *Where's Jack?*

STOLZ, Robert (1880—1975). Compozitor și dirijor austriac. Unul din „regii" operetei vieneze, autor a peste 50 de operete, comedii muzicale și reviste, valsurile și cîntecele sale devenind atît de populare, încît se confundă adesea cu folclorul. Distins cu numeroase premii internaționale, declarat cetățean de onoare al mai multor orașe (Graz, Viena, Montreal), R.S. a fost „adoptat" de către cinematograf încă de la începuturile sonorului, scriind muzica a peste 100 de filme semnate de reputați regizori (mai aels de Geza von Bolvary: *Două inimi într-un vals; Cîntecul s-a sfîrșit*).

FLM : 1930 — *Zwei Herzen in 3/4 Takt; Ein Tango für dich; Das Lied ist aus;* 1931 — *Die Lustigen Weiber von Wien;* 1932 — *Der Prinz von Arkadien;* 1934 — *Frühjahrsparade;* 1936 — *Konfetti;* 1937 — *Zauber der Boheme;* 1940 — *Spring Parade;* 1944 — *It Happened Tomorrow* (*S-a întîmplat mîine*, R. Clair); 1948 — *Kleine Melodie aus Wien;* 1951 — *Tanz in Glück* (*Dansul fericirii*, A. Stöger); 1958 — *Im Prater blüh'n wieder die Bäume* (*În P. sînt iarăși pomii înfloriți*, H. Wolff).

STREISAND, Barbra (n. 1943). Actriță și cîntăreață americană de film, al cărei destin cinematografic a stat sub semnul premiului „Oscar"—1968, pentru rolul din *Funny Girl* (*Fată nostimă*). Excelentă dansatoare și cîntăreață, „fermecător de urîtă", ironică, explozivă și tandră, artistă la fel de convingătoare în dramă ca și în comedie, B.S. este un fenomen „vedetistic-antivedetistic", fiind cotată printre primii 10 actori americani cu cel mai mare „box-office".

FLM : 1968 — *Funny Girl;* 1969 — *Hello! Dolly;* 1974 — *For Pete's Sake* (*De dragul lui P.*, P. Yates); 1975 — *Funny Lady;* 1976 — *A Star is Born.*

TAJOLI, Luciano (n. 1916). Cîntăreț și actor italian de film. Descoperit într-un concurs muzical radiofonic, L.T. devine, pentru o vreme, unul dintre cei mai populari cîntăreți de muzică ușoară italiană, popularitate susținută desigur și de numeroasele filme în care a jucat.

Scanned with OKEN Scanner

FLM : 1949 — *Canzoni per le strade;* 1951 — *Trieste mia;* 1952 — *Il Romanzo della mia vita;* 1954 — *Napoli piange e ride; Il Cantante misterioso;* 1956 — *Cantando sotto le stelle;* 1963 — *Urlo contro melodia nel cantagiro'63 (Urletul contra melodiei în turneul '63,* A. Gemitti).

TAPALAGĂ, Ştefan (n. 1933). Actor român de teatru şi film. Debutează cu succes pe ecran, împreună cu sora sa Rodica Tapalagă, în comedia muzicală *Alo? Aţi greşit numărul!* (1958). Ulterior, deşi Ş.T. dovedeşte o deosebită înclinaţie spre filmul muzical, în cinema va fi utilizat mai mult în roluri de factură dramatică, verva şi comicul său subtil şi inteligent găsindu-şi teren de manifestare în special pe scenă şi în emisiunile distractive TV.

FLM : 1958 — *Alo? Aţi greşit numărul !;* 1960 — *Nu vreau să mă însor;* 1963 — *Paşi spre lună* (Ion Popescu-Gopo); 1964 — *Casa neterminată* (Andrei Blaier); 1966 — *Castelanii* (Gheorghe Turcu); *Faust XX* (Ion Popescu-Gopo); 1967 — *Cerul începe la etajul III* (Francisc Munteanu); *Împuşcături pe portativ;* 1968 — *Vin cicliştii* (Aurel Miheles); 1970 — *Haiducii lui Şaptecai* (Dinu Cocea); 1975 — *Muntele ascuns* (Andrei Cătălin Băleanu); *Elixirul tinereţii* (Gheorghe Naghi); *Cercul magic* (David Reu); 1976 — *Roşcovanul* (Francisc Munteanu); 1978 — *Aurel Vlaicu* (Mircea Drăgan).

TASHLIN, Frank (n. 1913). Regizor american de film. Colaborează la cîteva filme de desen animat ale lui Walt Disney. Dezinvolt, inventiv, ironic şi abil în utilizarea gagurilor coborîte din vechea comedie mută, F.T. ni se dezvăluie ca un regizor cu o înclinaţie evidentă spre comedia muzicală şi revista de mare spectacol. A lucrat intens cu Jerry Lewis, Bob Hope şi Red Skelton.

FLM : 1952 — *Son of Pale Face (Fiul lui „Faţă Palidă"); 1955 — Artists and Models;* 1956 — *Hollywood or Bust;* 1958 — *Rock-a-bye Baby;* 1959 — *Cinderella;* 1963 — *The Man from the Dinner Club (Omul de la D. C.);* 1968 — *The Spy in Lance Panties (Spionul în dantelă).*

TASTAMAN, Vasilica (n. 1933). Actriţă românca de teatru şi film. Agreabilă, spirituală, plină de nerv şi graţie, V.T. interpretează cu aceeaşi convingere şi pasiune atît roluri de factură dramatică, cît şi de comedie, fiind una dintre vedetele răsfăţate ale spectacolului de revistă şi ale emisiunilor muzicale TV. Cinematograful, deşi i-a solicitat adeseori prezenţa, îi rămîne încă dator cu roluri substanţiale, pe măsura deosebitului său talent de comediană.

FLM : 1958 — *D-ale carnavalului* (Gheorghe Naghi, Aurel Miheles); 1959 — *Telegrame* (Gheorghe Naghi, Aurel Miheles); 1960 — *Aproape de soare* (Savel Stiopul); 1961 — *Post Restant* (Gheorghe Vitanidis); 1966 — *Castelanii* (Gheorghe Turcu); *Vremea zăpezilor* (Gheorghe Naghi); 1967 — *Cine va deschide uşa* (Gheorghe Naghi); *Maiorul şi moartea* (Alexandru Boiangiu); 1968 — *Vin cicliştii* (Aurel Miheles); 1971 — *Brigada Diverse în alertă* (Mircea Drăgan); 1972 — *Astă-seară dansăm în familie* (Geo Saizescu); 1973 — *Veronica; Vero-*

Scanned with OKEN Scanner

nica se întoarce; 1974 — *Păcală* (Geo Saizescu); 1975 — *Comedie fantastică* (Ion Popescu-Gopo); 1976 — *Tufă de Veneţia* (Petre Bokor); *Premiera* (Mihai Constantinescu); 1977 — *Eu, tu şi Ovidiu;* 1978 — *Melodii... Melodii*; 1978 — *Nea Mărin Miliardar* (Sergiu Nicolaescu).

TAUBER, Richard (1892—1948). Cîntăreţ şi actor austriac de film. Tenor de faimă europeană, întreprinde numeroase turnee în Franţa, Anglia şi S.U.A., fiind solicitat, ca şi alţi cîntăreţi, la începuturile sonorului, să-şi dea concursul în primele filme muzicale.

FLM : 1930 — *Das Land des Lächelns;* 1932 — *Melodie der Liebe;* 1934 — *Blossom Time;* 1936 — *Pagliacci; Land Without Music;* 1946 — *The Lisbon Story (Poveste din Lisabona,* P. L. Stein).

TAUROG, Norman (n. 1899). Regizor american de film. Îşi începe activitatea artistică în diverse companii de teatru şi varieteu. În 1913 este angajat de Thomas Ince pentru cîteva filme cu Florence Lawrence. Din 1919 trece la regie. Lansează cuplul comic Jerry Lewis—Dean Martin. Unul dintre cei mai reputaţi regizori în registrul comic, **N.T.** a realizat de asemenea şi filme „cîntate" de cele mai îndrăgite vedete ale momentului: Bing Crosby, Deanna Durbin, Elvis Presley. Rămîne unul dintre regizorii ce-şi cunosc temeinic meseria, confecţionînd pelicule bine construite şi cu subiecte cursiv povestite. Premiul „Oscar" 1931, pentru filmul *Skippy.*

FLM : 1920 — *School Days (Zile de şcoală,* sm); 1930 — *Sunny Skies (Cer senin);* 1933 — *A Badtime Story:* 1935 — *The Big Broadcast of 1936;* 1936 — *Strike Me Pink;* 1938 — *Mad About Music;* 1940 — *Broadway Melody of 1940;* 1943 — *Presenting Lily Mars*; 1948 — *Words and Music*; 1949 — *That Midnight Kiss;* 1950 — *The Toast of New Orleans;* 1953 — *The Stars Are Singing;* 1954 — *Living it up;* 1961 — *Blue Hawaii;* 1968 — *Speedway (Pista de viteză).*

TCHERINA, Ludmilla (n. 1924). Balerină şi actriţă franceză de film. Talent excepţional, stea a Teatrului de operă din Monte Carlo, îşi consolidează o popularitate internaţională, apărînd în numeroase filme muzicale sau drame psihologice, începînd din 1946.

FLM : 1946 — *Un revenant (Strigoiul,* Christian-Jaque); 1948 — *The Red Shoes; Fandango;* 1950 — *The Tales of Hoffmann;* 1951 — *Parsifal;* 1952 — *Grand Gala;* 1955 — *Oh! Rosalinda!;* 1959 — *Luna de miel;* 1962 — *Les Amants de Teruel;* 1963 — *Une ravissante idiote (O idioată încîntătoare,* E. Molinaro); 1969 — *Salomé.*

TEMPLE, Shirley (n. 1928). Actriţă americană de film. „Copil-minune", debutează pe ecran la vîrsta de 4 ani, fiind declarată „cel mai faimos copil din istoria spectacolului". Dotată cu un talent ieşit din comun, cu o siguranţă de sine vecină cu maturitatea, **S.T.** a cîntat şi a dansat, ne-a înveselit, ne-a emoţionat şi ne-a fascinat în toate filmele sale, în care îşi „trata de la egal la egal" partenerii, mulţi dintre

Scanned with OKEN Scanner

ei vedete prestigioase. Actualmente, „micuța zînă a ecranului", care a abandonat cariera cinematografică în 1950, se dedică activității diplomatice.

FLM: 1932 — *The Pie Covered Wagon (Coțofana de pe căruță*, C. Lamont); 1934 — *Bright Eyes (Singură pe lume*, D. Butler); *Little Miss Marker;* 1936 — *Poor Little Rich Girl; Captain January;* 1938 — *Little Miss Broadway;* 1939 — *Little Princesse;* 1940 — *The Blue Bird (Pasărea albastră*, W. Lang); 1945 — *Kiss and Tell (Sărutul și povestea*, R. Wallace); 1950 — *Kiss for Corliss (Un sărut pentru C.*, R. Wallace).

THORPE, Richard (n. 1896). Regizor american de film. Debutează ca actor de vodevil. Film din 1921. În timpul celui de-al doilea război mondial, și după aceea, acest specialist al westernului își găsește o nouă vocație în filmul muzical, realizînd diverse pelicule mai ales cu Esther Williams și cu Mario Lanza ca protagoniști.

FLM: 1919 — *Josselyn's Wife (Soția lui J.);* 1930 — *Under Montana Skies (Sub cerul din M.);* 1936 — *Tarzan Escapes (T. evadează);* 1944 — *Two Girls and a Sailor;* 1947 — *Fiesta;* 1948 — *On a Island with You; A Date with Judy;* 1950 — *Three Little Words;* 1951 — *The Great Caruso;* 1954 — *The Student Prince;* 1956 — *Quentin Durward;* 1963 — *Follow the Boys; Fun in Acapulco;* 1964 — *That Funny Feeling (Acest sentiment ciudat).*

TIBBETT, Lawrence (1896—1960). Cîntăreț (bariton) și actor american de film de faimă internațională. Angajat al operei Metropolitan din New York, debutează în film din 1930, fiind protagonistul unor pelicule realizate de studiourile americane cu intenția vădită de a-i pune în valoare deosebitele sale calități vocale.

FLM: 1930 — *The Rogue Song;* 1931 — *New Moon; The Prodigal; The Cuban Love Song;* 1935 — *Metropolitan;* 1936 — *Under Your Spell.*

TORRIANI, Vico (n. 1920). Cîntăreț și actor german de film, de origine elvețiană. Își cucerește rapid o mulțime de admiratori, filmul speculîndu-i din plin vocea și nonșalanța căpătată pe scenă.

FLM: 1953 — *Strassenserenade;* 1954 — *Gitarren der Liebe;* 1956 — *Santa Lucia;* 1958 — *Stern von Santa Clara;* 1961 — *Robert und Bertram;* 1962 — *So toll wie anno dazumal.*

TRENET, Charles (n. 1913). Cîntăreț și actor francez de film. Multilateral om de artă, compozitor, pictor, și poet, C.T. este unul dintre cei mai valoroși șansonetiști francezi, filmul deschizîndu-i porțile, dar neoferindu-i marele rol pe care l-ar fi meritat.

FLM: 1938 — *La Route enchantée;* 1939 — *Je chant;* 1941 — *Romance de Paris;* 1942 — *Frederica;* 1951 — *Bouquet de joie;* 1953 — *Boum sur Paris;* 1957 — *C'est arrivé à trente-six chandelles;* 1965 — *L'Or du Duc (Aurul ducelui*, J. Baratier).

Scanned with OKEN Scanner

ȚELIKOVSKAIA, Liudmila Vasilievna (n. 1919). Actriță sovietică de teatru și film. Cu un chip drăgălaș de fată năzdrăvană, L.T. a însuflețit cu talentul, nervul și hazul său molipsitor multe comedii muzicale. A interpretat cu același farmec și aceeași dăruire și importante roluri de factură dramatică.

FLM : 1939 — *Molodie kapitani (Căpitanii tineri,* A. Andrievski); 1941 — *Anton Ivanovici serditsia; Serdța cetirioh;* 1943 — *Vozdușnii izvozcik (Birjarul aerului,* G. Rappaport); 1944 — *Ivan Groznii (Ivan cel Groaznic,* S. M. Eisenstein); 1945 — *Bliznești;* 1948 — *Povesti o nastoiascem celoveke (Povestea unui om adevărat,* A. Stolper); 1954 — *Poprigunia (Zvăpăiata,* S. Samsonov); 1956 — *Mnogo suma iz nicevo (Mult zgomot pentru nimic,* L. Zamkovoi).

VALENTE, Caterina (n. 1931). Cîntăreață și actriță germană de film, de origine franceză. Această excelentă cîntăreață poliglotă — cîntă în 7 limbi — își face debutul în spectacole de revistă și circ. Filmul îi va oferi și el șansa unei afirmări pe plan internațional, punîndu-i totodată în valoare și calitățile actoricești.

FLM : 1954 — *Die Grosse Starparade;* 1955 — *Ball im Savoy;* 1956 — *Bonjour Kathrin; Du bist Musik;* 1957 — *Casino de Paris; Das Einfache Mädchen;* 1959 — *Du bist Wunderbar;* 1962 — *Schneewitchen und die sieben Gaukler.*

VALLEE, Rudy (n. 1901). Cîntăreț și actor american de film. Dotat cu o voce bună, R.V. își cucerește încă de la debutul scenic o mare popularitate. Filmul l-a adoptat cu generozitate chiar de la începuturile carierei sale.

FLM : 1929 — *The Vagabond Lover (Iubitul vagabond,* M. Neilan); 1934 — *George White's Scandals;* 1935 — *Sweet Music;* 1938 — *Gold Diggers in Paris;* 1939 — *Second Fiddle;* 1941 — *Too Many Blondes;* 1946 — *People Are Funny;* 1955 — *Gentlemen Marry Brunettes;* 1957 — *The Helen Morgan Story;* 1968 — *Live a Little, Love a Little (Trăiești puțin, iubești puțin,* N. Taurog).

VAN DYKE, Dick (n. 1925). Dansator și actor american de film, fiul regizorului Woodbridge Strong Van Dyke. Personalitate distinctă, multilaterală și plină de temperament, D.V.D. debutează cu succes în spectacole de bar, revistă și TV. — pentru care și primește un premiu „Emmy" — continuîndu-și cariera cu același succes și pe platourile cinematografice.

FLM : 1963 — *Bye, Bye Birdie;* 1964 — *Mary Poppins;* 1968 — *Chity, Chity, Bang-Bang;* 1969 — *Some Kind of a Nut; The Comic (Comediantul,* C. Reisner).

VAN DYKE, Woodbridge Strong (1887—1943). Regizor american de film. Asistent al lui D.W. Griffith la *Intolerance* (*Intoleranță,* 1915) și al lui Robert Flaherty la *White Shadows in South Seas* (*Umbre albe,* 1928) — pe care l-a și terminat după moartea acestuia — W.S.V.D. a fost unul

Scanned with OKEN Scanner

dintre artiștii reprezentativi ai Hollywoodului, specialist al westernurilor, al documentarelor romanțate și al filmelor muzicale de mare montare.

FLM : 1917 — *The Land of Long Shadows (Țara umbrelor lungi);* 1929 — *The Pagan;* 1931 — *The Cuban Love Song;* 1935 — *Naughty Marietta;* 1936 — *Rose Marie; San Francisco;* 1937 — *Rosalie;* 1938 — *Sweethearts;* 1942 — *I Married an Angel.*

VENTURA, Ray (n. 1908). Șef de orchestră, producător și actor francez de film. Își creează o orchestră cu care va întreprinde turnee în Europa, S.U.A. și America Latină. Popularitatea cîștigată cu aceste ocazii îi va deschide porțile studiourilor cinematografice.

FLM : 1931 — *L'Amour à l'americaine (Dragoste în stil american,* C. Heymann); 1937 — *Le Chanteur de minuit;* 1946 — *Mademoiselle s'amuse;* 1952 — *Nous irons à Monte-Carlo;* 1963 — *D'ou viens-tu Johnny?*

VERA-ELLEN (n. 1921). Balerină și actriță americană de film. Debutează în spectacole muzicale pe Broadway, cucerindu-și simpatia spectatorilor. Fructuoasă carieră cinematografică (dansînd și cu F. Astaire), la care renunță în 1959.

FLM : 1945 — *Wonder Man;* 1946 — *The Kid from Brooklyn;* 1949 — *On the Town;* 1950 — *Three Little Words;* 1953 — *Call Me Madame;* 1957 — *Let's Be Happy;* 1959 — *The Web of Evidence (Pînza mărturiei,* J. Cardiff).

VERHOEVEN, Paul (1901—1975). Regizor german de film. Provine din lumea teatrului, unde a activat ca autor, actor și regizor. Un artizan conștiincios, dotat nu numai cu inteligență, finețe și bun gust, dar și cu un deosebit simț al ritmului cinematografic. Genul său preferat rămîne comedia de caractere și filmul umoristico-sentimentalo-muzical.

FLM : 1937 — *Die Fledermaus;* 1938 — *Unsere kleine Frau;* 1939 — *Renate im Quartett;* 1942 — *Die Nacht in Venedig;* 1944 — *Das Konzert (Concertul);* 1951 — *Eva in Frack (E. în frac);* 1954 — *Ewiger Walzer;* 1959 — *Der Jugend Richter (Judecătorul de minori);* 1965 — *Het Feest (Sărbătoarea).*

VILLA, Claudio (n. 1926). Cîntăreț și actor italian de film. Debutează în emisiuni radiofonice și TV., apoi în spectacole de teatru. Dotat cu certe calități actoricești, C.V. va juca și în filme turnate pe canavaua: puțină acțiune și multă muzică.

FLM : 1949 — *Botta e risposta;* 1950 — *Canzone di primavera;* 1952 — *Serenata amara;* 1954 — *Canzone d'amore;* 1956 — *San Remo canta;* 1960 — *Fontana di Trevi;* 1966 — *Granada addio.*

WALTERS, Charles (n. 1911). Regizor și coregraf american de film. Debutează în teatru ca balerin. Colaborator „coregrafic" din 1942 al lui Vincente Minnelli, Norman Taurog

Scanned with OKEN Scanner

și Rouben Mamoulian, **C.W.** este un creator cu o înclinație evidentă spre narațiune, realizînd pelicule muzicale sensibile și poetice în tradiționala manieră spectaculoasă hollywoodiană.

FLM : 1947 — *Good News;* 1948 — *Easter Parade;* 1949 — *The Barkleys of Broadway;* 1952 — *Belle of New York; Lili;* 1955 — *The Glass Slipper;* 1956 — *High Society;* 1959 — *Ask Any Girl (Întreabă orice fată);* 1962 — *Billy Rose's Jumbo;* 1964 — *The Unsinkable Molly Brown;* 1965 — *Walk Don't Run (Mergi, nu fugi).*

WEST, Mae (n. 1892). Actriță americană de teatru și film. Debutează în music-hall, pe Broadway, alături de A. Jolson, cucerindu-și gloria în lungi turnee efectuate pe teritoriul Statelor Unite, cu spectacole scrise chiar de ea. În film lansează un nou tip de vampă, cu forme pline și mișcări lascive, băiețoasă dar și feminină, lipsită de ipocrizie, știind să se apere singură de toate vicisitudinile vieții.

FLM : 1932 — *Night After Night;* 1933 — *She Done Him Wrong; I'm not Angel;* 1935 — *Goin' to Town;* 1936 — *Go West Young Man;* 1937 — *Every Day's a Holiday;* 1943 — *The Heat't On (Pe arșiță,* G. Ratoff); 1970 — *Mira Breckeineridge* (M. Sarne).

WHITEMAN, Paul (1890—1968). Dirijor și creator al celebrei orchestre ce-i poartă numele. **P.W.** a fost unul dintre protagoniștii jazului simfonic în sălile de concert, lansînd și interpretînd de predilecție muzica lui George Gershwin.

FLM : 1930 — *The King of Jazz;* 1935 — *Thanks a Million;* 1940 — *Strike-up the Band;* 1945 — *Rhapsody in Blue;* 1947 — *The Fabulous Dorseys.*

WILCOX, Herbert (1892—1977). Regizor și producător englez. După demobilizarea din primul război mondial, unde a participat ca aviator, se interesează de industria cinematografică. Din 1922 regizează și produce primele sale filme, în care grandilocvența montărilor este strîns legată cu frivolitatea și strălucirea de suprafață. Meritul său cel mai mare, rămîne, fără îndoială, descoperirea și lansarea actriței Anna Neagle, soția sa.

FLM : 1922 — *The Wonderful Story (O poveste minunată);* 1930 — *The Loves of Robert Burns (Iubirile lui R.B.);* 1932 — *The Blue Danube; Good Night Vienna;* 1936 — *Limelight;* 1940 — *No, No Nanette;* 1941 — *Sunny;* 1950 — *Odette;* 1959 — *Heart of a Man (Inima unui om).*

WILDER, Billy (n. 1906). Regizor american de film, de origine austriacă. Format ca cineast în Germania, emigrează, stabilindu-se în S.U.A. S-a impus din 1942 ca un specialist al filmelor polițiste și al comediilor, fără a ocoli nici drama. Ironic pînă la causticitate, **B.W.** își arată și cealaltă fațetă a sa, tandră și surîzătoare, în comedii cu iz de vodevil, realizate în vechea tradiție europeană, filme cu care a și obținut frumoase succese. Dinstincții: *The Lost Weekend* (*Va-*

Scanned with OKEN Scanner

canța pierdută, 1945) — Premiul „Oscar" 1945 și Marele premiu, Cannes, 1946; *The Appartment* (*Apartamentul*, 1960) — Premiul „Oscar" 1960; și *The Big Carnival* (*Marele carnaval*, 1951) — Premiu la Veneția, 1951.

FLM : 1942 — *The Major and the Minor* (*Strengărița*); 1943 — *Five Graves to Cairo* (*Spionaj în deșert*); 1950 — *Sunset Boulevard* (*Bulevardul crepusculului*); 1957 — *Love in the Afternoon;* 1959 — *Some Like it Hot;* 1963 — *Irma La Douce;* 1969 — *The Private Life of Sherlock Holmes* (*Viața particulară a lui S.H.*); 1974 — *Front Page* (*Prima pagină*).

WILLIAMS, Esther (n. 1923). Actriță americană de film. Campioană de înot, E.W. va apărea în diferite spectacole nautice, faima cucerită astfel deschizîndu-i drumul carierei cinematografice, în filme de factură muzicală cu balet acvatic.

FLM : 1942 — *Andy Hardy's Double Life* (*Dubla viață a lui A.H.*, G.B. Seitz); 1944 — *Bathing Beauty;* 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946;* 1948 — *On an Island with You;* 1951 — *Texas Carnival;* 1955 — *Jupiter's Darling;* 1962 — *La Fuente magica* (*Fîntîna magică*, F. Lamas).

Scanned with OKEN Scanner

FILMOGRAFIE SELECTIVĂ
1926—1978 *

1926

— DON JUAN * (*D.J. ŞI LUCREZIA BORGIA*, S.U.A.; Alan Crosland); Cu: John Barrymore, Mary Astor.

1927

— The JAZZ SINGER * (*CÎNTĂREŢUL DE JAZ*, S.U.A.; Alan Crosland); Cu: Al Jolson, May Mac Avoy. (Premiul „Oscar" special 1928).
— SEVENTH HEAVEN (*AL ŞAPTELEA CER*, S.U.A.; Frank Borzage); Cu: Janet Gaynor, Charles Farrell.
— STEAMBOAT WILLIE * (*VAPORUL LUI W.*, S.U.A.; Walt Disney;a.)

1928

— The AWAKENING (*DEŞTEPTAREA*, S.U.A.; Victor Fleming); Cu: Vilma Banky, Walter Byron.
— LILIAC TIME * (*JEANNINE*, S.U.A.; George Fitzmaurice); Cu: Colleen Moore, Gary Cooper.
— SHOW PEOPLE (*CE VISEAZĂ FETELE*, S.U.A.; King Vidor); Cu: Charles Chaplin, Douglas Fairbanks sr., John Gilbert, Mae Marsh.
— SILLY SYMPHONIES * (S.U.A.; Walt Disney; *a*).
— The SINGING FOOL (*CÎNTĂREŢUL NEBUN*, S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: Al Jolson, Betty Bronson.
— The WOMAN DISPUTED (*NOPŢI FURTUNOASE*, S.U.A.; Henry King); Cu: Norma Talmadge, Gilbert Roland.

1929

— APPLAUSE * (*APLAUZE*, S.U.A.; Rouben Mamoulian); Cu: Helen Morgan, Joan Peers.
— BARN DANCE * (*SERATA DIN HAMBAR*, S.U.A.; Walt Disney;a.).
— BROADWAY MELODY * (S.U.A.; Harry Beaumont); Cu: Anita Page, Glenn Tryon, Bessie Love, Charles King. (Premiul „Oscar" 1929).
— CHASING RAINBOWS (*NOROC LA FEMEI*, S.U.A; Charles Reisner); Cu: Bessie Love, Charles King, Marie Dressler, Polly Moran, Jack Benny.
— CHIQUE (*PRIN TAVERNELE PARISULUI*, F.; Pierre Colombier); Cu: Charles Vanel, Adrien Lamy, Irene Wells.

* Am socotit util să oferim cititorului un element orientativ suplimentar, marcînd printr-un asterisc (*) cele mai importante şi valoroase filme muzicale din lume (după următoarele criterii: succesul de public, premii, opinia criticii de specialitate şi ... părerea, pe cît posibil obiectivă, a autorului volumului de faţă. Abrevieri (pe lîngă cele notate în pag. 11 şi 215): *Mz.* = muzica; *Cr.* = coregrafia.

— DANCE OF LIFE * (*DANSUL VIEȚII*, S.U.A.; John Cromwell, Edward Sutherland); Cu: Nancy Carroll, Hall Skelly, Oscar Levant.
— The DESERT SONG (*CÎNTECUL DEȘERTULUI*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: John Boles, Myrna Loy.
— DONAUWALZER (*VALSUL DUNĂRII*, G.; Viktor Janson); Cu: Peggy Norman, Harry Liedtke.
— L'EAU DU NIL (*APA NILULUI*, F.; Marcel Vandal); Cu: Lee Parry, Jean Murat, Maxaudian.
— EVANGELINE (S.U.A.; Edwin Carewe); Cu: Dolores Del Rio, Ronald Drew, Donald Reed.
— FOX MOVIETONE FOLLIES (*FOX FOLLIES*, S.U.A.; David Butler); Cu: Sue Carroll, Lola Lane, Dixie Lee.
— The GREAT GABBO * (*MARELE GABBO*, S.U.A.; James Cruze); Cu: Erich von Stroheim, Betty Compson.
— HALLELUJAH! * (*ALELUIA!*, S.U.A.; King Vidor); Cu: Daniel Haines, Nina Mae McKiney.
— HEARTS IN DIXIE (*INIMI ÎN RITM DE DIXIE*, S.U.A.; Paul Sloane); ; Cu: Stepin Fetchit.
— HOLLYWOOD REVUE 1929 * (S.U.A.; Charles Reisner); Cu: Joan Crawford, Buster Keaton, Norma Shearer, John Gilbert, Stan Laurel, Oliver Hardy.
— ILLUSION * (*ILUZIA*, S.U.A.; Lothar Mendez); Cu: Nancy Carroll, Jack Halley, Buddy Rogers.
— IT'S A GREAT LIFE (*VIAȚA-I MINUNATĂ*, S.U.A.; Sam Wood); Cu: Lawrence Gray, Jed Prouty, Benny Rubin, Surorile Duncan.
— JAZZ FOOL * (*NEBUNIA JAZULUI*, S.U.A.; Walt Disney; a.).
— JUNGLE RHYTHM (*RITMUL JUNGLEI*, S.U.A.; Walt Disney;a.).
— LIEBESWALZER * (*VALSUL DRAGOSTEI*, G.; Wilhelm Thiele); Cu: Lilian Harvey, Willy Fritsch.
— LOVE PARADE * (*PARADA DRAGOSTEI*, S.U.A.; Ernst Lubitsch); Cu: Jeanette MacDonald, Maurice Chevalier, Lupino Lane, Lilian Roth. *Mz.:* V. Scheitzinger.
— MELODIE DES HERZENS * (*MELODIA INIMII*, G. — U.; Hans Schwarz); Cu: Willy Fritsch, Dita Parlo, Gero Maly.
— MICKEY'S FOLLIES (*VARIETEUL LUI MICKEY*, S.U.A.; Walt Disney;a.).
— MIDSTREAM (*MEFISTO*, S.U.A.; James Flood); Cu: Ricardo Cortez, Claire Windsor.
— ON WITH THE SHOW (*ÎN TIMPUL SPECTACOLULUI*, S.U.A.; Alan Crosland); Cu: Louise Fazenda, Sally O'Neil, Betty Compson, Arthur Lake.
— The PAGAN (*CÎNTECUL PAGÎNULUI*, S.U.A.; W.S.Van Dyke); Cu: Ramon Novarro, Renée Adorée.
— The PORT OF DREAMS (*PORTUL VISELOR*, S.U.A.; Wesley Ruggles); Cu: Mary Philibin, Fred MacKaye.
— RAINBOW MAN (*DRAGOSTE DE ARTIST*, S.U.A.; Allan Dwan); Cu: Marion Nixon, Frankie Darro, Eddie Dowling.

Scanned with OKEN Scanner

— REDSKIN (S.U.A.; Victor Schertzinger); Cu: Richard Dix, Gladys Blemont.
— RIO RITA * (S.U.A.; Luther Reed); Cu: Bebe Daniels, John Boles, Don Alvarado.
— SAY IT WITH SONG (*CÎNTECUL DURERII*, S.U.A., Lloyd Bacon): Cu: Al Jolson, Davy Lee.
— SHOW BOAT * (*MAGNOLIA*, S.U.A.; Harry Pollard); Cu: Laura La Plante, Alma Rubens.
— SHOW GIRL (*STEAUA BROADWAYULUI*, S.U.A.; Alfred Santell); Cu: Alice White, Lee Moran.
— SHOW OF SHOWS (*SPECTACOLUL SPECTACOLELOR*, S.U.A.; John Adolfi); Cu: John Barrymore, Myrna Loy, Loretta Young. *Mz.:* Jerome Kern.
— SKELETON DANCE * (*DANSUL MACABRU*, S.U.A.; Walt Disney;a.).
— STREET GIRL (*JAZUL ANOTIMPURILOR*, S.U.A.; William Le Baron); Cu: Betty Compson, John Harron, Jack Oakie.
— SWEETIE * (*DRĂGĂLAȘA*, S.U.A.; Frank Tuttle), Cu: Nancy Carroll, Buddy Rogers.
— TAHTA DAW' AL KAMAR (*SUB CLAR DE LUNĂ*, E.; Choukry Mahdi).
— The TRESPASSER (*INFRACTORUL*, S.U.A.; Edmund Goulding); Cu: Gloria Swanson, Robert Ames
— Der WALZERKÖNIG * (*JOHANN STRAUSS, REGELE VALSULUI*, G.; Manfred Noa); Cu: Hans Stuwe, Claire Rommer. *Mz.:* Johann Strauss.
— WENN DU EINMAL DEIN HERZ VERSCHENKST* (*CÎND INIMA ȚI-O DĂRUIEȘTI*, G.; Johannes Guter); Cu: Lilian Harvey, Harry Halm, Igo Sym.
— The WOLF SONG (*LOLITA*, S.U.A.; Victor Fleming); Cu: Lupe Velez, Gary Cooper.

1930

— A LADY'S MORALS; JENNY LIND * (*PRIVIGHETOAREA NORDULUI*, S.U.A. — F.; Sidney Franklin); Cu: Grace Moore, Wallace Beery, Reginald Denny (S.U.A.); André Luguet, Françoise Rosay, Mona Goya. (F.)
— BIG BOY (*BĂIAT MARE*, S.U.A.; Alan Crosland); Cu: Al Jolson, Claudia Dell.
— CALL OF THE FLESH (*STRIGĂTUL CĂRNII*, S.U.A.; Charles Brabin); Cu: Ramon Novarro, Renée Adorée, Dorothy Jordan.
— CITY OF SONG; Die SINGENDE STADT (*ORAȘUL CÎNTECULUI*, A. — G.; Carmine Gallone); Cu: Jan Kiepura, Betty Stockfeld, (A.); Brigitte Helm (G.).
— Die DREI VON DER TANKSTELLE; Le CHEMIN DU PARADIS * (*TREI BĂIEȚI ȘI-O FERICIRE*, G. — F.; Wilhelm Thiele); Cu: Lilian Harvey, Willy Fritsch, Heinz Rühmann.
— EIN BURSCHENLIED AUS HEIDELBERG (*UN CÎNTEC VECHI DIN HEIDELBERG*, G.; Karl Hartl); Cu: Willi Forst, Betty Bird, Hans Brausewetter.

Scanned with OKEN Scanner

— EIN TANGO FÜR DICH * (*UN TANGO PENTRU TINE*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Willi Forst, Fee Malton, Oskar Karlweiss, Ernst Verebes. *Mz.:* R. Stolz.
— ER ODER ICH (*UNUL DIN NOI*, G.; Harry Piel); Cu: Harry Piel, Valerie Boothby.
— Der FALSCHE FELDMARESCHALL; C.K. POLNI MARSALEK (*FALSUL MAREŞAL*, G. — Ceh.; Karl Lamac); Cu: Vlasta Burian, Roda-Roda, Fee Malton.
— The GIRL OF THE GOLDEN WEST (*FATA DIN VESTUL DE AUR*, S.U.A.; John Francis Dillon).
— GLÜCKSMELODIE (*MELODIA FERICIRII*, Su.; Edwin Adolphson); Cu: Elisabet Frisk.
— GOLD DIGGERS OF BROADWAY * (*FETE DE MĂRITAT*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu:Winnie Lighter, Lilyan Tashman.
— GOOD NEWS (*VEŞTI BUNE*, S.U.A.; Nick Grinde, E.McGregor); Cu: Bessie Love, Gus Hye, Lola Lane, Stanley Smith.
— GREAT DAY * (*ZIUA CEA MARE*, S.U.A;Harry Pollard); Cu: Joan Crawford, Johny MacBrown, Cliff Edwards.
— HOKUS-POKUS (G.; Gustav Ucicky); Cu: Lilian Harvey, Willy Fritsch, Oskar Homolka.
— HONEY („*MIERE*", S.U.A.; Wesley Ruggles); Cu: Nancy Carroll, Buddy Rogers, Lilian Roth.
— JUST IMAGINE* (*DRAGOSTE ÎN ANUL 2000*, S.U.A.; David Butler); Cu: El Brendel, Maureen O'Sullivan, John Garrick, Marjorie White.
— The KING OF JAZZ * (*REGELE JAZULUI*; *FANTASTIC JAZ*, S.U.A.; John Murray Anderson); Cu: Paul Whiteman, John Boles, Jeanette Loff, Bing Crosby, Jeame Lang. *Mz.:* Geo ge Gershwin şi alţii.
— KOMM' ZU MIR ZUM RENDEZ-VOUS; L'AMOUR CHANT (*VIAŢĂ PARIZIANĂ*, G. — F.; Carl Boese, Robert Florey); Cu: (G.) Lucie Englisch, Szöke Szakall, Ralph A.Roberts; (F.) Fernand Gravey, Jeannine Marey, Baron Fils.
— Das LAND DES LÄCHELNS * (*ŢARA SURÎSULUI*, G.; Max Reichmann); Cu: Richard Tauber, Mary Loseff, Karl Platen. *Mz.:* Franz Lehar.
— LET'S GO NATIVE (*ÎNAPOI LA NATURĂ*, S.U.A.; Leo McCarey); Cu: Jeanette MacDonald, Jack Oakie, Kay Francis.
— Das LIED IST AUS * (*CÎNTECUL S-A SFÎRŞIT* G.; Geza von Bolvary); Cu: Willi Forst, Liane Haid, Ernst Verebes. *Mz.:* Robert Stolz.
— MADAME SATAN * (S.U.A.; Cecil B. De Mille); Cu: Kay Johnson, Reginald Danny.
— MAMMY (S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Al Jolson, Lois Moran. *Mz.:* Irving Berlin.
— MONKEY MELODIES (*MELODII IMITATE*, S.U.A.; Walt Disney;a.).

Scanned with OKEN Scanner

— MONTE CARLO * (S.U.A.; Ernst Lubitsch); Cu: Jeanette MacDonald, Jack Buchanan.
— NAPOLI CHE CANTA * (*ADIO NAPOLI!*, I.; Mario Almirante); Cu: Malcolm Todd, Anna Maria.
— NO, NO NANETTE (S.U.A.; Clarence Badger); Cu: Bernice Claire, Alexander Gray.
— La NUIT EST À NOUS (*NOAPTEA E A NOASTRĂ*, F.; André-Paul Antoine); Cu: Jean Murat, Marie Bell, Marie Glory, Henry Roussell.
— OLIMPIADA ISKUSSTV (*OLIMPIADA ARTELOR*, U.R.S.S.; V.Erofeev;c.).
— PARAMOUNT ON PARADE * (*PARADA PARAMOUNT*, S.U.A.; Ernst Lubitsch); Cu: Gary Cooper, Maurice Chevalier, Jeanette MacDonald, Clara Bow; (R.) Pola Illerry, Ion Iancovescu.
— Le PETIT CAFÉ (*MICUȚA CAFENEA*, F. ; Ludwig Berger); Cu: Maurice Chevalier, Yvonne Valle, Françoise Rosay.
— El PROFESOR DE MI MUJER (*PROFESORUL SOȚIEI MELE*, S.; Robert Florey); Cu: Imperio Argentina, Valentin Parera.
— PUTTING ON THE RITZ (*DINEU LA R.*, S.U.A.; Edward Sloman); Cu: Joan Bennett, Harry Richman, Ted Sloman. *Mz.:* Irving Berlin.
— ROADHOUSE NIGHTS (*NOPȚILE DE LA HAN*, S.U.A.; Hobart Henley); Cu: Helen Morgan, Charlie Ruggles, Jimmy Durante.
— The ROGUE SONG * (*DRAGOSTE DE ȚIGAN*, S.U.A.; Lionel Barrymore); Cu: Lawrence Tibbett, Stan Laurel, Oliver Hardy.
— La ROUTE EST BELLE (*CALEA E FRUMOASĂ*, F.; Robert Florey); Cu: André Bauge.
— SALLY (*CILLY*, S.U.A.; John Francis Dillon); Cu: Marilyn Miller, Joe Brown. *Mz.:* Victor Herbert.
— Die SCHÖNE ARME TANZLEUTNANT (*FRUMOSUL GIGOLO*,G.; Emerich Hanus); Cu: Anita Doris, Igo Sym, Betty Astor, Erna Morena.
— SEI TU L'AMORE (*ȘTII CE-I AMORUL?*, I.; Alfredo Sabato, Guido Trento); Cu: Alberto Rabagliati, Luisa Caselotti, Enrico Armeta.
— SONG O' MY HEART (*CÎNTECUL INIMII*, S.U.A.; Frank Borzage); Cu: John McCormack, Maureen O' Sullivan, Alice Joyce.
— SOUS LES TOITS DE PARIS * (*SUB ACOPERIȘURILE PARISULUI*, F.; René Clair); Cu: Albert Préjean, Pola Illery, G. Modot. *Mz.*: R. Moretti, R. Nazelles.
— SWEET KITTY BELLAIRS (*DRĂGĂLAȘA K.B.*, S.U.A.; Alfred E.Green).
— La TENDRESSE (*TANDREȚE*, F.; André Hugon); Cu: Marcelle Chantal, Jose Noguero.
— TINGEL-TANGEL (*CABARETUL TINGEL-TANGEL*, G.; Jaap Speyer); Cu: Elisabeth Pinjaeff, Ernst Verebes, Fritz Kampers.

— The VAGABOND KING * (*REGELE VAGABONZILOR*, S.U.A.; Ludwig Berger); Cu: Dennis King, Jeanette MacDonald, Lilian Roth. *Mz.:* Rudolf Friml.
— VIENNESE NIGHTS (*NOPȚI VIENEZE*, S.U.A.; Alan Crosland); Cu: Vivienne Segal, Louise Fazenda, Alexander Gray. *Mz.:* Sigmund Romberg.
— WHOOPEE! (S.U.A.; Thornton Freeland); Cu: Eddie Cantor, Eleanor Hunt, Betty Grable. *Cr.:* Busby Berkeley.
— WIEN DIE STADT DER LIEDER (*VIENA ORAȘUL MELODIEI*, G.; Richard Oswald); Cu: Charlotte Ander, Igo Sym, Max Hansen.
— ZWEI HERZEN IN 3/4 TAKT * (*DOUA INIMI ÎNTR-UN VALS*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Willi Forst, Gretl Theimar, Walter Janssen, P. Hörbiger. *Mz.:* R. Stolz.
— ZWEI KRAWATTEN (*DOUA CRAVATE*, G.; Felix Basch, Richard Weichert); Cu: Michael Bohnen, Olga Tschechowa, Theo Lingen, Ralph A.Roberts.

1931

— ALAM ARA (In.; A.M.Irani).
— A SEVERA * (Po.; Leitao de Barros).
— La BANDE À BOUBOULE (*BANDA BOUBOULE*, F.; Leon Mathot); Cu: Georges Milton, Mona Goya.
— BARNYARD BROADCAST (*EMISIUNEA RĂDIOFONICĂ DIN HAMBAR*, S.U.A.; Walt Disney; a.)
— Der BETTELSTUDENT (*STUDENTUL CERȘETOR*, G.; Victor Janson); Cu: Jarmila Novotna, Hans Jaray, Hans-Heinz Bollmann, Fritz Schulz. *Mz.:* Karl Millöcker.
— BLOHA * (*PURICELE*, U.R.S.S.; Z. Brumberg; a.).
— BLONDE CRAZY (*NEBUN DUPĂ BLONDE*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: James Cagney, Joan Blondell, Luis Calhern.
— BLUES RHYTHM (*RITM DE BLUES*, S.U.A.; Walt Disney; a.).
— BRÄUTIGAMSWITWE; BRIDEGROOM FOR TWO (*VADUVA LOGODNICULUI*, G. — A.; Richard Eichberg); Cu: Martha Eggerth, Georg Alexander, Fritz Kampers.
— Le CHANTEUR INCONNU (*CÎNTĂREȚUL NECUNOSCUT*, F.; Victor Tourjansky); Cu: Lucien Muratore, Simone Simon, Simone Cerdan.
— CINOPOLIS; ELLE VEUT FAIRE DU CINÉMA (*CINOPOLIS*; *EA VREA SA FACA CINEMA*, S. — F. Jose M.Castellvi); Cu: Imperio Argentina, Tony D'Algy.
— The CUBAN LOVE SONG * (*FLOAREA DIN CUBA*, S.U.A.; W.S. Van Dyke); Cu: Lawrence Tibbett, Lupe Velez, Jimmy Durante.
— Die DREIGROSCHENOPER; L'OPÉRA DE QUAT' SOUS * (*OPERA DE TREI PARALE*, G. — F.; Georg Wilhelm Pabst); Cu: Rudolf Forster, Carola Neher, Fritz Rasp, Lotte Lenya (G.); Albert Préjean, Florelle, Margo Lion, Gaston Modot (F.). *Mz.:* Kurt Weill.

— FASCHINGSFEE * (*PRINȚESA CARNAVALULUI*, G.; Hans Steinhoff); Cu: Anny Ahlers, Viktor de Kowa, Ernst Verebes, Szöke Szakall.
— Die FLEDERMAUS * (*LILIACUL*, G.; Karl Lamac); Cu: Anny Ondra, Ivan Petrovitsch, Georg Alexander, Oskar Sima. *Mz.:* Johann Strauss jr.
— FRA DIAVOLO (G. — I. — F.; Mario Bonnard); Cu: Tino Pattiera, Brigitte Horney.
— GOPAK * (U.R.S.S.; M. Țehanovski; a.).
— GREEK STREET (*ROMANȚA DRAGOSTEI*, A.; Sinclaire Hill); Cu: Sari Maritza.
— JAZZ * (Bel.; Henri Stork; sm.); Cu: Maurice Jaubert.
— JE SERAIS SEULE APRÈS MINUIT (*VOI FI SINGURĂ DUPĂ MIEZUL NOPȚII*, Jacques de Baroncelli); Cu: Mireille Perrey, Pierre Bertin.
— KIKI (S.U.A.; Sam Taylor); Cu: Mary Pickford, Conrad Nagel, Betty Grable.
— KISS ME AGAIN (*CINE-MI ĐĂ O SĂRUTARE?*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Bernice Claire, Walter Pidgeon. *Mz.:* Victor Herbert.
— Der KONGRESS TANZT * (*CONGRESUL DANSEAZA*, G.; Erik Charell); Cu: Lilian Harvey, Willy Fritsch, Conrad Veidt, Lil Dagover. *Mz.:* W. R. Heymann.
— Der LIEBESEXPRESS (*EXPRESUL DRAGOSTEI*, G.; Robert Wiene); Cu: Georg Alexander, Dina Gralla, Joseph Schmidt.
— LIEBESLIED * (*CÎNTECUL DRAGOSTEI*), G.; Constantin J. David); Cu: Gustav Froehlich, Renate Müller, Fritz Alberti.
— Die LUSTIGEN WEIBER VON WIEN (*FEMEILE VESELE DIN VIENA*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Willi Forst, Lee Parry, Paul Hörbiger. *Mz.:* R. Stoiz.
— MAM'ZELLE NITOUCHE; MAMSELLE NITOUCHE * (F. — G.; Marc Allegret, Karl Lamac); Cu: Jeaninne Marese, Alerme, Raimu (F.); Anny Ondra, Oskar Karlweiss, Georg Alexander (G.).
— Le MILLION * (*MILIONUL*, F.; René Clair); Cu: Annabella, René Lefevre, C. Stroescu. *Mz.:* G. van Parys ș. a.
— MOTHER GOOSE MELODIES (*MELODIILE MAMEI GÎȘTE*, S.U.A.; Walt Disney; a.).
— MUZOLIMPIADA (*OLIMPIADA MUZICALĂ*, U.R.S.S.; I.Murin; c.).
— NEW MOON * (*AGHIOTANTUL PRINȚESEI*, S.U.A.; Jack Conway); Cu: Grace Moore, Lawrence Tibbett, Adolphe Menjou. *Mz.:* Sigmund Romberg.
— PALMY DAYS * (*NOPȚI ÎN HAREM*, S.U.A.; Edward Sutherland); Cu: Eddie Cantor, Charlotte Greenwood, George Raft.
— PASIFIK * (*PACIFIC 231*, U.R.S.S.; M. Țehanovskaia; a.). *Mz.:* Arthur Honegger.
— The PRODIGAL * (*FIRE DE VAGABOND*, S.U.A.; Harry Pollard); Cu: Lawrence Tibbett, Esther Ralston, Roland Young.

Scanned with OKEN Scanner

— PUBLIC ENEMY (*INAMICUL PUBLIC*, S.U.A.; William A.Wellman); Cu: James Cagney, Louise Brooks, Jean Harlow, Joan Blondell.
— PURPUR UND WASCHBLAU (*ALTEŢEA SA SPĂLĂTOREASA*, G.; Max Neufeld); Cu: Hansi Niese, Fred Doderlein, Else Elster.
— RIVE GAUCHE; Die MÄNNER UM LUCIE (*MONTPARNASSE*, F. — G.; Alexander Korda); Cu: Henry Garat, Meg Lemonnier, (F.); Liane Haid, Walter Rilla, Oskar Karlweiss (G.).
— Le ROI DES RESQUILLEURS (*REGELE ŞMECHERILOR*, F.; Pierre Colombier); Cu: Georges Milton, Hélène Pedrière, Pierre Nay.
— RONNY (G.; Reinhold Schunzel); Cu: Willy Fritsch, Käthe von Nagy, Otto Wallburg.
— Der SCHLEMIHL * (*NĂTĂRĂUL*, G.; Max Nosseck); Cu: La Jana, Curt Bois, Adalbert von Schletow.
— SCHUBERT'S FRÜHLINGSTRAUM * (*SERENADA PRIMEI IUBIRI*, G.; Richard Oswald); Cu: Carl Jocken, Gretl Theimar, Lucie Englisch. *Mz.:* F. Schubert.
— SHIRIN FARHAD * (In.)
— The SMILING LIEUTENANT * (*FARMECUL UNUI VALS*, S.U.A.; Ernst Lubitsch); Cu: Maurice Chevalier, Claudette Colbert, Miriam Hopkins. *Mz.:* Oskar Strauss.
— SUNNY (S.U.A.; William Seiter); Cu: Marilyn Miller, Lawrence Gray, Joe Donahue. *Mz.:* Jerome Kern.
— VIKTORIA UND IHR HUSAR (*VICTORIA ŞI-AL EI HUSAR*, G.; Richard Oswald); Cu: Ivan Petrovitsch, Friedle Schuster, Michael Bohnen, Else Elster.
— WALZERPARADISE (*VIENA PARADISUL VALSULUI*, G.; Friederick Zelnik); Cu: Charlotte Susa, Jose Wedorn, Paul Hörbiger, Gretl Theimar, Betty Bird.
— WIENER LIEBSCHAFTEN (*AMOR VIENEZ*, G.; Robert Land); Cu: Georg Alexander, Betty Bird.

1932

— ALLO BERLIN! ICI PARIS! (*ALO B.! AICI P.!*, F. — G.; Julien Duvivier); Cu: Josette Day, Georges Boulanger, Wolfgang Klein.
— The BIG BROADCAST (*MAREA EMISIUNE RADIOFONICĂ 1932*, S.U.A.; Frank Tuttle); Cu: Bing Crosby, Gracie Allen, George Burns, Stuart Erwin, Leyla Hyams.
— Das BLAUE VON HIMMEL * (*UN VIS SUB CER ALBASTRU*, G.; Viktor Janson); Cu: Martha Eggerth, Hermann Thimig, Ernst Verebes. *Mz.:* Paul Abraham.
— The BLUE DANUBE (*DUNAREA ALBASTRĂ*, A.; Herbet Wilcox); Cu: Brigitte Helm, Joseph Schildkraut, Dorothy Boucher, Alfred Rode.
— CARNIVAL (*CARNAVAL*, A.; Herbert Wilcox); Cu: Matheson Lang, Joseph Schildkraut, Dorothy Boucher, Alfred Rode.

Scanned with OKEN Scanner

— CHEMAREA DRAGOSTEI sau RAPSODIA ROMÂNĂ* (R.; Jean Mihail); Cu: Alexandru Lupescu, Zavaidoc, Emma Romano, Nelly Cutava.
— CSÓKOLJ MEG ÉDES (*SĂRUTĂ-MĂ, COMOARA MEA*, U.; Bela Gaál); Cu: Marika Rökk, Erzsi Somogyi, Kálmán Rózsahegyi.
— EIN BLONDER TRAUM * (*UN VIS BLOND*, G.; Paul Martin); Cu: Lilian Harvey, Willy Fritsch, Willi Forst, Paul Hörbiger.
— EINE NACHT IN PARADISE * (*O NOAPTE ÎN PARADIS*, G.; Karl Lamac); Cu: Anny Ondra, Hermann Thimig, Ralph Arhtur Roberts.
— EINE STADT STEHT KOPF * (*REVIZORUL*, G.; Gustaf Grundgens); Cu: Jenny Jugo, Hermann Thimig, Szöke Szakall, Theo Lingen. *Mz.:* Mischa Spolianski.
— EMBRASSEZ-MOI (*SĂRUTĂ-MĂ*, F.; Léon Mathot); Cu: Georges Milton, Tania Fodor.
— EVENING FOR SALE (*UN BĂRBAT DE VÎNZARE*, A.; Stewart Walker); Cu: Sari Maritza, Herbert Marshall, Charlie Ruggles.
— FOLLOW THROUGH (*VINO PÎNĂ LA CAPĂT*, S.U.A.; Laurence Schwab, Lloyd Corrigan); Cu: Nancy Carroll, Buddy Rogers, Jack Haley.
— FORGOTTEN COMMANDMENTS (*PORUNCILE UITATE*, A.; Louis Gasnier, William Schorr); Cu: Sari Maritza, Gene Raymond.
— FRAUEN DIPLOMAT (*TREI FEMEI ŞI-UN DIPLOMAT*, G.; E.W.Emo); Cu: Martha Eggerth, Max Hansen, Hilde Hildebrandt, Theo Lingen.
— FRIEDERIKE (G.; Fritz Friedermann—Friederich); Cu: Mady Christians, Paul Hörbiger. *Mz.:* Franz Lehar.
— GOOD NIGHT VIENNA * (*BONSOIR, VIENA!*, A.; Herbert Wilcox); Cu: Anna Neagle, Jack Buchanan.
— GRAFIN MARITZA (*CONTESA M.*, G.; Richard Oswald); Cu: Dorothea Wieck, Hubert Marischka.
— Die GRAUSAME FREUNDIN (*UN DRAC DE FATĂ*, Au. — G.; Karl Lamac); Cu: Anny Ondra, Werner Fuetterer, Fritz Rasp.
— ICH BEI TAG UND DU BEI NACHT * (*VÎNT DE PRIMĂVARĂ*, G.; Ludwig Berger); Cu: Willy Fritsch, Käthe von Nagy, Amanda Lindner, Albert Lieven.
— Il EST CHARMANT (*E FERMECĂTOR*, F.; Louis Mercanton); Cu: Henri Garat, Meg Lemonnier.
— JOHANN STRAUSS, K. UND K. HOFFBALLMUSIKDIREKTOR (*VIENA, MUZICA ŞI AMORUL*, G.; Conrad Wiene); Cu: Michael Bohnen, Lee Parry, Paul Hörbiger.
— The KID FROM SPAIN * (*REGELE ARENEI*, S.U.A.; Leo McCarey); Cu: Eddie Cantor, Noah Berry, Lydia Roberti.
— KIKI * (F.—G.; Karl Lamac); Cu: Anny Ondra. Hermann Thimig, Paul Otto.

— LIEBE AUF DEN ERNSTEN TON (*TENORUL DUCESEI*, G.; Carl Froelich); Cu: Carl Jocken, Lee Parry, Johannes Riemann, Lizzi Waldmüller.
— LIEBE, SCHERZ UND ERNST; BUNBURY * (*FARSELE DRAGOSTEI*, G.; Franz Welzer); Cu: Charlotte Ander, Georg Alexander, Harald Paulsen, Adele Sandrock.
— Das LIED EINER NACHT * (*CÎNTECUL NOPȚII*, G.; Anatol Litvak); Cu: Jan Kiepura, Magda Schneider, Fritz Schulz, Otto Wallburg, Ida Wüst.
— LOVE ME TONIGHT * (*IUBEȘTE-MĂ*, S.U.A.; Rouben Mamoulian); Cu: Jeanette MacDonald, Maurice Chevalier, Myrna Loy. *Mz.:* G. Gershwin, Roy Rodgers.
— MELODIE DER LIEBE (*MELODIA DRAGOSTEI*, G.; Georg Jacoby); Cu: Richard Tauber.
— MILLION DOLLARS LEGS * (*PICIOARE DE UN MILION DE DOLARI*, S.U.A.; H.C.Poter); Cu: W.C.Fields, Betty Grable.
— MUZÎKALNAIA OLIMPIADA (*OLIMPIADA MUZICALĂ*, U.R.S.S.; E.Cervikov; c.).
— NIGHT AFTER NIGHT* (*NOAPTE DUPĂ NOAPTE*, S.U.A.; Archie Mayo); Cu: Mae West, George Raft.
— ONE HOUR WITH YOU * (*O ORĂ CU TINE*, S.U.A.; George Cukor, Ernst Lubitsch); Cu: Jeanette Mac Donald, Maurice Chevalier. *Mz.:* Oskar Strauss, Leo Robins.
— PAPRIKA * (*SÎNGE CALD, SÎNGE VIENEZ*, G.; Carl Boese); Cu: Franziska Gaál, Paul Hörbiger, Paul Hindemann.
— PERGOLESE (I.— F.; Guido Brignone); Cu: Pierre Richard-Wilm, Simone Vaudrey.
— Der PRINZ VON ARKADIEN * (*PRINȚUL ARCADIEI*, G.; Karl Hartl); Cu: Liane Haid, Willi Forst, Ingeborg Grahn. *Mz.:* Robert Stolz.
— La SERVA PADRONA (I.; Giorgio Mannini); Cu: Bruno Dragoni, Enrica Mayer, C. Lombardi. *Mz.:* G.B. Pergolesi.
— SIMFONIA *MIRĂ* * (*SIMFONIA PĂCII*,U.R.S.S.; E.Solpo; a.).
— SOBRES LAS OLAS * (*PESTE VALURI*, M.; M. Zacarias, R.J.Sevilla).
— TRE UOMINI IN FRAK; TROIS HOMMES EN HABIT (*TREI OAMENI ÎN FRAC*, I.— F.; Mario Bonnard); Cu: Tito Schipa, Simone Vaudrey, Charles Deschamps.
— UNE PETITE FEMME DANS LE TRAIN (*CONIȚA DIN PULLMAN*, F.; Karl Anton); Cu: Henri Garat, Meg Lemonnier.
— Die VERKAUFTE BRAUT * (*MIREASA VÎNDUTĂ*, G.; Max Ophüls); Cu: Jarmila Novotna. *Mz.:* B. Smetana.
— ZWEI HERZEN UND EIN SCHLAG * (*DOUĂ INIMI ȘI-UN SĂRUT*, G.; Wilhelm Thiele); Cu: Lilian Harvey, Wolf Albach-Retty.

Scanned with OKEN Scanner

— A BAD TIME STORY (*NU MAI PLÎNGE, BABY*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Maurice Chevalier, Baby Le Roy.
— ADORABLE* (*LOCOTENENTUL CUCERITOR*, S.U.A.; William Dieterle); Cu: Janet Gaynor, Henri Garat, Cecil Aubrey-Smith.
— Die BLUME VON HAWAII * (*FLOAREA DIN HAWAII*, G.; Richard Oswald); Cu: Martha Eggerth, Ivan Petrovitsch, Ernst Verebes. *Mz.:* Paul Abraham.
— BROADWAY TO HOLLYWOOD (*MĂRIRE ŞI DECADENŢĂ*, S.U.A.; Willard Mack); Cu: Jackie Cooper, Madge Evans, Alice Brady, Jimmy Durante, Nelson Eddy.
— CRADLE SONG (*AVE MARIA*, S.U.A.; Mitchell Leisen); Cu: Dorothea Wieck, Kent Taylor.
— DANCING LADY* (*VENUS DANSEAZĂ*, S.U.A.; Robert Z. Leonard); Cu: Joan Crawford, Clark Gable, Franchot Tone, Nelson Eddy, Fred Astaire.
— The DEVIL'S BROTHER* (*FRA DIAVOLO*, S.U.A.; Hall Roach, Charles Rogers); Cu: Dennis King, Thelma Todd, Stan Laurel, Oliver Hardy. *Mz.:* Louis Auber.
— DON QUICHOTTE* (*DON QUIJOTE*, F.; Georg Wilhelm Pabst); Cu: Feodor Şaliapin, Dorville, Mady Berry, Arlette Marchal, Mireille Balin, Jean de Limur.
— EIN LIED FÜR DICH (*UN CÎNTEC PENTRU TINE*, G.; Joe May); Cu: Jenny Jugo, Jan Kiepura, Paul Hörbiger, Ida Wüst.
— EIN LIED GEHT UM DIE WELT (*UN CÎNTEC STRĂBATE LUMEA*, G.; Richard Oswald); Cu: Joseph Schmidt, Charlotte Ander, Viktor de Kowa.
— l'ÉTOILE DE VALENCIA (*STEAUA DIN VALENCIA*, F. — G.; Serge de Poligny, Alfred Zeisler); Cu: Jean Gabin, Brigitte Helm, Paul Amiot.
— FASHIONS FOLLIES 1934 (*PARADA MODEI '34*, S.U.A.; William Dieterle); Cu: Bette Davis, William Powell, Frank Morgan. *Cr.:* Busby Berkeley.
— FLYING DOWN TO RIO* (*NOPŢI ÎN RIO DE JANEIRO*, S.U.A.; Thornton Freeland); Cu: Dolores Del Rio, Gene Raymond, Fred Astaire, Ginger Rogers.
— FOOTLIGHT PARADE* (*PARADISUL DRAGOSTEI*, S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: James Cagney, Dick Powell, Joan Blondell, Ruby Keeler. *Cr.:* Busby Berkeley.
— FOR LOVE OF YOU; EINE NACHT IN VENEDIG (*CÎNTĂREŢUL DIN VENEŢIA*, A.— G.; Carmine Gallone); Cu: Diana Napier, Franco Foresta (A.); Hans Holden, Jeanette Schultze (G.).
— FORTY SECOND STREET* (*STRADA 42*, S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: Warner Baxter, Bebe Daniels, George Brent, Dick Powell, Ruby Keeler, Ginger Rogers. *Cr.:* Busby Berkeley.

Scanned with OKEN Scanner

— FRĂULEIN HOFFMANNS ERZĂHLUNGEN (*POVESTIRILE DOMNIŞOAREI HOFFMANN*, G.; Karl Lamac); Cu: Anny Ondra, Mathias Wiemann, Paul Otto, Ida Wüst.
— GOING HOLLYWOOD (*DRAGOSTE LA LUMINA LUNII*, S.U.A.; Raoul Walsh); Cu: Bing Crosby, Marion Davies, Fifi D'Orsay.
— GOLD DIGGERS OF 1933* (*PARADA AURULUI*, S.U.A.; Mervyn Le Roy); Cu: Warren Williams, Ruby Keeler, Joan Blondell, Dick Powell, Ginger Rogers.
— GRUSS UND KUSS VERONIKA (*VERONICA*, G.; Carl Boese); Cu: Franziska Gaal, Paul Hörbiger.
— HALLELUJAH I'M A BUM (*SÎNT UN VAGABOND*, S.U.A.; Lewis Milestone); Cu: Al Jolson. *Mz.:* R.Rodgers.
— IHRE DURCHLAUCHT DIE VERKĂUFERIN (*ALTEŢA SA IUBEŞTE*, G.; Karl Anton); Cu: Liane Haid, Willi Forst, Theo Lingen, Paul Kemp.
— I'M NOT ANGEL (*NU SÎNT ÎNGER*, S.U.A.; Wesley Ruggles); Cu: Mae West, Cary Grant.
— KEINE ANGST VOR LIEBE (*CADRILUL DRAGOSTEI*, G.; Hans Steinhoff); Cu: Liane Haid, Adolf Wohlbrück, Ralph Arthur Roberts.
— KEINEN TAGE OHNE DICH (*MELODII CE NU SE UITĂ*, G.; Hans Behrendt); Cu: Lee Parry, Oskar Karlweiss, Paul Hörbiger, Ida Wüst.
— KLEINES MĂDEL, GROSSES GLÜCK (*O FATĂ CU NOROC*, G.; E.W. Emo); Cu: Dolly Haas, Willy Eichberger, Theo Lingen, Adele Sandrock.
— LEISE FLEHEN MEINE LIEDER* (*CÎNTECELE MELE TE IMPLORĂ*, Au:; Willi Forst); Cu: Martha Eggerth, Hans Jaray, Hans Moser, L.Ulrich. *Mz.:* F.Schubert.
— Das LIED VOM GLÜCK* (*CÎNTECUL FERICIRII*, G.; Carl Boese); Cu: Ilse Strobawa, Herbert Ernst Groth, Paul Kemp.
— MY WEAKNESS (*SLĂBICIUNEA MEA*, S.U.A.; David Butler); Cu: Lilian Harvey, Lew Ayres, Charles Butterworth, Harry Langdon.
— Die NACHT DER GROSSEN LIEBE (*CÎNTECUL BOSFORULUI*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Jarmila Novotna, Gustav Froelich.
— PURAN BAGHAT (In.; Debaki Kumar Bose).
— RIGHT TO ROMANCE (*DREPTUL DRAGOSTEI*, A.; Alfred Santell); Cu: Sari Maritza, Nils Asther, Robert Young, Ann Harding.
— ROMAN SCANDALS* (*SCANDAL LA ROMA*, S.U.A.; Frank Tuttle); Cu: Eddie Cantor, Gloria Stuart, Ruth Elling.
— SHE DONE HIM WRONG* (*LADY LOU*, S.U.A.; Lowell Sherman); Cu: Mae West, Cary Grant.
— SIMONE EST COMME ÇA (*SIMONA*, F.; Karl Anton); Cu: Henri Garat, Meg Lemonnier.
— UNE NUIT SUR LE MONT CHAUVE* (*O NOAPTE PE MUNTELE PLEŞUV*, F.; Alexandre Alexeieff; a.).

Scanned with OKEN Scanner

— UN SOIR DE RÉVELLION (*NINON*, F.; Karl Anton); Cu: Henri Garat, Meg Lemonnier.
— The WALTZES FROM VIENA (*VALSURILE DIN VIENA*, A.; Alfred Hitchcock); Cu: Jesse Mathews, Edmund Knight, Edmund Gwenn.
— WALZERKRIEG; La GUERRE DES VALSES* (*RĂZBOIUL VALSULUI*; *FARMECUL UNUI VALS*, G.— F.; Ludwig Berger); Cu: Willy Fritsch, Hanna Waag, Rosi Barsony, Renate Müller (G.); Fernand Gravey, Madeleine Ozerey, Arletty, Dranem (F.).
— WENN DU JUNG BIST GEHÖRT DIR DIE WELT* (*TINEREȚE, A TA E VIAȚA*, G.; Richard Oswald); Cu: Joseph Schmidt, Lillian Dietz, Szöke Szakall.
— WHERE IS THE LADY? (*UNDE-I DOAMNA?*, A.; Laszlo Vajda); Cu: Martha Eggerth, Owen Nares.
— Der ZAREWITSCH (*TAREVICIUL*, G.; Victor Janson); Cu: Martha Eggerth, Hans Söhnker. *Mz.:* Franz Lehar.

1934

— ABSCHIEDSWALZER* (*VALSUL DE ADIO*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Wolfgang Liebeneiner, Hanna Waag, Sybille Schmitz. *Mz.:* Frederich Chopin.
— BABES IN TOYLAND (*STAN ȘI BRAN ÎN ȚARA MINUNILOR*, S.U.A.; Charles Rogers, Gus Meins); Cu: Stan Laurel, Oliver Hardy, Charlotte Henry, Felix Knight. *Mz.:* Victor Herbert.
— BALL IM SAVOY; BAL A SAVOYBAN* (*BAL LA SAVOY*, G. — U.; Stefan Szekely); Cu: Gita Alpar, Rosi Barsony, Hans Jaray, Felix Bressart. *Mz.:* P.Abraham.
— BAND CONCERT* (*MICKEY DIRIJOR*, S.U.A.; Walt Disney; a.); Premiat la Veneția 1935.
— BLOSSOM TIME (*CÎND LILIACUL ÎNFLOREȘTE*, A.; Paul L. Stein); Cu: Richard Tauber, Jane Baxter.
— BOLERO (S.U.A.; Wesley Ruggles); Cu: Carole Lombard, George Raft, Sally Rand.
— The CAT AND THE FIDDLE (*ȚI-AM DAT INIMA MEA*, S.U.A.; William K. Howard); Cu: Jeanette MacDonald, Ramon Novarro. *Mz.:* Jerome Kern.
— CHANSONS DE PARIS (*CÎNTECUL PARISULUI*, F.; Jacques de Baroncelli); Cu: Georges Till.
— La CRISE EST FINIE (*NICOLE*, F.; Robert Siodmak); Cu: Danielle Darrieux, Albert Préjean.
— CSIBI DER FRATZ* (*ȘTRENGĂRIȚA*, Au. — U.; Max Neufeld, Richard Eichberg); Cu: Franziska Gaál, Hermann Thimig, Theo Lingen.
— Die CZARDASFÜRSTIN* (*SILVIA*, G.; Georg Jacoby); Cu: Martha Eggerth, Hans Söhnker. *Mz.:* Emerich Kalman.
— DAMES* (*FEMEI, FEMEI, FEMEI*, S.U.A.; Ray Enright); Cu: Dick Powell, Joan Blondell, Ruby Keeler, Guy Kibbee, ZaSu Pitts.
— DÉDÉ (F.; Rene Guissart); Cu: Danielle Darrieux, Albert Préjean, Mistinguette.

Scanned with OKEN Scanner

— Der DOPPELBRĂUTIGAM (*COMPOZITORUL ÎNDRĂGOSTIT*, G.; Mac Fric); Cu: Fritz Kampers, Lien Deyers, Carsta Löck, Joseph Schmidt.
— EINE NACHT IN VENEDIG (*O NOAPTE LA VENEȚIA*, G.; Robert Wiene); Cu: Tino Pattiera, Ludwig Stössel, Oskar Sima, Tina Eilers.
— EIN STERN FÄLLT VOM HIMMEL* (*ÎȚI CÎNT IUBIREA MEA*, G.; Max Neufeld); Cu: Joseph Schmidt, Evy Panzner.
— ENDE SCHLECHT, ALLES GUT* (*ÎN VÎLTOAREA VESELIEI*, Au.; Fritz Schulz); Cu: Rosi Barsony, Szöke Szakall, Ernst Verebes.
— EVERGREEN* (*TRIUMFUL TINEREȚII*; *LONDON MELODY*, A.; Victor Saville); Cu: Jessie Mathews, Betty Balfour.
— La FILLE DE MADAME ANGOT (*FIICA DOAMNEI A.* F.; J. Bernard-Derosne); Cu: Nane Germone, Arletty.
— Die FINANZEN DES GROSSHERZOGS* (*PRINȚUL DIN SILORCA*, G.; Gustaf Grundgens); Cu: Heinz Rühmann, Viktor de Kowa, Hilde Weissner, Theo Lingen. *Mz.:* Theo Mackeben.
— FLIRTATION WALK (*NOPȚI DIN HAWAII*, S.U.A.; Frank Borzage); Cu: Dick Powell, Ruby Keeler, Pat O'Brien.
— FRASQUITA (Au.; Karl Lamac); Cu: Jarmila Novotna, Hans Moser, Hans Heinz Bollmann. *Mz.:* Franz Lehar.
— FRÜCHTCHEN (*ȘTRENGĂRIȚA*, Au.; Richard Eichberg); Cu: Franziska Gaál, Hermann Thimig.
— FRÜHJAHRSPARADE* (*PARADA PRIMĂVERII*, Au.— G.— U.; Geza von Bolvary); Cu: Franziska Gaál, Paul Hörbiger, Hans Moser, T. Lingen. *Mz.:* R. Stolz.
— FRÜHLINGSSTIMMEN* (*SIMFONIA PRIMĂVERII*, Au.; Paul Fejös); Cu: Adele Kern, Hermann Thimig, Szöke Szakall, Ursula Grabley. *Mz.:* J. Strauss jr.
— GAY DIVORCEE* (*DIVORȚUL VESEL*, S. U. A.; Mark Sandrich); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers.
— GEORGE WHITE'S SCANDALS (*PARADISUL FEMEILOR*, S.U.A.; Thornton Freeland); Cu: George White, Alice **Faye,** Rudy Vallee, Jimmy Durante.
— GERN HAB'ICH DIE FRAUEN GEKÜSST (*PAGANINI*, G.; E.W. Emo); Cu: Ivan Petrovitsch, Eliza Illiard, Rudolf Klein-Rogge, Theo Lingen. *Mz.:* Nicco!ò Paganini.
— GESCHICHTEN AUS DEM WIENERWALD (*POVESTIRI DIN PĂDUREA VIENEZĂ*, Au.; Georg Jacoby); Cu: Magda Schneider, Wolf Albach-Retty, Georg Alexander, Leo Slezak. *Mz.:* Johann Strauss jr.
— Die GROSSE CHANCE (*NOROCUL MEU EȘTI TU*, Au.— G.; Victor Janson); Cu: Hans Söhnker, Camilla Horn.
— I AM SUZANNE (*EU SÎNT SUZANA*, S.U.A.; Rowland W. Lee); Cu: Lilian Harvey, Gene Raymond, Leslie Banks.

— KID MILLIONS* (*NOPȚI INDIENE*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Eddie Cantor, Ann Sothern, George Murphy, Warren Hymer.
— KLEINE MUTTI (*PUIUL MAMEI*, G.; Hermann Kosterlitz); Cu: Franziska Gaal, Friederich Benfer, Ernst Verebes.
— LA CUCARACHA* (S.U.A.; Lloyd Corrigan, Robert E. Jones); Cu: Steffi Dunna, Don Alvarado.
— LITTLE MISS MARKER (*UN ÎNGERAȘ DE FATĂ*, S.U.A.; Alexander Hall); Cu: Shirley Temple, Adolphe Menjou.
— The MERRY WIDOW* (*VĂDUVA VESELĂ*, S.U.A.; Ernst Lubitsch); Cu: Jeanette MacDonald, Maurice Chevalier. *Mz.*: Franz Lehar.
— MIMI; La BOHEME* (*BOEMA*, A.; Paul L. Stein); Cu: Gertrude Lawrence, Douglas Fairbanks jr., Diana Napier. *Mz.*: Giacomo Puccini.
— The NIGHT IS YOUNG (*NOAPTEA E TÎNĂRĂ*, S.U.A.; Dudley Murphy); Cu: Evelyn Laye, Ramon Novarro, Charles Butterworth, U. Merkel. *Mz.*: S. Romberg.
— El NOVIO DI MAMA (*LOGODNICUL MAMEI*, S.; Florian Rey); Cu: Imperio Argentina.
— Les NUITS MOSCOVITES* (*NOPȚI MOSCOVITE*, F.; Alexis Granowsky); Cu: Tino Rossi, Harry Baur, Annabella, Pierre Richard-Wilm.
— ONE NIGHT OF LOVE* (*O NOAPTE DE DRAGOSTE*, S.U.A.; Victor Schertzinger); Cu: Grace Moore, Tulio Carminati, Lyle Talbot.
— l'OR DANS LA RUE (*AUR ÎN STRADĂ*, F.; Curtis Bernhardt); Cu: Danielle Darrieux, Albert Préjean.
— PETER (Au.— U.; Henry Koster); Cu: Franziska Gaál, Hans Jaray, Felix Bressart.
— PETERBURGER NÄCHTE* (*NOPȚI ÎN PETROGRAD*; *UN VALS PE NEVA*, G.; E.W. Emo); Cu: Paul Hörbiger, Eliza Illiard, Theo Lingen.
— PIESNIARZ WARSAWY* (*CÎNTĂREȚUL DIN VARȘOVIA*, P.; Michael Waszynsky); Cu: Eugeniusz Bodo.
— POLEN BLUT; POLSKA KREV (*SÎNGE POLONEZ*, G. — Ceh.; Karl Lamac); Cu: Anny Ondra, Ivan Petrovitsch.
— PRINZESSIN TURANDOT (*PRINȚESA T.*, G.; Gerhard Lamprecht); Cu: Käthe von Nagy, Willy Fritsch, Paul Kemp, Inge List.
— ROSEN AUS DEM SÜDEN (*VALSUL ROZELOR*, G.; Walter Janssen); Cu: Paul Hörbiger, Gretl Theimar, Olga Limburg, Oskar Sima, O. Szabo. *Mz.*: J. Strauss jr.
— SITA* (In.; Debaki Kumar Bose); Premiat la Veneția 1934.
— STATE LA BUCUREȘTI; ALCAZAR* (R.; Ion Șahighian); Cu: Ion Sîrbu, Tantzi Economu, G. Baldovin, Marcel Gingulescu, N. Stroe, Elena Penescu-Liciu.
— STUDENT TOUR (*EXCURSIE STUDENȚEASCĂ*, S.U.A.; Charles Reisner); Cu: Maxine Doyle, Herman Brix, Monty Blue, Jimmy Durante.

Scanned with OKEN Scanner

— TWO HEARTS IN A WALTZ TIME* (*DOUĂ INIMI ŞI-UN SĂRUT*, A.; Carmine Gallone); Cu: Carl Brisson, Francis Day.
— VESIOLÎE REBIATA* (*TOATĂ LUMEA RÎDE, CÎNTĂ ŞI DANSEAZĂ*, U.R.S.S.; Grigori Aleksandrov); Cu Liubov Orlova, Leonid Utiosov, Elena Tiapkina.
— Der WEG CARLMARIA VON WEBERS (*DRUMUL LUI CARL MARIA VON WEBER*, G.; Rudolf van der Noss); Cu: Will Domgraf Fassbender, Eliza Illiard, Margot Kochlin.
— WONDER BAR (S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: Dolores Del Rio, Al Jolson, Dick Powell, Kay Francis, Merna Kennedy. *Cr.:* Busby Berkeley.
— YOUNG AND BEAUTIFUL* (*PARADA VEDETELOR*, S.U.A.; Joseph Santley); Cu: Judith Allen, William Haines.
— ZOU—ZOU (F.; Marc Allegret); Cu: Josephine Baker, Jean Gabin, Yvette Lebon.

1935

— AMPHITRYON; AUS DEM WOLKEN KOMMT DAS GLŰCK (*ZEII SE AMUZĂ*, G.; Reinhold Schunzel); Cu: Willy Fritsch, Käthe Gold, Hilde Hildebrandt, Paul Kemp.
— The BIG BROADCAST OF 1936 (*MAREA EMISIUNE RADIOFONICĂ '36*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Bing Crosby, George Burns, Gracie Allen, Martha Raye, Bill Robinson.
— BING—BANG* (R.; N. Stroe, V. Vasilache); Cu: N.S., V.V., Grigore Vasiliu-Birlic, Nicolae Gărdescu, Nora Piacentini, Titi Botez, Silly Vasiliu.
— Die BLONDE CARMEN (*BLONDA C.*, G.; Victor Janson); Cu: Martha Eggerth, Wolfgang Liebeneiner, Leo Slezak, Ida Wüst.
— BROADWAY GONDOLIER (*GONDOLIERUL DE PE B.*, S.U.A.; Lloyd Bacom); Cu: Dick Powell, Joan Blondell, Louise Fazenda.
— CASTA DIVA* (I.; Carmine Gallone); Cu: Martha Eggerth, Sandro Palmieri. Premiat la Veneţia 1935.
— La DERNIÈRE VALSE (*ULTIMUL VALS*, F.; Leo Mittler); Cu: Jarmila Novotna, Armand Bernard.
— EN AVANT LA MUSIQUE! (*MUZICA ÎNAINTE!*, Bel.; Gaston Schouken); Cu: Gustav Libeau.
— EVA (G.; Johannes Riemann); Cu: Magda Schneider, Hans Söhnker, Heinz Rühmann. *Mz.:* Franz Lehar.
— EVERY SUNDAY (*ÎN RITM DE JAZ*, S.U.A.; Felix Feist); Cu: Deanna Durbin, Judy Garland.
— FANFARE D'AMOUR (*FETIŢA OLANDEZĂ*, F.; Richard Pottier); Cu: Fernand Gravey, Betty Stockfeld, Pierre Larquey.

Scanned with OKEN Scanner

— FOLIES-BERGÈRE* (*DOMNUL DE LA F.B.*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Maurice Chevalier, Merle Oberon, Ann Sothern, „Goldwyn Girls"
— Die GANZE WELT DREHT SICH UM LIEBE* (*CLO — CLO*, G.; Viktor Tourjansky); Cu: Martha Eggerth, Rolf Vanka, Hans Moser, Leo Slezak, Ida Wüst. *Mz.:* Franz Lehar.
— La GARÇONNE (*BĂETANA*, F.; Jean de Limur); Cu: Edith Piaf, Marie Belle, Albert Dieudonné.
— GEORGE WHITE'S 1935 SCANDALS (*SCANDAL PE BROADWAY*, S.U.A.; Harry Lachman); Cu: George White, Alice Faye, Rudy Vallee, Eleanor Powell.
— GOING TO TOWN (*SĂ MERGEM ÎN ORAŞ*, S.U.A.; Alexander Hall); Cu: Mae West, Paul Cavanaugh.
— GOLD DIGGERS OF 1935* (*PARADA AURULUI*; *DANS—PALACE*, S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: Dick Powell, Gloria Stuart, Adolphe Menjou, Glenda Farrell.
— HEUT' IST DER SCHÖNSTE TAG IM MEINEM LEBEN* (*LACRIMI DE PAIAŢĂ*, G.; Richard Oswald); Cu: Joseph Schmidt, Felix Bressart, Otto Wallburg.
— HIMMEL AUF DER ERDE (*RAIUL PE PĂMÎNT*, Au. — G.; E.W. Emo); Cu: Ilona Massey, Hermann Thimig, Heinz Rühmann, Hans Moser, Theo Lingen.
— l'HOMME DU JOUR* (*IDOLUL PARISULUI*, F.; Julien Duvivier); Cu: Maurice Chevalier, Elvira Popesco, Josette Day, Alerme. *Mz.:* Jean Wiener.
— ICH LIEBE ALLE FRAUEN; J'AIME TOUS LES FEMMES* (*IUBESC TOATE FEMEILE*, G.—F.; Karl Lamac, Henri Decoin); Cu: Jan Kiepura, Lien Deyers (G.); Danielle Darrieux (F.).
— I DREAM TOO MUCH* (*UN VIS DE IUBIRE*, S.U.A. John Cromwell); Cu: Lily Pons, Henry Fonda.
— IM WEISSEN RÖSSL (*LA „CALUL BĂLAN"*, G.; Karl Lamac); Cu: Christl Mardayn, Hermann Thimig, Theo Lingen. *Mz.:* Ralph Benatzky.
— INTERMEZZO (Su.; Gustav Mollander); Cu: Ingrid Bergman.
— JUANITA (F.; Pierre Caron); Cu: Alfred Rode, Mireille Perrey.
— KÖNIGSWALZER (*VALSUL MAJESTĂŢII SALE*, G.; Herbert Marischka); Cu: Willi Forst, Heli Finkenzeller, Paul Hörbiger, Curd Jürgens.
— Die LEICHTE KAVALLERIE (*CAVALERIA UŞOARĂ*, G.; Werner Hochbaum); Cu: Marika Rökk.
— LET'S LIVE TO NIGHT (*NOAPTEA VISURILOR NOASTRE*, S.U.A.; Victor Schertzinger); Cu: Lilian Harvey, Tullio Carminati, Tala Birel.
— LIEBESTRÄUME* (*VIS DE DRAGOSTE*, G.; Heinz Hille); Cu: Franz Hertrich, Erika Dankoff. *Mz.:* F. Liszt.

— LOVE ME FOREVER (*IUBEŞTE-MĂ*, S.U.A.; Victor Schertzinger); Cu: Grace Moore, Leo Carrillo, Robert Allen.
— MACH' MICH GLÜCKLICH (*DANSATOAREA*, G.; Arthur Robinson); Cu: Else Elster, Albert Lieven.
— MEIN HERZ RUFT NACH DIR; MON COEUR T'APPELLE* (*INIMA MEA TE CHEAMĂ*, G.—F.; Carmine Gallone, Henri Decoin); Cu: Jan Kiepura, Martha Eggerth (G.); Danielle Darrieux (F.).
— METROPOLITAN* (S.U.A.; Richard Boleslawsky); Cu: Lawrence Tibbett, Virginia Bruce.
— MISSISSIPPI (S.U.A.; Edward A. Sutherland); Cu: Bing Crosby, Joan Bennett, W.C. Field. *Mz.:* Roy Rodgers.
— NAUGHTY MARIETTA* (*MARIETTA*, S.U.A.; W.S. Van Dyke); Cu: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy, Akim Tamiroff. *Mz.:* Victor Herbert.
— NEM ELHETEK MUZIKASZO NELKUL (*NU POT TRĂI FĂRĂ MUZICĂ*, U.; Alfred Deesy); Cu: Erzsi Somogyi, Pal Javor, Gyula Gozon.
— NOVÎI GULLIVER* (*NOUL GULLIVER*, U.R.S.S.; Aleksandr Ptuşko); Cu: V. Konstantinov, I. Iudin.
— PESNI UKRAINI (*CÎNTECELE UKRAINEI*, U.R.S.S.; P. Kolomoiţev; c.).
— PRINCESSE TAM—TAM (*PRINŢESA TAM—TAM*; F.; E.T. Greville); Cu: Josephine Baker, Albert Préjean.
— QUELLE DRÔLE DE GOSSE (*ŞTRENGĂRIŢA*, F.; Leo Joannon, Yves Mirande); Cu: Danielle Darrieux, Albert Préjean.
— RECKLESS (*DORINŢA*, S.U.A.; Victor Fleming); Cu: Jean Harlow, William Powell, Franchot Tone, Rosalind Russell. *Mz.:* Jerome Kern.
— ROBERTA* (S.U.A.; William Seiter); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers, Irene Dunne, Randolph Scott, Lucille Ball. *Mz.:* Jerome Kern, Cole Porter.
— RUMBA (S.U.A.; Marion Gering); Cu: George Raft, Carole Lombard, Sally Rand, Margo.
— SCHWARZE ROSEN (*TRANDAFIRII NEGRI*, G.; Paul Martin); Cu: Lilian Harvey, Willy Fritsch, Willy Birgel.
— SHIPMATES FOR EVER* (*UNIŢI PE VECIE*, S.U.A. Frank Borzage); Cu: Ruby Keeler, Dick Powell, Lewis Stone.
— SWEET MUSIC (*MUZICĂ SUAVĂ*, S.U.A.; Alfred E. Green); Cu: Ann Dvorak, Rudy Vallee.
— THANKS A MILLION* (*ALESUL FEMEILOR*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Dick Powell, Ann Dvorak, Paul Whiteman.
— TOP HAT* (*PICCOLINO*; *JOBENUL*, S.U.A.; Mark Sandrich); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers, Ed. Everett Horton. *Mz.:* Irving Berlin.
— VALSE ÉTERNELLE* (*VALSUL ETERN*, F.—G., Max Neufeld); Cu: Odette Joyeux, Renée Saint-Cyr; Pierre Brasseur.

Scanned with OKEN Scanner

— La VALSE ROYALE (*VALSUL IMPERIAL*, F.; Jean Gremillon); Cu: Henri Garat, Renée Saint-Cyr, Mila Parely.
— VERGIS MEIN NICHT (*NU MĂ UITA*, G.; Augusto Genina); Cu: Beniamino Gigli, Magda Schneider, Kurt Vespermann.
— La VIE PARISIENNE (*VIAȚĂ PARIZIANĂ*, F.; Robert Siodmak); Cu: Conchita Montenegro, Max Dearley, Georges Rigaud.
— Der VOGELHÄNDLER* (*VÎNZĂTORUL DE PĂSĂRI*, G.; E.W. Emo); Cu: Lil Dagover, Wolf Albach-Retty, Maria Andergast, Georg Alexander. *Mz.:* Karl Zeller.
— WEDAD (E.; Fritz Kramp); Cu: Om Kalsoum.
— WENN DIE MUSIK NICHT WÄR; Das LIED DER LIEBE (*RAPSODIA DRAGOSTEI*, G.; Carmine Gallone); Cu: Paul Hörbiger, Sybille Schmitz, Karin Hardt.
— Der ZIGEUNERBARON (*VOIEVODUL ȚIGANILOR*, G.; Karl Hartl); Cu: Adolf Wohlbrück, Hansi Knoteck, Gina Falkenberg, Fritz Kampers. *Mz.:* Johann Strauss jr.

1936

— ALLA EN EL RANCHO GRANDE (*MERGEM LA R.G.*, M.; F. De Fuentes).
— ANYTHING GOES (*MERGE ORICE*, S.U.A.; Lewis Milestone); Cu: Bing Crosby, Ethel Merman. *Mz.:* C. Porter.
— AU SON DES GUITARES* (*ÎN SUNET DE CHITARE*, F.; Pierre-Jean Ducis); Cu: Tino Rossi, Nita Raya, Paul Azais.
— AVEC LE SOURIRE* (*SURÎSUL SEDUCĂTOR*, F.; Maurice Tourneur); Cu: Maurice Chevalier, Marie Glory, André Lefaur.
— AVE MARIA (G.; Johannes Riemann); Cu: Beniamino Gigli, Käthe von Nagy, Harald Paulsen.
— BALLERINE (*BALERINA*, I.; Gustav Machaty); Cu: Silvana Jachino, Maria Denis.
— Der BETTELSTUDENT* (*STUDENTUL CERȘETOR*, G.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Johannes Heesters, Carola Höhn, Ida Wüst. *Mz.:* Karl Millöcker.
— The BIG BROADCAST OF 1937 (*MAREA EMISUNE RADIOFONICĂ ' 37*. S.U.A.; Mitchell Leisen); Cu: Ray Milland, George Burns, Gracie Allen, Jack Benny.
— BOCCACCIO (G.; Herbert Maisch); Cu: Willy Fritsch, Heli Finkenzeller, Adolfo Celli. *Mz.:* Franz von Suppe.
— BORN TO DANCE* (*NĂSCUTĂ PENTRU DANS*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Eleanor Powell, James Stewart, Virginia Bruce. *Mz.:* Cole Porter.
— BROADWAY MELODY OF 1936* (*B.M. 1936*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Eleanor Powell, Robert Taylor, Jack Benny.
— CAPTAIN JANUARY* (*CĂPITANUL IANUARIE*, S.U.A.; David Butler); Cu: Shirley Temple, Guy Kibbee, June Lang.

Scanned with OKEN Scanner

— COLLEEN (S.U.A.; Alfred Green); Cu: Dick Powell, Ruby Keeler, Joan Blondell.
— DIMPLES* (*MICA PRINȚESĂ*; *GROPIȚE*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Shirley Temple, Frank Morgan, Corul „Hall Johnson".
— DREIMÄDERLHAUS* (*DRAGOSTEA LUI SCHUBERT*, G.; E.W. Emo); Cu: Paul Hörbiger, Maria Andergast, Gretl Theimar, Else Elster.
— DU BIST MEIN GLÜCK (*NOROCUL MEU EȘTI TU*, G.; Karl-Heinz Martin); Cu: Beniamino Gigli, Isa Miranda.
— EIN MÄDEL VON BALLETT (*O FATĂ DIN BALET*, G.; Karl Lamac); Cu: Anny Ondra, Viktor Staal.
— EVERYTHING IN LIFE* (*CÎNTECUL PRIVIGHETORII*, A.; J. Elder Willis); Cu: Gitta Alpar, Neil Hamilton.
— FOLLOW THE FLEET* (*VENIȚI CU FLOTA*, S.U.A.; Mark Sandrich); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers, Randolph Scott. *Mz.:* Irving Berlin.
— FRĂULEIN LILY (*DOMNIȘOARA L.*, Au.; Max Neufeld); Cu: Franziska Gaál, Hans Jaray.
— GIVE MY HEART (*ÎMI DĂRUIESC INIMA*, A.; Alfred Worker); Cu: Gitta Alpar, Owen Nares.
— GIVE US THIS NIGHT (*DĂRUIEȘTE-NE NOAPTEA*, S.U.A.; Alexander Hall); Cu: Jan Kiepura, Gladys Swarthout.
— GO WEST YOUNG MAN* (*NU SÎNT TIMIDĂ*, S.U.A.; Henry Hathaway); Cu: Mae West, Randolph Scott, Warren William.
The GREAT ZIEGFELD* (*REGELE FEMEILOR*, S.U.A.; Robert Z. Leonard); Cu: William Powell, Louise Reiner, Myrna Loy, Virginia Bruce, Fanny Brice. (Premiul „Oscar" 1936).
— The GREEN PASTURES* (*PĂȘUNILE VERZI*, S.U.A.; William Keighley).
— Das HOFKONZERT (*REGINA VALSULUI*, G.; Detlef Sierck); Cu: Martha Eggerth, Johannes Heesters, Otto Tressler.
— KATHERINA DIE LETZTE (*CATERINA*, Au.; Henry Koster); Cu: Franziska Gaál, Hans Holt, Otto Wallburg, Ernst Verebes.
— The KING STEPS OUT* (*SISSY*, S.U.A.; Josef von Sternberg); Cu: Grace Moore, Franchot Tone, Victor Jory.
— KONFETTI* (*CONFETI*, G.; Hubert Marischka); Cu: Friedl Czepa, Hans Holt, Hans Moser. *Mz.:* R. Stolz.
— KONȚERT BETHOVENA (*VLADIEK KORSAKOV*; *CONCERT DE BEETHOVEN*, U.R.S.S.; V. Smidtgof, M. Gavronski); Cu: V. Gardin, A. Larikov, A. Melnikov.
— LAND WITHOUT MUSIC (*ȚARA FĂRĂ MUZICĂ*, A.; Walter Ford); Cu: Richard Tauber, Jimmy Durante, Diane Napier.

Scanned with OKEN Scanner

— LIMELIGHT (*CÎNTĂREŢUL TRISTEŢII SALE*, A.; Herbert Wilcox); Cu: Anna Neagle, Arthur Tracy.
— MĂDCHEN IN WEISS (*PENSIONUL ŢARINEI*, G.; Victor Janson); Cu: Maria Cebotari, Ivan Petrovitsch, Georg Alexander, Hilde von Stolz.
— MARINELLA* (F.; Pierre Caron); Cu: Tino Rossi, Yvette Lebon, Carette.
— MARTHA (G.; Karl Anton); Cu: Karla Spletter, Helge Roswaenge, Fritz Kampers. *Mz.:* Friedrich von Flotow
— MORENA CLARA (S. Florian Rey); Cu: Imperio Argentina, Manuel Luna, Manuel Ligero.
— MOZART; WHOM THE GODS LOVE* (*PE CINE IUBESC ZEII*, A; Basil Dean); Cu: Liane Haid, Victoria Hooper, Stephen Hagaard, John Loder.
— MUSIC LAND (*ÎN ŢARA MUZICII*, S.U.A.; Walt Disney; a.).
— NATALKA-POLTAVKA* (U.R.S.S.; I. Kavaleridze); Cu: K. Osmialovskaia, G. Maniko. *Mz.:* N. Lîsenko.
— ONE IN A MILLION* (*PRINŢESA PATINAJULUI*, S.U.A.; Sidney Lanfield); Cu: Sonja Henie, Don Ameche, Adolphe Menjou, Fraţii Ritz.
— PAGLIACCI * (*VIAŢĂ DE CLOVN*, A.; Karl Grune); Cu: Richard Tauber, Steffi Duna. *Mz.:* R. Leoncavallo.
— PIGSKIN PARADE (*PARADA DE LA P.*, S.U.A.; David Butler); Cu: Judy Garland, Betty Grable, Jack Halley.
— The POOR LITTLE RICH GIRL * (*SĂRACA FETIŢĂ BOGATĂ*, S.U.A.; Irving Cummings); Cu: Alice Faye, Shirley Temple, Gloria Stuart, Jack Halley, George Murphy.
— PREMIERE * (*PREMIERA*, Au.; Geza von Bolvary); Cu: Zarah Leander, Theo Lingen, Attila Hörbiger, Karl Martell.
— The ROBBERY SYMPHONY * (*SIMFONIA BRIGANZILOR*, A.; Friederich Feher); Cu: Magda Schneider, Françoise Rosay, Hans Feher.
— ROSE MARIE * (S.U.A.; W.S.Van Dyke); Cu: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy, James Stewart. *Mz.:* R. Friml.
— SAN FRANCISCO * (*ORAŞUL PĂCATELOR*, S.U.A.; W.S.Van Dyke); Cu: Jeanette MacDonald, Clark Gable, Spencer Tracy, Jack Holt.
— SCHLOSS IN FLANDERN (*ROMANŢA IUBIRII*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Martha Eggerth, Paul Hartmann, Georg Alexander.
— SCHLUSSAKKORD (*SIMFONIA IX-A*, G.; Detlef Sierck); Cu: Lil Dagover, Willy Birgel, Maria von Tasnady, Theodor Loos.
— SHOW BOAT * (*MAGNOLIA*, S.U.A.; James Whale); Cu: Irene Dunne, Allan Jones, Paul Robeson, Helen Morgan.
— SING BABY, SING (*DRAGOSTE ÎN CULISE*, S.U.A.; Sidney Lanfield); Cu: Alice Faye, Adolphe Menjou, Tony Martin, Fraţii Ritz.

Scanned with OKEN Scanner

— SINGING KID (*INIMILE NOASTRE PLÎNG*, S.U.A.; William Keighley); Cu: Al Jolson.
— SPORTSZERELEM (*ȚIGANE TU MI-AI GHICIT DUREREA*, U.; Laszlo Kardos); Cu: Ferenc Delly, Ibolya Kondor, Edith Zeisler.
— STRIKE ME PINK (*HOLLYWOOD MELODY 1937*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Eddie Cantor, Sally Eilers, „Goldwin Girls".
— SWING TIME * (*SWING*, S.U.A.; George Seaton); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers, Victor Mature (Premiul „Oscar" 1936, pentru muzică). *Mz.:* Jerome Kern.
— TERANG BULAN (*CLAR DE LUNĂ*, Ind.; Alfred Balling).
— THAT GIRL FROM PARIS (*ADIO PARIS! SALUT NEW YORK!*, S.U.A.; Raoul Walsh); Cu: Lily Pons, Gene Raymond, Jack Oakie, Lucille Ball, Mischa Auer.
— THREE SMART GIRLS * (*TREI FETE DULCI*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Deanna Durbin, Ray Milland, Mischa Auer.
— TOI C'EST MOI (*SPUNE-MI CINE EȘTI*, F.; René Guissart); Cu: Pills și Tabet, Claude May, Junie Astor, Baron Fils, Saturnine Fabre.
— TRUXA (G.; Hans Zerlett); Cu: La Jana, Hans Söhnker, Mady Rahl, Rudolf Klein-Rogge.
— ȚIRK * (*CIRCUL*, U.R.S.S.; Grigori Aleksandrov); Cu: Liubov Orlova, S.Stoliarov. *Mz.:* Isaak Dunaevski.
— UND DU MEIN SCHATZ, FÄHRST MIT * (*FEMEIA ÎN FRAC*, Au.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Hans Söhnker, Alfred Abel, Oskar Sima.
— UNDER YOUR SPELL * (*SUBJUGAT DE TINE*, S.U.A.; Otto Preminger); Cu: Lawrence Tibett, Wendy Barrie.
— UN GRAND AMOUR DE BEETHOVEN * (*NEMURITOAREA IUBIRE*, F.; Abel Gance); Cu: Harry Baur, Jean-Louis Barrault, Annie Ducaux. *M.:* L. van Beethoven.
— UN MAUVAIS GARÇON (*BĂIETANA*, F.; Henri Decoin); Cu: Danielle Darrieux, Henri Garat.
— VIVERE * (I.; Guido Brignone); Cu: Tito Schipa, Caterina Boratto, Doris Duranti.
— VRATARI (*PORTARUL*, U.R.S.S.; Semen Timoșenko); Cu: G.Plujnik, T.Gureţkaia, L.Glazova. *Mz.:* I.Dunaevski.
— WO DIE LERCHE SINGT (*CÎNTECUL DIMINEȚII*, G.—U.—El.; Karl Lamac); Cu: Martha Eggerth, Hans Söhnker, Lucie Englisch.

1937

— A DAMSEL IN DISTRESS * (*VALETUL ȘI CONTESA*, S.U.A.; George Stevens); Cu: Fred Astaire, Joan Fontaine, Gracie Allen, George Burns.
— ALI-BABA GOES TO TOWN * (*ALI-BABA*; *CALIFUL DIN BAGDAD*, S.U.A.; David Butler); Cu: Eddie Cantor, Tony Martin, Shirley Temple, Sonja Henie, Frații Ritz.

Scanned with OKEN Scanner

— BOGATAIA NEVESTA * (*LOGODNICA BOGATĂ*, U.R.S.S.; Ivan Piriev); Cu: Marina Ladînina, F.Kurihin, Iuri Liubeznov, E.Bezghin. *Mz.:* Isaak Dunaevski.
— BROADWAY MELODY OF 1938 (*B.M. '38*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Eleanor Powell, Robert Taylor, Judy Garland, George Murphy.
— Le CHANTEUR DE MINUIT * (*CÎNTĂREȚUL DE LA MIEZUL NOPȚII*, F.; Leo Joannon); Cu: Jean Lumière, Corinna Luchaire, Ray Ventura.
— La CHASTE SUZANNE (*SUZANA*, F.; Andre Berthomieu); Cu: Meg Lemonnier, Henri Garat.
— CIN-CIN * (S.U.A.; William A. Seiter); Cu: Alice Faye, Shirley Temple, Robert Young.
— EVERY DAY'S A HOLIDAY * (*VACANȚĂ ÎN FIECARE ZI*, S.U.A.; Edward Sutherland); Cu: Mae West, Edmund Lowe.
— EVERYBODY SING * (*TOATĂ LUMEA CÎNTĂ*, S.U.A.; Edwin Marin); Cu: Judy Garland, Reginald Owen, Billie Burke, Lynne Carver, Allan Jones, Fanny Brice.
— FANNY ELSSLER (G.; Paul Martin); Cu: Lilian Harvey, Willy Birgel, Rolf Moebius.
— The FIREFLY * (*TARANTELA*, S.U.A.; Robert Z.Leonard); Cu: Jeanette MacDonald, Allan Jones, William Warren. *Mz.:* Rudolf Friml.
— Die FLEDERMAUS (*LILIACUL*, G.; Paul Verhoeven); Cu: Lida Baarova, Hans Söhnker, Friedl Czepa, Harald Paulsen, Georg Alexander. *Mz.:* Johann Strauss jr.
— GASPARONE (G.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Johannes Heesters, Oskar Sima. *Mz.:* Karl Millöcker.
— GOLD DIGGERS OF 1937 * (*AMERICA MELODY' '37*, S.U.A.; Lloyd Bacon, Busby Berkeley); Cu: Dick Powell, Joan Blondell, Glenda Farrell, Lee Dixon.
— HALKA * (*MIREASA PĂCATULUI*, P.; Julius Gardan); Cu: Ewa Bandrowska, W.Ladys Kiepura.
— The HIT PARADE (*PARADA SUCCESELOR*, S.U.A.; Guis Meins); Cu: Francis Langford.
— HITTING A NEW HIGH (*TINZÎND SPRE O NOUĂ CULME*, S.U.A.; Raoul Walsh); Cu: Lily Pons, Jack Oakie, Eric Blore, Ed.Everett Horton.
— HOLLYWOOD HOTEL * (S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: Dick Powell, Rosemary Lane, Benny Goodman.
— HUNDRED MEN AND A GIRL * (*O SUTĂ DE BĂIEȚI ȘI-O FATĂ*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Deanna Durbin, Adolphe Menjou, Mischa Auer, Leopold Stokowski.
— KARUSSEL (*ÎNCURCĂ-LUME*, G.; Alwin Elling); Cu: Marika Rökk, Georg Alexander.
— The KING AND THE CHORUS GIRL (*O AVENTURĂ LA PARIS*, S.U.A.; Mervyn Le Roy); Cu: Joan Blondell, Fernand Gravey, Jane Wyman, Ed.Everett Horton.
— La HABANERA * (G.; Detlef Sierck); Cu: Zarah Leander, Ferdinand Marian, Julia Serda.

Scanned with OKEN Scanner

— LIFE BEGINS IN COLLEGE (*CEI TREI SPORTIVI*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Fraţii Ritz, Joan Davis, Tony Martin, Gloria Stuart.
— LIFE OF THE PARTY (*TRUSTUL VESELIEI*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Gene Raymond, Hariette Hilliard, Victor Morre, Ann Miller.
— MAYTIME * (*S-AU CUNOSCUT ÎN LUNA MAI*, S.U.A.; Robert Z. Leonard); Cu: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy, John Barrymore. *Mz.:* Sigmund Romberg.
— MELODY FOR TWO (*MELODIE PENTRU DOI*, S.U.A.; Luis King); Cu: James Milton, Patricia Ellis, Donald O'Connor.
— MOONLIGHT SONATA * (*SONATA LUNII*, A. Lothar Mendes); Cu: Ignacy Paderewski, Charles Farrell, Marie Tempest.
— MUTTERLIED (*CÎNTEC DE LEAGĂN*, G.—I.; Carmine Gallone); Cu: Beniamino Gigli, Maria Cebotari, Hans Moser, Hilde Hildebrandt.
— Les NUITS DES PRINCES (*NOPŢI PRINCIARE*, F.; Vladimir Strijewsky); Cu: Käthe von Nagy.
— ON THE AVENUE * (*SCANDAL ÎN LUMEA BUNĂ*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Dick Powell, Madeleine, Carroll, Alice Faye, Fraţii Ritz. *Mz.:* Irving Berlin.
— PIENTRI WISZCEJ * (*ETAJUL CU BUCLUC*, P.; Leon Trystan); Cu: Helen Grosowna, Eugeniusz Bodo.
— PRENDS LA ROUTE! (*HOINARUL*, F.; Jean Boyer); Cu: Pills şi Tabet, Alerme, Colette Darfeuil, Claude May.
— READY, WILLING AND ABLE (*GATA, BUCUROS ŞI ÎNDEMÎNATIC*, S.U.A.; Ray Enright); Cu: Ruby Keeler, Lee Dixon.
— ROSALIE * (S.U.A.; W.S.Van Dyke); Cu: Eleanor Powell, Ilona Massey, Nelson Eddy. *Mz.:* Cole Porter.
— SHALL WE DANCE * (*INVITAŢIE LA DANS*, S.U.A.; Mark Sandrich); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers.
— SIEBEN OHRFEIGEN (*UN PARIU SENZAŢIONAL*, G.; Paul Martin); Cu: Lilian Harvey, Willy Fritsch, Oskar Sima.
— SINFONIE DI CUORE (*SIMFONIA INIMILOR*,I.; Carl Heinz-Martin); Cu: Beniamino Gigli, Isa Miranda.
— SNOW-WHITE AND THE SEVEN DWARFS * (*ALBĂ-CA-ZĂPADA ŞI CEI ŞAPTE PITICI*, S.U.A.; Walt Disney; a.). Premiat la Veneţia 1938.
— SOMETHING TO SING ABOUT (*CÎNT NUMAI PENTRU TINE*, S.U.A.; Victor Schertzinger); Cu: Marion Talley, Michael Bartlett, Corul „Hall Johnson", Trupa de balet Larry Caballos.
— THIN ICE * (*FLOARE DE GHEAŢĂ*, S.U.A.; Sidney Lanfield); Cu: Sonja Henie, Tyrone Power.
— The THREE MAXIM'S (*CEI 3 DE LA MAXIM*,A.; Herbert Wilcox); Cu: Anna Neagle, Tullio Carminati, Gracie Fields.
— TROUBLE IN TEXAS (*DANSATOAREA DIN TEXAS*, S.U.A.; Ray.H.Bradbury) Cu: Tex Ritter, Rita Hayworth.

Scanned with OKEN Scanner

— VIKI (U.; Márton Keleti); Cu: Rozsi Bársony, Pál Jávor, Lili Berky, Manyi Kiss.
— VOGUES 1938 (*PENTRU DUMNEAVOASTRĂ DOAMNĂ*, S.U.A.; Irving Cummings); Cu: Warner Baxter, Joan Bennett, Helen Vinson, Mischa Auer.
— WAIKIKI WEDDING (*HAVAIANA*, S.U.A.; Frank Tuttle); Cu: Bing Crosby, Martha Raye, George Barbier.
— WENN FRAUEN SCHWEIGEN * (*CÎND FEMEILE TAC*, G.; Fritz Krichhoff); Cu: Johannes Heesters, Hansi Knoteck, Friederich Kramer, Fita Benkhoff.
— WHEN YOU'RE IN LOVE * (*SERENADA*, S.U.A.; Robert Riskin); Cu: Grace Moore, Cary Grant.
— YOU CAN'T HAVE EVERYTHING (*PARADA NEBUNILOR*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Alice Faye, Tony Martin, Don Ameche, Frații Ritz.
— ZAPOROJEȚ ZA DUNAEM (*ZAPOROJENII DE DINCOLO DE DUNĂRE*, U.R.S.S.; I.Kavaleridze); Cu: N.Gluhonina, S.Skurat. *Mz.*: S. Gulak-Artemovski.
— ZAUBER DER BOHEME; Le CHARME DE LA BOHÈME * (*FARMECUL BOEMEI*, G.—F.; Geza von Bolvary); Cu: Martha Eggerth, Jan Kiepura, Paul Kemp, Theo Lingen. *Mz.*: Robert Stolz.

1938

— ALEXANDER'S RAGTIME BAND * (*RAPSODIA DIABOLICĂ*, S.U.A.; Henry King); Cu: Alice Faye, Don Ameche, Tyrone Power, Al Jolson. *Mz.*: I. Berlin.
— The BIG BROADCAST OF 1938 (*MAREA EMISIUNE RADIOFONICĂ '38*, S.U.A.; Mitchell Leisen); Cu: W.C.Fields, Martha Raye, Bob Hope, Dorothy Lamour.
— Der BLAUFUCHS (*VULPEA ALBASTRĂ*, G.; Viktor Tourjansky); Cu: Zarah Leander, Willy Birgel, Paul Hörbiger.
— BROADWAY SERENADE (*DRAGOSTEA MEA TE CHEAMĂ*, S.U.A.; Robert Z.Leonard); Cu: Jeanette MacDonald, Lew Ayres. *Mz.*: S. Romberg; *Cr.*: B. Berkeley.
— CAPRICCIO (G.; Karl Ritter); Cu: Lilian Harvey, Viktor Staal, Paul Kemp.
— CAREFREE * (*AMANDA*, S.U.A.; Mark Sandrich); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers. *Mz.*: Irving Berlin.
— CHI E PIU FELICE DI ME? * (*CINE E MAI FERICIT CA MINE?*, I.; Guido Brignone); Cu: Tito Schipa, Caterina Boratto.
— The COWBOY FROM BROOKLYN * (*BROADWAY, STRADA NOROCULUI*, S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: Dick Powell, Priscilla Lane, Pat O'Brien, Ann Sheridan.
— EINE NACHT IN MAI * (*OPERETA FĂRĂ NUME*, G.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Viktor Staal, Oskar Sima, Karl Schönbock.
— ES LEUCHTEN DIE STERNE (*CÎND STELELE STRĂLUCESC*, G.; Hans H. Zerlett); Cu: La Jana, Carla Rust, Lil Dagover, Anny Ondra, Jenny Jugo, Gustav Froelich, Willi Forst.

Scanned with OKEN Scanner

— GARDEN OF THE MOON * (*MAHARADJAHUL, DIN HOLLYWOOD*, S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: John Payne, Margaret Lindsay.
— The GIRL OF THE GOLDEN WEST * (*SEÑORITA*, S.U.A.; Robert. Z. Leonard); Cu: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy, Walter Pidgeon. *Mz.*: Sigmund Romberg.
— GIUSEPPE VERDI (*IUBIRILE LUI V.*, I.; Carmine Gallone); Cu: Fosco Giacchetti, Gaby Morlay, Beniamino Gigli, Tito Gobbi, Maria Cebotari.
— GOLD DIGGERS IN PARIS * (*PARIS MELODY '39*, S.U.A.; Busby Berkeley, Ray Enright); Cu: Rudy Vallee, Rosemary Lane, Hugh Herbert,
— The GOLDWIN FOLLIES * (*REVISTA REVISTELOR*, S.U.A ; George Marshall); Cu: Vera Zorina, Adolphe Menjou, Fraţii Ritz. *Mz.*: George Gershwin.
— The GREAT WALTZ * (*VALSUL NEMURITOR*, S.U.A.; Julien Duvivier); Cu: Fernand Gravey, Louise Reiner, Miliza Korjus. *Mz.*: Johann Strauss.
— HAPPY LANDING * (*VRAJA ALBĂ*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu Sonja Henie, Don Ameche, Cesar Romero, Jean Hersholt, Ethel Merman.
— IMMER WENN ICH GLÜCKLICH BIN * *MAZURCA ALBASTRĂ*, Au.—G.; Karl Lamac); Cu: Martha Eggerth, Fritz van Dongen, Paul Hörbiger.
— IN OLD CHICAGO * (*FOCUL DIN C.; ÎN BĂTRÎNUL C.*, S.U.A.; Henry King, Bruce Huberstone); Cu: Alice Faye, Tyrone Power, Don Ameche.
— KENTUCKY MOONSHINE (*FRAŢII RITZ ŞOMERI*, S.U.A.; George Marshall); Cu: Fraţii Ritz, Tony Martin, Marjorie Weaver, John Carradine.
— LITTLE MISS BROADWAY (*VIAŢĂ DE ARTIST*, S.U.A.; Irving Cummings); Cu: Shirley Temple, Georg Murphy, Jimmy Durante, George Barbier.
— Les LUMIÈRES DE PARIS * (*LUMINILE PARISULUI*, F.; Richard Pottier); Cu: Tino Rossi, Conchita Montenegro, Carette.
— MAD ABOUT MUSIC (*O FETIŢĂ DELICIOASĂ*; *ÎMI PLACE SĂ CÎNT*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Deanna Durbin, Herbert Marshall, Gail Patrick.
— MARIONETTE (*MARIONETE*, I.; Carmine Gallone); Cu: Beniamino Gigli, Carla Rust.
— La MORT DU CYGNE * (*MOARTEA LEBEDEI*,F.; Jean Benoit-Levy, A.M.Epstein); Cu: Janine Charat, Yvette Chauvin, Mia Slavenska.
— MY LUCKY STAR * (*REGINA CARNAVALULUI*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Sonja Henie, Richard Green, Cesar Romero.
— NANON (G.; H.Meisch); Cu: Erna Saack, Johannes Heesters, Otto Gebuhr.
— NAPOLEON IST AN ALLEM SCHULD * (*NAPOLEON E DE VINĂ*, G.; Curt Goetz); Cu: C.G.,Else Mollendorff, Valerie von Martens, Paul Henckels, Eduard von Winterstein.

Scanned with OKEN Scanner

— NAPLES AU BAISER DU FEU * (*NEAPOLE SUB SĂRUTUL FOCULUI*, F.; Augusto Genina); Cu: Tino Rossi, Viviane Romance, Mireille Balin, Michel Simon.

— REBECCA OF SUNNY BROOK FARM (*DOMNIŞOARA VEDETĂ*, S.U.A.; Allan Dwan); Cu: Shirley Temple, Randolph Scott, Gloria Stuart, Jack Halley, Bill Robinson.

— ROOM SERVICE* (*PANICĂ ÎN HOTEL*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Harpo, Chico şi Grucho Marx, Ann Miller, Lucille Ball.

— La ROUTE ENCHANTÉE (*DRUMUL FERICIT*,F.; Pierre Caron); Cu: Charles Trenet, Marguerite Moreno, Catherine Fonteney, Carette.

— SALLY, IRENE AND MARY * (*S., I. ŞI M.*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Alice Faye, Tony Martin, Jimmy Durante.

— SOLO PER TE (*NUMAI PENTRU TINE*, I.; Carmine Gallone); Cu: Beniamino Gigli, Maria Cebotari, Hilde Hildebrandt.

— SUNSET IN VIENNA * (*AMURG ÎN VIENA*, A.; Herbert Wilcox); Cu: Anna Neagle, Lili Palmer, Tullio Carminati.

— SUSPIROS DE ESPAÑA * (*DRAGOSTE DE ŢIGANCĂ*, S.; Benito Perojo); Cu: Estrelita Castro, Roberto Rey, Miguel Liguero.

— SWEETHEARTS * (*SERENADA PRIMĂVERII*, S.U.A.; W.S.Van Dyke); Cu: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy.*Mz.:* Victor Herbert.

— TERRE DE FEU; TERRA DI FUOCCO * (*ULTIMUL SPECTACOL*, F. — I.; Marcel L'Herbier, Giorgio Ferroni); Cu: Tito Schipa, Mireille Balin, Marie Glory, Louise Carletti.

— THAT CERTAIN AGE * (*PRIMUL SĂRUT*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Deanna Durbin, Melvin Douglas, Nancy Carroll.

— UNDER WESTERN STARS (*SUB STELELE VESTULUI*, S.U.A.; Joe Kane); Cu: Roy Rogers, Smilley Burnette.

— UNSERE KLEINÉ FRAU (*UN DRAC DE FATĂ*, G.—I.; Paul Verhoeven); Cu: Käthe von Nagy, Albert Matterstock, Georg Alexander.

— A VARIÉTÉ CSILLAGAI (*PARADA VEDETELOR*, U.; József von Baky); Cu: Pál Jávor, Antal Páger, Árpád Latabár, Zoltán Várkonyi, Mariska Vizváry.

— VOLGA-VOLGA* (U.R.S.S.; Grigori Aleksandrov); Cu: Liubov Orlova, Igor Ilinski. *Mz.:* Isaak Dunaevski.

— WAKE-UP AND LIVE (*UN BĂIAT TIMID*, S.U.A.; Sidney Lanfield); Cu: Alice Faye, Ben Bernie, Patsy Kelly, Jack Halley.

Scanned with OKEN Scanner

— ACCORD FINAL (*TE-AM DORIT ÎNTR-O SEARĂ*, F.—El.; J.R. Bay); Cu Käthe von Nagy, Jules Berry, Georges Rigaud.
— ALLEGRO* (C.; Norman McLaren; a.).
— ARINKA* (U.R.S.S.; I. Muzîkant, N. Koşeverova); Cu: L. Emelianţeva, N. Konovalov.
— BABES IN ARMS* (*COPII ÎN LUPTĂ CU VIAŢA*, S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: Judy Garland, Mickey Rooney. *Mz.:* Roy Rodgers.
— BALALAIKA* (*BALALAICA*, S.U.A.; Reinhold Schunzel); Cu: Ilona Massey, Nelson Eddy. *Mz.:* S. Romberg.
— BEL AMI* (G.; Willi Forst); Cu: Willi Forst, Olga Tschechowa, Ilse Werner, Hilde Hildebrandt, Lizzy Waldmüller.
— La CANCION DE AIXA* (*CÎNTECUL AIŞEI*, S.; Florian Rey); Cu: Imperio Argentina, Manuel Luca.
— Il CARNEVALE DI VENEZIA* (*CARNAVAL LA VENEŢIA*, I.; Carmine Gallone); Cu: Toti Dal Monte, Junie Astor, Cesco Basseggio.
— DANSURI ROMÂNEŞTI* (R.; Ion Şahighian); Cu: Floria Capsali, Nutzi Dona.
— Le DANUBE BLEU (*DUNĂREA ALBASTRĂ*, F.; Emile-Edwin Reinert, Alfred Rode); Cu: Madeleine Sologne, Jose Noguero, Alfred Rode.
— EINE KLEINE NACHTMUSIK * (*MELODIA UNEI NOPŢI*, G.; Leopold Hainisch); Cu: Heli Finkenzeller, Hannes Stelzer, Christl Mardayn, G. Waldau. *Mz.:* Mozart.
— ES WAR EINE RAUSCHENDE BALLNACHT* (*NOAPTEA DESTINULUI*, G.; Carl Froelich); Cu: Zarah Leander, Hans Stüwe, Leo Slezak. (Premiat la Veneţia 1939). *Mz.:* Piotr Ilici Ceaikovski.
— EVERYTHING HAPPENS AT NIGHT* (*TOTUL SE ÎNTÎMPLĂ NOAPTEA*, S.U.A.; Irving Cummings); Cu: Sonja Henie, Ray Milland, Robert Cummings.
— The FIRST LOVE* (*PRIMUL BAL*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Deanna Durbin, Robert Stack.
— The GREAT VICTOR HERBERT* (*MELODIA IUBIRII*, S.U.A.; Andrew L. Stone); Cu: Allan Jones, Mary Martin, Walter Connolly.
— HALLO JANINE* (*ALO JANINE!*, G.; Carl Boese); Cu: Marika Rökk, Johannes Heesters, Madi Rahl, Erich Ponto.
— HOLLYWOOD CAVALCADE* (*CAVALCADA HOLLYWOODULUI*, S.U.A.; Irving Cummings); Cu: Alice Faye, Don Ameche, Buster Keaton, Al Jolson, Mack Sennett, Ben Turpin.
— HONOLULU (S.U.A.; Edward Buzzell); Cu: Eleanor Powell, Robert Young, Gracie Allen.
— The ICE FOLLIES OF 1939 (*CARNAVALUL ALB*, S.U.A.; Reinhold Schunzel); Cu: Joan Crawford, James Stewart, Lew Ayres, Lewis Stone.

Scanned with OKEN Scanner

— INS BLAUE LEBEN (*UN VIS SUB CER ALBASTRU* G.—I.; Augusto Genina); Cu: Lilian Harvey, Vittorio De Sica.
— INTERMEZZO* (S.U.A.; Gregory Ratoff); Cu: Leslie Howard, Ingrid Bergman, Ann Todd.
— JE CHANT (*CÎNT*, F.; Christian Stengel); Cu: Charles Trenet, Jeannine Darcey, Carette.
— Das LIED DER WÜSTE (*CÎNTECUL DEŞERTULUI*, G.; Paul Martin); Cu: Zarah Leander, Gustav Knut.
— The LITTLE PRINCESSE (*VISUL UNEI PRINŢESE*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Shirley Temple, Cesar Romero, Ian Hunter.
— LOUISE (F.; Abel Gance); Cu: Grace Moore, Georges Till, Ginette Leclerc. *Mz.:* Gustave Charpentier.
— MAN ABOUT TOWN (*VREAU SĂ-MI ÎNŞEL BĂRBATUL*, S.U.A.; Mark Sandrich); Cu: Dorothy Lamour Betty Grable, Jack Benny, Edward Arnold.
— MARIQUILLA TERREMOTO (*STEAUA DIN SEVILLA*, S.; Benito Perjo); Cu: Estrelita Castro.
— MENSCHEN VON VARIETE (*OAMENI DE VARIETEU*, G.; Josef von Baky); cu: La Jana, Attila Hörbiger, Hans Moser.
— The MIKADO* (*MIKADOUL*, A.; Victor Schertzinger); Cu: Kenny Baker, Jean Colin. *Mz.:* Gilbert şi Sullivan.
— O NOAPTE DE POMINĂ* (R.; Ion Şahighian); Cu: G. Timică, Dina Cocea, Costache Antoniu, Maria Wauwrina, Grigoraş Dinicu. *Mz.:* I. Vasilescu, P. Constantinescu.
— ON YOUR TOES (*VERA BARNOVA*, S.U.A.; Ray Enright); Cu: Eddie Albert, Vera Zorina, Gloria Dickson, Donald O'Connor.
— OPERNBALL (*VIENA CÎNTĂ, VIENA DANSEAZĂ*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Marte Harell, Paul Hörbiger, Heli Finkenzeller, Hans Moser, Theo Lingen.
— PARIS HONEYMOON* (*LUNA DE MIERE LA PARIS*, S.U.A.; Frank Tuttle); Cu: Bing Crosby, Franziska Gaal, Akim Tamiroff.
— RENATE IM QUARTETT* (*CVARTETUL RENATEI*, G.; Paul Verhoeven); Cu: Käthe von Nagy, Gustav Froelich, Attila Hörbiger, Johannes Riemann.
— ROSE OF WASHINGTON SQUARE* (*CÎND FELINARELE SE STING*, S.U.A.; Gregory Ratoff); Cu: Alice Faye, Tyrone Power, Al Jolson.
— RUMBA* (C.; Norman McLaren; a.).
— SCHERZO (C.; Norman McLaren; a.).
— SECOND FIDDLE* (*STEAUA NORDULUI*, S.U.A.; Sidney Lanfield); Cu: Sonja Henie, Tyrone Power, Rudy Vallee, Edna May Olivier. *Mz.:* Irving Berlin.
— SERENADE (*SERENADA*, F.; Jean Boyer); Cu: Lilian Harvey, Louis Jouvet, B. Lancret. *Mz.:* F. Schubert.
— Il SOGNO DI BUTTERFLY; PREMIERE DI BUTTERFLY* (*VISUL DOAMNEI BUTTERFLY*, I.—G.; Carmine Gallone); Cu: Maria Cebotari, Fosco Giachetti, Vittorio De Sica (I.); Lucie Englisch, Paul Kemp (G.). *Mz.:* Giacomo Puccini.

Scanned with OKEN Scanner

— SOROCINSKAIA IARMARKA* (*TÎRGUL DIN SOROCINSK*, U.R.S.S.; Nikolai Ekk); Cu: V. Ivaşeva, N. Korotkevici, I. Dunaiski. *Mz.:* I. Stoliar.
— The STORY OF VERNON AND IRENE CASTLE* (*FARANDOLA*, S.U.A.; H. C. Potter); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers.
— THREE MUSKETEERS (*CEI TREI MUŞCHETARI*, S.U.A.; Allan Dwan); Cu: Fraţii Ritz, Don Ameche, Gloria Grahame, Lionel Atwill.
— THREE SMART GIRLS GROW-UP* (*FETIŢELE AU CRESCUT*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Deanna Durbin, Robert Cummings.
— TRAKTORISTÎ* (*TRACTORIŞTII; PENTRU OCHII TĂI FRUMOŞI*, U.R.S.S.; Ivan Pîriev); Cu: Marina Ladînina, Nikolai Kriucikov, Boris Andreev.
— UNSTERBLICHER WALZER* (*REGELE VALSULUI*, Au.; E. W. Emo); Cu: Friedl Czepa, Maria Andergast, Dagny Servaes, Paul Hörbiger, Hans Holt.
— Der VORHANG FÄLLT (*CADE CORTINA*, G.; Georg Jacoby); Cu: Annelise Uhlig, Gustav Knuth, Rudolf Fernau.
— WIR TANZEN UM DIE WELT (*DANSĂM ÎN JURUL LUMII*, G.; Karl Anton); Cu: Carola Höhn, Charlotte Thiele, Carl Radatz, Irene von Meyendorff.
— The WIZARD OF OZ* (*VRĂJITORUL DIN OZ*, S.U.A.; Victor Fleming); Cu: Judy Garland, Bert Lahr, Margaret Hamilton, Frank Morgan, Jack Halley.
— WLOCZEGI (*VAGABONZII DIN LEOPOL*, P.; Michael Waszynsky); Cu: Stanislas Sielanski.
— ZOLOTOI KLIUCIK* (*CHEIŢA DE AUR*, U.R.S.S.; Aleksandr Ptuşko); Cu: A. Şciaghin, S. Martinson, Nikolai Bogoliubov, G. Uvarov, O. Şaganova-Obrazţova. *Mz.:* L. Şvarţ.

1940

— A LITTLE BIT OF HEAVEN* (*UN COLŢIŞOR DE RAI*, S.U.A.; Andrew L. Martin); Cu: Gloria Jean, Robert Stack, Hugh Herbert.
— AMAMI ALFREDO! (*TRAVIATA*, I.; Carmine Gallone); Cu: Maria Cebotari, Claudio Gora, Lucie Englisch, Paolo Stoppa.
— ARGENTINA NIGHTS (*TREI BĂIEŢI FRUMOŞI*, S.U.A.; Albert S. Rogell); Cu: Fraţii Ritz, Surorile Andrews.
— BOCCACCIO (I.; Marcello Albani); Cu: Clara Calamai, Silvana Jachino.
— The BOYS FROM SYRACUSA* (*BĂIEŢII VESELI DIN SIRACUZA*, S.U.A.; Edward Sutherland); Cu: Allan Jones, Rosemary Lane, Martha Raye. *Mz.:* R.Rodgers.
— BROADWAY MELODY OF 1940* (*DANSEZ PENTRU TINE; MELODIILE BROADWAYULUI*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Fred Astaire, Eleanor Powell, George Murphy. *Mz.:* Cole Porter.

Scanned with OKEN Scanner

— La CANZONE RUBATA (*PRINȚESA JAZULUI*, I.; Max Neufeld); Cu: Vivi Gioi, Nino Taranto, Sandro Ruffini.
— CASA LONTANA (*CASA ÎNDEPĂRTATĂ*, I.; Johannes Meyer); Cu: Beniamino Gigli, Orietta Fiume.
— CHRISTMAS IN JULY (*CRĂCIUN ÎN IULIE*, S.U.A.; Preston Sturges); Cu: Dick Powell, Ellen Drew, Raymond Walburn.
— DANKO PISTA* (*DRAGOSTE DE ȚIGAN*, U.; László Kalmár); Cu: Pál Jávor, Erzsi Simon.
— DOWN ARGENTINE WAY (*ÎN DRUM SPRE ARGENTINA*, S.U.A.; Irving Cummings); Cu: Betty Grable, Carmen Miranda, Don Ameche.
— FALSTAFF IN WIEN (*DRAGOSTE ÎN MI BEMOL*, G.; Leopold Hainisch); Cu: Paul Hörbiger, Hans Nielsen, Wolf Albach-Retty.
— GITANILLA (*ȚIGĂNCUȘA*, S.; Fernando Delgado); Cu: Estrelita Castro, Juan de Orduna.
— GÜL BABA (U.; Kálmán Nádasdy); Cu: Pál Jávor, Zita Szeleczky, Zoltán Makláry.
— HERZ MODERN MÖBLIERT* (*FETE DIN BALET*, G.; Theo Lingen); Cu: Gustav Froelich, Hilde Krahl, Gusti Huber, T. L.
— The HIT PARADE OF 1941 (*PARADA SUCCESELOR '41*, S.U.A.; John H. Auer); Cu: Kenny Baker, Ann Miller, Francis Langford, Patsy Kelly.
— IF I HAD MY WAY (*CÎNTAȚI CU NOI*, S.U.A.; David Butler); Cu: Bing Crosby, Gloria Jean.
— IRENE (S.U.A.; Herbert Wilcox); Cu: Anna Neagle, Ray Milland, Roland Young.
— IT'S A DATE (*PRIMA DECEPȚIE*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Deanna Durbin, Kay Francis, Walter Pidgeon.
— KONȚERT NA EKRANE (*CONCERT PE ECRAN*, U.R.S.S.; S. Timoșenko; c.); Cu: I. Moskvin, Nikolai Cerkasov, V. Davîdova, E. Dudinskaia, Serghei Obrazțov, L. Utiosov.
— KONȚERT-VALS (*CONCERT VALS*, U.R.S.S.; I. Trauberg, M. Dubson; c.) Cu: I. Kozlovski, David Oistrah, O. Lepeșinskaia.
— KORA TERRY* (G.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Willi Quadflieg, Josef Sieber.
— Der LIEBE AUGUSTIN (*CÎNTĂREȚUL POPORULUI*, Au.—G.; E. W. Emo); Cu: Paul Hörbiger, Maria Andergast, Hilde Weissner, Michael Bohnen, Rudolf Prack.
— LIUBIMAIA DEVUȘKA (*FATA PREFERATĂ*, U.R.S.S.; Ivan Pîriev); Cu: Marina Ladînina, V. Sanaev, F. Ranevskaia, M. Iaroțkaia. *Mz.:* L. Șvarț.
— MELODY RANCH (*FERMA MUZICII*, S.U.A.; Joseph Santley); Cu: Gene Autry, Ann Miller.

Scanned with OKEN Scanner

— MOIA LIUBOV* (*IUBIREA MEA*, U.R.S.S.; V. Korș-Sablin); Cu: Lidia Smirnova, Ivan Pereverzev, V. Ciobur. *Mz.:* Isaak Dunaevski.
— MUSIC IN MY HEART (*MUZICĂ ÎN INIMA MEA*, S.U.A.; Joseph Santley); Cu: Rita Hayworth, Tony Martin.
— MUZÎKALNAIA ISTORIA (*POVESTE MUZICALĂ*, U.R.S.S.; A. Ivanovski, G. Rappaport); Cu: Serghei Lemeșev, N. Konovalov, Z. Fedorova.
— NEW MOON (*LUNĂ NOUĂ*, S.U.A.; Frank Borzage); Cu: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy. *Mz.:* S.Romberg.
— NO, NO NANETTE (S.U.A.; Herbert Wilcox); Cu: Anna Neagle, Roland Young, Victor Mature.
— NO TIME FOR COMEDY (*NU-I TIMP DE GLUMĂ*, S.U.A.; Wiliam Keighley); Cu: Rosalind Russell, James Stewart, Charlie Ruggles.
— ONE NIGHT IN THE TROPICS (*O NOAPTE LA TROPICE*, S.U.A.; Edward Sutherland); Cu: Allan Jones, Nancy Kelly. *Mz.:* Jerome Kern.
— OPERETTE* (*OPERETA*, Au.; Willi Forst); Cu: W. F., Maria Holst, Dora Komar.
— PANAMA HATTIE (*PĂLĂRIUȚĂ PANAMA*, S.U.A.; Norman Z. McLeod); Cu: Ben Blue, Red Skelton, Dan Dailey, Lena Horne.
— PHANTASIA (*FANTEZIE*, S.U.A.; Walt Disney; a.)
— PINOCCHIO* (S.U.A.; Walt Disney; a.).
— The PROUD VALLEY (*VALEA MÎNDRĂ*, A.; Pen Tennyson); Cu: Paul Robeson, Ed. Chapman.
— RIDI PAGLIACCIO (*RÎZI PAIAȚĂ*, I.; Camillo Mastrocinque); Cu: Fosco Giachetti, Laura Solari, Elli Parvo, Otello Tosso. *Mz.:* Ruggiero Leoncavallo.
— ROAD TO SINGAPORE (*DANSATOAREA DIN S.*; *DRUMUL SPRE S.*, S.U.A.; Victor Schertzinger); Cu: Bing Crosby, Dorothy Lamour, Bob Hope.
— ROSEN IN TIROL (*UN VALS DE ODINIOARĂ*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Marte Harell, Hans Moser, Johannes Heesters, Theo Lingen.
— SECOND CHORUS* (*AL DOILEA REFREN*, S.U.A.; H. C. Potter); Cu: Fred Astaire, Paulette Godard, Burgess Meredith.
— SPRING PARADE* (*PARADA PRIMĂVERII*, S.U.A. Henry Koster); Cu: Deanna Durbin, Robert Cummings, Szöke Szakall, Mischa Auer. *Mz.:* Robert Stolz.
— STERN VON RIO* (*STEAUA DIN R.*, G.; Karl Anton); Cu: La Jana, Gustav Diessl.
— STRIKE UP THE BAND* (*SĂ NE FACEM O ORCHESTRĂ*, S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: Judy Garland, Bing Crosby, Paul Whiteman.
— SVETLÎI PUTI (*CALEA LUMINOASĂ*, U.R.S.S.; Grigori Aleksandrov); Cu: Liubov Orlova, Evgheni Samoilov, E. Tiapkina, V. Volodin. *Mz.:* Isaak Dunaevski
— THERE'S MAGIC IN MUSIC (*FARMECUL MUZICII*, S.U.A.; Andrew L. Stone); Cu: Susan Foster, Allan Jones, Margaret Lindsay.

Scanned with OKEN Scanner

— TOO MANY GIRLS (*PREA MULTE FETE*, S.U.A.; George Abbott); Cu: Lucille Ball, Ann Miller, Desi Arnaz, Richard Carbon.
— TOSCA* (I.; Jean Renoir, Karl Koch); Cu: Imperio Argentina, Michel Simon, Rossano Brazzi. *Mz.:* G.Puccini.
— VERTIGINE (*AMEȚEALA*, I.; Guido Brignone); Cu: Tito Gobbi, Beniamino Gigli, Camilla Horn.
— WIENER GESCHICHTEN* (*POVESTIRI VIENEZE*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Marte Harell, Paul Hörbiger, Hans Moser.

1941

— ALOMA OF THE SOUTH SEAS* (*ALOMA*, S.U.A.; Alfred Santell); Cu: Dorothy Lamour, John Hall.
— ANTON IVANOVICI SERDITSIA* (*CÎNTECUL PRIMĂVERII*, U.R.S.S.; A. Ivanovski); Cu: L. Țelikovskaia, N. Konovalov, Pavel Kadocinikov.
— ARMIANSKI KINOKONȚERT (*CONCERT CINEMATOGRAFIC ARMEAN*, U.R.S.S.; P. Barhudarian; c.).
— BABES ON BROADWAY* (*COPIII DE PE BROADWAY*, S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: Judy Garland, Mickey Rooney.
— BOKSERÎ (*CAMPIONUL BOXULUI*, U.R.S.S.; V. Gonciukov); Cu: V. Doronin, D. Sagal.
— BORN TO SING (*NĂSCUT PENTRU A CÎNTA*, S.U.A.; Edward Ludwig); Cu: Larry Nunn, Virginia Weidler, Leo Gorcey, Ray McDonald.
— BRUDERLEIN FEIN (*UN VIS VIENEZ*, Au.—G.; Hans Thiming); Cu: Marte Harell, Paul Hörbiger, Hans Holt.
— The CHOCOLATE SOLDIER (*SOLDATUL DE CIOCOLATĂ*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Nelson Eddy, Rise Stevens. *Mz.:* Oskar Strauss.
— EGY TÁL LENCSE* (*ȘOAPTE DE IUBIRE*, U.; Zoltán Farkas); Cu: Pál Jávor, Katalin Karády.
— FILM-KONȚERT; UZBEKSKI KINOKONȚERT (*CONCERT CINEMATOGRAFIC UZBEK*, U.R.S.S.; L, Akzamov; c.).
— FRAU LUNA* (*COANA LUNA*, G.; Theo Lingen); Cu: Theo Lingen, Lizzi Waldmüller, Georg Alexander Irene von Meyendorff. *Mz.:* Paul Linke.
— The GREAT AMERICAN BROADCAST* (*CAVALCADA JAZULUI*, S.U.A.; Archie Mayo); Cu: Alice Faye, John Payne, Jack Oakie, Cesar Romero.
— HÁRY JÁNOS (U.; Frigyes Bán); Cu: Antal Páger, Margit Dayka, Kato Berczy.
— HELLZAPOPPIN* (S.U.A.; H. C. Potter); Cu: Chick Johnson, Ole Olsen, Martha Raye, Mischa Auer.
— HENNES MELODI (*CÎNTECUL EI*, Su.; Thor L. Brooks); Cu: Sonia Wiegert.

Scanned with OKEN Scanner

— IMMER NUR DU (*TOTUL PENTRU TINE*, G.; Karl Anton); Cu: Dora Komar, Johannes Heesters, Fita Benkhoff, Paul Kemp.
— IT STARTED WITH EVE (*ETERNA EVĂ*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Deanna Durbin, Charles Laughton, Robert Cummings.
— KINOKONȚERT 1941 GODA (*VARIETE CONCERT*, U.R.S.S.; I. Menaker, A. Minkin; c.).
— LADY BE GOOD* (*FII BUNĂ DOAMNĂ!*, S.U.A. Norman Z. McLeod); Cu: Eleanor Powell, Red Skelton, Robert Young, Dan Dailey. *Mz.:* Jerome Kern.
— LARANINNA PA VIFT* (*ALFABETUL DRAGOSTEI*, Su.; Borje Larsson); Cu: Karin Eklund.
— LAS VEGAS NIGHTS* (*NOPȚILE DIN L. V.*, S.U.A.; Ralph Murphy); Cu: Bert Wheeler, Constance Moore. Frank Sinatra, Rommy Dorsey.
— The MELODY MASTER (*MAESTRUL MELODIEI*, S.U.A.; Reinhold Schuntzel); Cu: Ilona Massey, Alan Curtis, Albert Bassermann. *Mz.:* Franz Schubert.
— Los MILLONES DE POLICHINELLA (*NE-AM ÎNTLNIT ÎN MIEZ DE NOAPTE*, S.; Gonzales G. Delgras); Cu: Marta Santaolalla, Manuel Luna, Luis Pena.
— MONTMARTRE SUR SEINE (*M. PESENA*, F.; Georges Lacombe); Cu: Edith Piaf, Jean-Louis Barrault, Henri Vidal, Paul Meurisse, Sylvie.
— MOON OVER MIAMI (*LUNA PESTE MIAMI*, S.U.A.; Walter Lang); Betty Grable, Hermes Pan, Jack Halley.
— NICE GIRL (*CÎND DRAGOSTEA ÎNFLOREȘTE*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Deanna Durbin, Franchot Tone, Robert Stack, Walter Huston.
— The PIONEERS (*PIONIERII VESTULUI*, S.U.A.; Al Herman); Cu: Tex Ritter.
— Le PREMIER RENDEZ-VOUS (*PRIMA IUBIRE*, F.; Henry Decoin); Cu: Danielle Darrieux, Louis Jourdan, Fernand Ledoux.
— Il RE SI DIVERTE* (*RIGOLETTO*, I.; Mario Bonnard); Cu: Michel Simon, Rossano Brazzi, Marie Mercader, Doris Duranti. *Mz.:* Giuseppe Verdi.
— RIDING ON A RAINBOW (*CĂLĂRIND PE UN CURCUBEU*, S.U.A.; Lew Landers); Cu: Gene Autry, Smilley Burnette.
— ROAD TO ZANZIBAR (*DRUMUL SPRE Z.*, S.U.A.; Victor Schertzinger); Cu: Bing Crosby, Dorothy Lamour, Bob Hope.
— ROMANCE DE PARIS (*ROMANȚA PARISULUI*, F.; Jean Boyer); Cu: Charles Trenet, Yvette Lebon, Jean Tissier, Sylvie.
— ROSSINI (I.; Mario Bonnard); Cu: Nino Besozzi, Paolo Barbara, Paolo Stoppa.
— SARASATE* (S.; Richard Busch); Cu: Alfred Mayo, Margherita Carosio, Luchy Soto.

Scanned with OKEN Scanner

— Die SCHWEDISCHE NACHTIGALL (*PRIVIGHETOAREA NORDULUI*, G.; Peter Paul Brauer); Cu: Ilse Werner, Karl Ludwig-Diehl, Joachim Gottschalk.
— SERDȚA CETÎRIOH* (*PATRU INIMI*, U.R.S.S.; K. Iudin); Cu: L. Țelikovskaia, Evgheni Samoilov, V. Serova. *Mz.:* Iuri Miliutin.
— La SONNAMBULA (*SOMNAMBULA*, I.; Piero Ballerini); Cu: Germana Paolieri, Roberto Villa. *Mz.:* V.Bellini.
— SUNNY (S.U.A.; Herbert Wilcox); Cu: Anna Neagle, Ray Bolger. *Mz.:* Jerome Kern.
— SUN VALLEY SERENADE* (*SERENADA DIN VALEA SOARELUI*, S.U.A.; H. Bruce Humberstone); Cu: Sonja Henie, John Payne, Lynn Barie.
— SVINARKA I PASTUH (*S-AU ÎNTÎLNIT LA MOSCOVA*, U.R.S.S.; Ivan Pîriev); Cu: Marina Ladînina, Nikolai Kriucikov. *Mz.:* Tihon Hrennikov.
— SWING IT MAGISTREN! (*SWING MAESTRE!*, Su.; Schamyl Baumann); Cu: Alice Babs-Nilsson.
— TOM, DICK AND HARRY (*TREI BĂIEȚI ȘI-O FERICIRE*, S.U.A.; Garson Kanin); Cu: Ginger Rogers, George Murphy, Alan Marshall.
— TOO MANY BLONDES (*PREA MULTE BLONDE*, S.U.A.; Thornton Freeland); Cu: Rudy Vallee, Helen Parish.
— Le VALET MAÎTRE* (*VALETUL CONTESEI*, F.; Paul Mesnier); Cu: Henri Garat, Elvira Popesco, Mihalesco.
— Der WEG INS FREIE (*CALEA TRIUMFULUI*, G.; Rolf Hansen); Cu: Zarah Leander, Hans Stüwe.
— YOU'LL NEVER GET RICH* (*NU VEI FI NICIODATĂ BOGAT*, S.U.A.; Sidney Lanfield); Cu: Rita Hayworth, Fred Astaire. *Mz.:* Co'e Porter.
— ZIEGFELD GIRL* (*FATA DE LA Z.*, S.U.A.; Robert Z. Leonard); Cu: Lana Turner, Hedy Lamarr, Judy Garland, James Stewart.

1942

— ALWAYS IN MY HEART* (*TU EȘTI DE-A PURURI ÎN INIMA MEA*, S.U.A.; Jo Graham); Cu: Gloria Waren, Kay Francis, Walter Huston.
— BAMBI* (S.U.A.; Walt Disney; a.).
— CABIN IN THE SKY (*UN COLȚIȘOR DE CER*, S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Ethel Waters, Lena Horne, Louis Armstrong.
— CAIRO (S.U.A.; W. S. Van Dyke); Cu: Jeanette MacDonald, Robert Young, Ethel Waters.
— CAPRICES* (*CAPRICII*, F.; Léo Joannon); Cu: Danielle Darrieux, Albert Préjean.
— La CONDESA MARIA (*CONTESA M.*, S.; Gonzalo Del Gras); Cu: Marta Santaolalla.
— ESTÉLYIRUHA KÖTELEZŐ (*CÎNT PENTRU TINE*, U.; László Cserépy, Árpád Horváth); Cu: Pál Jávor, Pethes Sandor, Rethy Eszter.

Scanned with OKEN Scanner

— La FAUSSE MAÎTRESSE* (*PRIETENĂ DE OCAZIE*, F.; André Cayatte); Cu: Danielle Darrieux, Bernard Lancret, Alerme.
— FIÈVRES* (*UN CÎNTEC PENTRU TINE*, F.; Jean Delannoy); Cu: Tino Rossi, Madeleine Sologne.
— FOOTLIGHT SERENADE (*SERENADĂ LA LUMINA RAMPEI*, S.U.A.; Gregory Ratoff); Cu: Betty Grable, John Payne, Victor Mature.
— FOR ME AND MY GAL* (*PENTRU MINE ŞI PRIETENUL MEU*, S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: Gene Kelly, Martha Eggerth, Judy Garland.
— FREDERICA* (F.; Jean Boyer); Cu: Charles Trenet, Elvira Popesco, Jacqueline Gauthier.
— FUGA A DUE VOCI* (*ACTELE VĂ ROG*, I.; Lodovico Bragaglia); Cu: Gino Bechi, Paolo Stoppa, Irasema Dillian.
— HAB' MICH LIEB (*IUBEŞTE-MĂ*, G.; Harald Braun); Cu: Marika Rökk, Viktor Staal.
— HOLIDAY INN* (*HANUL MELODIILOR*, S.U.A.; Mark Sandrich); Cu Bing Crosby, Fred Astaire, Marjorie Raynolds. (Pr. „Oscar" 1942, pentru muzică). *Mz.*: I.Berlin.
— ICE LAND* (*ŢINUTUL DE GHEAŢĂ*, S.U.A.; H. Bruce Humberstone); Cu: Sonja Henie, John Payne.
— I MARRIED AN ANGEL (*MĂ CĂSĂTORESC CU UN ÎNGER*, S.U.A.; W. S. Van Dyke); Cu: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy. *Mz.*: Roy Rodgers.
— JELMEZBÁL (*BAL MASCAT*, U.; Endre Rodriguez); Cu: Eva Szörenyi, Andor Ajtay.
— KONŢERT FRONTU (*CONCERT PENTRU FRONT*, U.R.S.S.; M.Sluţki;c).
— LACHE BAJAZZO; i PAGLIACCI (*PAIAŢA*, G.—I.; Leopold Hainisch, Giuseppe Fatigati); Cu: Paul Hörbiger, Beniamino Gigli, Monika Burg (G.); Alida Valli. (I.). *Mz.*: Ruggiero Leoncavallo.
— LASCIA CANTARE IL CUORE (*O MELODIE PENTRU DOAMNA*, I.—G.; Robert Savarese, Carl Boese); Cu: Alberto Rabagliati, Vivi Gioi, Elena Luber.
— LIEBESKOMÖDIE * (*COMEDIA DRAGOSTEI*,G.; Theo Lingen); Cu: Magda Schneider, Albert Matterstock, Johannes Riemann.
— MADEMOISELLE SWING (*DOMNIŞOARA S.*, F.; Richard Pottier); Cu: Irène de Trebert, Jean Murat, Elvira Popesco.
— MASKE IN BLAU (*MASCA ALBASTRĂ*, Au.; Paul Martin); Cu: Clara Tabody, Ernst Waldow, Wolf Albach-Retty, Hans Moser.
— MUSICA PROIBITA (*MUZICA INTERZISĂ*, I.; Carlo Campogalliani); Cu: Tito Gobbi, Maria Mercader, Giuseppe Rinaldi.
— MY PAL SAL (*PRIETENUL MEU S.*, S.U.A.; Irving Cummings); Cu: Rita Hayworth, Victor Mature, John Sutton. *Mz.*: Paul Dresse.

Scanned with OKEN Scanner

— MY SISTER EILEEN (*SORA MEA E.*, S.U.A.; Alexander Hall); Cu: Rosalind Russell, Brian Aherne.
— Die NACHT IN VENEDIG (*O NOAPTE LA VENEȚIA*, G.; Paul Verhoeven); Cu: Heidemarie Katheyer, Lizzie Waldmüller, Hans Nielsen. H. Paulsen. *Mz.*: J. Strauss jr.
— RIO RITA * (S.U.A.; S.Sylvan-Simon); Cu: Kathryn Grayson, John Carroll, Budd Abbott, Lou Costello.
— ROAD TO MOROCCO * (*DRUMUL SPRE MAROC*, S.U.A.; David Butler); Cu: Bing Crosby, Dorothy Lamour, Bob Hope, Anthony Quinn.
— Le SOLEIL A TOUJOURS RAISON * (*NU UITA CĂ TE-AM IUBIT*, F.; Pierre Billon); Cu: Tino Rossi, Micheline Presle, Pierre Brasseur, Charles Vanel.
— STAR SPANGLED RHYTHM * (*JOCUL STELELOR*, S.U.A.; George Marshall); Cu: Ray Milland, Bing Crosby, Martha Raye, Dick Powell, Bob Hope
— SYMPHONIE EINES LEBENS (*SIMFONIA UNEI VIEȚI*, G.; Hans Bertram); Cu: Harry Baur, Henny Porten, Gisela Uhlen, Harald Paulsen.
— La SYMPHONIE FANTASTIQUE * (*SIMFONIA FANTASTICĂ*, F.; Christian-Jaque); Cu: Jean-Louis, Barrault, Renée Saint-Cyr, Jules Berry, Lucien Coedel.
— WENN DIE GÖTTER LIEBEN * (*MOZART*, G.; Karl Hartl): Cu: Hans Holt, Winnie Markus.
— WIENER BLUT * (*SÎNGE VIENEZ*, Au.; Willi Forst); Cu: Maria Holst, Hans Moser, Theo Lingen, Dorit Kreysler, Willy Fritsch. *Mz.*: Johann Strauss jr.
— YOU'RE NEVER LOVELIER * (*EȘTI CEA MAI FRUMOASĂ*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Fred Astaire, Rita Hayworth, Adolphe Menjou. *Mz.*: Jerome Kern.

1943

— ADIEU LÉONARD (*Adio L.*, F.; Pierre Prevert); Cu: Charles Trenet, Denise Gray, Carette.
— AKTRISA (*ACTRIȚA*, U.R.S.S.; L.Trauberg); Cu: G.Sergheeva, Boris Babocikin, Mihail Jarov.
— DAMALS (*ODINIOARĂ*, G.; Rolf Hansen); Cu: Zarah Leander, Hans Stüwe, Rossano Brazzi.
— The DESERT SONG (*CÎNTECUL DEȘERTULUI*, S.U.A.; Robert Florey); Cu: D. Morgan. *Mz.*: S. Romberg.
— DU BARRY WAS A LADY * (*D.B. A FOST O DOAMNĂ*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Lucille Ball, Red Skelton, Gene Kelly. *Mz.*: Cole Porter; *Cr.*: Charles Walters.
— ÉJJELI ZENE (*SERENADA NEMURITOARE*, U.; Frigyes Bán); Cu: Janos Sárdy, Éva Kelemen.
— FRAUEN SIND KEINE ENGEL * (*FEMEILE NU SÎNT ÎNGERI*, G.; Willi Forst); Cu: Marte Harell, Axel von Ambesser, Curd Jürgens.
— FRIEDEMANN BACH * (G.; Traugot Müller); Cu: Gustav Grundgens, Camilla Horn, Wolfgang Liebeneiner.
— The GANG'S ALL HERE (*TOATĂ ORCHESTRA AICI*, S.U.A.; Busby Berkeley); Cu: Alice Faye, Carmen Miranda.

Scanned with OKEN Scanner

— HIS BUTLER'S SISTER * (*PENTRU UN SĂRUT*, S.U.A.; Frank Borzage); Cu: Deanna Durbin, Franchot Tone, Pat O'Brien, Akim Tamiroff.
— The HIT PARADE OF 1943 (*PARADA SUCCESELOR 43'*, S.U.A.; Albert S.Rogell); Cu: Susan Hayward, John Carroll, Dorothy Dandridge.
— I DOOD IT (*O FAC ŞI PE ASTA*, S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Red Skelton, Eleanor Powell, John Hodiak, Lena Horne.
— L'ILE D'AMOUR (*INSULA DRAGOSTEI*, F.; Maurice Cam); Cu: Tino Rossi, Jeanne Gael. *Mz.:* Henri Tomasi.
— IN CERCA DI FELICITA (*ÎN CĂUTAREA FERICIRII*, I.; Giacomo Gentilomo); Cu: Tito Schipa, Elena Luber, Alberto Rabagliati.
— LADY IN THE DARK (*DOAMNA ÎN ÎNTUNERIC*, S.U.A.; Mitchell Leisen); Cu: Ginger Rogers, Ray Milland, Warner Baxter.
— MARIA MALIBRAN (I.; Guido Brignone); Cu: Maria Cebotari, Rossano Brazzi.
— MISTER BIG (S.U.A.; Charles Lamont); Cu: Donald O'Connor, Gloria Jean, Peggy Ryan.
— MON AMOUR EST PRÈS DE TOI * (*CÎNTECUL VIEŢII MELE*, F.; Richard Pottier); Cu: Tino Rossi, Annie France, Mona Goya.
— POD ZVUKI DOMBR; KAZAHSKI KINOKONŢERT (*ÎN SUNETUL DOMBREI; CONCERT CINEMATOGRAFIC KAZAH*, U.R.S.S.; A.Minkin, Ş.Timoşenko;c.).
— PRESENTING LILLY MARS (*V-O PREZINT PE L.M.*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Martha Eggerth, Judy Garland, Van Heflin.
— SILENCIO SI GIRA (*LINIŞTE, SE FILMEAZĂ*, I.; Carlo Campogalliani); Cu: Beniamino Gigli, Mariella Lotti, Rossano Brazzi.
— SKY'S THE LIMIT * (*NU TE POT UITA*. S.U.A.; Edward S.Griffith); Cu: Fred Astaire, Joan Leslie, Robert Ryan.
— STAGE DOOR CANTEEN (*CANTINA PENSIUNII ACTORILOR*, S.U.A.; Frank Borzage); Cu: Ray Bolger, Gertrude Lawrence.
— STORMY WEATHER * (*VREME FURTUNOASĂ*, S.U.A.; Andrew L.Stone); Cu: Bill Robinson, Leana Horne, Fats Waller, Cab Calloway.
— TADJIKSKI KINOKONŢERT (*CONCERT CINEMATOGRAFIC TADJIK*, U.R.S.S.; K.Minţ;c).
— TENGERPARTI RANDEVU (*IUBIREA MEA TE CHEAMĂ*, U.-B.; Frigyes Bán); Cu: Irene Pelsöczi, Jenö Pataky, Magda Kolceakova, Dorita Boneva. *Mz.:* Losonczi Dezső, P. Vlahigherov.
— THANK YOUR LUCKY STARS * (*REVISTA VEDETELOR*, S.U.A.; David Butler); Cu: Bette Davis, Olivia de Havilland, Ida Lupino, Errol Flynn, Humphrey Bogart, Ann Sheridan.

Scanned with OKEN Scanner

— THOUSAND CHEERS (*MII DE URALE*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Eleanor Powell, Kathryn Grayson, Gene Kelly, Judy Garland, June Allyson, Lena Horne.
— La VIDA EMPIEZA A MEDIANOCHE (*VIAȚA ÎNCEPE LA MIEZUL NOPȚII*, S.; Juan de Orduna); Cu: Marta Santaolalla, Armando Calvo, Julia Lajos.
— La VITA E BELLA (*VIAȚA E FRUMOASĂ*, I.; Carlo Bragaglia); Cu: Alberto Rabagliati, Anna Magnani, Elena Luber, Carlo Campanini.
— Der WEISSE TRAUM * (*VISUL ALB*, Au.; Geza von Cziffra); Cu: Olly Holzmann, Wolf Albach-Retty, Lotte Lang, Hans Moser, Ansamblul vienez de patinaj artistic.
— WINTERTIME * (*ROMANȚĂ PE ZĂPADĂ*, S.U.A.; John Brahm); Cu: Sonja Henie, Cesar Romero, Szőke Szakall, Jack Oakie, Cornel Wilde.
— Die WIRTIN ZUM WEISSEN RÖSSL (*LA „CALUL BĂLAN"*, G.; Karl Anton); Cu: Leni Marenbach, Karl Schönbock, Dorit Krevsler. *Mz.:* Ralph Benatzky.
— YANKEE DOODLE DANDY * (*SIMFONIA AMERICANĂ*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: James Cagney, Joan Leslie, Walter Huston. *Mz.:* George McCohan.

1944

— ALO! BUCUREȘTI! (R.; Mircea Botez); Cu: M.Botez., Mircea Septilici, Rostia Serrano, Titi Botez, Sergiu Malagamba. *Mz.:* Mircea Botez, Leo Mathisson, Hans Ewans.
— ATLANTIC CITY (S.U.A.; Ray McCarrey); Cu: Louis Armstrong, Dorothy Dandridge, Paul Whiteman, Constance Moore.
— BATHING BEAUTY * (*FRUMOASA ÎNOTĂTOARE*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Esther Williams, Red Skelton, Basil Rathbone.
— BELORUSKII KINOKONȚERT; JIVI RODNAIA BELORUSI (*CONCERT CINEMATOGRAFIC BIELORUS*; *SĂ TRĂIEȘTI PATRIE BIELORUSĂ*, U.R.S.S.; V.Korș-Sabin, N.Sakovici;c).
— BROADWAY RHYTHM' (*RITMUL BROADWAYULUI*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Gloria De Haven, George Murphy, Lena Horne, John Thomas, Archie Savage.
— La CASTA SUSANA (*NEPRIHĂNITA SUZANA*, Ar.; Benito Perojo); Cu: Mirtha Legrand, Homero Capena, Juan Carlos.
— Le CAVALIER NOIR (*CAVALERUL NEGRU*, F.; Gilles Grangier); Cu: Georges Guetary, Mila Parely, Jean Tissier.
— CEREVICIKI* (*PANTOFIORII ȚARINEI*, U.R.S.S.; Mihail Șapiro, Nadejda Koșeverova); Cu: G. Bolșakov, S. Golemba, L. Griținko, M. Mihailov, Olga Jizneva.
— CHRISTMAS HOLIDAY (*VACANȚĂ DE IARNĂ*, S.U.A.; Robert Siodmak); Cu: Deanna Durbin, Gene Kelly. *Mz.:* Irving Berlin.

Scanned with OKEN Scanner

— COVER GIRL* (*MODELUL*, S.U.A.; Charles Vidor); Cu: Rita Hayworth, Gene Kelly. *Mz.:* J.Kern; *Cr.:* S.Donen.
— FIORI D'ARANCIO (*FLORI DE PORTOCAL*, I.; Dino Hobbes Cecchini); Cu: Toti Dal Monte, Carlo Micheluzzi, Adreiana Carli, Bianca Doria.
— FOLLOW THE BOYS (*VINO CU BĂIEȚII*, S.U.A.; Edward Sutherland); Cu: W.C. Fields, George Raft, Jeanette MacDonald, Donald O'Connor, Marlene Dietrich, Orson Welles.
— Die FRAU MEINER TRÄUME* (*FEMEIA VISURILOR MELE*, G.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Georg Alexander, Wolfgang Luckschy.
— GOING MY WAY* (*MERG PE DRUMUL MEU*, S.U.A.; Leo McCarrey); Cu: Bing Crosby, Barry Fitzgerald. (Premiul „Oscar" 1944).
— KONȚERT PIATI RESPUBLIK (*CONCERTUL CELOR CINCI REPUBLICI*, U.R.S.S.; Z. Sabitov; c.).
— MEET ME IN ST. LOUIS* (*ÎNTÎLNEȘTE-MĂ ÎN ST. LOUIS*, S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Mary Astor, Judy Garland, Margaret O'Brien. *Cr.:* C.Walters.
— OTTE AKKORDER (*OPT ACORDURI*, D.; Johann Jacobsen); Cu: Inge Hvid-Moller, Bodil Kjer.
— PIN-UP GIRL* (*FATA DIN FOTOGRAFIA DE PE COPERTĂ*, S.U.A.; H. Bruce Humberstone); Cu: Betty Grable, Joe Brown, Martha Raye.
— SILVA (*SILVIA*, U.R.S.S.; A. Ivanovski); Cu: Z. Smirnova-Nemirovici, N. Dautov, M. Sakalis, S. Martinson, P. Kugușev. *Mz.:* Emerich Kalman.
— STEP LIVELY (*PAS VIOI*, S.U.A.; Tim Whelan); Cu: Frank Sinatra, George Murphy, Gloria De Haven.
— TE QUIERO PARA MI (*TE VREAU PENTRU MINE*, S.; Ladislau Vajda); Cu: Antonio Casal, Isabel de Pomes, Sara Montiel.
— TRĂUMEREI (*REVERIE*, G.; Harald Braun); Cu: Hilde Krahl, Mathias Wiemann, Friederich Kayssler. *Mz.:* Robert Schumann.
— TWO GIRLS AND A SAILOR* (*DOUĂ FETE ȘI UN MARINAR*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: June Allyson, Jimmy Durante, Gloria De Haven, Gracie Allen.
— VIVERE ANCORA (*IARĂȘI „VIVERE"; A TRĂI DIN NOU*, I.; N. Giannini); Cu: Tito Schipa.
— V ȘESTI CEASOV VECERA POSLE VOINÎ* (*ORA ȘASE DUPĂ RĂZBOI*, U.R.S.S.; Ivan Pîriev); Cu: Marina Ladînina, Evgheni Samoilov, Iuri Liubeznov.

1945

— ANCHORS AWEIGH! (*SUS ANCORELE!*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Gene Kelly, Frank Sinatra, Kathryn Grayson, Dean Martin. *Cr.:* G.Kelly, S.Donen.
— ARȘIN-MAL-ALAN* (*CAUT O NEVASTĂ*, U.R.S.S.; R. Tahmașib); Cu: R. Beibutov, L. Djevenșirova, A. Gusein-Zade, I. Efendiev. *Mz.:* Uzeir Gadjibekov.

Scanned with OKEN Scanner

— A SONG TO REMEMBER (*CÎNTECUL AMINTIRII*, S.U.A.; Charles Vidor); Cu: Cornel Wilde, Merle Oberon, Paul Muni. *Mz.:* Frederich Chopin.
— BLIZNEȚÎ* (*CHEMAREA DRAGOSTEI*, U.R.S.S.; K. Iudin); Cu: Mihail Jarov, Ludmila Țelikovskaia, A. Tutîșkin, K. Sorokin.
— DUFFY'S TAVERN (*TAVERNA LUI DUFFY*, S.U.A.; Hal Walker); Cu: Bing Crosby, Betty Hutton, Ed Gardner, Dorothy Lamour.
— ESTABA ESCRITO (*AȘA A FOST SCRIS*, S.; Alejandro Ulloa); Cu: Marta Santaolalla, Luis Prendes, Fernando Rey.
— ÉTOILE SANS LUMIÈRE (*STEA FĂRĂ LUMINĂ*, F.; Marcel Blistene); Cu: Édith Piaf, Marcel Herrand, Yves Montand, Serge Reggiani.
— Die FLEDERMAUS* (*LILIACUL*, G.; Geza von Bolvary); Cu: Willy Fritsch, Marte Harell, Johannes Heesters, Siegfried Breuer. *Mz.:* Johann Strauss jr.
— Le GARDIEN* (*BLESTEMUL DRAGOSTEI*, F.; Jean de Marguenat); Cu: Tino Rossi, Loleh Bellon, Lilia Vietti.
— I'LL BE YOUR SWEETHEART* (*MELODII NEMURITOARE*, A.; Val Guest); Cu: Margaret Lockwood, Vic Olivier, Michael Rennie.
— IT'S A PLEASURE (*E O PLĂCERE*, S.U.A.; William Seiter); Cu: Sonja Henie, Michael O'Shea.
— Das KLEINE HOFKONZERT* (*CONCERT LA CURTE*, Au.; Paul Verhoeven); Cu: Elfie Mayerhofer, Hans Nielsen, Erich Ponto, Hans Leibelt.
— MUSIC FOR MILLIONS* (*MUZICĂ PENTRU MILIOANE*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: June Allyson, Margaret O'Brien.
— La PART DE L'OMBRE* (*ÎNSENINARE*, F.; Jean Delannoy); Cu: Jean-Louis Barrault, Edwige Feuillère, Jean Yonnel, Jean Vall.
— PRONTO! CHI PARLA? (*ALO! CINE VORBEȘTE*, I.; Carlo L. Bragaglia); Cu: Gino Bechi, Anette Bach.
— RHAPSODY IN BLUE* (*RAPSODIA ALBASTRĂ*, S.U.A.; Irving Rapper); Cu: Robert Alda, Al Jolson, Joan Leslie, Oscar Levant, Alexis Smith. *Mz.:* G.Gershwin.
— SENSATIONS OF 1945 (*SENZAȚII '45*, S.U.A.; Andrew L. Stone); Cu: Eleanor Powell, Dennis O'Keefe, Cecil Aubrey Smith, W. C. Fields.
— SÉRÉNADE AUX NUAGES* (*SERENADA NORILOR*, F.; André Cayatte); Cu: Tino Rossi, Jacqueline Gauthier, Larquey, Noël Roquevert.
— TORNA A SORRENTO (*ÎNTOARCE-TE LA SORRENTO*, I.; Carlo L. Bragaglia); Cu: Gino Bechi, Adriana Benetti, Aldo Tieri, Camillo Pilotto.
— WIENER MÄDELN* (*FETIȚELE VIENEZE*, Au.; Willi Forst); Cu: Willi Forst, Dora Komar, Hans Moser, Vera Schmidt.

Scanned with OKEN Scanner

— WONDER MAN* (*OMUL MINUNE*, S.U.A.; H. Bruce Humberstone); Cu: Danny Kaye, Vera-Ellen.
— YOLANDA AND THE THIEF* (*YOLANDA ŞI HOŢUL*, S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Fred Astaire. Lucile Bremer. *Mz.:* Lennie Hayton.
— ZDRAVSTVUI,MOSKVA (*SALUT,MOSCOVA!*, U.R.S.S.; Serghei Iutkevici); Cu: N. Leonov, Iuri Liubeznov, B. Bodrov, A. Stravinski.

1946

— AMANTI IN FUGA (*AMANŢII ÎN FUGĂ*, I.; Giacomo Gentilomo); Cu: Gino Bechi, Anette Bach.
— Il BARBIERE DI SIVIGLIA (*BĂRBIERUL DIN SEVILLA*, I.; Mario Costa); Cu: Tito Gobbi, Nelly Corado, Ferrucio Tagliavini, Italo Tajo.
— BECAUSE OF HIM (*DIN CAUZA LUI*, S.U.A.; Richard Wallace); Cu: Deanna Durbin, Charles Laughton, Franchot Tone.
— BLUE SKIES (*CER ALBASTRU*, S.U.A.; Stuart Heisler); Cu: Fred Astaire, Bing Crosby, Joan Caulfield. *Mz.:* Irving Berlin.
— Il CAVALIERE DEL SOGNO (*CAVALERUL VISULUI*, I.; Camillo Mastrocinque); Cu: Amedeo Nazzari, Mariella Lotti, Rubi D'Alma, Tito Schipa.
— Le CHANTEUR INCONNU (*CÎNTĂREŢUL NECUNOSCUT*, F.; André Cayatte); Cu: Tino Rossi, Marie Mauban, Lilia Vietti.
— DESTINS* (*LÎNGĂ INIMA MEA*, F.; Richard Pottier); Cu: Tino Rossi, Mila Parely.
— DOUĂ LUMI ŞI-O DRAGOSTE; HAZUGSÁG NÉLKÜL (R.-U.-Au.; Viktor Gertler); Cu: Ágy Polly, Ion Lucian (R.); Kálmán Latabár (U.); Theo Lingen (Au.).
— l'ELISIR D'AMORE* (*ELIXIRUL DRAGOSTEI*, I.; Mario Costa); Cu: Tito Gobbi, Gina Lolobrigida, Afro Poli. *Mz.:* Gaetano Donizetti.
— FREGOLA (Au.; Harald Robbeling); Cu: Marika Rökk, Rudolf Prack, Siegfried Breuer.
— FURTUL DE LA ARIZONA (R.-U.; Mircea Botez); Cu: Yvonne Lammar, Al Giovanni.
— GILDA* (S.U.A.; Charles Vidor); Cu: Rita Hayworth, Glenn Ford, Gordon MacReady.
— GLINKA* (U.R.S.S.; Lev Arnştam); Cu: Boris Cirkov, E. Kondratiev, L. Snejniţki.
— HARVEY GIRLS* (*FETELE DE LA H.*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Judy Garland, Cyd Charisse, John Hodiak, Ray Bolger.
— HOLIDAY IN MEXICO (*VACANŢĂ ÎN MEXIC*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Ilona Massey, Walter Pidgeon, Jane Powell, Jose Iturbi.
— The JOLSON STORY* (*POVESTEA LUI J.*, S.U.A.; Alfred E. Green); Cu: Larry Parks.

Scanned with OKEN Scanner

— The KID FROM BROOKLYN (*PUȘTIUL DIN B.*, Norman Z. McLeod); Cu: Vera-Ellen, Danny Kaye, Virginia Mayo.
— LONDON TOWN (A.; Wesley Ruggles); Cu: Greta Gynt, Petula Clark, Kay Kendall.
— LUCIA DI LAMMERMOOR (I.; Pierro Ballerini); Cu: Tito Gobbi, Anna Nieva, Leo Dale. *Mz.:* G. Donizetti.
— MADEMOISELLE S'AMUSE (*DOMNIȘOARA SE AMUZĂ*, F.; Jean Boyer); Cu: Giselle Pascal, Bernard Lancret, Ray Ventura, Catherine Gay.
— The MAGIC BOW* (*ARCUȘUL FERMECAT*, A.; Bernard Knowles); Cu: Stewart Granger, Phylis Calvert, Jean Kent. *Mz.:* Niccoló Paganini.
— MAKE MINE MUSIC (*CÎNTĂ-MI*, S.U.A.; Walt Disney; a.).
— NIGHT AND DAY (*NOAPTE ȘI ZI*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Cary Grant, Alexis Smith, Monty Woolley, Jane Wyman. *Mz.:* Cole Porter.
— O SOLE MIO (I.; Giacomo Gentilomo); Cu: Tito Gobbi, Adriana Benetti, Vera Carmi.
— PEOPLE ARE FUNNY (*OAMENII SÎNT DRĂGUȚI*, S.U.A.; Sam White); Cu: Jack Halley, Helen Walker, Rudy Vallee.
— RIGOLETTO* (I.; Carmine Gallone); Cu: Tito Gobbi, Gianna Maria Canale. *Mz.:* Giuseppe Verdi.
— ROAD TO UTOPIA (*DRUMUL SPRE U.*, S.U.A.; Hal Walker); Cu: Bing Crosby, Dorothy Lamour, Bob Hope.
— ROBIN HOOD OF TEXAS (*R.H. DIN T.*, S.U.A.; Leslie Selander); Cu: Gene Autry, Smilley Burnette.
— II SEGRETO DI DON GIOVANNI (*SECRETUL LUI D.G.*, I.; Mario Costa); Cu: Gino Bechi. Silvana Pampanini.
— SERENATA ESPAÑOLA (*SERENADA SPANIOLĂ*, S.; Juan de Orduna); Cu: Juanita Reina, Julio Pena.
— SOLISTKA BALETA (*BALERINA*, U.R.S.S.; A. Ivanovski); Cu: M. Rodina, Galina Ulanova, V. Preobrajenski, V. Gardin.
— STARINNÎI VODEVIL* (*OPERETA*, U.R.S.S.; Igor Savcenko); Cu: M. Strauh, A. Sveţova, A. Lisianskaia. *Mz.;* S. Potoţki.
— TILL THE CLOUDS ROLL BY* (*PÎNĂ SE VOR AUZI CLOPOTELE*, S.U.A.; Richard Whorf); Cu: Robert Walker, Lucille Bremer, Frank Sinatra, Judy Garland, Cyd Charisse, Lena Horne, Kathryn Grayson, Tony Martin. *Mz.:* Jerome Kern.
— TWO SISTERS FROM BOSTON (*DOUĂ SURORI DIN B.*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: June Allyson, Kathryn Grayson, Jimmy Durante.
— ZIEGFELD FOLLIES OF 1946* (*VARIETĂȚILE Z. '46*, S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Cyd Charisse, Fred Astaire, W.Powell, Gene Kelly, Judy Garland, J.Durante. (Premiat la Cannes, 1947). *Mz.:* L.Hayton: *Cr.:* C.Walter.

Scanned with OKEN Scanner

— ADDIO MIMI (*ADIO M.*, I.; Carmine Gallone); Cu: Martha Eggerth, Jan Kiepura.
— ALBENIZ (Ar.; Luis Cesare Amadori); Cu: Pedro Lopez Lagar, Sabina Olmos.
— CARGAISON CLANDESTIN (*ÎNCĂRCĂTURĂ CLANDESTINĂ*, F.; Alfred Rode); Cu: Luis Mariano, Claudine Dupuis, Pierre Renoir, Käthe von Nagy.
— COPACABANA (S.U.A.; Alfred E. Green); Cu: Carmen Miranda, Groucho Marx, Gloria Jean.
— The FABULOUS DORSEYS (*FANTASTICA FAMILIE D.*, S.U.A.; Alfred E. Green); Cu: Tommy Dorsey, Jimmy Dorsey, Janet Blair, Paul Whiteman.
— FADO (Po., Perdigoa Queiroga); Cu: Amalia Rodriguez, Virgilio Tixeira, Vasco Santana.
— FIESTA (S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Cyd Charisse, Esther Williams, Akim Tamiroff.
— GOOD NEWS* (*VEȘTI BUNE*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: June Allyson, Peter Lawford.
— The HIT PARADE OF 1947 (*PARADA SUCCESELOR '47*, S.U.A.; Frank McDonald); Cu: Roy Rogers.
— I'LL BE YOURS (*VOI FI AL DUMNEAVOASTRĂ*, S.U.A.; William Dieterle); Cu: Deanna Durbin, Tom Drake, Adolphe Menjou.
— IT HAPPENED IN BROOKLYN* (*S-A ÎNTÎMPLAT ÎN B.*, S.U.A.; Richard Whorff); Cu: Frank Sinatra, Kathryn Grayson, Jimmy Durante, Gloria Grahame.
— MOTHER WORE TIGHTS * (*MAMA PURTA CIORAPI DE BALET*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Dan Dailey, Betty Grable.
— NEUF GARÇONS ET UN COEUR (*NOUĂ BĂIEȚI ȘI-O INIMĂ*, F.; Georges Freeland); Cu: Edith Piaf, Lucien Baroux, „Les Compagnons de la Chanson".
— NORTH-WEST OUTPOST (*AVANPOSTUL DIN NORD-VEST*, S.U.A.; Allan Dwan); Cu: Ilona Massey, Nelson Eddy, Elsa Lancaster.
— POEZD IDIOT NA VOSTOK * (*TRENUL MERGE SPRE RĂSĂRIT*, U.R.S.S.; Iuri Raizman); Cu: Lidia Dranovskaia, Leonid Gallis, M. Iaroțkaia, K. Sorokin. *Mz.:* Tihon Hrennikov.
— RÊVES D'AMOUR (*VIS DE DRAGOSTE*, F.; Christian Stengel); Cu: Pierre Richard-Wilm, Annie Ducaux, Mila Parely. *Mz.:* Franz Liszt.
— ROAD TO RIO (*DRUMUL SPRE R.*, S.U.A.; Norman Z. McLeod); Cu: Bing Crosby, Dorothy Lamour, Bob Hope.
— La SIGNORA DELLE CAMELIE (*TRAVIATA*, I.; Carmine Gallone); Cu: Nelly Coradi, Gino Mattera, Tito Gobbi.
— SKAZANIE O ZEMLE SIBIRSKOI* (*BALADA SIBERIEI*, U.R.S.S.; Ivan Pîriev); Cu: Marina Ladînina,

Scanned with OKEN Scanner

Vladimir Drujnikov, Boris Andreev, Vera Vasilieva. (Premiat la Marianszké Lázně 1948). *Mz.:* N. Kriukov.
— SONG OF LOVE (*CÎNTEC DE DRAGOSTE*, S.U.A.; Clarence Brown); Cu: Katharine Hepburn, Robert Walker, Paul Henreid. *Mz.:* Robert Schumann.
— The UNIFINISHED DANCE (*DANSUL NETERMINAT*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Cyd Charisse, Margaret O'Brien, Karin Booth.
— VESNA* (*PRIMĂVARA*, U.R.S.S.; Grigori Aleksandrov); Cu: Liubov Orlova, Nikolai Cerkasov, F. Ranevskaia, N. Konovalov. (Premiat la Veneţia 1947).
— VZPOURA HRACEK (*REVOLTA PĂPUŞILOR*, Ceh.; Hermina Tyrlova); Cu: Eduard Linkers.

1948

— A DATE WITH JUDY (*ODATĂ CU J.*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Jane Powell, Elizabeth Taylor, Wallace Beery, Robert Stack.
— A SONG IS BORN* (*POVESTEA UNUI CÎNTEC*, S.U.A.; Howard Hawks); Cu: Danny Kaye, Virginia Mayo, Benny Goodman, Louis Armstrong, Tommy Dorsey.
— CENERENTOLA* (*SCUTIERUL ŞI CENUŞĂREASA*, I.; Fernando Cerchio); Cu: Lori Randi, Afro Poli, Gino Del Signore. *Mz.:* Gioacchino Rossini.
— CONCERT MAGIC (S.U.A.; Paul Gordon); Cu: Yehudi Menuhin, Eula Balt.
— DALIOKAIA NEVESTA (*CÎND TRANDAFIRUL ÎNFLOREŞTE*, U.R.S.S.; E. Ivanov-Barko); Cu: A. Karlieva, V. Neşciplenko, A. Kulimamedov.
— EASTER PARADE* (*PARADA PRIMĂVERII*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: Fred Astaire, Judy Garland, Ann Miller. *Mz.:* Irving Berlin.
— The EMPEROR WALTZ* (*VALSUL IMPERIAL*, S.U.A.; Billy Wilder); Cu: Bing Crosby, Joan Fontaine, Roland Culver.
— FANDANGO (F.; Emile Edwin Reinert); Cu: Luis Mariano, Ludmilla Tcherina, Jean Tissier.
— Der HIMMLISCHE WALZER (*VALSUL DIVIN*, Au.; Geza von Cziffra); Cu: Elfie Mayerhoffer, Paul Hubschmidt, Curd Jürgens, Paul Kemp.
— JALISCO CANTA EN SEVILLA (*JALISCO CÎNTĂ ÎN S.*, M.; Fernando de Fuentes); Cu: Carmen Sevilla, Jorge Negrete, Jesus Tordeillas.
— JO LA ROMANCE (F.; Gilles Grangier); Cu: Georges Guetary, Ginette Leclerc, Felix Oudart.
— KETO I KOTE* (*K. ŞI K.*, U.R.S.S.; V. Tabliaşvili); Cu: M. Djaparidze, V. Kraveişvili, S. Gambaşidze.
— KLEINE MELODIE AUS WIEN (*MICĂ MELODIE DIN VIENA*, Au.; E. W. Emo); Cu: Paul Hörbiger, Maria Andergast, Herta Dolezal, Annie Rosar. *Mz.:* R. Stolz.
— LADY PANAME (F.; Henry Jeanson); Cu: Suzy Delaire, Louis Jouvet, Raymond Souplex.

Scanned with OKEN Scanner

— La LEGGENDA DI FAUST (*LEGENDA LUI F.*, I.; Carmine Gallone); Cu: Italo Tajo, Nelly Corradi, Gino Mattera. *Mz.:* Charles Gounod.
— LITTLE BALLERINA (*MICUȚA BALERINĂ*, A.; Lewis Gilbert); Cu: Yvonne Marsh, Marion Chapman, Doreen Richard.
— LUXURY LINER (*VAPOR DE LUX*, S.U.A.; Richard Whorff); Cu: Jane Powell, George Brent.
— MÁGNÁS MISKA* (*CONTELE MISKA*, U.; Márton Keleti); Cu: Árpád Latabár, Kálmán Latabár, Ági Mészáros, Miklos Gábor.
— MELODY TIME* (*TIMPUL MELODIILOR*, S.U.A.; Walt Disney; a.). Premiat la Veneția 1948.
— MY DREAM IS YOURS (*VISUL MEU VĂ APARȚINE*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Doris Day, Jack Carson, Adolphe Menjou, Lee Bowman.
— ON AN ISLAND WITH YOU (*ÎNTR-O INSULĂ CU TINE*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Esther Williams, Cyd Charisse, Peter Lawford, Jimmy Durante.
— I PAGLIACCI (*PAIAȚE*, I.; Mario Costa); Cu: Tito Gobbi, Gina Lollobrigida, Afro Poli. *Mz.:* R.Leoncavallo.
— PALEFACE (*FAȚĂ PALIDĂ*, S.U.A.; Norman Z. McLeod); Cu: Bob Hope, Jane Russell.
— The PIRATE* (*PIRATUL*, S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Judy Garland, Gene Kelly. *Mz.:* Cole Porter.
— RED SHOES* (*PANTOFIORII ROȘII*, A.; Michael Powell, Emeric Pressburger); Cu: Moira Shearer, A. Walbrook, Marius Goering, Jean Short.
— Das SINGENDE HAUS (*CASA CÎNTECULUI*, Au.; Franz Antel); Cu: Hannelore Schroth, Hans Moser, Curd Jürgens, Herta Mayen.
— SUMMER HOLIDAY* (*VACANȚĂ DE VARĂ*, S.U.A.; Rouben Mamoulian); Cu: Mickey Rooney, Gloria De Haven, Marilyn Maxwell, Walter Huston. *Cr.:* C.Walters.
— WORDS AND MUSIC* (*CUVINTE ȘI MUZICĂ*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Mickey Rooney, Tom Drake, June Allyson, Gene Kelly, Judy Garland, Lena Horne, Janet Leigh. *Mz.:* Roy Rodgers.
— YOU WERE MEANT FOR ME* (*TU MI-AI FOST DESTINATĂ*, S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: Dan Dailey, Jeanne Craine, Oscar Levant.

1949

— A CONNECTICUT YANKEE IN KING ARTHUR'S COURT (*UN YANKEU LA CURTEA REGELUI ARTHUR*, S.U.A.; Tay Garnet); Cu: Bing Crosby, Rhonda Fleming, William Bendix.
— BALLERINE (*BALERINA*, F.; Ludwig Berger); Cu: Violette Verdy, Gabrielle Dorziat.
— The BARKLEYS OF BROADWAY* (*FAMILIA BARKLEY DE PE BROADWAY*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: Fred Astaire, Ginger Rogers, Oscar Levant, Billie Burke.

Scanned with OKEN Scanner

— BOTTA E RISPOSTA (*LOVITURĂ ŞI RĂSPUNS*, I.; Mario Soldati); Cu: Nino Taranto, Claudio Villa, Fernando Rascel, Louis Armstrong.
— CANZONI PER LE STRADE* (*CÎNTECE PE STRADĂ*, I.; Mario Landi); Cu: Luciano Tajoli, Antonella Lualdi, Vera Bergman, Carlo Ninchi.
— DISZMAGYAR (*ŢINUTĂ DE GALĂ*, U.; Viktor Gertler); Cu: Gyula Benkő, Iván Darvas.
— ENVOI DE FLEURS (*TRIMITE-MI FLORI*, F.; Jean Stelli); Cu: Tino Rossi.
— FIGAROS HOCHZEIT* (*NUNTA LUI FIGARO*, R.D.G.; Georg Wildhagen); Cu: Angelika Hauff, Will Domgraf-Fassbender, Sabine Peters. *Mz.:* W. A. Moza.t.
— FRANCIS* (S.U.A.; Arthur Lubin); Cu: Donald O' Connor, Patricia Medina, Ray Collins.
— GAY LADY (*DOAMNA VESELĂ*, A.; Desmond Hurst); Cu: Jean Kent, James Donald.
— The INSPECTOR GENERAL* (*INSPECTORUL GENERAL*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Danny Kaye, Walter Slezak, Barbara Bates, Elsa Lancaster.
— IN THE GOOD OLD SUMMERTIME* (*ÎN MINUNATA VARĂ DE ALTĂDATĂ*, S.U.A.; Robert Z. Leonard); Cu: Judy Garland, Van Johnson, Buster Keaton.
— KALPANA (*DORINŢA*, In.; Uday Shankar).
— KUBANSKIE KAZAKI* (*CAZACII DIN KUBAN*, U.R.S.S.; Ivan Pîriev); Cu: Marina Ladînina, S. Lukianov, Klara Luciko, Boris Andreev, A. Hvîlia. (Premiat la Karlovy Vary 1950). *Mz.:* Isaak Dunaevski.
— LITTLE WOMEN (*FEMEIUŞTILE*; *CELE PATRU FIICE ALE D-RULUI MARCH*, S.U.A.; Mervyn Le Roy); Cu: June Allyson, Margaret O'Brien, Elizabeth Taylor, Janet Leigh, Peter Lawford, Rossano Brazzi.
— NEPTUNE'S DAUGHTER (*FIICA LUI NEPTUN*, S.U.A.; Edward Buzzell); Cu: Esther Williams.
— NOUS IRONS À PARIS (*VOM MERGE LA P.*, F.; Jean Boyer); Cu: Françoise Arnoul, Philippe Lemaire, Christian Duvaleix.
— ON THE TOWN* (*ÎN ORAŞ*, S.U.A.; Stanley Donen; Gene Kelly); Cu: G. K., Frank Sinatra, Betty Garret, Ann Miller, Vera-Ellen. *Mz.:* Leonard Bernstein.
— PRÉLUDE À LA GLOIRE* (*PRELUDIUL GLORIEI*, F.; Georges Lacombe); Cu: Roberto Benzi, Paul Bernard, Jean Debucourt.
— PYTLANKOVA SCHOVANKA* (*FIICA BRACONIERULUI*, Ceh.; Martin Fric); Cu: Oldrich Novy, Hana Vitova, Otto Korbelar.
— SIGNORINELLA (*DOMNIŞORICA*, I.; Mario Mattoli); Cu: Gino Bechi, Antonella Lualdi.
— SINGENDE ENGEL (*ÎNGERUL CARE CÎNTĂ*, Au.; Gustav Ucicky); Cu: Inge Konrad, H.Holt. *Mz.:* J.Haydn.
— SKRAB* (*COMOARA*, P.; Leonard Buczowski); Cu: Danuta Szaflarska, J. Chojnaka.

Scanned with OKEN Scanner

— THAT MIDNIGHT KISS (*SĂRUTUL DE LA MIEZUL NOPȚII*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Mario Lanza, Kathryn Grayson, Ethel Barrymore, Jose Iturbi.
— Il TROVATORE (*TRUBADURUL*, I.; Carmine Gallone); Cu: Gianna Pederzni, Gino Sinimberghi. *Mz.:* G.Verdi.
— UNA VOCE NEL TUO CUORE (*O VOCE ÎN INIMA TA*, I.; Alberto D'Aversa); Cu: Vittorio Gassman, Beniamino Gigli, Gino Bechi, Tito Schipa.
— La VALSE BRILLANTE (*VALS B.*, F.; Jean Boyer); Cu: Martha Eggerth, Jan Kiepura.
— La VALSE DE PARIS (*VALSUL PARISULUI*, F.; Marcel Achard); Cu: Yvonne Printemps, Pierre Fresnay, Jacques Charon. *Mz.:* Jacques Offenbach.
— Il VEDOVO ALLEGRO (*VĂDUVUL VESEL*, I.; Mario Mattoli); Cu: Toti Dal Monte, Carlo Dapporto, Isa Barzziza.
— YOU'RE MY EVERYTHING* (*TU EȘTI TOTUL PENTRU MINE*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Dan Dailey, Anne Baxter.

1950

— ANDALOUSIE (*ANDALUZIA*, F.; Robert Vernay); Cu: Luis Mariano, Carmen Sevilla. *Mz.:* Francis Lopez.
— La BELLE ET LE TZIGAN; FEKETE SZEM EJSZAKAPA (*FRUMOASA ȘI ȚIGANUL*; *NOAPTEA ARE OCHII NEGRI*, F.—U.; Jean Dreville, Marton Keleti); Cu: Nicole Courcel, Gyula Buss, Colette Dereal, Hilda Gobbi, Julien Carette.
— BOÎTE DE NUIT (*CABARET*, F.; Alfred Rode); Cu: Claudine Dupuis, Saint-Granier.
— BYLO TO V MAJI (*S-A ÎNTÎMPLAT ÎN LUNA MAI*, Ceh.; Martin Fric, Vaclav Bedrych); Cu: Jaroslav Marvan, Jana Ditetova, E. Nollova.
— CANZONE DI PRIMAVERA (*CÎNTECUL PRIMĂVERII*, I.; Mario Costa); Cu: Claudio Villa, Delia Scala.
— CINDERELLA* (*CENUȘĂREASA*, S.U.A.; Walt Disney; a.). Premiat la Veneția 1950.
— CUENTOS DE LA ALHAMBRA (*POVESTIRI DE LA A.*, S.; Florian Rey); Cu: Carmen Sevilla.
— DALOLVA SZÉP AZ ÉLET (*CÎNTÎND VIAȚA E FRUMOASĂ*, U.; Márton Keleti); Cu: Kálmán Latabár, Imre Soos, Ferenc Ladányi.
— EROICA* (Au.; Walter Kolm-Veltee); Cu: Evald Balser, Oskar Werner, Marianne Schönhauer. *Mz.:* L. van Beethoven.
— La FORZA DEL DESTINO (*FORȚA DESTINULUI*, I.; Carmine Gallone); Cu: Tito Gobbi, Nelly Corrady, Gino Sinimberghi. *Mz.:* Giuseppe Verdi.
— GABRIELA (R.F.G.; Geza von Cziffra); Cu: Zarah Leander, Carl Radatz, Grethe Wiser.
— IVAN SUSANIN (B.; Anton Marinovici); Cu: M. Popov, B. Hristov, R. Mihailov, V. Popova. *Mz.:* M. I. Glinka.

Scanned with OKEN Scanner

— JOLSON SINGS AGAIN (*J. CÎNTĂ IARĂȘI*, S.U.A.; Henry Levin); Cu: Larry Parks.
— Das KIND DER DONAU* (*COPILUL DUNĂRII*, Au.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Fred Liewehr, Harry Fuss. *Mz.:* Nico Dostal.
— LET'S DANCE* (*HAI SĂ DANSĂM!*, S.U.A.; Norman Z. McLeod); Cu: Fred Astaire, Betty Hutton, Roland Young.
— LIEBE AUF EIS (*DRAGOSTE PE GHEAȚĂ*, R.F.G.; Kurt Meisel); Cu: K. M., Margot Hielscher.
— LOVE HAPPY* (*FERICIT DIN DRAGOSTE*, S.U.A.; David Miller); Cu: Ilona Massey, Vera-Ellen, Frații Ritz, Marilyn Monroe.
— Die LUSTIGEN WEIBER VON WINDSOR (*NEVESTELE VESELE DIN W.*, R.D.G.; Georg Wildhagen); Cu: Sonja Ziemann, Camilla Spira, Martha Modl, Paul Esser. *Mz.:* Otto Nicolai.
— The MILK MAN (*LĂPTARUL*, S.U.A.; Charles Burton); Cu: Donald O'Connor, Jimmy Durante.
— MR. MUSIC (S.U.A.; Richard Haydn); Cu: Bing Crosby, Nancy Olson, Charles Coburn.
— MUSORGSKI* (*CREATORUL OPERELOR MUZICALE NEMURITOARE*, U.R.S.S.; Grigori Roșal); Cu: A. Borisov, Nikolai Cerkasov, Liubov Orlova, V. Balașov, A. Popov, I. Leonidov.
— MY BLUE HEAVEN (*CERUL MEU ALBASTRU*, S.U.A.; Henry Koster); Cu: Betty Grable, Dan Dailey, Mitzi Gaynor.
— Die REGIMENTSTOCHTER (*FIICA REGIMENTULUI*, Au.; Georg G. Klaren); Cu: Aglaia Schmidt, Robert Lindner, Herman Erhardt. *Mz.:* G. Donizetti.
— ROMANZO D'AMORE; TOSELLI (*ROMAN DE DRAGOSTE*; *T.*, I.—F.; Duilio Coletti); Cu: Danielle Darrieux, Rossano Brazzi, H. Hardt. *Mz.:* Enrico Toselli
— ROYAL WEDDING* (*NUNTĂ REGALĂ*, S.U.A.; Stanley Donen); Cu: Fred Astaire, Jane Powell.
— SUMMER STOCK (*PROVIZIE DE VARĂ*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: Judy Garland, Gene Kelly, Eddie Bracken, Gloria De Haven.
— The TALES OF HOFFMANN* (*POVESTIRILE LUI H.*, A.; Michael Powell, Emeric Pressburger); Cu: Moira Shearer, Ludmilla Tcherina, Leonide Massine.
— TEA FOR TWO (*CEAI PENTRU DOI*, S.U.A.; David Butler); Cu: Doris Day, Gordon MacRae.
— THREE LITTLE WORDS* (*TREI MICI CUVINTE*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Fred Astaire, Red Skelton, Vera-Ellen, Debbie Reynolds, Gloria De Haven.
— The TOAST OF NEW ORLEANS (*PESCARUL DIN LOUISIANA*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Mario Lanza, Kathryn Grayson, David Niven.
— Die WUNDERSCHÖNE GALATHEE (*FRUMOASA GALATHEA*, R.F.G.; Rolf Meyer); Cu: Hannelore Schroth, Viktor de Kowa, Willy Fritsch. *Mz.:* F. von Suppe.

Scanned with OKEN Scanner

— AN AMERICAN IN PARIS* (*UN AMERICAN LA P.*, S.U.A.; Vincente Minelli); Cu: Gene Kelly, Leslie Caron, Georges Guetary, Oscar Levant. (Premiul „Oscar" 1951). *Mz.:* George Gershwin; *Cr.:* Busby Berkeley.
— ANNIE GET YOUR GUN* (*A, CÎȘTIGĂ-ȚI PUȘCA!*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Betty Hutton, Howard Keel, Louis Calhern. *Mz.:* Irving Berlin.
— AU PAYS DU SOLEIL (*ÎN ȚARA SOARELUI*, F.; Maurice de Canonge); Cu: Tino Rossi.
— BOLȘOI KONȚERT* (*MARELE CONCERT*, U.R.S.S.; Vera Stroeva); Cu: O. Lepeșinskaia, A. Pirogov, Mark Reizen, I. Kozlovski, Maia Plisețkaia, V. Preobrajenskaia.
— BOUQUET DE JOIE (*BUCHET DE BUCURIE*, F.; Maurice Cam); Cu: Charles Trenet.
— CALL ME MISTER (*CHEMAȚI-MĂ DOMNULE!*, S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: Dan Dailey, Betty Grable.
— Die CZARDASFÜRSTIN (*SILVIA*, R.F.G.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, J. Heesters. *Mz.:* E. Kalman.
— DOA'EL KARAWAN (*STRIGĂTUL CORLEI*, E.; H. Barakat); Cu: Faten Hamama.
— Die DUBARRY (R.F.G.; Georg Wildhagen); Cu: Sari Barabas, Willy Fritsch. *Mz.:* Karl Millocker.
— ENRICO CARUSO; LEGGENDA DI UNA VOCE (*LEGENDA UNEI VOCI*, I.; Giacomo Gentilomo); Cu: Mauricio Di Nardi, Gina Lollobrigida.
— FRÜHLING AUF DEM EIS (*PRIMĂVARA PE GHEAȚĂ*, Au.; Georg Jacoby); Cu: Eva Pawlik, Herta Mayen, Hans Holt, Oskar Sima.
— The GREAT CARUSO* (*ENRICO CARUSO*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Mario Lanza, Ann Blith.
— HERE COMES THE GROOM* (*SOSEȘTE MIRELE*, S.U.A.; Frank Capra); Cu: Bing Crosby, Jane Wyman, Alexis Smith, Dorothy Lamour.
— I'LL SEE YOU IN MY DREAMS (*TE VOI VEDEA ÎN VISURILE MELE*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Doris Day, Danny Thomas. *Mz.:* Gus Kahn.
— LOVELY TO LOOK AT (*CU DRAGOSTE O PRIVEȘTI*, S.U.A.; Mervyn Le Roy); Cu: Kathryn Grayson, Howard Keel, Red Skelton. *Mz.:* Jerome Kern.
— The MEDIUM* (S.U.A.; Gian Carlo Menotti); Cu: Maria Powers, Anne-Marie Alberghetti. *Mz.:* G.C.Menotti.
— MLADOSC CHOPINA* (*TINEREȚEA LUI CHOPIN*, P.; Aleksander Ford); Cu: G. Wolejko, Alexandra Slaska. *Mz.:* Frederich Chopin.
— MODELL BIANKA* (*MODEL B.*, R.D.G.; Richard Groschop); Cu: Fritz Wagner, Werner Peters, Margit Schumaker. *Mz.:* Horst-Hans Sieber.
— OF MEN AND MUSIC* (*DESPRE OAMENI ȘI MUZICĂ*, S.U.A.; Irving Reis); Cu: Arthur Rubinstein, Jan Peerce, Nadine Connor.

Scanned with OKEN Scanner

— PARIS CHANT TOUJOURS (*PARISUL CÎNTĂ MEREU*, F.; Pierre Montazel); Cu: Edith Piaf, „Les Compagnons de la Chanson", Tino Rossi, Yves Montand, Luis Mariano, Georges Guetary.
— PARSIFAL* (S.; Daniel Mangrane); Cu: Ludmilla Tcherina, Gustavo Rojo, Carlo Tamberlani. *Mz.:* R. Wagner.
— SHOW BOAT* (*CORABIA SPECTACOLELOR*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Kathryn Grayson, Ava Gardner, Howard Keel, Joe E. Brown. *Mz.:* J. Kern.
— STAR LIFT (*ASCENSIUNEA STELELOR*, S.U.A.; Roy Del Ruth); Cu: Gordon MacRae, Doris Day, Virginia Mayo, James Cagney, Gary Cooper, Randolph Scott.
— SUZANA (M.; Luis Buñuel); Cu: Rosita Quintana, Fernando Soler, Victor Mendoza.
— TEXAS CARNIVAL (*CARNAVAL ÎN T.*, S.U.A; Charles Walters); Cu: Red Skelton, Esther Williams, Ann Miller, Howard Keel.
— TRIESTE MIO (*TRIESTUL MEU*, I.; Mario Costa); Cu: Luciano Tajoli, Milly Vitale.
— TWO TICKETS TO BROADWAY (*DOUĂ BILETE PE B.*, S.U.A.; James V. Kern); Cu: Tony Martin, Janet Leigh, Gloria De Haven, Ann Miller, Eddie Bracken. *Cr.:* Busby Berkeley.

1952

— ABENTEUER IM SCHLOSS* (*AVENTURĂ LA CASTEL*, Au.; R. Steinbock); Cu: Hans Thimig, Hertha Staal. *Mz.:* Karl Pausnertl.
— ÁLLAMI ÁRUHÁZ (*MAGAZIN DE STAT*, U.; Viktor Gertler); Cu: Kálmán Latabár, Miklos Gábor, Ida Turai.
— l'APPEL DU DESTIN* (*CHEMAREA DESTINULUI*, F.; Georges Lacombe); Cu: Jean Marais, Roberto Benzi, Jacqueline Porel.
— AWARA* (*VAGABONDUL*, In.; Raj Kapoor); Cu: Raj Kapoor, Nargis. *Mz.:* Shaukar Jaikishan.
— BECAUSE YOU'RE MINE (*PENTRU CĂ EŞTI A MEA*, S.U.A.; Alexander Hall); Cu: Mario Lanza, Dorella Morrow, James Whitemore.
— BELLE OF NEW YORK* (*FRUMOASA DIN NEW YORK*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: Fred Astaire, Vera-Ellen.
— Die BLUME VON HAWAII (*FLOAREA DIN HAWAII*, R.F.G.; Geza von Bolvary); Cu: Mario Lito, William Stelling, Rudolf Platte. *Mz.:* Paul Abraham.
— CUBA CUBANA (R.F.G.; Fritz Peter); Cu: Zarah Leander, Paul Hartmann, O. W. Fischer.
— DOVOLENA S ANDELEM (*VACANŢĂ CU ANDEL*, Ceh.; Borivoj Zeman); Cu: Jaroslav Marvan.
— DUENDE Y MISTERIO DEL FLAMENCO* (*SPIRITUL ŞI MISTERUL FLAMENCOULUI*, S.; Edgar Neville); Cu: Antonio, Pilar Lopez, Maria Luiz Galicia. (Premiat la Cannes 1953).

Scanned with OKEN Scanner

— ERKEL* (U.; Márton Keleti); Cu: Sándor Pecsi, Éva Szörényi, Zoltán Várkony, Iván Darvas. *Mz.:* F. Erkel.
— La FAVORITA (I.; Cesare Barlacchi); Cu: Gino Sinimberghi, Franca Tamantini, Sophia Loren.
— Die FÖRSTER CHRISTL (*FATA PĂDURARULUI*, R.F.G.; Arthur Maria Rabenalt); Cu: Johana Matz, Angelika Hauff, Käthe von Nagy.
— FRÜHLINGSSTIMMEN* (*VOCI DE PRIMĂVARĂ*, Au.; Hans Thimig); Cu: Hans Jaray, Paul Hörbiger, Alma Seidler. *Mz.:* Johann Strauss jr.
— GLORY ALLEY (*STRĂDUȚA GLORIEI*, S.U.A.; Raoul Walsh); Cu: Ralph Meeker, Louis Armstrong, Kurt Kasznar, Gilbert Roland.
— GRAND GALA* (*MAREA GALĂ*, F.; François Campeaux); Cu: Ludmilla Tcherina, Odille Versois, Yves Vincent.
— HANNERL—ICH TANZE MIT DIR IN den HIMMEL HINEIN* (*DANSEZ CU TINE*, Au.; Ernst Marischka); Cu:Hanneri Matz, Adrian Hoven, Paul Hörbiger.
— HANS CHRISTIAN ANDERSEN* (S.U.A.; Charles Vidor); Cu: Danny Kaye, Zizi Jeanmaire.
— IM WEISSEN RÖSSL (*LA „CALUL BĂLAN"*, R.F.G.; Willi Forst); Cu: Johanna Matz, Johannes Heesters, Walter Müller. *Mz.:* Ralph Benatzky.
— KOMPOZITOR GLINKA* (*COMPOZITORUL GLINKA*, U.R.S.S.; Grigori Aleksandrov); Cu: Boris Smirnov, Liubov Orlova, Iuri Liubeznov, L. Durasov.
— KONȚERT MASTEROV ISKUSSTV (*PRIMUL SPECTACOL*, U.R.S.S.; A. Ivanovski, G. Rappaport); Cu: Galina Ulanova, V. Preobrajenski, Serghei Lemeșev.
— Das LAND DES LÄCHELNS* (*ȚARA SURÎSULUI*, Au.; Hans Deppe); Cu: Martha Eggerth, Jan Kiepura, Paul Hörbiger, Walter Müller. *Mz.:* Franz Lehar.
— LILI* (S.U.A.; Charles Walters); Cu: Leslie Caron, Mel Ferrer, Jean-Pierre Aumont, Zsa-Zsa Gabor. *Mz.:* B.Kaper
— LIMELIGHT* (*LUMINILE RAMPEI*, S.U.A.; Charles Chaplin); Cu: C. Chaplin, Claire Bloom. *Mz.* C. Chaplin.
— The MERRY WIDOW* (*VĂDUVA VESELĂ*, S.U.A.; Curtis Bernhardt); Cu: Lana Turner, Fernando Lamas, Una Merkel, Richard Haydn, Gwen Verdon, Marcel Dalio. *Mz.:* Franz Lehar.
— NOUS IRONS Ă MONTE-CARLO (*VOM MERGE LA MONTE CARLO*, F.; Jean Boyer); Cu: Ray Ventura, Audrey Hepburn, Van Dreelan.
— PUCCINI* (I.; Carmine Gallone); Cu: Gabrielle Ferzetti, Marta Toren, Nadia Gray.
— RIMSKI-KORSAKOV (*PE ARIPILE CÎNTULUI*, U.R.S.S.; Grigori Roșal, G. Kazanski); Cu: G. Belov, N. Cerkasov, A. Borisov, L. Griținko, T. Lennikova, S. Kurilov.
— ROAD TO BALI (*DRUMUL SPRE B.*, S.U.A.; Hal Walker); Cu: Bing Crosby, Dorothy Lamour, Bob Hope.

Scanned with OKEN Scanner

— Il ROMANZO DELLA MIA VITA (*ROMANUL VIEȚII MELE*, I.; Lionello De Felice); Cu: Luciano Tajoli, Antonella Lualdi, Giulietta Masina, Camillo Pilotto.
— SALUTI E BACI (*SALUTĂRI ȘI SĂRUTĂRI*, I.; Giorgio Simonelli); Cu: Teddy Reno, Catherine Erard, Philippe Lemaire.
— SERENATA AMARA (*SERENADA AMARĂ*, I.; Pino Mercanti); Cu: Claudio Villa, Liliana Bonfatti, Ave Ninchi.
— SINGING IN THE RAIN* (*CÎNTÎND ÎN PLOAIE*, S.U.A.; Stanley Donen, Gene Kelly); Cu: Gene Kelly, Donald O'Connor, Debbie Reynolds, Cyd Charisse.
— LA SONNAMBULA (*SOMNAMBULA*, I.; Cesare Barlacchi); Cu: Gino Sinimberghi, Paola Bertini, Alfredo Colelli, Franca Tamantini. *Mz.:* Vincenzo Bellini.
— The STOOGE (*AGENT PUBLICITAR*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Dean Martin, Jerry Lewis.
— TANZENDE STERNE (*STELELE DANSEAZĂ*, Au.; Geza von Cziffra); Cu: Germaine Damar, Georg Thomala, Fita Benkhoff, Axel von Ambesser.
— TWO BAGATELLES* (*DOUĂ BAGATELE*, C.; Norman McLaren; a.).
— VERLORENE MELODIE (*MELODIA PIERDUTĂ*, Au.; Eduard Borsody); Cu: Elfie Mayerhofer, Peter Alexander, Robert Lindner.
— VIOLETTES IMPÉRIALES (*VIOLETE*, F.; Richard Pottier); Cu: Luis Mariano, Carmen Sevilla, Simone Valère. *Mz.:* Francis Lopez.
— ZITRA SE BUDE TANCIT VSUDE (*MÎINE SE VA DANSA PRETUTINDENI*, Ceh.; Vladimir Vlcek).

1953

— AIDA* (I.; Clemente Fracassi); Cu: Sophia Loren, Lois Maxwell, Luciano Della Mara. *Mz.:* Giuseppe Verdi.
— ALEKO (U.R.S.S.; S. Sidelev); Cu: A. Ognivțev, Mark Reizen, I.Zubkovskaia. *Mz.:* Serghei Vasilievici Rahmaninov.
— APRIL IN PARIS (*APRILIE LA P.*, S.U.A.; David Butler); Cu: Doris Day, Ray Bolger.
— AVE MARIA (R.F.G.; Alfred Braun); Cu: Zarah Leander, Mariane Hold, Hans Stüwe.
— The BAND WAGON* (*ORCHESTRA AMBULANTĂ* S.U.A.; Vincente Minelli); Cu: Fred Astaire, Cyd Charisse, Oscar Levant. *Mz.:* Adolph Deutsch.
— BEGGAR'S OPERA* (*OPERA CERȘETORILOR*, A.; Peter Brooks); Cu: Laurence Olivier, Stanley Holloway, Mary Claire, George Devine. *Mz.;* Johann Cristoph Pepusch.
— La BELLE DE CADIX (*FRUMOASA DIN C.*, F.—S.; Raymond Bernard); Cu: Luis Mariano, Carmen Sevilla, Jean Tissier. *Mz.:* Francis Lopez.
— BOUM SUR PARIS („*BUM*" *PESTE P.*, F.; Maurice de Cannonge); Cu: Charles Trenet, Edith Piaf, Juliette Greco, Daniel Godet.

Scanned with OKEN Scanner

— CALAMITY JANE (S.U.A., David Butler); Cu: Doris Day, Howard Keel.
— CALL ME MADAME* (*CHEMAȚI-MĂ DOAMNĂ!*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Donald O'Connor, Ethel Merman, Vera-Ellen, George Sanders.
— CANTO PER TE (*CÎNT PENTRU TINE*, I.; Marino Girolami); Cu: Giuseppe Di Stefano, Helene Remy, Carlo Campanini, Ave Ninchi, John Kitzmiller.
— CANZONI A DUE VOCI (*CÎNTECE PE DOUĂ VOCI*, I.; Gianni Vernuccio); Cu: Tito Gobbi, Gino Bechi, Isa Barzizza, Franca Marzi.
— CAVALLERIA RUSTICANA* (*CAVALERIA RUSTICANĂ*, I.; Carmine Gallone); Cu Anthony Quinn, Kerima, May Britt, Ettore Manni, Umberto Spadaro.
— LES CLOCHES N'ONT PAS SONNÉ; UNGARISCHE RHAPSODIE (*CLOPOTELE N-AU SUNAT ÎNCĂ*; *RAPSODIA UNGARĂ*, F.—R.F.G.; André Haguet, Peter Berneis); Cu: Colette Marchand, Paul Hubschmid, Michel Simon. *Mz.*: Franz Liszt.
— The DESERT SONG* (*CÎNTECUL DEȘERTULUI*, S.U.A.; H. Bruce Humberstone); Cu: Kathryn Grayson, Gordon MacRae, Steve Cochran. *Mz.*: Sigmund Romberg.
— La EDAD DEL AMOR (*VÎRSTA DRAGOSTEI*, Ar.; Julio Saraceni); Cu: Lolita Torres.
— EINE NACHT IN VENEDIG (*O NOAPTE LA VENEȚIA*, Au.; Georg Wildhagen); Cu: Hans Olden, Lotte Lang, Janette Schultze, Marianne Schonauer, Peter Passetti. *Mz*: Johann Strauss jr
— ELFAGELN (*PASĂREA DE FOC*, Su.; Hasse Ekkman); Cu: Tito Gobbi, Ellen Rasch.
— FIVE THOUSAND FINGERS OF DR. T.* (*CELE 5 000 DE DEGETE ALE DR. T.*, S.U.A.; Roy Rowland); Cu: Hans Conried, Peter Lind Hayes, Mary Healy, Tomy Ratting. *Mz.*: Frederick Hollander.
— FRANZ SCHUBERT, EIN LEBEN IN ZWEI SÄTZEN* (*FRANZ SCHUBERT*, Au.; Walter Kolm-Veltee); Cu: Heinrich Schweiger, Aglaia Schmidt, Louis Soldan.
— GENTLEMEN PREFER BLONDES* (*GENTLEMENII PREFERĂ BLONDELE*, S.U.A.; Howard Hawks); Cu: Marilyn Monroe, Jane Russell, Charles Coburn.
— GIUSEPPE VERDI* (I.; Raffaello Matarazzo); Cu: Pierre Cresoy, Anna Maria Ferrero.
— HERE COMES THE GIRLS (*SOSESC FETELE*, S.U.A.; Claude Binyon); Cu: Bob Hope, Rosemary Clooney, Arlene Dahl, Tony Martin.
— HOW TO MARRY A MILLIONAIRE* (*CUM SĂ TE MĂRIȚI CU UN MILIONAR*, S.U.A.; Jean Negulesco); Cu: Marilyn Monroe, Laureen Bacall, Betty Grable. *Mz.*: Cyril Mockridge.
— The JAZZ SINGER (*CÎNTĂREȚUL DE JAZ*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Danny Thomas. *Mz.* Cole Porter.

Scanned with OKEN Scanner

— KISS ME KATE* (*SĂRUTĂ-MĂ KATE*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Kathryn Grayson, Howard Keel, Ann Miller. *Mz.:* Cole Porter.
— KNOCK ON WOOD* (*BATE-N LEMN!*, S.U.A.; Norman Panama, Melvin Frank); Cu: Danny Kaye, May Zetterling, Thorin Thatcher.
— LIAN SHANS PAI HO CIU IN TAI* (*POVESTE DE IUBIRE*, R.P.C.; San Hu, Huan Sa); Cu: Yuan Sue-fen, Fan-ciuan, Cian Kuci-fen.
— LIEBESKRIEG NACH NOTEN (*RĂZBOIUL DRAGOSTEI PE NOTE*, R.F.G.; Karl Hartl); Cu: Marte Harell, Johannes Heesters, Ingrid Pann.
— MASKE IN BLAU (*MASCA ALBASTRĂ*, Au.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Hans Moser.
— MASTERA RUSSKOGO BALETA (*MAEŞTRII BALETULUI RUS*, U.R.S.S.; G. Rappaport); Cu: Maia Plisețkaia, Galina Ulanova, N. Dudinskaia, K. Sergheev.
— MELBA* (S.U.A.; Lewis Milestone); Cu: Patrice Munsel, Robert Morley, John McCallum.
— MELODIE IMMORTALI* (*MELODII NEMURITOARE*, I.; Giacomo Gentilomo); Cu: Pierre Cresoy, Carla del Poggio, M. del Monaco, Vera Molnar. *Mz.:* P. Mascagni,
— La MOZA DE CANTARO (*FATA CU ULCIORUL*, S.; Fernando Rey); Cu: Marta Santaolalla.
— Il PAESE DEI CAMPANELLI (*ŢARA CLOPOŢEILOR*, I.-F.; Jean Boyer); Cu: Sophia Loren, Carlo Dapporto, Maria Riva, Achille Togliani.
— PETER PAN* (S.U.A.; Walt Disney; a.).
— SEITAN AS SAHRA (*DIAVOLUL DEŞERTULUI*, E.; Iusuf Sahin); Cu: Omar Sharif, Maria Fahr.
— SO THIS IS LOVE (*AŞA E DRAGOSTEA*, S.U.A.; Gordon Douglas); Cu: Kathryn Grayson.
— The STARS ARE SINGING (*STELELE CÎNTĂ*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Anna Maria Alberghetti, Rosemary Clooney, Lauritz Melchior.
— STRASSENSERENADE (*SERENADA STRĂZII*, R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Vico Torriani.
— Die TOCHTER DER KOMPANIE; LA FIGLIA DEL REGIMENTE (*FIICA REGIMENTULUI*, R.F.G.-I; Geza von Bolvary); Cu: Hannelore Schroth, Michel Auclaire, Theo Lingen. *Mz.:* Gaetano Donizetti.
— TONIGHT WE SING (*ÎN SEARA ASTA CÎNTĂM*, S.U.A.; Mitchell Leisen); Cu: David Wyne, Anne Bancroft.
— TORCH SONG* (*CÎNTECUL TORŢEI*, S.U.A. Charles Walters); Cu: Joan Crawford, Gig Young Michael Wilding.
— VESNA (*PRIMĂVARA*, Iu.; Frantisek Cap); Cu: Metka Gabrijelcic, Franke Trefalt.
— Der VOGELHÄNDLER (*VÎNZĂTORUL DE PĂSĂRI*, R.F.G.; Arthur Maria Rabenalt); Cu: Ilse Werner, Eva Probst, Erni Mangold. *Mz.:* Karl Zeller.

Scanned with OKEN Scanner

— ZAPOROJEȚ ZA DUNAEM (*DINCOLO DE DUNĂRE*, U.R.S.S.; V. Lapokniș); Cu: I. Patorjinski, M. Litvinenko-Volghemut, E. Ceavdar, *Mz.*: S.Gulak-Artemovsk.

1954

— ANDEL NA HORACH (*A. ÎN MUNȚI*, Ceh.; Borivoj Zeman); Cu: Jaroslav Marvan.
— AN JEDEM FINGER ZEHN (*LA FIECARE ZECE DEGETE*, R.F.G.; Erik Ode); Cu: Germaine Damar, Loni Heuser, Erich Auer, Josephine Baker.
— ARMIANSKII KINOKONȚERT (*CONCERT CINEMATOGRAFIC ARMEAN*, U.R.S.S.; L. Issakian; c.).
— A STAR IS BORN* (*S-A NĂSCUT O STEA*, S.U.A.; George Cukor); Cu: Judy Garland, James Mason, Jack Carson, Charles Bickford. *Mz.*: Harold Arlen.
— ATHENA (S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Jane Powell, Debbie Reynolds, Edmund Purdom.
— BALATTA TRAGICA (*BALADA TRAGICĂ*, I.; Luigi Capuano); Cu: Teddy Reno, Maria Allasio.
— La BELLE OTERO (*FRUMOASA O.*; F.; Richard Pottier); Cu: Maria Felix, Jose Tores.
— BORIS GODUNOV* (U.R.S.S.; Vera Stroeva); Cu: A. Pirogov, N. Hanaev, I. Kozlovski. *Mz.*: M. Musorgski.
— BRIGADOON* (S.U.A.; Vincente Minelli); Cu: Gene Kelly, Cyd Charisse, Van Johnson. *Mz.*: Frederick Loewe.
— Il CANTANTE MISTERIOSO (*CÎNTĂREȚUL MISTERIOS*, I.; Marino Girolami); Cu: Luciano Tajoli, Marcella Mariani.
— CANZONE D'AMORE (*CÎNTECUL DRAGOSTEI*, I.; Giorgio Simonelli); Cu: Claudio Villa, Maria Fiore.
— CARMEN JONES* (S.U.A.; Otto Preminger); Cu: Dorothy Dandridge, Harry Belafonte. *Mz.*: George Bizet.
— CASA RICORDI (I.; Carmine Gallone); Cu: Paolo Stoppa, Roldano Lupi, Roland Alexandre, Marcello Mastroianni, Nadia Gray, Micheline Presle, Danielle Delorme.
— CASTA DIVA (I.; Carmine Gallone); Cu: Antonella Lualdi, Maurice Ronet, Nadia Gray. *Mz.* Vincenzo Bellini.
— CEMPION MIRA (*CAMPIONUL LUMII*, U.R.S.S.; V. Gonciukov); Cu: A. Vanin, V. Merkuriev.
— DADDY LONG LEGS * (*TATA-PICIOARE-LUNGI*, S.U.A.; Jean Negulesco); Cu: Fred Astaire, Leslie Caron.
— DEEP IN MY HEART (*ÎN ADÎNCUL INIMII MELE*, S.U.A.; Stanley Donen); Cu: Jose Ferrer, Merle Oberon, Gene Kelly, Fred Kelly, Howard Keel. *Mz.*: S.Romberg.
— The EDDIE CANTOR STORY (*POVESTEA LUI E.C.*, S.U.A.; Alfred E. Green); Cu: Keefe Brasselle, Marilyn Erskine, Aline MacMahone, Arthur Franz.
— EWIGER WALZER (*VALSUL NEMURITOR*, R.F.G.; Paul Verhoeven); Cu: Bernard Wicki, Hilde Krahl, Annemarie Duringer.

Scanned with OKEN Scanner

— FOLLIE PER L'OPERA (*PASIUNE PENTRU OPERĂ*, I.; Mario Costa); Cu: Tito Schipa, Gino Bechi, Tito Gobbi, Antonella Lualdi, Gina Lollobrigida, Aroldo Tieri.
— FRENCH LINE (*MODĂ FRANȚUZEASCĂ*, S.U.A.; Lloyd Bacon); Cu: Jane Russell, Gilbert Roland.
— GITARREN DER LIEBE (*CHITARELE DRAGOSTEI*, R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Vico Torriani.
— The GLENN MILLER STORY (*POVESTEA LUI G.M.*, S.U.A.; Anthony Mann); Cu: James Stewart, June Allyson, Charles Drake, Louis Armstrong. *Mz.*: G.Miller.
— Die GROSSE STARPARADE (*MAREA PRADĂ A STELELOR*, Au.; Paul Martin); Cu: Adrian Hoven, Peter Alexander, Caterina Valente.
— HANSEL UND GRETEL (*H. ȘI G.*, R.F.G.; Walter Janssen); Cu: Jurgen Miksch, Mara Inken Bielenberg.
— HUDBA Z MARSU (*MUZICĂ ȘI DRAGOSTE*, Ceh.; Jan Kadar, Elmar Klos); Cu: Jaroslav Marvan, Alena Vronova, Oldrich Novy, Josef Bek.
— INVITATION TO DANCE* (*INVITAȚIE LA DANS*, S.U.A.; Gene Kelly); Cu: G. K., Claire Sombert, Tommy Rall.
— LILIOMFI* (U.; Károly Makk); Cu: Iván Darvas, Éva Ruttkay, Marianne Krencsey. *Mz.* Otto Vincze.
— LIVING IT UP (*TRĂIEȘTE DIN PLIN*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Dean Martin, Jerry Lewis, Shree North.
— MADAME BUTTERFLY* (*CIO-CIO-SAN*, I.; Carmine Gallone); Cu: Michiko Tanaka, Nicola Filacuridi. *Mz.*: Giacomo Puccini.
— MAM'ZELLE NITOUCHE (F.; Yves Allegret); Cu: Pier Angeli, Fernandel, Jean Debucourt. *Mz.*: F.Hervé.
— MANNEQUINE FÜR RIO; THEY WERE SO YOUNG (*MANECHINE PENTRU R.*; *ERAU ATÎT DE TINERE*, R.F.G.—S.U.A.; Kurt Neumann); Cu: Caterina Valente, Scott Brady, Johanna Matz, Raymond Bur.
— NAPOLI PIANGE F RIDE (*N. PLÎNGE ȘI RÎDE*, I.,; Flavio Calzavara); Cu: Luciano Tajoli, Jula de Palma.
— NIE DALEKO WARSZAWY (*NU DEPARTE DE VARȘOVIA*, P.; M. Kanilowska-Forbert); Cu: Ursula Modrzynska, Jan Zardecki, F. Zukowsky, D. Mrozewsky.
— RHAPSODY* (*RAPSODIE*, S.U.A.; Charles Vidor); Cu: Elizabeth Taylor, Vittorio Gassman, John Ericson.
— RIGOLETTO (I.; Flavio Calzavara); Cu: Aldo Silvani, Janet Vidor, Gérard Landry. *Mz.*: Giuseppe Verdi.
— ROMEO I DJULIETTA* (*R. ȘI JULIETA*, U.R.S.S.; L. Arnștam, L. Lavrovski); Cu: Galina Ulanova, J.

Scanned with OKEN Scanner

Jdanov, A. Ermolaev, S. Koreni, A. Radunski, A. Lapauri. *Mz.:* Serghei Sergheevici Prokofiev.

— ROSE MARIE (S.U.A.; Mervyn Le Roy); Cu: Ann Blyth, Howard Keel, F. Lamas. *Mz.:* R. Friml; *Cr.:* B. Berkeley.

— ROSEN AUS DEM SÜDEN (*TRANDAFIRII DIN SUD*, R.F.G.; Franz Antel); Cu: Gustav Froelich, Karl Schönbock, Susi Nicoletti. *Mz.:* Johann Strauss jr.

— SEVEN BRIDES FOR SEVEN BROTHERS* (*ŞAPTE MIRESE PENTRU ŞAPTE FRAŢI*, S.U.A.; Stanley Donen); Cu: Howard Keel, Jane Powell, Russ Tamblyn, Tommy Rall, Jeff Richards.

— SINFONIA D'AMORE; SCHUBERT* (*SIMFONIA DRAGOSTEI*, I.; Glauco Pellegrini); Cu: Marina Vlady, Claude Laydu, Lucia Bose, Paolo Stoppa, Gino Bechi. *Mz.:* Schubert, Mozart, Beethoven, Rossini, Weber.

— SO THIS IS PARIS (*AŞA E PARISUL*, S.U.A.; Richard Quine); Cu: Tony Curtis, Gloria De Haven.

— STREKOZA* (*LIBELULA*, U.R.S.S.; S. Dolidze); Cu: L. Abaşidze, T. Tuţunava.

— The STUDENT PRINCE* (*PRINŢUL STUDENT*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Ann Blyth, Edmund Purdom, Louis Calhern. *Mz.:* Sigmund Romberg.

— TANZ IN DER SONNE (*DANS ÎN SOARE*, R.F.G.; Geza von Cziffra); Cu: Cecile Aubry, Ursula Justin, Franco Andrei.

— THERE'S NO BUSINESS LIKE SHOW BUSINESS* (*NU-I AFACERE MAI BUNĂ CA AFACEREA CU SPECTACOLE*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Marilyn Monroe, Donald O'Connor, Dan Dailey, Ethel Merman, Mitzi Gaynor. *Mz.;* Irving Berlin.

— UNSTERBLICHER MOZART* (*NEMURITORUL M.*, Au.; Alfred Stoeger); Cu: Emmy Loose, Wilma Lipp, Hilda Guden.

— VESIOLÎE ZVEZDÎ (*STELE VESELE*, U.R.S.S.; Vera Stroeva); Cu: Leonid Utiosov, I. Timoşenko, E. Berezin, L. Mirov, K. Şuljenko. *Mz.:* Isaak Dunaevski.

— VIKTORIA UND IHR HUSAR (*VICTORIA ŞI-AL EI HUSAR*, R.F.G.; Rudolf Schunzler); Cu: Eva Bartok, Frank Felder, Rudolf Forster. *Mz.:* Paul Abraham.

— WHITE CHRISTMAS (*CRĂCIUNUL ALB*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Bing Crosby, Danny Kaye, Rosemary Clooney, Vera-Ellen.

— Der ZAREWITSCH (*ŢAREVICIUL*, Au.; Arthur Maria Rabenalt); Cu: Luis Mariano, Sonja Ziemann, Hans Richter. *Mz.:* Franz Lehar.

— Der ZIGEUNERBARON (*VOIEVODUL ŢIGANILOR*, R.F.G.; Arthur Maria Rabenalt); Cu: Margit Saad, Gerhard Riedmann, Karl Schönbock, Georges Guetary, Paul Hörbiger. *Mz.:* Johann Strauss jr.

Scanned with OKEN Scanner

— ARTISTS AND MODELS* (*ARTIȘTI ȘI MODELE*, S.U.A.; Frank Tashlin); Cu: Jerry Lewis, Dean Martin, Shirley MacLaine, Dorothy Malone, Anita Ekberg.
— BALL IM SAVOY (*BAL LA S.*, R.F.G.; Paul Martin); Cu: Caterina Valente, Eva Ingeborg Scholz, Rudolf Prack, Nadja Tiller. *Mz.:* Paul Abraham.
— BELORUSKII KONȚERT (*CONCERT BIELORUS*, U.R.S.S.; . Vasilevski, V. Strelțova; c.).
— BENNY GOODMAN STORY (*POVESTEA LUI B.G.*, S.U.A.; Valentine Davies); Cu: Steve Allen, Donna Reed, Bert Gersten, Herbert Anderson.
— CIOCÎRLIA (R.; Ion Bostan; c.).
— DISZELŐADÁS (*REPREZENTAȚIE DE GALĂ*, U.; Márton Keleti); Cu: Maria Gyurkovics, Hanna Honthy, Mihály Székely, Vera Pásztor.
— DON GIOVANNI* (Au.; Walter Kolm-Veltee); Cu: C. Danova, M. Schonauer, J. Neimard.
— DON GIOVANNI* (A.; Paul Czinner); Cu: Cesare Silpi, Elisabeth Grummer. *Mz.:* W. A. Mozart.
— EIN HERZ VOLL MUSIK (*O INIMĂ PLINĂ CU MUZICĂ*, R.F.G.; Robert A. Staemmle); Cu: Vico Torriani, Ina Halley, Ruth Stephen.
— FIDELIO* (Au.; Walter Felsenstein); Cu: Claude Nollier, Richard Holm, Sonja Schöner. *Mz.:* L. van Beethoven.
— FIGARO, IL BARBIERE DI SIVIGLIA (*F. BĂRBIERUL DIN SEVILLA*, I.; Camillo Mastrocinque); Cu: Tito Gobbi, Irene Genna, Armando Francioli, Giulio Neri. *Mz.:* Gioacchino Rossini.
— FRENCH-CANCAN* (F.; Jean Renoir); Cu: Jean Gabin, Maria Felix, Françoise Arnoul. *Mz.:* Georges van Parys.
— GÁBOR DIÁK (*TRANDAFIRII LUI ALAH*, U.; László Kalmár); Cu: Marianne Krencsey, Ferenc Zenthe, Imre Sinkovits, Margit Andaházy. *Mz.:* Otto Vincze, J. Huszka.
— GENTLEMEN MARRY BRUNETTES* (*GENTLEMENII SE CĂSĂTORESC CU BRUNETELE*, S.U.A.; Richard Sale); Cu: Jane Russell, Jeanne Craine, Allan Young, Rudy Vallee.
— The GLASS SLIPPER (*CENUȘĂREASA*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: Leslie Caron, Michael Wilding, Keenan Wynn, Elsa Lancaster. *Mz.:* B.Kaper; *Cr.:* R.Petit.
— GUYS AND DOLLS* (*BĂIEȚI ȘI PĂPUȘI*, S.U.A.; Joseph L. Mankiewicz); Cu: Marlon Brando, Jean Simmons, Frank Sinatra, Vivian Blaine, "Goldwin Girls."
— The HARLEM JAZZ FESTIVAL* (*FESTIVALUL DE JAZ DIN H.*, S.U.A.; Joseph Kohn); Cu: Nat King Cole, Sarah Vaughan, Lionel Hampton, Dinah Washington.
— HIT THE DECK (*URCĂ PE COVERTĂ*, S.U.A.; Roy Rowland); Cu: Jane Powell, Tony Martin, Debbie Reynolds, Walter Pidgeon.

Scanned with OKEN Scanner

— HOW TO BE VERY, VERY POPULAR* (*CUM POȚI FI FOARTE, FOARTE POPULAR*, S.U.A.; Nunnally Johnson); Cu: Betty Grable, Shree North, Bob Cummings, Charles Coburn.
— I'LL CRY TOMORROW* (*VOI PLÎNGE MÎINE*, S.U.A.; Daniel Mann); Cu: Susan Hayward, Richard Conte, Jo van Fleet. *Mz.*: Alex North.
— INTERRUPTED MELODY (*MELODIA ÎNTRERUPTĂ*, S.U.A.; Curtis Bernhardt); Cu: Glenn Ford, Eleanor Parker, Roger Moore, Cecil Kellaway.
— IT'S ALLWAYS FAIR WEATHER* (*E ÎNTOTDEAUNA VREME FRUMOASĂ*, S.U.A.; Stanley Donen, Gene Kelly); Cu: G.K., Cyd Charisse, Dan Dailey.
— JUPITER'S DARLING (*IUBITA LUI J.*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Esther Williams, Howard Keel, Marge Champion, George Sanders.
— KISMET (S.U.A.: Vincente Minelli); Cu: Howard Keel, Ann Blyth, Monty Woolley.
— Der KONGRESS TANZT: Le CONGRES S'AMUSE (*CONGRESUL DANSEAZĂ*, R.F.G.—F.: Franz Antel); Cu: Johanna Matz, Rudolf Prack, Marte Harell, Hannelore Bollmann.
— LADY AND THE TRAMP * (*DOAMNA ȘI VAGABONDUL*, S.U.A.; Hamilton Luske, Clyde Geronimi, Wilfred Jackson: a.). *Mz.*: Oliver Wallace.
— LIEBE, TANZ UND TAUSEND SCHLAGER (*DRAGOSTE, DANS ȘI O MIE DE SLAGĂRE*, R.F.G.; Paul Martin); Cu: Caterina Valente, Peter Alexander, Rudolf Platte.
— LOVE ME OR LEAVE ME * (*IUBESTE-MĂ SAU LASĂ-MĂ*, S.U.A.; Charles Vidor); Cu: Doris Day, James Cagney, Cameron Mitchell.
— MAGIC FIRE (*FOCUL MAGIC*, S.U.A.; William Dieterle); Cu: Alan Badel, Yvonne de Carlo. *Mz.*: R. Wagner.
— MASTERA GRUZINSKOGO BALETA (*MAEȘTRII BALETULUI GRUZIN*, U.R.S.S.; S.Managadze, V. Ceabukiani).
— MOZART; REICH MIR DIE HAND, MEIN LEBEN (*M.; DĂ-MI MÎNA, VIAȚA MEA!*, Au.; Karl Hartl); Cu: Johanna Matz, Oskar Werner, Nadja Tiller, Angelika Hauff.
— MY SISTER EILEEN * (*SORA MEA E.*, S.U.A.; Richard Quine); Cu: Bob Fosse, Janet Leigh, Betty Grable, Jack Lemmon. *Cr.*: Bob Fosse.
— OH! ROSALINDA! * (*LILIACUL*, A.; Michael Powell, Emeric Pressburger); Cu: Ludmilla Tcherina, Michael Redgrave, Anthony Quayale. *Mz.*: Johann Strauss jr.
— OKLAHOMA * (S.U.A.; Fred Zinnemann); Cu: Gordon MacRae, Gloria Grahame, Shirley Jones, Genne Nebon, Charlotte Greenwood. *Mz.*: Roy Rolgers.
— RAUSCHENDE MELODIEN (*LILIACUL*, R.D.G.; Ernst W.Fiedler); Cu: Jarmila Ksirowa, Sonja Schöner, Erich Arnold, Josef Eggar. *Mz.*: Johann Strauss. jr.

Scanned with OKEN Scanner

— SERENATA EN MEXICO * (*SERENADA MEXICANĂ*, M.; Chano Urueta); Cu: Rosita Quintana.
— VESENNIE GOLOSA (*VOCI DE PRIMĂVARĂ*, U.R.S.S.; Eldar Riazanov, S.Gurov); Cu: Volodia Salnikov, Nadia Rumianţeva, Tigran Davidov. *Mz.:* Anatol Lepin.
— V ODIN PREKRASNÎI DENI (*MUZICĂ CU BUCLUC*, U.R.S.S.; M.Sluţki); Cu: E.Savinova, E.Liţkanovici, D.Dubov, A.Bunin. *Mz.:* V. Soloviov-Sedoi.
— YOU'RE NEVER TOO YOUNG (*NU EŞTI NICIODATĂ PREA TINĂR*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Dean Martin, Jerry Lewis, Diana Lynn.

1956

— À LA JAMAÏQUE (*CA ÎN JAMAICA*, F.; André Berthomieu); Cu: Luis Mariano, Jane Sourza.
— ANYTHING GOES (*MERGE ORICE*, S.U.A.; Lewis Milestone); Cu: Bing Crosby, Ethel Merman, Zizi Jeanmarie.
— L'AUBERGE FLEURIE (*HANUL VESELIEI*, F.; Pierre Chevalier); Cu: Rudy Hirigoyen.
— Der BETTELSTUDENT (*STUDENTUL CERŞETOR*, R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Gerhard Riedmann, Waltraut Haas, Ema Karlowa. *Mz.:* Karl Millöcker.
— BONJOUR, KATHRIN (Au.; Karl Anton); Cu: Caterina Valente, Peter Alexander.
— BONSOIR PARIS, BONJOUR L'AMOUR (*BUNĂ SEARA P., BUNĂ DIMINEAŢA DRAGOSTE*, F.; Ralph Baum); Cu: Dany Robin, Daniel Gelin, Adrien Hoven.
— CANTANDO SOTTO LE STELLE (*CÎNTÎND SUB STELE*, I.; Marino Girolami); Cu: Luciano Tajoli, Johnny Dorelli, Nilla Pizzi, Rino Salviati.
— CAROUSEL * (*CARUSEL*, S.U.A.; Henry King); Cu: Gordon MacRae, Shirley Jones. *Mz.:* Roy Rodgers.
— Le CHANTEUR DE MEXICO * (*CÎNTĂREŢUL MEXICAN*, F.; Richard Pottier); Cu: Luis Mariano, Annie Cordy, Bourvil, Tilda Thamar. *Mz.:* Francis Lopez.
— The COURT JESTER * (*BUFONUL REGELUI*, S.U.A.; Norman Panama, Melvin Franklin); Cu: Danny Kaye, Glynnis Jones, Basil Rathbone. *Mz.:* Victor Schoen.
— CUANDO MEXICO CANTA * (*MEXICUL CÎNTĂ*, M.; Julian Soler); Cu: Rosita Quintana, F.Soler, Raul Ramirez. *Mz.:* Raul Lavista.
— CULEGERE DE DANSURI ROMÂNEŞTI (R.; Elisabeta Bostan; sm.).
— DALIBOR * (Ceh.; Vladimir Krska); Cu: K.Fiala, V.Heroldova, Beno Blahut, Milda Subrtova. *Mz.:* B.Smetana.
— Die DREI VON DER TANKSTELLE; Le CHEMIN DU PARADIS (*TREI BĂIEŢI ŞI-O FERICIRE*, R.F.G.—F.; Willi Forst, Hans Wolf); Cu: Georges Guetary, Christine Carere, Willy Fritsch, Yves Furet.

Scanned with OKEN Scanner

— DU BIST MUSIK * (*TU EŞTI MUZICĂ*, Au; Paul Martin); Cu: Caterina Valente, Paul Hubschmidt, Grethe Wieser.
— DURCH DIE WÄLDER, DURCH DIE AUEN (*PRIN PĂDURI ŞI PRIN POIENI*, R.F.G.; Georg Wilhelm Pabst); Cu: Eva Bartok, Karl Schönbock, Michael Cramer. *Mz.*: Carl Maria von Weber.
— EDAD DIFÍCIL (*VÎRSTĂ DIFICILĂ*, Ar.; Leopoldo Torres-Rios); Cu: Oscar Rovita, Barbara Mujica, Julia Dalmas. *Mz.*: Titos Ribero.
— The EDDY DUCHIN STORY (*POVESTEA LUI E.D.*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Tyrone Power, Kim Novak, Victor Shaw. *Mz.*: George Dunning.
— FOLIES-BERGÈRE * (F.; Henri Decoin); Cu: Eddie Constantine, Zizi Jeanmaire, Nadia Gray, Pierre Mondy, Yves Robert.
— FUNNY FACE * (*MUTRĂ NOSTIMĂ*, S.U.A.; Stanley Donen); Cu: Fred Astaire, Audrey Hepburn, Kay Thompson, Michel Auclaire. *Mz.*: George Gershwin.
— GASPARONE (Au.; Karl Metzenbauer); Cu: Bert Fortell, Karl Paryla, Hortense Raky. *Mz.*: K. Millöcker.
— HIGH SOCIETY * (*ÎNALTA SOCIETATE*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: Bing Crosby, Frank Sinatra, Grace Kelly, Celest Holm, L.Armstrong. *Mz.*: C. Porter.
— HOLLYWOOD OR BUST * (*HOLLYWOODUL SAU NIMIC*, S.U.A.; Frank Tashlin); Cu: Jerry Lewis, Dean Martin, Anita Ekberg.
— IT'S GREAT TO BE YOUNG * (*E MINUNAT SĂ FII TÎNĂR*, A.; Cyril Frankel); Cu: John Miles, Cecil Parker, Jeremy Spenser.
— JAGTE RAJO (*SUB MANTIA NOPŢII*, In.; Sombhu Mitra, Amit Mitra); Cu: Raj Kapoor, Sumitra Devi, Pradeep Kumar.
— KARNAVALNAIA NOCI * (*NOAPTE DE CARNAVAL*, U.R.S.S.; Eldar Riazanov); Cu: Igor Ilinski, Liudmila Gurcenko, I.Belov, G.Kulikov, T. Nosova.
— The KING AND I * (*REGELE ŞI EU*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Deborah Kerr, Yul Brynner, Rita Moreno.
— LOVE ME TENDER (*IUBEŞTE-MĂ!*, S.U.A.; Robert D.Webb); Cu: Elvis Presley, Debra Paget.
— MEET ME IN LAS VEGAS * (*ÎNTÎLNEŞTE-MĂ LA L.V.*,; S.U.A.; Roy Rowland); Cu: Cyd Charisse, Dan Dailey, Agnes Moorehead, Paul Henreid.
— MUSIKPARADE (*PARADA MUZICII*, Au.; Geza von Cziffra); Cu: Peter Alexander, Bibi Johns, Georg Thomalla.
— NE TA, TAK ETA (*DACĂ NU E UNA, E ALTA*, U.R.S.S.; G.Seid-Zade); Cu: A.Agaev, A.Ahmed, A. Murzakuliev, T.Ghezalova. *Mz.*: Uzeir Gtadjibekov.
— Le PAYS D'OÙ JE VIENS (*ŢARA DE UNDE VIN*, F.; Marcel Carné); Cu: Gilbert Bécaud, Françoise Arnoul, Gabriello, Madeleine Lebeau.

Scanned with OKEN Scanner

— PE RĂSPUNDEREA MEA * (R.; Paul Călinescu); Cu: Iurie Darie, Ileana Iordache, Liliana Tomescu, Marcel Anghelescu, Ion Talianu. *Mz.:* Gherase Dendrino.
— PESNIA TABUNȘCIKA (*VREAU SĂ CÎNT*, U.R.S.S.; A.Frolov); Cu: V.Mankelov. *Mz.:* V. Soloviov-Sedoi.
— PESNI NAD DNEPROM (*CÎNTECE PE NIPRU*, U.R.S.S.; A.Mișurin, V.Bronski;c.).
— ROCK, ROCK, ROCK (S.U.A.; Will Price); Cu: Frank Manfred, Tuesday Weld.
— ROSEN FÜR BETTINA * (*TRANDAFIRI PENTRU B.*, R.F.G.; Georg Wilhelm Pabst); Cu: Elizabet Müller, Willy Birgel, Eva Kerbler, Ivan Desny.
— RYTHMETIC * (C.; Norman McLaren;a.).
— SAN REMO CANTA (*S.R. CÎNTĂ*, I.; Domenico Paolella); Cu: Claudio Villa, Katyna Ranieri.
— SANTA LUCIA (R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Vico Torriani, Eva Kerbler, Karin Dor.
— SERDȚE POIOT (*INIMA CÎNTĂ*, U.R.S.S.; G.Melik-Avakian); Cu: A.Aidinian.
— SERENADE (*SERENADA*, S.U.A.; Anthony Mann); Cu: Mario Lanza, Joan Fontaine, Sara Montiel.
— SHREE 420 * (*ARTICOLUL* 420, In.; Raj Kapoor); Cu: R.K.,Nargis, Nadira. *Mz.:* Shaukar Jaikishan.
— SYMPHONIE IN GOLD (*SIMFONIA DE AUR*, Au.; Franz Antel); Cu: Germaine Damar, Hans Moser, Joachim Fuchsberger.
— TOSCA * (I.; Carmine Gallone); Cu: Franca Duval, Aldo Corelli, Afro Polli. *Mz.:* Giacomo Puccini.
— UNE NUIT AUX BALÉARS (*O NOAPTE ÎN INSULELE BALEARE*, F.: Paul Messnier); Cu: Georges Guétary, Jean-Marc Thibault, Claude Bessy.
— The VAGABOND KING * (*REGELE VAGABONZILOR*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Oreste, Kathryn Grayson, Rita Moreno, Sir Cedric Hardwick.
— ZAR UND ZIMMERMANN (*ȚAR ȘI DULGHER*, R.D.G.; Hans Müller); Cu: Willi A.Kleinau, Bert Fortell Lore Frisch, Vera Sibrova. *Mz.:* Gustav Lortzing.

1957

— APRIL LOVE (*DRAGOSTE DE APRILIE*, S.U.A.; Henry Levin); Cu: Pat Boone, Shirley Jones.
— BELAIA AKAȚIA (*SALCÎMUL ALB*, U.R.S.S.; G.Natanson); Cu: I.Ivanova, A.Starodub, E. Domskaia, M.Vodianoi. *Mz.:* Isaak Dunaevski.
— BERNARDINE (S.U.A.; Henry Levin); Cu: Pat Boone, Terry Moore, Janet Gaynor.
— The BOLSHOI BALLET (*BALETUL „TEATRULUI MARE"*, A.; Paul Czinner); Cu: Galina Ulanova, Raisa Strucikova, Nikolai Fadeicev.
— CASINO DE PARIS (*CAZINO PARIZIAN*, F.; André Hunebelle); Cu: Caterina Valente, Gilbert Bécaud, Vittorio De Sica, Gretha Weiser.

Scanned with OKEN Scanner

— C'EST ARRIVÉ À TRENTE-SIX CHANDELLES (*S-A AJUNS LA STELE VERZI*, F.; Henri Diamant-Berger); Cu: Charles Aznavour, Juliette Greco, Charles Trenet, Georges Guétary, Jean Sourza, Guy Bertils.
— CHARMANTS GARÇONS* (*BĂIEȚI ÎNCÎNTĂTORI*, F.; Henri Decoin); Cu: Zizi Jeanmaire, Daniel Gélin, Henri Vidal, François Périer, Gert Froebe. *Mz.:* M.Legrand
— DAVY (A.; Michael Ralph); Cu: Harry Secombe, Ron Rendell, George Ralph, Susan Shaw.
— DOROGOI ȚENOI * (*FLOARE SCUMPĂ*, U.R.S.S.; Mark Donskoi); Cu: V.Donskaia, I.Dedovici.
— Das EINFACHE MÄDCHEN (*O FATĂ MODESTĂ*, R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Caterina Valente.
— GEROLSTEINI KALAND (*ÎNTÎLNIRE LA BAL*, U.; Zoltán Farkas); Cu: Iván Darvas, Erzsébet Házi, Manyi Kiss, Kamil Feleki, Ernő Szabo. *Mz.:* J.Offenbach.
— Les GIRLS * (*FETELE*, S.U.A.; George Cukor); Cu: Gene Kelly, Mitzi Gaynor, Kay Kendall, Taina Elg.
— Der GRAF VON LUXEMBURG (*CONTELE DE L.*, R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Gerhard Riedmann, Germaine Damar, Renate Holm. *Mz.:* Franz Lehar.
— GUAGLIONE (I.; Giorgio Simonelli); Cu: Mario Girotti, Giulia Rubini, Dorian Gray.
— The HELEN MORGAN STORY* (*POVESTEA HELENEI MORGAN*, S.U.A.; Michael Curtiz); Cu: Ann Blyth, Paul Newman, Richard Carlson.
— HERRLICHE ZEITEN IM SPESSART * (*VREMURI MINUNATE LA S.*, R.F.G.; Kurt Hoffmann); Cu: Liselotte Pulver, Harald Leipnitz, Willi Milowitsch.
— LEBEDINOE OZERO (*LACUL LEBEDELOR*, U.R.S.S.; Z.Tulubieva); Cu: Maia Pliseţkaia. *Mz.:* P.I.Ceaikovski.
— LET'S BE HAPPY (*SĂ FIM FERICIȚI*, A.; Henry Levin); Cu: Tony Martin, Vera-Ellen.
— LOVE IN THE AFTERNOON * (*DRAGOSTE DE DUPĂ-AMIAZĂ*; *ARIANE*, S.U.A.; Billy Wilder); Cu: Audrey Hepburn, Gary Cooper, Maurice Chevalier.
— MAZURKA DER LIEBE (*MAZURCA DRAGOSTEI*, R.D.G.; Hans Müller); Cu: Bert Fortell, Eberhard Krug, Albert Garbe. *Mz.:* Karl Millöcker.
— MERRY ANDREW (*SIMPATICUL A.*, S.U.A.; Michael Kidd); Cu: Danny Kaye, Pier Angeli.
— NACHTS IM GRÜNEN KAKADU * (*NOPȚILE DE LA „PAPAGALUL VERDE"*, R.F.G.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Dieter Borsche, Renate Ewert.
— NAȘ MILÎI DOKTOR (*SIMPATICUL NOSTRU DOCTOR*, U.R.S.S.; S.Aimanov); Cu: I.Pomeranțev, R.Ismailova, E.Diordieva, E.Serkebaev.
— NE ČAKAJ NA MAJ (*NU AȘTEPTA LUNA MAI*, Iu., Frantisek Cap); Cu: Metka Gabrijelcic, Stane Sever, Elvira Kralj, Metkar Bucar.
— OH MEN! OH WOMEN!* (*VAI BĂRBAȚII! VAI FEMEILE!*, S.U.A.; Nunnally Johnson); Cu: Ginger Rogers, Dan Dailey, David Niven.

Scanned with OKEN Scanner

— PAJAMA GAME * (*GLUMĂ ÎN PIJAMA*, S.U.A.; George Abbott); Cu: Doris Day, J.Raitt. *Cr.*: B. Fosse.
— PAL JOEY * (*PRIETENUL MEU J.*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Rita Hayworth, Frank Sinatra, Kim Novak, Bobby Sherwood. *Mz.*: Roy Rodgers.
— PARIS HOLIDAY (*VACANȚĂ LA P.*, S.U.A.; Gerd Oswald); Cu: Bob Hope, Fernandel, Martha Hyer, Anita Ekberg.
— PARIS MUSIC-HALL (F.; Stany Cordier); Cu: Charles Aznavour, Mick Michel, Albert Préjean.
— ROCK AROUND THE WORLD (*ROCKUL ÎNCONJURĂ LUMEA*, A.; Gerard Bryant); Cu: Tommy Steele.
— SATCHMO; AMBASSADOR SATCHMO (*AMBASADORUL S.*, S.U.A.; M.Lerner;d.). Cu: Louis Armstrong.
— SCURTĂ ISTORIE * (R.; Ion Popescu-Gopo;a.). („Palme d'or" — Cannes 1957; Premiul III la Oberhausen 1958). *Mz.*: Dumitru Capoianu.
— SIEBEN MAL IN DER WOCHE (*DE ȘAPTE ORI PE SĂPTĂMÎNĂ*, R.F.G.; Harald Philipp); Cu: Vico Torriani, Germaine Damar, Josef Egger.
— SILK STOCKINGS (*CIORAPI DE MĂTASE*, S.U.A.; Rouben Mamoulian); Cu: Fred Astaire, Cyd Charisse, Peter Lorre, Janis Page.
— Das WIRTSHAUS IM SPESSART * (*HANUL DIN* S., R.F.G.; Kurt Hoffmann); Cu: Liselotte Pulver, Carlos Thompson, Rudolf Vogel, Günther Luders.

1958

— ALO? AȚI GREȘIT NUMĂRUL! * (R.); Cu: Iurie Darie, Rodica Tapalagă, Ștefan Tapalagă, Stela Popescu, Ion Lucian.
— BALERINA (R.; Mihai Bucur;sm.); Cu: Irinel Liciu.
— CIELITO LINDO * (M.; Miguel Delgado); Cu: Rosita Quintana, Luis Aguilar, C.L.Moctezuma.
— CROQUEMITOUFLE (F.; Claude Barma); Cu: Gilbert Bécaud, Mireille Granelli.
— DANSUL „CLOȘCA CU PUI„ (R.; Elisabeta Bostan; sm.).
— DEVUȘKA S GHITAROI * (*FATA CU CHITARA*, U.R.S.S.; Aleksandr Fainţimer); Cu: Liudmila Gurcenko, Mihail Jarov, F.Ranevskaia, B. Petker, S.Blinnikov, V.Gusev.
— Das DREIMÄDERLHAUS (*CASA CU TREI FETE*, Au.; Ernst Marischka); Cu: Johanna Matz, Karl Heinz Bohm, Magda Schneider, Rudolf Schock. *Mz.*: F.Schubert.
— The DUKE WORE JEANS (*DUCELE PURTA BLUE-JEANS*, A.; Gerald Thomas); Cu: Tommy Steele.
— EVGHENI ONEGHIN (U.R.S.S.; R. Tihomirov); Cu: A. Șenghelaia, S.Nemoliaev, Vadim Medvedev, Igor Ozerov, Ivan Petrov. *Mz.*: Pio!r Ilici Ceaikovski.
— FANFAREN (*FANFARA*, O.; Bert Haanstra); Cu: Bernard Droog, Andrea Domburg.

Scanned with OKEN Scanner

— GIGI * (S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Leslie Caron, Louis Jourdan, Maurice Chevalier (Premiul „Oscar" 1958). *Mz.:* Frederick Loewe.
— GODÎ MOLODÎE (*DRAGOSTE PE NOTE*, U.R.S.S.; A. Mişurin); Cu: S.Jivankova, V.Rudoi.
— GRĂFIN MARITZA (*CONTESA M.*, R.F.G.; Rudolf Schundler); Cu: Christine Gorner, Rudolf Schock, Surorile Kessler, Hans Moser, Renate Ewert. *Mz.:* E.Kalman.
— HULLA-HOPP CONNY (R.F.G.; Heinz Paul); Cu: Conny Froeboes, Susi Nicoletti.
— ÎN IUREŞ DE JOC (R.; Lucian Bratu; sm.).
— JOC DE CUBURI (R.; Olga Zissu;sm.); Cu: Ileana Iliescu.
— KARINÉ (U.R.S.S.; A.Manarian); Cu: Lidia Arutunian, A.Kadjvorian, T.Levonian.
— LILEIA (U.R.S.S.; L.Lapokniş); Cu: E.Erşova, R. Vizirenko-Kliavin.
— MARDI GRAS (*LĂSATA SECULUI*, S.U.A.; Edmund Goulding); Cu: Pat Boone, Shree North.
— MARJORIE, MORNING STAR * (*MARJORIE, STEA A DIMINEŢII*, S.U.A.; Irving Rapper); Cu: Gene Kelly, Natalie Wood, Sammy Fain, Carolyn Jones.
— MATROS S KOMETÎ (*MARINARUL ÎNDRĂGOSTIT*, U.R.S.S.; Igor Annenski); Cu: G.Romanov, Nikolai Kriucikov, I.Svobodin, T.Bestaeva, Iuri Liubeznov.
— MEINE FRAU MACHT MUSIK (*NEVASTĂ-MEA CÎNTĂ*, R.D.G.; Hans Heinrich); Cu: Lore Frisch, Maly Delschaft, Alice Prill. *Mz.:* Gerd Natscinski.
— La MERLE * (*MIERLA*, C.; Norman MacLaren;a.).
— MIC ALBUM MUZICAL (R.; Traian Fericeanu;sm.); Cu: Maria Tănase.
— MISTER IKS (*PRINŢESA CIRCULUI*, U.R.S.S.; I.Hmelniţki); Cu: G.Ots, M.Iurasova. *Mz.:* E.Kalman.
— NEL BLU, DIPINTO DI BLU (*ÎN ALBASTRU, COLORAT ÎN ALBASTRU*, I.; Pierro Tellini); Cu: Domenico Modugno, Vittorio De Sica, Giovana Ralli, Arianna.
— OCIAROVAN TOBOI (*FARMECUL TĂU*, U.R.S.S.; I.Agzamov); Cu: K.Djalilova, S.Divanov.
— ROCK-A-BYE BABY * (*NANI, NANI, COPILAŞ*, S.U.A; Frank Tashlin); Cu: Jerry Lewis, Marilyn Maxwell.
— SCHLAG AUF SCHLAG (*CÎNTEC DUPĂ CÎNTEC*, R.F.G.; Geza von Cziffra); Cu: Peter Alexander, Ingrid Andree, Wolfgang Wahl.
— SERENADE AUX TEXAS (*SERENADĂ ÎN T.*, F.; Richard Pottier); Cu: Luis Mariano, Bourvil, Sonja Ziemann, Germaine Damar, Yves Deniaud. *Mz.:* F.Lopez.
— SERENADE EINER GROSSEN LIEBE (*SERENADA UNEI MARI IUBIRI*, R.F.G.; Rudolph Mathe); Cu: Mario Lanza, Johanna Matz, Zsa-Zsa Gabor.
— SOLEDAD * (S.; Enrico Gras;c.).

Scanned with OKEN Scanner

— SOUTH PACIFIC (*PACIFICUL DE SUD*, S.U.A.; Joshua Logan); Cu: Mitzi Gaynor, Ray Walston, Rossano Brazzi, John Kerr. *Mz.:* Roy Rodgers.
— STERN VON SANTA CLARA (*STEAUA DIN SANTA CLARA*, R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Vico Torriani, Geraldine Löcker.
— ST. LOUIS BLUES (*BLUESUL DIN S.L.*, S.U.A.; Charles Reisner); Cu: Nat King Cole, Eartha Kitt, Cab Calloway, Ella Fitzgerald, Mahalia Jackson.
— SUBARASHIKI DANSEI (*VARIETEUL S.*, J.; Umeji Inoue); Cu: Yujiro Ishihara, Miye Kitahara, Yumeji Isukiska.
— ŞAPTE ARTE * (R.; Ion Popescu-Gopo;a.).; Marele Premiu, Tours 1958. *Mz.:* Dumitru Capoianu.
— TABARIN * (F.; Richard Pottier); Cu: Sylvia Lopez, Sonja Ziemann, Anny Cordy, Mischa Auer, Michel Piccoli.
— TOM THUMB * (*TOM DEGEŢELUL*, A.; George Pal); Cu: Russ Tamblyn, Terry-Thomas, Peter Sellers.
— TREI JOCURI ROMÂNEŞTI (R.; Elisabeta Bostan; sm.).
— La VIOLETERA (*VÎNZĂTOAREA DE VIOLETE*, S. — I.; Luis Cesare Amadori); Cu: Sara Montiel, Raf Vallone, Anna Mariscal, Frank Villard.
— WIR WUNDERKINDER * (*COPIII MINUNE*, R.F.G.; Kurt Hoffmann); Cu: Johanna von Koczian, H.Felmy, Vera Frydtberg, Ingrid Pan. *Mz.:* Franz Grothe.

1959

— Les AMANTS DE DEMAIN (*ÎNDRĂGOSTIŢII DE MÎINE*, F.; Marcel Blistène); Cu: Edith Piaf, Michel Auclaire, Armand Mestral. *Mz.:* Marguerite Monot.
— Der BLAUE NACHTFALTER (*ALBASTRUL FLUTURE DE NOAPTE*, R.F.G.; Wolfgang Schleiff); Cu: Za-ah Leander, Paul Hartmann, Werner Hinz.
— CAN-CAN * (S.U.A.; Walter Lang); Cu: Shirley MacLaine, Maurice Chevalier, Frank Sinatra, Louis Jourdan.
— CERNOMOROCIKA (*CÎNTECUL MĂRII*, U.R.S.S.; A.Korenev); Cu: S. Jivankova, V. Zemliankin, K.Kulciţki. *Mz.:* Oskar Sandler.
— CINDERFELLA * (*CENUŞEROIUL*, S.U.A.; Frank Tashlin); Cu: Jerry Lewis, Anna Maria Alberghetti, Ed Wynn.
— CIOLPON—UTRENNIAIA ZVEZDA * (*STEAUA DIMINEŢII*, U.R.S.S.; R.Tihomirov); Cu: R.Cikoieva, U.Surbaghişev. *Mz.:* M.Rauhverger.
— DESTINAZIONE SAN REMO (*DESTINAŢIA S.R.*, I.; Domenico Paolella); Cu: Domenico Modugno.
— DU BIST WUNDERBAR * (*TU EŞTI MINUNATĂ*, Au.; Paul Martin); Cu: Caterina Valente. *Mz.:* W.Müller.
— EIN LIED GEHT UM DIE WELT * (*UN CÎNTEC STRĂBATE LUMEA*, R.F.G.; Geza von Bolvary); Cu: Hans Reiser, Sabine Sesselmann, Theo Lingen.

Scanned with OKEN Scanner

— ESCUCHA MI CANCIÓN (*ASCULTĂ CÎNTECUL MEU*, S.; Antonio Del Amo); Cu: Joselito.
— ESTERINA (I.; Carlo Lizzani); Cu: Domenico Modugno, Carla Gravina, Geoffrey Horne.
— EUROPA DI NOTTE; Les NUITS D'EUROPE (*E. NOAPTEA*; *NOPȚILE E.*, I. — F.; Alessandro Blasetti); Cu: Carmen Sevilla, Domenico Modugno, Henri Salvador, Robert Lamoureux.
— The FIVE PENNIES * (*ORCHESTRA DE 5 PARALE*, S.U.A.; Melville Shavelson); Cu: Bing Crosby, Danny Kaye, Louis Armstrong, Barbara Bel Gades.
— FREDDY, DIE GITARRE UND DAS MEER (*F., CHITARA ȘI MAREA*, R.F.G.; Wolfgang Schleif); Cu: Freddy Quinn, Corny Collins, Sabine Sesselmann.
— The GENE KRUPA STORY (*POVESTEA LUI G.K.*, S.U.A.; Don Weiss); Cu: Sal Mineo, Susan Kohner, James Darren.
— El GRAN ESPETACULO * (*CARMELA*, M.; Miguel Zacarias); Cu: Lola Flores, Antonio Badu.
— HOVANȘCINA * (U.R.S.S.; Vera Stroeva); Cu: A. Krivcenia, A.Grigoriev, A.Maslennikov. *Mz.:* M. Musorgski.
— ICH BIN KEIN CASANOVA * (*NU SÎNT C.*, Au.; Geza von Cziffra); Cu: Peter Alexander.
— JAZZ ON SUMMER'S DAY * (*J. ÎNTR-O ZI DE VARĂ*, S.U.A.; Aram Avakian, Bert Stern); Cu: Louis Armstrong, Mahalia Jackson.
— JURAVLINAIA PESNIA (*CÎNTECUL COCORULUI*, U.R.S.S.; O.Nikolaevski, N.Anisimova); Cu: I.Habirov, E.Suleimanov, H.Saffilin, G.Gallimov.
— LA HORĂ (R.; Elisabeta Bostan;sm.).
— La PALOMA (Au.; Paul Martin); Cu: Bibi Johns, Karl Heinz Böhm, Ruth Stephen.
— LUNA DE MIEL * (*LUNA DE MIERE*, S.; Michael Powell); Cu: Ludmila Tcherina, Antonio. (Premiat la Cannes 1959).
— MELODII BRAZILII (*MELODIILE BRAZILIEI*, U.R.S.S.; F.Mustafaev;c.).
— Il MONDO DI NOTTE (*LUME DE NOAPTE*, I.; Luigi Vanzi;c.).
— Die NACHT VON DER PREMIERE (*NOAPTEA PREMIEREI*, Au.; Georg Jacoby); Cu: Marika Rökk, Theo Lingen, Wolfgang Luckschy.
— NEVSKIE MELODII (*MELODII DE PE NEVA*, U.R.S.S.; I.Șapiro); Cu: A.Badhen, A.Berezin.
— PORGY AND BESS * (*P. ȘI B.*, S.U.A.; Otto Preminger); Cu: Dorothy Dandridge, Sidney Poitier, Sammy Davis jr., Pearl Bailey, Brook Peters. *Mz.:* G.Gershwin.
— RAGAZZI DEL JUKE-BOX (*BĂIEȚII DE LA TONOMAT*, I.; Lucio Fulci); Cu: Tony Dallara, Elke Sommer, Betty Curtis, Fred Buscaglione, Adriano Celentano.

Scanned with OKEN Scanner

— The ROYAL BALLET (*BALETUL REGAL*, A.; Paul Czinner); Cu: Margot Fonteyn, Michael Somes, Julia Farron.
— SERIOUS CHARGE (*RĂSPUNDERE SERIOASĂ*, A.; Terence Young); Cu: Cliff Richard.
— SÎNU PORA JENÎTSIA (*FIUL MEU SE ÎNSOARĂ*, U.R.S.S.; T.Sabirov); Cu: D.Saidmuradov, D.Kasîmova.
— SLEEPING BEAUTY (*FRUMOASA DIN PĂDUREA ADORMITĂ*, S.U.A.; Walt Disney;a.).
— SOME LIKE IT HOT * (*UNORA LE PLACE JAZUL*, S.U.A.; Billy Wilder); Cu: Marilyn Monroe, Tony Curtis, Jack Lemmon, George Raft, Joe E.Brown.
— SONATA BETHOVENA (*SONATA DE BEETHOVEN*, U.R.S.S.; V.Gorikker); Cu: I.Aleksandrov, S.Esin, A.Lebedev, V.Altaiskaia, V.Boriskin.
— TOKYO ODORI (*VARIETEUL SHOCHIKU*,J.; Senri Ikoma;c.).
— TOMMY THE TOREADOR (*T. TOREADOR*, A.; John Paddy Carstairs); Cu: Tommy Steele.
— TRAUMREVUE (*REVISTA VISURILOR*, Au.; Eduard von Borsody); Cu: Waltraut Haas, Susi Nicoletti, Teddy Reno. *Mz.:* Robert Stolz, Heinz Neubrand.
— ȚVETOK NA SNEGU (*FLOAREA ZĂPEZII*, U.R.S.S.; S.Managadze); Cu: H.Antadze, D.Sakmadze, M.Kobahidze, K.Dauşvili, Z.Zakariadze.
— VALCIK PRO MILION (*VALS PENTRU UN MILION*, Ceh.; Josef Mach); Cu: Josef Adamovici, Karla Chadimova, Vladimir Raz.
— VERHOVINA, MATI MOIA (*V. MAMA MEA*, U.R.S.S. A.Narodiţki;c.).
— VERWIRRUNG DER LIEBE * (*RĂTĂCIRILE DRAGOSTEI*, R.D.G.; Slatan Dudow); Cu: Annekathrin Bürger, Angelika Domröse, Stefan Lisewsky, Willi Schrade. *Mz.:* Wolfgang Hohensee.

1960

— A BREATH OF SCANDAL (*O BOARE DE SCANDAL*, S.U.A. — I. — Au.; Michael Curtiz); Cu: Sophia Loren, Maurice Chevalier, John Gavin. *Mz.:* R.Stolz, A.Cicognini.
— AMERICA DI NOTTE (*A. NOAPTEA*, I.; Giuseppe Scotese;c.).
— APPUNTAMENTO AD ISCHIA (*ÎNTÎLNIRE LA I.*, I.; Mario Mattoli); Cu: Domenico Modugno, Antonella Lualdi, Maria Letitzia Gazzoni. *Mz.:* Domenico Modugno.
— BELLS ARE RINGING (*CLOPOTELE AU SUNAT*, S.U.A.; Vincente Minnelli); Cu: Judy Holliday, Dean Martin.
— BOLERO IMMORTAL (*NEMURITORUL B.*, M.; Rafaelo Portillo); Cu: Elvira Quintana.
— BOLJE JE UMETI (*A ŞTI ÎNSEAMNĂ A PUTEA*, Iu.; Vojislav Nanovic); Cu: Pavle Vujisic, Dragan Lakovic, Milena Dravic, Mija Aleksic.

Scanned with OKEN Scanner

— CARMEN DE GRANADA * (*C. DE LA RONDA*, S.; Tulio Demichelli); Cu: Sara Montiel, Maurice Ronet, Jorge Mistral, Amedeo Nazzari. *Mz.:* Gregorio Segura.
— CONNY UND PETER MACHEN MUSIK (*C. ŞI P. CÎNTĂ*, R.F.G.; Werner Jacobs); Cu: Conny Froboess, Peter Alexander, Gustav Knuth.
— DARCLÉE * (R.); Cu Silvia Popovici, Toma Dimitriu, Victor Rebengiuc, Costache Antoniu, Geo Barton, Marcel Anghelescu, Eugenia Popovici, Forry Eterle.
— DEVICIA VESNA (*PRIMĂVARA FETELOR*, U.R.S.S.; V.Dorman); Cu: Mira Kolţova, Lev Baraşkov, Ansamblul „Beriozka". *Mz.:* A. Fliarovski.
— EXPRESSO BONGO (A.; Val Guest); Cu: Cliff Richard, Laurence Harvey, Sylvia Syms.
— FLAMING STAR (*STEA STRĂLUCITOARE*, S.U.A.; Don Siegel); Cu: Elvis Presley.
— FOLLOW A STAR * (*ALERG DUPĂ O STEA*, A.; Robert Asher); Cu: Norman Wisdom. *Mz.:* Philip Green.
— FONTANA DI TREVI (*FÎNTÎNA T.*, I.; Carlo Campogalliani); Cu: Claudio Villa, Vittorio De Sica, Maria Grazzia Bucella, Mario Carotenuto.
— FORELSKET I KOBENHAVN (*M-AM ÎNDRĂGOSTIT LA COPENHAGA*, D.; Finn Henriksen); Cu: Siw Malmkwist, Henning Maritzen, Mimi Heinrich.
— FREDDY UND DIE MELODIE DER NACHT (*F. ŞI MELODIA NOPŢII*, R.F.G.; Wolfgang Schleif); Cu: Freddy Quinn, Heidi Brühl.
— GAUNER SERENADE (*SERENADA PUNGAŞILOR*, R.F.G.; Thomas Engel); Cu: Germaine Damar.
— HELDINNEN (*EROINA*, R.F.G.; Dietrich Haugk); Cu: Johanna von Kozian, Marianne Koch, Paul Hubschmidt.
— HOMO SAPIENS * (R.; Ion Popescu-Gopo;a.); (Marele Premiu la Karlovy Vary, 1960; Premiul „Golden Gate" la San Francisco, 1960). *Mz.:* Dumitru Capoianu.
— HRUSTALNÎI BASMACIOK * (*CENUŞĂREASA*, U.R.S.S.; Aleksandr Rou, R.Zaharov); Cu: Raissa Strucikova, G.Lediah, E.Vanke. *Mz.:* Serghei Prokofiev.
— IT STARTED IN NAPLES * (*A ÎNCEPUT LA NEAPOLE*, S.U.A.; Melville Shavelson); Cu: Sophia Loren, Clark Gable, Vittorio De Sica. *Mz.:* C.Savina, A.Cicognini.
— KRIMINALTANGO (Au.; Geza von Cziffra); Cu: Peter Alexander, Vivi Bach.
— LIGHT UP THE SKY (*STRĂLUCEŞTE SUS CERUL*, A.; Lewis Gilbert); Cu: Tommy Steele.
— LJUBAV I MODA (*DRAGOSTEA ŞI MODA*, Iu.; Ljubomir Radicevic); Cu: Beba Loncar, Dusan Bulajic, Mija Aleksic, Miodrag Petrovic-Ckalia.
— The MAGNIFICENT REBEL * (*REBELUL MAGNIFIC*, S.U.A.; Georg Tressler); Cu: Karl Heinz Böhm, Giulia Rubini, Ivan Desny. *Mz.:* Ludwig van Beethoven.

Scanned with OKEN Scanner

— MI ULTIMO TANGO * (*ULTIMUL MEU TANGO*, S.; Luis Cesare Amadori); Cu: Sara Montiel, Maurice Ronet, Isabel Garces, Laura Grandos. *Mz.:* G. Segura.
— NU VREAU SĂ MĂ ÎNSOR (R.; Manole Marcus); Cu: Liliana Tomescu, Irina Petrescu, Nae Roman, Ştefan Tapalagă. *Mz.:* G. Solomonescu, E. Deda, V. Veselovski.
— O SOLE MIO (R.F.G.; Paul Martin); Cu: Senta Berger, Jerome Courtland, Günther Philipp.
— PEPE * (S.U.A. — M.; George Sidney); Cu: Catinflas, Dan Dailey, Shirley Jones, Bobby Darin, Jimmy Durante, Jack Lemmon, Maurice Chevalier, Sammy Davis jr., Frank Sinatra, Judy Garland, Debbie Reynolds.
— PIKOVAIA DAMA * (*DAMA DE PICĂ*, U.R.S.S.; R.Tihomirov); Cu: Oleg Strijenov, O.Krasina, E.Polevitkaia, V.Kulik, V.Medvedev. *Mz.:* P. I. Ceaikovski.
— RAPSODIE ÎN LEMN (R.; Bob Călinescu;a.).
— Der ROSENKAVALIER * (*CAVALERUL ROZELOR*, Au.; Paul Czinner); Cu: Elisabeth Schwarzkopf, Sena Jurinac, Annelise Rothenberg, Erich Kunz. *Mz.:* R.Strauss.
— SCHLUSSAKKORD (*ACORD FINAL*, R.F.G.; Wolfgang Liebeneiner); Cu: Mario Del Monaco, Eleonora Rossi-Drago, Christian Marquand.
— Die SCHÖNE LURETTE (*FRUMOASA L.*, R.D.G.; Gottfried Kolditz); Cu: Marianne Wunscher, Evelyn Caron, Jiri Papez, Otto Melies, Hannjo Hasse, Lore Frisch. *Mz.:* Jacqes Offenbach.
— SLEPOI MUZÎKANT (*MUZICANTUL ORB*, U.R.S.S.; T.Lukaşevici); Cu: Boris Livanov, V.Livanov, Maria Strijenova, L.Kurdiumova, I.Puzîrev, S.Blinnikov.
— Das SPUKSCHLOSS ZUM SPESSART * (*FANTOMELE DIN SPESSART*, R.F.G.; Kurt Hoffmann); Cu: Liselotte Pulver, Heinz Baumann, Curt Bois, Hanne Wieder, Georg Thomalla. *Mz.:* Friederich Hollander.
— The STORY OF FRANZ LISZT; SONG WITHOUT END (*CÎNTECUL S-A SFÎRŞIT*, S.U.A.; Charles Vidor, George Cukor); Cu: Dirk Bogarde, Capucine, Geneviève Page, Ivan Desny.
— UN, DEUX, TROIS, QUATRE; BLACK TIGHT * (*UNU, DOI, TREI, PATRU*; *MAIOURILE NEGRE*, F. —A.; Terence Young); Cu: Zizi Jeanmaire, Roland Petit, Cyd Charisse, Moira Shearer.
— VACANZE IN ARGENTINA (*VACANŢĂ ÎN A.*, I.; Guido Leoni); Cu: Domenico Modugno.
— VENEŢIANSKII MAVR * (*MAURUL VENEŢIAN*; *OTHELLO*, U.R.S.S.; V.Ceabukiani); Cu: V.Ceabukiani, V.Tignadze, Z.Nikaleiobili, L.Mitaşvili.
— ZIMNIAIA FANTAZIA (*FANTEZIE DE IARNĂ*, U.R.S.S.; I.Posleski).

1961

— AVENTURAS DE JOSELITO EN AMERICA (*AVENTURA LUI J. ÎN A.*, S.; Antonio Del Amo); Cu: Joselito, Pulgarcito, Enrique Rambal, Anita Blach.

Scanned with OKEN Scanner

— BABES IN TOYLAND (*COPIII ÎN ȚARA JUCĂRIILOR*, S.U.A.; Jack Donohue); Cu: Ray Bolger, Tommy Sands, Ed Wynn, Annette. *Mz.:* Victor Herbert.
— La BANDA DEL BUCO (*MUZICUȚA*, I.; Mario Amendola); Cu: Claudio Villa, Mario Carotenuto.
— BLUE HAWAII (*SENINUL H.*, S.U.A.; Norman Taurog); Cu: Elvis Presley, Jean Blackman.
— EINE HANDVOLL NOTEN* (*UN PUMN DE NOTE*, R.D.G.; Otto Schneidereit, Helmut Spiess); Cu: Albert Garbe, Erika Dunkelmann, Ingeborg Dirgardt, Stefan Lisewsky. *Mz.:* Hattwig.
— EIN STERN FÄLLT VOM HIMMEL* (*O STEA CADE DIN CER*, Au.; Geza von Bolvary); Cu: Ina Bauer, Tony Seiler, Günther Philipp. *Mz.:* Heino Gaze.
— Die FLEDERMAUS (*LILIACUL*, Au.; Geza von Cziffra); Cu: Peter Alexander, Marika Rökk, Marianne Koch, Willi Milowitsch. *Mz.:* Johann Strauss jr.
— HEUTE GEHEN WIR BUMMELN (*ASTĂZI UMBLĂM HAIHUI*, Au.; Erik Ode); Cu: Marika Rökk, Bibi Johns, Karl Schönbock.
— IM WEISSEN RÖSSL (*LA „CALUL BĂLAN"*, R.F.G; Werner Jacobs); Cu: Peter Alexander, Waltraut Haas, Estella Blain, Karin Dor. *Mz.:* Ralph Benatzky.
— IO BACI... TU BACI (*EU SĂRUT... TU SĂRUȚI*, I.; Piero Vivarelli); Cu: Mina, Adriano Celentano, Jose Sentieri, Pepino Di Capri, Jimmy Fontana.
— El MARAA EL MAGHOULA* (*FEMEIA NECUNOSCUTĂ*, E.; Mahmud Zulfikar); Cu: Sadiah.
— MAZ SWOJEJ ZONY (*SOȚUL SOȚIEI SALE*, P.; Stanislaw Bareja); Cu: Bronislaw Pawlik, Aleksandra Zawieruszanka, Elzbieta Czyzewska.
— MEIN MANN DAS WIRTSCHAFTSWUNDER (*SOȚUL MEU, MINUNATUL GOSPODAR*, R.F.G.; Ulrich Erfurth); Cu: Marika Rökk, Fritz Tillmann, Conny Froboes.
— METAMORFOZE* (R.; Bob Călinescu; a.).
— MIR RUKOPLEȘCET (*LUMEA APLAUDĂ*, U.R.S.S.; G. Asatiani; c.).
— Il MONDO DI NOTTE NR. 2 (*LUME DE NOAPTE NR. 2*, I.; Gianni Proia; c.).
— NA KRÎLIAH PESNI (*PE ARIPILE CÎNTECULUI*, U.R.S.S.; V. Pa homenko; c.).
— NAȘ OBȘCII DRUG (*PRIETENUL NOSTRU COMUN*. U.R.S.S.; Ivan Pîriev); Cu: Natalia Fateeva, V. Avdiușko, A. Arkadiev, E. Litvinenko.
— PACHIN (S.; Artur Ruiz Castillo); Cu: Angelito, Roberto Camardiel, Maria Arias.
— PARLEZ-MOI D'AMOUR (*VORBEȘTE-MI DE DRAGOSTE*, F. — I.; Giorgio Simonelli); Cu: Dalida, Jacques Sernas, Raymond Bussières, Mario Carotenuto.
— PECADO DE AMOR* (*PĂCATUL DRAGOSTEI*, S.; Luis Cesare Amadori); Cu: Sara Montiel, Reginald Kernan, Mario Girotti.

Scanned with OKEN Scanner

— The PLEASURE OF HIS COMPANY* (*PLĂCEREA SOCIETĂŢII SALE*, S.U.A.; George Seaton); Cu: Fred Astaire, Debbie Reynolds, Lili Palmer, Tab Hunter.
— ROBERT UND BERTRAM (*R. ŞI B.*, R.F.G.; Hans Deppe); Cu: Vico Torriani, Trude Herr.
— SNOW WHITE AND THE THREE CLOWNS (*ALBĂ-CA-ZĂPADA ŞI CEI TREI CLOVNI*, S.U.A.; Walter Lang); Cu: Carol Heiss, Moe Howard, Larry Fines, Joe De Rita, Patricia Medina.
— TWIST AROUND THE CLOCK (*T. ÎN JUR DE-O ORĂ*, S.U.A.; Oscar Rudolph); Cu: John Cronin, Chubby Checker, Mary Mitchell, Nicki Spencer.
— UKRAINSKAIA RAPSODIA (*RAPSODIA UCRAINIANĂ*, U.R.S.S.; Serghei Paradjanov); Cu: O. Petrenko, E. Kosman.
— UN RAYO DE LUZ (*O RAZĂ DE LUMINĂ*, S.; Luis Lucia); Cu: Marisol, Anselmo Duarte.
— VELIKA TURNEJA (*TURNEUL VESELIEI*, Iu.; Zorz Skrigin); Cu: Olivera Markovic.
— VOLNÎI VETER (*VÎNT DE LIBERTATE*, U.R.S.S.; L. Trauberg); Cu: N. Rumianţeva, L. Skirda, A. Lazarev, N. Griţenko, I. Medvedev. *Mz.:* Isaak Dunaevski.
— WEST SIDE STORY* (*POVESTE DIN CARTIERUL DE VEST*, S.U.A.; Robert Wise, Jerome Robbins); Cu: Natalie Wood, Richard Beymer, George Chakiris, Russ Tamblyn, Rita Moreno. (Distins cu 11 Premii „Oscar" 1961). *Mz.:* L.Bernstein; *Cr:* J.Robbins.
— YOUNG AND THE COOL (*TÎNĂR ŞI MODERN*, S.U.A.; William J. Hole); Cu: Luis Prima.
— YOUNG ONES* (*TINERII*, A.; Sidney Furie); Cu: Cliff Richard, Robert Morley, Carole Grey.
— ZA DVUMIA ZAIŢAMI (*DUPĂ DOI IEPURI*, U.R.S.S., V. Ivanov); Cu: O. Borisov, M. Kriniţîna, N. Iakovcenko, A.Kuşnirenko, N.Kopujinskaia. *Mz.:* V.Gomoliak.
— Der ZIGEUNERBARON (*VOIEVODUL ŢIGANILOR*, R.F.G. — F.; Kurt Wilhelm); Cu: Carlos Thompson, Daniele Gaubert, Felix Marten, H.Bruhl. *Mz.:* J.Strauss jr.

1962

— ALLO! HALLO!* (R.; Ion Popescu-Gopo; a.).
— Les AMANTS DE TERUEL* (*AMANŢII DE PE T.*, F.; Raymond Rouleau); Cu: Liudmilla Tcherina, René-Louis Laforgue, Milko Sparemblek. *Mz.:* M.Theodorakis.
— AUF DER SONNENSEITE* (*ŞAMPANIE ŞI MELODII*, R.D.G.; Ralf Kirsten); Cu: Marita Böhme, Heinz Schubert. *Mz.:* André Asriel.
— BANIA* (*BAIA*, U.R.S.S.; Serghei Iutkevici, A. Karanovici); Cu: Arkadi Raikin. *Mz.:* Rodion Şcedrin.
— La BELLA LOLLA; UNE DAME AUX CAMÉLIAS (*FRUMOASA L.; O DAMĂ CU CAMELII*, S. — F. — I.; Alfonso Balcazar); Cu: Sara Montiel, Antonio Cifariello, Frank Villard.

Scanned with OKEN Scanner

— BELLO RECUERDO (*FRUMOASA AMINTIRE*, S.; Antonio Del Amo); Cu: Joselito, Libertad Lamarque.
— BILLY ROSE'S JUMBO* (*J. AL LUI B.R.* S.U.A.; Charles Walters); Cu: Doris Day, Stephen Boyd, Jimmy Durante, Martha Raye, Betty Grable. *Mz.:* Roy Rodgers.
— CEREMUŞKI (*CEREOMUŞKI*, U.R.S.S.; G. Rappaport); Cu: I. Zabotkina, V. Vasiliev.
— DON'T KNOCK THE TWIST (*NU ATACA TWISTUL*, S.U.A.; Oscar Rudolph); Cu: Chubby Checker.
— DVA Z ONOHO SVETA (*DOI DIN ALTE LUMI*, Ceh.; Milos Makovec); Cu: Oldrich Novy, Dana Medricka Helga Cockova, Karel Vlach şi orchestra sa.
— EHALI! MÎ EHALI! (*ESTRADA! ESTRADA!*, U.R.S.S.; I. Timoşenko, E. Berezin); Cu: I.T., E.B., N. Pavlenko, P. Retviţki.
— GAY—PURR—EE* (*PARISUL VESEL*, S.U.A.; Abe Lewitow; a.). *Mz.:* Harold Arlen.
— GUSARSKAIA BALLADA* (*BALADA HUSARILOR*, U.R.S.S.; Eldar Riazanov); Cu: L. Golubkina, Iuri Iakovlev, Igor Ilinski, Nikolai Kriucikov.
— GYPSY (S.U.A.; Mervyn Le Roy); Cu: Natalie Wood, Rosalind Russell, Karl Malden.
— IA BUDU TANŢEVATI! (*VOI DANSA!*, U.R.S.S.; N. Taghidze); Cu: Mahmud Esambaev.
— I COULD GO SINGING (*POT MERGE CÎNTÎND*, A.; Ronald Neame); Cu: Judy Garland, Dirk Bogarde, Jack Klugmann, Aline MacMahon.
— KAUF DIR EINEN BUNTEN LUFTBALLON (*CUMPĂRĂŢI UN BALON*, Au. — R.F.G.; Geza von Cziffra); Cu: Ina Bauer, Tony Seiler, Oskar Sima.
— KLUB KAWALEROW (*CLUBUL CAVALERILOR*, P.; Jerzy Zarzycki); Cu: Bronislaw Pawlik Lidia Korokowna, Tadeusz Surowa. *Mz.:* Marek Sart.
— KOROLEVA BENZOKOLONKI* (*REGINA STAŢIEI DE BENZINĂ*, U.R.S.S.; A. Mişurin, N. Litus); Cu: N. Rumianţeva, A. Sova, S. Kojevnikov, I. Belov.
— NAPFENY A JEGEN (*RAZE PE GHIAŢĂ*, U.; Frigyes Ban); Cu: Katalin Rakosy, Marieta Kovács.
— PIROSBETÜS HÉTKÖZNAPOK (*CONCERTUL MULT VISAT*, U.; Félix Măriässy); Cu: Jana Brejchova, Éva Ruttkay, Miklos Gäbor. *Mz.:* Stepan Lucky.
— La REINA DEL CHANTECLER* (*REGINA CÎNTECELOR*, S.; Rafael Gil); Cu: Sara Montiel.
— REVUE UM MITTERNACHT* (*REVISTA DE LA MIEZUL NOPŢII*, R.D.G.; Gottfried Kolditz); Cu: Christel Bondenstein, Werner Lierck, Klaus Schultz, Hans Klering. *Mz.:* Gerd Natschinski.
— ROAD TO HONG-KONG (*DRUMUL SPRE H-K.*, S.U.A.; Norman Panama); Cu: Bing Crosby, Joan Collins, Bob Hope, Frank Sinatra.
— RUSALKA* (Ceh.; Vaclav Kaslik); Cu: Jana Andrsova, Vladimir Raz, Jirina Sejbalova. *Mz:* Antonin Dvorak.

Scanned with OKEN Scanner

— SCHNEEWITCHEN UND DIE SIEBEN GAUKLER* (*ALBĂ-CA-ZĂPADA ŞI CEI 7 SALTIMBANCI*, R.F.G.; Kurt Hoffmann); Cu: Caterina Valente, Hanne Wieder, Walter Giller. *Mz.:* Haino Gaze.
— SOME PEOPLE (*UNII OAMENI*, A.; Cliv Donner); Cu: Kenneth Moore, Ray Brooks.
— SO TOLL WIE ANNO DAZUMAL (*AŞA NEBUNII SE FĂCEAU ODINIOARĂ*, R.F.G.; Franz Marischka); Cu: Vico Torriani, Karin Baal, Peter Krauss, Renate Ewert.
— STATE FAIR* (*BÎLCIUL DEMNITĂŢILOR*, S.U.A.; Jose Ferrer); Cu: Pat Boone, Bobby Darin, Pamela Tiffin, Ann-Margret, Alice Faye, Tom Ewell.
— TOO LATE BLUES (*B. PENTRU MAI TÎRZIU*, S.U.A.; John Cassavettes); Cu: Bobby Darin.
— VACANŢĂ LA MARE (R.); Cu: Iurie Darie, Aurel Giurumia, Melania Cîrje, Alexandru Repan, Ana Szeles, Ion Fintesteanu. *Mz.* George Grigoriu.
— VECER V MOSKVE (*NOAPTE LA MOSCOVA*, U.R.S.S.; V. Nemoliaev); Cu: Oleg Popov, V. Duhina, A. Asadiev, B. Amorantov.
— The WONDERFUL WORLD OF THE BROTHERS GRIMM* (*LUMEA MINUNATĂ A FRAŢILOR G.*, S.U.A.; Henry Levin); Cu: Laurence Harvey, Claire Bloom, Karl Heinz Böhm, Terry-Thomas.

1963

— BALLET BALLAD (*BALET-BALADĂ*, D.; Bent Barfod); Cu: Vivi Gelker, Jens Brenaa.
— BYE, BYE BIRDIE* (S.U.A.; George Sidney); Cu: Janet Leigh, Dick Van Dyke, Ann-Margret.
— CANZONI NEL MONDO (*CÎNTECELE ÎN LUME*, I.; Vittorio Sala); Cu: Mina, Gilbert Bécaud, Pepino Di Capri, Dean Martin.
— La CASTA SUSANA (*NEPRIHĂNITA S.*; S.; Luis Cesare Amadori); Cu: Maruja Diaz, Noél Roquevert, Armand Mestral, Gracita Morales.
— CHERCHEZ L'IDOLE (*CĂUTAŢI IDOLUL*, F.; Michel Boisrind); Cu: Charles Aznavour, Dany Saval, Johnny Hallyday, Sylvie Vartan, Frank Fernandel.
— D'OÙ VIENS-TU JOHNNY (*DE UNDE VII J.*, F.; Noel Howard); Cu: Johnny Hallyday, Sylvie Vartan, Evelyn Daudry, Pierre Barouh.
— Die DREIGROSCHENOPER* (*OPERA DE TREI PARALE*, R.F.G. — F.; Wolfgang Staudte); Cu: Curd Jurgens, Hildegard Knef, Gert Fröbe, Lino Ventura, Sammy Davis jr. *Mz.:* Kurt Weill.
— FOLLOW THE BOYS (*VINO CU BĂIEŢII*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Connie Francis, Russ Tamblyn, Paula Prentree, Dany Robin.
— FUN IN ACAPULCO* (*VESELIE LA A.*, S.U.A.; Richard Thorpe); Cu: Elvis Presley, Ursula Andress, Paul Lukas. *Mz.:* Joseph J. Lilley.

Scanned with OKEN Scanner

— GDE AHMED? (*PE URMELE LUI A.*, U.R.S.S.; A. Iskenderov); Cu: M. Seihzamanov, N. Melikova, E. Kasumov.
— IOLANTA* (U.R.S.S.; V. Gorikker); Cu: N. Rudnaia, F. Nikitin, I. Perov, P. Glebov. *Mz.:* P.I.Ceaikovski.
— IRMA LA DOUCE* (S.U.A.; Billy Wilder); Cu: Shirley MacLaine, Jack Lemmon.
— IT'S ALL HAPPENING* (*ASTA-I TOT CE S-A ÎNTÎMPLAT*, A.; Don Sharp); Cu: Tommy Steele, Angela Douglas, Michael Medwin.
— KREPOSTNAIA AKTRISA* (*CÎNTĂREAȚA SCLAVĂ*, U.R.S.S.; R. Tihomirov); Cu: T. Siomina, D. Smirnov, S. Filipov, M. Polbenteva. *Mz.:* N.Strelnikov.
— KUKLÎ SMEIUTSIA (*PĂPUȘILE RÎD*, U.R.S.S.; N. Sanișvili); Cu: S. Takaișvili.
— LIUBIT, NE LIUBIT (*MĂ IUBEȘTE, NU MĂ IUBEȘTE*, U.R.S.S.; A. Hamravov); Cu: S. Azmatov, B. Djurabaeva, M. Aripov, S. Borodina, A. Kasîmov.
— The MANLO FLOWER* (*FLOAREA M.*, R.P.C.; Fan Lai, Chai Huan-Chan); Cu: Lo Hsin-Fan.
— MELODII DUNAEVSKOGO (*MELODIILE LUI DUNAEVSKI*, U.R.S.S.; E. Pîriev; fm.);
— Il MONDO DI NOTTE NR. 3 (*LUMEA DE NOAPTE NR. 3*, I.; Gianni Proia; c.).
— NAIMICIKA (*SLUJNICA*, U.R.S.S.; I. Molostova, V. Lapoknîș); Cu: V. Donskaia-Prisiajnuk, L. Rudenko, Boris Gmîria, A. Poddubinski. *Mz.:* M. Vereicov.
— Les PARAPLUIES DE CHERBOURG* (*UMBRELELE DIN C.*, F.; Jacques Demy); Cu: Catherine Deneuve, Nino Castelnuovo, Anne Vernon. (Marele Premiu, Cannes 1964; Premiul „Delluc", 1964). *Mz.:* M.Legrand.
— ROMEO MOI SOSED (*R. VECINUL MEU*, U.R.S.S.; S. Mahmudbekov); Cu: A. Iskenderov, K. Kozmin, A. Nepsesian, S. Bașir-Zade, I. Hizanișvili.
— SKAZKA O KONKE-GORBUNKE (*POVESTEA CĂLUȚULUI COCOȘAT*, U.R.S.S.; Z. Tulubieva); Cu: Maia Plisețkaia, V. Vasiliev, A. Scerbinina, A. Radunski. *Mz.:* Rodion Șcedrin.
— SPARROWS CAN'T SING (*VRĂBIILE NU POT CÎNTA*, A.; Joan Littlewood); Cu: James Booth.
— SPIAȘCIAIA KRASAVITA* (*FRUMOASA DIN PĂDUREA ADORMITĂ*, U.R.S.S.; A.Dudko, K.Sergheiev?); Cu: Alla Sizova, Natalia Dudinskaia, Iuri Soviov.
— SUMMER HOLIDAY (*VACANȚA*, A.; Peter Yates); Cu: Cliff Richard, The Shadows.
— SWORD IN THE STONE* (*SABIA DE PIATRĂ*; *MERLIN VRĂJITORUL*, S.U.A.; Walt Disney; a.).
— TOKYORAMA (J.; J. Hashida; c.).
— TUTTO E MUSICA (*TOTUL E MUZICĂ*, I.; Domenico Modugno); Cu: D.M., Franco Franchi, Ciccio Ingrassia, Paolo Bergamaschi.

Scanned with OKEN Scanner

— The WALTZ KING (*REGELE VALSULUI*, S.U.A.; — Au.; Steve Previn); Cu: Kerwin Mathews, Senta Berger, Brian Aherne, Peter Krauss, Fritz Eckhardt.
— ZONA DLA AUSTRALIJCZYKA (*SOȚIE PENTRU UN AUSTRALIAN*, P.; Stanislaw Bareja); Cu: Wieslaw Golas, Elzbieta Czizewska, Ansamblul „Mazowsze".

1964

— A HARD DAY'S NIGHT (*NOAPTEA UNEI ZILE GRELE*, A.; Richard Lester); Cu: The Beatles.
— BALLAD IN BLUE (*BALADA ALBASTRĂ*, A.; Paul Henreid); Cu: Ray Charles, Tom Bell.
— BOLȘOI BALET (*MARELE BALET*, U.R.S.S.; L. Lavrovski); Cu: Raisa Strucikova, A. Osipenko, E. Kasatkina.
— DRAGOSTE LA ZERO GRADE* (R.; Geo Saizescu, Cezar Grigoriu); Cu: Iurie Darie, Florentina Mosora, Coca Andronescu, Dem Rădulescu, Dumitru Rucăreanu, Nae Roman. (Premiul „La Dona de Paraguas" — Barcelona 1964). *Mz.:* George Grigoriu.
— Az ÉLETBE TÁNCOLTATOTT LEÁNY (*DANSUL ETERN*, U.; Tamás Banovics); Cu: Adele Orosz.
— EVERY DAY'S A HOLIDAY* (*ÎN FIECARE ZI SĂRBĂTOARE*, A.; James Hill); Cu: John Leyton, Freddy și The Dreamers, Ron Moody, Liz Fraser, Susan Baker.
— GDE TÎ MOIA ZULFIA? (*UNDE EȘTI Z. MEA?* U.R.S.S.; A. Hamraev); Cu: Onahon Tadjibaev, Bahtiar Ihtiarov, Saib Hodjaev.
— Die GROSSE KÜR * (*PE LUCIUL GHEȚII*, Au.; Franz Antel); Cu: Marika Kilius, Peter Kraus.
— IN GINOCCHIO DA TE* (*ÎN GHENUNCHI MĂ ÎNTORC LA TINE*, I.; Ettore M. Fizzarotti); Cu: Gianni Morandi, Laura Efrikian, Nino Taranto.
— LOOKING FOR LOVE (*CĂUTÎND DRAGOSTEA*, S.U.A.; Don Weiss); Cu: Connie Francis, Jim Hutton, Susan Oliver, Joby Baker.
— LOVE IN LAS VEGAS * (*DRAGOSTE LA L.V.*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Elvis Presley, Ann-Margret, Cesare Danova, William Demarest.
— MARY POPPINS* (S.U.A.; Robert Stevenson); Cu: Julie Andrews, Dick Van Dyke, David Tomlinson, Glynis Johns, Hermione Baddeley, Mathew Garber, Karen Dotrice. *Mz.:* Richard M. Sherman; Robert B. Sherman.
— MY FAIR LADY* (S.U.A.; George Cukor); Cu: Audrey Hepburn, Rex Harrison. (Distins cu 8 Premii „Oscar" 1964). *Mz.:* Frederick Loewe.
— NOCHES DEL UNIVERSO (*NOPȚILE UNIVERSULUI*, S.; Miguel Iglesias; c.).
— NON SONO DEGNO DI TE* (*NU SÎNT DEMN DE TINE*, I.; Ettore M. Fizzarotti); Cu: Gianni Morandi, Laura Efrikian, Nino Taranto. *Mz.:* Ennio Morricone.

Scanned with OKEN Scanner

— RITMURI POTRIVITE (R.; Mirel Ilieşu; sm.); Cu: Ileana Iliescu, Irinel Liciu, Magdalena Popa, Alexa Dumitrache.

— ROBIN AND THE SEVEN HOODS* (*R. ŞI CEI 7 H.*, S.U.A.; Gordon Douglas); Cu: Dean Martin, Sammy Davis jr., Bing Crosby, Frank Sinatra, Peter Falk.

— SAMBA* (S.; Rafael Gil); Cu: Sara Montiel, Marc Michel, Fosco Giachetti. *Mz.:* Gregorio Segura.

— SIMFONIA ESPAÑOLA* (*SIMFONIA SPANIOLĂ*, S.; Jaime Prades); Cu: Antonio, Lola Flores.

— Los TARANTOS* (S.; Francisco Rovira Beleta); Cu: Carmen Amaya, Sara Lizana, Daniel Martin, Antonio Prieto, Margarita Lozano, Antonio Gades.

— ŢARSKAIA NEVESTA (*LOGODNICA ŢARULUI*, U.R.S.S.; V. Gorikker); Cu: Raisa Nedaşkovskaia, Natalia Rudnaia, Otar Koberidze. *Mz.:* N. Rimski-Korsakov.

— UNA LACRIMA SUL VISO (*O LACRIMĂ PE OBRAZ*, I.; Ettore M. Fizzarotti); Cu: Bobby Solo.

— The UNSINKABLE MOLLY BROWN* (*IMBATABILA M.B.*, S.U.A.; Charles Walters); Cu: Debbie Reynolds, Harve Presnell, Ed Begley, Jack Kruschen.

— WONDERFUL LIFE* (*O VIAŢĂ CA ÎN FILME*, A.; Sidney J. Furie); Cu: Cliff Richard, Susan Hampshire, The Shadows.

— ZVEZDA BALETA (*STEAUA BALETULUI*, U.R.S.S.; A. Mişurin); Cu: Tatiana Katkovskaia, Valeri Panarin, Ansamblul ucrainean de balet pe gheaţă.

1965

— A FUNNY THING HAPPENNED ON THE WAY TO THE FORUM* (*UN LUCRU NOSTIM PETRECUT ÎN DRUM SPRE FORUM*, A.; Richard Lester); Cu: Zoro Mostel, Buster Keaton, Jack Gilford.

— CABRIOLA (S.; Mel Ferrer); Cu: Marisol, Angel Peralta, Rafael de Cordova.

— Die FLIEGENDE HOLLÄNDER* (*OLANDEZUL ZBURĂTOR*, R.D.G.; Joachim Herz); Cu: Anna Prucnal, Fred Duren, Gerd Ehlers, Matilde Danegger. *Mz:* R. Wagner.

— GIRL HAPPY* (*O FATĂ FERICITĂ*, S.U.A.; Boris Segal); Cu: Elvis Presley, Shelley Winters, Cary Crosby, Joby Baker. *Mz.:* George Stoll.

— GISELLE; Las WILLIS* (Cu.; Enrique Pineda Barnet); Cu: Alicia Alonso, Anna Marini, F. Alonso. *Mz.:* A. Adam

— HÁRY JÁNOS (U.; Miklos Szinetár); Cu: Ádám Szirtes, Mária Medgyesi, Teri Torday.

— HELP! (*AJUTOR!* A.; Richard Lester); Cu: The Beatles.

Scanned with OKEN Scanner

— The KNACK AND HOW TO GET IT* (*ȘPILUL ȘI CUM SĂ-L DESCOPERI*, A.; Richard Lester); Cu: The Beatles, Rita Tushingham, Ray Brooks. (Premiat la Cannes, 1965).
— MI CANCIÓN ES PARA TÍ (*CÎNTECUL MEU E PENTRU TINE*, S.; Ramon Torrado); Cu: Manolo Escobar, Angel De Andres, Maria Isbert.
— NICHTS ALS SÜNDE (*NU-I UN PĂCAT*, R.D.G.; Hanus Burger); Cu: Helga Cockova, Annekathrin Burger, Brigitte Krausse, Arno Wyszniewski, Herwart Grosse.
— PATYOLAT AKCIO (*FINALA BUCLUCAȘĂ*, U.; Tamás Fejér); Cu: Gyula Bodrogy, Annamária Szilvássy, Manyi Kiss, Ferenc Zenthe.
— REISE INS EHEBETT (*DRAGOSTEA ÎNVINGE*, R.D.G.; Joachim Hesler); Cu: Anna Prucnal, Claus Juricha, Eva Maria Hagen.
— The SOUND OF MUSIC* (*SUNETUL MUZICII*, S.U.A.; Robert Wise); Cu: Julie Andrews, Christopher Plummer, Eleanor Parker, Richard Haydn. (Distins cu 3 Premii „Oscar", 1965). *Mz.:* Roy Rodgers.
— STARINNAIA MONETA (*MONEDA ANTICĂ*, B. — R.D.G.; Vladimir Iancev); Cu: Liana Antonova.
— THREE HATS FOR LISA (*TREI PĂLĂRII PENTRU L.*, A.; Sidney Hayers); Cu: Joe Brown, Sophie Hardy, Sidney James, Una Stubbs, Peter Bowles.
— WHEN THE BOYS MEET THE GIRLS (*CÎND BĂIEȚII SE-NTÎLNESC CU FETELE*, S.U.A.; Alvin Ganzer); Cu: Connie Francis, Harve Presnell, Louis Armstrong.

1966

— AIBOLIT '66* (*DOCTORUL AU-MĂ-DOARE*, U.R.S.S.; Rolan Bîkov); Cu: R.B., Lidia Kniazeva, Oleg Efremov, Evgheni Vasiliev. *Mz.:* Uzeir Gadjibekov.
— A MAN CALLED ADAM (*UN OM NUMIT ADAM*, S.U.A.; Leo Penn); Cu: Sammy Davis, jr., Louis Armstrong, Frank Sinatra, Cicely Tyson, Peter Lawford.
— ARȘIN-MAL-ALAN (*CAUT O NEVASTĂ*, U.R.S.S.; T. Taguizade); Cu: Leila Sihlinskaia, Hasan Mamedov. *Mz.:* Uzeir Gadjibekov.
— BUENOS DIAS CONDESITA (*BUNĂ ZIUA, CONTESĂ*, S.; Luis Cesare Amadori); Cu: Rocio Durcal, Vincente Para, Garcita Morales, Paquita Cano.
— CUANDO TU NO ESTAS (*CÎND TU NU EȘTI*, S.; Mario Camus); Cu: Raphael, Maria Jose Alfonso, Ricardo Lucia, Margaret Peters.
— DAMA NA KOLEJICH* (*DOAMNA DE PE ȘINE*, Ceh.; Ladislav Rychman); Cu: Jirina Bohdalova.
— Les DEMOISELLES DE ROCHEFORT* (*DOMNIȘOARELE DIN R.*, F.; Jacques Demy); Cu: Catherine Deneuve, Françoise Dorléac, Danielle Darrieux, Gene Kelly, George Chakiris, Michel Piccoli. *Mz.:* M.Legrand.

Scanned with OKEN Scanner

— DIO COME TI AMO (*DOAMNE, CÎT TE IUBESC*, I.; Miguel Iglesias); Cu: Gigliola Cinquetti, Mark Damon, Nino Taranto, Raimondo Vianello.
— DIPLOPENIES (*DANSÎND SIRTAKI*, Gr.; Georges Scalenakis); Cu: Aliki Vouyouklaky.
— DOBAR VETER „PLAVA PTICO" (*CORABIA „PASĂREA ALBASTRĂ"*, Iu.; Mihail Jersov); Cu: Blazenka Katalinic, Radmila Karaklajic, Vladimir Doronin.
— El FANTASTICO MUNDO DEL DR. COPPELIUS (*COPPELIA*, S. — S.U.A.; Ted Kneeland); Cu: Walter Slezak, Claudia Corday, Caj Selling, Carmen Rojas.
— Die FLEDERMAUS (*LILIACUL*, D.; Annelise Meineche); Cu: Poul Reichardt, Lili Broberg. *Mz.:* J.Strauss jr.
— GRANADA ADDIO (*ADIO G.*, I.; Marino Girolami); Cu: Claudio Villa, Susanne Martin.
— HAWAII* (S.U.A.; George Roy Hill); Cu: Julie Andrews, Max von Sydow, Richard Harris.
— HOSHI TO ORE TODE KIMETANDA (*STELELE ŞI EU HOTĂRÎM*, J.; Tan Ida); Cu: T. Saigo.
— KATERINA IZMAILOVA (U.R.S.S.; Mihail Şapiro); Cu: V. Trepiak. *Mz.:* Dmitri Dmitrievici Şostakovici.
— LEGENDA CIOCÎRLIEI* (R.; Aurel Miheles); Cu: Petre Ciortea, Maria Trăilă. *Mz.:* Dumitru Capoianu; *Cr.:* Vasile Marcu.
— The MIKADO* (*MIKADOUL*, A.; Stuart Burge); Cu: Donald Adams, Philip Potter. *Mz.:* Gilbert şi Sullivan.
— MUZÎKANT (*MUZICANTUL*, B. — S.U.A.; Mandy Brown, Dimo Kolarov); Cu: Emmet Kelly, Burt Stratford, Katie Dunn, Mihail Mihailov, Bogomil Simeonov.
— NUSSKNACKER * (*SPĂRGĂTORUL DE NUCI*, R.F.G.; Heinz Liesendhal); Cu: Melisa Hayden, Edward Vilella, Harald Kreutzberg, P.McBride. *Mz.:* P.I.Ceaikovski.
— OJOS VERDES (*OCHII VERZI*, S.; Anna Mariscal); Cu: Anna Mariscal, Pedrito Rico.
— ORPHEUS UND EURYDIKE (*ORFEU ŞI EURIDICE*, R.D.G.; Heide Draexler-Just); Cu: Monika Baumgartner, Egon Bischoff. *Mz.:* Christoph Gluck.
— PIECZONE GOLABKI (*CÎNTĂREŢUL BUCLUCAŞ*, P.; Tadeusz Chmielewski); Cu: Magdalena Zawadska, Krzysztof Litwin, Gruba Kaska.
— PROCESO A UNA ESTRELA (*PROCESUL UNEI STELE*, S.; Rafael J. Salvia); Cu: Rocio Jurado.
— SCHWANENSEE (*LACUL LEBEDELOR*, R.F.G.; Truck Brass); Cu: Margot Fonteyn. *Mz.:* P.I.Ceaikovski.
— SUPERESPECTACULOS DEL MUNDO (*SUPERSPECTACOLUL LUMII*, S.; Jose Maria Nunes; c.).
— The SWINGER (*DANSATOAREA DE SWING*, S.U.A.; George Sidney); Cu: Ann-Margret, Tony Franciosa, Robert Coote, Yvonne Romain.
— TAGSTEN (*PÎNZA*, D.; Annelise Meineche); Cu: Poul Bundgaard, Lili Broberg, Bodil Steen.
— TRAVIATA* (I.; Mario Lanfranchi); Cu: Anna Moffo, Franco Bonisolli, Gino Bechi. *Mz.:* Giuseppe Verdi.

Scanned with OKEN Scanner

— TRETIA MOLODOSTI; La TROISIÈME JEUNESSE (*A TREIA TINEREȚE*, U.R.S.S. — F.; Jean Dreville); Cu: Natalia Veliciko, Alla Larionova, Giles Segal, Nikolai Cerkasov, Oleg Strijenov.
— VSTRECIA V GORAH (*ÎNTÎLNIRE ÎN MUNȚI*, U.R.S.S.; Nikolai Sanișvili); Cu: Lelia Abașidze, Tenghiz Arcivadze, Kote Daușvili.
— YOU'RE A BIG BOY NOW (*EȘTI DE-ACUM BĂIAT MARE*, S.U.A.; Francis Ford Coppola); Cu: Peter Kastner, Elizabeth Hartman, Geraldine Page, Julie Harris, Rip Torn.

1967

— CAMELOT* (S.U.A.; Walter Lang); Cu: Richard Harris, Vanessa Redgrave, Franco Nero.
— CARMEN* (El.; Herbert von Karajan); Cu: Grace Bumry, John Vickers, Mirella Freni.
— CODO CON CODO (*COT LA COT*, S.; Victor Auz); Cu: Massiel, Micky, Bruno Lamas.
— Las CUATRO BODAS DE MARISOL (*CELE PATRU NUNȚI ALE LUI MARISOL*, S.; Luis Lucia); Cu: Marisol, Jean-Claude Pascal, Isabel Garces.
— CUORE MATTO...MATTO DA LEGARE (*INIMĂ NEBUNĂ...NEBUNĂ DE LEGAT*, I.; Mario Amendola); Cu: Little Tony, Eleonora Brown, Lucio Flauto.
— DOCTOR DOLITTLE* (S.U.A.; Richard Fleischer); Cu: Rex Harrison, Samantha Eggar.
— DORNRÖSCHEN (*FRUMOASA DIN PĂDUREA ADORMITĂ*, R.D.G.; Heide Draexler-Just); Cu: Lidia Wolgina, Claus Schulz, Hannes Vohrer, Nora Mank. *Mz.:* Piotr Ilici Ceaikovski.
— EUROPA CANTA (*EUROPA CÎNTĂ*, S.; Jose Luis Merino); Cu: Vivi Bach, Gustavo Rojo, Françoise Hardy, Wilma Goich, Ornella Vanoni.
— FELDMARESCIALLA* (*FELDMAREȘALA*, I.; Steno); Cu: Rita Pavone, Francis Blanche. *Mz.:* Berto Pisano.
— FESTIVAL (S.U.A.; Murray Lerner); Cu: Joan Baez, Bob Dylan, Theodor Birkel, Odetta.
— FRAU VENUS UND IHR TEUFEL (*MINUNILE DOAMNEI V.*, R.D.G.; Ralf Kirsten); Cu: Ursula Werner, Inge Keller, Helga Labudda, Wolfgang Greese.
— GAJANEH (R.D.G.; Heide Draexler-Just); Cu: Claus Schulz, Ilse Hurtig. *Mz.:* Aram Haciaturian.
— HALF A SIX PENCE (*JUMĂTATE DINTR-O MONEDĂ DE 6 PENCE*, A. — S.U.A.; George Sidney); Cu: Tommy Steele, Julia Foster, Pamela Brown.
— The HAPPIEST MILLIONAIRE * (*CEL MAI FERICIT MILIONAR*, S.U.A.; Norman Tokar); Cu: Fred MacMurray, Tommy Steele, Greer Garson, Geraldine Page.

Scanned with OKEN Scanner

— HEISSER SOMMER (*VARĂ FIERBINTE; ÎNTÎLNIRE PE MALUL MĂRII*, R.D.G.; Joachim Hasler); Cu: Frank Schöbel, Hans Michael Schmidt, Regine Albrecht.
— HERRLICHE ZEITEN IM SPESSART * (*VREMURI MINUNATE LA S.*, R.F.G.; Kurt Hoffmann); Cu: Liselotte Pulver, Harald Leipnitz, Willy Milowitsch.
— HOCHZEITSNACHT IM REGEN (*NOAPTEA NUNȚII ÎN PLOAIE*, R.D.G.; Horest Seeman); Cu: Traudl Kulikowski, Frank Schöbel, Gerhard Bienert.
— IA VAS LI UBIL (*EU TE-AM IUBIT*, U.R.S.S.; Il'a Frez); Cu: Violeta Husnulova, Vitia Perevalov, Vera Orlova, Evgheni Vesnik.
— L'IMMENSITA (*IMENSITATE*, I.; P.V. Oscar de Fina); Cu: Don Backy, Caterina Caselli.
— ÎMPUȘCĂTURI PE PORTATIV (R.; Cezar Grigoriu); Cu: Margareta Pîslaru, Cornel Fugaru, Ștefan Bănică, Puiu Călinescu, Nicu Constantin, Nancy Holloway.
— JUNGLE BOOK * (*CARTEA JUNGLEI*, S.U.A.; Wolfgang Reitherman; a.). *Mz.:* R.B.Sherman, R.M.Sherman.
— Der KONGRESS AMUSIERT SICH (*CONGRESUL SE AMUZĂ*, Au. — R.F.G. — F.; Geza von Bolvary); Cu: Lili Palmer, Curd Jürgens, Paul Meurisse, Françoise Arnoul.
— Das LEBEN MOZARTS (*VIAȚA LUI M.*, Au. — R.F.G.; Hans Conrad Fischer; c.).
— LITTLE RITA NEL WEST (*MICUȚA R. ÎN FAR WEST*, I.; Ferdinando De Baldi); Cu: Rita Pavone, Terence Hill, Lucia Dalla, Teddy Reno, Gordon Mitchell, Nini Rosso.
— MOCNE UDERZENIE (*LOVITURĂ PUTERNICĂ*, P.; Jerzy Passendorfer); Cu: Magda Zavadska, Jerzy Turek.
— PER AMORE...PER MAGIA (*PRIN DRAGOSTE... PRIN MAGIE*, I.; Duccio Tessari); Cu: Mina, Gianni Morandi, Sandra Millo, Rossano Brazzi, Mischa Auer, Tonny Renis.
— PERDONO (*IARTĂ*, I.; Ettore M. Fizzarotti); Cu: Caterina Caselli, Fabrizio Moroni.
— PERO...EN QUE PAIS VIVIMOS? * (*RITMURI SPANIOLE*, S.; Jose Luis Saenz de Heredia); Cu: Conchita Velasco, Manolo Escobar, Alfredo Landa, Gracita Morales.
— RIDERA (*EA VA RÎDE*, I.; Bruno Corbucci); Cu: Little Tony, Marisa Solinas. *Mz.:* Willy Brezza.
— ROMEO AND JULIET (*R. ȘI J.*, A.; Paul Czinner); Cu: Margot Fonteyn. *Mz.:* Hector Berlioz, P.I.Ceaikovski.
— RUDIGGORE * (A.; Roy Batchelor; a.).
— STASERA MI BUTTO * (*ASTĂ-SEARĂ MĂ DISTREZ*, I.; Ettore M.Fizzarotti); Cu: Lola Falana, Giancarlo Giannini, Marisa Sannia, Nino Taranto.

Scanned with OKEN Scanner

— SVADDIA V MALINOVKE (*NUNTĂ LA MALINOVKA*, U.R.S.S.; A.Tutîşkin); Cu: Zoia Fedorova, Valentin Lîsenko, Geli Sisoev, Vladimir Samoilov.
— THOROUGHLY MODERN MILLIE* (*TOTUL DESPRE MODERNA M.*, S.U.A.; George Roy Hill); Cu: Julie Andrews, May Tyler Moore, Carol Chaning, John Gavin.
— TILL EULENSPIEGELS LUSTIGE STREICHE (*ŞTRENGĂRIILE VESELE ALE LUI T. E.*, R.D.G.; Jean Corelli, Heide Draexler-Just); Cu: Claus Schulz, Hannelore Müller. *Mz.:* Richard Strauss.
— TWO A PENNY (*DOI LA UN PENNY*, A.; James F.Collier); Cu: Cliff Richard, Dora Bryan.

1968

— ADAWIYA (E.; Kama Salah, Eddin); Cu: Nahed Sherif, Mohamed Rushdy, Hamdi Ahmed.
— ARTHUR RUBINSTEIN: L'AMOUR DE LA VIE * (*DRAGOSTEA DE VIAŢĂ*, F.; François Reichenbach, S. Gerard Patris;d.); Cu: Arthur Rubinstein.
— Ă TOUT CASSER (*FĂRĂ REŢINERE*, F.; John Berry); Cu: Johnny Hallyday, Eddie Constantine, Catherine Allegret.
— BAJAZZO * (*PAIAŢE*, R.F.G. — Au. — El.; Herbert von Karajan); Cu: Jon Vickers. *Mz:* R. Leoncaval.o.
— BEL AMI 2000; WIE WERFUHRT MAN EINEN PLAY BOY (*CUM POŢI SEDUCE UN ACTOR* Au. — I.; Michael Pfleghar); Cu: Peter Alexander, Linda Christian, Antonella Lualdi, Renato Salvatori.
— CHITTY, CHITTY, BANG-BANG * (A.; Ken Hughes); Cu: Dick Van Dyke, Sally A. Howes, Lionel Jeffries, Gert Froebe. *Mz.:* Richard M. Sherman, Robert B. Sherman.
— CHRONIK DER ANNA MAGDALENA BACH * (*CRONICA A.M.B.*, R.F.G. — I.; Jean-Marie Straub); Cu: Gustav Leonhardt, Christiane Lang, Paolo Carlini, Ernst Castelli.
— COPPELIA (R.F.G.; Truck Brass); Cu: Sussane Kinbauer, Karl Musil, Willi Dirtl. *Mz.:* Leo Delibes.
— FIDELIO (R.F.G.; Joachim Hess); Cu: Hans Sotin, Theo Adam, Anja Silja. *Mz.:* Ludwig van Beethoven.
— FINIAN'S RAINBOW * (*CURCUBEUL LUI F.*, S.U.A.; Francis Ford Coppola); Cu: Fred Astaire, Petula Clark, Tommy Steele, Don Francks.
— Der FREISCHÜTZ (R.F.G.; Joachim Hess); Cu: Tom Krausse, Toni Blankenheim. *Mz:* Carl Maria von Weber.
— FUNNY GIRL * (*FATĂ NOSTIMĂ*, S.U.A.; William Wyler); Cu: Barbra Streisand, Omar Sharif.
— GISELLE (R.F.G.; Hugo Niebelung); Cu: Carla Fracci, Erik Bruhn, Bruce Marks. *Mz:* Adolphe Adam.
— Die HOCHZEIT DES FIGARO (*NUNTA LUI F.*, R.D.G.; Joachim Hess); Cu: Tom Krause, Arlene Sanders, Heinz Blauken-Burg, Edith Mathis. *Mz.* W.A. Mozart.

Scanned with OKEN Scanner

— IO TI AMO (*TE IUBESC*, I.; Antonio Margheriti); Cu: Dalida, Alberto Lupo.
— ISADORA * (A.; Karel Reisz); Cu: Vanessa Redgrave, James Fox, Jason Robards.
— Die KLEINE EISREVUE (*MICĂ REVISTĂ PE GHEAȚĂ*, R.D.G.; Wernfried Hubel); Cu: Hanna Demijanovic, Lily Levin, Vera Sibrova.
— KULAHVY DABEL * (*DIAVOLUL ȘCHIOP*, Ceh., Juraz Herz); Cu: J.H., Vaclav, Neckar.
— LEBEDINOE OZERO * (*LACUL LEBEDELOR*, U.R.S.S.; A. Dudko); Cu: E. Efteieva, J. Markovski.
— LIEDER UND TANZE AUS DEM LANDE DER ARATEN (*CÎNTECE ȘI DANSURI DIN ȚINUTUL ARATEN*, R.D.G.; Wernfried Hubel; c.).
— OLIVER * (A.; Carol Reed); Cu: Ron Moody, Shau Wallis, Oliver Reed, Mark Lester. (Premiul „Oscar" 1968). *Mz.*: Lionel Bart.
— PANTOFUL CENUȘĂRESEI * (R.; Jean Georgescu); Cu: Ioana Pavelescu, Dorin Varga, Constanța Cîmpeanu, Stela Popescu, Geo Barton. *Mz.*: Henri Mălineanu.
— PAS DE DEUX * (C.; Norman McLaren); Cu: Margot Mercier; (nai) Dobre Constantin.
— SILENE SMUTNA PRINCEZNA (*PRINȚESA TRISTĂ*, Ceh.; Borivoj Zeman); Cu: Helena Vondrackova, Vaclav Neckar, Jaroslav Marvan, Bohus Zahorsky.
— STAR * (S.U.A.; Robert Wise); Cu: Julie Andrews, Richard Crenna, Michael Craig. *Mz.*: C. Porter, G. Gershwin.
— STARAIA, STARAIA SKAZKA* (*O POVESTE VECHE, VECHE*, U.R.S.S.; Nadejda Koșeverova); Cu: Marina Nejlova, Oleg Dal, Vladimir Etuș, Gheorghi Vițin.
— SWEET CHARITY * (S.U.A.; Bob Fosse); Cu: Shirley MacLaine, Sammy Davis jr., John McMartin.
— TREMBITA (U.R.S.S.; Oleg Nikolaevski); Cu: O. Aroseva, E. Vesnik, Ivan Pereverzev. *Mz.*: Iuri Miliutin.
— UDOLIE VECNYH KARAVAN * (*VALEA VEȘNICELOR CARAVANE*, Ceh.; Miroslav Hornak); Cu: Eva Warwasowa, V. Waldhasova, O. Simanek, M. Lenvik.
— WHERE'S JACK ? (*UNDE-I JACK ?*, A.; James Clavell); Cu: Tommy Steele, Stanley Baker.
— YELLOW SUBMARINE * (*SUBMARINUL GALBEN*, A.; George Dunning; a.).
— ZAUBER AUF DEM EIS (*FARMEC PE GHEAȚĂ*, R.D.G.; Wernfried Hubel); Cu: Dick Price, Hanna Demijanovic, Lily Levin, Vera Sibrova.

1969

— DARLING LILI * (S.U.A.; Blake Edwards); Cu: Julie Andrews, Rock Hudson, Jeremy Kemp.
— EK PHOOL DO MALI * (*O FLOARE ȘI DOI GRĂDINARI*, In; Devendra Goel); Cu: Sadhana.
— FREDDY UND DAS LIED DER PRÄRIE (*F. ȘI CÎNTECUL PRERIEI*, R.F.G.; Sobey Martin); Cu: Freddy Quinn, Mammie van Doren, Rik Battaglia, Beba Loncar.

Scanned with OKEN Scanner

— GOODBY MR. CHIPS! * (*ADIO, DOMNULE CHIPS!*: A.; Herbert Ross); Cu: Peter O'Toole, Petula Clark, Michael Redgrave, George Baker.
— HELLO DOLLY! * (S.U.A.; Gene Kelly); Cu: Barbra Streisand, Walter Matthau, Louis Armstrong, Michael Crawford. (Distins cu 4 Premii „Oscar" 1969).
— HOW TO COMMIT A MARRIAGE (*CUM SĂ TE CĂSĂTOREŞTI*, S.U.A.; Norman Panama); Cu: Bob Hope, Jackie Gleason, Jane Wyman, Tina Louise.
— MĂRCHENBRUNNEN (*FÎNTÎNA BASMELOR*, R.D.G.; Gunther Stahnke); Cu: Gudrun Voigt, Katharina Kuo, Ramon Gierth, Doris Besser.
— O NUNTĂ CUM N-A MAI FOST (R.; Mirel Ilieşu, Eugen Popiţă, Eugenia Gutu; c.).
— PENSIERO D'AMORE (*VIS DE DRAGOSTE*, I.; Mario Amendola); Cu: Mal, Silvia Dionisio.
— PRINŢUL FERICIT * (R.; Aurel Miheles); Cu: Elena Dacian, Valentina Massini, Ion Tugearu. *Mz.:* L.Meţianu.
— SALOMÉ (*SALOMEEA*, F. — El.; Pierre Koralnik); Cu: Ludmilla Tcherina, Madeleine Sologne, Michel Auclaire, Jean-Paul Zehnacker.
— SHARIA EL MALAHI (*STRADA SPECTACOLELOR*, E.; Abdel Moneim Choukri); Cu: Ahmed Mazhar.
— SOME KIND OF A NUT (*UN PUŞTI DINTR-O NUCĂ*, S.U.A.; Garson Kanin); Cu: Dick Van Dyke.
— TROUBLE WITH GIRLS (*NECAZURI CU FETELE*, S.U.A.; Peter Tweksbury); Cu: Elvis Presley, Marilyn Mason, Shree North, John Carradine, Vincent Price.

1970

— AMOR A TODO GAS (*DRAGOSTE ŞI VITEZĂ*, S.; Ramon Torrado); Cu: Peret, Nieves Novarro.
— AMORE, FORMULA 2 (*DRAGOSTE, FORMULA 2*, I.; Mario Amendola); Cu: Mal, Giacomo Agostini.
— O AMOR EM QUATRO TEMPOS (*DRAGOSTE ÎN 4 TIMPI*, Br.; Vander Silvio): Cu: Fabio, Adriana.
— ANGELI SENZA PARADISO (*ÎNGERI FĂRĂ PARADIS*, I.; Ettore Fizzarotti); Cu: Al Bano, Romina Power, Agostina Belli, Wolf Fischer. *Mz.:* F. Schubert.
— CEAIKOVSKI * (U.R.S.S.; Igor Talankin); Cu: Innokenti Smoktunovski, A. Suranova, Maia Plisetkaia.
— Le CHANTEUR INCONNU (*CÎNTĂREŢUL NECUNOSCUT*, F.; Jean-Claude Dague); Cu: Ivan Rebroff.
— CHICAGO BLUES (A.; Harley Cokliss); Cu: Johnny Lewis, Willie Dixon, Muddy Waters.
— CÎNTECELE MĂRII (R. — U.R.S.S.; Francisc Munteanu); Cu: Dan Spătaru, Natalia Fateeva, Ştefan Bănică, Ion Dichiseanu, Dumitru Chesa, Emil Hossu, Mircea Constantinescu, Valentina Maliavina. *Mz.:* Tem. Popa.
— COSI FAN TUTTE (R.F.G. — Au.; Vaclav Kaslik); Cu: Gundula Janovitz, Christa Ludwig. *Mz.:* W.A.Mozart.
— ESA MUJER (*ACEASTĂ FEMEIE*, S.; Mario Camus); Cu: Sara Montiel, Ivan Rassimov.

Scanned with OKEN Scanner

— Le FESTIVAL CULTUREL PANAFRICAIN (*FESTIVALUL CULTURAL PANAFRICAN*, Alg. — F.; William Klein; c.).
— FIDELIO (Au. — R.F.G.; Gustav Rudolf Sellner); Cu: Gwyneth Jones, J.King, O.Miljakovic. *Mz.*: L. v Beethoven.
— Den GALE DANSKER (*DANEZUL NEBUN*, D.; Kirsten Stenabaek); Cu: Peter Steen, Judy Gringer.
— HOFFMANNS ERZÄHLUNGEN * (*POVESTIRILE LUI HOFFMANN*, R.D.G.; Georg Mielke, G.Felsenstein); Cu: Hans Nocker, Melitta Muszely, Rudolf Asmus.
— l'HOMME ORCHESTRE * (*OMUL ORCHESTRĂ*, F.; Serge Korber); Cu: Louis de Funes.
— HUNG SIK LUNK DJE CHING * (*DETAŞAMENTUL ROŞU DE FEMEI*, R.P.C.); Cu: Ching Ching-hua, Lo Sing-siang.
— IT'S YOUR THING (*E INSTRUMENTUL DUMNEAVOASTRĂ*, S.U.A.; Mike Garguillo; c.).
— JACK AND BEANSTAK* (*JACK ŞI FASOLEA FERMECATĂ*, S.U.A.; Gene Kelly); Cu: Gene Kelly, Boby Riha.
— JURTZENKA; UN INVERNO EN MALLORCA; GEORGE SAND Y FEDERICO CHOPIN (*O IARNĂ ÎN MALLORCA; GEORGE SAND ŞI FREDERICH CHOPIN*, S.; Jaime Camino); Cu: Lucia Bose, Christopher Sandford, Henri Serre.
— KNIAZ IGOR * (*KNEAZUL IGOR*, U.R.S.S.; Roman Tihomirov); Cu: Bogdan Hmelniţki, *Mz.*: A. Borodin.
— Las LEANDRAS (*PĂTRICIA ŞI MUZICA*, S.; Eugenio Martin); Cu: Rocio Durcal, Celia Gomez.
— LJUBAV I PONEKA PSOVKA (*DRAGOSTE ŞI AMENZI*, Iu.; Antun Vrdoljak); Cu: Boris Dvornik, Ingeborg Apelt.
— The MUSIC LOVERS * (*ADORATORII MUZICII*, A.; Ken Russell); Cu: Richard Chamberlain, Glenda Jackson, Max Adrien, Chris. Gable. *Mz.*: P.I.Ceaikovski.
— NAR EL SHOK (*FLACĂRA DRAGOSTEI*, E.; Mohamed Salem); Cu: Sabah, Rushdi Abaza.
— NINI TIRABUSCIO. LA DONNA CHE INVENTO LA MOSSA (*NINI TIRABUSCIO, FEMEIA CARE A INVENTAT MOSSA*, I.; Marcello Fondato); Cu: Monica Vitti, Gastone Moschin, Claude Rich.
— La NOVICIA REBELDE (*INOCENTA RĂZVRĂTITĂ*, S.; Luis Lucia); Cu: Rocio Durcal.
— ON A CLEAR DAY YOU CAN SEE FOREVER * (*ÎNTR-O ZI SENINĂ POŢI VEDEA DEPARTE*, S.U.A.; Vincente Minelli); Cu: Barbra Streisand, Yves Montand, Bon Newhart.
— PEAU D'ĂNE * (*PIELE DE MĂGAR*, F.; Jacques Demy); Cu: Catherine Deneuve, Jean Marais, Jacques Perrin, Delphine Seyrig, Micheline Presle, Fernand Ledoux.
— POEMA O TANŢAH (*POEMUL DANSULUI*, U.R.S.S.; Vadim Derbenev); Cu: Maia Plisetkaia.

Scanned with OKEN Scanner

— RÉGI NYÁR (*VARA DE ALTĂDATĂ*, U.; Márton Keleti); Cu: Éva Ruttkay, Ulla Salert.
— SANGEN ON DEN RODE RUBIN (*CÎNTEC DESPRE RODE ROBIN*, D.; Annelise Meineche); Cu: Ole Soltoft.
— SEVILI (U.R.S.S.; Vladimir Gorikker); Cu: Valentina Aslanova, Gasan Mamedov.
— SONG OF NORWAY (*CÎNTECUL NORVEGIEI*, S.U.A.; Andrew L.Stone); Cu: Toralv Maurstad, Florence Henderson, Edward G.Robinson, Christine Scholin, Robert Morley, Frank Poretta. *Mz.*: Edvard Grieg.
— SZERELMI ÁLMOK* (*VIS DE DRAGOSTE*; Liszt, U. — U.R.S.S.; Márton Keleti); Cu: Imre Sinkovits Ariadna Şenghe'aia, Klara Luciko, Klári Tolnay, Igor Dimitriev. *Mz.*: F. Liszt, F. Chopin, L. van Beethoven.
— TKO PJEVA ZLO NE MISLI (*CINE CÎNTĂ NU ARE GÎNDURI NEGRE*, Iu.; Kreso Golik); Cu: Mirjam Bohanec, Relja Basic, Franjo Majtic, Mia Oremovic.
— TOMORROW * (*MÎINE*, A.; Val Guest); Cu: Olivia Newton-John, Benny Thomas, Vic Cooper.
— WOODSTOCK * (S.U.A.; Michael Wadleigh); Cu: Joan Baez, Jimmy Handrix, Joe Cocker.
— ZHI QU WEI HU SHAN (*MUNTELE TIGRULUI E LUAT CU ASALT*, R.P.C.); Cu: Tung Hsiang-ling, Shen Chin-po, Shih Cheng-chuan.

1971

— The BOY FRIEND * (*PRIETENUL*, A.; Ken Russell); Cu: Twiggy, Christopher Gable.
— Die CHANSONREISE (*CĂLĂTORIE MUZICALĂ*, R.D.G.; Fritz Boeck); Cu: Gisela May, Jean-Claude Pascal, Angelika Domröse, Stefan Lisewsky.
— CSÁRDÁSKIRÁLYNŐ (*SILVIA*, U. — R.F.G.; Miklos Szinetar); Cu: Anna Moffo, Karl Schönbock.
— A CSODÁLATOS MANDARIN (*MANDARINUL MIRACULOS*, U.; Miklos Szinetár); Cu: Imre Eck, Mária Bretus, Antal Páger. *Mz.*: Béla Bártok.
— DAISI (U.R.S.S.; Nikolai Sanişvili); Cu: Nani Kipiani, Dali Tumişvili.
— DALA EL MASRIA (*DALAL*, E.; Hassan El Imam); Cu: Magda El Kateb, Salah Kabeel.
— EN RITMO JOVEM (*ÎN RITM TINERESC*, Br.; Mozael Silveira); Cu: Marcio Greick, Adriana.
— FIDDLER ON THE ROOF * (*SCRIPCARUL PE ACOPERIŞ*, S.U.A.; Norman Jewison); Cu: Topol, Norma Crane, Molly Picon, Leonard Frey.
— LOVE AND MUSIC (*DRAGOSTE ŞI MUZICĂ*, R.F.G. Hansjurgen Pohland); Cu: Santana, Al Stewart.
— The PIED PIPER* (*MENESTRELUL DIN HAMELN*, A.; Jacques Demy); Cu: Donovan, Donald Pleasence.
— POLONEZ OGHINSKOGO (*POLONEZA DE OGHINSKI*, U.R.S.S.; L.Golub); Cu: Ilia Tukker.

Scanned with OKEN Scanner

— PROȘCIANIE S PETERBURGOM (*ADIO PETERSBURG*, U.R.S.S.; Igor Frid); Cu: Girt Iakovlev, Tatiana Bedova, Tatiana Plisețkaia, Vasili Merkuriev.
— RAGA (S.U.A.; Howard Worth); Cu: Ravi Shankar, Yehudi Menuhin, Alla Rakha.
— SADJIABAN (R.P.C.)
— SIN UN ADIOS (*FĂRĂ UN ADIO*, S.; Vincente Escriva); Cu: Raphael, Anne Doen, Antonio Pica.
— SOUL TO SOUL (*DE LA SUFLET LA SUFLET*, S.U.A. Denis Sanders; c.).
— SYNCHRONY * (C.; Norman McLaren; a.).
— ȘELMENKO DENȘCIK * (*ORDONANȚA ȘELMENKO*, U.R.S.S.; Andrei Tutîșkin); Cu: Mihail Pugovkin, Zoia Fedorova.
— TALES OF BEATRIX POTTER * (*POVESTIRILE BEATRICEI POTTER*, A.; Reginald Mills); Cu: Carol Ainsworth, Sally Ashby, Frederick Ashton, The Royal-Balet. (Premiul special, Moscova, 1971).
— l'UOMO DELLA MANCHA; The MAN OF LA MANCHA * (*OMUL DIN LA MANCHA*, I. — S.U.A.; Arthur Hiller); Cu: Peter O'Toole, Sophia Loren, James Coco.
— The WORLD OF HANS CHRISTIAN ANDERSEN (*LUMEA LUI HANS CHRISTIAN ANDERSEN*, S.U.A.; Chuck McCann; a.).
— YEHUDI MENUHIN; LE CHEMIN DE LUMIÈRE * (*DRUMUL LUMINII*, F.; François Reichenbach; d.); Cu: Yehudi Menuhin.

1972

— ALEXANDRU LĂPUȘNEANU (R.; Anghel Ionescu-Arbore; TV.); Cu: Mugur Bogdan. *Mz*: Alexandru Zirra.
— ALICE'S ADVENTURES IN WONDERLAND (*ALICE ÎN ȚARA MINUNILOR*, A.; William Sterling); Cu: Fiona Fullerton, Hywell Bennett, Michael Crawford.
— ANURAAG * (*OCHI SHIVANEI*, I.; Shakti Samanta); Cu: Asok Kumar, Vinod Mehra.
— ARADHANA (*VANDANA*, In.; Shakti Samanta); Cu: Sharmila Tagore, Rajeshkhanna.
— BORN TO BOOGIE (*NĂSCUT PENTRU BOOGIE*, A.; Ringo Star); Cu: Ringo Star, Marc Bolan.
— CABARET * (S.U.A.; Bob Fosse); Cu: Liza Minelli, Michael York, Helmuth Griem. (Distins cu 8 premii „Oscar" 1972).
— CETVIORTÎI JENÎH * (*AL PATRULEA MIRE*, U.R.S.S.; Nikolai Sanișvili); Cu: T. Vardanașvili, G.Kavtaradze, K.Daușvili.
— CHARLOTTE'S WEB (*VĂLUL CHARLOTTEI*, S.U.A.; Charles A. Nicholson); Cu: Debbie Reynolds.
— CIPRIAN PORUMBESCU * (R.; Gheorghe Vitanidis); Cu: Vlad Rădescu, Tamara Crețulescu, Emanoil Petruț, Clody Bertola, Dina Cocea, Toma Caragiu, Amza Pelea.

Scanned with OKEN Scanner

— ELVIS ON TOUR (*ELVIS ÎN TURNEU*, S.U.A.; Pierre Adidge, Robert Abel); Cu: Elvis Presley.
— FUSS, HOGY UTOLÉRJELEK * (*FUGI, CA SĂ TE PRIND*, U.; Márton Keleti); Cu: Sándor Pécsi, Gyula Bodrogi, Sarolta Zalatnay, A.Páger. *Mz.*: Zabolcs Fényes.
— The GREAT WALTZ (*MARELE VALS*, S.U.A.; Andrew L.Stone); Cu: Horst Bucholtz, Mary Costa.
— IMAGINE (*SĂ NE IMAGINĂM*, S.U.A. — A.; John Lenon, Yoko Ono); Cu: John Lenon, Yoko Ono, Fred Astaire, Jack Palance, George Harrison.
— LADY SING THE BLUES (*DOAMNA CÎNTĂ BLUES*, S.U.A.; Sidney J.Furie); Cu: Diana Ross.
— LENNY BRUCE WITHOUT TEARS (*LENNY BRUCE FĂRĂ LACRIMI*, S.U.A.; Fred Baker); Cu: Lenny Bruce, Steve Allen, Kenneth Tynan.
— LOST HORIZON (*ORIZONT PIERDUT*, S.U.A.; Charles Jarrott); Cu: Peter Finch, Liv Ullmann, George Kennedy, Michael York, John Gielgud, Charles Boyer.
— OMAGIU LUI BRÂNCUȘI (R.; Carmen Dobrescu;TV.); Cu: Trupa de balet a Operei de Stat din Timișoara.
— PANĂ LESNEA RUSALIM (R.; Carmen Dobrescu; TV.); Cu: Mugur Bogdan, T.Pauliuc. *Mz.*: P.Constantinescu.
— SEVENTEEN SEVENTY SIX (*1776*, S.U.A.; Peter H. Hunt); Cu: William Daniels, Howard Da Silva, Ken Howard, Donald Madden.
— VARIETE (S.; Juan Antonio Bardem); Cu: Sara Montiel, Vincente Para, Trini Alonso.

1973

— AUS DEM LEBEN EINES TAUGENICHTS (*DIN VIAȚA UNUI PIERDE-VARĂ*, R.D.G.; Celino Bleiweiss); Cu: Dean Reed, Anna Dziadyk, Hannelore Elsner, Gheorghe Gîmă.
— BOB HERCEG (*PRINȚUL BOB*, U.; Márton Keleti); Cu: Gábor Nagy, Éva Szerencsi. *Mz.*: Jenö Huszka.
— BOLȘOI ATRAKȚION * (*MARELE CIRC*, U.R.S.S.; Viktor Gheorghiev); Cu: Natalia Varlei, Gunar Tilinski.
— CATCH MY SOUL (*ÎNȚELEGE-MI SUFLETUL*, S.U.A.; Patrick McGochan); Cu: Richie Havens.
— CSINOM PALKO * (*ASEDIU CU SURPRIZE*, U.; Márton Keleti); Cu: Péter Huszti, Gábor Nagy.
— DON QUIXOTE (*DON QUIJOTTE*, Aus.; Robert Helpman); Cu: Robert Helpman. *Mz.*: L. Minkus.
— GOSPEL (*BIBLIA*, S.U.A.; David Green); Cu: Victor Garber, David Haskel.
— ION VODĂ CEL CUMPLIT (R.; George Teodorescu; TV.); Cu: Gheorghe Crăsnaru. *Mz.*: Gh. Dumitrescu.
— LET THE GOOD TIME ROLL (*LASĂ MINUNATUL RITM SĂ ZBOARE*, S.U.A.; Sid Levin, Robert Abel); Cu: Chubby Checker, Chuck Berry, Little Richard.
— NICHT SCHUMMELN LIEBLING (*NU TRIȘA DRAGĂ!*, R.D.G.; Joachim Hasler): Cu: Dorit Gabler, Frank Schobel, Karel Fiala.

Scanned with OKEN Scanner

— The OPTIMISTS OF NINE ELMS (*OPTIMIŞTII DE LA „CEI NOUĂ ULMI"*, A.; Anthony Simmons); Cu: Peter Sellers, Donna Millane, John Chaffey.
— ORPHEUS IN DER UNTERWELT (*ORFEU ÎN INFERN*, R.D.G.; Horst Bonnet); Cu: Wolfgang Greese, Dorit Gabler, Rolf Hoppe. *Mz.:* Jacques Offenbach.
— OVIDIU (R.; Anghel Ionescu-Arbore;TV.); Cu: Lucian Marinescu, Octav Enigărescu, Valentin Teodorian.
— PAPER MOON (*LUNA DE HÎRTIE*, S.U.A.; Peter Bogdanovich); Cu: Ryan O'Neal, Tatum O'Neal.
— PRIMĂVARA (R.; Vasile Marcu;TV.); Cu: Magdalena Popa, Petre Ciortea. *Mz.:* Cornel Trăilescu.
— ROBIN HOOD * (S.U.A.; Wolfgang Reitherman; a.).
— SALOME (*SALOMEEA*, I.; Carmelo Bene).
— TAKE ME HIGH (*IA-MĂ CU BINIŞORUL*, A.; D.Askey); Cu: Cliff Richard.
— TOM SAWYER (S.U.A.; Don Taylor); Cu: Johnny Whitker, Celeste Holm, Warren Oates.
— VERONICA * (R.; Elisabeta Bostan); Cu: Lulu Mihăescu, Margareta Pîslaru, Dem Rădulescu, Vasilica Tastaman, Angela Moldovan. (Medalia de bronz, Moscova 1973). *Mz.:* Temistocle Popa.
— VERONICA SE ÎNTOARCE * (R.; Elisabeta Bostan); Cu: Lulu Mihăescu, Margareta Pîslaru, Dem Rădulescu, Vasilica Tastaman, Angela Moldovan. *Mz.:* T. Popa.
— VESIOLÎI ROMAN (*ROMAN VESEL*, U.R.S.S.; L.Hotivari); Cu: Ipolito Hvicia, M.Tulukidze, Elena Cioheli.
— WATTSTAX (S.U.A.; Mel Stuart; c.).

1974

— AIN'T MISBEHAVIN (*NU SÎNT NEPOLITICOS*, A.; Peter Neal, Anthony Stern; c.).
— El ALBANIL (*MEREU ALĂTURI DE TINE*, M.; Jose Estrada); Cu: Vincente Fernandez.
— AVTOMOBIL, SKRIPKA I SOBAKA * (*AUTOMOBILUL, VIOARA ŞI CĂŢELUL*, U.R.S.S.; Rolan Bîkov); Cu: Rolan Bîkov, O.Anofriev, G. Viţin, Z. Gerdt.
— ECATERINA TEODOROIU (R.; Carmen Dobrescu; TV.); Cu: Ileana Niculescu, Teodora Lucaciu. *Mz.:* E. Lerescu.
— FLAME (*PASIUNE*, A.; Richard Loncraine); Cu: Noddy Holder, Jim Lea, Dave Hill.
— The GROOVE TUBE (*CULISELE TELEVIZIUNII*, S.U.A.; Ken Shapiro); Cu: Ken Shapiro, Richard Belzer, Chevy Chase, Buzzy Linhart.
— HUCKLEBERRY FINN * (S.U.A.; Jack Lee-Thompson); Cu: Jeff East, Paul Winfield. *Mz.:* Fred Werner.
— JANIS (C.; Howard Alk, Seaton Findley); Cu: Janis Joplin.
— LENNY * (S.U.A.; Bob Fosse); Cu: Dustin Hoffman, Valerie Perrine, Jane Miner. *Mz.:* Thelonius Monk, Richard Rodgers.

Scanned with OKEN Scanner

— The LITTLE PRINCE (*MICUL PRINȚ*, S.U.A.; Stanley Donen); Cu: Steve Warner, Bob Fosse, Gene Wilder.
— MAHLER* (A.; Ken Russell); Cu: Robert Powell, Georgina Hall, Richard Morant.
— MARIANA PINEDA (R.; Anghel Ionescu-Arbore; TV.); Cu: Mioara Sîrbu-Serafimovici, Milos Krejic.
— MELODII VERIISKOGO KVARTALA * (*MELODIILE CARTIERULUI*, U.R.S.S.; Gheorghi Șenghelaia); Cu: Sofiko Ceaureli, Buba Kukabidze, Ninidze Kankova. (Diploma de onoare, San-Sebastian 1974).
— MONTY PYTHON AND THE HOLLY GRAIL (*M. P. ȘI POTIRUL SFÎNTULUI GRAAL*, A.; Terry Gilliam, Terry Jones); Cu: Terry Gilliam, Terry Jones, Graham Champan.
— La NORMA (F.; Pierre Jourdan;TV.); Cu: Montserrat Caballe, Jon Vickers. *Mz.:* Vincenzo Bellini.
— PĂDUREA VULTURILOR (R.; Ion Budoiu;TV.); Cu: Doina Neculce, Veronica Dorneanu, Ion Tudoroiu, Alexandru Racoltea. *Mz.:* Tudor Jarda.
— PHANTOM OF THE PARADISE * (*FANTOMA PARADISULUI*, S.U.A.; Brian De Palma); Cu: Paul Williams, William Finley, Jessica Harper. (Marele Premiu, Avoriaz 1975). *Mz.:* Paul Williams.
— PIAF * (F.; Guy Casaril); Cu: Brigitte Ariel, Pascale Christophe, Guy Trejean.
— SI SE CALLA EL CANTOR (*DACĂ TACE CÎNTĂREȚUL*, Ar.; Enrique Dawi); Cu: Horacio Guaramy.
— SMILE (*ZÎMBEȘTEI* S.U.A.; Michael Ritchie); Cu Bruce Kidd, Michael Kidd.
— SPOT (C.;Jeffrey Bloom); Cu: Ron Moody, David Soul, Pamela McMyler.
— THAT'S ENTERTAINMENT * (*A FOST ODATĂ UN HOLLYWOOD*, S.U.A.; Jack Haley jr.; fm.); Cu: Fred Astaire, Bing Crosby, Gene Kelly, Liza Minelli, Mickey Ronney, Frank Sinatra, Maurice Chevalier, Judy Garland, James Stewart, Elizabeth Taylor, Clark Gable.
— VĂPAIA (R.; Marcela Popescu;TV.); Cu: Magdalena Popa, Amatto Checiulescu, Petre Ciortea. *Mz.:* M. Chiriac

1975

— l'ACROBATE * (*ACROBATUL*, F.; Jean-Daniel Pollet); Cu: Claude Melki, Guy Marchand, Marcon Gam. (Marele premiu al criticii de la Chamrouse, 1976).
— ACTORUL ȘI SĂLBATICII * (R.; Manole Marcus); Cu: Toma Caragiu, Mircea Albulescu, Margareta Pogonat, Ion Besoiu, Mircea Diaconu, Marin Moraru.
— ADERFIA MOU ALITES POULIA (*FRAȚII MEI PĂSĂRI CĂLĂTOARE*, Gr.; O.Kosteletos); Cu: Tolis Voskopoulos, Dora Sitzani.
— ANGELITOS NEGROS (*ÎNGERAȘII NEGRI*, M.; Joselito Rodriguez); Cu: Manuel L.Ochoa.

Scanned with OKEN Scanner

— ANNA KARENINA * (U.R.S.S.; Margarita Pilihina); Cu: Maia Plisețkaia, A.Godunov, V.Tihonov.
— ARISTOCATS * (*PISICILE ARISTOCRATE*, S.U.A.; Wolfgang Reitherman;a.).
— AT LONG LAST LOVE* (*ÎN SFÎRȘIT, DRAGOSTEA*, S.U.A.; Peter Bogdanovich); Cu: Burt Reynolds, Cybill Shepard, Madeleine Kahn.
— BROTHER, CAN YOU SPARE A DIME? (*FRATE, POȚI SĂ-MI ÎMPRUMUȚI 10 CENȚI*, S.U.A.; Philippe Mora;fm.).
— CANTICO FINAL (*ULTIMUL CÎNTEC*, Po.; Manuel Guimaras); Cu: Rui de Carvallo, Manuela Carlo, Anna Zannati, Fernando.
— CARMINA BURANA * (I.; Jean-Pierre Ponelle, Jean-Louis Martinoty); Cu: Lucia Popp. (Premiul „Italia" 1975). *Mz.:* Carl Orff.
— Le CHANT DU DÉPART * (*CÎNTECUL PLECĂRII*, F.; Pascal Aubier); Cu: Brigitte Fossey, Rufus, Germaine Montero.
— DA SVANTE FORSVANDT (*CÎND A DISPĂRUT S.*, D.; Henning Carlssen); Cu: Benn Andersen.
— DICK DEADEYE; DUTY DONE (*D. D.; FĂ-ȚI DATORIA*, A.; Bill Melendez;a.).
— DIVINE (*DIVINA*, F.; Dominique Delouche); Cu: Danielle Darrieux, Jean Le Poulain.
— DREPTUL LA DRAGOSTE (R.; Marcela Popescu; TV.); Cu: Eugenia Moldoveanu, Constantin Iliescu, Iulia Buciuceanu, Viorel Ban. *Mz.:* Teodor Bratu.
— FUNNY LADY * (*UN CÎNTEC PE BROADWAY*, S.U.A.; Herbert Ross); Cu: Barbra Streisand, James Caan, Omar Sharif, Rody McDowall.
— GISELLE (U.R.S.S.; Vladimir Grave); Cu: Natalia Bessmertnova, Mihail Lavrovski.
— HOW WILLINGLY YOU SING (*CU CÎTĂ PLĂCERE CÎNȚI*, Aus.; Garry Patterson); Cu: Garry Patterson.
— JACQUES BREL, IS ALIVE AND WELL AND LIVING IN PARIS (*JACQUES BREL, E VIU ȘI SĂNĂTOS ȘI TRĂIEȘTE LA PARIS*, S.U.A.; Denis Heroux); Cu: Elly Stone, Mort Shuman, Jacques Brel.
— KONȚERT DLIA DVUH SKRIPOK (*CONCERT PENTRU DOUĂ VIORI*, U.R.S.S.; E.Stașevski); Cu: A.Kurepov, E.Sanina.
— KRASNAIA SKRIPKA (*VIOARA ROȘIE*, U.R.S.S.; K.Kiisk); Cu: V.Lorents, L.Albițkaia.
— LEADBELLY (S.U.A.; Gordon Parks); Cu: Roger E.Mosley, Paul Benjamin, Madge Siclair.
— LISZTOMANIA * (A.; Ken Russell); Cu: Roger Daltrey, Sara Kestelman, Ringo Star.
— LUCKY LADY * (S.U.A.; Stanley Donen); Cu: Gene Hackman, Liza Minelli, Burt Reynolds. *Mz.:* Ralph Burns.
— MACBETH (A.; David Heather;TV.); Cu: Kosta Paskalis, James Morris, Josephine Barstow. *Mz.:* Giuseppe Verdi.

Scanned with OKEN Scanner

— MISTER QUILP * (*MAGAZINUL DE ANTICHITĂȚI*, A.; Michael Tuchner); Cu: Anthony Newley, David Hemmings, David Warner.
— MOISE UND AARON (*M. ȘI A.*, R.F.G.; Jean-Marie Straub); Cu: Günther Reich. *Mz:* Arnold Schönberg.
— NASHVILLE * (S.U.A.; Robert Altman); Cu: David Arkin, Geraldine Chaplin, Karen Black.
— NEVER TOO YOUNG TO ROCK (*NU EȘTI NICIODATĂ PREA TÎNĂR PENTRU ROCK*, S.U.A.; Dennis Abey); Cu: Peter Denyer, Freddie Jones, Sheila Steafel.
— POȚELUI CIANITÎ (*SĂRUTUL CIANITEI*, U.R.S.S.; Evgheni Serstobitov); Cu: L. Ermina, A.Evdokimov, N.Drojjina, B.Diacenko.
— ROMANCE ZA KORONU * (*ROMANȚĂ PENTRU O COROANĂ*, Ceh.; Zdenek Brynich); Cu: Erik Pardus, Helena Vondrackova, Karel Gott, Nadia Urbankova.
— SALSA (S.U.A.; Jerry Masucci); Cu: Ray Barretto, Willie Colan, Larry Harlow.
— SIDE BY SIDE (*UNUL LÎNGĂ ALTUL*, A.; Bruce Berseford); Cu: Harry Humphries, Terry-Thomas, Stephanie de Sykes.
— La SONRISA DE MAMA (*SURÎSUL MAMEI*, Ar.; E.Carreras); Cu: Libertad Lamarque, Polito Ortega.
— SPARKLE (S.U.A.; Sam O'Steen); Cu: Irene Clara, Philip M.Thomas, Louette McKee.
— SPARTAK * (*SPARTACUS*, U.R.S.S.; Vadim Derbenev, Igor Grigorovici); Cu: Vladimir Vasiliev, Natalia Bessmertnova.
— STARDUST * (*PULBERE DE STELE*, A.; Michael Apted); Cu: David Essex, Adam Faith.
— TIVOLI (M.; Alberto Issac); Cu: Alfonso Arau, Pancho Cordova, Carmen Salinas.
— TOMMY * (A.; Ken Russell); Cu: Ann-Margret, Oliver Reed, R. Daltrey. *Mz.:* P. Townshend, The Who; *Cr.*: G. Gregory.
— TROLLFLÖJTEN* (*FLAUTUL FERMECAT*, S.; Ingmar Bergman); Cu: Ulrik Cold, Irma Uriba. *Mz.:* Mozart.
— UN JOUR LA FÊTE (*ÎNTR-O ZI SĂRBĂTOARE*, F.; Pierre Sisser); Cu: Michel Fugain, Big Bazar, Charles Gérard, Nathalie Baye.
— WOZZEK * (R.F.G.; Joachim Hess;TV.); Cu: Tony Blakenheim, Richard Cassily, Sena Jurinac. *Mz.:* A. Berg.
— YUPPI DU (I.; Adriano Celentano); Cu: Adriano Celentano, Charlotte Rampling, Claudia Mori.

1976

— ADIOS „SUI GENERIS" (Ar.; Bernardo Kamin); Cu: Formația „Sui Generis".
— ALEXANDRE NEVSKI (F.; Dirk Sanders;TV.); Cu: Vittorio Biagi. *Mz.:* Serghei Prokofiev.
— ALLEGRO NON TROPO * (I.; Bruno Bozzetto;a.).

Scanned with OKEN Scanner

— ALL THIS AND WORLD WAR II (*TOATE ACESTEA ŞI CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL*, S.U.A.; Susan Winslow Cartney;fm.).
— A STAR IS BORN * (*S-A NĂSCUT O STEA*, S.U.A.; Frank Pierson); Cu: Barbra Streisand, Kris Kristofferson, Paul Mazursky.
— BĂLCESCU (R.; Hero Lupescu;TV.); Cu: Dan Iordăchescu, Iulia Buciuceanu, Valentin Teodorian.
— BEETHOVEN-TAGE AUS EINEM LEBEN (*B.-FILE DE VIAŢĂ*; R.D.G.; Horst Seeman); Cu: Donatas Banionas, Stefan Lisewsky, Hans Teuscher.
— BLUE BIRD; SINIAIA PTIŢA (*PASĂREA ALBASTRĂ*, S.U.A.—U.R.S.S.; George Cukor); Cu: Elizabeth Taylor, Jane Fonda, Ava Gardner, James Coco, Oleg Popov, M.Terehova.
— BOUND FOR GLORY * (*ADEVĂRATA GLORIE*, S.U.A.; Hal Ashby); Cu: David Carradine.
— BUGSY MALONE* (A.; Alan Parker); Cu: Scott Baio, Jodie Foster, Florrie Dugger.
— EL CANTO CUENTA SU HISTORIA (*CÎNTECUL, ÎŞI POVESTEŞTE ISTORIA*, Ar.; Fernando Ayala, Hector Olivera;c.).
— CĂLIN (R.; Tilde Urseanu; TV.); Cu: Gyorgy Vas, Margit Sipos, Tibor Fodor. *Mz.:* Alfred Mendelsohn.
— CHANTONS SOUS L'OCCUPATION (*CÎNTĂM SUB OCUPAŢIE*, F.; André Halimi;fm.).
— CHEMARE (R.; Marcela Popescu;TV.); Cu: Dina Vasiliu, Alexandru Vasiliu. *Mz.:* Tiberiu Olah.
— DAAG (*RUŞINEA*, In.; Yash Chopra); Cu: Rajesh Khanna, Sharmila Tagore, Raakhe.
— DIDON ET ENÉE (*D. ŞI ENEA*, F.; Dominique Delouche;TV.); Cu: Ava June, P.Knap. *Mz.:* H. Purcell.
— DOMNIŢA DIN DEPĂRTĂRI (R.; Boris Stegărescu; TV.); Cu: Georgeta Pop-Bălan, Filimon Siminic, Vasile Filimon. *Mz:* Mansi Barberis.
— DUNDER KLUMPEN (Su.; Per Ahlin); Cu: Beppe Wolgers, Jens Wolgers.
— GULLIVER'S TRAVELS * (*CĂLĂTORIILE LUI G.*; A.; Peter Hunt); Cu: Richard Harris.
— HAMLET (R.; George Teodorescu;TV.); Cu: Florin Diaconescu, Iulia Buciuceanu, Octav Enigărescu.
— HARRY AND WALTERS GO TO NEW YORK (*H. ŞI W. MERG LA N.Y.*, S.U.A.; Mark Rydell); Cu: James Caan, Elliot Gould, Michael Caine, Diane Keaton.
— IA BOLŞE NE BUDU * (*NU MAI FAC*, U.R.S.S.; Evgheni Sverstovitov); Cu: Andrei Bazîkin, Alla Evdokimova, Oksana Simonova.
— IDOMENEO (F.; Philippe Masson;TV.); Cu: Philip Langridge, Silvia Baleani. *Mz.:* Wolfgang Amadeus Mozart.
— KATI PATANGA (*ZMEUL DE HÎRTIE*, In.; Shakti Samanta); Cu: Asha Parekh, Rajesh Khanna.

Scanned with OKEN Scanner

— KINDERARZT DR. FRÖHLICH (*ÎȚI DĂRUIESC UN TRANDAFIR*, R.F.G.; Kurt Nachmann); Cu: Roy Black, Georg Thomalla, Heidi Hansen.
— Il MAESTRO DI VIOLINO (*PROFESORUL DE VIOARĂ*, I.; Giovanni Fago); Cu: Domenico Modugno, Rena Nielhaus, Juliette Mayniel. *Mz.:* Bruno Nicolai.
— MEDEEA (F.; André Flederick; TV.); Cu: Leonie Rysanek, Constanza Cuccaro. *Mz.:* Luigi Carlo Cherubini.
— MOZART-AUFZEICHNUNGEN EINER JUGEND (*M. PORTRETUL UNUI TÎNĂR*, R.F.G.; Klaus Kirschner;d.).
— The MYSTERIOUS HOUSE OF DR.C. (*COPPELIA*, S.U.A.; Ted Kneeland); Cu: Walter Slezak, Claudia Corday, Caj Selling.
— PARAD ATTRAKȚIONOV (*PARADA SURPRIZELOR*, U.R.S.S.; A.Andrievski;c.).
— PĂCALĂ (R.; Bela Balogh;TV.); Cu: Mihai Mîndruțiu, Cornelia Mîndruțiu. *Mz.:* Viorel Doboș.
— POKA BIUT CEASÎ (*ATÎT TIMP CÎT BATE CEASUL*, U.R.S.S.; G.Vasiliev); Cu: Rita Sergheiceva, G.Vițin.
— POLOH (*EMOȚIA*, U.R.S.S.; Lana Gogoberidze); Cu: Sofiko Ceaureli.
— REGELE ISTROS (R.; Carmen Dobrescu;TV.); Cu: Anatol Covali, Aida Abagief. *Mz.:* Ilius Szarvady.
— RUSALOCIKA (*MICA ONDINĂ*, U.R.S.S.—B.; V.Bîcikov); Cu: Vika Novikova, V.Nikulin.
— SALOME (*SALOMEEA*, R.F.G.; Mate Rabynowsky; TV.); Cu: Karan Amstrong, C.Davies. *Mz.:* R. Strauss.
— SCOTT JOPLIN (S.U.A.; Jeremy-Paul Kagan); Cu: Billy Dee Williams.
— SKAZ PRO TAK ȚAR PIOTR ARAP JENIL (*CUM L-A ÎNSURAT ȚARUL PETRU PE PRINȚUL IBRAHIM*, U.R.S.S.; Aleksandr Mitta); Cu: V.Cisoțki, A.Petrenko, Irina Mazurkievici.
— The SLIPPER AND THE ROSE (*CONDURUL ȘI TRANDAFIRUL*, A.; Bryan Forbes); Cu: Richard Chamberlain, Gemma Craven, Margaret Lockwwod, Kenneth Moore.
— The SONG REMAINS THE SAME (*CÎNTECELE RĂMÎN ACELEAȘI*, A.; Peter Clifton, Joe Massot;c.).
— SVEN KLANGS KVINTETT (*CVINTETUL S.K.*, Su.; Stellan Olsson); Cu: Kenneth Person.
— TABOR UHODIT V NEBO * (*ȘATRA*, U.R.S.S.; Emil Loteanu); Cu: Svetlana Toma, Grigore Grigoriu.
— TE NECESITO TANTO AMOR (*ÎȚI TREBUIE ATÎT DE MULTĂ DRAGOSTE*, Ar; Emilio Spitz); Cu: Emilio Roca.
— THAT'S ENTERTAINMENT, PART II * (*HOLLYWOOD, HOLLYWOOD !*, S.U.A.; Gene Kelly; fm.); Cu: Gene Kelly, Fred Astaire, Judy Garland, Frank Sinatra, Ginger Rogers.

Scanned with OKEN Scanner

— TU ME ENLOQUECES (*TU MĂ ÎNNEBUNEȘTI*, Ar.; Sandro); Cu: Sandro, Susana Gimenez.
— TENTROVOI IZ PODNEBESIA (*PIVOTUL ECHIPEI DE BASCHET*, U.R.S.S.; Isaak Maghiton); Cu: Serghei Kretov, Ludmila Suborkina.
— VI HAR EGEN SANG (*AVEM CÎNTECELE NOASTRE*, Su.; Alex Ohmen;c.).
— ZONGORA A LEVEGÖBEN (*PIANUL ÎN AER*, U.; Péter Bacsó); Cu: Juraj Duradik, Lajos Oze.

1977

— ABBA-THE MOVIE * (*ABBA-FILM*, Su.—Aus.; Lasse Hallstroem); Cu: Abba, Bruce Barry, Robert Hughes, Tom Oliver, Stig Anderson.
— CINÉ-FOLLIES (*VARIETEU CINEMATOGRAFIC*, F.; Philippe Collin;fm.); Cu: Maurice Chevalier, Fernandel, Joséphine Baker, Mistinguette, Jean Gabin, Raimu, Henri Garat, Georges Milton, Arletty, Annabella, Pills și Tabet, Albert Prejéan, Ray Ventura, Viviane Romance.
— CÎNTAREA ROMÂNIEI (R.; Dumitru Done, Ion Moscu); Cu: Amza Pellea, Florin Piersic, Stela Popescu, Margareta Pîslaru, Sofia Vicoveanca.
— EU, TU ȘI OVIDIU (R.; Geo Saizescu); Cu: Violeta Andrei, Florin Piersic, Sebastian Papaiani, Dem Rădulescu, Ileana Stana Ionescu, Jean Constantin.
— GLORIA (*CÎNTECUL LEBEDEI*, F.; Claude Autant-Lara); Cu: Valerie Jeanette, Sophie Grimaldi, Nicole Maurey.
— GLORIA NU CÎNTĂ * (R.; Alexandru Bocăneț); Cu: Toma Caragiu, Octavian Cotescu, Tora Vasilescu, Cornel Patrichi, Margareta Pîslaru, Ileana Stana Ionescu.
— The GOOD BYE GIRL* (*O FATĂ CARE-ȘI IA RĂMAS BUN*, S.U.A.; Herbert Ross); Cu: Richard Dreyfuss, Marsha Mason.
— MAMA * (R. — U.R.S.S.; Elisabeta Bostan); Cu Lulu Mihăescu, Ludmila Gurcenko, Mihail Boiarski, Florian Pittiș, Violeta Andrei, Oleg Popov, Vasile Menzei, George Mihăiță. (Premiul special al juriului, Moscova 1977). *Mz.:* Temistocle Popa.
— MANDGARNA MED FANNY (*ZIUA DE LUNI CU FANNY*, Su.; Lars Lennart); Cu: Tommy Johnson, Maria Selbing, Agneta Ekmanner.
— NEW YORK, NEW YORK* (S.U.A.; Martin Scorsese); Cu: Liza Minelli, Robert De Niro.
— O MIE NOUĂ SUTE ȘAPTE (R.; Marcela Popescu; TV); Cu: Gheorghe Cotovelea. *Mz.:* Tiberiu Olah.
— PELVIS (S.U.A.; R.T.Megginson); Cu: Luther „Bud Whamey", Mary Mitchell.
— RAGGEDY ANN AND ANDY (*NEGLIJENTA A. ȘI A.*, S.U.A.; Richard Williams;a.).

Scanned with OKEN Scanner

— SATURDAY NIGHT FEVER (*FEBRA DE SÎMBĂTĂ SEARA*, S.U.A.; John Badham); Cu: John Travolta, Caren Lynn Gorney.
— TOTÁGAS * (*HARABABURA*, György Palásthy); Cu: A.J.Sorkoletov, Béla Palásthy, Peter Szokol.
— The TURNING POINT * (*RĂSCRUCEA*, S.U.A.; Herbert Ross); Cu: Shirley MacLaine, Anne Bancroft.
— La VIE PARISIENNE (*VIAȚĂ PARIZIANĂ*, F.; Christian-Jaque); Cu: Jean-Pierre Darras, Michèle Grellier, Danny Saval. *Mz.*: Jacques Offenbach.

1978

— AUTUMN SONATA (*SONATĂ DE TOAMNĂ*, S.U.A,; Ingmar Bergman); Cu: Ingrid Bergman, Liv Ullman.
— GREASE (S.U.A.; Randal Kleiser); Cu: John Travolta, Olivia Newton-John, Joan Blondell, Frankie Avalon.
— GROZNÎI VEK (*IVAN CEL GROAZNIC*, U.R.S.S.; V.Derbenev, I.Grigorovici); Cu: Iuri Vladimirov, Natalia Bessmertnova, B. Akimov.
— The LAST WALTZ (*ULTIMUL VALS*, S.U.A. Martin Scorsese); Cu: Bob Dylan, Neil Diamond, Ron Wood, Ringo Star, Joni Mitvhell.
— MELODII...MELODII (R.; Francisc Munteanu); Cu: Margareta Pîslaru, Cornel Patrichi, Ion Dichiseanu, Jean Constantin. *Mz.*: Temistocle Popa.
— PRIETENUL MEU, BĂTRÎNUL FOTOGRAF (R.—O. Carmen Dobrescu;TV.); Cu: Claudia Arendsen, George Hazgan, Corina Chiriac, Thereze Steinmetz, Margareta Pîslaru, Cornel Patrichi, Stela Enache, Marius Țeicu.
— SHOW BOAT 1988 (*CORABIA SPECTACOLELOR 1988*, S.U.A.; Richard Schmidt); Cu: Ed Nylund, Skip Covington, Carolyn Zaremba, Richard A.Richardson.
— THANK GOD IT'S FRIDAY (*SLAVĂ DOMNULUI, E VINERI*, S.U.A.; Robert Klane); Cu: Donna Summer, Commodores.

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

BAUER, A.: *Deutscher Spielfilme Almanach 1929—1950*, Filmblätter Verlag, 1965, Berlin.

BRATOSKOVA Sarka, FRIDA Myrtil, KOLAR Jan S.: *Ceskoslovensky zvukovy film* 1930—1954, Filmovy Ustav, 1965, Praga.

BESSY, Maurice, CHARDANS, Jean-Louis; *Dictionnaire du cinèma*, Jean Jacques Pauvert Editeur, 1965—1971, Paris.

BLUM, Daniel, WILLIS, John: *Screen World 1949—1970*, Crown Publishers Inc., New York.

EAMES, John Douglas: *The M.G.M. Story*, Crown Publishers Inc, 1975, New York.

FAURE, Elie: *Funcţia cinematografului*, Meridiane, 1971, Bucureşti.

FORD, Charles, JEANNE René: *Historie illustrée du cinema*, Gerard & Co., 1966, Verviers.

FRITZ, Walter: *Die Österreichischen Spielfilme der Tonfilmzeit* 1929 — 1944. Östereichische Gesellschaft für Filmwissenschaft, 1968, Viena.

LEPROHON, Pierre: *Le Cinèma italien*, Editions Seghers, 1966, Paris.

MICHAEL, Paul: *The American Movies Reference Book, the Sound Era*, Prentice Hall Inc., Englewood Clifts, 1970, New York.

MITRY, Jean: *Dictionnaire du cinéma*, Librairie Larousse, 1963, Paris.

OPROIU, Ecaterina; *Un idol pentru fiecare*, Editura Meridiane, 1970, Bucureşti.

POPESCU, Constantin, MUŞATESCU Mircea: *Repertoriul cinematografic în România. 1930—1971*, manuscris, Arhiva Naţională de filme, Bucureşti.

SADOUL Georges: *Dictionnaire des cinéastes*, Editions du Seuil, 1965, Paris.

SADOUL Georges: *Histoire du cinéma*, Librairie Flammarion, 1962, Paris.

SPRINGER, John: *All Talking! All Singing! All Dancing!*, The Citadel Press, 1966, New York.

SUCHIANU D.I., POPESCU, Constantin: *Filme de neuitat*, Editura Meridiane, 1972, Bucureşti.

*** *Enciclopedia dello spettacolo*, Unione Editoriale, 1954—1966, Roma.

*** *Film lexicon degli autori e delle opere*, Edizioni di Bianco e Nero, 1958—1967, Roma.

*** *Annuario del cinema italiano 1930—1970*, Edizione Internazionale, 1970, Roma.

*** *Defa — Spielfilme Filmografie 1946—1964*, Filmwissenschaftliche Bibliothek, 1964, Berlin.

*** *Filmografila jugoslovenskogo filma 1945—1965*. Institut za film 1970, Belgrad.

Scanned with OKEN Scanner

*** *Index de la cinématographie française 1947—1968*, Paris.
*** *Magyar filmográfia 1930—1963*, Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchivum, 1963, Budapesta.
*** *Maly rocznik Filmowy 1966—1973*, Varşovia.
*** *Österreichische Filme 1946—1957*, Österrechische Gesellschaft für Filmwissenschaft, 1957, Viena.
*** *Sovetskie hudojestvennie filmî*, vol, 1, 2,3: *1930—1957* (1961); vol.4: *1958—1963* (1968), Iskusstovo, Moscova.
„*Cinema*" (1929—1948;1963—1978), Bucureşti.
Monthly Film Bulletin (1960—1978), Londra.
„*Variety*" (1968—1977), New York.

Redactor : VIORICA MATEI
Tehnoredactor : DOINA PODARU

Bun de tipar : 15 mai 1979
Apărut 1979. Coli de tipar 15,33 ; planşe 24
Tirajul : 25 000 ex.

Tiparul executat sub cd. 495 la I. P. „Filaret", str. Fabrica de chibrituri nr. 9—11, Bucureşti.
Republica Socialistă România

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Lei 17,50

EDITURA MERIDIANE

„Actorul Mircea Mușatescu se numără printre cercetătorii asidui ai istoriei cinematografului universal și românesc, contribuția sa la elaborarea unor dicționare de specialitate și a unor publicații ale Arhivei Naționale de filme fiind meritorie.

Pasionat nu numai de artă cinematografică, ci și de muzică și dans, a scris această carte de sinteză care se impune prin seriozitatea căutărilor și a argumentației, prin elocvența exemplificărilor, prin încercarea de a trata într-un mod personal un bogat material informativ privind atît realizările din țările cunoscute ca mari producătoare de filme muzicale, cît și cele ale unor cinematografii mai puțin afirmate pe plan mondial."

CONSTANTIN POPESCU

Scanned with OKEN Scanner